הלכה · מחברי זמננו

ספר דרכי טהרה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ספר דרכי טהרה

מקור הטקסט: אור ברסלב

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ספר-דרכי-טהרה/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

חֵלֶק א - דִּינֵי נִדָּה 4
שער 4
מְדֻרָּשִׁים 8
פרק א מַהֵי נִדָּה 13
פֶּרֶק ב - כְּתָמִים 17
פֶּרֶק ג - דִּינֵי צְבָעִים 29
פֶּרֶק ד - דָּמִים טְהוֹרִים 32
פֶּרֶק ה - דְּבָרִים הָאֲסוּרִים בִּימֵי נִדָּתָהּ 34
פֶּרֶק ו - פְּרִישָׁה סָמוּךְ לַוֶּסֶת 51
פֶּרֶק ז - דִּינֵי וְסָתוֹת 56
פֶּרֶק ח - בְּדִיקָה לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו 76
פֶּרֶק ט - אִשָּׁה שֶׁנִּטְמְאָה בְּאֶמְצַע תַּשְׁמִישׁ 81
פֶּרֶק י - דִּינֵי כַלָּה 83
פֶּרֶק יא - דִּינֵי יוֹלֶדֶת וּמַפֶּלֶת 94
פֶּרֶק יב - נֶאֱמָנוּת הָאִשָּׁה 98
חֵלֶק ב - דִּינֵי טְהֳרַת נִדָּה 103
פֶּרֶק יג - הֶפְסֵק טָהֳרָה 103
פֶּרֶק יד - שִׁבְעָה נְקִיִּים 113
פֶּרֶק טו - חֲפִיפָה 119
פֶּרֶק טז - דְּבָרִים הַחוֹצְצִים 125
פֶּרֶק יז - זְמַן הַטְּבִילָה 139
פֶּרֶק יח - הַטְּבִילָה דֶּרֶךְ הַטְּבִילָה 143
חֵלֶק ג - הִלְכוֹת צְנִיעוּת 147
פֶּרֶק יט - הַקְדָּמָה לְהִלְכוֹת צְנִיעוּת 147
פֶּרֶק כ - הֲכָנוֹת לְתַשְׁמִישׁ 153
פֶּרֶק כא - בְּנֵי תֵּשַׁע מִדּוֹת 158
פֶּרֶק כב - דִּינֵי הַתַּשְׁמִישׁ 161
פֶּרֶק כג - דְּבָרִים הַמּוֹנְעִים תַּשְׁמִישׁ 171
פֶּרֶק כד - אַחַר הַתַּשְׁמִישׁ 174

חֵלֶק א - דִּינֵי נִדָּה

שער

עַל הִלְכוֹת נִדָּה וְטָהֳרָה (לְכָל עֲדוֹת יִשְׂרָאֵל)
נֶאֱסַף וְנִקְבַּץ מֵרַאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים
לְמַעַן דַּעַת אֶת הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ בָהּ
וְהַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּ
עָרוּכִים ע"י מָרְדְּכַי אֵלְיָהוּ הָרַאשׁוֹן לְצִיּוֹן
הָרַב הָרַאשִׁי לְיִשְׂרָאֵל בֶּן הָרַב הַגָּאוֹן ציס"ע חק"ו
הַמְקֻבָּל הָאֱלֹהִי ח"ר סַלְמַאן אֵלְיָהוּ זצוק"ל זיע"א
מְחַבֵּר סֵפֶר כֶּרֶם שְׁלֹמֹה עַל עֵץ הַחַיִּים ו' חֲלָקִים וְעוֹד
יָצָא לָאוֹר בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה
עַל יְדֵי תַּלְמוּד תּוֹרָה "סֵכַת דָּוִד" - יְרוּשָׁלַיִם תשד"ם
הוֹצָאָה מֻרְחֶבֶת וּמְתֻקֶּנֶת - תשמ"ו
מַהֲדוּרָה מְתֻקֶּנֶת וּמְשֻׁפֶּרֶת - תשס"ז
שאלות והערות בכל עניני הספר
נא לשלוח לת.ד. 342 מצפה רמון 80600
או לדוא"ל zivko@bezeqint.net

פִּתַח-דָּבָר

לַמַּהֲדוּרָה הָרִאשׁוֹנָה
בְּשֶׁבַח וְהוֹדָאָה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁזִּכָּנוּ לְהוֹצִיא אֶת "סֵפֶר הַהֲלָכָה" א' וב', וְכֵעֵת מְזַכֵּנוּ לְהוֹצִיא אֶת סֵפֶר "דַּרְכֵי טָהֳרָה" שֶׁל הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן וְהָרַב הָרַאשִׁי לְיִשְׂרָאֵל הָרַב מָרְדְּכַי אֵלְיָהוּ שְׁלִיט"א.
בְּסִפְרֵי הַהֲלָכָה נֶעֱזַרְנוּ בְּלִמּוּד הַתַּלְמִידִים בְּתַלְמוּדֵי-הַתּוֹרָה שֶׁבְּמוֹסְדוֹתֵינוּ, וְנֶעֱזַרְנוּ בָּהֶם בְּעוֹד מוֹסָדוֹת בָּאָרֶץ וּמְחוּצָה לָהּ. אָנוּ תְּפִלָּה לַה' יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּזַכֵּנוּ לְהוֹצִיא אֶת שְׁאָר חֲלָקֵי הַסֵּפֶר.
בְּהַזְדַּמְּנוּת זוֹ הִנֵּנוּ מוֹדִים לְהָרַב שְׁלִיט"א עַל עֶזְרָתוֹ הַבְּרוּכָה מִיּוֹם פְּתִיחַת הַתַּלְמוּד-תּוֹרָה וְעַד הַיּוֹם. תְּהֵא מַשְׂכֻּרְתּוֹ שְׁלֵמָה מֵעִם ה'.
מוֹסָדוֹת סֵכַת דָּוִד בִּירוּשָׁלַיִם
מְנַחֵם בַּצְרִי

מְנַהֵל
אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל! לִפְנֵי מִי אַתֶּם מִטַּהֲרִים וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם? אֲבִיכֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים, וּטְהַרְתֶּם"; וְאוֹמֵר: "מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל ה'", מַה מִּקְוֶה מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים אַף הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל. (משנה סוף מסכת יומא)

הַקְדָּמָה

הִלְכוֹת נִדָּה הֵן מֵהַהֲלָכוֹת הַקָּשׁוֹת. וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵן שְׂכִיחוֹת וּתְדִירוֹת, הַיֵּדַע בָּהֶן דַּל. וְכַמָּה סְבוֹת לַדָּבָר: לְעִתִּים, מִפְּנֵי שֶׁהָאִשָּׁה סוֹמֶכֶת עַל בַּעֲלָהּ, וְהוּא מִתְרַשֵּׁל לִלְמֹד אֶת הַהֲלָכוֹת עַל בֵּרְיָן וְסוֹמֵךְ עַל מַה שֶּׁלָּמַד אוֹ שָׁמַע בְּאַקְרַאי בְּנוֹשֵׂא זֶה, וּמִכָּאן נַעֲשָׂה לְמֵבִין גָּדוֹל וּלְפוֹסֵק וּמוֹרֶה הוֹרָאָה; לְעִתִּים סוֹמֵךְ הָאִישׁ עַל אִשְׁתּוֹ שֶׁלָּמְדָה אֶת הַהֲלָכוֹת, אַךְ הִיא יוֹדַעַת אֶת הַהֲלָכוֹת רַק מִתּוֹךְ מַה שֶּׁשָּׁמְעָה מֵאִמָּהּ אוֹ מֵחֲבֵרְתָּהּ, וּלְעִתִּים, בַּעֲצַת הַיָּצֶר, מְקַבֶּלֶת הִיא עֹז וּפוֹסֶקֶת בִּדְבָרִים הָעוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם.
תָּמִיד תָּמַהְתִּי עַל הַהֲלָכָה שֶׁמַּתִּיר לְתַלְמִיד-חָכָם לְהוֹרוֹת לְאִשְׁתּוֹ, וּלְמַעֲשֶׂה לְעַצְמוֹ, בְּהִלְכוֹת נִדָּה. כֵּיצַד הִתִּירוּ חֲז"ל לַבַּעַל שֶׁהוּא נוֹגֵעַ בַּדָּבָר, לִפְסֹק הֲלָכָה, הֲרֵי יֵשׁ לַחְשֹׁשׁ שֶׁלִּבּוֹ יַטֶּנּוּ לְהַתִּיר אֶת הָאָסוּר אִסּוּר כָּרֵת? וְאֶפְשָׁר שֶׁיָּדְעוּ חֲז"ל שֶׁחֻמְרַת הֲלָכוֹת אֵלּוּ, שֶׁהִיא רַבָּה מְאֹד, יְדוּעָה לְתַלְמִידֵי-חֲכָמִים, וּלְכָךְ אֵין לַחְשֹׁשׁ שֶׁיַּתִּירוּ אַף חֶשְׁשׁ אִסּוּרֵי כָּרֵת, וְסָמְכוּ עַל כָּךְ שֶׁלֹּא יָקֵל אָדָם לְעַצְמוֹ אִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ הַהֲלָכָה עַל בֵּרְיָהּ. וּמִי לָנוּ גָּדוֹל מֵרַב נַחְמָן שֶׁאִשְׁתּוֹ לֹא בָּאָה אֶלָּיו בִּשְׁאֵלוֹת וּבְמַרְאוֹת דָּמִים, כֵּיוָן שֶׁהָיְתָה חוֹשֶׁשֶׁת שֶׁמָּא יַחְמִיר עַל עַצְמוֹ וְלֹא יִסְמֹךְ עַל חָכְמָתוֹ וְיִפְרֹשׁ[1]תוס' נדה כ' ע"ב וע"ש עוד טעמים..
וּמִי הָיְתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל רַב נַחְמָן? יֶלְתָּא, הַמְפֻרְסֶמֶת בְּחָכְמָתָהּ, בִּתְקִיפוּתָהּ וּבְסֵדֶר הַנָּהָגַת הַצִּבּוּר שֶׁלָּהּ[2]עי' קידושין ע' ע"א..
וְאֶפְשָׁר עוֹד שֶׁסָּמְכוּ חֲז"ל עַל כָּךְ, שֶׁכְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד הֲלָכוֹת אֵלּוּ וְנוֹתֵן דַּעְתּוֹ עֲלֵיהֶן וְעוֹסֵק "בְּדַם שְׁפִיר וְשִׁלְיָא", אֵין חֵטְא בָּא עַל יָדוֹ.
מִצְוַת לְמוּד הִלְכוֹת נִדָּה הִיא לְפָחוֹת אַחַת לְחֹדֶשׁ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בְּאִסּוּרֵי כָּרֵת, וְיֵדַע אֶת הָאָסוּר וְהַמֻּתָּר, וְאֶת הַדְּבָרִים שֶׁצְּרִיכִים לִשְׁאֹל בָּהֶם שְׁאֵלַת חָכָם. הַלּוֹמֵד בְּצוּרָה זוֹ, זְכוּת הַלִּמּוּד תַּעֲמֹד לוֹ, שֶׁלֹּא יִכָּשֵׁל בָּהֶן. בְּמֵיָחֵד חָשׁוּב הַדָּבָר לְחָתָן וְכַלָּה, שֶׁבִּשְׁנַת נִשּׂוּאֵיהֶם הָרִאשׁוֹנָה יִלְמְדוּ הֲלָכוֹת אֵלּוּ בְּצַוָּתָא, וִישַׁנְּנוּ לְעַצְמָם וְיִרְבּוּ בִּשְׁאֵלוֹת לְחָכָם עַד שֶׁיֵּדְעוּ וְיָבִינוּ בַּהֲלָכוֹת אֵלּוּ.

מוּבָא בְּסֵפֶר "טָהֳרַת יִשְׂרָאֵל", שֶׁהָיוּ נָשִׁים שֶׁאֲבוֹתֵיהֶן וּבַעֲלֵיהֶן הָיוּ תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים גְּמוּרִים, יְרֵאִים וּשְׁלֵמִים, וּבְכָל זֹאת טָעוּ בַּהֲלָכוֹת: סָפְרוּ אֶת יוֹם "הֶפְסֵק טָהֳרָה" כַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לִשְׁבָעָה נְקִיִּים, וְהִשְׁלִימוּ עָלָיו עוֹד שִׁשָּׁה יָמִים. "אוֹי לָאָזְנַיִם שֶׁכָּךְ שׁוֹמְעוֹת!".

וְהוֹסִיף עוֹד בַּעַל "טָהֳרַת יִשְׂרָאֵל" שֶׁהָיוּ נָשִׁים שֶׁלֹּא הָיוּ יוֹדְעוֹת שֶׁצָּרִיךְ בְּדִיקָה יְסוֹדִית בְּעֵת "הֶפְסֵק טָהֳרָה" וְכַדּוֹמֶה[3]עי' בהקדמה לספר "טהרת ישראל".. וּמִתּוֹךְ נִסְיוֹנֵנוּ אָנוּ, יְכוֹלְנוּ לְהוֹסִיף עֲבָדוֹת נוֹסָפוֹת שֶׁל חֹסֶר יְדִיעָה בְּסִיסִית בְּהֲלָכוֹת נִדָּה כְּהֵנָּה וְכָהֵנָּה. יֵשׁ שֶׁלֹּא יָדְעוּ דִּינֵי פְּרִישָׁה סָמוּךְ לַוֶּסֶת, וְיֵשׁ שֶׁלֹּא יָדְעוּ דִּינֵי הַרְגָּשָׁה. יֵשׁ שֶׁחָשְׁבוּ שֶׁאִם רוֹאָה טִפַּת דָּם בִּבְדִיקָה פְּנִימִית דַּיָּהּ כְּכֻלָּם, וְיֵשׁ שֶׁלֹּא חָשְׁשׁוּ כְּלָל לִדָּם וְכֻלָּם שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת וֶסֶתָּהּ. וּכְמוֹ בְּהֲלָכוֹת נִדָּה, גַּם בְּהֲלָכוֹת טְבִילָה וַחֲצִיצָה גְּדוֹל חֹסֶר הַיְדִיעָה. וַהֲלָכוֹת אֵלּוּ הֲרֵי הֵן כְּסֵפֶר הֶחָתוּם בִּשְׁבִיל הַנָּשִׁים, שֶׁמִּתְבַּיְשׁוֹת לִשְׁאֹל רַב אוֹ רַבָּנִית הַבְּקִיאִים בָּהֶן.

אִסּוּר נִדָּה כָּמוֹהוּ כְּאִסּוּר עֲרָיוֹת[4]עי' ב"י סוף סי' קצ"ה. שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן דִּין יֶהֱרֶג וְאַל יַעֲבֹר. וְחָמוּר אִסּוּר זֶה כַּמֻּזְכָּר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ פָּרָשַׁת שְׁמוֹת[5]דף ג' ע"ב. שֶׁאָדָם מֵבִיא עַל עַצְמוֹ טֻמְאָה רְצוּצָה הַנִּדְבָּקֶת בּוֹ. וְהַגְּמָרָא[6]שבועות י"ח ע"ב, נדה ס"ג ע"ב. לָמְדָה מֵהַפָּסוּק: "וְהִזַּרְתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם"7, שֶׁמִּכָּאן אַזְהָרָה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּפָּרְשׁוּ מִנְּשׁוֹתֵיהֶם סָמוּךְ לְוֶסֶתָן, וְהִסְבִּירוּ חַכְמֵי הַמּוּסָר אֶת הֶמְשֵׁךְ הַפָּסוּק, "וְלֹא יָמֻתוּ בְּטֻמְאָתָם בְּטַמְאָם אֶת מִשְׁכָּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם"[7]ויקרא ט"ו, ל"א., כִּי אִסּוּר נִדָּה מִיתָה יֵשׁ בָּהּ, כָּרֵת יֵשׁ בָּהּ, וְנוֹסַף לְכָךְ נִטְמָאִים הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה, וּמְסִתַּלֶּקֶת מֵהֶם הַשְׁכִינָה, וּמְטַמְּאִים כִּבְיָכוֹל אֶת הַשְׁכִינָה שֶׁבְּתוֹכָם. וְכַמָּה צָרִיךְ אָדָם לְהֵחָרֵד וְלִפְחֹד שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי כָּךְ.

וְאִם יֹאמַר אָדָם: 'אִם-כֵּן אֶפְרֹשׁ' - עַל זֶה בָּאָה הַתּוֹרָה וְאוֹמֶרֶת "וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים"[8]ויקרא י"א, מ"ד., דְּהַיְינוּ, הִתְקַדְּשׁוּ מִלְּמַטָּה וְיהֵא לָכֶם עֵזֶר מִלְּמַעְלָה לְהִתְקַדֵּשׁ[9]עי' רש"י שם. שבועות י"ח ע"א.. וְעַל כְּגוֹן זֶה נֶאֱמַר: "פִּתְחוּ לִי פֶּתַח כְּחֻדּוֹ שֶׁל מַחַט וְאֶפְתַּח לָכֶם פֶּתַח כְּפִתְחוֹ שֶׁל אוּלָם", הָאָדָם יַתְחִיל לַחֲשֹׁב עַל הִתְקַדְּשׁוּת, יִלְמַד הִלְכוֹת נִדָּה עַל-מְנָת לְהִתְקַדֵּשׁ וּלְהִמָּנַע מִטֻּמְאָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יַעְזְרֵהוּ ה' וְיִסְיְעֵהוּ לְהִתְקַדֵּשׁ מִלְּמַעְלָה שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי חֵטְא.

רֹאשִׁיתוֹ שֶׁל סֵפֶר זֶה בִּשְׁעוּרִים לְנָשִׁים נִבְחָרוֹת, נְשֵׁי תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים, שֶׁחֵלֶק מֵהֶן הָיוּ מַדְרִיכוֹת לְנָשִׁים. וּבָעֵת שֶׁהֶחְלַטְנוּ לְלַמֵּד, עָלָה בְּדַעְתֵּנוּ שֶׁאֵלֶּה שֶׁתִּשְׁתַּתֵּפְנָה בַּשִּׁעוּר תִּתְחַלְנָה לְלַמֵּד אֲחֵרוֹת, וּבְפָרָט כַּלּוֹת, בְּצוּרָה יְסוֹדִית.

מִסְּכוּמֵי שִׁעוּרִים אֵלּוּ הֻדְפְּסוּ הַחוֹבְרוֹת, שֶׁמִּקִּבּוּצָן הֻדְפַּס סֵפֶר זֶה. וְיִתְבָּרְכוּ מִפִּי עֶלְיוֹן הָרַב נִסִּים אֲחִיטוּב נר"ו וְהָרַב דָּוִד לֵוִי נר"ו, שֶׁעָסְקוּ וְטָרְחוּ בְּהַדְפָּסַת הַחוֹבְרוֹת וּבַהֲפָצָתָן.

סֵפֶר הִלְכוֹת נִדָּה מִיּעָד לְכָל חֶלְקֵי עַם יִשְׂרָאֵל, כִּי הוּא כּוֹלֵל פִּסְקֵי הֲלָכָה הֵן לְפִי הַשֻּׁלְחָן-עָרוּךְ וְהֵן לְפִי הָרְמָ"א, הֵן לַסְּפָרַדִּים וַעֲדוֹת-הַמִּזְרָח הַפּוֹסְקִים בְּדֶרֶךְ-כְּלָל כַּשֻּׁלְחָן-עָרוּךְ, וְהֵן לָאַשְׁכְּנַזִים הַפּוֹסְקִים בְּדֶרֶךְ-כְּלָל כָּרְמָ"א. יֵשׁ בַּסֵּפֶר גַּם מִקְצָת מִנְהֲגֵי עֲדוֹת. אָמְנָם לֹא הֵבֵאנוּ אֶת הַמִּנְהָגִים שֶׁאֵין לָהֶם יְסוֹד וּבָסִיס הִלְכָתִי.

כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַלְבֵּל אֶת הַקּוֹרֵא, הִשְׁתַּדַּלְנוּ כְּכָל הָאֶפְשָׁר לְמַעֵט בְּשִׁלּוּחַת הַקּוֹרֵא לִשְׁאֵלַת חָכָם, אֲבָל בָּרוּר הוּא שֶׁבְּסֵפֶר כְּהִלְכוֹת נִדָּה נִזְקָק הַשּׁוֹאֵל לְחָכָם בְּדִינִים רַבִּים, וְאִי-אֶפְשָׁר לַעֲנוֹת עַל הַכֹּל בִּכְתָב, מִפְּנֵי שֶׁצְּרִיךְ שִׁקּוּל דַּעַת לְגוּפוֹ שֶׁל הַנּוֹשֵׂא וְהַנְּשׂוֹא, וּמִפְּנֵי שֶׁשּׁוֹנֶה הַדִּין בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּבֵין אִשָּׁה לְרֵעוּתָהּ.

בְּרֹב הַמְּקוֹמוֹת בַּסֵּפֶר הִשְׁתַּדַּלְנוּ לְהָבִיא הֲלָכָה פְּסוּקָה, אַךְ יֶשְׁנָם מְקוֹמוֹת שֶׁרֹב הַפּוֹסְקִים אוֹסְרִים וְחֶלְקָם מַתִּירִים, וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים שֶׁיֵּשׁ לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם בְּשִׁעַת הַדְּחַק, וּבְמִקְרִים אֵלּוּ, לְעִתִּים כָּתַבְנוּ סְבָרַת שְׁנֵיהֶם, וְלִפְעָמִים שָׁלַחְנוּ לִשְׁאֵלַת חָכָם, וְיֵשׁ מִקְרִים שֶׁהֵבֵאנוּ שִׁתֵּי דֵעוֹת וְלֹא פָּסַקְנוּ בֵּינֵיהֶן, כִּי הַפּוֹסְקִים הָאַחֲרוֹנִים חָלוּקִים בְּדֵעוֹתֵיהֶם כֵּיצַד לִנְהֹג, וְלֹא רָצִינוּ לְהַכְנִיס רָאשֵׁנוּ בֵּין הָרִים גְּדוֹלִים.

וּמִצָּוָה בַּחֲזֶרֶת, לְבָרֵךְ אֶת מַעֲלַת הַבֵּן יַקִּיר לִי, הֶחָכָם הַשָּׁלֵם הַמַּחְכִּים אֶת אֲבוֹתָיו, רַבִּי שְׁמוּאֵל נר"ו, שֶׁיָּגַע וּמָצָא דִּבְרֵי חֵפֶץ דָּבָר דָּבוּר עַל אָפְנָיו בְּטוּב טַעַם וָדַעַת וְיִרְאַת אֱלֹהִים, שֶׁטָּרַח בַּעֲרֵיכַת הַחוֹבָרוֹת וְסֵפֶר זֶה. יְשַׁלֵּם לוֹ ה' שְׂכָרוֹ הַטּוֹב וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתּוֹ שְׁלֵמָה וְיִתְבָּרַךְ הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו שֶׁיִּחְיוּ בְּכָל מִידֵי דְּמֵיטַב בַּכֹּל מִכֹּל כֹּל, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. וּבְכָלַל הַבְּרָכָה הָרַב זְאֵב נוֹימַן נ"י שֶׁסִּיַּע וְעָזַר בַּעֲרֵיכָה וּבַהַגָּהָה.

וְאַחֲרוֹן אַחֲרוֹן חָבִיב הוּא יְדִידִי הַנִּכְבָּד וְהַנַּעֲלֶה, רֹאשׁ וְרֹאשׁוֹן לְכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, הוּא הַמּוֹצִיא וְהַמֵּבִיא הָעוֹשֶׂה וְהַמְעַשֶּׂה לְמַעַן הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ, וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא תִּשְׁתַּכַּח מִיַּלְדֵי יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים, מִגֶּזַע אֲרָאֶלִים וְתַרְשִׁישִׁים, יְדִיד נַפְשִׁי הָרַב מְנַחֵם בַּצְרִי שְׁלִיט"א, מְנַהֵל "סֵכֶת דָּוִד" יְרוּשָׁלַיִם. יְהִי רָצוֹן שֶׁיְּמַלֵּא ה' מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה, וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַשְׂכִּיל וְיַצְלִיחַ וִיהִי ה' עִמּוֹ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

וִיהִי רָצוֹן שֶׁלֹּא תֵּצֵא תַּקָּלָה מִתַּחַת יָדֵינוּ וְלֹא נִכָּשֵׁל בִּדְבַר הֲלָכָה. וּבִזְכוּת שְׁמִירַת טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה נִזְכֶּה לְהַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה, "כִּי אֲנִי ה' מְקַדֵּשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בִּהְיוֹת מִקְדָּשִׁי בְּתוֹכָם לְעוֹלָם"[10]יחזקאל ל"ז, כ"ח..

מָרְדְּכַי אֵלְיָהוּ

הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַב הָרָאשִׁי לְיִשְׂרָאֵל

בֶּן הרה"ג צי"ע חק"ו הַמְקֻבָּל הָאֱלֹהִי

ח"ר סַלְמַאן אֵלְיָהוּ זצוק"ל

אֶת אַחַי אָנֹכִי מְבַקֵּשׁ. אָמְנָם עָמַלְנוּ עַל הַסֵּפֶר הַזֶּה זְמַן רַב, אַךְ לְאָדָם חָסְרוֹנוֹת וְיִתָּכֵן וְשָׁגִינוּ בַּהֲלָכָה, אוֹ טָעוּת דְּפוּס הִשְׁתַּרְבְּבָה. עַל-כֵּן נְבַקֵּשׁ מִכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶעָרָה בַּהֲלָכָה, נָא - לְשׁוֹן בַּקָּשָׁה - לְכָתֹּב וּלְהָעִיר לָנוּ.

הַקְדָּמָה לְמַהֲדוּרַת תשס"ז

זְכָנוּ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא וְסֵפֶר זֶה נִתְקַבֵּל בְּאַהֲבָה וּבְהַעֲרָכָה אֵצֶל גְּדוֹלֵי יִשְׂרָאֵל וּבַצִּבּוּר הָרָחָב, וְזָכָה לִתְפוּצָה רַבָּה בָּאָרֶץ וּבָעוֹלָם.

מֵאָז יָצְאָה לָאוֹר הַמַּהֲדוּרָה הַקּוֹדֶמֶת הִתְבָּרְרוּ וְהִתְחַדְּשׁוּ כַּמָּה דְּבָרִים בְּעִנְיְנֵי רְפוּאָה וּבְעִנְיָנִים אֲחֵרִים, וְעַל-כֵּן בְּמַהֲדוּרָה זוֹ תַּקְּנוּ וְנוֹסְפוּ כַּמָּה הֲלָכוֹת. כְּמוֹ כֵן לְשׁוֹנוֹ שֶׁל הַסֵּפֶר וְסִגְנוֹנוֹ תֻּקְּנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת לְמַעַן יָרוּץ הַקּוֹרֵא בּוֹ.

יְבָרְכוּ מִפִּי עֶלְיוֹן כָּל הַמִּשְׁתַּדְּלִים וְהַמְסַיְּעִים בְּהוֹצָאַת הַסֵּפֶר מֵחָדָשׁ, וְכָל שׁוֹלְחֵי הַהֶעָרוֹת וְהַשְׁאֵלוֹת, שֶׁבִּזְכוּתָם הִתְלַבְּנוּ כַּמָּה עִנְיָנִים. לְכֻלָּם הַתּוֹדָה וְהַבְּרָכָה.

נְבַקֵּשׁ שׁוּב מִכָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶעָרָה בַּהֲלָכָה, נָא יִכְתֹּב וְיוֹדִיעֵנוּ.

וִיהִי רָצוֹן שֶׁלֹּא תֵצֵא תַּקָּלָה מִתַּחַת יָדֵינוּ וְלֹא נִכָּשֵׁל בִּדְבַר הֲלָכָה. וּבִזְכוּת שְׁמִירַת טָהֳרַת הַמִּשְׁפָּחָה נִזְכֶּה שֶׁיִּתְקַיֵּם בָּנוּ הַכָּתוּב: "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם"[11]יחזקאל ל"ז, כ"ה., וְנִרְאֶה בְּהוֹפָעַת יְשׁוּעַת ה' עַל עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן.

מָרְדְּכַי אֵלְיָהוּ

הָרִאשׁוֹן לְצִיּוֹן, הָרַב הָרָאשִׁי לְיִשְׂרָאֵל לְשֶׁעָבַר

בֶּן הרה"ג צי"ע חק"ו הַמְקֻבָּל הָאֱלֹהִי

ח"ר סַלְמַאן אֵלְיָהוּ זצוק"ל

מִדְרָשִׁים

א. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן חִסְמָא אוֹמֵר: קִנִּין וּפִתְחֵי נִדָּה, הֵן הֵן גּוּפֵי הֲלָכוֹת [עִקַּר תּוֹרָה שֶׁבְּעַל-פֶּה – (ר"ע מברטנורא)][12]אבות ג', כ"ב..

ב. "שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב" (שה"ש ה', י"א) - אֵלּוּ הֵן פָּרְשִׁיּוֹתֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּרְאוֹת כְּאִלּוּ הֵן כְּעוּרוֹת וּשְׁחוֹרוֹת לְאָמְרָן בָּרַבִּים, כְּגוֹן הִלְכוֹת נִדָּה וְיוֹלֶדֶת, אָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא: הֲרֵי הֵן עֲרֻבוֹת עָלַי[13]ויקרא רבה י"ט, ג'..

ג. תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ: מַעֲשֶׂה בְּתַלְמִיד אֶחָד שֶׁשָּׁנָה הַרְבֵּה וְקָרָא הַרְבֵּה וְשִׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים הַרְבֵּה, וּמֵת בַּחֲצִי יָמָיו. וְהָיְתָה אִשְׁתּוֹ נוֹטֶלֶת תְּפִלָּיו וּמְחַזֶּרֶתְם בְּבָתֵּי-כְּנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי-מִדְרָשׁוֹת, וְאָמְרָה לָהֶם: כְּתִיב בַּתּוֹרָה (דברים ל', כ'): "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ". בַּעֲלִי, שֶׁשָּׁנָה הַרְבֵּה, וְקָרָא הַרְבֵּה, וְשִׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים הַרְבֵּה, מִפְּנֵי מָה מֵת בַּחֲצִי

יָמָיו? וְלֹא הָיָה אָדָם מַחֲזִירָהּ דָּבָר. פַּעַם אַחַת נִתְאָרְחָתִי אֶצְלָהּ, וְהָיְתָה מְסִיחָה כָּל אוֹתוֹ מְאֹרָע. וְאָמַרְתִּי לָהּ: בִּתִּי, בִּימֵי נִדּוּתֵךְ מַהוּ אֶצְלֵךְ? אָמְרָה לִי: חַס וְשָׁלוֹם! אֲפִלּוּ בְּאֶצְבַּע קְטַנָּה לֹא נָגַע בִּי. בִּימֵי לִבּוּנֵךְ [שִׁבְעָה נְקִיִּים] מַהוּ אֶצְלֵךְ? אָכַל עִמִּי וְשָׁתָה עִמִּי וְיָשַׁן עִמִּי בְּקֵרוּב בָּשָׂר, וְלֹא עָלְתָה דַּעְתּוֹ עַל דָּבָר אַחֵר. וְאָמַרְתִּי לָהּ: בָּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁהֲרָגוֹ! שֶׁלֹּא נָשָׂא פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי אָמְרָה תּוֹרָה (ויקרא י"ח, י"ט): "וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב". כִּי אָתָא רַב דִּימֵי אָמַר: מִטָּה חֲדָא הֲוָאי. בְּמַעֲרְבָא אָמְרֵי: אָמַר רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף: סִינַי מַפְסִיק בֵּינוֹ לְבֵינָהּ[14]שבת י"ג ע"א..

ד. "אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם, כִּי יִתֵּן בַּכּוֹס עֵינוֹ, יִתְהַלֵּךְ בְּמֵישָׁרִים" (משלי כ"ג, ל"א) - אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה: אַל תֵּרֶא יַיִן כִּי יִתְאַדָּם - כִּי יִתְאַוֶּה לְדַם נִדָּה וּלְדַם זִיבָה וכו', סוֹף שֶׁאִשְׁתּוֹ אוֹמֶרֶת לוֹ: 'כְּשׁוֹשַׁנָּה אֲדֻמָּה רָאִיתִי', וְהוּא אֵינוֹ פּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה[15]אסתר רבה ה', א'..

ה. "אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ" (קהלת ה', ה') - בְּלָשׁוֹן נְקִיָּה דִּבְּרָה תּוֹרָה. אִם אָמְרָה לְךָ אִשְׁתְּךָ שֶׁהִיא נִדָּה - אַל תַּחֲטִיא אֶת גּוּפְךָ וְתִגַּע בָּהּ! וְאַל תֹּאמַר לְפָנַי הַמַּלְאָךְ הַמְמֻנֶּה עַל צוּרַת הַוָּלָד: 'שׁוֹגֵג הָיִיתִי וְלֹא הָיִיתִי יוֹדֵעַ'[16]תנחומא מצורע, א'..

ו. יְלַמְּדֵנוּ רַבֵּנוּ! מַהוּ שֶׁתִּישַׁן נִדָּה בִּבְגָדֶיהָ עִם בַּעֲלָהּ בְּמִטָּה אַחַת וְאַף בַּעֲלָהּ בִּבְגָדָיו, זֶה לְצַד זֶה וְזוֹ לְצַד אַחֵר? אָסוּר לִשְׁכַּב, אֲפִלּוּ זֶה בִּבְגָדָיו וְזוֹ בִּבְגָדֶיהָ! שֶׁאֵין נוֹתְנִים פְּרָצָה לִפְנֵי הַכָּשֵׁר בְּיוֹתֵר, שֶׁמָּשְׁלוּ חֲכָמִים אֶת הַדָּבָר כְּאֵשׁ בִּנְעוֹרֶת[17]תנחומא מצורע, ה'..

ז. "וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב" (ויקרא י"ח, י"ט). יָכוֹל יְחַבְּקֶנָּה וִינַשְּׁקֶנָּה וִידַבֵּר עִמָּהּ דְּבָרִים בְּטֵלִים? תַּלְמוּד לוֹמַר: "לֹא תִקְרַב"! יָכוֹל תִּישַׁן עִמּוֹ בְּבִגְדֶיהָ עַל הַמִּטָּה? תַּלְמוּד לוֹמַר: "לֹא תִקְרַב"! יָכוֹל תִּרְחַץ אֶת פָּנֶיהָ וְתִכְחֹל אֶת עֵינֶיהָ וְיִטֹּל הֵימֶנָּה אֶת הַכּוֹס? תַּלְמוּד לוֹמַר: "וְהַדָּוָה בְּנִדָּתָהּ" (שם ט"ו, ל"ג), כָּל יָמִים שֶׁהִיא דָוָה תְּהֵא בְּנִדּוּי. מִכָּאן אָמְרוּ: כָּל הַמְנַבֵּל עַצְמָהּ בִּימֵי נִדָּתָהּ - רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנָּה; כָּל הַמְקַשֶּׁטֶת עַצְמָהּ בִּימֵי נִדָּתָהּ - אֵין רוּחַ חֲכָמִים נוֹחָה הֵימֶנָּה[18]במדבר רבה י', ח'..

ח. "וְהַדָּוָה בְּנִדָּתָהּ" (שם), זְקֵנִים הָרְאשׁוֹנִים הָיוּ אוֹמְרִים: שֶׁלֹּא תִכְחֹל וְלֹא תְפַקֵּס וְלֹא תִתְקַשֵּׁט בִּבְגָדִין צִבְעוֹנִים. עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלִמֵּד: אִם כֵּן אַתָּה מְגַנֶּה עַל בַּעֲלָהּ, וְנִמְצָא בַּעֲלָהּ מְגֻרְשָׁהּ, אֶלָּא וכו'[19]שבת ס"ד ע"ב..

ט. מִפְּנֵי מָה הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עַל הַמִּצְרִים מַכַּת דָּם? מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה! לְפִי שֶׁלֹּא הָיוּ מַנִּיחִין לִבְנוֹת יִשְׂרָאֵל לִטְבֹּל מִטֻּמְאָתָן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ פָּרִים וְרְבִים, לְפִיכָךְ לָקוּ הַמַּיִם בְּדָם[20]שמות רבה ט', י'..

י. נְטִיעָה מְקֻטַּע רַגְלֵיהוֹן דִּקְצָבֵיָא וּדְבוֹעֲלֵי נִדּוֹת. נְטִיעַת עֶרְלָה, שֶׁאָמְרָה תּוֹרָה לְהַמְתִּין שָׁלֹשׁ שָׁנִים מִלֶּאֱכֹל פֵּרוֹת, מְקֻטַּע רַגְלֵי הַקִּצָּבִים הַמְמַהֲרִין לֶאֱכֹל קֹדֶם הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ

וּפְעָמִים שֶׁנִּמְצֵאת טָרֵפָה; וְכֵן דְּבוֹעֲלֵי נִדּוֹת, שֶׁמְּמַהֲרִין וְאֵינָם יְכוֹלִים לְהַמְתִּין עַד שֶׁתִּטְבֹּל[21]ביצה כ"ה ע"ב ורש"י שם..

יא. פַּעַם אַחַת הָיוּ יוֹשְׁבִים זְקֵנִים בַּשַּׁעַר וְעָבְרוּ לִפְנֵיהֶם שְׁנֵי תִּינוֹקוֹת, אֶחָד כִּסָּה אֶת רֹאשׁוֹ וְאֶחָד גִּלָּה אֶת רֹאשׁוֹ. זֶה שֶׁגִּלָּה אֶת רֹאשׁוֹ, רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מְמְזֵר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בֶּן הַנִּדָּה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: מְמְזֵר וּבֶן הַנִּדָּה.

אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא: הֵיאַךְ מְלָאֲךָ לִבְּךָ לַעֲבֹר עַל דִּבְרֵי חֲבֵרֶיךָ? אָמַר לָהֶם: אֲנִי אֲקַיֵּמְנוּ! הָלַךְ אֵצֶל אִמּוֹ שֶׁל תִּינוֹק וְרָאָה שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת וּמוֹכֶרֶת קִטְנִיּוֹת בַּשּׁוּק. אָמַר לָהּ: אִם אַתְּ אוֹמֶרֶת לִי דָּבָר שֶׁאֲנִי שׁוֹאֲלֵךְ, אֲנִי מְבִיאֵךְ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. אָמְרָה לוֹ: הִשְׁבַּע לִי! הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא נִשְׁבַּע בִּשְׂפָתָיו וּמְבַטֵּל בְּלִבּוֹ. אָמַר לָהּ: בְּנֵךְ זֶה, מַה טִּיבוֹ? אָמְרָה לוֹ: כְּשֶׁנִּכְנַסְתִּי לַחֻפָּה נִדָּה הָיִיתִי, וּפֵרַשׁ מִמֶּנִּי בַּעֲלִי, וּבָא עָלַי שׁוֹשְׁבִינִי וְהָיָה בֵּן זֶה. נִמְצָא מַמְזֵר וּבֶן הַנִּדָּה. אָמְרוּ: גָּדוֹל הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁהִכְחִישׁ אֶת רַבּוֹתָיו! בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמְרוּ: "בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר גִּלָּה סוֹדוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא בֶּן יוֹסֵף"[22]מסכת כלה רבתי פ"ב..

יב. עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בִּשְׁעַת לֵדָתָן: עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת בְּנִדָּה, בְּחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר[23]שבת ל"א ע"ב..

יג. אָמְרָה חַנָּה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא: שְׁלֹשָׁה בִּדְקֵי מִיתָה בָּרָאתָ בָּאִשָּׁה, וְאַלּוּ הֵן: נִדָּה, וְחַלָּה, וְהַדְלָקַת הַנֵּר. כְּלוּם עָבַרְתִּי עַל אַחַת מֵהֶן?![24]ברכות ל"א ע"ב..

יד. "וְהָיָה הִיא [אֲבִיגַיִל] רֹכֶבֶת עַל הַחֲמוֹר, וְיֹרֶדֶת בְּסֵתֶר הָהָר" (ש"א כ"ה, כ') - נָטְלָה דָּם וְהֶרְאָתָה לוֹ [לְדָוִד], אָמַר לָהּ: וְכִי מַרְאִין דָּם בַּלַּיְלָה?! אָמְרָה לוֹ: וְכִי דָּנִים דִּינֵי נְפָשׁוֹת בַּלַּיְלָה וכו'. אָמַר לָהּ: "וּבְרוּךְ טַעְמֵךְ וּבְרוּכָה אַתְּ אֲשֶׁר כְּלִתַנִי הַיּוֹם הַזֶּה מִבּוֹא בְדָמִים" (שם פסוק ל"ג) - 'דָּמִים' תַּרְתֵּי מַשְׁמַע: דַּם נִדָּה וְדַם שְׁפִיכוּת-דָּמִים[25]מגילה י"ד ע"א..

טו. "וְאֶת מַאֲמַר מָרְדְּכַי אֶסְתֵּר עֹשָׂה" (אסתר ד', כ'), שֶׁהָיְתָה מַרְאָה דַּם נִדָּה לַחֲכָמִים[26]מגילה י"ג ע"ב..

טז. אָמַר לֵיהּ הַהוּא מִינָא לְרַב כַּהֲנָא: אַמְרִיתוּ נִדָּה שְׁרֵי לְיִחוּדֵי בַּהֲדֵי גַּבְרָא! אֶפְשָׁר אֵשׁ בְּנָעוֹרֶת וְאֵינָהּ מְהַבְהֶבֶת?! אָמַר לֵיהּ: הַתּוֹרָה הֵעִידָה עָלֵינוּ: "סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים" (שה"ש ז', ג') - שֶׁאֲפִלּוּ כְּסוּגָה שֶׁל שׁוֹשַׁנִּים לֹא יִפָּרְצוּ בָהֶן פְּרָצוֹת; גְּדוּרָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, כְּלוֹמַר, בְּאַזְהָרָה קַלָּה וּבְהַבְדָּלָה מוּעֶטֶת הֵם נִפְרָשִׁים מִן הָעֲבֵרָה וְאֵין צָרִיךְ גֶּדֶר אֲבָנִים לְהַפְסִיקָם[27]סנהדרין ל"ז ע"א, ורש"י שם..

יז. אָמַר רַבִּי לֵוִי: בְּנֹהַג שֶׁבָּעוֹלָם אָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה וכו', בָּא לְזַקֵּק לָהּ וְהִיא אוֹמֶרֶת לוֹ: 'כְּשׁוֹשַׁנָּה אֲדֻמָּה רָאִיתִי', וּפוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה מִיָּד! מִי גָּרַם לוֹ שֶׁלֹּא יִקְרַב לָהּ? אֵיזֶה כֹּתֶל בַּרְזֶל

יֵשׁ בֵּינֵיהֶם, וְאֵיזֶה עַמּוּד בַּרְזֶל בֵּינֵיהֶם, אֵיזֶה נָחָשׁ נָשָׁכוֹ, אֵיזֶה עַקְרָב עָקָצוֹ שֶׁלֹּא יִקְרַב לָהּ? דִּבְרֵי תוֹרָה שֶׁרַכִּין כְּשׁוֹשַׁנָּה[28]שיר השירים רבה ז', ב'..

יח. "לְדָוִד, שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי וכו'" (תהלים פ"ו, א'-ב') - כָּךְ אָמַר דָּוִד לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! לֹא חָסִיד אָנִי, שֶׁכָּל מַלְכֵי מִזְרָח וּמַעֲרָב יוֹשְׁבִים אֲגַדּוֹת אֲגַדּוֹת בְּכִבּוֹדָם, וַאֲנִי, יָדַי מְלֻכְלָכוֹת בְּדַם שְׁפִיר וּבְדַם שְׁלִיָּא כְּדֵי לְטַהֵר אִשָּׁה לְבַעְלָהּ[29]ברכות ד' ע"א..

יט. גְּלָה יְכָנְיָה וְגָלְתָה סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה עִמּוֹ וכו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָשְׁבָה סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה עַל דַּעְתָּהּ, וְאָמְרוּ: בִּימֵינוּ מַלְכוּת בֵּית דָּוִד פּוֹסֶקֶת וכו' [כֵּיוָן שֶׁיְּכָנְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה מֻשְׁלָךְ בְּבוֹר אֲסוּרִים כַּאֲסִיר עוֹלָם וְלֹא הָיוּ לוֹ בָּנִים]. מַה נַּעֲשֶׂה? נֵלֵךְ וּנְפַיֵּס לַגְּדֻלַּת [אוֹמֶנֶת] וְגַדֻּלַּת לַמַּלְכָּה וּמַלְכָּה לַמֶּלֶךְ [נְבוּכַדְנֶאצַּר]. הָלְכוּ וּפִיְּסוּ לַגְּדֻלַּת, וְגַדֻּלַּת לַמַּלְכָּה, וּמַלְכָּה לַמֶּלֶךְ וכו'. כֵּיוָן שֶׁבָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר לְהַזְקִק לָהּ [לַמַּלְכָּה], אָמְרָה לוֹ: אַתָּה מֶלֶךְ וְיכָנְיָה אֵינוֹ מֶלֶךְ?! אַתָּה מְבַקֵּשׁ תַּפְקִידְךָ, וְיכָנְיָה אֵינוֹ מְבַקֵּשׁ תַּפְקִידוֹ?! מִיָּד גָּזַר וְנָתְנוּ לוֹ אִשְׁתּוֹ. וְכֵיצַד שֶׁלִּשְׁלוּהָ לוֹ [וַהֲרֵי לֹא הוֹצִיאוּהוּ מֵהַבּוֹר]? רַבִּי שַׁבְּתַי אָמַר: דֶּרֶךְ קַנְקַלִּין [חֲלוֹנוֹת] שֶׁלִּשְׁלוּהָ לוֹ, וְרַבָּנָן אָמְרֵי: פָּתְחוּ הַמַּעֲזֵיבָה וְשִׁלְשְׁלוּהָ לוֹ. כֵּיוָן שֶׁבָּא לְהַזְקֵק לָהּ, אָמְרָה: כְּשׁוֹשַׁנָּה אֲדֻמָּה רָאִיתִי! פָּרַשׁ מִמֶּנָּה מִיָּד. הָלְכָה וְסִפְּרָה וְטָהֲרָה וְטָבְלָה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא: בִּירוּשָׁלַיִם לֹא קַיַּמְתֶּם מִצְוַת זִיבָה, וְעַתָּה אַתֶּם מְקַיְּמִין, שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ט', י"א): "גַּם אַתְּ בְּדַם בְּרִיתֵךְ, שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ מִבּוֹר". נִזְכְּרָתֶם אוֹתוֹ הַדָּם שֶׁבְּסִינַי, בְּשָׁבִיל כֵּן שִׁלַּחְתִּי אֲסִירַיִךְ. אָמַר רַבִּי שַׁבְּתַי: לֹא זוֹ מִשָּׁם עַד שֶׁמָּחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו. עַל אוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר (שה"ש ד', ז'): "כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ". יְצָתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה לָהֶם (ירמיה ג', כ"ב): "שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבָבִים אֶרְפָּה מְשׁוּבֹתֵיכֶם"[30]ויקרא רבה סוף מצורע..

כ. "וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ" (תהלים צ"א, י') - שֶׁלֹּא תִּמְצָא אִשְׁתְּךָ סְפֵק נִדָּה בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה בָּא מִן הַדֶּרֶךְ[31]ברכות נ"ה ע"ב..

כא. "בָּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֶךָ וּבָרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתֶךָ" (דברים כ"ח, ו') - שֶׁלֹּא תִּמְצָא אִשְׁתְּךָ סְפֵק נִדָּה בְּשָׁעָה שֶׁאַתָּה בָּא מִן הַדֶּרֶךְ[32]בבא מציעא ק"ז ע"א., וְכָל שֶׁכֵּן וַדַּאי נִדָּה (רש"י).

לוּלֵא פֶּה קָדוֹשׁ, נִרְאֶה לְפָרֵשׁ דָּוְקָא סְפֵק נִדָּה, וּמִשּׁוּם שֶׁיְּצָרוֹ תּוֹקְפוֹ (חכמת שלמה).

כב. מִפְּנֵי מָה אָמְרָה תּוֹרָה נִדָּה לְשִׁבְעָה? מִפְּנֵי שֶׁרָגִיל בָּהּ וְקָץ בָּהּ. אָמְרָה תּוֹרָה: תִּהְיֶה טְמֵאָה שִׁבְעָה יָמִים, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא חֲבִיבָה עַל בַּעְלָהּ כְּשִׁעַת כְּנִיסָתָהּ לַחֻפָּה[33]נדה ל"א ע"ב..

כג. אוֹמְרִים צְדוֹקִים: קוֹבְלִים אָנוּ עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁים, שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים: כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם, וְסִפְרֵי הוֹמֵרוֹס אֵינָם מְטַמְּאִים אֶת הַיָּדַיִם! אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: וְכִי אֵין

לָנוּ עַל הַפְּרוּשִׁים אֶלָּא זוֹ בִּלְבַד? הֲרֵי הֵם אוֹמְרִים: עַצְמוֹת חֲמוֹר - טְהוֹרִים, וְעַצְמוֹת יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל – טְמֵאִים! אָמְרוּ לוֹ: לְפִי חִבָּתָן הִיא טֻמְאָתָן וכו'. אָמַר לָהֶם: אַף כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ לְפִי חִבָּתָן הִיא טֻמְאָתָן[34]ידיים ד', ו'..

כד. וְהִנֵּה הַהֶבְדֵּל שֶׁבּוֹ הוּרְמוּ עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשְּׁאָר הַגּוֹיִם הוּא בְּאֶמְצָעוּת קַבָּלַת הַתּוֹרָה וכו'. כִּי עַל-יְדֵי שֶׁקִּבְּלוּ הַתּוֹרָה נַעֲשׂוּ עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דָּבָר שֶׁהָרוּחָנִים הַשְּׁפָלִים תְּאֵבִים לְהִדָּבֵק בָּהֶם וכו', כְּאָמְרָם ז"ל "יִשְׂרָאֵל מְטַמְּאִים בְּאֹהֶל וְאֵין אֻמּוֹת הָעוֹלָם מְטַמְּאִים בְּאֹהֶל".

מָשָׁל לְשֹׁנֵי כֵּלִים שֶׁהָיוּ אֲצֶל בַּעַל-הַבַּיִת, אַחַת מְלֵאָה דְבַשׁ וְאַחַת מְלֵאָה זֶבֶל, וְהוֹצִיא אוֹתָם מִחוּץ לַחֶדֶר. אוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה מְלֵאָה דְבַשׁ, מִתְקַבְּצִים לָהּ כָּל הַזְּבוּבִים וְהָרְמָשִׁים; וְאוֹתָהּ שֶׁהָיְתָה מְלֵאָה זֶבֶל, הַגַּם שֶׁיִּכָּנְסוּ בָּהּ קְצָת מֵהָרְמָשִׁים, לֹא יִשְׁוֶה לְשֶׁל הַדְּבַשׁ[35]אור החיים במדבר י"ט, ב', על "וזאת חוקת התורה"..

כה. זַכְאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאַף-עַל-גַּב דַּהֲווֹ בְּגָלוּתָא דְמִצְרַיִם, אִסְתַּמָּרוּ [נִשְׁמְרוּ] מִכָּל הָנֵי תְּלָתָא: מִנְּדָּה, וּמִבַּת אֵל נֵכָר, וּמִקְטוֹל זַרְעָא, וְאִשְׁתַּדְּלוּ בְּפַרְהֶסְיָא בִּפְרִיָה וּרְבִיָה. דְּאַף-עַל-גַּב דְּגָזְרָה אִתְגַּזְרַת "כָּל הַבֵּן הַיִלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ" (שמות א', כ"ב) לָא אִשְׁתַּכַּח בֵּינֵיהוֹן מַאן דְּקָטִיל עוּבָּרָא בְּמֵעָהָא דְאִתְתָּא, כָּל שֶׁכֵּן לְבָתַר [לֹא נִמְצָא בֵּינֵיהֶם, מִי שֶׁיַּהֲרֹג עֻבָּר בְּמֵעֵי אִמּוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁלֹּא הֲרָגוּם אֲחֵרִי לֵדָה]. וּבִזְכוּתָא דָא נָפְקֵי יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא. מִנְּדָּה - דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּא, מַאי דִּכְתִיב (שם ל"ח, ח') "וַיַּעַשׂ אֵת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת, וְאֵת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת, בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת", מִפְּנֵי מָה זָכוּ נָשִׁים לְהַאי? בְּגִין דְּאִסְתַּמָּרוּ גַּרְמַיְיהוּ [שְׁמָרוּ עַצְמָן] בְּגָלוּתָא דְמִצְרַיִם, דִּלְבָתַר דְּאִתְדַּכְיָין [אַחַר שֶׁנִּטְהֲרוּ] הֲווֹ אָתְיָין מִתְקַשְׁטָן וּמִסְתַּכְּלָן בַּמַּרְאָה בְּבַעֲלֵיהֶן, וּמְעוֹרְרָן לוֹן בִּפְרִיָה וּרְבִיָה וכו'[36]זוהר שמות דף ג' ע"ב, מובא בחק לישראל שמות יום ב'..

כו. "הַרְבָּה אַרְבֶּה" (בראשית ג', ט"ז) - אֵלּוּ שְׁנֵי טִפֵּי דָמִים: אַחַת דַּם נִדָּה, וְאַחַת דַּם בְּתוּלִים[37]עירובין ק' ע"ב..

כז. מִפְּנֵי מָה נִתְּנָה לָהּ מִצְוַת נִדָּה? - עַל יְדֵי שֶׁשָּׁפְכָה דָמוֹ שֶׁל אָדָם הָרִאשׁוֹן[38]בראשית רבה י"ז, ח'..

כח. צַעַר גָּדוֹל נָתַן הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לָאִשָּׁה הַזֹּאת וכו'. הָאִשָּׁה הַזֹּאת, עַל-יְדֵי שֶׁפְּרִשָּׁה מִבֵּיתָהּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ "דָּוָה", אָנוּ שֶׁפֵּרַשְׁנוּ מִבֵּית-חַיֵּינוּ וּמִבֵּית-מִקְדָּשֵׁנוּ כַּמָּה יָמִים וְכַמָּה שָׁנִים, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁנִּקְרָא "דָּוִין"[39]איכה רבה ה', י"ז..

כט. מְדַמָּה הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא טֻמְאַת יִשְׂרָאֵל לְטֻמְאַת הַנִּדָּה: מַה נִּדָּה נִטְמֵאת וְנִטְהֶרֶת, אַף יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּטְמְאוּ עֲתִידִין לְהִטָּהֵר[40]תנחומא מצורע, ח'..

פרק א מַהי נִדָּה

הַקְדָּמָה

א. אִשָּׁה שֶׁיָּצָא דָּם מֵרַחְמָהּ, בֵּין בְּצוּרָה טִבְעִית וּבֵין עַל-יְדֵי גוֹרֵם חִיצוֹנִי ("בְּאוֹנֶס", כְּגוֹן קְפִיצָה אוֹ בְּדִיקָה[41]באר הגולה סי' קפ"ג.) - טְמֵאָה טֻמְאַת נִדָּה[42]עי' שו"ע סי' קפ"ג.. גַּם אִם לֹא יָצָא הַדָּם מִחוּץ לְגוּפָהּ, אֶלָּא רַק יָצָא מֵהָרֶחֶם לַפְּרוֹזְדוֹר - הָאִשָּׁה טְמֵאָה נִדָּה[43]שו"ע סי' קפ"ג סעי' א', רמב"ם הל' איסורי ביאה פרק ה' הלכה ב'.. וּטְמֵאָה הָאִשָּׁה בְּיִצִיאָתוֹ בֵּין אִם יָצָא בִּשְׁעַת וֶסְתָּהּ וּבֵין שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת וֶסְתָּהּ. טֻמְאָה זוֹ אֵינָהּ כַּטֻּמְאָה שֶׁהָיְתָה בִּזְמַן שֶׁבֵּית- הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, אֶלָּא הֲרֵי הִיא אִסּוּר קְרֻבָה שֶׁל בַּעֲלָהּ אֵלֶיהָ[44]כוזרי מאמר ג' מ"ט.. בֵּין קְרֻבָה גּוּפָנִית וּבֵין קְרֻבָה שֶׁל בִּיאָה, כְּפִי שֶׁיִּבֹּאֵר לְקַמָּן בְּהִלְכוֹת הַרְחָקָה.

נִדָּה וְזָבָה

ב. מִדִּין תּוֹרָה יֶשְׁנָם שְׁנֵי סוּגֵי טֻמְאוֹת לָאִשָּׁה: נִדָּה וְזָבָה. וְיֵשׁ הַרְבֵּה הֶבְדֵּלִים בֵּינֵיהֶם, כְּגוֹן לְעִנְיַן קְרֻבָּנוֹת בִּזְמַן שֶׁבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, לְעִנְיַן שִׁבְעָה נְקִיִּים שֶׁ"זָּבָה גְּדוֹלָה" חַיֶּבֶת לִסְפֹּר וְעוֹד[45]רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"א ה"ג וה"ד.. אַךְ בְּנוֹת-יִשְׂרָאֵל הֶחֱמִירוּ עַל עַצְמָן שֶׁעַל כָּל טִפַּת-דָּם קְטַנָּה כְּחַרְדָּל יוֹשְׁבוֹת הֵן שִׁבְעָה נְקִיִּים כְּמוֹ "זָּבָה גְּדוֹלָה"[46]נדה ס"ו ע"א, רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"ג ה"ד.. וְסִבּוֹת רַבּוֹת לְחֻמְרָה זֹאת, וְהַחֲשׁוּבָה שֶׁבָּהֶן הִיא כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לְכָל הַנָּשִׁים סְפִירָה אֶחִידָה, וְלֹא תִצְטָרֵךְ כָּל אַחַת וְאַחַת לְחַשֵּׁב לְעַצְמָהּ חֶשְׁבּוֹנוֹת מְסֻבָּכִים שֶׁלֹּא כֵּלָּן בְּקִיאוֹת בָּהֶם[47]ב"י סי' קפ"ג..

ג. דִּין זֶה, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא חֻמְרָה, נִקְבַּע כַּהֲלָכָה שֶׁאֵין עָלֶיהָ עוֹרְרִין. וּכְשֶׁהַגְּמָרָא[48]ברכות ל"א ע"א. מַדְגִּימָה "הֲלָכָה פְּסוּקָה" לְגַבֵּי הַנֶּאֱמַר בַּבָּרַיְתָא "אֵין עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל אֶלָּא מִתּוֹךְ הֲלָכָה פְּסוּקָה", מְבִיאָה הַגְּמָרָא הֲלָכָה זֹאת.

! כֶּתֶם וְדָם

ד. בִּרְאִיַּת הָאִשָּׁה יֶשְׁנָם שְׁנֵי סוּגֵי רְאִיּוֹת שֶׁדִּיניֵהֶם שׁוֹנִים: כֶּתֶם וְדָם.

דָּם - רְאִיַּת דָּם שֶׁהָאִשָּׁה טְמֵאָה בָּהּ מֵהַתּוֹרָה, וְהִיא רְאִיַּת דָּם שֶׁיִּצִיאָתוֹ הָיְתָה מְלֻוָּה בְּהַרְגָּשָׁה.

כֶּתֶם - רְאִיַּת דָּם שֶׁהָאִשָּׁה טְמֵאָה בָּהּ רַק מִדִּרַבָּנָן, וְרַק בְּמִקְרִים מְסֻיָּמִים שֶׁיִּפֹּרְטוּ לְהַלָּן בְּדִינֵי כְּתָמִים.

'כֻּתָּם' נִקְרָא גַּם כְּשֶׁבָּרוּר לָאִשָּׁה שֶׁהַדָּם הַנִּמְצָא יָצָא מִמְּקוֹרָהּ (מֵרַחְמָהּ), אֶלָּא שֶׁלֹּא הִרְגִּישָׁה בִּיצִיאָתוֹ[49]שו"ע סי' קפ"ג סעי' א' וסי' ק"צ סעי' א'. ובסדרי טהרה סי' קפ"ג ס"ק ב' וברישׁ סי' ק"צ חולק על יסוד זה, אך אין הלכה כמותו. ועי' כו"פ וגליון מהרש"א. .

מַהֵי הַרְגָּשָׁה

ה. יֵשׁ לְהַבְחִין בֵּין שְׁנֵי סוּגֵי הַרְגָּשׁוֹת יְסוֹדִיּוֹת:

הָאַחַת הִיא, הַרְגָּשָׁה שֶׁיֵּשׁ לָאִשָּׁה בְּיוֹם הַוֶּסֶת אוֹ לְפָנָיו, כְּגוֹן פִּהוּק, בְּחִילָה, כְּאֵב בֶּטֶן וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. הַרְגָּשׁוֹת אֵלּוּ קְשׁוּרוֹת לִקְבִיעַת וְסָתוֹת וִידֵבֵּר בָּהֶן בְּהִלְכוֹת וְסָתוֹת, וְאֵין הֵן קְשׁוּרוֹת לְהִלְכוֹת כֶּתֶם וְדָם.

הַשְּׁנִיָּה הִיא, הַרְגָּשָׁה שֶׁהָאִשָּׁה מַרְגִּישָׁה בְּעֵת יְצִיאַת הַדָּם - הַרְגָּשָׁה שֶׁל יְצִיאַת דָּם. קָשֶׁה לְהַגְדִּיר הַרְגָּשָׁה זוֹ, וְכָל אִשָּׁה מַכִּירָה בְּעַצְמָהּ מַהֵי הַרְגָּשָׁתָהּ בִּשְׁעַת יְצִיאַת הַדָּם. אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ יוֹדַעַת מַהֵי הַרְגָּשָׁתָהּ, תַּקְפִּיד לִבְדֹּק אֶת עַצְמָהּ עִם כָּל הַרְגָּשָׁה שֶׁיְּכוֹלָה לִהְיוֹת הַרְגָּשָׁה הָאוֹסֶרֶת, עַד שֶׁיְּוַדַּע לָהּ מַהֵי הַרְגָּשָׁתָהּ. וַחֲשׁוּבָה יְדִיעָה זוֹ כְּדֵי שֶׁתֵּדַע הָאִשָּׁה מַהוּ כֶּתֶם וּמַהוּ דָּם[50]ערוה"ש אות קפ"ג באורך..

ו. בַּהֲלָכָה מוֹפִיעוֹת שָׁלֹשׁ הַגְדָּרוֹת לְגַבֵּי סוּג הַהַרְגָּשָׁה הַשְּׁנִיָּה:

א) " פְּתִיחַת מָקוֹר" - הַרְגָּשָׁה שֶׁנִּפְתַּח צַוָּאר הָרֶחֶם.

ב) " שֶׁמְּזַדְּעֲזֵעַ גּוּפָהּ" - כְּמִין צְמַרְמֹרֶת.

ג) "זִיבַת דָּבָר לַח".

לְגַבֵּי הַגְּדָרָה הָאַחֲרוֹנָה יֵשׁ הַרְבֵּה הַסּוֹבְרִים שֶׁאֵין הִיא בִּכְלַל הַהַרְגָּשׁוֹת הַמְּטַמְּאוֹת מֵהַתּוֹרָה, לָכֵן בְּכָל מִקְרֶה שֶׁיֵּשׁ הַרְגָּשָׁה כָּזוֹ בִּלְבַד, יֵשׁ לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם[51]פ"ת סי' קפ"ג ס"ק א'..

! רְאִיָּה בְּלִי הַרְגָּשָׁה בִּבְדִיקָה פְּנִימִית

ז. אָמְרוּ חֲכָמִים: "חֲזָקָה עַל דָּם שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ גּוּפָהּ שֶׁל אִשָּׁה שֶׁבָּא עִם הַרְגָּשָׁה". לָכֵן, אִשָּׁה שֶׁבָּדְקָה אֶת עַצְמָהּ בְּדִיקָה פְּנִימִית וּמָצְאָה דָם, יֵשׁ לְהַנִּיחַ שֶׁהִרְגִּישָׁה בְּעֵת הַבְּדִיקָה, אַף הַרְגָּשַׁת הַבְּדִיקָה הִקְהָתָה אֶת הַהַרְגָּשָׁה שֶׁל יְצִיאַת הַדָּם, וְהָאִשָּׁה טְמֵאָה מִדְּאוֹרָיְתָא[52]רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ט ה"א, ועי' פ"ה ה"ה. ועי' כו"פ ס"ק א'.. וְכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁבָּדְקָה עַצְמָהּ בְּבֶגֶד בָּדוּק ('עַד הַבָּדוּק' - בִּלְשׁוֹן חֲז"ל), אֲבָל אִם בָּדְקָה עַצְמָהּ בְּבֶגֶד מְלֻכְלָךְ אוֹ סָפֵק מְלֻכְלָךְ, אֵינָהּ טְמֵאָה מִדְּאוֹרָיְתָא, וְיֵשׁ מְקָרִים שֶׁשְּׁהוֹרָה אַף מִדְּרַבָּנָן (דִּינֵי בֶּגֶד מְלֻכְלָךְ יְפֹרְטוּ לְהַלָּן בְּהִלְכוֹת כְּתָמִים).

ח. כָּל זֶה מְדֻבָּר בִּבְדִיקָה פְּנִימִית שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁתַּדְקֶהָ אֶת הַרְגָּשַׁת יְצִיאַת הַדָּם, אֲבָל בְּקִנּוּחַ חִיצוֹנִי שִׁטְחִי, אֵין לַחְשֹׁשׁ לְכָךְ.

ט. דִּין זֶה קַיָּם בְּכָל מִקְרֶה שֶׁיֵּשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁהַקְּהָתָה הַרְגָּשַׁת יְצִיאַת הַדָּם, כְּגוֹן בְּכֶתֶם הַנִּמְצָא מִיָּד אַחֲרֵי תַּשְׁמִישׁ וְכַדּוֹמֶה[53]נדה נ"ז ע"ב, פתחי תשובה סי' קפ"ג ס"ק א'. שֶׁמִּדִּינוֹ כְּדָם וְלֹא כְּכֶתֶם.

! הַרְגָּשָׁה בְּלִי רְאִיָּה

י. יֵשׁ פּוֹסְקִים הָאוֹמְרִים שֶׁבְּמִקְרִים מְסֻיָּמִים הַרְגָּשָׁה בְּלֹא רְאִיַּת דָּם מְטַמֵּאת, כִּי חֶזָקָה שֶׁהַהַרְגָּשָׁה בָּאָה בִּגְלַל דְּבַר-מָה שֶׁיָּצָא מִגּוּפָהּ, וְלָרֹב הוּא דָּם. דִּין זֶה הוּא אַף אִם הָאִשָּׁה בָּדְקָה עַצְמָהּ וְלֹא מָצְאָה כְּלוּם, כִּי יֵשׁ לְהַנִּיחַ שֶׁיָּצְאָה רַק טִפַּת-דָּם קְטַנָּה וְאָבְדָה אוֹ נִמּוֹחָה[54]תה"ד סי' רמ"ו, שו"ע סי' ק"צ סעי' א'..

יֵשׁ פּוֹסְקִים הַחוֹלְקִים עַל קְבִיעָה זוֹ, וְאוֹמְרִים שֶׁהַרְגָּשָׁה בִּלְבַד בְּלֹא רְאִיָּה אֵינָהּ אוֹסֶרֶת[55]ד"מ סי' קפ"ח, רדב"ז ח"א סי' קמ"ט..

יא. לְהֲלָכָה: אַחֲרֵי שֶׁמַּרְגִּישָׁה הָאִשָּׁה הַרְגָּשָׁה שֶׁל יְצִיאַת דָּם - תִּבְדֹּק אֶת עַצְמָהּ מִיָּד, עַד חֲמֵשׁ דַּקּוֹת, בְּדִיקָה פְּנִימִית[56]פ"ת סי' ק"צ ס"ק ה'.:

אִם מָצְאָה מַרְאֶה טָמֵא - טְמֵאָה.

אִם מָצְאָה מַרְאֶה טָהוֹר - טְהוֹרָה, כִּי זֶה מַה שֶּׁיָּצָא בְּהַרְגָּשָׁתָהּ[57]שו"ע סי' קפ"ח סעי' א'..

אִם לֹא מָצְאָה כְּלוּם (מִלְּבַד הַרְטִיבוּת הַטִּבְעִית) - טְמֵאָה. אָמְנָם יֵשׁ פּוֹסְקִים הָאוֹמְרִים שֶׁהִיא טְהוֹרָה, וְנָהוּג לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם לְהָקֵל אַף בְּיוֹם וֶסְתָּהּ כְּשֶׁהַהַרְגָּשָׁה הִיא "זַעֲזוּעַ הַגּוּף" אוֹ "זִיבַת דָּבָר לַח", אַךְ אִם יֵשׁ לָהּ שָׁעָה קְבוּעָה לִרְאִיָּה וְהִרְגִּישָׁה בָּהּ, אֲסוּרָה. וְאִם הַהַרְגָּשָׁה הִיא "פְּתִיחַת מָקוֹר", נָהוּג לִסְמֹךְ עֲלֵיהֶם רַק כַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה זְקֵנָה, מְעֻבֶּרֶת אוֹ מֵינֶקֶת, שֶׁאָז הִיא מְסֻלֶּקֶת דָּמִים. וְכֵן כְּשֶׁיֵּשׁ סָפֵק אִם הִרְגִּישָׁה אוֹ לֹא[58]עי' פ"ת סי' ק"צ ס"ק ז'., וּכְשֶׁהָיְתָה לָהּ טַמְפּוֹן שֶׁעוֹצֵר אֶת הַדָּם, אוֹ שֶׁלָּבְשָׁה בְּגָדִים תַּחְתּוֹנִים לְבָנִים הַמְּהֻדָּקִים לְגוּפָהּ, נוֹהֲגִים גַּם-כֵּן לְהָקֵל. בִּשְׁאָר הַמִּקְרִים הָאִשָּׁה טְמֵאָה.

יב. אִם הָאִשָּׁה בָּדְקָה עַצְמָהּ לְאַחַר זְמַן:

אִם מָצְאָה מַרְאֶה טָמֵא - טְמֵאָה.

אִם מָצְאָה מַרְאֶה בְּצֶבַע טָהוֹר - יֵשׁ מַתִּירִים וְיֵשׁ אוֹסְרִים[59]עי' טהרת ישראל סי' קפ"ח ס"ק ה' וביד אליהו ס"ק י"ז.. וְלַהֲלָכָה: אִם נִרְאֶה לָאִשָּׁה שֶׁהַמַּרְאֶה הַטָּהוֹר הוּא מֵהַהַרְגָּשָׁה - טְהוֹרָה. וְאִם בָּרוּר שֶׁהַמַּרְאֶה הַטָּהוֹר אֵינוֹ מֵהַהַרְגָּשָׁה - טְמֵאָה. וְאִם הִיא מְסֻפֶּקֶת וְהַבְּדִיקָה הָיְתָה תּוֹךְ 24 שָׁעוֹת - יֵשׁ מְקִלִּים[60]עי' ערוה"ש סי' ק"צ אות ח', ועי' שו"ע סי' קפ"ח סעי' א' וסי' ק"צ סעי' א'., וְסוֹמְכִים עַל סְבָרָתָם רַק בְּמִקְרִים מְיֻחָדִים וּכְשֶׁיֵּשׁ סִבּוֹת נוֹסָפוֹת לְהָקֵל. לָכֵן בְּמִקְרֶה כָּזֶה טוֹב לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם.

אִם לֹא מָצְאָה כְּלוּם - טְמֵאָה. וְאִם לֹא הָיְתָה לַדָּם אֶפְשָׁרוּת לָצֵאת, כְּגוֹן שֶׁהָיָה לָהּ טַמְפּוֹן שֶׁעוֹצֵר אֶת הַדָּם, אוֹ שֶׁלָּבְשָׁה בְּגָדִים תַּחְתּוֹנִים לְבָנִים הַמְהֻדָּקִים לְגוּפָהּ - יֵשׁ מָקוֹם לְהָקֵל כַּאֲשֶׁר לֹא מָצְאָה כְּלוּם אוֹ שֶׁמָּצְאָה מַרְאֶה טָהוֹר. וּבְמִקְרֶה כָּזֶה תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[61]אחרונים. אַף אִם הִרְגִּישָׁה בְּיוֹם וְסָתָהּ. אוּלָם אִם הַהַרְגָּשָׁה הָיְתָה בִּשְׁעַת וֶסְתָּהּ - טְמֵאָה.

! חֻזְקַת הַרְגָּשׁוֹת

יג. אִשָּׁה שֶׁהִרְגִּישָׁה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים רְצוּפוֹת הַרְגָּשָׁה הָאוֹסֶרֶת, וּבָדְקָה מִיָּד וְלֹא מָצְאָה כְּלוּם אוֹ שֶׁמָּצְאָה מַרְאֶה טָהוֹר, וְדִינָהּ שֶׁטְּהוֹרָה (לְפִי הַמְפֹרָט לְעֵיל) - אֵינָהּ צְרִיכָה לִבְדֹּק יוֹתֵר כְּשֶׁתַּרְגִּישׁ הַרְגָּשָׁה זוֹ, כִּי הַרְגָּשָׁה זוֹ מֻחְזֶקֶת שֶׁאֵינָהּ מְטַמֵּאת. אַךְ כָּל זֶה בְּתְנַאי שֶׁהַרְגָּשָׁה זוֹ אֵינָהּ אוֹתָהּ הַהַרְגָּשָׁה שֶׁמַּרְגִּישָׁה בִּשְׁעַת וֶסְתָּהּ, כִּי אִם הָאִשָּׁה לֹא תַּבְחִין בֵּין שְׁתֵּי הַהַרְגָּשׁוֹת - כְּשֶׁתַּגִּיעַ שְׁעַת וֶסְתָּהּ וְתִרְאֶה דָם, מִיָּד תֵּעָקֵר הַחֲזָקָה הַקּוֹדֶמֶת[62]ע"פ דיני חזקות בשו"ע סי' קפ"ט ובדרכי תשובה סי' קפ"ח ס"ק י"ח..

בְּדִיקַת רוֹפֵא

יד. דַּם נִדָּה אוֹסֵר אֲפִלּוּ אִם יָצָא עַל-יְדֵי גֵּרוּיִים חִיצוֹנִיִּים. לָכֵן, אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה דַּם נִדָּה עֵקֶב מַאֲמָץ, קְפִיצָה אוֹ הִתְרַגְּשׁוּת - אֲסוּרָה, וְכֵן אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה דַּם נִדָּה עֵקֶב טִפּוּל רְפוּאִי אוֹ בְּדִיקָה רְפוּאִית - אֲסוּרָה[63]שו"ע סי' קפ"ג סעי' א'..

יֶשְׁנָם מִקְרִים שֶׁבָּהֶם הָאִשָּׁה נֶאֱסֶרֶת עֵקֶב הַטִּפּוּל אוֹ הַבְּדִיקָה גַּם אִם לֹא רָאֲתָה דָם, אַךְ נִפְתַּח הָרֶחֶם, מִפְּנֵי שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לִפְתִיחַת הָרֶחֶם לְלֹא יְצִיאַת דָּם[64]שו"ע סי' קצ"ד סעי' ב', ועי' רע"ב נדה ג' א', וע' נוב"י תנינא יו"ד ק"כ, פ"ת סי' קצ"ד ס"ק ד', דרכ"ת קפ"ח ס"ק מ"ו וקצ"ד ס"ק י"ט. טהר"י סי' קצ"ד ט' וביד אליהו ס"ק מ"ב, דעת כהן סי' ע"ט, חזו"א יו"ד פ"ג א', ספר אסיא ח"א עמ' 169-167..

טו. לָכֵן, אִשָּׁה שֶׁטִּפְּלָה טִפּוּל רְפוּאִי אוֹ נִבְדְּקָה בְּדִיקָה רְפוּאִית בִּימֵי טָהֳרָתָהּ וְרָאֲתָה יְצִיאַת דָּם מֵהָרֶחֶם, תִּשְׁאַל אֶת הָרוֹפֵא לְמְקוֹרוֹ שֶׁל הַדָּם, וְעִם תְּשׁוּבָתוֹ תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם. אִם הַדָּם לֹא בָּא מֵהָרֶחֶם אֶלָּא כְּתוֹצָאָה מִשְׁרִיטָה בַּפְּרוֹזְדוֹר (בַּנָּרְתִּיק) וְכַדּוֹמֶה - מֻתֶּרֶת[65]שו"ע סי' קפ"ז סעי' ה'-ו'.. וְעַיֵּן לְהַלָּן.

טז. אִשָּׁה שֶׁטִּפְּלָה אוֹ נִבְדְּקָה בִּימֵי טָהֳרָתָהּ וְלֹא רָאֲתָה דָּם כְּלָל, אִם הַטִּפּוּל אוֹ הַבְּדִיקָה הָיוּ בַּפְּרוֹזְדוֹר (בַּנָּרְתִּיק) בִּלְבַד (כְּגוֹן בְּעֶזֶרֶת סְפֶּקוּלוֹם) לְלֹא הַכְנָסַת מַכְשִׁיר לְצַוָּאר הָרֶחֶם - הָאִשָּׁה מֻתֶּרֶת, מִפְּנֵי שֶׁהָרֶחֶם לֹא נִפְתַּח[66]לפי חוות דעת רופאים, הרחבת הפרוזדור אינה גורמת לפתיחת הפה הפנימי של צוואר הרחם, אף-על- פי שהפה החיצוני של צוואר הרחם עשוי להיפתח, כגון בנשים ולדניות. .

יז. אִם הַטִּפּוּל אוֹ הַבְּדִיקָה הָיוּ בְּתוֹךְ צוֹאַר הָרֶחֶם, וְנִגְרְמָה פְּתִיחַת הַפֶּה הַפְּנִימִי שֶׁל צַוַּאר הָרֶחֶם בְּקֹטֶר שֶׁאֵינוֹ מַגִּיעַ לְ-3 מ"מ וְלֹא יָצָא דָּם, הָאִשָּׁה מֻתֶּרֶת[67]כשיעור קנה דק שבדקים, עי' שו"ע סי' קפ"ח סעי' ג', ו' ופ"ת שם.. אִם נִגְרְמָה פְּתִיחָה בְּקֹטֶר 3 מ"מ אוֹ יוֹתֵר, הָאִשָּׁה נֶאֱסֶרֶת גַּם אִם לֹא יָצָא דָּם מֵהָרֶחֶם, אֶלָּא-אִם-כֵּן זוֹ הַפְּתִיחָה הַטִּבְעִית שֶׁל הָאִשָּׁה עַל-פִּי קְבִיעַת הָרוֹפֵא. לְפִיכָךְ, אִם הִכְנִיס הָרוֹפֵא מַכְשִׁיר לָרֶחֶם אוֹ לְצַוַּאר הָרֶחֶם, צָרִיכָה הָאִשָּׁה לִשְׁאֹל אֶת הָרוֹפֵא מַהוּ גֹּדֶל הַמַּכְשִׁיר וְעַד הֵיכָן הִכְנִיסוֹ, וְאִם הָיָה דִּמּוּם מַהוּ מְקוֹרוֹ, וְנֶאֱמָן הוּא עַל כָּךְ[68]עי' נדה כ"ב ע"ב, ודעת כהן סי' ע"ט., וְעִם תְּשׁוּבוֹתָיו תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לִסְמֹךְ עַל הָרוֹפֵא בְּעִנְיְנֵי הֲלָכָה אֶלָּא רַק בְּעִנְיְנֵי רְפוּאָה.

יח. בִּבְדִיקוֹת אוֹ בְּטִפּוּלִים כְּגוֹן מִשְׁטַח פָּאפּ, צִלּוּם רֶחֶם, בְּדִיקַת הָאוֶּר, צִינְתּוּר חֲצוֹצְרוֹת, הִיסְטֶרֶסְקוֹפְיָה, פִּיפֶּל וְכַדּוֹמֶה, יֵשׁ לְבָרֵר אֶת הַנִּתּוּנִים עִם הָרוֹפֵא וְאַחַר-כָּךְ לִשְׁאֹל חָכָם, וְהוּא הַדִּין בִּבְדִיקוֹת הַנַּעֲשׂוֹת דֶּרֶךְ דֹּפֶן הַבֶּטֶן וּמְשֻׁלֶּבֶת בָּהֶן בְּדִיקָה שֶׁל חֲלַל הָרֶחֶם (אוֹ הַחֲדָרַת חֹמֶר נִגּוּד) כְּגוֹן לַפָּרֶסְקוֹפְיָה.

יט. כְּדַאי לְהִשְׁתַּדֵּל בְּמִדַּת הָאֶפְשָׁר לְבַצַּע טִפּוּלִים אוֹ בְּדִיקוֹת כָּאֵלֶּה בַּיָּמִים בָּהֶם הָאִשָּׁה אָסוּרָה - עִם סוֹף הַדִּמּוּם וְלִפְנֵי הֶפְסֵק הַטָּהֳרָה - וְאָז אֲפִלּוּ אִם יָצָא דָּם מֵהָרֶחֶם אֵין בְּכָךְ כְּלוּם מִפְּנֵי שֶׁמְּמֵילָא הָאִשָּׁה אָסוּרָה.

פֶּרֶק ב - כְּתָמִים

הַקְדָּמָה

א. "מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁבָּאת לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא, אָמְרָה לוֹ: רָאִיתִי כֶּתֶם. אָמַר לָהּ: שֶׁמָּא מַכָּה הָיְתָה בִּיךְ? אָמְרָה לוֹ: הֵן, וְחָיְתָה (וְהִתְרַפְּאָה). אָמַר לָהּ: שֶׁמָּא יְכוֹלָה לְהַגְלַע וּלְהוֹצִיא דָּם? (הַאִם הָיְתָה אֶפְשָׁרוּת שֶׁהַמַּכָּה נִפְתְּחָה, יָצָא דָּם, חָזְרָה וְנִסְגְּרָה, וְהַכֶּתֶם הוּא מֵהַדָּם הַזֶּה?). אָמְרָה לוֹ: הֵן. וְטָהֲרָהּ רַבִּי עֲקִיבָא. רָאָה תַּלְמִידָיו מְסִתַּכְּלִין זֶה בָּזֶה (בְּתִמָּהוֹן). אָמַר לָהֶם: מָה הַדָּבָר קָשֶׁה בְּעֵינֵיכֶם? שֶׁלֹּא אָמְרוּ חֲכָמִים הַדָּבָר לְהַחְמִיר, אֶלָּא לְהָקֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה זָבָה, דָּם יִהְיֶה זֹבָהּ בִּבְשָׂרָהּ'[69]ויקרא ט"ו י"ט. - דָּם וְלֹא כֶתֶם[70]משנה בנדה נ"ח ע"ב..

ב. וְלָמָּה אָמְרוּ חֲכָמִים לְהָקֵל בְּדִינֵי כְתָמִים? כִּי כָּל עִקַּר דִּין כְּתָמִים הוּא מִדְּרַבָּנָן. כִּי מִדִּבְרֵי-תוֹרָה אֵין הָאִשָּׁה אָסוּרָה לְבַעֲלָהּ עַד שֶׁתִּרְגִּישׁ שֶׁיָּצָא דָּם מִבְּשָׂרָהּ, אֶלָּא שֶׁחֲכָמִים גָּזְרוּ עַל כֶּתֶם שֶׁנִּמְצָא בְּגוּפָהּ אוֹ בִּבְגָדֶיהָ שֶׁהִיא אֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ אֲפִלּוּ לֹא הִרְגִּישָׁה וַאֲפִלּוּ בָּדְקָה מִיָּד וּמָצְאָה עַצְמָהּ טְהוֹרָה[71]שו"ע סי' ק"צ סעי' א'..

ג. דִּינֵי כְּתָמִים שְׁכִיחִים הֵם. וְרַבִּים הַמִּקְרִים בָּהֶם הָאִשָּׁה טְהוֹרָה, וּבְטָעוּת מַחְמִירָה הִיא עַל עַצְמָהּ לְאִסּוּר. וְכֵן לְהֶפֶךְ, שֶׁהָאִשָּׁה טְמֵאָה וּבְטָעוּת מְקִלָּה עַל עַצְמָהּ. לָכֵן אֵין לָאִשָּׁה לְהַחְלִיט עַל כֶּתֶם אִם הוּא טָמֵא אוֹ טָהוֹר אֶלָּא-אִם-כֵּן נִבְדְּקוּ בּוֹ הַתְּנָאִים הַבָּאִים:

א) הַאִם הָיְתָה לָהּ הַרְגָּשָׁה?

ב) הַאִם הַכֶּתֶם נִמְצָא בִּבְדִיקָה פְּנִימִית?

ג) אֵיזוֹ דַּרְגַּת נְקִיּוֹן הָיְתָה לַבֶּגֶד?

ד) מַה גְּדֹלוֹ הַמְדֻיָּק שֶׁל הַכֶּתֶם?

ה) מַהִי צוּרַת הַכֶּתֶם?

ו) מַה צִּבְעוֹ שֶׁל הַכֶּתֶם?

ז) עַל אֵיזֶה חֵפֶץ נִמְצָא הַכֶּתֶם (מִקְבֵּל טֻמְאָה, לָבָן אוֹ צָבוּעַ)?

ח) מֶה הָיָה הַמָּקוֹם בּוֹ נִמְצָא הַכֶּתֶם?

ט) הַאִם יָכוֹל לִהְיוֹת מָקוֹר אַחֵר לַכֶּתֶם (פֶּצַע, צֶבַע, לְכְלוּךְ וְכַדּוֹמֶה)?

ד. אִשָּׁה הַמּוֹצֵאת כֶּתֶם אֵינָהּ צְרִיכָה לִבְדֹּק אֶת עַצְמָהּ, וְאִם הַכֶּתֶם אֵינוֹ אוֹסֵר, מֻתֶּרֶת בְּלִי בְּדִיקָה (וְעַיֵּן בְּדִינֵי וֶסֶת הַגּוּף פֶּרֶק ז' סָעִיף ע"ג).

הַאִם הָיְתָה לָהּ הַרְגָּשָׁה?

ה. הַהֶבְדֵּל הָעִקָּרִי שֶׁבֵּין כֶּתֶם לְדָם הוּא בְּהַרְגָּשָׁה (כַּמְפֹרָט לְעֵיל בְּפֶרֶק א'). דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁבְּרוּר לָהּ שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה דָּם, אֲבָל גַּם בְּרוּר לָהּ שֶׁלֹּא הִרְגִּישָׁה בִּיצִיאָתוֹ - הֲרֵי הִיא טְמֵאָה רַק מִדִּין "כֶּתֶם", דְּהַיְנוּ מִדְּרַבָּנָן, וּבְכֶתֶם יֶשְׁנָן הַרְבֵּה קֻלּוֹת. אֲבָל אִם הָיְתָה לָאִשָּׁה הַרְגָּשָׁה שֶׁל יְצִיאַת הַדָּם - אֵין לָאִשָּׁה דִּין שֶׁל רוֹאָה כֶּתֶם, אֲפִלּוּ מְצָאַתּוּ עַל בְּגָדֶיהָ[72]שו"ע סי' ק"צ סעי' א', ועי' סדרי טהרה שם ס"ק א'..

יֵשׁ לְהַדְגִּישׁ! אֵין מְדֻבָּר כָּאן בְּהַרְגָּשׁוֹת שֶׁלִּפְנֵי יְצִיאַת הַדָּם, כְּגוֹן פְּהוּקִים, עֲטוּשִׁים, צְמַרְמוֹרוֹת וְכַדּוֹמֶה, אֶלָּא בְּהַרְגָּשׁוֹת הַבָּאוֹת עִם יְצִיאַת הַדָּם, וְהֵן: א. הַרְגָּשַׁת פְּתִיחַת הָרֶחֶם; ב. זְעָזוּעַ הַבָּא מֵעֲקִירַת הַדָּם מִגּוּפָהּ; ג. הַרְגָּשָׁה שֶׁל זִיבַת דָּבָר לַח בְּגוּפָהּ (יֵשׁ חוֹלְקִים עַל הַהַרְגָּשָׁה הָאַחֲרוֹנָה, לָכֵן בְּכָל מִקְרֶה כָּזֶה תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם)[73]פתחי תשובה סי' קפ"ג ס"ק א'.. לָכֵן, אִם הָיָה לָאִשָּׁה כֶּתֶם, וּלְפָנָיו הָיְתָה לָהּ הַרְגָּשָׁה הָאוֹסֶרֶת - אֵין שׁוּם מַשְׁמָעוּת לְגֹדֶל הַכֶּתֶם, לְצוּרָתוֹ וְכַדּוֹמֶה, אֶלָּא רַק לְצִבְעוֹ. אִם צִבְעוֹ טָהוֹר - טָהוֹרָה, וְאִם צִבְעוֹ טָמֵא - טְמֵאָה[74]שו"ע סי' קפ"ח סעי' א'..

הַאִם הַכֶּתֶם נִמְצָא בִּבְדִיקָה פְּנִימִית?

ו. כֶּתֶם שֶׁנִּמְצָא בִּבְדִיקָה פְּנִימִית אוֹסֵר גַּם אִם לֹא הָיְתָה לְאִשָּׁה הַרְגָּשָׁה שֶׁל יְצִיאַת הַדָּם, וּבְתָנַאי שֶׁהַבֶּגֶד בָּדוּק, וְשֶׁצִּבְעוֹ שֶׁל הַכֶּתֶם טָמֵא.

וְכָל זֶה לָמָּה? כִּי חֲזָקָה עַל הַדָּם שֶׁנִּמְצָא בִּבְדִיקָה פְּנִימִית שֶׁהוּא בָּא בְּהַרְגָּשָׁה, כִּי בְּדָרֶךְ-כְּלָל אִשָּׁה אֵינָהּ רוֹאָה דָּם בְּלִי לְהַרְגִּישׁ, וְאָנוּ מַנִּיחִים שֶׁעִם כָּל דָּם הָיְתָה הַרְגָּשָׁה, אֶלָּא-אִם-כֵּן הַמְּצִיאוּת תּוֹכִיחַ שֶׁהָיָה דָּם וְלֹא הָיְתָה הַרְגָּשָׁה (כְּמוֹ בְּכָל כֶּתֶם רָגִיל). וּבְעֵת הַבְּדִיקָה אֶפְשָׁר שֶׁהָאִשָּׁה הִרְגִּישָׁה וְלֹא שָׂמָה לֵב, כִּי הַרְגָּשַׁת הַבְּדִיקָה הִקְהֲתָה אֶת הַרְגָּשַׁת יְצִיאַת הַדָּם[75]רמב"ם הל' א"ב פ"ט ה"א.. וּמִכַּיוָן שֶׁזֹּאת הַסִּבָּה - אִם קִנְּחָה הָאִשָּׁה אֶת עַצְמָהּ מִבַּחוּץ וְלֹא בָּדְקָה בְּדִיקָה פְּנִימִית, וּבְרוּר לָהּ שֶׁהִיא לֹא הִרְגִּישָׁה - דִּין הַדָּם שֶׁתִּרְאֶה כְּדִין הַכֶּתֶם. אֲבָל אִם הָאִשָּׁה רָאֲתָה כֶּתֶם מִיָּד אַחַר תַּשְׁמִישׁ, וְתַשְׁמִישׁ הוּא דָּבָר שֶׁעָלוּל לְהַקְהוֹת אֶת הַרְגָּשָׁתָהּ - דִּין מַרְאֶה זֶה כְּ"דָם" וְלֹא כְּ"כֶתֶם"[76]פ"ת סי' קפ"ג ס"ק א'..

אֵיזוֹ דַּרְגַּת נְקִיּוֹן הָיְתָה לַבֶּגֶד?

ז. בִּכְתָמִים שֶׁנִּמְצְאוּ עַל בְּגָדֶיהָ יֵשׁ לְהַבְחִין בֵּין שְׁלֹשָׁה סוּגֵי בְּגָדִים:

א) בֶּגֶד בָּדוּק.

ב) בֶּגֶד לֹא בָּדוּק.

ג) בֶּגֶד מְלֻכְלָךְ.

אִם הַבֶּגֶד הָיָה בָּדוּק - טְמֵאָה, וּבִתְנַאי שֶׁהַכֶּתֶם גָּדוֹל מִגְּרִיס, וְצִבְעוֹ טָמֵא, וְצוּרָתוֹ טְמֵאָה, וְנִמְצָא עַל בֶּגֶד לָבָן הַמְקַבֵּל טֻמְאָה וְכוּ'.

בְּבֶגֶד שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק יֵשׁ הַמְּטַהֲרִים בְּכֶתֶם אַף בְּיוֹתֵר מִגְּרִיס[77]סי' ק"צ סעי' ל"ו, ב"ח, רע"א שם על הט"ז ס"ק כ"ט, מקור מים חיים בשם הראב"ד, ושו"ע סעי' ל"ט, וש"ך ס"ק מ"ו. ועי' טהרת ישראל באר יצחק ס"ק תמ"ו. , וְנוֹהֲגִים לְהָקֵל כְּמוֹתָם.

בְּבֶגֶד מְלֻכְלָךְ הִיא תָּמִיד טְהוֹרָה[78]רמ"א סי' ק"צ סעי' ל"ו..

בֶּגֶד בָּדוּק

ח. כָּל בֶּגֶד שֶׁבְּדָקוּתוֹ הִיא אוֹ חֲבֵרְתָּהּ, וְלֹא זָז מִיָּדָהּ עַד שֶׁבְּדָקָה בּוֹ, אוֹ שֶׁהֻנַּח בָּאָרוֹן בְּמָקוֹם שָׁמוּר וְלֹא נוֹדַע שֶׁהִתְלַכְלֵךְ בְּכֶתֶם, אוֹ שֶׁעָבַר לְיַד מָקוֹם שֶׁהָיָה יָכוֹל לְהִתְלַכְלֵךְ בְּכֶתֶם[79]שו"ע סי' ק"צ סעי' ל"ח. עַד שֶׁבְּדָקוּתוֹ - נֶחְשָׁב בֶּגֶד בָּדוּק. אוּלָם צָרִיךְ שֶׁיִּבְדְּקוּהוּ בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה לְבָדְקוֹ, אֲבָל אִם הִסְתַּכְּלָה בּוֹ הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא לְשֵׁם בְּדִיקָה, אֶלָּא בְּהַעֲבָרָה בְּעָלְמָא - אֵין זוֹ נִקְרֵאת בְּדִיקָה, כִּי וַדַּאי לֹא שָׂמָה לֵב הֵיטֵב[80]ט"ז סי' ק"צ ס"ק ל'..

בֶּגֶד שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק

ט. כָּל בֶּגֶד שֶׁנִּלְקַח מִמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בְּגָדִים נְקִיִּים, אַף לֹא נִבְדַּק כְּבֶגֶד בָּדוּק - נֶחְשָׁב כְּבֶגֶד שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק. וְזֶהוּ דִּינָם שֶׁל כָּל הַבְּגָדִים הַנְּקִיִּים הַנִּמְצָאִים בָּאָרוֹן, כְּשֶׁלֹּא רְגִילִים לְבָדֹק אוֹתָם לִפְנֵי הַכְנָסָתָם לָאָרוֹן[81]עי' ערוה"ש סי' ק"צ אות ק"ז, וטהרת ישראל ס"ק קע"ה..

בֶּגֶד מִלֵּכְלֵךְ

י. כָּל בֶּגֶד שֶׁנִּלְקַח מִמָּקוֹם שֶׁאֵינוֹ נָקִי וְלֹא נִבְדַּק[82]רמ"א סי' ק"צ ס"ק ל"ו., אוֹ שֶׁנִּמְצָא בַּבַּיִת וְלֹא נִבְדַּק, וְכֵן בֶּגֶד שֶׁלְּבָשׁוּתוּ בִּימֵי נִדָּתָהּ וְלֹא בְּדָקוּתוּ בֵּינְתַיִם, וּלְבָשׁוּתוּ אַחַר-כָּךְ בִּימֵי טָהֳרָתָהּ - נֶחְשָׁב כְּבֶגֶד מְלֵכְלֵךְ.

בֶּגֶד מְכֻבָּס

יא. בֶּגֶד שֶׁכְּבַס וְלֹא נִבְדַּק, וּלְבָשׁוּתוּ וְנִמְצָא עָלָיו כֶּתֶם - תִּבְדֹּק בְּמַרְאֵהוּ: אִם נִכָּר עַל הַכֶּתֶם שֶׁעָבַר כִּבּוּס - טָהוֹרָה. וְאִם נִכָּר עָלָיו שֶׁלֹּא עָבַר כִּבּוּס - טְמֵאָה (כַּמּוּבָן בְּצֵרוּף שְׁאָר הַתְּנָאִים הַנִּדְרָשִׁים לְטַמֵּא כֶּתֶם). אִם אֵינָהּ בְּקִיאָה בְּכָךְ - תִּקַּח בֶּגֶד אַחֵר שֶׁגַּם עָלָיו יֵשׁ כֶּתֶם וּתְכַבְּסֵהוּ בְּאוֹתָם תְּנָאִים שֶׁכִּבַּס הָרִאשׁוֹן, אִם לֹא יַעֲבֹר הַכֶּתֶם טָהוֹרָה, וְאִם יַעֲבֹר הַכֶּתֶם טְמֵאָה. וְאִם אֵינָהּ בְּקִיאָה - עָלֶיהָ לְהַחְמִיר מִסָּפֵק[83]ע"פ שו"ע סי' ק"צ סעי' מ"ו ול"א, ועי' ש"ך ס"ק ס"א..

כְּיוֹם, שֶׁרֹב הַנָּשִׁים מְכַבְּסוֹת בִּמְכוֹנָה אוֹ בָּחֲמָרִים הַמְסִירִים כְּתָמִים - בֶּגֶד שֶׁכִּבַּס נָחְשָׁב לְבֶגֶד נָקִי, אַף לֹא לְבֶגֶד בָּדוּק, בִּגְלַל צַפֶּרִים שֶׁעוֹבְרוֹת מֵעַל הַכְּבִיסָה, וּבִגְלַל הַדֶּרֶךְ שֶׁעוֹשִׂים הַבְּגָדִים מֵחֶבֶל הַכְּבִיסָה לָאָרוֹן, וְלָכֵן, אִם הַבְּגָדִים מִתְיַבְּשִׁים בְּמָקוֹם סָגוּר אוֹ בִּמְיֻבַּשׁ כְּבִיסָה, וּמֻנָּחִים אַחַר-כָּךְ בְּאֹפֶן שֶׁאֵינָם עֲלוּלִים לְהִתְלַכְלֵךְ עַל-יְדֵי יְלָדִים וְכַדּוֹמֶה, נֶחֱשָׁבִים לִבְגָדִים בְּדוּקִים. וְכֵן אִם הַבְּגָדִים נִבְדָּקִים בִּקְפִידָה קוֹדֶם הַכְנָסָתָם לָאָרוֹן, נֶחֱשָׁבִים כְּבֶגֶד בָּדוּק[84]עי' ערוה"ש אות ק"ז וטהר"י ס"ק תנ"ט ובסעי' קע"ה, ודרכי תשובה ס"ק קע"ט..

כָּל הַדִּינִים הַנִּזְכָּרִים לְעֵיל, הֵם לְעִנְיַן כֶּתֶם שֶׁנִּמְצָא עַל בְּגָדֶיהָ, אוּלָם עַל כֶּתֶם שֶׁנִּמְצָא בִּבְדִיקָה פְּנִימִית עַיֵּן לְהַלָּן.

מַהוּ גָּדְלוֹ הַמַּדֵּיק שֶׁל הַכֶּתֶם?

יב. כֶּתֶם שֶׁנִּמְצָא שֶׁלֹּא בְּעִקְבוֹת הַרְגָּשָׁה וְלֹא בִּבְדִיקָה פְּנִימִית - אִם הוּא יוֹתֵר מִגֹּדֶל גְּרִיס, טְמֵאָה (בְּצֵרוּף כָּל שְׁאָר הַתְּנָאִים הָאוֹסְרִים - צָבַע, צוּרָה, מָקוֹם וְכַדּוֹמֶה); וְאִם הוּא בְּגֹדֶל גְּרִיס אוֹ פָּחוֹת, טְהוֹרָה[85]שו"ע סעי' ה'..

וְלָמָּה קָבְעוּ חֲכָמִים דַּיִן זֶה? כִּי דָּבָר מָצוּי הָיָה בִּזְמַנָּם, וּלְעִתִּים אַף בִּזְמַנֵּנוּ, שֶׁמְּצוּיוֹת מַאֲכוֹלוֹת (כִּנִּים) בַּבַּיִת וּבַמִּטָּה, וַחֲכָמִים שָׁגְּזְרוּ עַל דִּינֵי כְּתָמִים לֹא גָּזְרוּ עַל כֶּתֶם שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת לוֹ מָקוֹר אַחֵר שֶׁחוּץ לְגוּפָהּ, וּמַאֲכֹלֶת שֶׁנִּמְעֲכָה עֲשׂוּיָה לִיצֹר כֶּתֶם בְּגֹדֶל גְּרִיס, לָכֵן קָבְעוּ חֲכָמִים שֶׁכֶּתֶם בְּגֹדֶל שֶׁל גְּרִיס אוֹ פָּחוֹת מִמֶּנּוּ טָהוֹר, אַף אִם אֵין מַאֲכוֹלוֹת, שֶׁאִם לֹא כֵּן אֲסָרָתָ הָרַבֵּה נָשִׁים עַל בַּעֲלֵיהֶן[86]נדה נ"ח ע"ב..

יֵשׁ פּוֹסְקִים הָאוֹמְרִים, שֶׁכֶּתֶם בְּגֹדֶל גְּרִיס טָהוֹר רַק בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָאוֹת בּוֹ מַאֲכוֹלוֹת, אֲבָל בִּמְקוֹמוֹת נְקִיִּים כֶּתֶם כָּזֶה יִהְיֶה טָמֵא[87]פ"ת ס"ק ט' בשם היראים לר"א ממיץ..

לַהֲלָכָה נוֹהֲגִים כַּשִּׁיטָה הַמְקֻלָּה, וּבְמִיָּחֵד בְּמָקוֹם שֶׁיֶּשְׁנָהּ סְבָרָא נוֹסֶפֶת לְהָקֵל, כְּגוֹן סָפֵק בַּצֶּבַע, סָפֵק בַּגֶּדֶל, סָפֵק בַּמָּקוֹם, סָפֵק בְּנִקָּיוֹן הַבֶּגֶד וְכוּ'. וְאִם הָאִשָּׁה מְסֻפֶּקֶת - לֹא תֵּאָסֵר כֻּתֶּם זֶה עַל עַצְמָהּ לִפְנֵי שֶׁתִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[88]עי' שו"ע סעי' ה', ד"ת שם, טהר"י שם..

יג. גֹּדֶל הַגְּרִיס הוּא כְּשֶׁטַח עִגּוּל בְּקֻטֶר שֶׁל 19 מ"מ (רְאֵה דְּגְמָא בְּסוֹף הַסֵּפֶר).

שִׁעוּר גְּרִיס נִקְבָּע עַל-פִּי הַכֶּתֶם הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲשׂוֹת מַאֲכֶלֶת, אֲבָל בְּבֵית שֶׁיֵּשׁ בּוֹ פִּשְׁפְּשִׁים וְכַדּוֹמֶה שֶׁיְּכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כְּתָמִים גְּדוֹלִים יוֹתֵר - גֹּדֶל הַכֶּתֶם הַטָּהוֹר יִהְיֶה כְּגֹדֶל הַכֶּתֶם שֶׁמְּסַגֵּל לִיצֹר פִּשְׁפֵּשׁ[89]שו"ע סעי' ז'..

יד. אֵין הַכֶּתֶם חַיָּב לִהְיוֹת עָגֹל כְּדֵי לְטַמֵּא, אֶלָּא אֲפִלּוּ הַכֶּתֶם מְשׁוּפָּ (אֹרֶךְ) אוֹ מְרֻבָּע וְכַדּוֹמֶה, וְשִׁטְחוֹ יוֹתֵר מִשֶּׁטַח הַגְּרִיס - טָמֵא[90]שו"ע סעי' ה'.., וּבִלְבַד שֶׁכֻּתֶּם זֶה יִהְיֶה כֶּתֶם אֶחָד וְלֹא קֻבָּץ כְּתָמִים קְטַנִּים[91]שו"ע סעי' ח'.. (רְאֵה דְּגְמָאוֹת בְּסוֹף הַסֵּפֶר. נִתָּן לְמִדֹּד שִׁטְחוֹ שֶׁל כֶּתֶם עַל-יְדֵי פְּסוֹת נְיָר גְּזוּרוֹת בְּמַדֵּיק שֶׁהֻנְּחוּ עַל הַכֶּתֶם, וְהֻנְּחוּ אַחַר-כָּךְ עַל עִגּוּל בְּקֻטֶר 19 מ"מ).

טו. כֶּתֶם הַנִּמְצָא עַל שְׁנֵי בְּגָדִים הַמֻּנָּחִים זֶה עַל זֶה, אַף אִם בִּשְׁנֵיהֶם יַחַד יֵשׁ כֶּתֶם הַגָּדוֹל מִגְּרִיס, אֵינָם מִצְטָרְפִים וּטְהוֹרָה.

וְכֵן כֶּתֶם שֶׁנִּמְצָא עַל בֶּגֶד עִם קְפָלִים, וּבִשְׁנֵי הַקְּפָלִים יַחַד יֵשׁ כֶּתֶם הַגָּדוֹל מִגְּרִיס, אֵינָם מִצְטָרְפִים וּטְהוֹרָה, בִּתְנַאי: א. שֶׁהַכֶּתֶם אֵינוֹ מְחֻבָּר, ב. שֶׁהַקְּפָלִים אֵינָם תְּפוּרִים זֶה לָזֶה[92]פחד יצחק המובא בעיקרי הד"ט סי' כ"א אות י"ב, ועי' פ"ת ס"ק ט"ז וטהר"י ס"ק ל"ה..

אוּלָם יֵשׁ מַתִּירִים אַף אִם הַקְּפָלִים תְּפוּרִים זֶה לָזֶה, וּבְמִקְרֶה כָּזֶה צָרִיךְ שְׁקוּל-דַּעַת אִם לְהַתִּיר אוֹ לֶאֱסֹר, לָכֵן בְּמִקְרֶה כָּזֶה תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

מַהִי צוּרַת הַכֶּתֶם?

טז. כֶּתֶם שֶׁנִּמְצָא בְּלִי הַרְגָּשָׁה, וְגָדוֹל יוֹתֵר מִגְּרִיס - לֹא בְּכָל מִקְרֶה הוּא טָמֵא. אִם הָיוּ הַרְבֵּה כְּתָמִים קְטַנִּים מְרֻכָּזִים בְּמָקוֹם אֶחָד, בֵּין בְּגוּפָהּ בֵּין בִּבְגָדֶיהָ, וְלֹא הָיוּ מְחֻבָּרִים בֵּינֵיהֶם, אִם אֵין בְּאַף אֶחָד מֵהֶם יוֹתֵר מִכִּגְרִיס - טְהוֹרָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּכֻלָּם יַחַד יֵשׁ יוֹתֵר מִכִּגְרִיס[93]שו"ע סעי' ח'.. וְיֵשׁ מַחְמִירִים לְצָרֵף לְכִגְרִיס כְּתָמִים קְטַנִּים הַנִּמְצָאִים עַל בְּשָׂרָהּ[94]שו"ע סעי' ו' וסעי' ח' וש"ך ס"ק י"ג ושו"ע הרב שם..

אִם נִמְצָא כֶּתֶם גָּדוֹל מִכִּגְרִיס אָרֹךְ כְּסַרְגֵּל, אוֹ שֶׁהָיָה אָרֹךְ הַכֶּתֶם לְרֹחַב בִּגְדָהּ, אוֹ שֶׁנִּרְאֶה כְּאִלּוּ נִתַּז מִלְמַטָּה, וְכֵן בְּכָל צוּרָה שֶׁנִּכַּר מִמֶּנָּה שֶׁהַכֶּתֶם לֹא בָּא מִגּוּפָהּ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין הִיא יוֹדַעַת מֵהֵיכָן הוּא - טְהוֹרָה. וְדַוְקָא בְּכֶתֶם שֶׁנִּמְצָא עַל בִּגְדָהּ, אֲבָל בְּכֶתֶם כָּזֶה שֶׁנִּמְצָא

עַל בְּשָׂרָהּ - טְמֵאָה[95]שו"ע סעי' ט', ועי' ש"ך וערוה"ש אות ל"ט. (וּבְתֵנַאי שֶׁיְּצֹרְפוּ שְׁאָר הַתְּנָאִים הָאוֹסְרִים - צֶבַע וְכַדּוֹמֶה).

מַה צִּבְעוֹ שֶׁל הַכֶּתֶם?

יז. כְּפִי שֶׁיְּפֹרַט בְּדִינֵי צְבָעִים, יֵשׁ צְבָעִים טְהוֹרִים וְיֵשׁ טְמֵאִים. תְּנַאי זֶה חָשׁוּב מְאֹד בְּדִינֵי כְתָמִים, כִּי כֶּתֶם שֶׁצִּבְעוֹ טָהוֹר - בְּכָל מִקְרֶה הוּא טָהוֹר, וְאַף אִם הוּא בָּא בְּהַרְגָּשָׁה, הָאִשָּׁה טְהוֹרָה. לָכֵן תְּזַהֵר הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא לִפְסֹק אֶת דִּינָהּ לִפְנֵי שֶׁתִּהְיֶה בְּקִיאָה בְּצִבְעֵי הַדָּמִים, וְאִם יֵשׁ לָהּ סָפֵק, תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם עַד שֶׁתִּהְיֶה בְּקִיאָה.

עַל אֵיזֶה חֵפֶץ נִמְצָא הַכֶּתֶם?

יח. אִשָּׁה שֶׁתִּמְצָא כֶּתֶם בְּלִי הַרְגָּשָׁה וְלֹא בְּבְדִיקָה, וְהוּא גָּדוֹל מִכִּגְרִיס, וְצוּרָתוֹ רְגִילָה, וְצִבְעוֹ טָמֵא - לֹא תָּמִיד תִּהְיֶה טְמֵאָה. בִּשְׁנֵי מִקְרִים תִּהְיֶה טְהוֹרָה: אִם נִמְצָא עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה וְאִם נִמְצָא עַל בֶּגֶד צִבְעוֹנִי.

נִמְצָא עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה

יט. אִשָּׁה שֶׁיִּשְׁבָּה עַל רִצְפָּה נְקִיָּה וְלֹא הִרְגִּישָׁה כְּלוּם, וּכְשֶׁקָּמָה רָאֲתָה עַל הָרִצְפָּה כֶּתֶם דָּם הַגָּדוֹל מִכִּגְרִיס - טְהוֹרָה, לְמֵרוֹת שֶׁבָּרוּר שֶׁהַדָּם יָצָא מִמֶּנָּה, אַךְ מִכֵּיוָן שֶׁלֹּא הִרְגִּישָׁה, דִּין הַדָּם הוּא כְּדִין כֶּתֶם, וְכֶתֶם הוּא גְּזֵרַת חֲכָמִים, וְהֵם לֹא גָּזְרוּ אִם נִמְצָא עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה[96]שו"ע סעי' י'., כְּדֵי שֶׁלֹּא לְחַלֵּק בֵּין טֻמְאַת נִדָּה וְכַדּוֹמֶה לְטֻמְאַת מִקְדָּשׁ, תְּרוּמָה וְכַדּוֹמֶה[97]נוב"ב קמא חיו"ד סי' נ"ב, תשו' חת"ס סי' קפ"ב ועוד המובאים בפ"ת..

כ. הַדְּבָרִים שֶׁאֵינָם מְקַבְּלִים טֻמְאָה הַשְּׁכִיחִים בִּכְתָמִים הֵם:

א) קַרְקַע[98]נדה נ"ז ע"ב. וְכָל דָּבָר הַמְחֻבָּר אֲלֶיהָ בְּחִבּוּר קָבוּעַ, כְּגוֹן בַּיִת, דֶּלֶת, אַסְלַת בֵּית-כִּסֵּא וְכַדּוֹמֶה[99]פ"ת ס"ק י"ט., אֲבָל שֻׁלְחָן אוֹ כִּסֵּא וְכַדּוֹמֶה אֵינָם נֶחְשָׁבִים "מְחֻבָּר", מִפְּנֵי שֶׁהֵם נַיָּדִים.

ב) כָּל דָּבָר מֵעֵץ שֶׁאֵינוֹ כְּלִי וְאֵין לוֹ שִׁמּוּשׁ מֻגְדָּר, כְּגוֹן חֲתִיכַת קֶרֶשׁ שֶׁלֹּא הִשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהּ לְאָרוֹן וְכַדּוֹמֶה, וְאֵין הֵיא מְשַׁמֶּשֶׁת כְּלִי קבוּל[100]רמב"ם הל' כלים פ"ג ה"א וע"ש..

ג) נְיָר, פִּיסַת צֶמֶר. אוּלָם יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם רָאֲתָה עַל נְיָר אוֹ עַל צֶמֶר צְרִיכָה שְׁאֵלַת חָכָם, וְכֵן נוֹהֲגִים[101]עי' פ"ת ס"ק י"ח..

ד) בֶּגֶד שֶׁגְּדָלוֹ פָּחוֹת מִ 6x6 ס"מ אֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה בְּדֶרֶךְ-כְּלָל, אוּלָם הֵיוֹת וְיֵשׁ בְּגָדִים שֶׁאַף בְּגֹדֶל זֶה אֵינָם מְקַבְּלִים טֻמְאָה[102]עי' טהר"י ס"ק נ"א., וְיֵשׁ שֶׁפְּחוּתִים מִגֹּדֶל זֶה וְהֵם מְקַבְּלִים טֻמְאָה, עַל-כֵּן תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

כא. בֶּגֶד הֶעָשׂוּי מִבַּד סִינְטֶטִי אוֹ מִנְּיָר מְקַבֵּל טֻמְאָה, וְכֵן דָּם שֶׁנִּמְצָא עַל פֶּד (תַּחְבֹּשֶׁת) דִּינוֹ כְּכֻלָּם הַנִּמְצָא עַל דָּבָר הַמְקַבֵּל טֻמְאָה.

נִמְצָא עַל בְּגָדִים צִבְעוֹנִיִּים

כב. חֲכָמִים לֹא גָזְרוּ דִּין כְּתָמִים בִּבְגָדִים צִבְעוֹנִיִּים, וְאֵין זֶה מְשַׁנֶּה אִם צָבַע הַבֶּגֶד בְּהִיר וְצָבַע הַכֶּתֶם כֵּהֶה אוֹ לְהֶפֶךְ, אֶלָּא בְּכָל אֹפֶן לֹא גָזְרוּ טֻמְאַת כְּתָמִים עַל בֶּגֶד צָבוּעַ[103]שו"ע סעי' י', ד"ת שם, טהר"י שם..

אָמְנָם יֵשׁ מַחְמִירִים הָאוֹמְרִים שֶׁאֵין בַּבְּגָדִים הַתְּחְתּוֹנִים הַצְּמוּדִים לַגּוּף קֻלָּא זֹאת, אַף אֵין מַחְמִירִים כְּמוֹתָם[104]חת"ס בפ"ת ס"ק כ"א, וד"ת ס"ק ס"ו, ועי' שו"ת מהרש"ם ח"א סי' פ"א וחזו"א.. עוֹד יֵשׁ מַחְמִירִים וְאוֹמְרִים שֶׁבְּבֶגֶד בָּהִיר מְאֹד גַּם-כֵּן אֵין קֻלָּא זֹאת, וְאֵין מַחְמִירִים כְּמוֹתָם[105]עי' ד"ת ס"ק ס"ב.. אוּלָם כְּשֶׁיֵּשׁ סְפֵקוֹת לְהַחְמִיר אוֹ לְהָקֵל בִּפְרָטִים אֲחֵרִים, מְצָרְפִים חֲמֵרוֹת אֵלּוּ, אַךְ רַק עַל-פִּי הוֹרָאַת חָכָם.

כג. כֶּתֶם שֶׁנִּמְצָא עַל בֶּגֶד מְגֻוָּן בִּצְבָעִים וּבְלָבָן, וּבַחֵלֶק הַלָּבָן אֵין יוֹתֵר מִכִּגְרִיס מֵהַכֶּתֶם - טָהוֹרָה, אַף אִם בַּחֵלֶק הַצָּבוּעַ יֵשׁ הֶמְשֵׁךְ הַכֶּתֶם וְהוּא מַגְדִּילוֹ לְיוֹתֵר מִכִּגְרִיס[106]עי' פ"ת ס"ק כ'-כ"א.. וְאִם יֵשׁ יוֹתֵר מִכִּגְרִיס בַּחֵלֶק הַלָּבָן, אַף אִם הַכֶּתֶם מְחֻלָּק עַל-יְדֵי חֵלֶק צָבוּעַ שֶׁהַכֶּתֶם נִמְצָא גַּם עָלָיו - טְמֵאָה[107]פ"ת שם וערוה"ש אות מ"ד..

כד. בֵּימֵי טָהֳרָתָהּ כִּדְאִי שֶׁתִּלְבַּשׁ הָאִשָּׁה בְּגָדִים צִבְעוֹנִיִּים, כְּדֵי לְהַצִּילָהּ מִדִּין כְּתָמִים[108]עי' רמ"א סעי' י".. וּבְשִׁבְעָה נְקִיִּים, שֶׁצְּרִיכָה הָאִשָּׁה בְּדִיקָה, לֹא תִּלְבַּשׁ בְּגָדִים תַּחְתּוֹנִים צִבְעוֹנִיִּים, אֶלָּא לְבָנִים[109]עי' פ"ת ס"ק כ"ב ועי' שו"ע סי' קצ"ו סעי' ג'.. וְיֵשׁ מְקִלִּים וְאוֹמְרִים שֶׁצְּרִיכָה לִלְבֹּשׁ לְבָנִים רַק בִּשְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל שִׁבְעָה נְקִיִּים, כְּדֵי שֶׁתִּתְחַזֵּק בְּטָהֳרָה[110]פ"ת שם.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לִלְבֹּשׁ לְבָנִים כְּלָל[111]משמעות הרמב"ם הל' א"ב פ"ט ה"ז.. (אוּלָם הַבְּדִיקוֹת חַיָּבוֹת לִהְיוֹת בְּבֶגֶד לָבָן[112]רמב"ם שם פ"ד הל' ט"ו).

לַהֲלָכָה: נוֹהֲגִים לִלְבֹּשׁ לְבָנִים כָּל שִׁבְעָה נְקִיִּים. וְאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ הַרְבֵּה כְּתָמִים בְּשִׁבְעָה נְקִיִּים, תִּשְׁאַל חָכָם אֵיךְ לִנְהֹג וּלְהָקֵל בִּלְבִישַׁת בְּגָדִים צִבְעוֹנִיִּים[113]עי' טהרת ישראל שם ס"ק נ"ח ובסי' קצ"ו ס"ק ט"ו..

מֶה הָיָה הַמָּקוֹם בּוֹ נִמְצָא הַכֶּתֶם?

כה. לַמָּקוֹם בּוֹ נִמְצָא הַכֶּתֶם נוֹדַעַת חֲשִׁיבוּת, כִּי לֹא בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּמָּצֵא כֶּתֶם טְמֵאָה הָאִשָּׁה, אֶלָּא רַק בְּמָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהוּא מֵהַמָּקוֹר. וּבְכָל מִקְרֶה וּמִקְרֶה צָרִיךְ לָדוּן לְגוּפוֹ, כַּמְבֹאָר בַּסְּעִיפִים הַבָּאִים:

כֶּתֶם בְּגוּפָהּ בִּלְבַד

כו. כֶּתֶם בָּרֶגֶל - מֵהֶעָקֵב עַד הַבֹּהֶן וּלְמַעְלָה לְכָל אֹרֶךְ הָרֶגֶל בְּצִדָּהּ הַפְּנִימִי, בַּמְקוֹמוֹת שֶׁהָרֶגֶל נוֹגַעַת בָּרֶגֶל וְשׁוֹק בַּשּׁוֹק - טְמֵאָה, וּבִשְׁאָר חֶלְקֵי הָרֶגֶל - טְהוֹרָה[114]שו"ע סי' ק"צ סעי' י"א.. יֵשׁ מְקִלִּים בָּעֶקֵב, וְאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתָם[115]טהר"י ס"ק ס'..

כֶּתֶם בַּיָּד - בְּכַף הַיָּד, בְּמָקוֹם שֶׁיָּכוֹל לְהַגִּיעַ לְשָׁם דָּם מֵהַמָּקוֹר, וַאֲפִלּוּ גַּב הַיָּד - טְמֵאָה, כִּי הַיָּדַיִם עַסְקָנִיּוֹת הֵן וְאֶפְשָׁר שֶׁהִגִּיעַ דָּם מֵהַמָּקוֹר לַיָּדַיִם46.

כֶּתֶם בַּבֶּטֶן וּלְמַעְלָה – טְהוֹרָה, אֲבָל אִם הֵרִימָה הָאִשָּׁה אֶת רַגְלֶיהָ לְמַעְלָה מִבִּטְנָהּ בְּהִתְעַמְּלוּת וְכַדּוֹמֶה - טְמֵאָה, בֵּין אִם הַכֶּתֶם נִמְצָא מִלְּפָנֶיהָ בֵּין מֵאֲחוֹרֶיהָ. וְכַמּוּבָן, דַּוְקָא בְּמָקוֹם שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיַּגִּיעַ לְשָׁם דָּם מֵהַמָּקוֹר בְּלִי שֶׁתַּבְחִין בּוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהֵרִימָה רַגְלֶיהָ, אֲבָל נִמְצָא בַּצְּדָדִים - טְהוֹרָה46.

כְּשֶׁנִּמְצָא דָּם בְּגוּפָהּ בִּלְבַד, טְמֵאָה הָאִשָּׁה אַף אִם "הִתְעַסְּקָה בְּדָם"46 (וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף ל' מַהִי הַגְדָּרַת "הִתְעַסְּקָה בְּדָם").

כְּתָמִים בְּגוּפָהּ וּבְבְגָדֶיהָ

כז. אִם "הִתְעַסְּקָה בְּדָם" וְנִמְצָא כֶּתֶם עַל חֲלוּקָהּ וְעַל בְּשָׂרָהּ בְּיַחַד, בְּכָל מָקוֹם שֶׁהוּא - טְהוֹרָה, כִּי אֶפְשָׁר שֶׁהַדָּם בָּא מִבַּחוּץ וְלִכְלֵךְ אֶת בְּשָׂרָהּ וּבְגָדֶיהָ.

אִם לֹא "הִתְעַסְּקָה בְּדָם" וְנִמְצָא לְמַעְלָה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם - טְהוֹרָה, לְמַטָּה מִמֶּנּוּ - טְמֵאָה. אִם לֹא "הִתְעַסְּקָה בְּדָם" וְהֵרִימָה רַגְלֶיהָ לְמַעְלָה מִגּוּפָהּ, בְּאֹפֶן שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיַּגִּיעַ דָּם לְמַעְלָה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם - וְנִמְצָא שָׁם כֶּתֶם - טְמֵאָה[116]שו"ע סעי' י"א, ועי' פ"ת ס"ק כ"ד..

כֶּתֶם בִּבְגָדֶיהָ בִּלְבַד

כח. אִם "הִתְעַסְּקָה בְּדָם" וּמָצְאָה כֶּתֶם בִּבְגָדֶיהָ בִּלְבַד - טְהוֹרָה. אִם לֹא "הִתְעַסְּקָה בְּדָם", אִם נִמְצָא לְמַעְלָה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם - אַף אִם הֵרִימָה רַגְלֶיהָ - טְהוֹרָה, וְאִם נִמְצָא לְמַטָּה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם - טְמֵאָה[117]שו"ע סעי' י"ב.. אַף אִם נִמְצָא הַכֶּתֶם בִּבֶגֶד חִיצוֹנִי[118]כי לפעמים לובשים אותו ללא בגד פנימי, וגם מפני שלפעמים הבגד הפנימי זז ממקומו, ס"ט ס"ק מ"ה. ועי' ד"ת ס"ק ע"ז.. אִם לֹא "הִתְעַסְּקָה בְּדָם" וְנִמְצָא עַל שִׂרְווּל חֲלוּקָהּ כֶּתֶם - טְמֵאָה, בְּתְנַאי שֶׁיֶּשְׁנָה אֶפְשָׁרוּת, אֲפִלּוּ רְחוֹקָה, שֶׁהַשִּׂרְווּל הִגִּיעַ לְאוֹתוֹ מָקוֹם, כְּגוֹן חֲלוּק שֶׁנָּה וְכַדּוֹמֶה. בֶּגֶד שֶׁהָאִשָּׁה פּוֹשֶׁטֶת אוֹתוֹ דֶּרֶךְ רַגְלֶיהָ, וְנִמְצָא עָלָיו כֶּתֶם שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת מִמֶּנָּה - טְמֵאָה, אֲפִלּוּ אִם נִמְצָא הַכֶּתֶם בְּחֶלְקוֹ הָעֶלְיוֹן שֶׁל הֶחָלוּק[119]אחרונים. ועי' שו"ע סעי' י"ג..

כֶּתֶם בִּמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים

כט. כֶּתֶם שֶׁנִּמְצָא עַל הַסַּדִּין אוֹ עַל הַשְׁמִיכָה שֶׁלָּהּ, יֵשׁ לִבְדֹּק: אִם יֶשְׁנָהּ אֶפְשָׁרוּת שֶׁהַדָּם הִגִּיעַ מִמֶּנָּה לְאוֹתוֹ מָקוֹם בּוֹ נִמְצָא הַכֶּתֶם - טְמֵאָה, וְאִם לָאו - טְהוֹרָה. סָדִין אוֹ

שְׁמִיכָה שֶׁאֵינָם מְחֻבָּרִים לַמִּטָּה וְנָעִים וְנָדִים בְּמֶשֶׁךְ הַלַּיְלָה - כָּל מָקוֹם שֶׁיִּמְצָא בּוֹ כֶּתֶם, טְמֵאָה[120]שו"ע סעי' י"ד.. וְיֵשׁ לְוַדֵּא בְּמִקְרֶה כָּזֶה שֶׁאֵין אֶפְשָׁרוּת שֶׁהַדָּם הִגִּיעַ מִמָּקוֹם אַחֵר - מִבְּנָהּ, מִבַּעֲלָהּ, מִפֶּצַע, מֵאִשָּׁה אַחֶרֶת וְכַדּוֹמֶה[121]שו"ע סעי' י"ט..

בְּכָל מָקוֹם שֶׁטְּמֵאָה בְּמִקְרִים אֵלֶּה, טְמֵאָה רַק אִם הִתְמַלְּאוּ שְׁאָר הַתְּנָאִים - צֶבַע, גֹּדֶל, צוּרָה וְכַדּוֹמֶה.

הַאִם יְכוֹל לִהְיוֹת מָקוֹר אַחֵר לַכֶּתֶם?

ל. כְּפִי שֶׁהֻזְכַּר בַּפִּסְקָה הַקּוֹדֶמֶת, אִם אִשָּׁה "הִתְעַסְּקָה בְּדָם" וְנִמְצָא עָלֶיהָ כֶּתֶם, בְּרֹב הַמִּקְרִים - טְהוֹרָה.

וּמַהוּ "הִתְעַסְּקָה בְּדָם"? אִשָּׁה שֶׁנִּקְּתָה עוֹף אוֹ דָּגִים, אוֹ הִתְעַסְּקָה בְּצֶבַע אָדֹם, אוֹ בְּמִיץ סֶלֶק, בְּשָׁזִיפִים וְכַדּוֹמֶה, וְאָפְשָׁר שֶׁנִּתַּז עָלֶיהָ מְעַט מִשְּׁקֶה בְּצֶבַע אָדֹם; וְאֻפְלוּ אִם לֹא הִתְעַסְּקָה בָּהֶם, אֶלָּא יָשְׁבָה לְיַד הַמִּתְעַסְּקִים בָּהֶם וְכַדּוֹמֶה - דִּינָהּ כְּ"הִתְעַסְּקָה בְּדָם"[122]שו"ע סעי' י"ח.. וְאֵינָהּ צְרִיכָה לְהַשְׁוֹת אֶת צֶבַע הַדָּבָר שֶׁהִתְעַסְּקָה בּוֹ לְצֶבַע הַכֶּתֶם, אֶלָּא תּוֹלָה בּוֹ עַד שֶׁתִּרְאֶה שֶׁאֶחָד אָדֹם וְהַשֵּׁנִי שָׁחֹר, אֲבָל אִם אֶחָד אָדֹם בָּהִיר וְהָאֶחָד אָדֹם כֵּהֶה - תּוֹלָה בּוֹ[123]שו"ע סעי' כ"ג וסעי' ל"..

לֹא. אִם יֵשׁ לָאִשָּׁה מַכָּה, דְּחִינוּ פֶּצַע, בְּגוּפָהּ - כָּל כֶּתֶם שֶׁיִּמְצָא עָלֶיהָ, אֻפְלוּ עַל בְּשָׂרָהּ, טְהוֹרָה, אִם הַפֶּצַע הוּא בְּמָקוֹם שֶׁיְּכוֹל לְהַגִּיעַ מִמֶּנּוּ דָּם אֶל הַכֶּתֶם. אֲבָל אִם הַפֶּצַע הוּא בִּכְתֵפָהּ וְהַכֶּתֶם בִּפְנִים שִׁמְלָתָהּ אוֹ בִּלְבָנֶיהָ - אֵין תּוֹלִים אֶת הַכֶּתֶם בַּפֶּצַע.

אִם הָאִשָּׁה מִשְׁתַּמֶּשֶׁת בְּשִׁמְלָתָהּ בְּצוּרָה שֶׁיְּכוֹל לְהַגִּיעַ דָּם מֵהַפֶּצַע לְמָקוֹם הַכֶּתֶם, כְּגוֹן שֶׁפּוֹשֶׁטֶת אֶת שִׁמְלָתָהּ מִלְמַעְלָה - טְהוֹרָה.

אֻפְלוּ פֶּצַע שֶׁהִגְלִיד דִּינוֹ כָּךְ, כִּי אֶפְשָׁר שֶׁהִתְגַּלַּע הַפֶּצַע וְהוֹצִיא דָּם עַל-יְדֵי חִכּוּךְ וְכַדּוֹמֶה, וְאַחַר-כָּךְ עָלָה עָלָיו קְרוּם, אֲבָל בְּפֶצַע יָבֵשׁ אֵין הָאִשָּׁה תּוֹלָה[124]שו"ע סעי' י"ח..

אֵין בִּכְתָמִים מְשׁוּם וֶסֶת

לב. אֵין בִּכְתָמִים מְשׁוּם וֶסֶת[125]שו"ע סעי' נ"ד.. בֵּין בְּאִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ וּבֵין בְּאִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ, כְּגוֹן אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה כֶּתֶם בַּיּוֹם הַ-15 לְרִאְיָתָהּ הָאַחֲרוֹנָה, אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת לָהַפְלָגָה שֶׁמֵּרְאִית הַדָּם עַד לִמְצִיאַת הַכֶּתֶם. וַאֻפְלוּ אִם רָאֲתָה אֶת הַכֶּתֶם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים רְצוּפוֹת בַּיּוֹם הַ-15, אֵינָהּ קוֹבַעַת בָּזֶה וֶסֶת. וְכַמּוּבָן שֶׁגַּם לֹא תֵּעָקֵר קְבִיעוּתָהּ אִם יֶשׁ לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ בְּתַאֲרִיךְ אַחֵר[126]שו"ע הרב ק"צ ס"ק קכ"א, ס"ט ס"ק צ"ד.. חוּץ מֵרְאִיָּה בִּבְדִיקָה שֶׁיְּדַבֵּר בָּהּ לְהַלָּן.

אָמְנָם מְצִיאַת כֶּתֶם טָהוֹר יְכוֹלָה לִהְיוֹת וֶסֶת הַגּוּף סִימָן, עַיֵּן בְּפֶרֶק ז' סְעִיף ע"ג.

דִּינֵי מַרְאוֹת בִּבְדִיקָה פְּנִימִית

לג. כְּבָר נִתְבָּאֵר שֶׁאִשָּׁה שֶׁבָּדְקָה בְּדִיקָה פְּנִימִית בְּבֶגֶד בְּדִיקָה ("עֵד") וּמָצְאָה עָלָיו מַרְאֶה טְמֵא, יֵשׁ לַחְשֹׁשׁ שֶׁמָּא הוּא בָּא בְּהַרְגָּשָׁה, כֵּיוָן שֶׁנִּמְצָא בְּתוֹךְ גּוּפָהּ, וְחָזְקָה עַל דָּם שֶׁבְּתוֹךְ גּוּפָהּ שֶׁל אִשָּׁה שֶׁבָּא בְּהַרְגָּשָׁה. לְכֵן, אִשָּׁה שֶׁבָּדְקָה בְּדִיקָה פְּנִימִית וּמָצְאָה מַרְאֶה - אֵין לָהּ לְהִתְיַחֵס אֵלָיו כְּאֶל "כֶּתֶם" וְדִינָיו שׁוֹנִים.

אִשָּׁה הַבּוֹדֶקֶת אֶת עַצְמָהּ צְרִיכָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּעֵד בָּדוּק בִּלְבַד וּלְהַנִּיחוֹ בְּמָקוֹם שָׁמוּר וְנָקִי עַד שֶׁתִּתְעַיֵּן בּוֹ (עַל הַתְּנָאִים הַנִּצְרָכִים לְכַשְׁרוּת "עֵד", עַיֵּן בְּפֶרֶק י"ג סְעִיף י"ט. הַגְּדָרַת "עֵד בָּדוּק" כְּהַגְדָּרַת "בֶּגֶד בָּדוּק". עֵדֵי בְּדִיקָה הַנִּמְכָּרִים כַּיּוֹם נֶחְשָׁבִים בְּדוּקִים). בְּדִיעֲבַד אִם לֹא עָשְׂתָה כֵן וּמוֹצֵאת מַרְאֶה טְמֵא עַל הָעֵד, פְּעָמִים מֻתֶּרֶת וּפְעָמִים אֲסוּרָה.

לד. אִם בָּדְקָה בְּדִיקָה פְּנִימִית בְּעֵד בָּדוּק, וְאַחֲרֵי שֶׁבָּדְקָה אֶת עַצְמָהּ רָאֲתָה בּוֹ טִפַּת-דָּם, אוֹ שֶׁלְּאַחַר שֶׁבָּדְקָה אֶת עַצְמָהּ לֹא בָּדְקָה אֶת הָעֵד וְהִנִּיחַתּוּ בְּמָקוֹם שָׁמוּר, וּלְאַחַר זְמַן רָאֲתָה בּוֹ טִפַּת-דָּם - טְמֵאָה, בֵּין אִם הַכֶּתֶם עָגֹל וּבֵין אִם הוּא מָשׁוּךְ, וַאֲפִלּוּ נִמְצָאָה עַל הַכֶּתֶם מַאֲכֹלֶת (כְּנָה) אוֹ פִּשְׁפֵּשׁ מָעוּךְ, כִּי אוֹתוֹ מָקוֹם בְּאִשָּׁה נָקִי מִמַּאֲכֹלֶת וְכֵיוֹצֵא בָּהּ, וְאִם נִמְצְאָה שָׁם מַאֲכֹלֶת, הֲרֵי זֶה מִקְרִי, וְהַדָּם בָּא מִגּוּפָהּ[127]שו"ע סי' ק"צ סעי' ל"ג..

לה. אִם אַחֲרֵי שֶׁבָּדְקָה אֶת עַצְמָהּ בְּעֵד הַבָּדוּק לֹא בָּדְקָה אֶת הָעֵד, וְהִנִּיחָה אוֹתוֹ תַּחַת הַכַּר אוֹ הַכֶּסֶת, וּלְאַחַר זְמַן נִמְצָא בּוֹ כֶּתֶם דָּם עָגֹל - אִם אֵינוֹ גָּדוֹל מִכִּגְרִיס (עִגּוּל בְּקֹטֶר 19 מ"מ) טָהוֹרָה; וְאִם הוּא גָּדוֹל מִכִּגְרִיס, טְמֵאָה; וְאִם הוּא מָשׁוּךְ, טְמֵאָה אֲפִלּוּ אִם הַכֶּתֶם קָטָן מִכִּגְרִיס. וְהַטַּעַם, כִּי יֵשׁ סְבִירוּת לְכָךְ שֶׁהַדָּם בָּא מִמַּאֲכוֹלוֹת שֶׁתַּחַת הַכַּר, וּמַאֲכֹלֶת עֲשׂוּיָה לִיצֹר כֶּתֶם שֶׁעַד גָּדֵל גְּרִיס בִּלְבַד, וְכֶתֶם עָגֹל בִּלְבַד, וְאִם הַכֶּתֶם הָיָה בָּא מִגּוּפָהּ, הוּא הָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת מָשׁוּךְ[128]שו"ע סי' ק"צ סעי' ל"ד.. אַף אִם יֵשׁ יְסוֹד סְבִיר לְהַנִּיחַ שֶׁהַכֶּתֶם בָּא מִמָּקוֹר אַחֵר, כְּגוֹן שֶׁזִּיף שֶׁהָיָה תַּחַת הַכַּר אוֹ פֶּצַע וְכַדּוֹמֶה - טְהוֹרָה, אַף אִם הוּא גָּדוֹל מִכִּגְרִיס[129]רמ"א סי' ק"צ סעי' ל"ד..

לו. אִשָּׁה שֶׁבָּדְקָה אֶת עַצְמָהּ בְּעֵד בָּדוּק, וְאַחֲרֵי הַבְּדִיקָה מִעֲכָה אֶת הָעֵד עַל יְרֵכָהּ וְהִנִּיחָה אוֹתוֹ בְּמָקוֹם שָׁמוּר, וּלְמֶחָרַת נִמְצָא עָלָיו כֶּתֶם גָּדוֹל מִכִּגְרִיס - טְמֵאָה. וְאִם גָּדְלוֹ כִּגְרִיס אוֹ פָּחוֹת - טְהוֹרָה. וְדַוְקָא כְּשֶׁכֶּתֶם זֶה עָגֹל, אֲבָל מָשׁוּךְ - טְמֵאָה בְּכָל שֶׁהוּא[130]דעה א' בשו"ע סי' ק"צ סעי' ל"ה.. וְיֵשׁ מְטַמְּאִים גַּם בְּכֶתֶם עָגֹל[131]דעה ב' בשו"ע סי' ק"צ סעי' ל"ה. ש"ך ס"ק מ"ג בשם הב"ח, וכן משמע דעת הט"ז ס"ק כ"ד.. וְנוֹהֲגִים לְהַחְמִיר כְּמוֹתָם.

לז. אִם בָּדְקָה בְּדִיקָה פְּנִימִית בְּעֵד שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק (הַגְּדָרַת "עֵד שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק" כְּהַגְדָּרַת "בֶּגֶד שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק", וְהַגְדָּרָה זוֹ כּוֹלֶלֶת אַף 'עֵדִים' הַמּוּכָנִים לָהּ לִבְדִיקָה אַף לֹא נִבְדְּקוּ כְּדִין בֶּגֶד בָּדוּק, אוּלָם עֵדֵי הַבְּדִיקָה הַנִּמְכָּרִים כַּיּוֹם נֶחְשָׁבִים בְּדוּקִים, כַּנַּ"ל), וְנִמְצָא עָלָיו כֶּתֶם

כִּגְרִיס - טָהוֹרָה, יוֹתֵר מִכִּגְרִיס - טְמֵאָה. וְדַוְקָא אִם אַחֲרֵי שֶׁבָּדְקָה בּוֹ אֶת עַצְמָהּ הִנִּיחַתּוּ בְּמָקוֹם שָׁמוּר[132]שו"ע סי' ק"צ סעי' ל"ו.. אֲבָל אִם אַחֲרֵי שֶׁבָּדְקָה אֶת עַצְמָהּ נִקְּתָה בּוֹ אֶת יְרכוֹתֶיהָ, אוֹ שֶׁהִנִּיחַתּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ שָׁמוּר - טְהוֹרָה אַף בְּיוֹתֵר מִכִּגְרִיס[133]הבנת הט"ז בשו"ע סי' ק"צ סעי' ל"ז.. וְיֵשׁ אוֹסְרִים אַף בְּמִקְרֶה זֶה בְּיוֹתֵר מִכִּגְרִיס[134]ש"ך ס"ק מ"ה..

וְלַהֲלָכָה: אִם נִמְצָא מְשׁוּחַ - מַחְמִירִים, וְאִם עָגֹל - מְקִלִּים[135]אחרונים..

לח. אִם בָּדְקָה בְּדִיקָה פְּנִימִית בְּעֵד מְלֵכְלֵךְ (הַגְדָּרַת "עֵד מְלֵכְלֵךְ" כְּהַגְדָּרַת "בֶּגֶד מְלֵכְלֵךְ") וְנִמְצָא עָלָיו כֶּתֶם, אַף אִם נָדְלוֹ יוֹתֵר מִכִּגְרִיס - טְהוֹרָה[136]רמ"א סי' ק"צ סעי' ל"ו..

לט. עֵד שֶׁאִשָּׁה כִּבְסָה אוֹתוֹ (עַיֵּן בְּהַגְדָּרַת "בֶּגֶד מְכֻבָּס") וְנִמְצָא עָלָיו כֶּתֶם - אִם הָאִשָּׁה מְשַׁעֶרֶת שֶׁהַצֶּבַע שֶׁעַל הָעֵד מְקוֹרוֹ בִּלְכְלוּךְ כָּלְשֶׁהוּ מִחוּץ לְאוֹתוֹ מָקוֹם - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם. שְׁאָר דִּינֵי עֵד מְכֻבָּס כְּבֶגֶד מְכֻבָּס.

מ. בָּדְקָה בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה, אוֹ בָּדְקָה בְּבֶגֶד צָבוּעַ בְּצֶבַע בָּהִיר אוֹ כֵּהֶה וּמְצָאָה דָּם, תִּשְׁאַל חָכָם, וְעַיֵּן פֶּרֶק י"ג סָעִיף כ'.

אִם מָצְאָה כֶּתֶם אַחַר תַּשְׁמִישׁ עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[137]עי' פ"ת ס"ק י"ח, ד"ת ס"ק נ"ד, נ"ו, וטהרת ישראל ס"ק מ'..

מא. יֵשׁ לְהַדְגִּישׁ:

א) לְעִתִּים יֵשׁ כֶּתֶם בְּצֶבַע טָהוֹר אַךְ בְּתוֹכוֹ יֵשׁ נְקֻדָּה אֲדֻמָּה הַקְּטַנָּה מִכִּגְרִיס, וּבִבְדִיקָה פְּנִימִית דָּבָר כָּזֶה יָכוֹל לִהְיוֹת טָמֵא.

ב) הַרְבֵּה כְּתָמִים אוֹ מַרְאוֹת בִּבְדִיקוֹת פְּנִימִיּוֹת נִרְאִים כִּטְמֵאִים בְּגָלַל חוּטִים אֲדֻמִּים קְטַנְטַנִּים הַנִּמְצָאִים בְּבֶגֶד הַבְּדִיקָה, וְיֵשׁ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לֶאֱסֹר בְּדִיקָה כָּזֹאת. אֶפְשָׁר לִבְדֹּק דָּבָר זֶה עַל-יְדֵי הַרְטָבַת הַבֶּגֶד[138]עי' סי' קפ"ח סעי' ד'..

ג) רָצוּי לָאִשָּׁה לְהִמָּנַע מִשִּׁמּוּשׁ בְּנִיר טוֹאֶלֶט אָדֹם, בְּמֻיָּחָד בְּשִׁבְעָה נְקִיִּים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּמְצָא אַחַר-כָּךְ בִּבְדִיקוֹתֶיהָ מַרְאוֹת אֲדֻמִּים מֵהַנְּיָר.

ד) רָצוּי לְהִמָּנַע מִבְּדִיקוֹת בְּצֶמֶר-גֶּפֶן פָּשׁוּט - שֶׁאֵינוֹ נָקִי בְּדֶרֶךְ-כְּלָל - וּבְהֶרְטְבוֹ מֵהַגּוּף מִשְׁתַּנֶּה צִבְעוֹ. וְכֵן רָאוּי לְהִמָּנַע מִשִּׁמּוּשׁ בְּצֶמֶר-גֶּפֶן כָּזֶה הֶעָלוּל לְהִתְפּוֹרֵר בְּתוֹךְ הַגּוּף וְלִגָּרֵם בְּעָיוֹת אַחַר- כָּךְ.

הַאִם בְּדִיקָה בְּ"עֵד" קוֹבַעַת וֶסֶת

מב. בְּדִיקָה בְּעֵד הַבָּדוּק לְהּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מְסַיֵּם בַּחֹדֶשׁ אוֹ בְּהַפְלָגָה קְבוּעָה, וְרָאֲתָה דָּם בָּעֵד - קָבְעָה וֶסֶת לִבְדִיקָה בְּיוֹם מְסַיֵּם.

דִּינָהּ שֶׁל אִשָּׁה זוֹ כְּדִין אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ לִקְפִיצוֹת וּזְמַן. וְעָדִיף סוּג וֶסֶת זֶה מִוֶּסֶת הַקְּפִיצוֹת, שֶׁבְּוֶסֶת הַקְּפִיצוֹת חוֹשֶׁשֶׁת רַק לַזְּמַן שֶׁעָלוּלָה לִרְאוֹת בּוֹ אַחַר הַקְּפִיצָה וְאַחַר זְמַן זֶה הִיא מֻתֶּרֶת, וְכָאן שֶׁהַבְּדִיקָה גוֹרֶמֶת לִרְאִיָּה - אִם בָּדְקָה וְהִיא נְקִיָּה - טְהוֹרָה, וְאִם בַּבְּדִיקָה הָיָה דָּם - מְמֵילָא הִיא אָסוּרָה[139]שו"ע סי' קפ"ט סעי' י"ז וש"ך שם ס"ק מ"ח. ועי' באורך הענין הנ"ל בטהר"י סי' ק"צ ס"ק רמ"ה וד"ת ס"ק ע"ר..

מג. אִם פַּעַם אַחַת בָּדְקָה וּמָצְאָה דָּם - אֲסוּרָה כָּכָל נִדָּה, אוּלָם אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת לְהַפְלָגָה.

לְדֻגְמָא: אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה בְּיוֹם א' בַּחֹדֶשׁ, וְהִמְתִּינָה חֲמִשָּׁה יָמִים וְעָשְׂתָה הֶפְסֵק טָהֳרָה, וּבַלַּיְלָה הָרְבִיעִי אַחֲרֵי הֶפְסֵק הַטָּהֳרָה בָּדְקָה וְהָיָה בָּ"עֵד" דָּם - סוֹתֶרֶת וּמוֹנָה שׁוּב שִׁבְעָה נְקִיִּים, וּמֻתָּר לָהּ לִטְבֹּל בְּלֵיל שִׁבְעָה-עָשָׂר לַחֹדֶשׁ. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהַהַפְלָגָה מִיּוֹם רְאִיָּתָהּ בָּ"עֵד" וְעַד הַטְּבִילָה כָּהַפְלָגָה שֶׁמֵּא' לַחֹדֶשׁ עַד רְאִיָּתָהּ בָּ"עֵד" הַבָּדוּק לָהּ - עִם כָּל זֶה לֹא נֶחְשֶׁבֶת רְאִיָּה זוֹ כִּרְאִיָּה שֶׁיֵּשׁ לַחְשֹׁשׁ לָהּ, כִּי לֹא רָאֲתָה אֶלָּא עַל-יְדֵי בְּדִיקָה וְרַק פַּעַם אַחַת, וְעַתָּה הֲרֵי הִיא בּוֹדֶקֶת וְאֵינָהּ רוֹאָה (וְאֵין חוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא תִּרְאֶה בְּפַעַם אַחֶרֶת לְלֹא בְּדִיקָה). אֲבָל אִם נִקְבַּע שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים שֶׁרוֹאָה עַל-יְדֵי בְּדִיקָה בְּיוֹם מְסֻיָּם, כָּאָמוּר - דִּינוֹ כְּדִין וֶסֶת שֶׁל קְפִיצוֹת לְיוֹם יָדוּעַ שֶׁרַק לְאַחַר שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים חוֹשְׁשִׁים לוֹ, וּכְשֶׁמַּגִּיעַ הַזְּמַן לַחְשֹׁשׁ תִּבְדֹּק, וְאִם לֹא תִּמְצָא דָּם תִּהְיֶה מֻתֶּרֶת, וְאֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין עוֹנָה כְּמוֹ שֶׁמַּמְתִּינִים בְּוֶסֶת הַקְּפִיצוֹת[140]פ"ת ס"ק י"ט..

מד. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: דִּין עֵד הַבְּדוּק כְּדִין דָּם לְכָל דָּבָר וּצְרִיכָה לְהַמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים, וְאַחַר-כָּךְ תִּשְׁאֵלֶנּוּ נְקִיִּים. אוּלָם אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת לִבְדִיקָה זוֹ כְּוֶסֶת לְעִנְיַן פְּרִישָׁה, אֶלָּא אִם רָאֲתָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מְסֻיָּם עַל-יְדֵי בְּדִיקָה, צְרִיכָה לִבְדֹּק אֶת עַצְמָהּ כְּשֶׁיָּבוֹא שׁוּב אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְאִם תִּהְיֶה נְקִיָּה תִּהֵא מֻתֶּרֶת (וְאֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין עוֹנָה כְּמוֹ בְּוֶסֶת הַקְּפִיצוֹת).

הַשְׁאָלַת בֶּגֶד

מה. אִשָּׁה הָרוֹצָה לְהַשְׁאִיל בֶּגֶד לַיְלָה אוֹ סָדִין שֶׁהִשְׁתַּמְּשָׁה בּוֹ לַחֲבֶרְתָּהּ - רָצוּי שֶׁתִּבְדְּקֶנּוּ וְאַחַר-כָּךְ תַּשְׁאִילֶנּוּ. לֹא בָדְקָה וְהִשְׁאִילַתּוּ וְלָבְשָׁה אוֹתוֹ חֲבֶרְתָּהּ אוֹ הִשְׁתַּמְּשָׁה בּוֹ וְנִמְצָא עָלָיו כֶּתֶם - שְׁתֵּיהֶן טְמֵאוֹת. בָּדְקָה הָרִאשׁוֹנָה אַחֲרֵי שֶׁפָּשְׁטָה, וְלֹא בָדְקָה הַשֵּׁנִיָּה קֹדֶם שֶׁלָּבְשָׁה, וְנִמְצָא עָלָיו כֶּתֶם - הַשֵּׁנִיָּה טְמֵאָה וְהָרִאשׁוֹנָה טְהוֹרָה. אַךְ כַּאֲשֶׁר אַחַת מֵהֶן זְקֵנָה, מְעֻבֶּרֶת אוֹ מֵינִיקָה - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[141]שו"ע סי' ק"צ סעי' ט"ו, מ', מ"א, מ"ח, מ"ט, נ"א..

פֶּרֶק ג - דִּינֵי צְבָעִים

הַצְּבָעִים הַטְּמֵאִים

א. נֶאֱמַר בַּמִּשְׁנָה[142]נדה י"ט ע"א.: "חֲמִשָּׁה דְּמִים טְמֵאִים בָּאִשָּׁה: הָאָדֹם, וְהַשָּׁחֹר, וּכְקֶרֶן כַּרְכֹּם, וּכְמֵימֵי אֲדָמָה, וּכְ(יַיִן) מָזוּג". כָּל הַצְּבָעִים הַלָּלוּ הֵם גְּוָנִים שׁוֹנִים שֶׁל צֶבַע אָדֹם, חוּץ מֵהַשָּׁחֹר, שֶׁהוּא דָּם אָדֹם שֶׁלָּקָה.

ב. כְּבָר בְּזַמַּן הַגְּמָרָא הָיוּ הַרְבֵּה מִן הַחֲכָמִים שֶׁלֹּא רָצוּ לִבְדֹּק מַרְאוֹת דָּמִים בִּגְלַל דַּקּוּיוֹת הַהַבְחָנָה שֶׁבֵּין אָדֹם לְאָדֹם וּבֵין שָׁחֹר לְשָׁחֹר. וְאִם הֵם לֹא בָּדְקוּ, אֲנַחְנוּ בְּוַדַּאי בְּקִיאִים הַרְבֵּה פָּחוֹת מֵהֶם, וְאֵין לָנוּ לְהַכְשִׁיר שׁוּם מַרְאֶה מֵהַמַּרְאוֹת הַנּוֹטִים לְאָדֹם אוֹ לְשָׁחֹר, בֵּין אִם הֵם בְּהִירִים וּבֵין אִם הֵם כֵּהִים. וּשְׁאָר צְבָעִים שֶׁאֵינָם נוֹטִים לְאָדֹם וּלְשָׁחֹר כְּלָל, אָנוּ מְטַהֲרִים (בֵּין אִם הֵם סְמִיכִים וּבֵין אִם הֵם צְלוּלִים)[143]ב"י סי' קפ"ח בשם כמה ראשונים..

ג. הַצְּבָעִים הַטְּהוֹרִים - טְהוֹרִים בֵּין בִּרְאִיָּה וְהַרְגָּשָׁה, בֵּין בִּבְדִיקָה פְּנִימִית, וּבֵין בְּכֻתֶּם. הַצְּבָעִים הַטְּמֵאִים - מְטַמְּאִים בִּרְאִיָּה וְהַרְגָּשָׁה וְכֵן בִּבְדִיקָה פְּנִימִית, אֲבָל אִשָּׁה הַמּוֹצֵאת כֻּתֶּם בְּצֶבַע טָמֵא, נֶאֱסֶרֶת רַק אִם הִצְטָרְפוּ שְׁאָר הַתְּנָאִים הַמּוֹפִיעִים בְּהִלְכוֹת כְּתָמִים.

ד. הַצְּבָעִים הַשְּׁכִיחִים הֵם:

לְבָן - וַאֲפִלּוּ אֵינוֹ לְבָן לְגַמְרֵי, אֶלָּא כְּמַרְאֵה בֶּגֶד לָבָן שֶׁנִּפַּל עָלָיו אָבָק, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֲכָהָתָה לְבָנוּנִיתוֹ - טָהוֹר, שֶׁאֵין צֶבַע כָּזֶה בָּא מִצֶּבַע אָדֹם[144]שו"ע סי' קפ"ח סעי' א', ב"י, ד"מ, ש"ך ועוד..

צָהֹב (יְרֹק בִּלְשׁוֹן חֲז"ל) - כְּמַרְאֵה זָהָב, אוֹ כְּשַׁעֲוָה, אוֹ כְּאֶתְרוֹג, אוֹ כְּחֶלְמוֹן בֵּיצָה, אֲפִלּוּ כֵּהֶה - טָהוֹר[145]ב"י, שו"ע וש"ך שם.. וְיֵשׁ חוֹלְקִים וּמְטַהֲרִים רַק בְּצֶרוּף צְדָדִים נוֹסָפִים לְהָקֵל[146]מהר"ם מינץ מובא בפ"ת ס"ק ב'.. וְנוֹהֲגִים לְהַחְמִיר כְּמוֹתָם רַק בִּבְדִיקַת "הֶפְסֵק טָהֳרָה", כִּי הָאִשָּׁה הִיא בְּחֶזְקַת טְמֵאָה, וּכְדֵי לְהוֹצִיאָהּ מֵחֶזְקָתָהּ, צְרִיכָה מַרְאֶה שֶׁהוּא וַדַּאי טָהוֹר. וְאִם יֵשׁ סִבָּה נוֹסֶפֶת לְהָקֵל, מַתִּירִים גַּם בְּ"הֶפְסֵק טָהֳרָה".

כְּמוֹ כֵן נוֹהֲגִים לְהַחְמִיר כַּאֲשֶׁר הָיְתָה לָאִשָּׁה הַרְגָּשָׁה פְּנִימִית וּבְעִקְבוֹתֶיהָ רָאֲתָה אֶת הַמַּרְאֶה הַזֶּה, כִּי אָז הַסָּפֵק הוּא סָפֵק דְּאוֹרָיְתָא[147]של"ה בפ"ת ס"ק ב', לחו"ש בלחם ס"ק ה' ועוד.. אוּלָם אֵין לָאִשָּׁה לְהַחְמִיר עַל דַּעַת עַצְמָהּ בִּצְבָעִים אֵלּוּ, כִּי גּוֹנֵיהֶם רַבִּים וְשׁוֹנִים, וְתַעֲרוֹבוֹת הַזֶּהֶב אוֹ הַשַּׁעֲוָה הַנִּמְצָאוֹת הַיּוֹם אֵינָן כְּאֵלֶּה הַמֻּזְכָּרוֹת בַּפּוֹסְקִים. לָכֵן כְּשֶׁיֵּשׁ לְאִשָּׁה צֶבַע כָּזֶה בְּ"הֶפְסֵק טָהֳרָה" אוֹ כְּשֶׁהוּא מְלֻוֶּה בְּהַרְגָּשָׁה - תַּרְאֶה אוֹתוֹ לְחָכָם, עַד שֶׁתִּהְיֶה בְּקִיאָה בְּהַגְדָּרַת יְרֹק-צָהֹב הַמֻּתָּרִים וְיָרֹק-צָהֹב שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר בָּהֶם.

דָּם יָרֹק כְּבָצָל, כַּעֲשָׁבִים וְכַדּוֹמֶה - טָהוֹר[148]שו"ע שם.. וְכֵן מַרְאֶה צָהֹב מַמָּשׁ כְּלִימוֹן - טָהוֹר, וַאֲפִלּוּ בְּ"הֶפְסֵק טָהֳרָה"[149]עי' בפ"ת ס"ק ב' וד"ת ס"ק י"א, י"ג וטהר"י ס"ק ד'.. חוּם - שֶׁאֵינוֹ נוֹטֶה לְאָדֹם, כְּעֵין קָפֶה אוֹ עַרְמוֹנִים - טָהוֹר. וּמִכֵּיוָן שֶׁצֶּבַע הַקָּפֶה שׁוֹנֶה מִסּוּג לְסוּג, וְיֵשׁ סָפֵק מַהוּ צֶבַע הָעַרְמוֹנִים, הַאִם הַכַּוָּנָה לְעַרְמוֹנִים חַיִּים אוֹ מְבֻשָּׁלִים - יֵשׁ לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם בְּכָל בְּדִיקוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה אוֹ בִּבְדִיקוֹת שֶׁבָּאוּ בְּעִקְבוֹת הַרְגָּשָׁה פְּנִימִית, אֲבָל בִּבְדִיקוֹת אֲחֵרוֹת טְהוֹרָה, וְכָל-שֶׁכֵּן בְּכֻתֶּם. וְכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁאֵין בְּצֶבַע זֶה שׁוּם נְטִיָּה לְאָדֹם אוֹ לְשָׁחֹר[150]גליון מהרש"א שם וס"ט שם א' ועוד, וטהר"י ס"ק ב'.. אָפֹר - טָהוֹר. וְאִם הוּא "נוֹטֶה" לְשָׁחֹר - יֵשׁ אוֹסְרִים וְיֵשׁ מַתִּירִים, וְנָהֲגוּ לְהַקֵּל. אַךְ אִם הוּא "דּוֹמֶה" לְשָׁחֹר - מַחְמִירִים[151]עי' סדרי טהרה ס"ק א', ועי' בלשון השו"ע סעי' א' ובד"ת ס"ק ה' ובטהרת ישראל ס"ק א'.. אוּלָם גַּם בְּמִקְרֶה כָּזֶה רָצוּי שֶׁתִּשְׁאַל לְחָכָם, עַד שֶׁתִּהְיֶה בְּקִיאָה בְּגוֹנֵי הַשָּׁחֹר.

ה. בְּכָל הַמִּקְרִים שֶׁמַּחְמִירִים, יֵשׁ לְהַחְמִיר רַק כְּשֶׁהַמִּקְרֶה הוּא חַד-פַּעֲמִי, אֲבָל אִם צֶבַע זֶה חוֹזֵר עַל עַצְמוֹ הַרְבֵּה פְּעָמִים, יֵשׁ מִקְרִים שֶׁאֶפְשָׁר לְהַקֵּל כְּדֵי שֶׁלֹּא לִמְנֹעַ פְּרִיָּה וּרְבִיָּה. לָכֵן בְּמִקְרֶה כָּזֶה תִּשְׁאַל הָאִשָּׁה שְׁאֵלַת חָכָם[152]עי' ד"ת ס"ק י"א..

ו. יֵשׁ מַחְמִירִים שֶׁלֹּא לְטַהֵר בְּכָל ז' נְקִיִּים כְּתָמִים וּבְדִיקוֹת בִּצְבָעִים שֶׁמַּחְמִירִים בָּהֶם בְּ"הֶפְסֵק טָהֳרָה"[153]עי' ערוה"ש סי' קצ"ו אות ל"ד, וטהרת ישראל שם ס"ק נ"ז., וְלֹא נָהֲגוּ כֵּן.

סָפֵק בַּצֶּבַע

ז. בְּכָל הַמִּקְרִים שֶׁנִּרְאָה לְאִשָּׁה שֶׁהַדָּם טָמֵא, אַךְ אֵין הִיא בְּטוּחָה בְּכָךְ, רָאוּי שֶׁתִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם וְלֹא תַחְלִיט לְעַצְמָהּ שֶׁהַדָּם טָמֵא, כִּי בְּרֹב שֶׁהָאִשָּׁה מַחְלִיטָה עַל הַדָּם שֶׁהוּא טָמֵא מֻחֶמֶת אַדְמִימוּת, הֲרֵיהוּ טָמֵא אַף אִם אַחַר-כָּךְ יַכְשִׁירֵהוּ הֶחָכָם, כִּי יֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁצֶּבַע הַדָּם הִשְׁתַּנָּה, וְהַצֶּבַע הַקּוֹבֵעַ לַהֲלָכָה הוּא הַצֶּבַע הַנִּרְאֶה רִאשׁוֹנָה[154]ע"פ נדה כ' ע"ב..

צֶבַע שֶׁהִשְׁתַּנָּה

ח. צֶבַע לָבָן שֶׁהִשְׁתַּנָּה לְאָדֹם - יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא טָמֵא[155]ב"ח שם.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהוּא טָהוֹר[156]שו"ת חכם צבי סי' מ"ו.. אַךְ יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁתְּלוּי מָתַי בָּא בֶּגֶד זֶה לִפְנֵי הַפּוֹסֵק (הָאִשָּׁה אוֹ הָרַב): אִם כְּשֶׁהִגִּיעַ הַבֶּגֶד לַפּוֹסֵק הוּא הָיָה טָהוֹר, אַף שֶׁקֹּדֶם לָכֵן הָיָה צִבְעוֹ שׁוֹנֶה13, אוֹ שֶׁיִּשְׁתַּנָּה אַחַר-כָּךְ - טָהוֹרָה[157]ש"ך וט"ז שם, שו"ע הרב שם ס"ק ד', וערוה"ש שם אות י"ג.. וְאִם כְּשֶׁהִגִּיעַ לַפּוֹסֵק הָיָה טָמֵא, אַף שֶׁקֹּדֶם הָיָה צִבְעוֹ שׁוֹנֶה, אוֹ שֶׁאַחַר-כָּךְ יִשְׁתַּנֶּה - טְמֵאָה. וְכֵן הֲלָכָה.

ט. צֶבַע שֶׁבִּיצִיאָתוֹ הָיָה לָבָן, וּקְצוֹתָיו הֶאֱדִימוּ - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[158]עי' ד"ת ס"ק א' וטהר"י ס"ק י"ב., כִּי יִתָּכֵן שֶׁהַשִּׁנּוּי נוֹבֵעַ מֵהָאָוִיר אוֹ מֵהַבֶּגֶד וְכַדּוֹמֶה וְלֹא מִמֶּנָּה.

י. בְּגָלַל הַבָּעָיוֹת דִּלְעֵיל רָאוּי שֶׁלֹּא לְהַשְׁהוֹת אֶת בֶּגֶד הַבְּדִיקָה זְמַן רַב לִפְנֵי הֲבָאָתוֹ לֶחָכָם. וְרָצוּי לְשָׁמְרוֹ בְּנַיְלוֹן וְכַדּוֹמֶה, וְאַף בִּמְקֻרָר אִם יֵשׁ חֲשָׁשׁ לְעִפּוּשׁ. וְצָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לֶחָכָם עַל הַכֶּתֶם שֶׁהוּא יָשָׁן.

דֶּרֶךְ בְּדִיקַת הַ"מַּרְאוֹת"

יא. בְּדִיקַת "מַרְאֶה" צְרִיכָה לְהֵעָשׂוֹת בְּאוֹר יוֹם בָּהִיר שֶׁאֵינוֹ מְסֻנָּוֵר. וְאֵין בּוֹדְקִין אֶת הַמַּרְאֶה אֶלָּא עַל-גַּבֵּי מַטְלִית לְבָנָה. וְהַטּוֹב בְּיוֹתֵר הוּא לִבְדֹּק בְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר יֵשׁ צֵל עַל הַמַּרְאֶה אֶלָּא עַל-גַּבֵּי מַטְלִית לְבָנָה. וְהַטּוֹב בְּיוֹתֵר הוּא לִבְדֹּק בְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ כַּאֲשֶׁר יֵשׁ צֵל עַל הַמַּרְאֶה, כְּדֵי שֶׁיֵּרָאֶה צִבְעוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא[159]ע"פ רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ה הי"ב..

יב. אַף שֶׁמְּטַמְּאִים כָּל מַרְאֶה אָדֹם וּכְתוֹצָאָה מִכָּךְ הַהַבְחָנָה קַלָּה מֵהַהַבְחָנָה שֶׁבִּימֵי חָז"ל, יֵשׁ לְפָעָמִים מַרְאוֹת טְהוֹרִים וּבְתוֹכָם נְקֻדָּה אֲדֻמָּה קְטַנָּה שֶׁאוֹסֶרֶת, וְלָזֶה דְּרוּשָׁה בְּדִיקָה מְדֻקְדֶּקֶת.

יג. לִבְדִיקָה זוֹ צָרִיךְ הַרְבֵּה יְשׁוּב הַדַּעַת וְיִרְאַת שָׁמַיִם, כִּי לִפְעָמִים יִבְדֹּק אָדָם פַּעֲמַיִם וְשָׁלֹשׁ וְלֹא יַרְגִּישׁ בַּנְּקֻדָּה הַקְּטַנָּה, וְאַחַר-כָּךְ יִמְצָאֶנָּה, כִּי הֵכִין לִבּוֹ בָּאַחֲרוֹנָה. וּבְחִינַת חוּשׁ הָרְאִיָּה הִיא כְּפִי כַּוָּנַת הַלֵּב[160]ע"פ שו"ע יו"ד סי' י"ח סעי' י"ז..

יד. מֻתָּר לִבְדֹּק מַרְאֶה בַּלַּיְלָה[161]עי' רש"י מגילה י"ד ע"א, ועי' ד"ת ס"ק ד' וטהר"י ס"ק ט' ושו"ע סי' קצ"ו סעי' ד'., כְּשֶׁהַמַּרְאֶה בָּרוּר לֶאֱסֹר אוֹ לְהַתִּיר, אֲבָל כְּשֶׁהַמַּרְאֶה מְסֻפָּק, יֵשׁ לִשְׁמְרוֹ בְּמָקוֹם מֻצְנָע עַד אוֹר הַיּוֹם, וְאַפִלּוּ אִם יֵשׁ בַּלַּיְלָה אוֹר הַדּוֹמֶה לְאוֹר הַיּוֹם אֵין לִבְדֹּק, וּבֵינְתַיִם הָאִשָּׁה אֲסוּרָה.

טו. אִם רָאָה מַרְאֶה בַּלַּיְלָה וְהָיָה לוֹ סָפֵק, וּבַיּוֹם הִתְבָּרֵר לוֹ שֶׁהוּא מַרְאֶה טָהוֹר – מֻתָּר, אֲבָל אִם בַּלַּיְלָה הָיָה בָּרוּר שֶׁהַמַּרְאֶה נוֹטֶה לְאָדֹם, אֲפִלּוּ אִם בַּיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו הַמַּרְאֶה נִרְאָה טָהוֹר - אָסוּר, כִּי חוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא הִשְׁתַּנָּה הַצֶּבַע בְּגָלַל הָאָוִיר. וְאִם יֵשׁ לִתְלוֹת אֶת הַנִּטְיָה לְאָדֹם שֶׁהָיְתָה בַּלַּיְלָה בְּאוֹר נֵר אוֹ בְּאוֹר אַחֵר, וּבַיּוֹם נִרְאָה הַבֶּגֶד טָהוֹר - מֻתָּר. וְיֵשׁ לְהִזָּהֵר מֵהַטָּיַת הַצֶּבַע שֶׁעֲלוּלָה לְהִגָּרֵם עַל-יְדֵי אוֹר נֵר, אָהִיל, וִילוֹן וְכַדּוֹמֶה, אוֹ מִשְׁקָפַיִם צִבְעוֹנִיִּים, וְכֵן מִתְּאוּרָה בְּהִירָה בְּמְיֻחָד (כִּפְלוֹרוֹסֶנְט).

טז. אִם הַבַּד הוּא לַח, אוֹ אִם הַמַּרְאֶה הוּא לַח - אָפְשָׁר לְבָדְקוֹ וְאֵין צָרֶךְ לְהַמְתִּין שֶׁיִּתְיַבֵּשׁ. אַךְ אִם יֵשׁ לֶחָכָם אוֹ לְאִשָּׁה סָפֵק בַּמַּרְאֶה - צָרִיךְ לְהַנִּיחוֹ שֶׁיִּתְיַבֵּשׁ[162]טהר"י ס"ק י"א..

פֶּרֶק ד - דָּמִים טְהוֹרִים

רְאִיָּה שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ

א. כָּל אִשָּׁה שֶׁרוֹאָה בְּדֶרֶךְ שׁוֹנָה מֵהָרָגִיל, כְּגוֹן דֶּרֶךְ שְׁפוֹפֶרֶת מַכְשִׁיר רְפוּאִי, אוֹ שֶׁגּוּשֵׁי בָּשָׂר יוֹצְאִים וּבְתוֹכָם דָּם - אֵין הִיא טְמֵאָה[163]שו"ע סי' קפ"ח סעי' ג'.. אוּלָם מִכָּיוָן שֶׁהֲלָכָה זוֹ סְבוּכָה, וְיֵשׁ בְּדִין זֶה הַרְבֵּה פְּרָטִים וְחִלּוּקֵי דִינִים, תִּשְׁאַל הָאִשָּׁה שְׁאֵלַת חָכָם לִפְנֵי שֶׁהִיא מַחְלִיטָה עַל עַצְמָהּ אִם הִיא טְמֵאָה אוֹ טְהוֹרָה; וְעַד שֶׁתִּשְׁאַל, הֲרֵי הִיא אֲסוּרָה.

דָּם יָבֵשׁ

ב. דַּם נִדָּה יָבֵשׁ מִטַּמֵּא, אֲבָל יֶשְׁנָה אֶפְשָׁרוּת שֶׁגּוּשׁ דָּם יָבֵשׁ הַיּוֹצֵא מֵהָאִשָּׁה אֵינוֹ דַּם נִדָּה, אֶלָּא קְלִפָּה שֶׁל פֶּצַע, שׁוּמָא אוֹ קְלִפּוֹת עוֹר, וַאֲפִלּוּ שְׁעָרוֹת אֲדֻמּוֹת, לָכֵן בְּכָל פַּעַם שֶׁיּוֹצֵא גּוּשׁ דָּם יָבֵשׁ מֵהָאִשָּׁה כְּעֵין קְלִפּוֹת, שְׂעָרוֹת אוֹ פֵּרוּרֵי דָּם - יֵשׁ לְבָדְקוֹ אִם הוּא דַּם נִדָּה אוֹ דָּם טָהוֹר[164]שו"ע סעי' ד'-ו'..

וְדַוְקָא בְּגוּשׁ שֶׁגָּדְלוֹ אֵינוֹ מַגִּיעַ לְ-3 מ"מ, אַךְ אִם הַגּוּשׁ בְּגֹדֶל 3 מ"מ אוֹ יוֹתֵר - הָאִשָּׁה נֶאֱסֶרֶת[165]כשיעור קנה דק שבדקים, שו"ע סעי' ו', טהרת ישראל סימן קפ"ח ס"ק כ"ה.., מִפְּנֵי שֶׁהָרֶחֶם נִפְתָּח, וְאֵי-אֶפְשָׁר לִפְתִיחַת הָרֶחֶם לְלֹא יְצִיאַת דָּם.

בְּדִיקַת דַּם יָבֵשׁ

ג. בְּדִיקַת גּוּשׁ דָּם יָבֵשׁ צְרִיכָה לְהֵעָשׂוֹת דַּוְקָא עַל-יְדֵי מַמְחֶה הַבָּקִי בַּדָּבָר. מַטָּרַת הַבְּדִיקָה הִיא לִרְאוֹת אִם חֲתִיכַת הַדָּם תִּמַּס בַּמַּיִם בְּתוֹךְ 24 שָׁעוֹת. אִם כֵּן - כַּנִּרְאֶה שֶׁהִיא דַּם נִדָּה, כִּי שְׂעָרוֹת אוֹ קְלִפּוֹת וְכַדּוֹמֶה לֹא יִמַּסּוּ מִשְּׁרִיָּה בְּמַיִם.

ד. הַחֲתִיכָה צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּמַיִם פּוֹשְׁרִים 24 שָׁעוֹת רְצוּפוֹת. שִׁעוּר חֹם הַמַּיִם, כְּחֹם הָרֹק שֶׁבַּפֶּה, אוֹ כְּחֹם מַיִם שֶׁעָמְדוּ בַּבַּיִת בַּקֹּיץ, שֶׁחֹם הַבַּיִת מְחַמְּמָם. וְכָךְ צָרִיךְ לִהְיוֹת חֻמָּם גַּם בַּחֹרֶף. אִם תִּמַּס הַחֲתִיכָה אוֹ אֻפְלוּ חֶלְקָהּ בְּתוֹךְ הַזְּמַן הַזֶּה - הָאִשָּׁה טְמֵאָה, וְאִם לָאו - טְהוֹרָה[166]שו"ע סעי' ד'..

ה. כָּל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁחֲתִיכוֹת אֵלּוּ יְבֵשׁוֹת לְגַמְרֵי מִדָּם, אֲבָל אִם יֵשׁ עֲלֵיהֶן מְעַט לַחְלוּחִית דָּם - טְמֵאָה[167]שו"ע סעי' ה'..

ו. יֶשְׁנָהּ אֶפְשָׁרוּת נוֹסֶפֶת לִבְדֹּק אִם הַחֲתִיכָה אֵינָהּ מִדַּם נִדָּה, עַל-יְדֵי שֶׁמַּנִּיחִים אוֹתָהּ עַל הַצִּפֹּרֶן, וּמוֹעֲכִים אוֹתָהּ עִם מְעַט רֹק שֶׁבַּפֶּה. אִם לֹא נִמּוֹחָה הַחֲתִיכָה - טְהוֹרָה. וְאִם נִמּוֹחָה - עֲדַיִן לֹא בָּרוּר שֶׁהָאִשָּׁה טְמֵאָה, וְיִבְדֹּק חֲתִיכָה נוֹסֶפֶת עַל-יְדֵי הַשְּׁרָיָתָהּ בַּמַּיִם 24 שָׁעוֹת, כְּדִלְעֵיל[168]רמ"א סעי' ד', ועי' ד"ת ס"ק ס"א..

ז. אִשָּׁה שֶׁשָּׁלְשׁ פְּעָמִים רְצוּפוֹת נִבְדְּקוּ חֲתִיכוֹת שֶׁנָּפְלוּ מִמֶּנָּה, וְנִתְבָּרֵר שֶׁאֵינָן דַּם נִדָּה - אֵינָהּ צְרִיכָה לִבְדֹּק פַּעַם נוֹסֶפֶת חֲתִיכָה דּוֹמָה, וְהִיא מֻחְזֶקֶת כִּטְהוֹרָה. אֲבָל אִם פַּעַם

אַחַת יִתְבָּרֵר שֶׁהַחֲתִיכָה טְמֵאָה - אֵין לָהּ חֶזְקַת טָהֳרָה, וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק אֶת הַחֲתִיכוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִמֶּנָּה, כָּאָמוּר לְעֵיל[169]רמ"א סעי' ה' וטהר"י ס"ק מ"ג וד"ת ס"ק ס"ח..

דַּם פֶּצַע

ח. אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ פֶּצַע בַּפְּרוֹזְדוֹר (בַּנַּרְתִּיק) וְיוֹצֵא מִמֶּנּוּ דָּם - אֵין הִיא טְמֵאָה מֵאוֹתוֹ דָּם. וְנֶאֱמָנֶת אִשָּׁה לוֹמַר: מִכָּה יֵשׁ לִי בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁהַדָּם יוֹצֵא מִמֶּנָּה[170]שו"ע סי' קפ"ז סעי' ו'.. אֲפִלּוּ אִם אֵין הִיא יוֹדַעַת שֶׁבְּרֶגַע זֶה יוֹצֵא דָּם מִמַּכָּתָהּ, אֶלָּא שֶׁיּוֹדַעַת שֶׁיֵּשׁ לָהּ מַכָּה שֶׁרְגִילָה לְהוֹצִיא דָּם - טְהוֹרָה[171]רמ"א סעי' ה' והחונים עליו.. וְדָבָר זֶה אֶפְשָׁר לִבְדֹּק עַל-יְדֵי שֶׁתִּרְאֶה שֶׁבְּכָל בְּדִיקוֹתֶיהָ הַפְּנִימִיּוֹת אֵין הִיא מוֹצֵאת דָּם אֶלָּא בְּמָקוֹם אֶחָד בַּצְּדָדִים. וְכָל-שֶׁכֵּן אִם מַרְגִּישָׁה כְּאֵב כְּשֶׁנּוֹגַעַת בִּשְׁעַת הַבְּדִיקָה בְּצַד הַמָּקוֹם שֶׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ דָּם[172]שו"ע סעי' ז'.. אוּלָם אִשָּׁה כָּזֹאת, אִם תִּרְאֶה דָּם בִּשְׁעַת וֶסֶת (כְּשֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ) אוֹ בָּעוֹנָה הַבֵּינוֹנִית שֶׁלָּהּ - ל' יוֹם לְרֹאשָׁתָהּ (כְּשֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ), תִּהְיֶה טְמֵאָה, אֶלָּא-אִם-כֵּן וַדַּאי לָהּ שֶׁדָּם זֶה יוֹצֵא מֵהַפֶּצַע בִּלְבַד[173]רמ"א סעי' ה' וש"ך ס"ק כ"ו..

ט. כַּאֲשֶׁר אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ פֶּצַע בַּפְּרוֹזְדוֹר (בַּנַּרְתִּיק) נִטְמֵאת בְּדַם נִדָּה, צְרִיכָה הִיא לַעֲשׂוֹת אֶת בְּדִיקוֹת הֶפְסֵק הַטָּהֳרָה וְשִׁבְעַת הַנְּקִיִּים שֶׁלָּהּ בְּצוּרָה מְיֻחֶדֶת. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה אֶלָּא-אִם-כֵּן תִּבְדֹּק בְּדִיקָה אַחַת נְקִיָּה לְגַמְרֵי אֲפִלּוּ מִדַּם הַפֶּצַע. וְיֵשׁ חוֹלְקִים וְאוֹמְרִים שֶׁאִם וַדַּאי לָהּ שֶׁהִיא נְקִיָּה לְגַמְרֵי מִדַּם נִדָּה, וְהַדָּם שֶׁעַל בֶּגֶד הַבְּדִיקָה הוּא שֶׁל הַפֶּצַע בִּלְבַד, כְּגוֹן שֶׁהַדָּם נִמְצָא רַק בְּצַד אֶחָד שֶׁל בֶּגֶד הַבְּדִיקָה וּשְׁאָר הַבֶּגֶד נָקִי - נֶחְשֶׁבֶת בְּדִיקָה זוֹ כְּהֶפְסֵק טָהֳרָה. וְנוֹהֲגִים כְּדֵעָה זוֹ, וּבִלְבַד שֶׁתַּעֲשֶׂה בְּדִיקוֹת אֵלּוּ שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים עֶרֶב בֹּקֶר וָעֶרֶב, כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק בְּטָהֳרָה[174]אחרונים, ועי' פ"ת ס"ק כ"ד, וס"ק ל"ב, ודרכי תשובה ס"ק נ"ו דרכים נוספות.. וְיכוֹלָה לְהַתְחִיל בְּדִיקוֹת אֵלּוּ לִפְנֵי הַיּוֹם הַחֲמִישִׁי לִרְאִיָּתָהּ אִם הִיא נְקִיָּה, וּבִלְבַד שֶׁהַבְּדִיקָה הָאַחֲרוֹנָה תִּהְיֶה בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי לִרְאִיָּתָהּ, וְאַחַר-כָּךְ תַּעֲשֶׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה, וְאֵינָהּ צְרִיכָה מוֹךְ דָּחוּק (וְעַיֵּן בְּפֶרֶק י"ג סָעִיף י"א).

י. כְּמוֹ-כֵן יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת בְּדִיקַת הֶפְסֵק טָהֳרָה עַל יְדֵי בְּדִיקַת אֲחוֹת הַמִּתְמַחָה בִּבְדִיקַת פְּצָעִים שֶׁתְּוַדֵּא שֶׁהַדָּם יוֹצֵא מֵהַפֶּצַע בִּלְבַד וְלֹא מֵהָרֶחֶם. אֶת בְּדִיקוֹת שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים תַּעֲשֶׂה בְּעַצְמָהּ עַל יְדֵי עַד, וְאִם תִּמְצָא עָלָיו דַּם פֶּצַע טְהוֹרָה.

יא. אִשָּׁה זוֹ שֶׁיֵּשׁ לָהּ פֶּצַע, תַּעֲשֶׂה אֶת בְּדִיקוֹת שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים רַק בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מֵהַשִּׁבְעָה נְקִיִּים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּרְחִיב אֶת פִּצְעָהּ[175]שו"ע סי' קצ"ו סעי' ד', ועי' ב"י שם..

יב. כַּאֲשֶׁר אִשָּׁה זוֹ, שֶׁיֵּשׁ לָהּ פֶּצַע בַּפְּרוֹזְדוֹר תְּשַׁמֵּשׁ עִם בַּעֲלָהּ וְתִרְאֶה דָּם הַדּוֹמֶה לְדַם פְּצָעָהּ - אֵין לָהּ לַחְשֹׁשׁ, כִּי דָּם זֶה הוּא דַם פְּצָעָהּ[176]שו"ע סעי' ה', ועי' פ"ת ס"ק כ"ט.. אֲבָל אִם הַדָּם שֶׁתִּרְאֶה שׁוֹנֶה בְּצִבְעוֹ מִדַּם פְּצָעָהּ - טְמֵאָה, וְדִינָהּ כְּרוֹאָה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ. וְאִם בָּרוּר לָהּ שֶׁהַדָּם שֶׁרוֹאָה בַּתַּשְׁמִישׁ הוּא מִפְּצָעָהּ - טְהוֹרָה[177]עי' שו"ע סי' קפ"ז סעי' ה'.. (וּרְאֵה עוֹד בַּסָּעִיף הַבָּא).

יג. כָּל זֶה דַּוְקָא בְּפֶצַע שֶׁבַּנַּרְתִּיק, אֲבָל אִם יֵּשׁ לָהּ פֶּצַע בָּרֶחֶם עַצְמוֹ - יֵּשׁ מְקֹרִים שֶׁטְּמֵאָה וְיֵּשׁ שֶׁטְּהוֹרָה, לָכֵן בְּמִקְרֶה כָּזֶה תְּבָרֵר אֵצֶל הָרוֹפֵא אֶת מְקוֹם הַפֶּצַע הַמְדֻיָּק, סִבָּתוֹ, וּזְמַן הַחְלָמָתוֹ הַמְשֻׁעָר, וְעִם פְּרָטִים אֵלֶּה תִּשְׁאַל לְחָכָם וְהוּא יִפְסֹק אֶת הַהֲלָכָה[178]עי' נדה כ"ב ע"ב..

דָּם בְּמֵי-רַגְלַיִם

יד. אִשָּׁה שֶׁהִטִּילָה מֵי-רַגְלַיִם וְיָצָא דָּם עִם מֵי-רַגְלֶיהָ, בֵּין שֶׁהָיְתָה עוֹמֶדֶת וּבֵין יוֹשֶׁבֶת - טְהוֹרָה. וַאֲפִלּוּ הִרְגִּישָׁה אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת, שֶׁהַרְגָּשַׁת מֵי-רַגְלַיִם הִיא זוֹ, וְדָם זֶה הוּא דַּם מַכָּה בְּאֵבֶרֶיהָ הַפְּנִימִיִּים[179]שו"ע סי' קצ"א סעי' א'..

אוּלָם יֵּשׁ מַחְמִירִים בָּזֶה, וּלְפִי דַּעְתָּם יֵּשׁ חִלּוּק בֵּין אִם הָאִשָּׁה הָיְתָה עוֹמֶדֶת אוֹ יוֹשֶׁבֶת, וּבֵין אִם נִמְצָא הַדָּם עַל שְׂפַת הָאַסְלָה אוֹ בְּתוֹכָהּ, וּבֵין אִם מַרְגִּישָׁה כְּאֵב בְּעֵת הַטָּלַת הַמַּיִם אוֹ לֹא, וּבֵין בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ לְבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, וְרִבּוּי דֵּעוֹת הָאַחֲרוֹנִים לְהַחְמִיר בָּזֶה[180]רמ"א שם ודרכי תשובה שם..

לְמַעֲשֶׂה, הַיּוֹם שֶׁנִּתַּן לָדַעַת בְּצוּרָה בְּרוּרָה עַל-יְדֵי בְּדִיקוֹת רְפוּאִיּוֹת מַהוּ מְקוֹר דָּם זֶה - כָּל אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה דָּם בְּמֵי-רַגְלֶיהָ, אוֹ שֶׁאַחֲרֵי שֶׁהִטִּילָה מַיִם קִנְּחָה וּמָצְאָה דָּם, אוֹ שֶׁכְּשֶׁהִטִּילָה מַיִם הִרְגִּישָׁה כְּאֵבִים כְּשֶׁל וֶסֶת וְאַחַר-כָּךְ מָצְאָה דָּם בִּבְגָדֶיהָ אוֹ בִּבְדִיקָה, תִּפָּנֶה לְרוֹפֵא שֶׁיַּגִּיד לָהּ מַהוּ מְקוֹר דָּם זֶה, וְעִם תְּשׁוּבוֹת הָרוֹפֵא תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

פֶּרֶק ה - דְּבָרִים הָאֲסוּרִים בִּימֵי נִדָּתָהּ

מַהוּת הָרְחוּק

א. אָמְרָה תּוֹרָה "וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב"[181]ויקרא י"ח, י"ט.. וְדָרְשׁוּ חֲכָמִים: יָכוֹל יְחַבְּקֶנָּה וְינַשְּׁקֶנָּה וְיִדַּבֵּר עִמָּהּ דְּבָרִים בְּטֵלִים? תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא תִקְרַב" (כָּל קְרֵבָה אֲסוּרָה). יָכוֹל יִישַׁן עִמָּהּ בִּבְגָדֶיהָ עַל הַמִּטָּה? תַּלְמוּד לוֹמַר "לֹא תִקְרַב"[182]אבות דרבי נתן ב' א'..

ב. אִסּוּר זֶה שֶׁל "לֹא תִקְרַב" אֵינוֹ מִדִּינֵי טֻמְאָה - שֶׁאֵינָם נוֹהֲגִים כַּיּוֹם - אֶלָּא כְּהַרְחָקָה מִקְּרֵבָה גּוּפָנִית. מִלְּבַד הָאִסּוּר שֶׁאָסְרָה תּוֹרָה לָבוֹא עַל נִדָּה, אָסְרָה תּוֹרָה לְהִתְקָרֵב

אֵלֶיהָ בְּנִגִּיעָה וְכַדּוֹמֶה. אִסּוּר זֶה הוּא כְּכָל אִסּוּר דְּאוֹרַיְתָא[183]רמב"ם ספר המצוות מצות לא תעשה שנ"ג, הלכות איסורי ביאה פרק כ"א הלכה א'.. וְאַף שֶׁיֵּשׁ חוֹלְקִים וְאוֹמְרִים שֶׁאִסּוּר זֶה הוּא מִדְּרַבָּנָן[184]רמב"ן על הרמב"ם שם.. נִפְסְקָה הֲלָכָה כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה[185]שו"ע אה"ע סי' כ' והמפרשים שם, ועי' רמ"א סי' קנ"ז וש"ך שם ס"ק י' ופ"ת ס"ק י"א, ושו"ע סי' קצ"ה סעי' י"ז וש"ך שם. .

ג. חֻמְרָתוֹ שֶׁל אִסּוּר זֶה הִיא גְּדוֹלָה, וּמַשְׁוָה הַגְּמָרָא[186]שבת י"ג ע"א. אִסּוּר זֶה לְאִסּוּר קְרָבָה לְאֵשֶׁת-אִישׁ, וְאִסּוּרֵי הַקְּרָבָה שֶׁאֲסוּרִים בְּאֵשֶׁת-אִישׁ אֲסוּרִים גַּם בְּנִדָּה, חוּץ מִיִּחוּד הָאָסוּר בְּאֵשֶׁת-אִישׁ וּמָתֵר בְּאִשְׁתּוֹ נִדָּה, שֶׁהֲרֵי הֵעִידָה הַתּוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא יִפְרְצוּ גֶּדֶר זוֹ.

מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא[187]סנהדרין ל"ז ע"א.: "אָמַר לֵיהּ הַהוּא צְדוֹקִי לְרַב כַּהֲנָא: אַמְרִיתוּ נִדָּה שָׁרֵי לְיִחוּדֵי בַּהֲדֵי גַּבְרָא (אֲמַרְתֶּם שֶׁלְּנִדָּה מֻתָּר לְהִתְיַחֵד עִם בַּעֲלָהּ). אֶפְשָׁר אֵשׁ בִּנְעֹרֶת וְאֵינָהּ מְהַבְהֶבֶת?! אָמַר לֵיהּ: הַתּוֹרָה הֵעִידָה עָלֵינוּ 'סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים'[188]שיר השירים ז', ג'.. אֲפִלּוּ כְּסוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים (גֶּדֶר שֶׁל שׁוֹשַׁנִּים, מְחִצָּה קַלָּה) לֹא יִפְרְצוּ בָּהֶן פְּרָצוֹת". וְגֶדֶר שׁוֹשַׁנִּים זֹאת מַה הִיא? אֵלּוּ דִּבְרֵי-תוֹרָה שֶׁהֵם רַכִּים כַּשּׁוֹשַׁנִּים, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן סְיָגִים הֵמָּה. הֲרֵי שֶׁנָּשָׂא אָדָם אִשָּׁה וּבָא לְהִזָּקֵק לָהּ, וְהִיא אוֹמֶרֶת לוֹ: כְּשׁוֹשַׁנָּה אֲדֻמָּה רָאִיתִי - הוּא פּוֹרֵשׁ מִיָּד. מִי גָּרַם לוֹ שֶׁיִּפְרֹשׁ? אֵיזֶה כֹּתֶל בָּרְזֶל אוֹ עַמּוּד בַּרְזֶל אוֹ נָחָשׁ נְשָׁכוֹ אוֹ עַקָּרֶב עָקְצוֹ? - אֶלָּה דִּבְרֵי-תוֹרָה שֶׁרַכִּים כַּשּׁוֹשַׁנִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם: "וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב"[189]ויקרא י"ח, י"ט, ומדרש רבה שיר השירים ז', ב'..

ד. עַל אַף כָּל הָאָמוּר לְעֵיל, שֶׁאָסוּר לְאָדָם לְהַרְבּוֹת קְרָבָה וּלְדַבֵּר דְּבָרִים בְּטֵלִים עִם אִשְׁתּוֹ נִדָּה - אֵין הַכַּוָּנָה לְרַחֲקָהּ וּלְהַמְנַע מִדְּבָרִים הַנִּצְרָכִים, אֶלָּא רַק מִדְּבָרֵי חִבָּה הַמַּרְגִּילִים לְעֶרְוָה[190]עי' לקמן עמ' מ"א "הקלת ראש".. וּלְהֶפֶךְ, מִצְוָה לְקָרְבָהּ אִם רוֹאֶה אוֹתָהּ מֻרְחֶקֶת וּמִצְטַעֶרֶת. וְגַם בְּנִדָּתָהּ חַיָּב הוּא לֶאֱהֹב אוֹתָהּ כְּגוּפוֹ וּלְכַבְּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ[191]יבמות ס"ב ע"ב.. וּבְדִבְרִים אֵלֶּה אֵין לְהַחְמִיר יוֹתֵר מִמַּה שֶׁשִּׁעֲרוּ חֲזַ"ל, שֶׁחֻמְרָה יְתֵרָה בִּדְבָרִים אֵלֶּה עֲלוּלָה לְהָבִיא לִדְבָרִים חֲמוּרִים.

וְעַל כְּגוֹן זֶה אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא[192]שבת ס"ד ע"ב.: "וְהַדָּוָה בְּנִדָּתָהּ"[193]ויקרא ט"ו, ל"ג., זְקֵנִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא תִכְחֹל (עֵינַיִם) וְלֹא תְּפַקֵּס (לַעֲשׂוֹת תִּסְרֹקֶת) וְלֹא תִתְקַשֵּׁט בִּבְגָדִים צִבְעוֹנִים בִּזְמַן נִדָּתָהּ, עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלִמֵּד: אִם-כֵּן אַתָּה מְגַנֶּה עַל בַּעֲלָהּ וְנִמְצָא בַּעֲלָהּ מְגָרְשָׁהּ וְכוּ'. לָכֵן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁיְּכוֹלָה לִכְחֹל וְלִפְקֹס וְלִלְבֹּשׁ בְּגָדִים יָפִים גַּם בְּנִדָּתָהּ[194]עי' שו"ע סי' קצ"ה סעי' ט' ובהגר"א שם, ועי' ערוה"ש אות כ"א כ"ב..

ה. עַל הַפָּסוּק: "נָשֵׁי עַמִּי תְּגָרְשׁוּן מִבֵּית תַּעֲנֻגֶיהָ" אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא "זֶה הַיּוֹשֵׁן בְּקִלְעָא (מְטַת אַפְרְיוֹן) שֶׁאִישׁ וְאִשָּׁה יְשֵׁנִים שָׁם. וְאָמַר רַב יוֹסֵף: אֲפִלּוּ בְּאִשְׁתּוֹ נִדָּה"[195]עירובין ס"ג ע"ב.. שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בֵּינֵיהֶם קֵרוּב כָּל-שֶׁהוּא בְּמַעֲשִׂים אוֹ בְּדָבָרִים[196]עי' לקמן בסעיפי "הקלת ראש" ו"מיטות נפרדות".. יֵשׁ בֵּינֵיהֶם קֵרוּב לְבָבוֹת וְדִבּוּרִים שֶׁבִּצְנָעָה[197]עי' מהרש"א שם ועין יעקב שם..

עַל-כֵּן חָשׁוּב מְאֹד לְהָבִין אֶת יְסוֹדוֹת הַגְּדָרִים שֶׁגָּדְרָה תּוֹרָה וְשֶׁגָּדְרוּ חֲכָמִים, שֶׁלֹּא לְהַחְמִיר אוֹ לְהָקֵל יְתֵר עַל הַמִּדָּה.

ו. אִסּוּר זֶה שֶׁל רְחוּק מִנִּדָּה הוּא מִתְּחִלַּת רְאִיָּתָהּ שֶׁל אִשָּׁה וְעַד אַחַר טְבִילָתָהּ. וְאַף אִם עָבַר זְמַן רַב מֵאָז שֶׁרָאָתָה דָּם וְלֹא טָבְלָה, עֲדַיִן הִיא בְּנִדָּתָהּ כָּל זְמַן שֶׁלֹּא טָבְלָה, וְאֵין שׁוּם צַד כְּלָשֶׁהוּ לְהֶתֵּר בִּזְמַן זֶה לְשׁוּם קְרָבָה[198]שבת ס"ד ע"ב. שו"ע ורמ"א סי' קצ"ה סעי' י"ד והחונים עליו, סי' קצ"ז סעי' א'..

ז. נָשִׁים פְּנוּיוֹת[199]שו"ע סי' קפ"ג.. כָּל יְמֵיהֶן הֵן נִדּוֹת, וְאָסוּר לָגַעַת בָּהֶן וּלְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶן, לְהִתְיַחֵד עִמָּהֶן, לְהִתְבּוֹנֵן בָּהֶן וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה[200]שו"ע אה"ע סי' כ"א, ועי' ביאור הלכה סי' של"ט.. בְּמֵיחָד חָמוּר אִסּוּר זֶה בַּאֲרוּסָתוֹ (מְשֻׁדֶּכְתּוֹ), שֶׁאָז גְּדוֹלָה מְאֹד הַחִבָּה[201]עי' שדי חמד מערכת חתן וכלה י"ב.. כָּל הָאִסּוּרִים הַמְּזָכָּרִים בְּפֶרֶק זֶה נוֹהֲגִים גַּם בְּאֲרוּסָתוֹ, מִלְּבַד הוֹשָׁטַת חֵפֶץ מִיָּד לְיָד שֶׁמְּתֻרֶּת, וְגַם בָּזֶה רָאוּי לְהַחְמִיר.

ח. בְּדָבָרִים הָאֲסוּרִים בִּימֵי נִדָּתָהּ יֵשׁ כַּמָּה סוּגֵי אִסּוּרִים:

הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּהֶם הוּא אִסּוּר תּוֹרָה שֶׁל "לֹא תִקְרָב"[202]רמב"ם דלעיל (הערה 3)..

הַשֵּׁנִי הוּא דְּבָרִים הָאֲסוּרִים שֶׁמָּא יָבִיאוּ לִידֵי בִיאָה[203]רמב"ן דלעיל (הערה 4), רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק י"א הלכה י"ט..

הַשְּׁלִישִׁי הוּא דְּבָרִים הָאֲסוּרִים שֶׁמָּא יָבִיאוּ לַעֲבֹר עַל "לֹא תִקְרָב"[204]שבת י"ג ע"א, תנא דבי אליהו רבא פרק ט"ו..

הָרְבִיעִי הוּא דְּבָרִים הָאֲסוּרִים שֶׁמָּא יָבִיאוּ אֶת הַגֶּבֶר לְהִרְהוּר וּלְהוֹצָאַת שז"ל[205]סי' קצ"ה סעי' ה' ועוד, ועי' נדה דף י"ג ע"א..

אֵלּוּ הֵם שָׁרְשֵׁי הָאִסּוּרִים, וְהַמִּקְרִים רַבִּים הֵם כִּפְי הַמִּקְרִים אֲשֶׁר יֵאָרְעוּ לָאָדָם בְּחַיָּיו. כָּל הַהֲלָכוֹת שֶׁיּוּבְאוּ בַּהֶמְשֵׁךְ הֵן רַק דֻּגְמָאוֹת וְיסוֹדוֹת, וּמֵהֶן יִקַּח הָאָדָם וְיִלְמַד לְהִזָּהֵר וּלְהִשָּׁמֵר, וְאִם רוֹאֶה הוּא שֶׁצָּרִיךְ חִזּוּק בְּאֶחָד מֵהַדְּבָרִים הַמְּנוּיִים לְעֵיל, יִמְנַע עַצְמוֹ מֵהִתְקָרְבוּיוֹת שׁוֹנוֹת, וְיִרְבֶּה עַל עַצְמוֹ אִסּוּרִים עַד אֲשֶׁר יִרְאֶה שֶׁיָּכוֹל הוּא לַעֲמֹד בְּגִדְרֵי חֲזַ"ל. וְאַל יֹאמַר אָדָם: אֲנִי אֵינִי צָרִיךְ לְגָדְרִים שֶׁגָּדְרוּ חֲכָמֵינוּ, אֲנִי אֵדַע לִשְׁמֹר עַל עַצְמִי וְלֹא לְהִכָּשֵׁל בְּאִסּוּר, שֶׁכְּבָר אָמְרוּ כָּךְ גְּדוֹלִים מִמֶּנּוּ וְנִכְשָׁלוּ.

וּמְסֻפָּר בַּגְּמָרָא: "לֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר שֶׁמָּא יַטֶּה - אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע: אֲנִי אֶקְרָא וְלֹא אַטֶּה. פַּעַם אַחַת קָרָא וּבִקֵּשׁ לְהַטּוֹת, אָמַר: כַּמָּה גְּדוֹלִים דִּבְרֵי חֲכָמִים שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים 'לֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר'. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: קָרָא וְהִטָּה וְכָתַב עַל פִּנְקָסוֹ: אֲנִי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע קָרִיתִי וְהִטֵּיתִי נֵר בְּשַׁבָּת, לְכְשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ אָבִיא חַטָּאת שְׁמֵנָה"[206]שבת י"ב ע"ב..

ט. הַדְּינִים הַמְּזָכָּרִים בַּהֲלָכָה הֵם:

א) הַקָּלַת רֹאשׁ.

ב) נְגִיעָה וְהוֹשָׁטָה מִיָּד לְיָד.

ג) אֲכִילָה עַל שֻׁלְחָן אֶחָד.

ד) אֲכִילַת שְׁיָרֵי מַאֲכָל שֶׁל אִשְׁתּוֹ.

ה) יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה עַל מִטָּתָהּ.

ו) יְשִׁיבָה עַל סַפְסָל אֶחָד (וְכֵן טִיּוּלִים וּנְסִיעוֹת).

ז) שֵׁנָה בְּמִטָּה אַחַת.

ח) דִּינֵי עֲרָוָה בְּאִשְׁתּוֹ.

ט) מְזִיגַת הַכּוֹס וְהַגָּשַׁת אֹכֶל.

י) הַצָּעַת הַמִּטָּה.

יא) יְצִיקַת מַיִם.

יב) חוֹלֶה.

הַקָּלַת רֹאשׁ

י. אָסוּר לְאָדָם לְהַקֵּל רֹאשׁ עִם נִדָּה, שֶׁמָּא יָבוֹאוּ לְקִרְבָה אוֹ בִּיאָה, אוֹ שֶׁמָּא יָבוֹא הַגֶּבֶר לְהִרָּהוּר וְהוֹצָאַת שז"ל. אֵין אִסּוּר זֶה בָּא לֶאֱסֹר דִּבּוּר עִם הָאִשָּׁה, אֶלָּא שְׂחֹק וְקַלּוּת-רֹאשׁ[207]רמב"ם הל' איסורי ביאה פרק כ"א הל' ד'. בִּלְבַד, הַמַּרְגִּילִים אֶת הָאָדָם לְעֶרְוָה[208]אבות פ"ג מי"ג, אַף כְּאֵלֶּה הַמַּתְרִים בִּימֵי טָהֳרָתָהּ[209]ש"ך סי' קצ"ה ס"ק ב'..

יא. בְּכָלַל דְּבָרִים אֵלּוּ גַּם הַהֲנָאָה מֵרֵיחַ הַבֹּשֶׂם שֶׁעָלֶיהָ וְעַל בְּגָדֶיהָ, אֲפִלּוּ אִם הֵסִירָה אֶת בְּגָדֶיהָ וְהִנִּיחָה אוֹתָם עַל הַשֻּׁלְחָן[210]פ"ת סי' קצ"ה ס"ק א' בשם ברכי יוסף. (סִימָן לַדָּבָר: "סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים", שְׁצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת סְיָג בַּשּׁוֹשַׁנִּים - בְּרֵיחַ), וְכֵן הַדְּלָקַת סִינַרְיָה מֵאֶחָד לַשֵּׁנִי[211]עי' פ"ת סי' קצ"ה ס"ק ג'., וְהַשָּׁבַת רוּחַ קְרִירָה בְּמְנִיפָּה[212]בא"ח ש"ש צו כ"ב., וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה.

נְגִיעָה וְהוֹשָׁטָה מִיָּד לְיָד

יב. אָסוּר לָאָדָם לִנְגֹּעַ בְּאִשְׁתּוֹ נִדָּה, וְאַף לְהוֹשִׁיט דָּבָר מִיָּדוֹ לְיָדָהּ אָסוּר, שֶׁמָּא יִגַּע בָּהּ, וְיֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם "לֹא תִקְרַב" וַחֲשָׁשׁ לְקִרְבָה זוֹ.

יג. אִסּוּר נְגִיעָה זֶה אֵינוֹ רַק בְּגוּפָהּ, אֶלָּא גַּם בִּבְגָדֶיהָ שֶׁעָלֶיהָ, וּמַשָּׂוָה הַגְּמָרָא[213]שבת י"ג ע"א, תנא דבי אליהו רבא פרק ט"ו. אֶת אִסּוּר נִדָּה לְאִסּוּר אֵשֶׁת-אִישׁ עַל-פִּי הַפָּסוּק "וְאֶת אֵשֶׁת רֵעֵהוּ לֹא טִמֵּא וְאֶל אִשָּׁה נִדָּה לֹא יִקְרָב"[214]יחזקאל י"ח., וּכְמוֹ שֶׁבְּאֵשֶׁת-אִישׁ אָסוּרָה נְגִיעָה אַף בִּבְגָדֶיהָ שֶׁעָלֶיהָ, כָּךְ גַּם בְּנִדָּה.

יד. וּמְסֻפָּר בַּמִּדְרָשׁ וּבַגְּמָרָא33: תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ, מַעֲשֶׂה בְּתַלְמִיד אֶחָד שֶׁשָּׁנָה הַרְבֵּה וְקָרָא הַרְבֵּה וְשִׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים הַרְבֵּה, וּמֵת בַּחֲצִי יָמָיו, וְהָיְתָה אִשְׁתּוֹ נוֹטֶלֶת תְּפִלִּין שֶׁלּוֹ וּמְחַזֶּרֶתן בְּבָתֵּי-כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי-מִדְרָשׁוֹת, וְאָמְרָה לָהֶם: כְּתִיב בַּתּוֹרָה "כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ"[215]דברים ל', כ'., בַּעֲלִי, שֶׁשָּׁנָה הַרְבֵּה וְקָרָא הַרְבֵּה וְשִׁמֵּשׁ תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים הַרְבֵּה, מִפְּנֵי מָה מֵת בַּחֲצִי יָמָיו? וְלֹא הָיָה אָדָם מַחֲזִירָהּ דָּבָר. פַּעַם אַחַת נִתְאָרְחָתִי אֶצְלָהּ, וְהָיְתָה מְסִיחָה כָּל אוֹתוֹ הַמַּאֲרָע, וְאָמַרְתִּי לָהּ: בִּתִּי, בִּימֵי נִדּוּתֵךְ מַהוּ אֶצְלֵךְ? אָמְרָה לִי: חַס וְשָׁלוֹם! אֲפִלּוּ בְּאֶצְבַּע קְטַנָּה לֹא נָגַע בִּי. בִּימֵי לִבּוּנַיִךְ (שִׁבְעָה נְקִיִּים) מַהוּ אֶצְלֵךְ? שֶׁמָּא הֵבֵאת לוֹ הַסַּכִּין שֶׁבְּיָדֵךְ וְנָגַע בָּךְ אֲפִלּוּ בְּאֶצְבַּע קְטַנָּה וְכוּ'? אָמְרָה לִי: אָכַל עִמִּי וְיָשַׁן עִמִּי בְּקֵרוּב בָּשָׂר (כָּל אֶחָד בִּבְגָדָיו) וְלֹא עָלְתָה עַל דַּעְתּוֹ דָּבָר אַחֵר (תַּשְׁמִישׁ). וְאָמַרְתִּי לָהּ: בְּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁהֲרָגוֹ! – שֶׁהֲרֵי אָמְרָה הַתּוֹרָה "וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב".

מִמִּדְרָשׁ זֶה וַאֲחֵרִים מַשְׁמַע שֶׁאִסּוּר נְגִיעָה כּוֹלֵל גַּם הוֹשָׁטַת חֵפֶץ - סַכִּין וְכַדּוֹמֶה - מִיָּד לְיָד, מֻחְשָׁשׁ שֶׁמָּא יִגְּעוּ זֶה בָּזֶה[216]תוס' שבת י"ג ע"ב ד"ה בימי.. וְכֵיוָן שֶׁאָסְרוּ לְהַעֲבִיר חֵפֶץ רָגִיל מִיָּד לְיָד, אָסְרוּ גַּם בְּחֵפֶץ אָרֹךְ וְגָדוֹל[217]ש"ך סי' קצ"ח ס"ק ג'., אַף שֶׁאָז חֲשַׁשׁ הַנְּגִיעָה קָטָן יוֹתֵר.

טו. כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהוֹשִׁיט חֵפֶץ לְאִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהִיא נִדָּה - יַנִּיחֶנּוּ עַל שֻׁלְחָן אוֹ עַל תִּיק וְכַדּוֹמֶה, וְהִיא תִּקָּחֶנּוּ מִשָּׁם. וְכֵן יַעֲשׂוּ כְּשֶׁרוֹצָה הִיא לְהַעֲבִיר חֵפֶץ לְיָדוֹ[218]עי' יוסף אומץ סי' פ"ה..

טז. יֵשׁ מַתִּירִים לְהַעֲבִיר חֵפֶץ בִּזְרִיקָה[219]רשב"ץ ומהריק"ש בברכי יוסף סי' קצ"ה ב', חסד לאלפים סי' קצ"ה אות ב'. וְיֵשׁ אוֹסְרִים[220]הגהת הרמ"א סי' קצ"ה סעי' ב', בא"ח ש"ש צו כ"ב., וְהַפּוֹסְקִים כָּרָמ"א נוֹהֲגִים לֶאֱסֹר40. וְגַם הַנּוֹהֲגִים הֶתֵּר, אֵין עוֹשִׂין כֵּן אֶלָּא כְּשֶׁזּוֹרֵק חֵפֶץ כְּלַפֵּי מַעְלָה וְהִיא קוֹלְטָתוֹ, וְרַק בִּשְׁעַת צָרְךָ, וְלֹא לְמִשְׂחָק וְכַדּוֹמֶה[221]ברכי יוסף לעיל..

יז. אִם אִי-אֶפְשָׁר לְמָסֹר אֶת הַחֵפֶץ בִּזְרִיקָה מֻחְמֶצֶת בּוּשָׁה, אוֹ בִּגְלַל צוּרָתוֹ, מִשְׁקָלוֹ וְכַדּוֹמֶה - לֹא יִמְסְרוּ אֶת הַחֵפֶץ מִיָּד לְיָד, אֶלָּא יְחַכּוּ לְהִזְדַּמְּנוּת אַחֶרֶת וְכַדּוֹמֶה.

יח. אִם אֵרַע וְשָׁכַח הַבַּעַל וְהוֹשִׁיט חֵפֶץ לָאִשָּׁה בִּפְנֵי רַבִּים - אֵינָהּ חַיֶּבֶת לוֹמַר לוֹ "אֲנִי נִדָּה", כִּי גָּדוֹל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת שֶׁדִּוחֶה אֶת לֹא-תַעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה[222]ברכות י"ט ע"ב., אֶלָּא תְּקַבְּלֶנּוּ בְּמֹרַת-רוּחַ וּבְזְהִירוּת מְרֻבָּה שֶׁלֹּא לִנְגֹּעַ בּוֹ, וְנִיחָא אוֹ יִזְרֹק אֶת הַחֵפֶץ לְתוֹךְ יָדָהּ, וְלֹא תִּקַּח הִיא מִיָּדוֹ אֶת הַחֵפֶץ שֶׁאָז גָּדוֹל חֲשַׁשׁ הַנְּגִיעָה. וְכֵן אִם אֵרַע וְשָׁכְחָה הָאִשָּׁה וְהוֹשִׁיטָה לְבַעֲלָהּ חֵפֶץ, לֹא יֹאמַר לָהּ "אַתְּ נִדָּה", אֶלָּא יְקַבְּלֶנּוּ כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּמֹרַת-רוּחַ, וְלֹא יִקָּחֶנּוּ מִתּוֹךְ יָדָהּ, אֶלָּא תַּנִּיחַ הִיא אוֹ תִּזְרֹק אֶת הַחֵפֶץ לְתוֹךְ יָדוֹ.

יט. אֵין לְהָרִים יַחַד דָּבָר אָרֹךְ אוֹ כָּבֵד, אֶלָּא אִם אֵין אֶפְשָׁרוּת אַחֶרֶת, כְּגוֹן לְהָרִים אוֹ לְהוֹרִיד עֲגָלָה שֶׁל תִּינוֹק בַּמַּדְרֵגוֹת כְּשֶׁאֵין אָדָם אַחֵר שֶׁיָּכוֹל לַעְזֹר, וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה[223]אחרונים.. כ. אָסוּר לִנְגֹּעַ בַּבְּגָדִים שֶׁעָלֶיהָ בְּעוֹדָהּ לְבוּשָׁה בָּהֶם, אֲבָל כְּשֶׁאֵינָם עָלֶיהָ מֻתָּר (כֵּיוָן שֶׁכַּיּוֹם אֵין דִּינֵי טֻמְאָה וְטָהֳרָה). וְדַוְקָא כְּשֶׁאֵין חֲשַׁשׁ שֶׁדְּבָרִים אֵלֶּה יְבִיאוּהוּ לִידֵי דָּבָר עֲבֵרָה[224]פ"ת סי' קצ"ה ס"ק ג'..

כא. יֵשׁ מַחֲלֹקֶת אִם מֻתָּר לְאֶחָד לְהָסִיר מִבִּגְדֵי הַשֵּׁנִי נוֹצָה אוֹ יַתּוּשׁ וְכַדּוֹמֶה בִּנְפִיחַת-רוּחַ, וְכָל אֶחָד יִשְׁקֹל בְּדַעְתּוֹ אִם דָּבָר זֶה יָכוֹל לַהֲבִיאוֹ לְאֶחָד מֵהָאִסּוּרִים הַמְּנוּיִים לְעֵיל, וְאִם כֵּן - יִמָּנַע מִכָּךְ. וַה' יִרְאֶה לַלֵּבָב. וּבְכָל מִקְרֶה רָאוּי לְהַחְמִיר בְּמִקְרִים כָּאֵלֶּה וְהַדּוֹמִים לָהֶם[225]עי' פ"ת סי' קצ"ה ס"ק ד' וד"ת ס"ק י' ומחצית השקל שם, ועי' בא"ח צו אות כ"ב..

כב. יֵשׁ מַחֲלֹקֶת אִם מֻתָּר לְאֶחָד מִבְּנֵי הַזּוּג לְנַשֵּׁק תִּינוֹק הַנִּמְצָא בִּידֵי הַשֵּׁנִי, וְכָל אֶחָד יִשְׁקֹל בְּדַעְתּוֹ אִם דָּבָר זֶה מְבִיאוֹ לִידֵי חִבָּה אוֹ קִרְבָה אוֹ הִרְהוּר עַל הַשֵּׁנִי, וְאִם כֵּן - אָסוּר[226]ד"ת סי' קצ"ה ס"ק י"א..

כג. מֻתָּר לְהַעֲבִיר תִּינוֹק מִיָּד לְיָד, כֵּיוָן שֶׁ"הַחַי נוֹשֵׂא אֶת עַצְמוֹ"[227]שבת צד ע"א.. אַךְ כָּל זֶה דַּוְקָא בְּתִינוֹק הַיּוֹצֵא מֵחֵיק אִמּוֹ וּבָא אֶל אָבִיו, אֲבָל תִּינוֹק קָטָן אוֹ חוֹלֶה שֶׁאֵין הוּא עוֹבֵר מֵעַצְמוֹ אֶלָּא מַעֲבִירִים אוֹתוֹ כְּחֵפֶץ - אָסוּר[228]פ"ת סי' קצ"ה ס"ק ג', ד"ת ס"ק ט'..

כד. רָאוּי הָיָה לֶאֱסֹר לְהַעֲבִיר תִּינוֹק בִּבְרִית-מִילָה מֵאִשָּׁה נִדָּה לְבַעֲלָהּ, אַךְ יֵשׁ קַלּוֹת שׁוֹנוֹת בְּכָךְ, בִּגְלַל שֶׁיֵּשׁ רַבִּים בִּזְמַן הַמִּילָה, וְאֵין לַחְשֹׁשׁ לְהִרְהוּר וְכַדּוֹמֶה.

בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ חֲבֵרוֹן נָהֲגוּ לְהַעֲבִירוֹ מִיָּד לְיָד וּבִזְהִירוּת מְרֻבָּה בְּיוֹתֵר שֶׁלֹּא יִגַּע אֶחָד בַּשֵּׁנִי. וּמִי שֶׁנִּמְנָע מִכָּךְ - "קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ"[229]מנהגי ארץ ישראל הלכות נדה בשם "זכרונות אליהו"..

וְיֵשׁ שֶׁנָּהֲגוּ לְהַנִּיחַ הַתִּינוֹק עַל שְׁנֵי כָּרִים, וְתֹאחַז הָאִשָּׁה בַּתַּחְתּוֹן וְיֹאחַז הַבַּעַל בָּעֶלְיוֹן וְיִקָּחֶנּוּ עִם הַיֶּלֶד[230]יוסף אומץ סי' פ"ה, עיקרי הד"ט כ"א., וְעָדִיף הוּא עַל הַעֲבָרָה מִיָּד לְיָד.

וְיֵשׁ שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁאִשָּׁה סַנְדָּקִית (=קְוָואטֶרִית) מְבִיאָה תִּינוֹק לְבֵית-הַכְּנֶסֶת, אֵין הִיא מוֹסֶרֶת אוֹתוֹ לְבַעֲלָהּ אוֹ לְאָדָם אַחֵר, בֵּין אִם הִיא נִדָּה וּבֵין טְהוֹרָה, אֶלָּא מַנִּיחָתוֹ עַל סַפְסָל אוֹ כִּסֵּא, וְהַבַּעַל אוֹ אַחֵר נוֹטְלוֹ מִשָּׁם. וּמִנְהָג טוֹב הוּא[231]דרכי תשובה סי' קצ"ה ס"ק ט'..

אֲכִילָה עַל שֻׁלְחָן אֶחָד

כה. לֹא יֹאכַל הַזָּב עִם הַזָּבָה, מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵרָה[232]שבת י"א ע"א.. וְלָאו דַּוְקָא זָב וְזָבָה, אֶלָּא כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה שֶׁאֲסוּרִים זֶה עַל זֶה מֵאֵיזוֹ סִבָּה שֶׁהִיא, וַאֲפִלּוּ זָב וְזָבָה שֶׁהַתַּשְׁמִישׁ קָשֶׁה לָהֶם. (קְרוֹבִים הַמֻּתָּרִים לְהִתְיַחֵד כְּגוֹן אָח וְאָחוֹת מֻתָּרִים לֶאֱכֹל יַחַד). הַגְּמָרָא מַשְׁוָה אִסּוּר זֶה לַאֲכִילַת בָּשָׂר וְחָלָב עַל שֻׁלְחָן אֶחָד עַל-יְדֵי שְׁנֵי אֲנָשִׁים הַמַּכִּירִים זֶה אֶת זֶה שֶׁעֲלוּלִים לְהַחֲלִיף בֵּינֵיהֶם אֶת מְנוֹת הָאֹכֶל מִתּוֹךְ קְרָבָתָם, כֵּן כָּאן, מִתּוֹךְ שֶׁאֲכִילָה זוֹ מְקֻרֶבֶת לְבָבוֹת בֵּינֵיהֶם, אָמְרוּ חֲז"ל שֶׁיַּעֲשׂוּ בֵּינֵיהֶם שִׁנּוּי וְהֶכֵּר, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לְקִרְבָה יְתֵרָה[233]שאילתות ויקרא צ"ו, ראב"ד בעלי הנפש ב', וב"י סי' קצ"ה שם..

כו. הַהֶכֵּר שֶׁעוֹשִׂים בֵּינֵיהֶם יָכוֹל לִהְיוֹת בְּאֶחָד מֵהָאוֹפָנִים הַבָּאִים:

א) לְהַנִּיחַ חֵפֶץ שֶׁאֵינוֹ מְצוּי בְּדֶרֶךְ-כְּלָל עַל הַשֻּׁלְחָן בֵּין הַצַּלָּחוֹת שֶׁלָּהֶם. וַאֲפִלּוּ קַנְקַן שֶׁשּׁוֹתִים מִמֶּנּוּ יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ הֶפְסֵק, אִם לֹא רְגִילִים לְהַנִּיחוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן[234]תוה"ש סי' קצ"ה ס"ק ג', ד"ת ס"ק י"ז, וטהר"י ס"ק ל"א.. כֵּן אֶפְשָׁר לְהַנִּיחַ לֶחֶם אוֹ קַנְקַן וְכַדּוֹמֶה שֶׁרְגִילִים לְהַנִּיחָם עַל הַשֻּׁלְחָן, אִם לֹא מִשְׁתַּמְּשִׁים בָּהֶם כָּעֵת[235]שו"ע סי' קצ"ה סעיף ג' וט"ז שם ושו"ע ורמ"א סי' פ"ח סעיף ב'..

ב) כָּל אֶחָד מִבְּנֵי הַזּוּג יֹאכַל עַל מַגָּשׁ אוֹ מַפָּה נִפְרָדִים. וְאִם הֵם אוֹכְלִים כָּךְ גַּם בִּימֵי טָהֳרָתָהּ וְאֵין בְּכָךְ שִׁנּוּי - יֹאכְלוּ אֶחָד עַל הַשֻּׁלְחָן וְאֶחָד עַל מַגָּשׁ אוֹ מַפָּה[236]שו"ע סי' קצ"ה וש"ך ס"ק ו'..

ג) אִם יֵשׁ לָהֶם מְקוֹמוֹת יְשִׁיבָה קְבוּעִים - תְּשַׁנֶּה הָאִשָּׁה אֶת מְקוֹם יְשִׁיבָתָהּ[237]ב"י בשם ר' ירוחם, וד"ת סי' קצ"ה ס"ק ט"ו..

ד) אִם אוֹכְלִים מִצַּלַּחַת אַחַת בִּימֵי טָהֳרָתָהּ, יֹאכְלוּ כָּל אֶחָד בְּצַלַּחַת אַחֶרֶת. וְיֵשׁ מַחְמִירִים בָּזֶה, לְהַצְרִיכָם הֶכֵּר נוֹסָף, אוּלָם נוֹהֲגִים כַּמְקִלִּין, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה הַשִּׁנּוּי נִכָּר לָהֶם[238]רמ"א סי' קצ"ה שם. ועי' ב"ח וש"ך ס"ק ז' וט"ז ס"ק ב'..

כז. לְאוּ דַּוְקָא אוֹפָנִים אֵלֶּה, אֶלָּא כָּל שִׁנּוּי כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, שֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה מַרְגִּישִׁים תָּמִיד בַּהֶבְדֵּל וְיִזְכְּרוּ שֶׁהִיא נִדָּה וְלֹא יָבוֹאוּ לִידֵי קִרְבָה יְתֵרָה וְחִבָּה, הֲרֵי זֶה שִׁנּוּי. אֵין צָרִיךְ שִׁנּוּי זֶה לִהְיוֹת נִכָּר לְעֵין זָרִים, אֶלָּא לְהֶפֶךְ, רָאוּי לְהַצְנִיעַ דָּבָר זֶה.

כח. כָּל הַשִּׁנּוּיִים הָאֵלֶּה נִצְרָכִים דַּוְקָא כְּשֶׁבָּנֵי הַזּוּג אוֹכְלִים לְבַדָּם, אֲבָל אִם אוֹכְלִים אִתָּם זָרִים אוֹ בְּנֵי הַבַּיִת וּבְכָלַל זֶה יְלָדִים, אֵין צְרִיכִים שִׁנּוּי אוֹ הֶכֵּר מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לִידֵי קְרָבָה יְתֵרָה בְּנוֹכְחוּתָם, וְיכוֹלִים לֶאֱכֹל עַל שֻׁלְחָן אֶחָד, אַךְ לֹא בְּצַלַּחַת אַחַת[239]פ"ת סי' קצ"ה ס"ק ה', ועי' ש"ך ס"ק ז', ברכי יוסף שם כ"ב, ועי' ד"ת ס"ק י"ט, וטהר"י אות ל"ו, ועי' בדק הבית ומשמרת הבית שער ב'. .

כט. גַּם אִם בְּנֵי הַזּוּג אוֹכְלִים בְּיַחַד לְלֹא שֻׁלְחָן (כְּגוֹן פִּקְנִיק וְכַדּוֹמֶה) צְרִיכִים הֵם לַעֲשׂוֹת הֶכֵּר.

אֲכִילַת שְׁיָרֵי מַאֲכָל שֶׁל אִשְׁתּוֹ

ל. אָסוּר לַבַּעַל לֶאֱכֹל אוֹ לִשְׁתּוֹת בִּפְנֵי אִשְׁתּוֹ אֶת שְׁיָרֵי הַמַּאֲכָל אוֹ הַמַּשְׁקֶה שֶׁאָכְלָה אוֹ שָׁתָתָה, מִפְּנֵי הַחִבָּה שֶׁבַּדָּבָר, אֲבָל לְאִשָּׁה מֻתָּר לֶאֱכֹל מִשְּׁיָרֵי בַּעֲלָהּ אֲפִלּוּ בְּפָנָיו, כִּי אֵין לַחְשֹׁשׁ שֶׁתַּרְגִּילֵנּוּ לְעֶרְוָה[240]שו"ע סי' קצ"ה סעי' ג' ד', וט"ז ס"ק ה'.. אִסּוּר זֶה הוּא אַף אִם הוֹסִיפוּ אֹכֶל אַחֵר עַל אוֹתָם שְׁיָרִים[241]ש"ך סי' קצ"ה ס"ק ט'..

לא. בַּמִּקְרִים דִּלְהַלָּן בָּהֶם אֵין חִבָּה, מֻתָּר לַבַּעַל לֶאֱכֹל מִשְּׁיָרֵי אִשְׁתּוֹ:

א) כְּשֶׁאָכַל אוֹ שָׁתָה אָדָם אַחֵר מִשְּׁיָרֵי אִשְׁתּוֹ לְפָנָיו[242]רמ"א סי' קצ"ה סעי' ד'..

ב) כְּשֶׁהֶעֱבַר הַמַּאֲכָל אוֹ הַמַּשְׁקֶה מִכְּלֵי לִכְלִי, אַף שֶׁהֶחְזַר לַכְּלִי הָרִאשׁוֹן[243]רמ"א שם..

ג) כְּשֶׁאֵין הַבַּעַל יוֹדֵעַ שֶׁמְּמַאֲכָל זֶה אוֹ מִמַּשְׁקֶה זֶה אָכְלָה אוֹ שָׁתְתָה אִשְׁתּוֹ[244]רמ"א שם..

ד) כְּשֶׁהָאִשָּׁה אֵינָהּ נִמְצֵאת בַּמָּקוֹם[245]רמ"א שם..

ה) כְּשֶׁהִתְחִיל לֶאֱכֹל בְּהֶתֵּר, וְאַחַר-כָּךְ נִטְמְאָה אִשְׁתּוֹ אוֹ שֶׁאַחַר-כָּךְ בָּאָה אִשְׁתּוֹ[246]פ"ת סי' קצ"ה ס"ק ז', ובא"ח ש"ש צו כ"ב..

ו) אִם הָאִשָּׁה לֹא אָכְלָה מֵהָאֹכֶל, אֶלָּא רַק טָעֲמָה אֶת טַעְמוֹ[247]טהרת ישראל סי' קצ"ה סעי' י"ג..

ז) כְּשֶׁהָאִשָּׁה חִלְּקָה אֶת הָאֹכֶל בְּצַלַּחְתָּהּ עַל-מְנָת לֶאֱכֹל חֵלֶק מִמֶּנּוּ וּלְהַשְׁאִיר אֶת הַחֵלֶק הַשֵּׁנִי. אוּלָם עָדִיף שֶׁלֹּא לִסְמֹךְ עַל קֻלָּא זוֹ, גַּם כְּשֶׁנִּמְצָאִים בְּבֵית שֶׁל זָרִים וְכַדּוֹמֶה, אֶלָּא קֹדֶם יֹאכַל הַבַּעַל, וּמִשְּׁיָרֵי מַאֲכָלוֹ תֹּאכַל אִשְׁתּוֹ.

ח) אִם פָּרְסָה הָאִשָּׁה מִלֶּחֶם וְאָכְלָה, אֵין נֶחְשָׁב שְׁאָר הַלֶּחֶם כִּשְׁיָרֵי מַאֲכָל, וְאֵין בַּאֲכִילָתוֹ חִבָּה.

לב. יֵשׁ מַחְמִירִים לִשְׁטֹף אֶת הַכֵּלִים שֶׁאָכְלָה בָּהֶם הָאִשָּׁה, לִפְנֵי שֶׁיֹּאכַל בָּהֶם הַבַּעַל, וְטוֹב לְהַחְמִיר בְּכָךְ אִם יֵשׁ חֲשָׁשׁ לְהֶרְגֵּל עֲבֵרָה בֵּין בְּנֵי הַזּוּג[248]ב"י סי' קצ"ה, חס"ל אות ב', טהר"י ס"ק נ"ז..

צַלַּחַת מֻרְכָּזִית

לג. מֻתָּר לֶאֱכֹל מִצַּלַּחַת מֻרְכָּזִית אַחַת שֶׁלֹּא אוֹכְלִים מִמֶּנָּה יְשִׁירוֹת אֶלָּא בְּאֶמְצָעוּת צַלַּחַת אִישִׁית, כְּגוֹן סָלָט אוֹ מָרָק וְכַדּוֹמֶה. אֲבָל דְּבָרִים שֶׁאוֹכְלִים יְשִׁירוֹת מִצַּלַּחַת מֻרְכָּזִית, כְּגוֹן לֶחֶם פְּרוּס, זֵיתִים, חֻמְאָה, מַרְגָּרִינָה, גְּרִעִינִים, בָּטְנִים וְכַדּוֹמֶה - אָסוּר. לְכֵן, אִם מֻגָּשִׁים דְּבָרִים אֵלֶּה בְּצַלַּחַת מֻרְכָּזִית - יַעֲבִירוּ אוֹתָם לְצַלַּחַת אִישִׁית וּמִשָּׁם יֹאכְלוּם. וְאִם אִי-אֶפְשָׁר בְּכָךְ - יֵשׁ מַתִּירִים לֶאֱכֹל מִצַּלַּחַת זוֹ כַּאֲשֶׁר מִישֶׁהוּ אַחֵר אוֹכֵל אִתָּם מֵאוֹתָהּ צַלַּחַת[249]עי' פ"ת סי' קצ"ה ס"ק ה'..

יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה עַל מִטָּתָהּ

לד. לֹא יֵשֵׁב הַבַּעַל עַל מִטָּה הַמְיֻחֶדֶת לְאִשָּׁה, אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּפָנֶיהָ. וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לוֹ לִשְׁכַּב עַל מִטָּתָהּ[250]שו"ע סי' קצ"ה סעי' ה'. ועי' ב"ח החולק..

לה. אָסוּר זֶה הוּא מֻחְשָׁשׁ לְהִרְהוּר עֲבֵרָה וּלְכָל מַה שֶּׁעָלוּל לָבוֹא בְּעִקְבוֹתָיו, לְכֵן אָסוּר יְשִׁיבָה חָל עַל הַבַּעַל בִּלְבַד, אוּלָם אָסוּר שְׁכִיבָה חָל גַּם עַל הָאִשָּׁה, וְעַל-כֵּן אֵין לָהּ לִשְׁכַּב עַל מִטַּת בַּעֲלָהּ בְּהִיוֹתוֹ בַּבַּיִת, שֶׁמָּא יִרְאֶנָּה וְיִהְרְהֵר[251]עי' ט"ז סי' קצ"ה ס"ק ו', בא"ח ש"ש צו כ"ג..

לו. מֻתָּר לַבַּעַל לִשְׁכַּב עַל מִטָּתוֹ אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַמִּטּוֹת מְחֻבָּרוֹת, אַךְ אֵין לוֹ לִשְׁכַּב עַל מִטָּתוֹ כְּשֶׁאִשְׁתּוֹ שׁוֹכֶבֶת בַּמִּטָּה הַשְּׁנִיָּה, עַד שֶׁיַּפְרִיד בֵּין הַמִּטּוֹת.

לז. מֻתָּר לַבַּעַל לִשְׁכַּב עַל מִטַּת אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהִיא אֵינֶנָּה בָּעִיר, כִּי אָז אֵין לַחְשֹׁשׁ לְהִרְהוּר וּלְהֶרְגֵּל[252]פ"ת סי' קצ"ה ס"ק ט'..

לח. כְּשֶׁמֻּתָּר לוֹ לִשְׁכַּב עַל מִטָּתָהּ - מֻתָּר לוֹ לִשְׁכַּב גַּם עַל סְדִינֶיהָ אֲפִלּוּ הַמְלֻכְלָכִים בְּדָם[253]ט"ז סי' קצ"ה ס"ק ו'.. כִּי אֵין אִסּוּר זֶה וּשְׁאָר אִסּוּרֵי נִדָּה מִשּׁוּם טֻמְאָה וְטָהֳרָה, אֶלָּא הִרְחָקוֹת הַבָּאוֹת לִמְנֹעַ קִרְבָה יְתֵרָה וּבִיאָה[254]כוזרי מאמר ג' מ"ט.. וּמִכָּל מָקוֹם, אִם חוֹשֵׁשׁ שֶׁדָּבָר זֶה יְבִיאֶנּוּ לְהִרְהוּר עֲבֵרָה - יִמָּנַע מִכָּךְ.

לט. סַפָּה הַמְשַׁמֶּשֶׁת בַּיּוֹם לִישִׁיבָה לְכָל בְּנֵי הַבַּיִת, וּבַלַּיְלָה מִשְׁתַּנֶּית צוּרָתָהּ וְהוֹפֶכֶת לְמִטָּה לְאִשָּׁה - מֻתָּר לַבַּעַל לְשָׁכְבָה בַּיּוֹם, כֵּיוָן שֶׁמִּשְׁתַּנִּים שְׁמָהּ וְצוּרָתָהּ וְאֵין לַחְשֹׁשׁ לְהִרְהוּר. אֲבָל אִם לֹא מִשְׁתַּנֵּית צוּרַת הַסַּפָּה וְהָאִשָּׁה יְשֵׁנָה עָלֶיהָ בַּלַּיְלָה בְּאוֹתָהּ צוּרָה שֶׁהִיא פְּתוּחָה בַּיּוֹם - לֹא יֵשֵׁב עָלֶיהָ הַבַּעַל בַּיּוֹם בִּזְמַן שֶׁאִשְׁתּוֹ נִדָּה. אוּלָם בִּשְׁעַת הַדְּחָק נִתָּן לְהָקֵל, מֵאַחַר וּבְדֶרֶךְ-כְּלָל יוֹשְׁבִים עָלֶיהָ גַּם אֲנָשִׁים אֲחֵרִים, וְאֵינָהּ מְיֻחֶדֶת בַּיּוֹם לְאִשָּׁה.

מ. מִטָּה שֶׁאֵינָהּ מְיֻחֶדֶת לְאִשָּׁה, אֶלָּא פְּעָמִים הִיא שׁוֹכֶבֶת עָלֶיהָ וּפְעָמִים עַל מִטּוֹת אֲחֵרוֹת - אֵינָהּ נִקְרֵאת מִטָּה הַמְיֻחֶדֶת לָהּ, וּמֻתָּר לַבַּעַל לְשָׁכְבָה אוֹ לִשְׁכַּב עַל מִטָּה זוֹ, כִּי אֵין לַחְשֹׁשׁ לְהִרְהוּר עֲבֵרָה[255]עי' שו"ע סי' קצ"ה סעי' ה', שכתב: "מיוחדת לה"..

מא. כָּל אָדָם יָכוֹל לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ בִּדְבָרִים אֵלּוּ, אִם רוֹאֶה שֶׁדָּבָר זֶה יָכוֹל לְהַכְשִׁילוֹ בְּאִסּוּר. וַה' יִרְאֶה לַלֵּבָב.

מב. אִסּוּר זֶה אֵינוֹ דָּוְקָא בְּמִטָּה, אֶלָּא אֲפִלּוּ בְּמִזְרוֹן, כַּר, שְׂמִיכָה, מְעִיל רַחֲצָה (מִסּוּג הַמְשַׁמֵּשׁ בְּדֶרֶךְ-כְּלָל גַּם גְּבָרִים וְגַם נָשִׁים, שֶׁאֵין בּוֹ מִשּׁוּם "לֹא יִלְבַּשׁ") וְכַדּוֹמֶה הַמְיֻחָדִים לוֹ אוֹ לָהּ, וְיֵשׁ מוֹסִיפִים אַף מַגֶּבֶת וְנַעֲלֵי-בַּיִת הַמְיֻחָדִים לְאֶחָד מֵהֶם[256]אחרונים.. וְאֵין לְדָבָרִים אֵלּוּ גְּדָרִים בְּרוּרִים, אֶלָּא כָּל אֶחָד יִבְדֹּק בְּעַצְמוֹ, וְאִם דְּבָרִים אֵלּוּ מְבִיאִים אוֹתוֹ לְהִרְהוּר - יְמַנַּע מֵהֶם.

מג. אִם יֵשׁ לְאָדָם אוֹרֵחַ, וּבְבֵיתוֹ רַק שְׁתֵּי מִטּוֹת וְאִשְׁתּוֹ אֵינָהּ בָּעִיר - יִשְׁכַּב הָאוֹרֵחַ עַל מִטַּת הַבַּעַל, וְהַבַּעַל עַל מִטַּת אִשְׁתּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכַּב הָאוֹרֵחַ עַל מִטָּתָהּ שֶׁל אֵשֶׁת-אִישׁ וְיָבוֹא לִידֵי הִרְהוּר עֲבֵרָה.

מד. אִם אִשְׁתּוֹ בַּבַּיִת - בֵּין נִדָּה בֵּין טְהוֹרָה - אָסוּר לַבַּעַל לָתֵת אֶת מִטָּתָהּ לְאוֹרְחוֹ, וְעַל כְּגוֹן זֶה נֶאֱמַר: "נְשֵׁי עַמִּי תְּנָרְשׁוּן מִבֵּית תַּעֲנֻגֶיהָ"[257]מיכה ב', ט', עי' עירובין ס"ג ע"א.. מה. אִם אֵין לָאוֹרֵחַ מָקוֹם, וְהָאִשָּׁה מַסְכִּימָה בְּלֵב שָׁלֵם לְיַשּׁוֹן בְּבֵית שְׁכֵנִים וְכַדּוֹמֶה - אִם הִיא נִדָּה, וְהָאוֹרֵחַ אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁזּוֹ מִטַּת הָאִשָּׁה - מֻתָּר לַבַּעַל לָתֵת לָאוֹרֵחַ אֶת מִטָּתָהּ. אֲבָל אִם הָאוֹרֵחַ יוֹדֵעַ שֶׁזּוֹ מִטַּת הָאִשָּׁה, אוֹ אִם הָאִשָּׁה טְהוֹרָה - יֵישֵׁן הַבַּעַל עַל מִטַּת אִשְׁתּוֹ, וְהָאוֹרֵחַ עַל מִטַּת הַבַּעַל[258]עי' דרכי תשובה סי' קצ"ה ס"ק כ"ה, ועי' ט"ז ס"ק ז'..

יְשִׁיבָה עַל סַפְסָל אֶחָד

מו. אֵין לַבַּעַל לָשֶׁבֶת עִם אִשְׁתּוֹ עַל סַפְסָל אֶחָד מִתְנַדְנֵד מִשְּׁתֵּי סִבּוֹת:

א) דֶּרֶךְ הָאוֹהֲבִים לְהִתְקָרֵב יַחַד וּלְהִתְעַדֵּד בְּצוּרָה זוֹ, וְיֵשׁ לַחְשֹׁשׁ לְהִרְהוּר וְכַדּוֹמֶה אַגַּב תְּזוּזַת הַסַּפְסָל.

ב) יֵשׁ לַחְשֹׁשׁ שֶׁבְּסַפְסָל מִתְנַדְנֵד יָבוֹאוּ לִנְגִּיעָה בִּלְתִּי מֻשָּׂגַת זֶה בָּזֶה.

מז. חֲלוּקִים הַפּוֹסְקִים אִם קַיָּם אִסּוּר זֶה כְּשֶׁקַּיָּם רַק הַטַּעַם הָרִאשׁוֹן, כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם חֵפֶץ אוֹ אָדָם הַמַּפְסִיק. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּרָה יְשִׁיבָה זוֹ[259]עי' רמ"א סי' קצ"ה סעי' ה', וטהר"י אות כ"ג.. וְיֵשׁ מַתִּירִים[260]עי' ד"מ ורמ"א וטהר"י שם, וערוה"ש אות י"ט שנוטה להקל.. וְנוֹהֲגִים בְּדֶרֶךְ-כְּלָל כְּדַעַת הָאוֹסְרִים, אֶלָּא-אִם-כֵּן יֵשׁ סְבּוֹת נוֹסָפוֹת לְהָקֵל, אוֹ בִּשְׁעַת הַדְּחַק, כְּשֶׁיֵּשׁ חֲשַׁשׁ בּוּשָׁה וְכַדּוֹמֶה, כְּדִלְקַמָּן.

מח. אִם קַיָּם רַק חֲשַׁשׁ נְגִיעָה וְאֵין חֲשָׁשׁ לְקֵרוּב דַּעַת - לְכֻלֵּי עָלְמָא אָסוּר לָשֶׁבֶת יַחַד, אֶלָּא-אִם-כֵּן יַנִּיחוּ בֵּינֵיהֶם חֵפֶץ וְכַדּוֹמֶה, שֶׁיִּמְנַע חֲשַׁשׁ נְגִיעָה וְיִתְרַחֲקוּ זֶה מִזֶּה כְּדִלְקַמָּן[261]דרכי תשובה סי' קצ"ה ס"ק כ"ט..

מט. לָאו דַּוְקָא סַפְסָל אָסוּר, אֶלָּא כֹּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, כְּגוֹן סַפָּה רַכָּה אוֹ מוֹשָׁב אָחוֹרִי בְּמְכוֹנִית, שֶׁכַּאֲשֶׁר מִתְיַשֵּׁב הָאֶחָד הוּא מֵזִיז אֶת הַשֵּׁנִי. לָכֵן, כַּאֲשֶׁר צְרִיכִים לָשֶׁבֶת עַל מוֹשָׁב כָּזֶה, אִם אֵין חֲשַׁשׁ נְגִיעָה, כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ חֵפֶץ בֵּינֵיהֶם וְאֵין לַחְשֹׁשׁ לְקֶרוּב דַּעַת, מֻתָּר לָהֶם לָשֶׁבֶת עַל מוֹשָׁב זֶה; רַק שֶׁיְּקַפִּידוּ שֶׁתִּתְיַשֵּׁב הָאִשָּׁה רִאשׁוֹנָה, כְּדֵי שֶׁהַנִּדְנוּד יָבוֹא מֵהַבַּעַל לָאִשָּׁה וְלֹא לְהֶפֶךְ, שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לַחְשֹׁשׁ מֵהֶרְהוּר הַבַּעַל יוֹתֵר מֵהֶרְהוּר אִשְׁתּוֹ[262]אחרונים..

נ. לְפִי זֶה, כְּשֶׁנּוֹסְעִים לְצֹרֶךְ וְלֹא לְטִיּוּל, מֻתָּר לָשֶׁבֶת בְּמוֹשָׁבִים נִפְרָדִים בְּאוֹתוֹ הָרֶכֶב (אַף אִם אֶחָד מֵהֶם נוֹהֵג). וּבְאוֹטוֹבּוּס, שֶׁנִּמְצָאִים אֲנָשִׁים רַבִּים עִמָּהֶם, מֻתָּר לָשֶׁבֶת גַּם בְּאוֹתוֹ מוֹשָׁב, רַק שֶׁיַּנִּיחוּ חֵפֶץ כְּלְשֶׁהוּ בֵּינֵיהֶם, וְתֵשֵׁב הָאִשָּׁה בַּמּוֹשָׁב הַפְּנִימִי וְתִצְמַד אֶל הַדֹּפֶן, וְהָאִישׁ בַּמּוֹשָׁב הַחִיצוֹנִי, כְּדֵי שֶׁיִּתְרַחֲקוּ זֶה מִזֶּה וְלֹא יָבוֹאוּ לִכְלַל נְגִיעָה אַף בְּסִבּוּבֵי הַדֶּרֶךְ וְכַדּוֹמֶה[263]עי' מכתבי החזו"א, מובא בטהרת בת ישראל..

נא. כְּשֶׁנּוֹסְעִים לְטִיּוּל, אַף אִם אֵין חֲשַׁשׁ לִנְגִיעָה, בְּכָל זֹאת יֵשׁ חֲשַׁשׁ לְקֶרוּב דַּעַת, לָכֵן רָאוּי שֶׁלֹּא לִנְסֹעַ לְטִיּוּל בְּמְכוֹנִית פְּרָטִית לְבַדָּם בְּיָמִים אֵלֶּה, אַף כְּשֶׁיּוֹשְׁבִים בְּמוֹשָׁבִים נִפְרָדִים[264]עי' ד"מ סי' קצ"ה ס"ק ה', תה"ד ח"א סי' רנ"א, ערוה"ש אות כ' וטהר"י ס"ק ע"ה.. וְאִם נוֹסְעִים בְּרֶכֶב עִם עוֹד אֲנָשִׁים, אוֹ שֶׁנּוֹסְעִים בְּאוֹטוֹבּוּס, יִשְׁתַּדְּלוּ לָשֶׁבֶת בְּמוֹשָׁבִים נִפְרָדִים; וְאִם אִי-אֶפְשָׁר בְּכָךְ, יַנִּיחוּ חֵפֶץ בֵּינֵיהֶם וְכַדּוֹמֶה, כְּדִלְעֵיל.

נב. חֲמֹרוֹת אֵלּוּ, אַף שֶׁבְּעָבָר נָהֲגוּ בָהֶן הָאַשְׁכְּנַזִּים בִּלְבַד[265]ב"י וברכ"י שם.. בְּיָמֵינוּ נָהֲגוּ בָהֶן גַּם הַסְּפָרַדִּים[266]עי' ר"פ ח"ג סי' י"ד ובא"ח ש"ש צו כ"ג..

נג. טוֹב לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לָטַיֶּל וּלְהִתְבּוֹדֵד בְּגִנּוֹת וּבְפַרְדֵּסִים בְּיָמִים אֵלֶּה, אַף אִם אֵינָם יוֹשְׁבִים עַל סַפְסָל אֶחָד, כִּי דָּבָר זֶה מֵבִיא לְקֶרוּב וְחִבָּה, וְעָלוּל לְהָבִיא לְהִרְהוּר וְלַעֲבֵרָה[267]ערוה"ש סי' קצ"ה אות כ', טהרת ישראל באר יצחק ס"ק ע"ה..

שֵׁנָה בְּמִטָּה אַחַת

נד. לֹא יִישַׁן עִמָּהּ בְּמִטָּה אַחַת, אֲפִלּוּ אִם הַמִּטָּה רְחָבָה וְהַמִּזְרוֹנִים נִפְרָדִים, וַאֲפִלּוּ לְבוּשִׁים בְּבִגְדֵיהֶם, וְאֵין נוֹגְעִים זֶה בָּזֶה[268]עי' שבת י"ג ע"ב. ורש"י ותוס' שם, שו"ע סי' קצ"ה סעי' ו' ורמ"א שם, ועי' ערוה"ש אות י"ז..

נה. שְׁתֵּי מִטּוֹת הַמְחֻבָּרוֹת אוֹ נוֹגְעוֹת זוֹ בָּזוֹ, דִּינָן כְּמִטָּה אַחַת. וְדַוְקָא הַנּוֹגְעוֹת בְּצִדֵּיהֶן, אֲבָל הַמֻּרְחָקוֹת בְּצִדֵּיהֶן וּמְחֻבָּרוֹת מֵאֲחוֹרֵיהֶן לְלוּחַ עֵץ, אוֹ שֶׁיֵּשׁ עֲלֵיהֶן כִּילָה, אֵין בָּכָךְ כְּלוּם[269]עי' עירובין ס"ג ע"א, וברכי יוסף ופ"ת ס"ק י"א.. וּכְשֶׁהַמִּטּוֹת מְחֻבָּרוֹת בְּצִדֵּיהֶן, מֻתָּר לְאֶחָד מֵהֶם לִשְׁכַּב עַל הַמִּטָּה שֶׁלּוֹ אַף שֶׁהַשֵּׁנִי נִמְצָא בַּבַּיִת, כֵּיוָן שֶׁאֵין הַשֵּׁנִי שׁוֹכֵב עַל הַמִּטָּה.

נו. יֵשׁ לָאָדָם לִהְיוֹת צָנוּעַ בְּבֵיתוֹ וְלֹא לְפָרְסֵם אֶת דִּבַּר נִדָּתָהּ אוֹ טָהֳרָתָהּ שֶׁל אִשְׁתּוֹ. לָכֵן יֵשׁ נוֹהֲגִים שֶׁכְּשֶׁהָאִשָּׁה אֵינָהּ טְהוֹרָה - בַּלַּיְלָה מַרְחִיקִים אֶת הַמִּטּוֹת, וּבַיּוֹם חוֹזְרִים וּמְחַבְּרִים אוֹתָן. וְיֵשׁ נוֹהֲגִים לְהַפְרִיד אֶת הַמִּטּוֹת גַּם בִּהְיוֹתָהּ טְהוֹרָה, וּבַלַּיְלָה בָּעֵת הַצֹּרֶךְ הֵם מְחַבְּרִים אֶת הַמִּטּוֹת. וּשְׁנֵי הַמִּנְהָגִים טוֹבִים הֵם.

נז. אִם יֵשׁ בְּבֵיתָם מִטָּה זוּגִית מְחֻבֶּרֶת, יִקְבְּעוּ בֵּינֵיהֶם בַּזְּמַן שֶׁהִיא טְהוֹרָה מִי מֵהֶם יַעֲבֹר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִטָּה אַחֶרֶת שֶׁבַּחֶדֶר כְּשֶׁתִּהְיֶה הָאִשָּׁה נִדָּה, וְלֹא יִישְׁנוּ בְּמִטָּתָם הַזּוּגִית אַף שֶׁהִיא רְחָבָה. וְרָצוּי שֶׁהַבַּעַל יַעֲבֹר לַמִּטָּה הָאַחֶרֶת בִּזְמַן נִדָּתָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְצַעֲרָהּ. וּבְמִקָּרֶה כָּזֶה, יִהְיֶה אָסוּר לוֹ לִשְׁכַּב עַל מִטָּתָם הַזּוּגִית בִּזְמַן נִדָּתָהּ, מִפְּנֵי שֶׁהִיא עַתָּה מִטָּה הַמְיֻחֶדֶת לָהּ.

נח. מֵעִקַּר הַדִּין, צָרִיךְ לְהַרְחִיק אֶת הַמִּטּוֹת שֶׁלֹּא תִגַּעְנָה הַשְּׂמִיכוֹת וְהַמִּטּוֹת זוֹ בָּזוֹ[270]רמ"א סי' קצ"ה סעי' ו'. ועי' ד"ת ס"ק ל"ג.. וְרָאוּי לְהַרְחִיקָן כָּךְ, שֶׁלֹּא יוּכְלוּ הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה לִנְגֹּעַ זֶה בָּזֶה עַל-יְדֵי הוֹשָׁטַת יָד תּוֹךְ כְּדֵי שֵׁנָה[271]טהרת ישראל סי' קצ"ה ס"ק כ"ז..

נט. יֵשׁ מִנְהָגִים נוֹסָפִים בְּעִנְיַן הָרְחָקַת מִטַּת הַבַּעַל מִמִּטַּת אִשְׁתּוֹ בִּזְמַן שֶׁהִיא נִדָּה - חֶלְקָם טוֹבִים, וְחֶלְקָם עֲלוּלִים לִגְרֹם הַרְחָקָה יְתֵרָה, וְאֵין לָהֶם מָקוֹר בַּהֲלָכָה. וְכָאָמוּר, לַהֲלָכָה, דַּי בְּכָךְ שֶׁיַּרְחִיקוּ בֵּין הַמִּטּוֹת מֶרְחָק הַמּוֹנֵעַ מַגָּע תּוֹךְ כְּדֵי שֵׁנָה. וְאִם אִי-אֶפְשָׁר לְהַרְחִיק מֶרְחָק כָּזֶה, יַרְחִיקוּ מֶרְחָק כָּל שֶׁהוּא וְיַנִּיחוּ בֵּין הַמִּטּוֹת לוּחַ-עֵץ אוֹ כְּרִית וְכַדּוֹמֶה, שֶׁתִּמָּנַע נְגִיעָה זֶה בָּזֶה תּוֹךְ כְּדֵי שֵׁנָה[272]עי' רש"י שבת י"ג ע"ב, ובתוס' שם ד"ה מיטה, ועי' ד"ת סי' קצ"ה ס"ק ל"ג..

דִּינֵי עֶרְוָה בְּאִשְׁתּוֹ

ס. לֹא יִסְתַּכֵּל הַבַּעַל בַּמְּקוֹמוֹת הַמְכֻסִּים שֶׁבְּאִשְׁתּוֹ בִּזְמַן נִדָּתָהּ, שֶׁמָּא יָבוֹא לִידֵי מִכְשׁוֹל וְהִרְהוּר, אֲבָל מֻתָּר לוֹ לְהִתְבּוֹנֵן בָּהּ בִּהְיוֹתָהּ לְבוּשָׁה וְלֵהָנוֹת בְּרְאִיָּתָהּ, כִּי מֵאַחַר וְהִיא מֻתֶּרֶת לוֹ לְאַחַר זְמַן, אֵינוֹ בָּא לִידֵי מִכְשׁוֹל וְהִרְהוּר[273]שו"ע סי' קצ"ה סעי' ז' ורמ"א שם..

סא. מְקוֹמוֹת מְכֻסִּים אֵלֶּה, הֵם הַמְּקוֹמוֹת הָאֲסוּרִים בִּרְאִיָּה אֲצֶל כָּל אִשָּׁה[274]עי' ספר הלכה ב' פרק י"ד.. דְּהַיְנוּ זְרוֹעַ, שׁוֹק וְכוּ'. לָכֵן צְרִיכָה הָאִשָּׁה לְכַסּוֹת אֶת רֹאשָׁהּ כָּל יְמֵי נִדָּתָהּ. וְרָאוּי שֶׁתִּישַׁן עִם כִּסּוּי רֹאשׁ. וְאִם נָפַל בִּשְׁעַת הַשֵּׁנָה אֵין בְּכָךְ כְּלוּם, כִּי אֵין חֶמְרַת הַהִסְתַּכְּלוּת בְּאִשְׁתּוֹ נִדָּה כְּחֶמְרַת הַהִסְתַּכְּלוּת בְּאִשָּׁה סְתָם, שֶׁהֲרֵי מֻתָּר לוֹ לָאָדָם לְהִתְבּוֹנֵן בְּאִשְׁתּוֹ הַנִּדָּה כְּשֶׁהִיא לְבוּשָׁה, עַל מְנָת לֵהָנוֹת, וְאִלּוּ עַל הַמִּתְבּוֹנֵן בְּאִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ

נֶאֱמַר: "לֹא יִנָּקֶה מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם" וְ"אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא"[275]ברכות ס"א ע"א, מסכת כלה רבתי פ"א..

סב. אַף שֶׁהִתִּירוּ לַבַּעַל לְהִתְבּוֹנֵן בְּאִשְׁתּוֹ הַנִּדָּה, וְהִתִּירוּ לָאִשָּׁה לְהִתְלַבֵּשׁ יָפֶה וּלְהִתְקַשֵּׁט בִּזְמַן נִדָּתָהּ - רָאוּי שֶׁתְּיַחֵד לָהּ בְּגָדִים לִימֵי נִדָּתָהּ אוֹ תַּעֲשֶׂה אֵיזֶה סִימָן, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם זוֹכְרִים תָּמִיד שֶׁהִיא נִדָּה. וְרָאוּי שֶׁתְּיַחֵד אֶת הַבְּגָדִים הַפָּחוֹת יָפִים וְהַפָּחוֹת אֲהוּבִים עַל בַּעֲלָהּ, אֲבָל לֹא מְכֹעָרִים, שֶׁלֹּא תִתְגַּנֶּה עַל בַּעֲלָהּ[276]שו"ע סי' קצ"ה סעי' ט', ועי' ביאור הגר"א שם, וצמח צדק סעי' ט'.. וְרָאוּי שֶׁתֵּדַע הָאִשָּׁה שֶׁבִּלְבִישַׁת בְּגָדִים אֵלֶּה אוֹ בַּעֲשִׂיַּת הַסִּימָן, הֲרֵי הִיא כְּמִי שֶׁאָמְרָה לְבַעֲלָהּ "טְמֵאָה אֲנִי", לְכֵן לֹא תִלְבְּשֵׁם עַד שֶׁתִּהְיֶה בְּטוּחָה שֶׁהִיא נִדָּה[277]שו"ע סי' קפ"ה.. (וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּפֶרֶק י"ב).

סג. אַף שֶׁהִתִּירוּ לַבַּעַל לְהִתְבּוֹנֵן בָּהּ וּבְבָגְדֶיהָ - אֵין לוֹ לְהָרִיחַ בַּבְּשָׂמִים שֶׁעָלֶיהָ אוֹ עַל בְּגָדֶיהָ אַף שֶׁאֵינָם עָלֶיהָ, אֲבָל מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּבַקְבּוּק הַבֹּשֶׂם שֶׁלָּהּ, אִם אֵין בָּא בְּכָךְ לִידֵי הִרְהוּר[278]עי' פ"ת סי' קצ"ה ס"ק א' וברכי יוסף שם..

סד. קוֹל בְּאִשָּׁה עֶרְוָה, כַּכָּתוּב: "כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאַיִךְ נָאוֶה"[279]שיר השירים ב', י"ד.. לָכֵן אֵין לַבַּעַל לִשְׁמֹעַ קוֹל זֶמֶר שֶׁל אִשְׁתּוֹ בִּזְמַן נִדָּתָהּ[280]עי' פ"ת סי' קצ"ה ס"ק י'.. וּכְשֶׁהָאִשָּׁה שָׁרָה לְתִינוֹקָהּ שִׁיר עֶרֶשׂ לְהַשְׁקִיטוֹ וּלְהַרְדִּימוֹ, וְאֵין דֶּרֶךְ אַחֶרֶת לְהַשְׁקִיטוֹ אֶלָּא בְּכָךְ - יָכוֹל בַּעֲלָהּ לִשְׁמֹעַ קוֹלָהּ, אִם אֵין לוֹ מָקוֹם אַחֵר לָלֶכֶת לְשָׁם[281]בא"ח ש"ש צו כ"ה, שדי חמד מערכת ק' אות מ"ב.. אַךְ אֵין לוֹ לִלְמוֹד תּוֹרָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת קוֹלָהּ, אֶלָּא לְהַרְהֵר בְּלִבּוֹ (וּבְדָבָר זֶה יֵשׁ לְהַחְמִיר גַּם כְּשֶׁהָאִשָּׁה טְהוֹרָה)[282]עי' באר היטב אה"ע סי' כ"א ס"ק ד' ואוצר הפוסקים שם, ועי' כה"ח או"ח סי' ע"ה ס"ק כ"ו וחזו"א או"ח סי' ט"ז סעי' י"א, ועי' ספר הלכה ב' עמוד כ"ח.. וּבְשָׁעַת הַדְּחַק, כְּגוֹן שֶׁהוּא מִתְפַּלֵּל אוֹ קוֹרֵא קְרִיאַת-שְׁמַע, וְתוֹךְ-כְּדֵי-כָּךְ הֵחֵלָּה אִשְׁתּוֹ לְשִׁיר לְתִינוֹקָהּ וְכַדּוֹמֶה - יָכוֹל לְהַמְשִׁיךְ בְּכָךְ. לָכֵן רָאוּי שֶׁלֹּא תַשְׁמִיעַ הָאִשָּׁה אֶת קוֹלָהּ בְּשִׁיר וּבְזִמְּירוֹת שַׁבָּת בִּהְיוֹתָהּ נִדָּה, "רַק שְׂפָתֶיהָ נָעוֹת וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמַע"[283]שמואל א' א', י"ג.. וְכֵן תַּעֲשֶׂה בִּהְיוֹתָהּ טְהוֹרָה, אִם נִמְצָאִים לְיַד הַשֻּׁלְחָן אוֹרְחִים נוֹסָפִים[284]שו"ע אה"ע סי' כ"א סעי' א'..

מְזִיגַת הַכּוֹס וְהַגָּשַׁת אֹכֶל

סה. כָּל מְלָאכוֹת רְגִילוֹת שֶׁאִשָּׁה עוֹשָׂה לְבַעֲלָהּ, נִדָּה עוֹשָׂה לוֹ, חוּץ מִדְּבָרִים הַמְבִיאִים לִידֵי קִרְבָה וְחִבָּה יְתֵרָה, כְּמִזִּיגַת הַכּוֹס, הַצָּעַת הַמִּטָּה וְהַרְחָצַת פָּנָיו, יָדָיו וְרַגְלָיו[285]כתובות ס"א ע"א, שו"ע סי' קצ"ה סעי' י'..

סו. מְזִיגַת הַכּוֹס שֶׁעָלֶיהָ דִּבְּרוּ חֲזַ"ל, הָיְתָה מְהִילַת כּוֹס יַיִן וְכַדּוֹמֶה בְּמַיִם וְהַגָּשָׁתוֹ לַבַּעַל. וּכְשֶׁכָּל הַפְּעֻלָּה הַזֹּאת נַעֲשֵׂית בְּפָנָיו, יֵ"ש בְּכָךְ קֵרוּב וְחִבָּה גְּדוֹלִים[286]ש"ך סי' קצ"ה ס"ק י"ג..

סז. יֵ"ש אוֹמְרִים שֶׁאַף אִם אֵין מוֹהֲלִים אֶת הַיַּיִן בְּמַיִם, אֶלָּא מוֹזְגִים אוֹתוֹ מִבַּקְבּוּק וְכַדּוֹמֶה לְתוֹךְ כּוֹס בִּפְנֵי הַבַּעַל, יֵ"ש בְּכָךְ אִסּוּר[287]ערוה"ש סי' קצ"ה אות י"ג., וְכֵן נוֹהֲגִים. וְאֵין בְּדִין זֶה יַיִן בִּלְבַד, אֶלָּא גַּם מַשְׁקָאוֹת חֲרִיפִים, כִּי יֵ"ש בְּהַגָּשָׁתָם קֵרוּב וְחִבָּה[288]ש"ך סי' קצ"ה ס"ק י"ג, ועי' צמח צדק סעי' י"..

סח. כָּל הָאִסּוּר הוּא דַּוְקָא אִם גַּם הַמְּזִיגָה וְגַם הַהַגָּשָׁה הָיוּ בִּפְנֵי הַבַּעַל, אֲבָל אִם מָזְגָה הָאִשָּׁה בַּמִּטְבָּח וְהִגִּישָׁה לִפָּנָיו, אוֹ מָזְגָה לִפָּנָיו וְהוּא לָקַח בְּעַצְמוֹ וְכַדּוֹמֶה, אֵין בְּכָךְ אִסּוּר[289]ש"ך סי' קצ"ה ס"ק י"ג.. וְיֵ"ש אוֹסְרִים אַף אִם הָיְתָה בִּפָּנָיו רַק אַחַת מֵהַפְּעֻלּוֹת הַנַּ"ל, דְּהַיְנוּ מְזִיגָה לְחוּד אוֹ הוֹשָׁטָה לְחוּד[290]עי' סי' קצ"ה ש"ך ס"ק י"ג וי"ד, ערוה"ש אות י"ג, דרכי תשובה ס"ק מ"ב, ובא"ח ש"ש צו כ"ד., וְכֵן נוֹהֲגִים.

סט. לְכָל הַדֵּעוֹת, אִם הַפְּעֻלּוֹת הַנַּ"ל נַעֲשׂוֹת בְּשִׁנּוּי, כְּגוֹן הוֹשָׁטָה בְּיָד שְׂמֹאל, אוֹ הַנָּחָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ רָגִיל, אֵין אִסּוּר בַּדָּבָר[291]שו"ע סי' קצ"ה סעי' י"..

ע. כָּל הָאִסּוּר הוּא רַק אִם הַמְּזִיגָה וְהַהַגָּשָׁה הָיוּ בְּמֻיָּחָד בִּשְׁבִילוֹ, אֲבָל אִם מָזְגָה וְהֵכִינָה הָאִשָּׁה הָרְבֵּה כּוֹסוֹת וְהִגִּישָׁה לוֹ בְּתוֹךְ שְׁאָר הָאֲנָשִׁים בְּלִי הַבְחָנָה - אֵין בְּכָךְ חִבָּה וּמֻתָּר[292]ש"ך סי' קצ"ה ס"ק י"ג.. (וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף ע"ד אִם מֻתָּר לְאִשָּׁה לְהַגִּישׁ לַאֲנָשִׁים אֲחֵרִים).

עא. יֵ"ש אוֹמְרִים, שֶׁכְּשֵׁם שֶׁאָסוּר לָאִשָּׁה לִמְזֹג וּלְהַגִּישׁ יַיִן לַבַּעַל, כָּךְ אָסוּר לַעֲרֹךְ וּלְהַגִּישׁ לְפָנָיו אֹכֶל הַמְיֻחָד לוֹ[293]ש"ך שם.. וְאֵין נוֹהֲגִים כְּמוֹתָם[294]ט"ז סי' קצ"ה ס"ק ג'., כִּי אֵין בְּכָךְ חִבָּה מְיֻחֶדֶת. וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב לְחַשֵּׁשׁ לְדִבְרֵיהֶם כְּשֶׁאֶפְשָׁר[295]בא"ח ש"ש צו כ"ד..

עב. כְּשֵׁם שֶׁאָסוּר לָהּ לִמְזֹג לוֹ, כָּךְ אָסוּר לוֹ לִמְזֹג וּלְהַגִּישׁ לָהּ כּוֹס יַיִן. וְכֵן אָסוּר לְהַגִּישׁ אוֹ לִשְׁלוֹחַ לָהּ אֶת כּוֹס הַיַּיִן שֶׁשָּׁתָה מִמֶּנּוּ אַף בְּלִי מְזִיגָה, כִּי יֵ"ש בְּמַעֲשֶׂה זֶה מִשּׁוּם קִרְבָה וְחִבָּה, וַאֲפִלּוּ כּוֹס יַיִן שֶׁל בְּרָכָה, כְּקִדּוּשׁ וּבִרְכַּת-הַמָּזוֹן וְכַדּוֹמֶה. וְדַוְקָא כְּשֶׁהוּא שׁוֹלֵחַ לָהּ בְּמֻיָּחָד אֶת כּוֹס הַיַּיִן, אֲבָל אִם הַכּוֹס עוֹבֶרֶת לְמִסְפַּר אֲנָשִׁים וְהִיא שׁוֹתָה בִּכְלָלָם - אֵין בְּכָךְ אִסּוּר[296]שו"ע סי' קצ"ה סעי' י"ג..

עג. בְּשַׁבָּת וּבְיוֹם-טוֹב, כְּשֶׁרוֹצָה הָאִשָּׁה לִשְׁתּוֹת מִכּוֹס הַקִּדּוּשׁ שֶׁל בַּעֲלָהּ - יִשְׁתֶּה הַבַּעַל מִן הַכּוֹס, וְאַחַר-כָּךְ יַנִּיחֶנָּה לְיָדוֹ וְלֹא לְיָדָהּ, כָּךְ שֶׁהוּא אֵינוֹ מַגִּישׁ אוֹ שׁוֹלֵחַ לָהּ, וּמִשָּׁם תִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת הַכּוֹס וְתִשְׁתֶּה, שֶׁהֲרֵי אֵין אִסּוּר עַל הָאִשָּׁה לִשְׁתּוֹת מִשְּׁיָרֵי כּוֹס בַּעֲלָהּ.

וְאִם נוֹהֲגִים בְּבֵיתָם לִמְזֹג מִגְּבִיעַ הַקִּדּוּשׁ לְכוֹסִיּוֹת נִפְרָדוֹת לְכָל אֶחָד - יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת כֵּן גַּם בִּהְיוֹתָהּ נִדָּה, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יוֹשִׁיט לָהּ אֶת הַכּוֹס בְּמֻיָּחָד.

עד. אָסוּר זֶה שֶׁל מְזִיגַת יַיִן וְהַנָּשְׁתּוֹ קַיָּם לֹא רַק בֵּין בַּעַל וְאִשְׁתּוֹ, אֶלָּא בֵּין כָּל גֶּבֶר וְאִשָּׁה הָאֲסוּרִים זֶה עַל זֶה. לָכֵן, כְּשֶׁבָּאִים אוֹרְחִים וּצְרִיכָה הָאִשָּׁה לְהַגִּישׁ לִפְנֵיהֶם יַיִן וּשְׁאָר מַשְׁקָאוֹת חֲרִיפִים - לֹא תִמְזֹג אֶת הַכּוֹסוֹת וְתַגִּישׁ לָהֶם, כִּי יֵשׁ בְּכָךְ חִבָּה, אֶלָּא תִּמְזֹג בַּמִּטְבָּח וְכַדּוֹמֶה שֶׁלֹּא בִּפְנֵיהֶם, וְלֹא תַגִּישׁ לָהֶם כְּלָל, אֶלָּא תַּנִּיחַ עַל הַשֻּׁלְחָן וְכַדּוֹמֶה[297]עי' שו"ע אה"ע סי' כ"א סעי' ה'.. וְיֵשׁ מְקִלִּים בְּכָךְ, אִם דָּבָר זֶה נַעֲשָׂה בְּגֶדֶר שֵׁרוּת וְהַכְנָסַת אוֹרְחִים[298]רמ"א שם. ועי' ערוה"ש שם אות ט'.. אַךְ מִן הָרָאוּי שֶׁיִּמְזְגוּ גְּבָרִים לִגְבָרִים וְנָשִׁים לְנָשִׁים, וְתָבוֹא עֲלֵיהֶם בְּרָכָה.

עה. כְּשֶׁמִּתְאָרֵחַ אָדָם אֵצֶל אֲנָשִׁים אֲחֵרִים וּמוֹזֶגֶת לוֹ אִשָּׁה כּוֹס יַיִן וְכַדּוֹמֶה - יִשְׁתַּדֵּל שֶׁלֹּא לְהִתְבּוֹנֵן בָּהּ וְכַדּוֹמֶה, כִּי עִקַּר אִסּוּר מְזִיגַת הַיַּיִן הוּא בְּפָנָיו, וּכְשֶׁאֵינוֹ מִסְתַּכֵּל - מִתְמַעֵט הָאִסּוּר[299]עזר מקודש שם. ועי' אוצר הפוסקים ס"ק מ'..

הַצָּעַת הַמִּטָּה

עו. אָסוּר לְאִשָּׁה נִדָּה לְהַצִּיעַ מִטַּת בַּעֲלָהּ בְּפָנָיו, כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בְּמַעֲשֶׂה זֶה חִבָּה וְכַדּוֹמֶה. וְדַוְקָא פְּרִיסַת הַסְּדִינִים וְהַכְּסוּי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חִבָּה וַעֲלוּלָה לְהָבִיא לִידֵי קִרְבָה יְתֵרָה, אֲבָל סִדּוּר הַמְּזָרוֹנִים הַכְּבֵדִים, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טֹרַח וְאֵין בּוֹ חִבָּה - מֻתָּר[300]שו"ע סי' קצ"ה סעי' י"א..

עז. בְּסִדּוּר מְזָרוֹנִים קַלִּים אוֹ כָּרִים וְכַדּוֹמֶה, אֵין כַּיּוֹם גְּדָרִים בְּרוּרִים מָתַי הוּא טֹרַח וּמָתַי חִבָּה, לָכֵן רָאוּי לְהַחְמִיר וְלֶאֱסֹר סִדּוּרָם בְּפָנָיו[301]עי' בא"ח ש"ש צו כ"ה, ועי' לחו"ש סי' קצ"ה ס"ק כ"ה..

עח. סִדּוּר הַמִּטָּה אַחַר הַשֵּׁנָה אֵין בּוֹ חִבָּה וּמֻתָּר[302]אחרונים..

עט. סִדּוּר הַמִּטָּה שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, אֲפִלּוּ אִם הוּא נִמְצָא בְּאוֹתָהּ דִּירָה אַךְ בְּחֶדֶר אַחֵר[303]שו"ע סי' קצ"ה סעי' י"א. מֻתָּר, אַף שֶׁהוּא יוֹדֵעַ שֶׁהִיא מַצִּיעָה אוֹתָהּ[304]כמזיגת הכוס..

פ. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁלְּאִישׁ מֻתָּר לְהַצִּיעַ אֶת מִטַּת אִשְׁתּוֹ הַנִּדָּה בְּפָנֶיהָ, וְיֵשׁ אוֹסְרִים[305]ערוה"ש סי' קצ"ה אות י"ד.. וְרָאוּי לְהַחְמִיר כְּשֶׁאֶפְשָׁר.

פא. כְּשֵׁם שֶׁאָסוּר לְאִשָּׁה נִדָּה לְהַצִּיעַ אֶת מִטַּת בַּעֲלָהּ בְּפָנָיו, כָּךְ אָסוּר לָאִשָּׁה לְהַצִּיעַ מִטַּת אוֹרְחִים בִּפְנֵיהֶם[306]שו"ע אה"ע סי' כ"א סעי' ה'.. וְיֵשׁ מְקִלִּים אִם נַעֲשָׂה הַדָּבָר בְּדֶרֶךְ שֵׁרוּת וְכַדּוֹמֶה[307]רמ"א שם.. וְרָאוּי לְהַחְמִיר כְּשֶׁאֶפְשָׁר[308]נושאי הכלים שם..

יְצִיקַת מַיִם

פב. אָסוּר לְאִשָּׁה נִדָּה לִשְׁפֹּךְ מַיִם עַל בַּעֲלָהּ לְרָחְצָם בָּהֶם פָּנָיו, יָדָיו וְרַגְלָיו, אֲפִלּוּ שֶׁאֵינָהּ נוֹגַעַת בּוֹ, וַאֲפִלּוּ הֵם מַיִם צוֹנְנִים[309]שו"ע סי' קצ"ה סעי' י"ב.. מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בְּדָבָר זֶה חִבָּה.

פג. יֵשׁ אוֹסְרִים לְהָבִיא לוֹ כְּלִי שֶׁל מַיִם שֶׁיִּרְחַץ בָּהֶם בְּעַצְמוֹ[310]ש"ך סי' קצ"ה ס"ק ט"ז, בא"ח ש"ש צו כ"ה., וְיֵשׁ מַתִּירִים[311]ט"ז סי' קצ"ה ס"ק ח'., וְנוֹהֲגִים כְּמוֹתָם[312]ד"ת סי' קצ"ה ס"ק מ"ו. ועי' בא"ח שם.. וְטוֹב לְהַחְמִיר.

פד. מֻתָּר לְאִשָּׁה נִדָּה לְהָבִיא לְבַעֲלָהּ מַיִם לְצָרְכָּהּ נְטִילַת יָדַיִם, רְאשׁוֹנִים אוֹ אַחֲרוֹנִים[313]אחרונים. ועי' מג"א סי' קנ"ט ס"ק כ"ב ופרמ"ג שם..

פה. כְּשֵׁם שֶׁאָסוּר לָהּ לִצֹּק עָלָיו, כָּךְ אָסוּר לוֹ לִצֹּק עָלֶיהָ, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה חִבָּה[314]ערוה"ש סי' קצ"ה אות י"ד..

פו. כְּשֵׁם שֶׁאָסוּר דָּבָר זֶה לְבַעַל וּלְאִשְׁתּוֹ נִדָּה, כָּךְ אָסוּר לְכָל גֶּבֶר וְאִשָּׁה שֶׁאָסוּרִים אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי לִצֹּק מַיִם זֶה עַל זֶה, אֲפִלּוּ לְצָרְכָּהּ נְטִילַת יָדַיִם וְכַדּוֹמֶה[315]שו"ע אהע"ז סי' כ"א סעי' ה'. ועי' כה"ח סי' קנ"ט אות ע"ג בשם רש"ל.. וְאִם דָּבָר זֶה נַעֲשָׂה בְּדֶרֶךְ שֵׁרוּת וְלֹא בְּדֶרֶךְ חִבָּה, יֵשׁ מְקִלִּים בְּכָךְ. וְטוֹב לְהַחְמִיר[316]רמ"א שם ונושאי הכלים שם..

חוֹלֶה

פז. יֵשׁ שְׁלֹשׁ עֲבֵרוֹת שֶׁעֲלֵיהֶן נֶאֱמַר שֶׁ"יֶּהֱרֵג וְאַל יַעֲבֹר". וְלֹא עֲלֵיהֶן בִּלְבַד, אֶלָּא אַף עַל אֲבִיזְרֵיהֶן[317]שו"ע יור"ד סי' קנ"ז סעי' א'. (עֲבֵרוֹת הַשַּׁיְכוֹת לָהֶן). אַחַת מֵעֲבֵרוֹת אֵלּוּ הִיא "גִּלּוּי עֲרָיוֹת", וּבְכָלַל הָעֲרָיוֹת גַּם הַנִּדָּה. לְפִי זֶה הָיְתָה צְרִיכָה לִהְיוֹת אֲסוּרָה קְרֻבָה כָּל שֶׁהִיא בֵּין בַּעַל וְאִשְׁתּוֹ נִדָּה אַף כְּשֶׁאֶחָד מֵהֶם חוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה וְיֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁיָּמוּת[318]שו"ע סי' קצ"ה סעי' ט"ז י"ז.. אַף "דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שָׁלוֹם"[319]משלי ג', י"ז, רדב"ז ח"ב סי' אלף ע"ו., וּמִדַּרְכֵי הַתּוֹרָה שֶׁאִסּוּר הַקְּרֻבָה לְנִדָּה הוּא בְּקַרוּב שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חִבָּה[320]רמ"א סי' קצ"ה, ש"ך ס"ק כ', ובהגר"א ס"ק כ"א., לָכֵן בְּמִקְרִים מְסֻיָּמִים שֶׁבָּהֶם אֵין חִבָּה, הִתִּירוּ קִרְבָה הֶכְרֵחִית.

פח. אִם הַבַּעַל חוֹלֶה וְאֵין הוּא מְסֻגָּל לְהִסְתַּדֵּר בְּכֹחוֹת עַצְמוֹ וְצָרִיךְ שֶׁיְּעַזְרוּהוּ בְּקִיּמָה וּבִישִׁיבָה וְכַדּוֹמֶה - אָסוּר לְאִשְׁתּוֹ לְטַפֵּל בּוֹ, אֶלָּא-אִם-כֵּן אֵין אָדָם אַחֵר שֶׁיְּטַפֵּל בּוֹ זוּלָתָהּ[321]שו"ע סי' קצ"ה סעי' ט"ו.. אַף אִם יֵשׁ מִי שֶׁיְּטַפֵּל בּוֹ, אֶלָּא שֶׁדּוֹרֵשׁ שָׂכָר עַל שִׁמּוּשׁוֹ - יְשַׁלְּמוּ לוֹ שָׂכָר וְלֹא תְטַפֵּל בּוֹ הִיא. אוּלָם אִם אֵין לָהֶם כֶּסֶף כְּדֵי לִשְׂכֹּר אָדָם לְשֵׁם כָּךְ - אֵין צְרִיכִים לְלַוּוֹת, אֶלָּא תְּטַפֵּל בּוֹ אִשְׁתּוֹ[322]עי' ר"פ ח"ג סי' י"ב..

פט. אִם הַבַּעַל חוֹלֶה וְאֵין מִי שֶׁיְּטַפֵּל בּוֹ זוּלָתָהּ, מֻתָּר לָהּ לַעֲזֹר לוֹ - לְהַקִּימוֹ, לְהַשְׁכִּיבוֹ וּלְסָמְכוֹ - אִם צָרִיךְ הוּא לְכָךְ, רַק שֶׁתִּזָּהֵר שֶׁלֹּא לָגַעַת בִּבְשָׂרוֹ אֶלָּא עַל-יְדֵי הֶפְסֵק בֶּגֶד וְכַדּוֹמֶה. וְאַף שֶׁנְּגִיעָה זוֹ אֵין בָּהּ חִבָּה אֶלָּא צֹרֶךְ - כֵּיוָן שֶׁהַקִּרְבָה הַגּוּפָנִית עֲשׂוּיָה לְגָרֵם חִבָּה, יֵשׁ לְהַזְהֵר מִנְּגִיעָה יְשִׁירָה בַּבָּשָׂר[323]עי' ר"פ שם, ולחם שמלה סי' קצ"ה ס"ק כ"ח..

צ. אַף שֶׁצְּרִיכָה לַעֲזֹר לוֹ - תִּזָּהֵר כְּכָל שֶׁתּוּכַל מֵרְחִיצַת פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו וּמֵהַצָּעַת הַמִּטָּה בְּפָנָיו, כִּי בִּדְבָרִים אֵלֶּה יֵשׁ חִבָּה, וְלֹא הִתִּירוּ דִּבְרֵי חִבָּה אֶלָּא לְצֹרֶךְ הֶכְרֵחִי בִּלְבַד[324]שו"ע סי' קצ"ה סעי' ט"ו..

צא. הַדְּבָרִים דִּלְעֵיל מֻתָּרִים אַף בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, כִּי אֵין חֶשֶׁשׁ לְחִבָּה, וְגַם אֵין לַחְשֹׁשׁ שֶׁיִּתְפַּתֶּה לְדָבָר עֲבֵרָה כִּי כֹּחוֹ תָּשׁשׁ, וְאִם לֹא יִטָּפְלוּ בְּחוֹלֶה שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, עָלוּל הוּא לְהַגִּיעַ לִכְלָל סַכָּנָה[325]ב"י שם. ועי' ר"פ ח"ג סי' י"ב..

צב. אִם הָאִשָּׁה חוֹלָה - הָאסוּר הוּא הַרְבֵּה יוֹתֵר חָמוּר, כִּי כֵּיוָן שֶׁהַבַּעַל בָּרִיא יֵשׁ לַחְשֹׁשׁ שֶׁאִם יִגַּע בְּאִשְׁתּוֹ יִתְגַּבֵּר עָלֶיהָ יִצְרוֹ וְיָבוֹא לִדְבַר עֲבֵרָה, מַה שֶּׁאֵין לָחֹשׁ בְּאִשָּׁה בְּרִיאָה וּבַעַל חוֹלֶה, לָכֵן אַף אִם מִי שֶׁיַּעֲזֹר לָהּ אָסוּר לַבַּעַל לִגַּע בָּהּ כְּדֵי לַעֲזֹר לָהּ - כְּגוֹן לַהֲקִימָהּ, לְהַשְׁכִּיבָהּ וּלְסָמְכָהּ - אֲפִלּוּ עַל-יְדֵי הֶפְסֵק בֶּגֶד[326]שו"ע סי' קצ"ה סעי' ט"ז..

אוּלָם מִצְוָה וְחוֹבָה לַעֲזֹר לָהּ בְּכָל מַה שֶּׁצְּרִיכָה וְאֵינוֹ כָּרוּךְ בִּנְגִיעָה, כַּהֲבָאַת אֹכֶל וּמַשְׁקֶה וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. אַךְ יִמָּנַע כְּכָל הָאֶפְשָׁר מִכָּל דָּבָר הַכָּרוּךְ בְּחִבָּה וְכַדּוֹמֶה שֶׁאֵינוֹ הֶכְרֵחִי לַחוֹלָה, גַּם אִם אֵינוֹ כָּרוּךְ בִּנְגִיעָה. וְעַיֵּן בַּסְּעִיפִים הַבָּאִים.

צג. אִם הָאִשָּׁה צְרִיכָה מְאֹד אֶת עֶזְרָתוֹ הַכְּרוּכָה בִּנְגִיעָה וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲזֹר לָהּ אֲפִלּוּ בְּשָׂכָר - הַפּוֹסְקִים כָּרְמָ"א מַתִּירִים; וְאַף הַפּוֹסְקִים כַּשֻּׁלְחָן-עָרוּךְ - בְּשָׁעַת דְּחַק גָּדוֹלָה מִסְתַּמְּכִים עַל דַּעַת הָרְמָ"א וּמַתִּירִים[327]רמ"א סי' קצ"ה סעי' ט"ז-י"ז..

וְאַף שֶׁעַל הַנְּגִיעָה בְּנִדָּה "יֶהֱרֹג וְאַל יַעֲבֹר" - זֶה דַּוְקָא בְּמִתְכַּוֵּן לֵהָנוֹת בִּנְגִיעָתוֹ, אֲבָל אִם אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לֵהָנוֹת, מִמֵּילָא הָאִסּוּר הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן, וּבִמְקוֹם מַחֲלָה הֵקֵלּוּ[328]אחרונים..

וְהֵקֵלּוּ בְּחוֹלֶה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ סַכָּנָה, אוֹ בְּחוֹלֶה שֶׁעֲלוּלָה לָבוֹא לִידֵי סַכָּנָה[329]ש"ך סי' קצ"ה ס"ק כ', בהגר"א ס"ק כ"א, ועי' פ"ת ס"ק ט"ו..

צד. בְּכָל מְקֹרֶה אַל יִרְחַץ פָּנֶיהָ, יָדֶיהָ וְרַגְלֶיהָ, שֶׁהֵם דִּבְרִים שֶׁל חִבָּה. וְאִם מַחֲלָתָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה מְחַיֶּבֶת רְחִיצָתָם, וְאִם לֹא יִרְחָצֶנָּה תִּסְתַּכֵּן - יַשְׁלִיךְ עָלֶיהָ מַיִם מֵרָחוֹק. וְאִם גַּם בָּכָךְ אִי-אֶפְשָׁר - יִרְחָצֶנָּה מַמָּשׁ[330]שו"ת הרדב"ז סי' אלף ע"ו..

צה. אָסוּר לְבַעַל רוֹפֵא לְטַפֵּל בְּאִשְׁתּוֹ נִדָּה בְּדָבָר הַכָּרוּךְ בִּנְגִיעָה וְכַדּוֹמֶה. אַךְ אִם אֵין רוֹפְאִים אֲחֵרִים וְיֵשׁ סַכָּנָה בְּחָלְיָהּ - מֻתָּר לוֹ לְרַפְּאֹתָהּ[331]ש"ך שם., אוּלָם יִמָּנַע כְּכָל שֶׁיּוּכַל מִלִּנְגֹּעַ בָּהּ יְשִׁירוֹת, אֶלָּא יַגַּע בָּהּ עַל-יְדֵי הֶפְסֵק בֶּגֶד, אִם אֵין חֶשֶׁשׁ סַכָּנָה בְּכָךְ. וְאַף שֶׁיֵּשׁ מְפַקְפְּקִים בְּהֶתֵּר זֶה[332]ב"י שם. - אִם אֵין בִּנְגִיעוֹת אֵלּוּ מִשּׁוּם חִבָּה וְתַאֲוָה, מֻתָּר. וְכֵן מֻתָּר לוֹ לִבְדֹּק אֶת הַדֹּפֶק שֶׁבְּיָדָהּ עַל-פִּי הַסְּיָגִים דִּלְעֵיל, וְיִשְׁתַּדֵּל לְבָדְקָהּ כְּכָל שֶׁיּוּכַל עַל-יְדֵי הֶפְסֵק בֶּגֶד וְכַדּוֹמֶה.

דִּבְרִים הָאֲסוּרִים לְנִדָּה

צו. רָאוּי שֶׁלֹּא תֵּלֵךְ הַנִּדָּה לְבֵית-הַקְּבָרוֹת, מֵחֲמַת רוּחַ רָעָה שֶׁבְּבֵית-הַקְּבָרוֹת[333]פ"ת סי' קצ"ה ס"ק י"ט, משנ"ב סי' פ"ח ס"ק ז'.. וּמִלְּבַד זֹאת, רָאוּי עַל-פִּי הַסּוֹד שֶׁנָּשִׁים לֹא תֵּלַכְנָה כְּלָל לְבֵית-הַקְּבָרוֹת, וּבְפֶרֶט אַחַר הַמִּטָּה[334]שו"ע יו"ד סי' שנ"ט סעי' ב' וב"י שם. - מָקוֹם שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת וְגוּנְדָא דִּילֵהּ (וּפָמַלְיָתוֹ) נִמְצָאִים שָׁם, וַעֲלוּלִים לְהַזִּיק לַנָּשִׁים הַבָּאוֹת שָׁם.

צז. חוֹבָה וּמִצְוָה לַנָּשִׁים לְהִתְפַּלֵּל בִּימֵי נִדָּתָן כְּמוֹ בִּימֵי טָהֳרָתָן[335]עי' כה"ח סי' פ"ח ס"ק י"א ומשנ"ב שם ס"ק ו'.. וּמֶתֶר לָהֶן גַּם לִלְמֹד תּוֹרָה לְבֵית-הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל[336]שו"ע או"ח סי' פ"ח.. וְיֵשׁ הַנּוֹהֲגוֹת לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לִלְמֹד לְבֵית-הַכְּנֶסֶת בִּזְמַן שֶׁדְּמִים מְצוּיִים בָּהֶן. אַךְ גַּם הַנּוֹהֲגוֹת כֵּן אֵינָן מַחְמִירוֹת בַּמִּקְרִים הַבָּאִים:

א) בַּיָּמִים הַנּוֹרָאִים[337]רמ"א שם, וד"מ יו"ד סי' קצ"ה..

ב) כְּשֶׁמִּתְאַסְּפִים לְשִׂמְחָה וְכַדּוֹמֶה, וְחֶמְרָה זוֹ תִּגְרֹם לָהּ עֶגְמַת-נֶפֶשׁ בְּהִשָּׁאֲרָהּ בַּחוּץ157.

ג) בְּיָמִים שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה דָם, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא טָבְלָה157.

ד) אִם חוֹשֶׁשֶׁת שֶׁבְּבֵיתָהּ לֹא תִתְפַּלֵּל כָּרָאוּי אוֹ לֹא תִתְפַּלֵּל כְּלָל[338]עי' כה"ח סי' פ"ח ס"ק ו' ומשנ"ב שם ס"ק ו'..

צח. לְכָל הַדֵּעוֹת מִן הָרָאוּי שֶׁלֹּא תִסְתַּכֵּל בְּסֵפֶר-תּוֹרָה כְּשֶׁמַּגְבִּיהִים אוֹתוֹ, וְכֵן לֹא תִגַּע בַּכֹּתֶל הַמַּעֲרָבִי, בִּזְמַן שֶׁהַדָּמִים מְצוּיִים בָּהּ[339]עי' משנה ברורה סי' פ"ח ס"ק ו' וכה"ח ס"ק י-י"א., וְלֹא מִשּׁוּם אִסּוּר[340]שו"ע יו"ד סי' רפ"ב סעי' ט'., אֶלָּא כְּדֵי לִנְהֹג כָּבוֹד בַּתּוֹרָה וּבַמִּקְדָּשׁ159.

צט. הַמְנִיחָה צֶמֶר-גֶּפֶן וְכַדּוֹמֶה כְּנֶגֶד אוֹתוֹ מָקוֹם וּמִתְמַלֵּא וְסוֹפֵג דָּם וְזֶהֲמָה וְיֵשׁ בּוֹ רֵיחַ לֹא טוֹב אוֹ שֶׁהוּא מָאוּס - אֵין לָהּ לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁתְּסִירֶנּוּ160. אֲבָל אִם הַדָּם בָּלוּעַ בְּגוּפָהּ עַל-יְדֵי טַמְפּוֹן שֶׁסָּפוּג דָּם וְכַדּוֹמֶה - יְכוֹלָה לִלְמֹד וּלְהִתְפַּלֵּל כָּל עוֹד לֹא יָצָא הַדָּם לַחוּץ.

ק. צְרִיכָה הָאִשָּׁה לְהִזָּהֵר, שֶׁכְּשֶׁמַּרְגִּישָׁה שֶׁזָּב מִמֶּנָּה דָּם תִּפְסִיק מִלִּלְמֹד דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, אֶלָּא-אִם-כֵּן יִגְרֹם לָהּ דָּבָר זֶה עֶגְמַת-נֶפֶשׁ גְּדוֹלָה, כְּגוֹן שֶׁהִיא מְלַמֶּדֶת אוֹ לוֹמֶדֶת בְּצִבּוּר[341]עי' שו"ע או"ח סי' ע"ו סעי' ד'-ה' וכה"ח ומשנ"ב שם..

פֶּרֶק ו - פְּרִישָׁה סָמוּךְ לַוֶּסֶת

הַקְדָּמָה

א. "וְהִזַּרְתֶּם אֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם"[342]ויקרא ט"ו, ל"א., מִכָּאן אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: אַזְהָרָה לִבְנֵי-יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּפְרְשׁוּ מִנִּשּׁוֹתֵיהֶן סָמוּךְ לְוֶסְתָּן. וְכַמָּה? אָמַר רָבָא: עוֹנָה"[343]נדה

ס"ג ע"ב.. וְעוֹנָה הִיא יוֹם אוֹ לַיְלָה. לָכֵן, אִם אִשָּׁה צְרִיכָה לְהַתְחִיל לִרְאוֹת בְּיוֹם מְסֻיָּם בְּאַחַת מִשְּׁעוֹתָיו - בֹּקֶר, צָהֳרַיִם אוֹ לִפְנוֹת עֶרֶב - אֲסוּרָה הִיא כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וּמֻתֶּרֶת בַּלַּיְלָה שֶׁלְּפָנָיו. וְאִם לֹא תִרְאֶה בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם וְתִבְדֹּק וְתִמְצָא עַצְמָהּ נְקִיָּה, תִּהְיֶה מֻתֶּרֶת גַּם בַּלַּיְלָה שֶׁאַחֲרָיו.

כְּגוֹן: אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לִרְאוֹת בְּאַחַת מִשְּׁעוֹתָיו שֶׁל יוֹם רִאשׁוֹן בַּשָּׁבוּעַ, מֻתֶּרֶת הִיא בְּלֵיל מוֹצָאֵי-שַׁבָּת עַד הַזְּרִיחָה, וַאֲסוּרָה בְּמֶשֶׁךְ כָּל יוֹם רִאשׁוֹן מֵהַזְּרִיחָה עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, אַף אִם יֵשׁ לָהּ שָׁעָה קְבוּעָה לִרְאִיָּה. וְאִם לֹא רָאֲתָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן, מֻתֶּרֶת הִיא בְּסוֹף יוֹם רִאשׁוֹן מִצֵּאת הַכּוֹכָבִים עַד שֶׁתִּרְאֶה, אוֹ עַד שֶׁיַּגִּיעַ זְמַן אַחֵר שֶׁאֲמוּרָה לִרְאוֹת בּוֹ עַל-פִּי חֶשְׁבּוֹנָהּ. הוּא הַדִּין בְּאִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לִרְאוֹת בְּלַיְלָה מְסֻיָּם, שֶׁאֲסוּרָה כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה מִשְּׁקִיעַת הַחַמָּה וְעַד זְרִיחָתָהּ, וּמֻתֶּרֶת בַּיּוֹם שֶׁלְּפָנָיו. וְאִם לֹא תִרְאֶה בְּאוֹתוֹ לַיְלָה וְתִבְדֹּק וְתִמְצָא עַצְמָהּ נְקִיָּה, תִּהְיֶה מֻתֶּרֶת גַּם בַּיּוֹם שֶׁאַחֲרָיו[344]שו"ע סי' קפ"ד סעי' ב' ועי' סעי' ד'.. (תַּשְׁמִישׁ בַּיּוֹם מֻתָּר רַק בִּתְנָאִים מְיֻחָדִים![345]עי' לקמן הלכות צניעות.). גַּם אִשָּׁה שֶׁרוֹאָה שְׁלֹשָׁה אוֹ אַרְבָּעָה יָמִים אֵין הַבַּעַל צָרִיךְ לִפְרֹשׁ מִמֶּנָּה שְׁלֹשָׁה אוֹ אַרְבָּעָה יָמִים בַּחֹדֶשׁ שֶׁאַחֲרָיו, אֶלָּא עוֹנָה רִאשׁוֹנָה בִּלְבַד.

ב. יֶשְׁנָן דֵּעוֹת הַמַּחְמִירוֹת לִפְרֹשׁ גַּם עוֹנָה קֹדֶם הָעוֹנָה הָאֲסוּרָה, דְּהַיְנוּ אִשָּׁה הָאֲסוּרָה בְּיוֹם רִאשׁוֹן פּוֹרֵשׁ מִמֶּנָּה בַּעֲלָהּ גַּם בַּלַּיְלָה שֶׁלְּפָנָיו (לֵיל מוֹצָאֵי-שַׁבַּת-קֹדֶשׁ)[346]ב"ח שם וש"ך ס"ק ז'.. אַךְ כָּאמוּר, מֵעִקַּר הַדִּין מַסְפִּיק לִפְרֹשׁ רַק בְּאוֹתָהּ עוֹנָה. אוּלָם רָאוּי לְהַחְמִיר וְלִפְרֹשׁ מִתַּשְׁמִישׁ עוֹנָה אַחַת קֹדֶם הָעוֹנָה הָאֲסוּרָה, בִּגְלַל שֶׁבְּיָמֵינוּ נָחְלְשׁוּ הַגּוּפוֹת וּסְדִירוּת הַוֶּסֶת נְתוּנָה לְשִׁנּוּיִים עַל-יְדֵי גּוֹרְמִים חִיצוֹנִיִּים, וְיֵשׁ חֲשָׁשׁ סָבִיר שֶׁהָאִשָּׁה תַּקְדִּים לִרְאוֹת עוֹנָה אַחַת[347]בא"ח ש"ש צו א'.. אוּלָם בְּדִיקוֹת בְּיוֹם הַוֶּסֶת, כְּדִלְקַמָּן, צְרִיכָה לַעֲשׂוֹת רַק בְּעוֹנַת הַוֶּסֶת.

ג. בְּפְרִישָׁה זוֹ שֶׁל הָעוֹנָה הָאֲסוּרָה יֵשׁ מַחֲלֹקֶת הַאִם הִיא מִדְּאוֹרַיְתָא אוֹ מִדְּרַבָּנָן. יֵשׁ הַסּוֹבְרִים שֶׁהִיא מִדְּאוֹרַיְתָא, שֶׁהֲרֵי הֲלָכָה זוֹ נִלְמֶדֶת מִפָּסוּק[348]תוס' יבמות ס"ב ע"ב ועוד.. וְיֵשׁ הַסּוֹבְרִים שֶׁהַפְּרִישָׁה בְּכָל הָעוֹנָה הִיא מִדְּרַבָּנָן, וְרַק בִּשְׁעַת הַוֶּסֶת עַצְמָהּ וְסָמוּךְ לָהּ הִיא מִדְּאוֹרַיְתָא[349]ריטב"א שבועות י"ח ע"א, ועי' נו"ב וחת"ס בפ"ת ס"ק ג'.. וְיֵשׁ הַסּוֹבְרִים שֶׁכָּל הַפְּרִישָׁה הִיא מִדְּרַבָּנָן, וְהַפָּסוּק שֶׁהוּבָא הוּא אַסְמַכְתָּא בִּלְבַד[350]ר"ן ריש פ"ב דשבועות ועוד.. וְכֵן נִפְסַק בַּשֻּׁלְחָן-עָרוּךְ[351]עי' שו"ע סי' קפ"ד סעי' ב' ובש"ך שם..

זְמַנֵּי הַפְּרִישָׁה

ד. אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ - שֶׁיּוֹדַעַת הֵיא בְּבֵרוּר מַהִי הָעוֹנָה הַבָּאָה שֶׁתִּרְאֶה בָּהּ, וּבֵרוּר זֶה נִקְבַּע בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים - צְרִיכָה לִפְרֹשׁ בְּעוֹנַת וֶסְתָּהּ כְּדִלְעֵיל, וְרָאוּי לִפְרֹשׁ גַּם עוֹנָה קוֹדֶם כְּדִלְעֵיל.

וֶסֶת הַגּוּף גַּם הוּא וֶסֶת קָבוּעַ אִם נִקְבַּע בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּדִינֵי וְסָתוֹת.

ה. אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ - כֵּיוָן שֶׁצְּרִיכָה לִרְאוֹת בִּזְמַן כָּלְשֶׁהוּ, בָּדְקוּ חֲכָמִים וּמָצְאוּ אֶת הַיָּמִים הַסְּבִירִים בְּיוֹתֵר שֶׁתִּרְאֶה בָּהֶם, וּבָהֶם צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ וְלִפְרֹשׁ.

הַתַּאֲרִיכִים שֶׁצְּרִיכָה לִפְרֹשׁ בָּהֶם הֵם:

א) "עוֹנָה בֵּינוֹנִית" - יוֹם הַשְּׁלִשִׁים לְתְחִלַּת רְאִיָּתָהּ הָאַחֲרוֹנָה.

ב) "יוֹם הַחֹדֶשׁ" - הַיּוֹם בַּחֹדֶשׁ שֶׁחָל בַּתַּאֲרִיךְ (הָעִבְרִי) שֶׁבּוֹ הִתְחִילָה רְאִיָּתָהּ הָאַחֲרוֹנָה.

ג) "הַהַפְלָגָה" - יוֹם הָרָחוֹק מִתְּחִלַּת רְאִיָּתָהּ כַּמֶּרְחָק שֶׁבֵּינָהּ לְזוֹ שֶׁקָּדְמָה לָהּ.

מִכְּיוָן שֶׁלֹּא בָּרוּר שֶׁתִּרְאֶה בְּאוֹתָם יָמִים - חֻמְרָתָם לָרֹב קְטַנָּה מִיּוֹם הַפְּרִישָׁה שֶׁל בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ, וּצְרִיכָה לִפְרֹשׁ רַק בָּעוֹנָה שֶׁרְאָתָה בָּהּ וְאֵינָהּ צְרִיכָה לְהַחְמִיר וְלִפְרֹשׁ עוֹנָה קוֹדֶם. חוּץ מֵעוֹנָה בֵּינוֹנִית שֶׁרָאוּי לַחְשֹׁשׁ גַּם לָעוֹנָה הַקּוֹדֶמֶת, כִּי חוֹשְׁשִׁים לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית כְּלָלִיֶּת קָבוּעַ[352]עי' שו"ע סי' קפ"ט סעי' ד'.. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁרוֹאָה לִפְעָמִים בַּיּוֹם וְלִפְעָמִים בַּלַּיְלָה - אַף שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לָחֹשׁ אֶלָּא לִרְאִיָּתָהּ הָאַחֲרוֹנָה - רָאוּי לְהַחְמִיר וְלַחְשֹׁשׁ גַּם לָעוֹנָה הַקּוֹדֶמֶת בִּשְׁלֹשֶׁת תַּאֲרִיכֵי פְּרִישָׁתָהּ.

ו. אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת חֲצִי קָבוּעַ - שֶׁאֵינָהּ יוֹדַעַת בְּבֵרוּר מָתַי תִּרְאֶה, אַךְ יוֹדַעַת שֶׁיֵּשׁ יָמִים שֶׁבָּהֶם וַדַּאי לֹא תִּרְאֶה - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לִשְׁלֹשֶׁת הַתַּאֲרִיכִים כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ, כַּאֲשֶׁר תַּאֲרִיכִים אֵלֶּה חָלִים בְּיָמִים בָּהֶם יְכוֹלָה הִיא לִרְאוֹת[353]ע"פ תה"ד סי' רמ"ז ושו"ע סי' קפ"ו סעי' ג', וע"ש בחוו"ד.. וְעַיֵּן פֵּרוּט דִּינִים אֵלֶּה לְקַמָּן בְּדִינֵי וְסָתוֹת.

בְּדִיקָה

ז. בְּיָמִים אֵלֶּה שֶׁהָאִשָּׁה חוֹשֶׁשֶׁת וּפוֹרֶשֶׁת בָּהֶם, צְרִיכָה לִבְדֹּק אִם הִיא רוֹאָה אוֹ לֹא[354]שו"ע סי' קפ"ד סעי' ט'.. כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לָאִשָּׁה וֶסֶת קָבוּעַ וּבוֹ יֵשׁ לָהּ שָׁעָה קְבוּעָה שֶׁבָּהּ הִיא רוֹאָה, צְרִיכָה בְּדִיקָה רַק בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. וְכֵן כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לָאִשָּׁה וֶסֶת הַגּוּף שֶׁל פְּהוּק וְעִטּוּשׁ וְכַדּוֹמֶה (עַיֵּן בִּפְרָטָיו לְקַמָּן בְּדִינֵי וְסָתוֹת) צְרִיכָה לִבְדֹּק רַק בְּשָׁעָה שֶׁהִיא מַתְחִילָה לְהַהֵק אוֹ לְהִתְעַטֵּשׁ.

ח. אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת הַגּוּף אוֹ וֶסֶת לְשָׁעָה צְרִיכָה בְּדִיקָה כָּל אוֹתָהּ עוֹנָה, כֵּיצַד? בּוֹדֶקֶת בְּדִיקָה פְּנִימִית יְסוֹדִית בִּתְחִלַּת הָעוֹנָה וּבְסוֹפָהּ. אִם הַוֶּסֶת בַּיּוֹם תִּבְדֹּק בְּדִיקָה רִאשׁוֹנָה לְאַחַר הַנֵּץ הַחַמָּה וּבְדִיקָה אַחֲרוֹנָה לִפְנֵי שְׁקִיעַת הַחַמָּה; וְאִם הַוֶּסֶת בַּלַּיְלָה, תִּבְדֹּק בְּדִיקָה

רִאשׁוֹנָה בְּצֵאת הַכּוֹכָבִים וּבְדִיקָה אַחֲרוֹנָה לִפְנֵי הָנֵץ הַחַמָּה. אִם לֹא הִשְׁכִּימָה קוֹדֶם הָנֵץ הַחַמָּה, תִּבְדּוֹק מִיָּד כְּשֶׁתָּקוּם; וְאִם לֹא בָּדְקָה, תִּבְדּוֹק מִיָּד כְּשֶׁתִּזְכֹּר.

ט. טוֹב שֶׁתַּנִּיחַ מוֹךְ דָּחוּק (צֶמֶר-גֶּפֶן אוֹ בַּד סוֹפֵג דָּחוּק) בְּאוֹתוֹ מָקוֹם לְאַחַר הַבְּדִיקָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁיִּמָּצֵא כָּל אוֹתָהּ עוֹנָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וְיִסְפֹּג כָּל טִפַּת-דָּם שֶׁיּוֹצֵאת וְיִמְנַע אֶת הַחֶשְׁשׁ שֶׁהַטִּפָּה תֹּאבַד[355]פ"ת שם ס"ק י"ז.. בִּמְקוֹם "מוֹךְ דָּחוּק" נִתָּן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּטַמְפּוֹן הָעוֹצֵר כָּל טִפַּת-דָּם, אוֹ בְּפֶד (תַּחְבֹּשֶׁת), אוֹ בְּבֶגֶד תַּחְתּוֹן לָבָן (מִבַּד שֶׁאֵינוֹ סִנְטֶטִי) הַמְהֻדָּקִים לַגּוּף, וְעוֹצְרִים כָּל טִפַּת-דָּם, וְאֵין חֶשְׁשׁ שֶׁתֵּצֵא טִפַּת-דָּם וְתֹאבַד. וְעַדִיף לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם כַּאֲשֶׁר יֵשׁ חֶשְׁשׁ לְפֶצַע פְּנִימִי שֶׁיָּכוֹל לִגְרֹם אַחַר-כָּךְ סְבּוּכִים[356]ע"פ ב"י סי' קצ"ו..

י. אִשָּׁה הַסּוֹבֶלֶת מִפֶּצַע פְּנִימִי וְקָשֶׁה עָלֶיהָ הַבְּדִיקָה, תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

יא. עֻבְרָה הָעוֹנָה וְלֹא בָּדְקָה וְלֹא הִרְגִּישָׁה - יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁטְּהוֹרָה וְיכוֹלָה לְשַׁמֵּשׁ עִם בַּעֲלָהּ בְּלִי בְּדִיקָה[357]דעה א' בשו"ע סי' קפ"ד סעי' ט'.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאָסוּרָה לְבַעֲלָהּ עַד שֶׁתִּבְדּוֹק[358]דעה ב' שם.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהִיא טְמֵאָה וּבְדִיקָה לֹא תַעֲזֹר[359]עי' ש"ך שם..

לַהֲלָכָה נִפְסַק, שֶׁבְּיוֹם הַוֶּסֶת לְבַעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ, וּבְעוֹנָה בֵּינוֹנִית לְבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, אֲסוּרָה עַד שֶׁתִּבְדּוֹק, אֲבָל בְּיוֹם הַחֹדֶשׁ וּבְיוֹם הַהַפְלָגָה בְּוֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, אִם עָבַר הַזְּמַן וְלֹא בָּדְקָה - אֵינָהּ חַיֶּבֶת לִבְדּוֹק[360]שו"ע סי' קפ"ט סעי' ד'.. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן רָאוּי שֶׁתִּבְדּוֹק לִפְנֵי שֶׁתְּשַׁמֵּשׁ עִם בַּעֲלָהּ, אֲפִלּוּ אִם עָבַר זְמַן רַב מֵימִים אֵלֶּה, שֶׁמָּא הִרְגִּישָׁה וְלֹא שָׂמָה לֵב.

יב. אִשָּׁה שֶׁהִרְגִּישָׁה בְּיוֹם הַוֶּסֶת הַרְגָּשָׁה שֶׁל יְצִיאַת דָּם, תִּבְדּוֹק אֶת עַצְמָהּ מִיָּד. אִם בָּדְקָה מִיָּד וּמָצְאָה מַרְאֶה בְּצֶבַע טָהוֹר - טְהוֹרָה. אִם מָצְאָה מַרְאֶה טָמֵא - טְמֵאָה. וְאִם לֹא מָצְאָה דָּבָר - דִּינָהּ מְבֹאָר בְּפֶרֶק א' סָעִיף י"א.

אִם לֹא בָּדְקָה מִיָּד אֶלָּא לְאַחַר חֲמֵשׁ דַּקּוֹת וְלֹא מָצְאָה דָּבָר, אוֹ שֶׁמָּצְאָה מַרְאֶה טָהוֹר - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[361]עי' שו"ע סי' קפ"ד סעי' ט'. ועי' פ"ת ס"ק י"ח, ערוה"ש אות ל"ט, טהרת ישראל סעי' ע"ג ובאר יצחק ס"ק קנ"ט, מכיון שהב"י פסק כרשב"א שוסתות דרבנן - אם בדקה מיד, טהורה.. וְעַיֵּן בְּפֶרֶק א' סָעִיף י"ב.

יג. אֵין לָאִשָּׁה לְרַחֵץ בְּיָמִים אֵלּוּ אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁמָּא תִּרְאֶה טִפַּת-דָּם וְתֹאבַד[362]עי' בא"ח ש"ש צו ה'.. אַךְ יְכוֹלָה הִיא לְהִתְרַחֵץ בִּבְרֵכָה אוֹ בַּיָּם, וּבִלְבַד שֶׁתַּקְפִּיד לְהַנִּיחַ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם טַמְפּוֹן. וְרָצוּי שֶׁתִּבְדּוֹק עַצְמָהּ לִפְנֵי הָרְחִיצָה וְאַחֲרֶיהָ.

צוּרַת הַפְּרִישָׁה

יד. בְּיָמִים אֵלֶּה שֶׁהָאִשָּׁה לֹא רָאֲתָה עֲדַיִן, וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ שֶׁמָּא תִּרְאֶה - אֲסוּרִים הֵם רַק בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, אֲבָל בְּחִבּוּק וְנְשׁוּק מֻתָּרִים[363]שו"ע סעי' ב'.. וְיֵשׁ אוֹסְרִים[364]עי' ט"ז וש"ך, ועי' טהר"י סעי' י"ב..

לַהֲלָכָה נוֹהֲגִים לְהַתִּיר חִבּוּק וְנְשׁוּק[365]זבחי צדק סי' קפ"ד ס"ק ח'.. אַךְ אִם אָדָם מַכִּיר אֶת עַצְמוֹ וְיוֹדֵעַ שֶׁדָּבָר זֶה עָלוּל לַהֲבִיאוֹ לְתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה אוֹ לְאִסּוּרִים אֲחֵרִים - יִרְחַק מִזֶּה[366]בא"ח ש"ש צו ב'.. וְכֵן רָאוּי לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִישַׁן בְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה בְּמִטָּה אַחַת, שֶׁמָּא תִּרְאֶה בְּתוֹךְ שְׁנָתָהּ, וְנִמְצְאוּ שְׁנֵיהֶם יְשֵׁנִים בְּמִטָּה אַחַת כְּשֶׁהִיא נִדָּה25. (וְהַמַּחְמִירִים לִפְרֹשׁ גַּם עוֹנָה קֹדֶם עוֹנַת הַוֶּסֶת, טוֹב שֶׁיַּחְמִירוּ גַּם שֶׁלֹּא לִישֹׁן בְּמִטָּה אַחַת בְּעוֹנָה זוֹ).

יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ

טו. יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ צָרִיךְ לְפַקֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ אֲפִלּוּ בְּיוֹם וֶסְתָּהּ (אִם לֹא רָאֲתָה), וַאֲפִלּוּ סָמוּךְ לְוֶסְתָּהּ[367]שו"ע סעי' י'.. וּבְיוֹם וֶסְתָּהּ עָדִיף לְרַצּוֹתָהּ בְּדִבְרֵי אַהֲבָה וְחִבָּה, אִם הִיא מִתְרַצֵּית בְּכָךְ וּמוֹחֶלֶת לוֹ[368]רמ"א שם, שו"ע הרב ס"ק ל"ג.. וּבָעוֹנָה שֶׁקֹּדֶם וֶסְתָּהּ צָרִיךְ לְפַקְּדָהּ מַמָּשׁ. וְחַיָּב בְּיוֹם וֶסְתָּהּ בְּחִבּוּק וְנְשׁוּק אַף לְאֵלֶּה הָאוֹסְרִים לְעֵיל חִבּוּק וְנְשׁוּק בְּיָמִים אֵלּוּ[369]ש"ך ס"ק כ"ז, ותוה"ש ס"ק כ'.. וְאִם אֵינָהּ מִתְרַצֵּית בְּכָךְ - חַיָּב אַף בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה.

טז. "יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ" נִקְרָא הַיּוֹצֵא לִנְסִיעָה אוֹ לְמִלּוּאִים לְיוֹמַיִם שְׁלֹשָׁה וְיוֹתֵר. וְהַכֹּל לְפִי הָאָדָם.

יז. "הָעוֹסֵק בְּמִצְוָה פָּטוּר מִן הַמִּצְוָה"[370]סוכה כ"ה ע"א.. אַךְ דַּוְקָא כַּאֲשֶׁר אִי-אֶפְשָׁר לְקַיֵּם אֶת שְׁתֵּיהֶן יַחַד. לָכֵן, הַיּוֹצֵא לִדְבַר-מִצְוָה אֵינוֹ חַיָּב לְפַקֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ בְּתַשְׁמִישׁ, אִם הַדָּבָר יְעַכֵּב אוֹתוֹ מֵהַמִּצְוָה שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹתָהּ[371]רמ"א שם. וע"ע בדינים אלו באו"ח סי' ר"מ..

יח. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁהָרוֹצֶה לָצֵאת לַדֶּרֶךְ וְאִשְׁתּוֹ נִדָּה וּצְרִיכָה לִטְבֹּל תּוֹךְ עוֹנָה אַחַת (יוֹם אוֹ לַיְלָה), צָרִיךְ לְהַמְתִּין לָהּ[372]רמ"א שם..

לֵיל טְבִילָה

יט. אִשָּׁה שֶׁחָל לֵיל טְבִילָתָהּ סָמוּךְ לְוֶסְתָּהּ, אוֹ כַּלָּה שֶׁלֵּיל חֻפָּתָהּ סָמוּךְ לְוֶסְתָּהּ - יֵשׁ הַמַּתִּירִים אוֹתָהּ לְבַעֲלָהּ וְיֵשׁ הָאוֹסְרִים, לָכֵן בְּמִקְרֶה כָּזֶה תִּשְׁאַל הָאִשָּׁה שְׁאֵלַת חָכָם[373]פ"ת סי' קפ"ד ס"ק כ"ב וס"ט שם, ובא"ח ש"ש צו ו'..

פֶּרֶק ז - דִּינֵי וְסָתוֹת

הַקְדָּמָה

א. בַּפֶּרֶק הַקּוֹדֵם הֻזְכְּרוּ הַהֶבְדֵּלִים שֶׁבֵּין בַּעֲלַת וֶסֶת קְבוּעַ לְבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, וְהַחֲשִׁיבוּת הָרַבָּה שֶׁיֵּשׁ לְקָבִיעַת וֶסֶת. קְבִיעַת וֶסֶת זוֹ יְכוֹלָה לְהוֹעִיל לְאִשָּׁה בְּהַרְבֵּה מֵהַהֲלָכוֹת הַקַּיָּמוֹת בְּהִלְכוֹת נִדָּה: בְּרוֹאָה דָּם מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ, בִּכְתָמִים, בִּפְרִישָׁה מִבַּעֲלָהּ, וְעוֹד וָעוֹד. לָכֵן רָאוּי לְהִוָּעֵץ בְּרַב לְצֹרֶךְ קְבִיעַת וֶסֶת.

ב. יֶשְׁנוֹ מַצַּב בֵּינַיִם בּוֹ אֵין לְאִשָּׁה וֶסֶת קָבוּעַ, שֶׁאֵינָהּ יוֹדַעַת בְּוַדָּאוּת אֶת יוֹם רְאִיָּתָהּ, אַךְ יוֹדַעַת הִיא מָתַי לֹא תִּרְאֶה. אִשָּׁה זוֹ נִקְרֵאת בַּעֲלַת וֶסֶת חֲצִי קָבוּעַ, שֶׁחֵלֶק מִדִּינֶיהָ כְּבַעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ.

ג. יֶשְׁנָם מִקְרִים רַבִּים בָּהֶם יֵשׁ לָאִשָּׁה וֶסֶת קָבוּעַ אַךְ אֵין הִיא יוֹדַעַת זֹאת, מִכֵּיוָן שֶׁאֵין הִיא מַכִּירָה אֶת כָּל צוּרוֹת קְבִיעַת הַוֶּסֶת.

סוּגֵי הַוְסָתוֹת

ד. בְּקְבִיעַת וְסָתוֹת יֶשְׁנָם שְׁנֵי סוּגִים עִקָּרִיִּים: וְסָתוֹת זְמַן וּוְסָתוֹת גּוּף.

וְסָתוֹת זְמַן

א) וֶסֶת הַהַפְלָגָה - הַיְנוּ וֶסֶת שֶׁבּוֹ יֵשׁ מָרְחָק יָמִים קָבוּעַ בֵּין רְאִיָּה לִרְאִיָּה.

ב) וֶסֶת הַחֹדֶשׁ - רְאִיָּה הַחוֹזֶרֶת וְנִשְׁנֵית בְּיוֹם מְסֻיָּם וְקָבוּעַ בַּחֹדֶשׁ[374]שו"ע סי' קפ"ט סעי' ב'..

ג) וֶסֶת הַשָּׁבוּעַ - רְאִיָּה הַמַּגִּיעָה בְּיוֹם מְסֻיָּם בַּשָּׁבוּעַ, כַּעֲבוֹר מִסְפַּר שָׁבוּעוֹת קָבוּעַ[375]שו"ע שם סעי' ו'..

ד) וֶסֶת הַדִּילּוּג-חֹדֶשׁ - רְאִיָּה הַמַּגִּיעָה בְּתַאֲרִיךְ הַמִּשְׁתַּנֶּה כָּל חֹדֶשׁ בְּצוּרָה קְבוּעָה, כְּגוֹן א' תִּשְׁרֵי, ד' חֶשְׁוָן, ז' כִּסְלֵו וְכַדּוֹמֶה[376]שו"ע שם סעי' ז'..

ה) וֶסֶת הַדִּילּוּג-הַפְלָגָה - רְאִיָּה הַמַּגִּיעָה בְּהַפְלָגָה הוֹלֶכֶת וּגְדֵלָה (אוֹ קְטֵנָה) בְּצוּרָה קְבוּעָה, כְּגוֹן פַּעַם אַחֲרֵי 20 יוֹם, וְאַחַר-כָּךְ אַחֲרֵי 22 יוֹם, וְאַחַר-כָּךְ אַחֲרֵי 24 יוֹם וְכַדּוֹמֶה[377]שו"ע שם סעי' ה'..

ו) וֶסֶת הַסֵּרוּג - וֶסֶת הַמּוֹפִיעַ בְּתַאֲרִיךְ קְבוּעַ בַּחֹדֶשׁ, אַךְ לֹא כָּל חֹדֶשׁ, אֶלָּא כָּל מִסְפַּר חֳדָשִׁים קְבוּעַ[378]שו"ע שם סעי' י"ב..

ז) וֶסֶת הַכָּפוּל - אִשָּׁה שֶׁרוֹאָה בִּשְׁנֵי וְסָתוֹת שׁוֹנִים, כְּגוֹן וֶסֶת הַהַפְלָגָה וּוֶסֶת הַחֹדֶשׁ[379]שו"ע שם סעי' ל"ב..

וֶסֶת גּוּף

ה. סוּג נוֹסָף שֶׁל וְסָתוֹת הוּא וֶסֶת הַגּוּף, שֶׁלִּפְעָמִים בָּאִים בְּיַחַד עִם הַוְּסָתוֹת דְּלְעֵיל וְלִפְעָמִים בִּנְפְרָד[380]שו"ע שם סעי' י"ט.. גַּם בְּוֶסֶת אֵלּוּ יֵשׁ שְׁנֵי סוּגִים:

א) וֶסֶת הַגּוּף-סִבָּה - אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה אֶלָּא-אִם-כֵּן תַּעֲשֶׂה פְּעֻלָּה כָּל שֶׁהִיא, כְּגוֹן הִתְעַמְּלוּת אוֹ קְפִיצָה וְכַדּוֹמֶה[381]שו"ע שם סעי' י"ז., אוֹ וֶסֶת הַבָּא עַל-יְדֵי מַאֲכָל מְסֻיָּם, חָרִיף אוֹ חָמוּץ וְכַדּוֹמֶה[382]שו"ע שם סעי' כ"ג., וְדָבָר זֶה הוּא סִבָּה לְבוֹא הַוֶּסֶת.

ב) וֶסֶת הַגּוּף-סִימָן - אִשָּׁה שֶׁלִּפְנֵי רְאִיָּה שֶׁלָּהּ מַרְגִּישָׁה הַרְגָּשָׁה מְיֻחֶדֶת - צְמַרְמֹרֶת, כְּאֵבִים בַּאֲגָן, פְּהוּקִים וְכַדּוֹמֶה - וְהַרְגָּשָׁה זוֹ הִיא סִימָן לְבֹא הַוֶּסֶת. וֶסֶת זֶה מָצוּי בְּרֹב הַנָּשִׁים[383]עי' רמב"ם הלכות איסורי ביאה פ"ח ה"ב..

ו. בְּגָלַל רִבּוּי סוּגֵי הַוְּסָתוֹת, רָאוּי לְכָל אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ שֶׁתִּתְרַשֵּׁם אֶת כָּל רְאִיּוֹתֶיהָ עַל-פִּי הַסֵּדֶר הַבָּא בְּלוּחַ מְיֻחָד, כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לִמְצֹא בָּהֶן סְדִירוּת כָּל שֶׁהִיא, וְתִקָּבַע לָהּ וֶסֶת. וְאַף לְבַעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ רָאוּי לַעֲשׂוֹת כֵּן, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְבַּלְבֵּל בִּסְפִירוֹתֶיהָ.

כְּמוֹ כֵן רָאוּי לְכָל בַּחוּרָה לַעֲרֹךְ לְעַצְמָהּ רְשִׁימוֹת אֵלּוּ לִפְנֵי אֵרוּסֶיהָ וְנִשּׂוּאֶיהָ, כִּי בִּזְמַנֵּי מֻתָּח וְהִתְרַגְּשׁוּת מִשְׁתַּנִּים סִדְרֵי הַוֶּסֶת, וְיִקָּשֶׁה עָלֶיהָ לִקְבֹּעַ אֶת וֶסֶתָהּ, אֲבָל אִם יִהְיֶה לָהּ רִשּׁוּם מְדֻיָּק יֵקַל עָלֶיהָ לִקְבֹּעַ תַּאֲרִיךְ לַחֲתוּנָה וְלִפְרִישָׁה מִבַּעֲלָהּ[384]עפ"י חכמת אדם כלל קי"ב סעי' מ'..

בְּלוּחַ זֶה יוֹפִיעוּ:

וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ

ז. אִשָּׁה שֶׁלֹּא קָבְעָה אֶחָד מֵהַוְּסָתוֹת דְּלְעֵיל, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לִשְׁלֹשָׁה תַּאֲרִיכִים, שֶׁהֵם עוֹנָה בֵּינוֹנִית, יוֹם הַחֹדֶשׁ וְהַפְלָגָה. וְאַף אִם רָאֲתָה פַּעֲמַיִם בְּתַאֲרִיךְ מְסֻיָּם, כָּל עוֹד לֹא קָבְעָה וֶסֶת בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לִשְׁלֹשֶׁת הַתַּאֲרִיכִים.

ח. כְּמוֹ כֵן אִשָּׁה שֶׁהָיָה לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ וְנֶעֱקַר וְסָתָהּ בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לִשְׁלֹשֶׁת הַתַּאֲרִיכִים. וְאִם לֹא נֶעֱקַר וֶסְתָּהּ בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים, רַק שֶׁפַּעַם אַחַת רָאֲתָה שֶׁלֹּא בִּזְמַן הַוֶּסֶת הַקָּבוּעַ, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ גַּם לְוֶסֶת הַקָּבוּעַ וְגַם לִשְׁלֹשֶׁת הַתַּאֲרִיכִים[385]עי' שו"ע הרב קפ"ט ס"ק ד', ושאר פוסקים בטהר"י סי' קפ"ט יד אליהו ס"ק תמ"ח.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית, וְכֵן הֲלָכָה[386]ס"ט המובא בפתחי תשובה סי' קפ"ט ס"ק ל"א..

ט. בְּתַאֲרִיכִים אֵלֶּה אֲסוּרָה הִיא עַל בַּעֲלָהּ וּצְרִיכָה בְּדִיקָה כַּמְפֹרָט בְּפֶרֶק ו' סְעִיפִים ז'-י"ד, אַךְ מִכַּיוָן שֶׁלֹּא בָּרוּר שֶׁתִּרְאֶה בְּתַאֲרִיכִים אֵלֶּה, חֲמָרָתָם לָרֹב קְטַנָּה יוֹתֵר מִתַּאֲרִיכֵי אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ.

י. עוֹנָה בֵּינוֹנִית הִיא תַּאֲרִיךְ מְמֻצָּע לְרֹב הַנָּשִׁים, וְהוּא יוֹם הַשִּׁלְשִׁים לִתְחִלַּת רְאִיָּתָהּ. דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁהִתְחִילָה לִרְאוֹת בְּיוֹם רִאשׁוֹן בַּשָּׁבוּעַ, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ וְלִפְרֹשׁ מִבַּעֲלָהּ בְּיוֹם שֵׁנִי שֶׁלְּאַחַר אַרְבָּעָה שָׁבוּעוֹת[387]שו"ע סי' קפ"ט סעי' א', ד' ועוד.. וְאִם לֹא תִּרְאֶה בְּאוֹתוֹ יוֹם שֵׁנִי, תִּהְיֶה מֻתֶּרֶת לְבַעֲלָהּ מִלֵּיל שְׁלִישִׁי וְאֵילָךְ לְאַחַר שֶׁבָּדְקָה עַצְמָהּ.

יֵשׁ הָאוֹמְרִים שֶׁ"עוֹנָה בֵּינוֹנִית" הִיא הַיּוֹם הַ-31 לִתְחִלַּת רְאִיָּתָהּ[388]עי' ש"ך סי' קפ"ט ס"ק ל' וחוו"ד ביאורים ס"ק ב', ועי' טהרת ישראל ס"ק י'., וְאֵין מַחְמִירִים כְּמוֹתָם.

יא. יוֹם הַחֹדֶשׁ הוּא תַּאֲרִיךְ שֶׁנִּקְבָּע עַל-פִּי חֶשְׁשׁ סָבִיר שֶׁהָאִשָּׁה תַּתְחִיל לִקְבֹּעַ וֶסֶת בְּיוֹם מְסֻיָּם מִימֵי הַחֹדֶשׁ (הָעִבְרִי בִּלְבַד[389]שו"ע סי' קפ"ט סעי' ב' וש"ך ס"ק י"ג. ועי' תוס' נדה ס"ד ע"א ד"ה איתמר.). דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁהִתְחִילָה לִרְאוֹת בְּא' חֶשְׁוָן, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ וְלִפְרֹשׁ מִבַּעֲלָהּ בְּא' כְּסִלְּו, כִּי יֵשׁ חֶשְׁשׁ סָבִיר שֶׁתַּתְמִיד לִרְאוֹת בְּאוֹתוֹ תַּאֲרִיךְ בַּחֹדֶשׁ (הָעִבְרִי בִּלְבַד, כַּנַ"ל). וְכֵן אִם רָאֲתָה בְּל' תִּשְׁרֵי (שֶׁהוּא רֹאשׁ-חֹדֶשׁ חֶשְׁוָן), תַּחְשֹׁשׁ בַּחֹדֶשׁ הַבָּא בְּא' כִּסְלֵּו (שֶׁהוּא רֹאשׁ-חֹדֶשׁ כִּסְלֵּו).

יב. הַפְלָגָה הִיא מִסְפַּר שָׁוֶה שֶׁל יָמִים בֵּין רְאִיָּה לִרְאִיָּה. גַּם וֶסֶת זֶה נִקְבָּע עַל-פִּי חֶשְׁשׁ שֶׁהָאִשָּׁה תַּתְחִיל לִקְבֹּעַ וֶסֶת לְהַפְלָגָה. דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה בְּא' תִּשְׁרֵי וּרְאִיָּה זוֹ הָיְתָה 20 יוֹם אַחֲרֵי תְּחִלַּת רְאִיָּתָהּ הַקּוֹדֶמֶת, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ וְלִפְרֹשׁ מִבַּעֲלָהּ בְּכ' תִּשְׁרֵי, שֶׁמָּא תִּקְבַּע וֶסֶת לְהַפְלָגָה[390]שו"ע שם סעי' ב'..

כַּמּוּבָן שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לַחְשֹׁשׁ לְהַפְלָגָה אַחֲרֵי רְאִיָּה רִאשׁוֹנָה, אֶלָּא רַק אַחֲרֵי הָרְאִיָּה הַשְּׁנִיָּה.

יג. בְּחֶשּׁוּב הַהַפְלָגָה יוֹם הָרְאִיָּה עוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹם זֶה נִסְפָּר כְּיוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַהַפְלָגָה הַקּוֹדֶמֶת וְכְיוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַהַפְלָגָה הָעֲתִידָה.

יד. שְׁלֹשֶׁת הַתַּאֲרִיכִים הָאֵלֶּה יְכוֹלִים לַחְפֹּף, וּבְמֵיָחֵד יוֹם הַחֹדֶשׁ וְעוֹנָה בֵּינוֹנִית. חֹדֶשׁ וּבוֹ 29 יוֹם - יַחְפְּפוּ יוֹם הַחֹדֶשׁ וְהָעוֹנָה הַבֵּינוֹנִית. חֹדֶשׁ וּבוֹ 30 יוֹם - תָּחוּל הָעוֹנָה הַבֵּינוֹנִית יוֹם אֶחָד לִפְנֵי יוֹם הַחֹדֶשׁ.

טו. לִשְׁלֹשֶׁת הַתַּאֲרִיכִים הַנַּ"ל יֵשׁ לְחַשֵּׁשׁ בְּתָנַאי שֶׁלֹּא תִּרְאֶה קֹדֶם לָהֶם רְאִיָּה נוֹסֶפֶת, אַךְ אִם תִּרְאֶה קֹדֶם לָהֶם רְאִיָּה נוֹסֶפֶת, עָלֶיהָ לַחְשֹׁשׁ לִשְׁלֹשֶׁת הַתַּאֲרִיכִים הַחֲדָשִׁים מֵהָרְאִיָּה שֶׁרָאֲתָה, וּלְיוֹם הַחֹדֶשׁ מֵהָרְאִיָּה הַקּוֹדֶמֶת, וְאֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת לַהַפְלָגָה וְלָעוֹנָה הַבֵּינוֹנִית מֵרְאִיָּתָהּ הַקּוֹדֶמֶת.

טז. אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה בְּא' תִּשְׁרֵי, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ: א. לְל' תִּשְׁרֵי, מִדִּין "עוֹנָה בֵּינוֹנִית"; ב. לְא' חֶשְׁוָן, מִדִּין "יוֹם הַחֹדֶשׁ"; ג. לַ"הַפְלָגָה" מֵרְאִיָּתָהּ הַקּוֹדֶמֶת, דְּהַיְנוּ, אִם רָאֲתָה 40 יוֹם קֹדֶם א' תִּשְׁרֵי, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְ-40 יוֹם אַחֲרֵי א' תִּשְׁרֵי (י' חֶשְׁוָן).

אִשָּׁה זוֹ אִם תִּרְאֶה בְּי"ז תִּשְׁרֵי, אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְל' תִּשְׁרֵי וּלְי' חֶשְׁוָן, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר רָאֲתָה קֹדֶם לָהֶם. וְכָעֵת עָלֶיהָ לַחְשֹׁשׁ לִשְׁלֹשָׁה תַּאֲרִיכִים נוֹסָפִים: א. לְט"ז חֶשְׁוָן מִדִּין "עוֹנָה בֵּינוֹנִית"; ב. לְי"ז חֶשְׁוָן מִדִּין "יוֹם הַחֹדֶשׁ"; ג. לְהַפְלָגָתָהּ הַמַּחֲדָשָׁה שֶׁהִיא 17 יוֹם, וּבְמִקְרֶה זֶה יֵשׁ לָהּ לַחְשֹׁשׁ לְג' חֶשְׁוָן מִדִּין "הַפְלָגָה". חֲשַׁשׁ יוֹם הַחֹדֶשׁ הַקּוֹדֵם (א' חֶשְׁוָן) לֹא נֶעֱקַר בִּרְאִיָּתָהּ הַמַּחֲדָשָׁה, אֶלָּא צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ גַּם לוֹ, וְאִם לֹא תִּרְאֶה בּוֹ נֶעֱקַר, וְאֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְא' כִּסְלֵו וְכוּ'[391]עי' רמ"א שם סעי' י"ג וט"ז ס"ק י"ח וש"ך ס"ק ל"א ומ"..

וְסֶת חֲצִי קָבוּעַ

יז. אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ לָדַעַת מָתַי תִּרְאֶה, אַךְ יוֹדַעַת הִיא בְּוַדָּאוּת מָתַי לֹא תִּרְאֶה, הֲרֵי הִיא בַּעֲלַת וֶסֶת חֲצִי קָבוּעַ. כְּגוֹן אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה לִפְנֵי 28 יוֹם שֶׁאַחֲרֵי תְּחִלַּת רְאִיָּתָהּ הַקּוֹדֶמֶת, וְאַחֲרֵי 28 יוֹם רוֹאָה בִּזְמַנִּים לֹא קְבוּעִים, הֲרֵי הִיא כְּבַעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ עַד 28 יוֹם, וְאַחֲרֵי אוֹתָם יָמִים הֲרֵי הִיא כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁרוֹאָה רַק תּוֹךְ 28 יוֹם מִתְּחִלַּת רְאִיָּתָהּ הַקּוֹדֶמֶת בִּזְמַנִּים לֹא קְבוּעִים, הִיא כְּבַעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ אַחֲרֵי הַיּוֹם הַ-28, וְלִפְנֵי אוֹתוֹ יוֹם הֲרֵי הִיא כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ. וְלָאו דַּוְקָא 28 יוֹם, אֶלָּא כָּל מִסְפַּר יָמִים שֶׁנִּקְבָּע לְאִשָּׁה בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה לְפָנָיו אוֹ לְאַחֲרָיו, הֲרֵי הֵם כְּוֶסֶת חֲצִי קָבוּעַ.

יח. אִשָּׁה זוֹ שֶׁרָאֲתָה פַּעַם אַחַת בִּזְמַן שֶׁאֲמוּרָה הָיְתָה לִהְיוֹת נְקִיָּה - נֶעֱקַר וֶסְתָּהּ זֶה וְדִינָהּ כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ.

יט. אִשָּׁה שֶׁעָלוּלָה לִרְאוֹת רַק אַחֲרֵי 32 יוֹם מִתְּחִלַּת רְאִיָּתָהּ, אוֹ שֶׁלֹּא תִּרְאֶה אַחֲרֵי 28 יוֹם - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ כְּמוֹ בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ לִשְׁלֹשֶׁת הַתַּאֲרִיכִים דִּלְעֵיל, אֶלָּא רַק לְתַאֲרִיךְ הַ"הַפְלָגָה", מִכֵּיוָן שֶׁאֵין הִיא עֲלוּלָה לִרְאוֹת בְּ"עוֹנָה בֵּינוֹנִית" וּבְ"יוֹם הַחֹדֶשׁ". וְדַוְקָא עַד 28 וּמִ-32, אֲבָל הָרוֹאָה עַד 29 אוֹ מִ-31, וְכָל שֶׁכֵּן מִ-30 - חוֹשֶׁשֶׁת לִשְׁלֹשֶׁת הַתַּאֲרִיכִים[392]עי' שו"ע סי' קפ"ו סעי' ג' עפ"י תה"ד סי' רמ"ז, ועי' חוו"ד שם ס"ק ג', וטהר"י סי' קפ"ו ס"ק י"ב..

הֶבְדֵּלִים בֵּין וֶסֶת קָבוּעַ לְשֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ

כ. יֶשְׁנָם מִסְפַּר הֶבְדֵּלִים בֵּין בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ לְבֵין בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ. וְהָעִקְרִיִּים שֶׁבָּהֶם:

א) אִשָּׁה בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ חוֹשֶׁשֶׁת לְתַאֲרִיךְ אֶחָד בִּלְבַד, וּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ חוֹשֶׁשֶׁת לִשְׁלֹשָׁה תַּאֲרִיכִים.

ב) בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ – כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן וֶסְתָּהּ, צְרִיכָה הִיא לִבְדֹּק בְּאוֹתָהּ עוֹנָה (וְכָל הַבְּדִיקוֹת - בְּדִיקוֹת פְּנִימִיּוֹת), וְאִם עָבְרָה אוֹתָהּ עוֹנָה וְלֹא בָּדְקָה וְלֹא הִרְגִּישָׁה - אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ

עַד שֶׁתִּבְדֹּק. בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ - כְּשֶׁמַּגִּיעִים יוֹם הַחֹדֶשׁ וְיוֹם הַהַפְלָגָה, צְרִיכָה הִיא לִבְדֹּק בְּאוֹתָן עוֹנוֹת, וְאִם עָבְרוּ אוֹתָן עוֹנוֹת וְלֹא בָּדְקָה וְלֹא הִרְגִּישָׁה - מֻתֶּרֶת לְבַעֲלָהּ בְּלִי בְּדִיקָה (וְעָדִיף שֶׁתִּבְדֹּק). לְעֻמַּת זֹאת, כְּשֶׁמַּגִּיעָה עוֹנָה בֵּינוֹנִית שֶׁלָּהּ חַיֶּבֶת לִבְדֹּק, וְאִם לֹא בָּדְקָה וְלֹא הִרְגִּישָׁה - אֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ עַד שֶׁתִּבְדֹּק[393]עי' לעיל פרק ו' סעי' י"א וש"נ..

ג אִשָּׁה בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ שֶׁהִגִּיעַ זְמַן וֶסְתָּהּ וְלֹא רָאֲתָה בּוֹ וּבָדְקָה עַצְמָהּ - חוֹשֶׁשֶׁת לוֹ עוֹד פְּעָמִים, וְאַחֲרֵי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת יותר[394]שו"ע סי' קפ"ט סעי' ט"ז ועוד.. אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ שֶׁהִגִּיעַ זְמַן שֶׁצְּרִיכָה לַחְשֹׁשׁ בּוֹ (עוֹנָה בֵּינוֹנִית, יוֹם הַחֹדֶשׁ, הַפְלָגָה) וּבָדְקָה וְלֹא רָאֲתָה בּוֹ - אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת לוֹ יותר[395]שו"ע שם סעי' ב' ותורת השלמים ס"ק ד'. ועי' טהר"י ס"ק י"ט.. וְהַמַּחְמִירָה בְּעוֹנָה בֵּינוֹנִית לַחְשֹׁשׁ עוֹד פְּעָמַיִם - תָּבוֹא עָלֶיהָ בְּרָכָה.

לְדֻגְמָא: אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ לִרְאוֹת כָּל רֹאשׁ-חֹדֶשׁ, וְהִגִּיעַ רֹאשׁ-חֹדֶשׁ וְלֹא רָאֲתָה - צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלַחְשֹׁשׁ בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ הַבָּא וְגַם בַּבָּא אַחֲרָיו, וְאִם תִּבְדֹּק עַצְמָהּ וְלֹא תִרְאֶה בִּשְׁלֹשָׁה רָאשֵׁי-חֳדָשִׁים אֵלֶּה, נֶעֱקַר וֶסְתָּהּ[396]שו"ע שם סעי' ט"ז.. אֲבָל אִשָּׁה בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ שֶׁרָאֲתָה בְּא' תִּשְׁרֵי - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְהַפְלָגָתָהּ הָאַחֲרוֹנָה, לְל' תִּשְׁרֵי מִדִּין "עוֹנָה בֵּינוֹנִית", וּלְא' חֶשְׁוָן מִדִּין "יוֹם הַחֹדֶשׁ".

אִם יָבוֹא א' חֶשְׁוָן וְלֹא תִרְאֶה בּוֹ - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ יותר לְיוֹם זֶה בַּחֹדֶשׁ הַבָּא (א' כִּסְלֵו), כִּי כָּל וֶסֶת שֶׁלֹּא נִקְבַּע שָׁלֹשׁ פְּעָמִים נֶעֱקַר בְּפַעַם אַחַת[397]רמ"א שם סעי' י"ג וש"ך שם ס"ק ל"א וט"ז ס"ק י"ז..

כא. אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ זוֹכֶרֶת מָתַי רָאֲתָה - תִּסְפֹּר שְׁלֹשִׁים יוֹם מִיּוֹם שֶׁזּוֹכֶרֶת וְתִפְרֹשׁ.

קְבִיעַת וֶסֶת

כב. קְבִיעַת וֶסֶת וַעֲקִירַת וֶסֶת נַעֲשׂוֹת בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים. דָּבָר זֶה נִלְמַד מִדִּינֵי חֲזָקוֹת שֶׁנִּקְבָּעוֹת רַק כְּשֶׁדָּבָר נִשְׁנֶה וְנִשְׁלָשׁ. וְכֵן אוֹמֶרֶת הַסְּבָרָה, שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁאֵרַע פַּעַם אוֹ פְּעָמַיִם אֶפְשָׁר שֶׁהוּא חַד-פַּעֲמִי, אֲבָל דָּבָר שֶׁחָזַר עַל עַצְמוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, נִכָּר שֶׁהוּא סָדִיר.

כג. קְבִיעַת וֶסֶת אֵינָהּ צְרִיכָה לִהְיוֹת לְשָׁעָה מְסֻיֶּמֶת מִשְּׁעוֹת הַיּוֹם אוֹ הַלַּיְלָה (הֲגַם שֶׁיֵּשׁ נָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן שָׁעָה קְבוּעָה לְוֶסֶת), אֲבָל הָרְאִיָּה צְרִיכָה לִהְיוֹת קְבוּעָה לְיוֹם אוֹ לְלַיְלָה (הַיּוֹם מַתְחִיל בְּזְרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלַּיְלָה בִּשְׁקִיעָתָהּ), וְאִשָּׁה שֶׁתִּרְאֶה בְּתַאֲרִיךְ קְבוּעַ פַּעַם בַּיּוֹם וּפַעַם בַּלַּיְלָה בְּלִי סְדִירוּת - אֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ[398]שו"ע שם סעי' י"ג. (וְעַיֵּן בְּדִינֵי וֶסֶת הַדִּלּוּג וֶסֶת חֲצִי קָבוּעַ). וְאִשָּׁה שֶׁלֹּא קָבְעָה וֶסֶת - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לִרְאִיּוֹתֶיהָ כְּמוֹ בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ.

כד. קְבִיעַת וֶסֶת צְרִיכָה לִהְיוֹת רַק עַל סְמַךְ רְאִיּוֹת בְּרוּרוֹת עִם הַרְגָּשָׁה (פְּתִיחַת מָקוֹר אוֹ זַעֲזוּעַ הַגּוּף אוֹ זִיבַת דָּבָר לַח), אֲבָל אִם הָאִשָּׁה רוֹאָה דָּם עַל בְּגָדֶיהָ אוֹ עַל גּוּפָהּ בְּלִי הַרְגָּשָׁה - אֵין הֵיא יְכוֹלָה לִקְבֹּעַ וֶסֶת עַל-פִּי זֶה, כִּי דִּין רְאִיָּה זוֹ כְּדִין כְּתָמִים, שֶׁאִם אִשָּׁה תִּרְאֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים כֶּתֶם בְּהֶפְרְשֵׁי זְמַן קְבוּעִים - לֹא קָבְעָה לָהּ וֶסֶת[399]שו"ע סי' ק"צ סעי' נ"ד. ועי' שו"ע הרב ס"ק קכ"ב.. אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ מַרְגִּישָׁה כְּלָל בִּיצִיאַת הַדָּם - קוֹבַעַת וֶסֶת לְפִי הַזְּמַן שֶׁרוֹאָה בּוֹ רְאִיַּת דָּם כְּדַרְכָּהּ.

כה. אַף-עַל-פִּי שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לִקְבֹּעַ וֶסֶת עַל-פִּי כְּתָמִים - נִתָּן לִקְבֹּעַ וֶסֶת עַל-פִּי בְּדִיקוֹת פְּנִימִיּוֹת. דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁבְּדָקָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּהֶפְרְשֵׁי זְמַן קְבוּעִים וּמָצְאָה דָּם - נִקְבַּע לָהּ וֶסֶת לִבְדִיקוֹת וְיָמִים, שֶׁבְּדִיקוֹת פְּנִימִיּוֹת הֲרֵי הֵן כִּרְאִיָּה בְּרוּרָה לְכָל דָּבָר[400]שם. ועי' טהרת ישראל שם ס"ק רמ"ה וד"ת ס"ק ע"ר.. וְעַיֵּן לְקַמָּן מִסְּעִיף ס"ד וְהָלְאָה מָה הֵם דִּינֵי וֶסֶת זֶה. וְעַיֵּן בְּפֶרֶק ב' סְעִיפִים מ"ב-מ"ד.

עֲקִירַת וֶסֶת

כו. כְּשֶׁם שֶׁנִּקְבָּע וֶסֶת בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים, כָּךְ גַּם נֶעֱקָר וֶסֶת קְבוּעַ בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁהַיָּה צָרִיךְ לְהוֹפִיעַ וְלֹא הוֹפִיעַ. וְאֵין זֶה מְשַׁנֶּה אִם הָאִשָּׁה אֵינָהּ רוֹאָה בְּשִׁעַת וֶסֶת וְרוֹאָה בִּזְמַנִּים אֲחֵרִים, אוֹ שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה כְּלָל, אֶלָּא כָּל שֶׁלֹּא בָּא שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בִּזְמַנּוֹ - נֶעֱקָר הַוֶּסֶת[401]שו"ע סי' קפ"ט סעי' ט"ו.. וְדַוְקָא כְּשֶׁבְּדָקָה הָאִשָּׁה אֶת עַצְמָהּ - בְּדִיקָה פְּנִימִית וְיסוֹדִית - בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁרְגִילָה לִרְאוֹת (אוֹ אֲפִלּוּ בְּאוֹתָהּ עוֹנָה, אַף שֶׁלֹּא בְּאוֹתָהּ שָׁעָה) וְלֹא מָצְאָה כְּלוּם; אֲבָל אִם לֹא בָּדְקָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא רָאֲתָה - לֹא נֶעֱקָר וֶסֶתָהּ[402]חוו"ד סי' קפ"ד ס"ק י'. ועי' שם פ"ת ס"ק י"ח..

כז. אִשָּׁה שֶׁהַרְגִּישָׁה בְּיוֹם וֶסֶתָהּ הַרְגָּשׁוֹת הָאוֹסְרוֹת (עַיֵּן לְעֵיל פֶּרֶק א') וּבָדְקָה אַחֲרֵי שִׁעוּר וֶסֶת, דְּהַיְנוּ אַחַר חֲמֵשׁ דַּקּוֹת וְלֹא לָבְשָׁה בֶּגֶד תַּחְתּוֹן הָדוּק אוֹ טַמְפּוֹן וְכַדּוֹמֶה הָעוֹצֵר אֶת הַדָּם, אַף אִם לֹא מָצְאָה כְּלוּם אֲסוּרָה לְבַעְלָהּ, וְלֹא יֵעָקֵר וֶסֶתָהּ בְּכָךְ אֲפִלּוּ אִם דָּבָר זֶה יַחֲזֹר עַל עַצְמוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים[403]עי' שו"ע סי' קפ"ד סעי' ט' ונו"כ, וטהרת ישראל שם.. וְאִם לָבְשָׁה בֶּגֶד הָדוּק אוֹ טַמְפּוֹן וְכַדּוֹמֶה, תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם, עַיֵּן בְּפֶרֶק א' סְעִיף י"ב.

כח. עֲקִירַת וֶסֶת בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים הִיא דַּוְקָא בְּוֶסֶת קְבוּעַ, אֲבָל וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קְבוּעַ נֶעֱקָר בְּפַעַם אַחַת. דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁחוֹשֶׁשֶׁת לִרְאִיָּה כָּלְשֶׁהִי שֶׁעֲדַיִן לֹא נִקְבְּעָה בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים, וּפַעַם אַחַת לֹא הוֹפִיעָה רְאִיָּה זוֹ - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לָהּ יוֹתֵר. וְאַף אִם הָרְאִיָּה שֶׁלֹּא נִקְבְּעָה הוֹפִיעָה פַּעֲמַיִם - נֶעֱקֶרֶת הִיא בְּפַעַם אַחַת[404]שו"ע סי' קפ"ט סעי' ב'..

כט. וֶסֶת זֶה שֶׁאֵינוֹ קְבוּעַ נֶעֱקָר גַּם בְּלִי בְּדִיקָה, וּבְתַנַאי שֶׁלֹּא הִרְגִּישָׁה בְּאוֹתוֹ יוֹם[405]הלכות נדה להרמב"ן פרק ה' סעי' י"ט, ועי' פ"ת סי' קפ"ד ס"ק י"ח.. אוּלָם

אַף שֶׁוֶּסֶת זֶה נֶעֱקָר בְּלִי בְּדִיקָה, אִם לֹא בָּדְקָה עַצְמָהּ בַּיּוֹם שֶׁחוֹשֶׁשֶׁת בּוֹ (כְּדִלְעֵיל בְּדִינֵי פְּרִישָׁה) - אֲסוּרָה לְשַׁמֵּשׁ אַחַר עוֹנָה בֵּינוֹנִית עַד שֶׁתִּבְדֹּק. וְעָדִיף שֶׁגַּם אַחַר יוֹם הַחֹדֶשׁ וְיוֹם הַפְּלָגָה לֹא תְּשַׁמֵּשׁ עַד שֶׁתִּבְדֹּק.

ל. חֶשְׁשׁ לְוֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ לְהַפְלָגָה אוֹ לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית יֵעָקֵר גַּם אִם תִּרְאֶה הָאִשָּׁה רְאִיָּה אַחֶרֶת קֹדֶם זְמַן הַחֶשְׁשׁ (עַיֵּן לְעֵיל סָעִיף ט"ו).

וֶסֶת הַהַפְלָגָה

לא. וֶסֶת הַהַפְלָגָה הוּא הַשְׁכִּיחַ בְּיוֹתֵר, וּמְיֻסָּד עַל הַהֶפְרֵשׁ שֶׁיֵּשׁ בֵּין תְּחִלַּת רְאִיָּה אַחַת לִתְחִלַּת הָרְאִיָּה הַבָּאָה. הוּא נִקְבָּע בְּשָׁלֹשׁ הַפְלָגוֹת שָׁווֹת שֶׁבָּאוֹת בְּרִצִיפוּת, וְשָׁלֹשׁ הַפְלָגוֹת יְכוֹלוֹת לִהְיוֹת רַק עַל-יְדֵי אַרְבַּע רְאִיּוֹת[406]שו"ע סי' קפ"ט סעי' ב'. ועי' שו"ע הרב סי' קפ"ד ס"ק כ"ב, ועי' ד"ת שם ס"ק כ"ח ופ"ת ס"ק י"ב.. וֶסֶת זֶה יָכוֹל לְהִקָּבַע לְכָל מִסְפַּר יָמִים וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה קָבוּעַ.

לְדֻגְמָא (בַּדֻּגְמָאוֹת הַמּוּבָאוֹת יֵשׁ בְּחֶשְׁוָן וְכִסְלֵו שְׁלֹשִׁים יוֹם): הָרוֹאָה בְּא' תִּשְׁרֵי, וּלְאַחַר 20 יוֹם בְּכ' תִּשְׁרֵי, וּלְאַחַר 20 יוֹם בְּט' חֶשְׁוָן, וּלְאַחַר 20 יוֹם בְּכ"ח חֶשְׁוָן - קָבְעָה וֶסֶת לְהַפְלָגוֹת שֶׁל 20 יוֹם.

לב. אִשָּׁה זוֹ שֶׁקָּבְעָה וֶסֶת לְהַפְלָגַת 20, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ מִיּוֹם שֶׁקָּבְעָה וְהָלְאָה כָּל 20 יוֹם לְרְאִיָּה עַד שֶׁיַּעֲקֹר וֶסֶת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים. דְּהַיְנוּ, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לִי"ז כִּסְלֵו, וְאִם תִּרְאֶה בּוֹ תַּחְשֹׁשׁ לְו' טֵבֵת וְכוּ'[407]שו"ע סי' קפ"ט סעי' ב'.. אִם לֹא תִּרְאֶה בְּי"ז כִּסְלֵו וְתִרְאֶה בְּיוֹם אַחֵר כָּלְשֶׁהוּ - צְרִיכָה לִמְנוֹת מִמֶּנּוּ 20 יוֹם. דְּהַיְנוּ, אִם אִשָּׁה זוֹ תִּרְאֶה בְּכ"ב כִּסְלֵו - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ וְלִפְרֹשׁ בְּי"א טֵבֵת וְלֹא בְּוֹ' טֵבֵת, כִּי הַהַפְלָגָה הִיא מִיּוֹם שֶׁרָאֲתָה בּוֹ, וְלֹא מִיּוֹם שֶׁצְּרִיכָה לִרְאוֹת בּוֹ[408]שו"ע שם סעי' י"ד.. וּצְרִיכָה גַּם לַחְשֹׁשׁ לְהַפְלָגַת 25 יוֹם מִכ"ב כִּסְלֵו, כַּחֲשֹׁשׁ וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, שֶׁהֲרֵי הִפְלִיגָה הַפְלָגָה חֲדָשָׁה שֶׁל 25 יוֹם מִכ"ח חֶשְׁוָן עַד כ"ב כִּסְלֵו[409]שו"ע שם., וְגַם לְיוֹם הַחֹדֶשׁ מִכ"ב כִּסְלֵו (וּכְדִלְעֵיל סָעִיף ח').

לג. אִשָּׁה זוֹ, כָּל עוֹד לֹא קָבְעָה וֶסֶת לְהַפְלָגָה - בֵּיְמֵי שֶׁבֵּין א' תִּשְׁרֵי לְכ"ח חֶשְׁוָן נֶחְשֶׁבֶת כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ. לָכֵן צְרִיכָה בֵּינְתַיִם לַחְשֹׁשׁ לִשְׁלֹשָׁה תַּאֲרִיכִים כְּדֶרֶךְ כָּל בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ:

א) הַפְלָגָה - אַחֲרֵי כ' תִּשְׁרֵי צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְט' חֶשְׁוָן, וְאַחֲרֵי ט' חֶשְׁוָן לְכ"ח חֶשְׁוָן, כְּוֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ.

ב) חֹדֶשׁ - אַחֲרֵי א' תִּשְׁרֵי צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְא' חֶשְׁוָן, וְאַחֲרֵי כ' תִּשְׁרֵי לְכ' חֶשְׁוָן, שֶׁהֵם יְמֵי הַחֹדֶשׁ שֶׁרָאֲתָה בָּהֶם.

ג) עוֹנָה בֵּינוֹנִית - בַּדָּגְמָא דִּלְעֵיל אֵין הָאִשָּׁה יְכוֹלָה לַחְשֹׁשׁ לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית (30 יוֹם), כִּי הִיא רָאֲתָה דָּמִים לִפְנֵי שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הָעוֹנָה הַבֵּינוֹנִית שֶׁהָיְתָה צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לָהּ (ל' תִּשְׁרֵי, י"ט חֶשְׁוָן, ח' כִּסְלֵו).

לד. בְּחִשּׁוּב הַהַפְלָגָה יוֹם הָרְאִיָּה עוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן, דְּהַיְנוּ שֶׁיּוֹם זֶה נִסְפָּר כַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁל הַהַפְלָגָה הַקּוֹדֶמֶת וְכַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל הַהַפְלָגָה הָעֲתִידָה.

עֲקִירַת וֶסֶת הַהַפְלָגָה

לה. וֶסֶת הַהַפְלָגָה נֶעֱקָר בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים כְּמוֹ כָּל וֶסֶת, כְּפִי שֶׁמְּפֹרָט בְּסָעִיף כ"ו (בְּדִיקָה וְכוּ'). דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁקָּבְעָה וֶסֶת לְ-20 יוֹם כְּדִלְעֵיל, וְתַאֲרִיךְ רְאִיָּתָהּ הָאַחֲרוֹן הָיָה בְּכ"ח חֶשְׁוָן - אִם לֹא תִּרְאֶה בְּמֶשֶׁךְ 58 יָמִים (שָׁלֹשׁ הַפְלָגוֹת שֶׁל 20, שֶׁהֲרֵי יוֹם הָרְאִיָּה עוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן) שׁוּם רְאִיָּה, יֵעָקֵר וֶסֶתָּהּ וְתַחְשֹׁשׁ כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ. וְכֵן אִם לֹא תִּרְאֶה כַּעֲבוֹר 20 יוֹם מֵרְאִיָּה זוֹ (י"ז כִּסְלֵו) וְתִרְאֶה בְּיוֹם אַחֵר, וְלֹא תִּרְאֶה כַּעֲבוֹר 20 יוֹם מֵרְאִיָּה זוֹ הָאַחֲרוֹנָה וְתִרְאֶה בְּיוֹם אַחֵר, וְשׁוּב לֹא תִּרְאֶה כַּעֲבוֹר 20 יוֹם מֵהָרְאִיָּה הָאַחֲרוֹנָה אֶלָּא בְּיוֹם אַחֵר - יֵעָקֵר וֶסֶתָּהּ וְתַחְשֹׁשׁ כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ.

לְדָגְמָא: אִם אִשָּׁה זוֹ לֹא תִּרְאֶה בְּי"ז כִּסְלֵו אֶלָּא בְּא' טֵבֵת - עֲקִירָה פַּעַם אַחַת, וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְכ' טֵבֵת כְּמוֹ לְוֶסֶתָּהּ הַקָּבוּעַ שֶׁמַּגִּיעַ אַחַר 20 יוֹם. אִם לֹא תִּרְאֶה בְּכ' טֵבֵת (20 יוֹם מֵא' טֵבֵת) אֶלָּא בְּיוֹם אַחֵר (לְדָגְמָא: א' שְׁבָט) - עֲקִירָה פַּעַם שְׁנִיָּה, וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְכ' שְׁבָט כְּדִלְעֵיל. וְאִם לֹא תִּרְאֶה בְּכ' שְׁבָט (20 יוֹם מֵא' שְׁבָט) - עֲקִירָה פַּעַם שְׁלִישִׁית, וְנֶעֱקָר וֶסֶת זֶה לְגַמְרֵי, וְאֵין לְאִשָּׁה זוֹ וֶסֶת קָבוּעַ[410]שו"ע שם., וְאִם תִּרְאֶה בְּיוֹם מִן הַיָּמִים - אֵין הִיא צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְ-20 יוֹם מֵרְאִיָּתָהּ (בְּדָגְמָא זוֹ תִּצְטָרֵךְ הָאִשָּׁה לַחְשֹׁשׁ גַּם לְהַפְלָגָתָהּ הַחֲדָשָׁה שֶׁבֵּין כ"ח חֶשְׁוָן לְא' טֵבֵת, וְגַם לְיוֹם הַחֹדֶשׁ מֵא' טֵבֵת וּמֵא' שְׁבָט). דִּין זֶה נָכוֹן בֵּין אִם הִרְחִיקָה אֶת הַפְלָגָתָהּ מִ-20 לְ-25 אוֹ לְ-50 יוֹם, אוֹ לְכָל מִסְפַּר יָמִים אַחֵר.

לו. מִכַּיּוֹן שֶׁסְּפִירַת יְמֵי הַהַפְלָגָה הֵם מֵרְאִיָּה שֶׁרָאֲתָה, וְלֹא מִתַּאֲרִיךְ שֶׁהָיְתָה צְרִיכָה לִרְאוֹת בּוֹ - אִשָּׁה שֶׁהָיָה לָהּ וֶסֶת הַהַפְלָגָה וְהִפְסִיקָה לִרְאוֹת, אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ יוֹתֵר - אַחֲרֵי הַפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלֹּא רָאֲתָה - לְשׁוּם תַּאֲרִיךְ[411]ש"ך סי' קפ"ט ס"ק מ"ה. ועי' ט"ז שם וערוה"ש אות מ"ב., עַד שֶׁתִּרְאֶה שׁוּב. (בְּוֶסֶת הַחֹדֶשׁ הַדִּין שׁוֹנֶה, עַיֵּן בַּהֶמְשֵׁךְ).

לז. אִשָּׁה שֶׁנֶּעֱקַר וֶסֶתָּהּ בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לִרְאִיּוֹתֶיהָ כְּמוֹ כָּל אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ (אִם לֹא נִקְבַּע לָהּ וֶסֶת אַחֵר). וְאִם אִשָּׁה זוֹ, שֶׁלֹּא נִקְבַּע לָהּ וֶסֶת אַחֵר, תִּרְאֶה פַּעַם אַחַת בְּחַיֶּיהָ בְּאוֹתָהּ הַפְלָגָה שֶׁכְּבָר רָאֲתָה בָּהּ - תַּחֲזֹר לִהְיוֹת בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ לְכָל דִּינֶיהָ, וְלֹא יֵעָקֵר וֶסֶתָּהּ אֶלָּא לְאַחַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים[412]שו"ע סי' קפ"ט סעי' ט"ו..

וֶסֶת הַחֹדֶשׁ

לח. וֶסֶת הַחֹדֶשׁ נִקְבָּע עַל-פִּי שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת הַבָּאוֹת בְּיָמִים שָׁוִים בַּחֹדֶשׁ. כְּגוֹן הָרוֹאָה בְּה' תִּשְׁרֵי, ה' חֶשְׁוָן וְה' כִּסְלֵו - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ מִכָּאן וּלְהַבָּא לְכָל ה' בַּחֹדֶשׁ שֶׁיָּבוֹא, עַד שֶׁיֵּעָקֵר בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים[413]שו"ע שם סעי' ב'.. (חֹשׁוּבֵי חֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם אַךְ וְרַק עַל-פִּי הַלּוּחַ הָעִבְרִי, אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ חֳדָשִׁים מְלֵאִים (30 יוֹם) וַחֲדָשִׁים חֲסֵרִים (29 יוֹם)[414]ש"ך שם ס"ק י"ג.). אִשָּׁה זוֹ נֶחְשֶׁבֶת עַד ה' כִּסְלֵו כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, לָכֵן צְרִיכָה הִיא בֵּינְתַיִם לַחְשֹׁשׁ לִשְׁלֹשֶׁת הַתַּאֲרִיכִים שֶׁל בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ[415]שו"ע שם סעי' ב' וסעי' י"ג.:

א) חֹדֶשׁ - אַחֲרֵי ה' תִּשְׁרֵי צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לָהּ' בְּחֶשְׁוָן, וְאַחֲרֵי ה' בְּחֶשְׁוָן חוֹשֶׁשֶׁת לָהּ' בְּכִסְלֵו.

ב) הַפְלָגָה - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לַיּוֹם הַ-31 מֵה' בְּחֶשְׁוָן, כַּיָּמִים שֶׁבֵּין ה' בְּתִשְׁרֵי לָהּ' בְּחֶשְׁוָן, וּבְמִקְרֶה זֶה כְּבָר חוֹשֶׁשֶׁת מִמֵּילָא לָהּ' בְּכִסְלֵו (שֶׁהוּא גַּם יוֹם הַחֹדֶשׁ).

ג) עוֹנָה בֵּינוֹנִית - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְד' בְּחֶשְׁוָן וּלְד' בְּכִסְלֵו שֶׁהֵם 30 יוֹם מֵהָרְאִיּוֹת שֶׁקָּדְמוּ לָהֶן.

לט. אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה בְּא' בַּחֹדֶשׁ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים רְצוּפִים - קְבָעָה וֶסֶת לְא' בַּחֹדֶשׁ. אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים רְצוּפִים - קְבָעָה וֶסֶת לְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ - אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּחֹדֶשׁ אֶחָד רֹאשׁ-חֹדֶשׁ בְּא' בַּחֹדֶשׁ, וּבְחֹדֶשׁ אַחֵר הוּא גַּם בְּל' בַּחֹדֶשׁ[416]ערוה"ש ש קפ"ט אות כ"ח..

עֲקִירַת וֶסֶת הַחֹדֶשׁ

מ. וֶסֶת הַחֹדֶשׁ נֶעֱקָר בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַגִּיעַ וְלֹא בָּא, כְּפִי שֶׁמְּפֹרָט לְעֵיל (בְּדִיקָה וְכוּ'). דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁהָיְתָה קְבוּעַ לָהּ וֶסֶת לָהּ' בַּחֹדֶשׁ, וְהָיְתָה צְרִיכָה לִרְאוֹת בָּהּ' טֹבֶת וְלֹא רָאֲתָה - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ עֲדַיִן לָהּ' שְׁבָט וּלָהּ' אֲדָר, כְּדִין כָּל וֶסֶת קְבוּעַ. וְאִם לֹא תִּרְאֶה גַּם בָּהֶם - נֶעֱקָר וֶסְתָּהּ הַקְּבוּעַ, אַף אִם תִּרְאֶה בְּתַאֲרִיכִים אֲחֵרִים[417]שו"ע שם סעי' ט"ז..

מא. אִשָּׁה זוֹ שֶׁנֶּעֱקַר וֶסְתָּהּ הַקְּבוּעַ - חוֹשֶׁשֶׁת מִכָּאן וּלְהַבָּא לְכָל רְאִיּוֹתֶיהָ הַבָּאוֹת (אִם תִּרְאֶה) כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, עַד שֶׁתִּקְבַּע וֶסֶת אַחֵר אוֹ שֶׁתַּחְזֹר לְוֶסְתָּהּ הָרִאשׁוֹן.

אִם אִשָּׁה זוֹ - שֶׁלֹּא קָבְעָה בֵּינְתַיִם וֶסֶת קְבוּעַ אַחֵר - תִּרְאֶה פַּעַם אַחַת בְּתַאֲרִיךְ וֶסְתָּהּ הָרִאשׁוֹן, לְמָשָׁל בְּה' אֱלוּל - דִּינָהּ מִכָּאן וּלְהַבָּא כְּבַעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ לְכָל דִּינֶיהָ[418]שו"ע שם סעי' ט"ז. וְתַחְשֹׁשׁ לָהּ' תִּשְׁרֵי, וְלֹא יֵעָקֵר וֶסְתָּהּ אֶלָּא לְאַחַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים.

וֶסֶת הַשָּׁבוּעַ

מב. דִּינֵי וֶסֶת הַשָּׁבוּעַ שָׁוִים לְוֶסֶת הַחֹדֶשׁ, וְנִקְבָּע בְּשָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת רְצוּפוֹת; אֶלָּא שֶׁהוּא נִקְבָּע עַל-פִּי מִסְפַּר שָׁבוּעוֹת בְּהַפְלָגוֹת שָׁווֹת.

לְדֻגְמָא: אִשָּׁה שֶׁרוֹאָה בְּיוֹם א' בַּשָּׁבוּעַ, וּלְאַחַר שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת רָאֲתָה פַּעַם נוֹסֶפֶת בְּיוֹם א', וּלְאַחַר שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת נוֹסָפִים רָאֲתָה שׁוּב בְּיוֹם א' - קָבְעָה לָהּ וֶסֶת לְיוֹם א' כָּל שְׁלֹשָׁה שָׁבוּעוֹת[419]שו"ע שם סעי' ו'..

מג. וֶסֶת הַשָּׁבוּעַ יָכוֹל לְהִקָּבַע בְּמִסְפַּר שָׁבוּעוֹת לֹא מֻגְבָּל, בִּתְנַאי שֶׁיִּהְיֶה מִסְפַּר שָׁבוּעוֹת שָׁוֶה בְּכָל פַּעַם. כְּמוֹ כֵן יָכוֹל הוּא לְהִקָּבַע בְּכָל יוֹם מִימוֹת הַשָּׁבוּעַ, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה כָּל פַּעַם אוֹתוֹ יוֹם[420]ש"ך שם ס"ק י"ד..

מד. אַף שֶׁוֶּסֶת הַשָּׁבוּעַ הוֹפֵךְ אַחֲרֵי אַרְבַּע פְּעָמִים גַּם לְוֶסֶת הַהַפְלָגָה (שְׁלֹשׁ הַפְלָגוֹת שֶׁל 22 יוֹם) - יֵשׁ כַּמָּה הֶבְדֵלִים בֵּין וֶסֶת הַשָּׁבוּעַ לְוֶסֶת הַהַפְלָגָה, בְּמֵיָחד כַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה מַתְחִילָה לַעֲקֹר וֶסֶת כָּזֶה אוֹ לְשַׁנּוֹתוֹ. וּמֵאַחַר שֶׁדִּינֵי עֲקִירָה וְשִׁנּוּי וֶסֶת הַשָּׁבוּעַ כְּשֶׁנִּצְמְדִים לְוֶסֶת הַהַפְלָגָה הֵם מְסֻבָּכִים, וַחֲלוּקִים בָּהֶם הַפּוֹסְקִים - תִּשְׁאַל הָאִשָּׁה שְׁאֵלַת חָכָם כְּשֶׁיֵּשׁ שִׁנּוּי בְּרְאִיּוֹתֶיהָ[421]עי' חוו"ד ופ"ת ולחו"ש שם ס"ק י"ב, וטהרת ישראל ס"ק ע"א. ועי' ערוה"ש אות ט"ו"..

וֶסֶת הַדִּלּוּג-חֹדֶשׁ

מה. "וֶסֶת הַדִּלּוּג" הוּא וֶסֶת הַמִּשְׁתַּנֶּה כָּל פַּעַם לְפִי סֵדֶר קָבוּעַ. וּמִכָּיוָן שֶׁוֶּסֶת זֶה אֵינוֹ שָׁכִיחַ כָּל-כָּךְ - אֵין חוֹשְׁשִׁים לְדִלּוּג לְפָנֶיהָ שֶׁהוּא נִקְבָּע[422]שו"ע שם סעי' ז' וסעי' י"א., אֶלָּא רַק לְהַפְלָגָה, חֹדֶשׁ וְעוֹנָה בֵּינוֹנִית, כְּדִלְקַמָּן.

מו. שִׁעוּר הַדִּלּוּג אֵינוֹ מֻגְבָּל, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁוֶה בְּכָל פַּעַם. לְדֻגְמָא:

אִשָּׁה יְכוֹלָה לְדַלֵּג חֲמִשָּׁה יָמִים בְּכָל פַּעַם, וּבִלְבַד שֶׁכָּל פַּעַם תְּדַלֵּג חֲמִשָּׁה יָמִים בְּדִיּוּק, וּכְשֶׁהַדִּלּוּג אֵינוֹ מְדֻיָּק - אֵין לְאִשָּׁה זוֹ וֶסֶת קְבוּעָ[423]שו"ע שם סעי' י'..

מז. בְּוֶסֶת הַדִּלּוּג-חֹדֶשׁ יֶשְׁנָן שְׁתֵּי שִׁיטוֹת שׁוֹנוֹת לְחִשּׁוּב הַוֶּסֶת, וּמַחְמִירִים כְּשִׁתֵּיהֶן:

שִׁיטָה א' - אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה בְּא' תִּשְׁרֵי, ב' חֶשְׁוָן, ג' כִּסְלֵו - יֶשׁ לָהּ וֶסֶת הַדִּלּוּג לִימֵי הַחֹדֶשׁ וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְד' טֵבֵת, ה' שְׁבָט וְכוּ' כְּמוֹ לְוֶסֶת קָבוּעַ.

שִׁיטָה ב' - שִׁיטָה זוֹ אֵינָהּ מַחְשִׁיבָה אֶת הָרְאִיָּה הָרִאשׁוֹנָה - א' תִּשְׁרֵי - כְּאַחַת מִשְּׁלֹשׁ רְאִיּוֹת הַוֶּסֶת, לָכֵן אִשָּׁה זוֹ תִּקְבַּע וֶסֶת רַק כַּאֲשֶׁר תִּרְאֶה גַּם בְּד' טֵבֵת, וְעַד ד' טֵבֵת אֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ.

מח. אִשָּׁה זוֹ צְרִיכָה עַד ד' טֵבֵת לַחְשֹׁשׁ לִשְׁלֹשָׁה תַּאֲרִיכִים שֶׁל בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ (כְּפִי שִׁיטָה ב'):

א) חֹדֶשׁ - אַחֲרֵי א' תִּשְׁרֵי צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְא' חֶשְׁוָן; אַחֲרֵי ב' חֶשְׁוָן לְב' כִּסְלֵו; וְאַחֲרֵי ג' כִּסְלֵו לְג' טֵבֵת.

ב) הַפְלָגָה - אַחֲרֵי ב' חֶשְׁוָן לְג' כִּסְלֵו; וְאַחֲרֵי ג' כִּסְלֵו לְד' טֵבֵת.

ג) עוֹנָה בֵּינוֹנִית - אַחֲרֵי א' תִּשְׁרֵי לְל' תִּשְׁרֵי; אַחֲרֵי ב' חֶשְׁוָן לְא' כִּסְלֵו; וְאַחֲרֵי ג' כִּסְלֵו לְב' טֵבֵת.
וּמִכַּיוָן שֶׁמַּחְמִירִים מִסָּפֵק גַּם כַּשִּׁיטָה הָרִאשׁוֹנָה - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְד' טֵבֵת כְּמוֹ לְוֶסֶת קְבוּעַ[424]שו"ע שם סעי' ז' ומפרשים שם..
מט. יֶשְׁנוֹ וֶסֶת הַדִּלּוּג שֶׁיּוֹרֵד, דְּהַיְנוּ: ה' תִּשְׁרֵי, ד' חֶשְׁוָן, ג' כִּסְלֵו וְכוּ'. וְגַם בְּכָךְ קָבְעָה לָהּ וֶסֶת, כְּמוֹ בְּוֶסֶת הַדִּלּוּג שֶׁעוֹלֶה[425]ש"ך שם ס"ק ט'..

וֶסֶת הַדִּלּוּג הַחוֹזֵר-חֹדֶשׁ

נ. יֶשְׁנוֹ מַצָּב בּוֹ וֶסֶת הַדִּלּוּג חוֹזֵר חָלִילָה. מַצָּב זֶה גַּם שָׂכִיחַ. בְּמִקְרֶה כָּזֶה נִקְבַּע הַוֶּסֶת עַל-פִּי שִׁלְשָׁה מַחֲזוֹרִים. לְדֻגְמָא:
א' תִּשְׁרֵי – ב' חֶשְׁוָן – ג' כִּסְלֵו – ד' טֵבֵת
א' שְׁבָט – ב' אֲדָר – ג' נִיסָן – ד' אִיָּר
א' סִיוָן – ב' תַּמּוּז – ג' אָב – ד' אֱלוּל
אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה בְּצוּרָה זוֹ - קָבְעָה וֶסֶת הַדִּלּוּג הַחוֹזֵר לִימֵי הַחֹדֶשׁ, וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ בַּשָּׁנָה הַבָּאָה לְא' תִּשְׁרֵי, ב' חֶשְׁוָן וְכוּ'[426]שו"ע שם סעי' ח'..
נא. נִתָּן לִקְבֹּעַ וֶסֶת זֶה לְמַחֲזוֹרִים יוֹתֵר קְטַנִּים, אוֹ לְהֶפְרֵשִׁים יוֹתֵר גְּדוֹלִים[427]ט"ז סי' קפ"ט ס"ק י'.. לְדֻגְמָא:
א' תִּשְׁרֵי – ג' חֶשְׁוָן
א' כִּסְלֵו – ג' טֵבֵת
א' שְׁבָט – ג' אֲדָר
אִשָּׁה זוֹ קָבְעָה לָהּ וֶסֶת, וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְא' נִיסָן, ג' אִיָּר, א' סִיוָן וְכוּ'[428]שם..
עֲקִירַת וֶסֶת הַדִּלּוּג-חֹדֶשׁ
נב. וֶסֶת הַדִּלּוּג-חֹדֶשׁ נֶעֱקָר בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהוֹפִיעַ וְלֹא הוֹפִיעַ (בִּבְדִיקָה וְכוּ' כְּדִלְעֵיל). וְאִלּוּ וֶסֶת הַדִּלּוּג הַחוֹזֵר-חֹדֶשׁ נֶעֱקָר בְּמִסְפַּר הַפְּעָמִים שֶׁבּוֹ הוּא נִקְבַּע. אִם נִקְבַּע בְּשֵׁשׁ פְּעָמִים - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ שֵׁשׁ פְּעָמִים לַתַּאֲרִיךְ בּוֹ הוּא צָרִיךְ לְהוֹפִיעַ (בְּוֶסֶת קְבוּעַ); וְאַחֲרֵי שֶׁלֹּא יוֹפִיעַ שֵׁשׁ פְּעָמִים - דֵּינָהּ כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קְבוּעַ[429]עי' ש"ך שם ס"ק כ'..

וֶסֶת הַדִּלּוּג-הַפְלָגָה

נג. עֶקְרוֹנוֹת וֶסֶת הַדִּלּוּג-הַפְלָגָה שָׁוִים לְוֶסֶת הַדִּלּוּג-חֹדֶשׁ, אַךְ פְּרָטֵי דִּינָיו שׁוֹנִים. כְּמוֹ בְּוֶסֶת הַדִּלּוּג-חֹדֶשׁ, גַּם בְּוֶסֶת זֶה יְכוֹלָה הַהַפְלָגָה לִהְיוֹת לְכָל מִסְפַּר יָמִים שֶׁהוּא, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה שָׁוֶה. דְּהַיְנוּ, יְכוֹלָה לְדַלֵּג כָּל פַּעַם יוֹמַיִם אוֹ חֲמִשָּׁה יָמִים וְכַדּוֹמֶה, וּבִלְבַד שֶׁתָּמִיד תְּדַלֵּג יוֹמַיִם, אוֹ תָּמִיד חֲמִשָּׁה יָמִים[430]ש"ך שם ס"ק י"ב.. גַּם כָּאן - כֵּיוָן שֶׁוֶּסֶת זֶה אֵינוֹ

שֶׁכֵּיוָן כָּל-כָּךְ - אֵין חוֹשְׁשִׁים לַדִּלּוּג עַד שֶׁיִּקָּבַע[431]שו"ע שם סעי' י"א., אֶלָּא רַק לְיוֹם הַהַפְלָגָה לְיוֹם הַחֹדֶשׁ וּלְעוֹנָה בֵּינוֹנִית, כְּדִלְקַמָּן.

נד. גַּם בְּוֶסֶת הַדִּלּוּג-הַפְלָגָה יֶשְׁנָן שְׁתֵּי שִׁיטוֹת לְקִבְיעָתוֹ:

שִׁיטָה א' - אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה בְּיוֹם מְסֻיָּם, וְרָאֲתָה פַּעַם שְׁנִיָּה אַחֲרֵי 35 יוֹם, וְשׁוּב רָאֲתָה אַחֲרֵי 36 יוֹם, וְשׁוּב אַחֲרֵי 37 יוֹם - קָבְעָה וֶסֶת בְּאַרְבַּע פְּעָמִים, וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לַיּוֹם ה-38[432]שו"ע שם סעי' ה' ונו"כ שם..

שִׁיטָה ב' - שִׁיטָה זוֹ אֵינָהּ מַחְשִׁיבָה אֶת הַהַפְלָגָה הָרִאשׁוֹנָה (35 יוֹם) כְּדִלּוּג, לָכֵן אִשָּׁה זוֹ לֹא קָבְעָה וֶסֶת עַד שֶׁתִּרְאֶה פַּעַם חֲמִישִׁית אַחֲרֵי 38 יוֹם (וְזֶה יִהְיֶה דִּלּוּגָהּ הַשְּׁלִישִׁי).

נה. אִשָּׁה זוֹ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לִרְאִיּוֹתֶיהָ עַד אַחֲרֵי הַפַּעַם הַחֲמִישִׁית כְּמוֹ לְוֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, דְּהַיְנוּ לִשְׁלֹשָׁה תַּאֲרִיכִים[433]שו"ע שם סעי' ה', ז'.:

א) יְמֵי הַחֹדֶשׁ - כַּיָּמִים שֶׁרָאֲתָה בָּהֶם.

ב) יְמֵי הַהַפְלָגָה - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לַיּוֹם ה-35 מֵהָרִאשָׁה הַשְּׁנִיָּה, וְלַיּוֹם ה-36 מֵהָרִאשָׁה הַשְּׁלִישִׁית, וְלַיּוֹם ה-37 מֵהָרִאשָׁה הָרְבִיעִית.

ג) עוֹנָה בֵּינוֹנִית - יוֹם הַשְּׁלֹשִׁים מֵהָרִאשָׁה הָרִאשׁוֹנָה, הַשְּׁנִיָּה וְהַשְּׁלִישִׁית, אֲבָל מֵהָרִאשָׁה הָרְבִיעִית אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית, כִּי אִשָּׁה זוֹ כְּבָר הֶחֱזְקָה שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה בַּיּוֹם ה-30[434]עי' בדיני וסת חצי קבוע לעיל סעי' י"ט..

וּמִכֵּיוָן שֶׁמַּחְמִירִים גַּם כְּמוֹ הַשִּׁיטָה הָרִאשׁוֹנָה - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לַיּוֹם ה-38 כְּמוֹ לְוֶסֶת קָבוּעַ[435]שו"ע שם..

נו. כְּמוֹ בְּוֶסֶת הַדִּלּוּג-חֹדֶשׁ, גַּם כָּאן יֶשְׁנוֹ וֶסֶת הַדִּלּוּג שֶׁיּוֹרֵד, דְּהַיְנוּ שֶׁרוֹאָה בְּהַפְלָגַת 35 יוֹם וְאַחַר-כָּךְ 34 וְאַחַר-כָּךְ 33. וְדִין וֶסֶת הַיּוֹרֵד כְּדִין וֶסֶת הָעוֹלֶה (35, 36, 37 וְכוּ')[436]ש"ך סי' קפ"ט ס"ק ט'..

וֶסֶת הַדִּלּוּג הַחוֹזֵר-הַפְלָגָה

נז. יֶשְׁנוֹ מַצָּב בּוֹ וֶסֶת הַדִּלּוּג חוֹזֵר חֲלִילָה, וְזֶהוּ מַצָּב הַשָּׁכִיחַ יוֹתֵר מִדִּלּוּג רָגִיל. בְּמִקְרֶה כָּזֶה נִקְבָּע הַוֶּסֶת עַל-פִּי שְׁלֹשָׁה מַחֲזוֹרִים.

לְדֻגְמָא: הָרוֹאָה בְּיוֹם מְסֻיָּם וּלְאַחֲרָיו רָאֲתָה בְּהֶפְרֵשִׁים כְּדִלְקַמָּן: 30 32 34, וְשׁוּב 30 32 34, וְשׁוּב 30 32 34 - קָבְעָה וֶסֶת לְדִלּוּג חוֹזֵר בְּהַפְלָגָה, וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ מִכָּאן וּלְהַבָּא לַיּוֹם ה-30 32 34 כְּוֶסֶת קָבוּעַ[437]שו"ע שם סעי' ה', תוה"ש ס"ק ח'..

עֲקִירַת וֶסֶת הַדִּלּוּג-הַפְלָגָה

נח. וֶסֶת הַדִּלּוּג-הַפְלָגָה נֶעֱקָר בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהוֹפִיעַ וְלֹא הוֹפִיעַ[438]עי' טהר"י סי' קפ"ט ס"ק כ"ט., וְאִלּוּ וֶסֶת הַדִּלּוּג הַחוֹזֵר-הַפְלָגָה נֶעֱקָר בְּמִסְפַּר הַפְּעָמִים שֶׁבּוֹ

הוּא נִקְבַּע[439]אחרונים.. אַךְ יֵשׁ סְפֵקוֹת אֵיךְ לְחַשֵּׁב אֶת הַזְּמַנִּים שֶׁהָיוּ צְרִיכִים וְסָתוֹת אֵלּוּ לָבוֹא, לָכֵן בְּכָל מִקְרֶה כָּזֶה תִּשְׁאַל הָאִשָּׁה שְׁאֵלַת חָכָם[440]עי' טהר"י שם ס"ק ל"א..

וֶסֶת הַסַּרוּג

נט. וֶסֶת הַסַּרוּג הוּא וֶסֶת הַדּוֹמֶה בְּדִינָיו לְוֶסֶת הַחֹדֶשׁ, אַךְ שׁוֹנֶה הוּא מִמֶּנּוּ בְּכָךְ שֶׁהוּא מוֹפִיעַ לְסֵרוּגִין, דְּהַיְנוּ: א' תִּשְׁרֵי, א' כִּסְלֵו, א' שְׁבָט - חֹדֶשׁ כֵּן וְחֹדֶשׁ לֹא[441]שו"ע שם סעי' ט'.. כַּמּוּבָן, יָכוֹל וֶסֶת הַסַּרוּג לְהוֹפִיעַ גַּם אַחַת לִשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים, דְּהַיְנוּ: א' תִּשְׁרֵי, א' טֵבֵת, א' נִיסָן, וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה[442]ערוה"ש קפ"ט אות כ"א.. אַךְ צָרִיךְ הוּא לְהוֹפִיעַ כָּל מִסְפַּר חֳדָשִׁים קְבוּעַ וּבְתַאֲרִיךְ קְבוּעַ בְּכָל פַּעַם. אַךְ וֶסֶת הַמּוֹפִיעַ בְּא' תִּשְׁרֵי, א' כִּסְלֵו, א' אֲדָר, אַף שֶׁתָּמִיד הוּא מוֹפִיעַ בְּא' בַּחֹדֶשׁ[443]שו"ע שם סעי' ט' (ועי' "וסת הדילוג החוזר").. וְכֵן וֶסֶת הַמּוֹפִיעַ בְּא' תִּשְׁרֵי, ג' כִּסְלֵו, ג' שְׁבָט, אַף שֶׁמּוֹפִיעַ בְּהֶפְרֵשׁ חֳדָשִׁים קְבוּעַ - אֵינָם נֶחְשָׁבִים לְוֶסֶת קָבוּעַ[444]עי' שו"ע שם סעי' י'..

ס. אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה בְּא' תִּשְׁרֵי וּבְא' כִּסְלֵו, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לִרְאִיּוֹתֶיהָ עַד לְא' שְׁבָט כְּמוֹ לְוֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, וְאָסוּרָה בְּשִׁלְשָׁה תַּאֲרִיכִים אֵלֶּה[445]שו"ע שם סעי' י"ב.:

א) חֹדֶשׁ - אַחֲרֵי א' תִּשְׁרֵי תַּחְשֹׁשׁ לְא' חֶשְׁוָן, וְאַחֲרֵי א' כִּסְלֵו לְא' טֵבֵת, וְאֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְא' שְׁבָט, כִּי אֵין חוֹשְׁשִׁים לְוֶסֶת הַסַּרוּג עַד שֶׁהוּא נִקְבָּע.

ב) הַפְלָגָה - 61 יוֹם מֵא' כִּסְלֵו, כַּיָּמִים שֶׁבֵּין א' תִּשְׁרֵי עַד א' כִּסְלֵו.

ג) עוֹנָה בֵּינוֹנִית - 30 יוֹם מִכָּל רְאִיָּה שֶׁתִּרְאֶה, דְּהַיְנוּ בְּל' תִּשְׁרֵי (וְיֵשׁ אוֹמְרִים גַּם בְּל' חֶשְׁוָן[446]טהר"י שם ס"ק י"ט., וְטוֹב לְהַחְמִיר כְּמוֹתָם), וּלְאַחַר שֶׁרָאֲתָה בְּא' כִּסְלֵו תַּחְשֹׁשׁ לְל' כִּסְלֵו.

וּבְא' שְׁבָט נִקְבַּע לָהּ וֶסֶת וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְא' נִיסָן, א' סִיוָן וְכוּ'.

סא. וֶסֶת זֶה נֶעֱקָר בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהוֹפִיעַ וְלֹא הוֹפִיעַ, כְּמוֹ וֶסֶת הַחֹדֶשׁ הָרָגִיל (עַל-יְדֵי בְּדִיקָה וְכוּ' כְּדִלְעֵיל).

וֶסֶת הַכָּפוּל

סב. לִפְעָמִים אִשָּׁה קוֹבַעַת שְׁנֵי וְסָתוֹת בְּעֵת וּבְעוֹנָה אַחַת, וְהִיא רוֹאָה בְּשִׁנֵּי מַחֲזוֹרִים שׁוֹנִים בְּעֵת וּבְעוֹנָה אַחַת. כְּגוֹן אִשָּׁה שֶׁרוֹאָה כָּל ה' בַּחֹדֶשׁ, וְרוֹאָה גַּם כָּל כ' בַּחֹדֶשׁ. אוּלָם מִכֵּיוָן שֶׁדָּבָר זֶה אֵינוֹ שָׂכִיחַ - אֵין חוֹשְׁשִׁים לוֹ לִפְנֵי שֶׁהוּא נִקְבָּע[447]שו"ע שם סעי' ל"ב והחונים עליו..

וְסָתוֹת הַגּוּף

סג. יֵשׁ סוּג נוֹסָף שֶׁל וְסָתוֹת שֶׁאֵינָם תְּלוּיִים בְּהֶכְרֵחַ בִּזְמַן מְסֻיָּם, וְהֵם נִקְרָאִים "וְסָתוֹת הַגּוּף". וְסָתוֹת אֵלּוּ מִתְחַלְּקִים לִשְׁנֵי סוּגִים:

א וֶסֶת הַגּוּף סִבָּה כְּגוֹן קְפִיצָה וְכַדּוֹמֶה - וֶסֶת הַנִּקְבָּע עַל-יְדֵי פְּעֻלָּה רְצוֹנִית שֶׁל הָאִשָּׁה, כְּגוֹן קְפִיצָה, רִיצָה וְכַדּוֹמֶה. פְּעֻלּוֹת אֵלּוּ הֵן סִבָּה לְהוֹפָעַת הַדָּם[448]רשב"א תורת הבית שער הוסתות. ועי' תוס' נדה ס"ג ע"ב..

ב וֶסֶת הַגּוּף סִימָן כְּגוֹן פְּהוּק וְכַדּוֹמֶה - וֶסֶת הַנִּקְבָּע עִם פְּעֻלּוֹת שֶׁמְּקוֹרָן בְּשִׁנּוּיִים גּוּפָנִיִּים, כְּגוֹן פְּהוּק, שְׁהוּק, כְּאֵבי-גַב וְכַדּוֹמֶה. פְּעֻלּוֹת אֵלּוּ הֵן סִימָנִים לְהוֹפָעַת הַדָּם75.

וֶסֶת הַגּוּף-סִבָּה

סד. אִשָּׁה שֶׁקִּפְצָה וְרָאֲתָה, אֲפִלּוּ כַּמָּה פְּעָמִים - אֵינָהּ קוֹבַעַת בְּכָךְ וֶסֶת, אֶלָּא-אִם-כֵּן תִּהְיֶה קְפִיצָה זוֹ צְמוּדָה לְוֶסֶת אַחֵר. כְּגוֹן אִשָּׁה שֶׁקִּפְצָה וְרָאֲתָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ, אוֹ בְּיוֹם אַחֵר קָבוּעַ בַּחֹדֶשׁ - קָבְעָה וֶסֶת לְחֹדֶשׁ וּקְפִיצָה. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁקִּפְצָה כָּל 20 יוֹם וְרָאֲתָה - קָבְעָה וֶסֶת לְהַפְלָגָה וּקְפִיצָה[449]שו"ע סי' קפ"ט סעי' י"ז..

וְאִם תִּקְפֹּץ שֶׁלֹּא בְּתַאֲרִיךְ וֶסְתָּהּ, אוֹ שֶׁיִּגִּיעַ תַּאֲרִיךְ וֶסְתָּהּ וְלֹא תִקְפֹּץ בּוֹ - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ כְּלָל[450]שו"ע שם סעי' י"ח..

וְאֵינָהּ אֲסוּרָה בְּיוֹם וֶסְתָּהּ אֶלָּא מִשְּׁעַת קְפִיצָתָהּ עַד סוֹף אוֹתָהּ עוֹנָה שֶׁאֲמוּרָה לִרְאוֹת בָּהּ, וְלֹא מִתְּחִלַּת אוֹתָהּ הָעוֹנָה[451]ט"ז שם ס"ק ל"ט..

סה. כָּל אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת זֶה, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית מֵרְאִיָּתָהּ הָאַחֲרוֹנָה אֲפִלּוּ אַחֲרֵי שֶׁקָּבְעָה וֶסֶת. וַאֲפִלּוּ לֹא קָפְצָה בְּעוֹנָה בֵּינוֹנִית זוֹ, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ אִם לֹא רָאֲתָה בֵּינְתַיִם, כִּי יֵשׁ חָשְׁשׁ סָבִיר שֶׁתִּרְאֶה בְּעוֹנָה זוֹ[452]שו"ע סי' קפ"ד סעי' י"ב וש"ך שם. ועי' בשאר הנו"כ..

סו. אִשָּׁה שֶׁקִּפְצָה וְרָאֲתָה בְּא' תִּשְׁרֵי, וְחָזְרָה וְקִפְצָה וְרָאֲתָה בְּא' חֶשְׁוָן, וּבְל' חֶשְׁוָן קִפְצָה וְלֹא רָאֲתָה, וּבְא' כִּסְלֵו רָאֲתָה בְּלִי קְפִיצָה - קָבְעָה וֶסֶת לְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ בִּלְבַד, וְאֵין אוֹמְרִים שֶׁמָּא הַקְּפִיצָה שֶׁל ל' חֶשְׁוָן גָּרְמָה לָרְאִיָּה בְּא' כִּסְלֵו[453]שו"ע סי' קפ"ט סעי' י"ז..

סז. בְּוֶסֶת זֶה שֶׁל גּוֹרֵם חִיצוֹנִי יְכוֹלִים לְהֵחָשֵׁב לְגוֹרְמִים: הִתְעַמְּלוּת, רִיצָה, הִתְרַגְּשׁוּת, בְּדִיקָה פְּנִימִית, תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה וְכַדּוֹמֶה[454]שו"ע סי' קפ"ז סעי' י-י"א.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף אֲכִילַת דְּבָרִים חֲרִיפִים[455]עי' רמ"א סי' קפ"ט סעי' כ"ג..

סח. כָּל הַוְּסָתוֹת הַלָּלּוּ הַנִּקְבָּעִים עַל-יְדֵי גּוֹרֵם חִיצוֹנִי, אֵין גּוֹרֵם אֶחָד מִצְטָרֵף עִם חֲבֵרוֹ. דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁקִּפְצָה וְרָאֲתָה בְּא' תִּשְׁרֵי, וְשִׁמְּשָׁה וְרָאֲתָה בְּא' חֶשְׁוָן, וְהִתְעַמְּלָה וְרָאֲתָה בְּא' כִּסְלֵו - קָבְעָה וֶסֶת לְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ בִּלְבַד, וְלֹא לְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ וּפְעֻלָּה גּוּפָנִית[456]שו"ע סי' קפ"ט סעי' כ"ג..

סט. וֶסֶת זֶה, כָּל עוֹד לֹא נִקְבַּע, אֵין חוֹשְׁשִׁים לוֹ. לָכֵן, אִשָּׁה שֶׁקִּפְצָה בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ וְרָאֲתָה - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ בַּפַּעַם הַבָּאָה כְּשֶׁתִּקְפֹּץ, וְאֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ,

אֶלָּא-אִם-כֵּן תִּקְפֹּץ. וְהוּא הַדִּין בְּהַפְלָגָתָהּ[457]ש"ך שם ס"ק מ"ח. ועי' חכמת אדם כלל קי"ב, סעי' ל"ה..

ע. אִשָּׁה שֶׁקָּפְצָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם לֹא מְסַיֶּמֶת וְרָאֲתָה - לֹא קָבְעָה לָהּ וֶסֶת[458]שו"ע שם סעי' י"ז.. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיכָה מִיּוֹם זֶה וְאֵילָךְ לַחְשֹׁשׁ לְכָל קְפִיצוֹתֶיהָ כְּמוֹ לְוֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, וְתִהְיֶה אֲסוּרָה אַחֲרֵי קְפִיצָתָהּ כַּזְּמַן שֶׁרְגִילָה לִרְאוֹת בּוֹ בְּדֶרֶךְ-כְּלָל אַחֲרֵי הַקְּפִיצָה. לְכַתְּחִלָּה בִּזְמַן אִסּוּרָהּ צְרִיכָה לִבְדֹּק, וְאִם לֹא בָּדְקָה - מֻתֶּרֶת[459]רמ"א שם פ"ת ושו"ע הרב סי' קפ"ט ס"ק ע"ב.. וְאִם פַּעַם אַחַת תִּקְפֹּץ וְלֹא תִרְאֶה - נֶעֱקָר חֶשְׁשׁ זֶה וְאֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ יוֹתֵר לִקְפִיצוֹת84.

עֲקִירַת וֶסֶת הַגּוּף-סִבָּה

עא. וֶסֶת זֶה נֶעֱקָר בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים כִּשְׁאָר וְסָתוֹת, כְּפִי שֶׁמְּפֹרָט בְּדִינֵי עֲקִירַת וֶסֶת (בְּדִיקָה וְכוּ'). וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֵלּוּ הֵן בַּיָּמִים שֶׁהָאִשָּׁה צְרִיכָה לִרְאוֹת בָּהֶם וְתִקְפֹּץ וְלֹא תִרְאֶה. אֲבָל אִם קָפְצָה שֶׁלֹּא בִּזְמַן וֶסְתָּהּ אוֹ שֶׁהִגִּיעַ זְמַן וֶסְתָּהּ וְלֹא קָפְצָה, וְלֹא רָאֲתָה - לֹא נֶעֱקַר וֶסְתָּהּ בְּכָךְ[460]שו"ע סי' קפ"ט סעי' כ"ו..

וֶסֶת הַגּוּף-סִימָן

עב. וֶסֶת זֶה שָׁכִיחַ יוֹתֵר מֵהַוֶּסֶת הַקּוֹדֵם, וְכִמְעַט לְכָל אִשָּׁה יֵשׁ וֶסֶת הַגּוּף כָּזֶה[461]עי' רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ח הל' ב'.. אֶלָּא שֶׁלֹּא תָּמִיד הָאִשָּׁה שָׂמָה לֵב לְהַרְגָּשׁוֹתֶיהָ, וְאִם תַּקְפִּיד הָאִשָּׁה לָשִׂים לֵב לְהַרְגָּשׁוֹתֶיהָ שֶׁבְּיוֹם וֶסְתָּהּ, אוֹ אַף בַּיּוֹם הַקּוֹדֵם לוֹ - תּוּכַל לִקְבֹּעַ וֶסֶת גּוּף זֶה.

עג. וֶסֶת זֶה נִקְבָּע בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים, בֵּין אִם הוּא בָּא בִּזְמַן קְבִיעַ וּבֵין אִם לָאו. דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁמַּרְגִּישָׁה הַרְגָּשָׁה מְסַיֶּמֶת בְּגוּפָהּ לִפְנֵי וֶסְתָּהּ - פְּהוּק, גְּהוּק, הִתְעַטְּשׁוּיוֹת מְיֻחָדוֹת, צְמַרְמֹרֶת, כְּאֵב-גַּב, כְּאֵבֵי-רַגְלַיִם, לַחַץ בְּבִטְנָהּ, הַרְגָּשַׁת כֹּבֶד בְּאֵבָרֶיהָ, כֻּלָּם אוֹ מַרְאֶה טָהוֹר וְכַדּוֹמֶה, כָּל מִינֵי תּוֹפָעוֹת הַמְיֻחָדוֹת לְוֶסְתָּהּ שֶׁאֵינָן בָּאוֹת בְּיָמִים רְגִילִים, וְדָבָר זֶה חָזַר עַל עַצְמוֹ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, שֶׁבְּיוֹם וֶסְתָּהּ (אוֹ אַף בַּיּוֹם שֶׁקֹּדֶם לוֹ[462]שו"ע סי' קפ"ט סעי' כ'.) הִרְגִּישָׁה אֶת אוֹתָהּ הַהַרְגָּשָׁה הַמְיֻחֶדֶת - קָבְעָה וֶסֶת הַגּוּף[463]שו"ע שם סעי' י"ט.. וְדַוְקָא שֶׁתִּהְיֶה הַרְגָּשָׁה זוֹ מְיֻחֶדֶת לְוֶסְתָּהּ, וְלֹא פְּהוּק אוֹ עִטּוּשׁ אֶחָד. כֵּן חָשׁוּב שֶׁתִּהְיֶה זוֹ אוֹתָהּ הַרְגָּשָׁה תָּמִיד, אֲבָל אִם פַּעַם אַחַת תְּפַהֵק, וּפַעַם אַחֶרֶת תְּגַהֵק - לֹא קָבְעָה לָהּ וֶסֶת[464]שו"ע שם סעי' כ"ג. (אֶלָּא רַק בְּמִקְרִים מְיֻחָדִים, עַל-פִּי הוֹרָאַת חָכָם[465]כעין וסת הדילוג החוזר.).

עד. מִיּוֹם שֶׁקָּבְעָה לָהּ וֶסֶת זֶה, תִּהְיֶה אֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ כָּל אֵימַת שֶׁתַּרְגִּישׁ אֶת אוֹתָהּ הַהַרְגָּשָׁה, עַד סוֹף אוֹתָהּ עוֹנָה. וְאִם רוֹאָה הָאִשָּׁה רַק תּוֹךְ כְּדֵי אוֹתָהּ הַהַרְגָּשָׁה, וּכְשֶׁנִּפְסֶקֶת

הַהַרְגָּשָׁה נִפְסֶקֶת הָרְאִיָּה - אֲסוּרָה רַק תּוֹךְ כְּדֵי הַהַרְגָּשָׁה[466]שו"ע סי' קפ"ט סעי' כ"ד.. וּלְאַחַר הַהַרְגָּשָׁה - אִם לֹא רָאֲתָה - מֻתֶּרֶת. אִם רְגִילָה לִרְאוֹת יוֹם אַחֲרֵי הַרְגָּשָׁתָהּ - תִּהְיֶה אֲסוּרָה רַק בְּיוֹם הַמָּחָרַת, עַד סוֹף אוֹתָהּ עוֹנָה שֶׁרְגִילָה לִרְאוֹת בָּהּ[467]ע"פ שו"ע שם סעי' כ'..

עה. וֶסֶת זֶה יָכוֹל גַּם לְהִקָּבַע צָמוּד לְוֶסֶת אַחֵר שֶׁקָּשׁוּר לִזְמַן מְסֻיָּם89.

לְדֻגְמָא: אִשָּׁה שֶׁשָּׁלְשׁ פְּעָמִים רְצוּפוֹת פִּהֲקָה בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ וְרָאֲתָה - קָבְעָה וֶסֶת לְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ וּפִהוּק, וְאִם יַגִּיעַ אַחַר-כָּךְ רֹאשׁ-חֹדֶשׁ וּתְפַהֵק בּוֹ - תִּהְיֶה אֲסוּרָה מִשְּׁעַת הַפִּהוּק עַד סוֹף אוֹתוֹ רֹאשׁ-חֹדֶשׁ[468]שו"ע שם סעי' כ"ה, וט"ז ס"ק ל"ט.. וְכֵן אִם תְּפַהֵק יוֹם קֹדֶם רֹאשׁ-חֹדֶשׁ - תִּהְיֶה אֲסוּרָה כָּל רֹאשׁ-חֹדֶשׁ[469]שו"ע שם סעי' כ'., אֲבָל אִם יַגִּיעַ רֹאשׁ-חֹדֶשׁ וְלֹא תְּפַהֵק בּוֹ, אוֹ אִם תְּפַהֵק שֶׁלֹּא בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ - אֵין לָהּ לַחְשֹׁשׁ כְּלָל[470]שו"ע שם סעי' י"ט.. וְכֵן הַדִּין בְּאִשָּׁה שֶׁמְּפַהֶקֶת כָּל 25 יוֹם וְרוֹאָה - כְּשֶׁתַּעֲשֶׂה כֵּן בְּאַרְבַּע רְאִיּוֹת, תִּקְבַּע וֶסֶת לְפִהוּק וְהַפְלָגָה, וְאִם יַגִּיעַ יוֹם הַ-25 וּתְפַהֵק בּוֹ - תִּהְיֶה אֲסוּרָה מִשְּׁעַת הַפִּהוּק עַד סוֹף אוֹתָהּ עוֹנָה. וְכֵן אִם תְּפַהֵק בַּיּוֹם הַ-24 - תִּהְיֶה אֲסוּרָה בַּיּוֹם הַ-25 עַד סוֹפוֹ, שֶׁמָּא תִּרְאֶה. אֲבָל אִם תְּפַהֵק בְּיָמִים אֲחֵרִים, אוֹ אִם יַגִּיעוּ יָמִים אֵלּוּ וְלֹא תְּפַהֵק בָּהֶם - אֵין לָהּ לַחְשֹׁשׁ שֶׁמָּא תִּרְאֶה.

עו. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁוֶּסֶת גּוּף זֶה, כְּשֶׁנִּקְבַּע עִם וֶסֶת לִזְמַן - דִּינוֹ כְּמוֹ וֶסֶת זְמַן רָגִיל, וַאֲסוּרָה בְּיוֹם וֶסְתָּהּ מִתְּחִלַּת אוֹתָהּ עוֹנָה, אַף אִם לֹא תְּפַהֵק. וְנוֹהֲגִים לְכַתְּחִלָּה לְהַחְמִיר כְּמוֹתָם[471]ש"ך בנקודות הכסף אות י' (לט"ז ס"ק ל"ט) שם ושו"ע הרב ס"ק צ"ז..

עז. כְּדֵי לִקְבַּע וֶסֶת לְפִהוּק וְלִזְמַן מְסֻיָּם אֵין הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְפַהֵק דַּוְקָא בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁתִּרְאֶה בּוֹ, אֶלָּא אַף אִם תְּפַהֵק אוֹ תַּרְגִּישׁ אֶת הַרְגָּשָׁתָהּ הַמְיֻחֶדֶת יוֹם קֹדֶם לְרִאְיָה - קָבְעָה לָהּ וֶסֶת96.

עח. עַד שֶׁתִּקְבַּע אִשָּׁה זוֹ וֶסֶת לְפִהוּק, צְרִיכָה הִיא לַחְשֹׁשׁ לְכָל רְאִיּוֹתֶיהָ כְּמוֹ כָּל אִשָּׁה רְגִילָה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ; בְּנוֹסָף לְכָךְ, עָלֶיהָ לַחְשֹׁשׁ פַּעַם אַחַת כְּשֶׁתְּפַהֵק - בְּאֵיזֶה יוֹם שֶׁיִּהְיֶה - שֶׁמָּא תִּקְבַּע וֶסֶת לְפִהוּק לְבַד; וַאֲסוּרָה לְשַׁמֵּשׁ עַד שֶׁתִּבְדֹּק. אִם הִתְבָּרֵר שֶׁלֹּא הַפִּהוּק גּוֹרֵם אֶת הָרְאִיָּה - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ פַּעַם נוֹסֶפֶת כְּשֶׁתְּפַהֵק, אֲבָל צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְתַאֲרִיךְ רְאִיָּתָהּ, לְהַפְלָגָה וּלְעוֹנָה בֵּינוֹנִית, כְּאִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ, עַד שֶׁיִּקְבַּע וֶסְתָּהּ בְּשָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת (בְּפִהוּק וְחֹדֶשׁ) אוֹ בְּאַרְבַּע רְאִיּוֹת (בְּפִהוּק וְהַפְלָגָה)[472]שו"ע סי' קפ"ט סעי' כ"א-כ"ב..

עֲקִירַת וֶסֶת הַגּוּף-סִימָן

עט. וֶסֶת זֶה נֶעֱקַר בְּשָׁלֹשׁ פְּעָמִים כִּשְׁאָר וְסָתוֹת, וְעַל-פִּי כָּל הַדִּינִים הַמְּזְכָּרִים לְעֵיל (בְּדִיקָה וְכוּ').

פ. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֵלּוּ הֵן בְּיָמִים שֶׁהָאִשָּׁה צְרִיכָה לִרְאוֹת בָּהֶם וְלֹא רָאֲתָה, דְּהַיְנוּ: אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת לְפִּהוּק לְבַד, אִם תְּפַהֵק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וְלֹא תִּרְאֶה - נֶעֱקַר וֶסְתָּהּ, וְדִינָהּ כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ.

וְכֵן אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת לְפִּהוּק וְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ, וְהִגִּיעַ רֹאשׁ-חֹדֶשׁ וּפִהֲקָה וְלֹא רָאֲתָה, וְדָבָר זֶה אֵרַע שָׁלֹשׁ פְּעָמִים - נֶעֱקַר וֶסְתָּהּ, וְדִינָהּ כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, אֲבָל אִם הִגִּיעַ רֹאשׁ-חֹדֶשׁ וְלֹא פִּהֲקָה וְלֹא רָאֲתָה, וְכֵן אִם תְּפַהֵק שֶׁלֹּא בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ וְלֹא תִּרְאֶה - לֹא יֵעָקֵר וֶסְתָּהּ בְּכָךְ[473]שו"ע שם סעי' כ"ו., וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ שְׁלֹשָׁה רָאשֵׁי-חֳדָשִׁים, וְאַחַר-כָּךְ אֵין לָהּ לַחְשֹׁשׁ אֶלָּא-אִם-כֵּן תְּפַהֵק בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ96.

פא. אִשָּׁה שֶׁמְּפַהֶקֶת בְּהַפְלָגָה קְבוּעָה - יֵעָקֵר וֶסְתָּהּ רַק בְּשִׁלּוּב שְׁנֵיהֶם, דְּהַיְנוּ, רַק אַחֲרֵי שֶׁשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים תַּגִּיעַ הַפְלָגָתָהּ וּתְפַהֵק וְלֹא תִּרְאֶה. וְאַף שֶׁלֹּא נֶעֱקַר וֶסְתָּהּ אֶלָּא רַק אַחֲרֵי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, אֵין לָהּ לַחְשֹׁשׁ בִּימֵי הַפְלָגָתָהּ אַחֲרֵי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים שֶׁלֹּא תְּפַהֵק וְלֹא תִּרְאֶה96.

מְעֻבֶּרֶת וּמֵינִיקָה

פב. מְעֻבֶּרֶת וּמֵינִיקָה נֶחְשָׁבוֹת כְּנָשִׁים "מְסֻלָּקוֹת דָּמִים". מְעֻבֶּרֶת נִכְלֶלֶת בְּדִין זֶה "מִשֶּׁהָכִּיר עֻבָּרָהּ", דְּהַיְנוּ, אַחַר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מְתִּחִלַּת הָעִבּוּר (וְיֵשׁ חוֹלְקִים, וְלֹא נוֹהֲגִים לְהָקֵל כְּמוֹתָם[474]אחרונים. ועי' נדה ח' ע"ב.). דִּין מֵינִיקָה עַיֵּן לְהַלָּן.

מְעֻבֶּרֶת בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ

פג. מְעֻבֶּרֶת תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים (מִתְּחִלַּת עִבּוּרָהּ) - חוֹשֶׁשֶׁת לְוֶסֶת שֶׁקְּבָעָה לִפְנֵי הָעִבּוּר עַד סוֹף שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מִתְּחִלַּת הָעִבּוּר, דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ לְאֹ' בַּחֹדֶשׁ וְהִתְעַבְּרָה (בְּחֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי) - צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְאֹ' חֶשְׁוָן, לְאֹ' כִּסְלֵו וּלְאֹ' טֵבֵת בִּלְבַד. אוּלָם אִם הַוֶּסֶת הַקָּבוּעַ שֶׁל אִשָּׁה הוּא וֶסֶת הַהַפְלָגָה - דִּינָהּ שׁוֹנֶה, שֶׁאַחַר הַהַפְלָגָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁלֹּא רָאֲתָה, אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת עוֹד.

מְעֻבֶּרֶת אַחֲרֵי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים (מִתְּחִלַּת עִבּוּרָהּ) - אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת לְוֶסְתָּהּ הַקָּבוּעַ, וְאִם תִּרְאֶה חוֹשֶׁשֶׁת לִרְאִיָּתָהּ כְּדִין וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ[475]שו"ע סי' קפ"ט סעי' ל"ג-ל"ד וד"ת שם. , וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְחֹדֶשׁ וּלְהַפְלָגָה בִּלְבַד. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצְּרִיכָה לַחְשֹׁשׁ גַּם לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית[476]שו"ע הרב סי' קפ"ט ס"ק קי"ד. ועי' טהר"י יד אליהו ס"ק תמ"ח., וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ[477]עי' פ"ת סי' קפ"ט ס"ק ל"א בשם סדרי

טהרה.. וְנוֹהֲגִים לְהָקֵל[478]אחרונים.. וּבְכָל מְקֻרֶה אֵינָהּ קוֹבַעַת וֶסֶת חָדָשׁ בִּזְמַן הֱיוֹתָהּ מְעֻבֶּרֶת102.

מְעֻבֶּרֶת בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ

פה. מְעֻבֶּרֶת תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים (מִתְּחִלַּת עִבּוּרָהּ) - חוֹשֶׁשֶׁת שֶׁמָּא תִּרְאֶה עַד שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מִתְּחִלַּת עִבּוּרָהּ כְּדִין הַחוֹשֶׁשֶׁת לְוֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, דְּהַיְנוּ: אִם רָאֲתָה בְּא' תִּשְׁרֵי וְנִתְעַבְּרָה - חוֹשֶׁשֶׁת לְל' תִּשְׁרֵי מִדִּין עוֹנָה בֵּינוֹנִית, לְא' חֶשְׁוָן מִדִּין יוֹם הַחֹדֶשׁ, וּלְהַפְלָגָתָהּ הָאַחֲרוֹנָה; וְאִם לֹא רָאֲתָה בָּהֶם, אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת יוֹתֵר, וְטוֹב לְהַמְשִׁיךְ וְלַחְשֹׁשׁ לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית בִּלְבַד עוֹד פַּעֲמַיִם[479]טהרת ישראל סי' קפ"ט ס"ק י"ט., דְּהַיְנוּ בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁים וּבַיּוֹם הַתִּשְׁעִים (כֹּל זֹאת עַד 90 יוֹם מִלֵּיל טְבִילָתָהּ-עִבּוּרָהּ). וְכֵן הַדִּין בְּאִשָּׁה שֶׁפְּסָקָה לִרְאוֹת, לְמָשָׁל מֵחֲמַת מַחֲלָה.

פו. מְעֻבֶּרֶת שֶׁרָאֲתָה תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים - חוֹשֶׁשֶׁת מֵאוֹתוֹ יוֹם לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית וּלְיוֹם הַחֹדֶשׁ וְלַהַפְלָגָה הָאַחֲרוֹנָה כְּדִין וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, וְזֶה עַד לִשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים לְעִבּוּרָהּ.

פז. מְעֻבֶּרֶת אַחֲרֵי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים (מִתְּחִלַּת עִבּוּרָהּ) - אִם תִּרְאֶה צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ כְּוֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, דְּהַיְנוּ: אִם תִּרְאֶה לְמָשָׁל בְּט"ו שְׁבָט - תַּחְשֹׁשׁ לְט"ו אֲדָר מִדִּין וֶסֶת הַחֹדֶשׁ; וְאִם תִּרְאֶה שׁוּב בְּג' אֲדָר - תַּחְשֹׁשׁ לְג' נִיסָן מִדִּין וֶסֶת הַחֹדֶשׁ, וּלְכ"א אֲדָר מִדִּין הַפְלָגָה; וּלְעוֹנָה בֵּינוֹנִית אֵינָהּ חוֹשֶׁשֶׁת, כְּדִלְעֵיל105.

פח. מְעֻבֶּרֶת אַחַר שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים אֵינָהּ קוֹבַעַת וֶסֶת102.

פט. מֵינִיקָה נֶחְשֶׁבֶת לְעִנְיָן זֶה 24 חֳדָשִׁים אַחֲרֵי הַלֵּדָה, אַף אִם אִשָּׁה זוֹ אֵינָהּ מֵינִיקָה 24 חֹדֶשׁ. כִּי אֵין חֲזָרַת הַדָּם תְּלוּיָה בַּהֲנָקָה בִּלְבַד, אֶלָּא בְּגָלַל שֶׁגּוּפָהּ לֹא חָזַר עֲדַיִן לְקַדְמוּתוֹ, וּרְאִיּוֹתֶיהָ בִּזְמַן זֶה אֵינָן יְכוֹלוֹת לִהְיוֹת סְדִירוֹת[480]שו"ע סי' קפ"ט סעי' ל"ג-ל"ד..

צ. מֵינִיקָה שֶׁרוֹאָה פַּעַם אַחַת בִּימֵי הֲנָקָתָהּ - חוֹשֶׁשֶׁת לְיוֹם הַחֹדֶשׁ. וְאִם תִּרְאֶה פַּעַם נוֹסֶפֶת - תַּחְשֹׁשׁ לְחֹדֶשׁ וּלְהַפְלָגָה. וַחֲשָׁשׁ זֶה כֹּחוֹ כְּוֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, וְאֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית, כְּדִלְעֵיל בְּדִין מְעֻבֶּרֶת. וְיֵשׁ מַחְמִירִים בְּמֵינִיקָה יוֹתֵר מִבִּמְעֻבֶּרֶת וּמַצְרִיכִים לַחְשֹׁשׁ גַּם לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית, וְטוֹב לְחַשֵּׁשׁ לְדִבְרֵיהֶם.

צא. מֵינִיקָה שֶׁקָּבְעָה וֶסֶת בִּימֵי הֲנָקָתָהּ, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ בְּתוֹךְ 24 חֹדֶשׁ אֶלָּה רַק לְוֶסֶת שֶׁקָּבְעָה. וְאֵין דִּין וֶסֶת זֶה כְּוֶסֶת לְכָל דָּבָר, וּכְשֶׁיַּעַבְרוּ יְמֵי הֲנָקָתָהּ, תִּצְטָרֵךְ לַחֲזֹר וְלַחְשֹׁשׁ לְוֶסֶת שֶׁקָּדֶם עִבּוּרָהּ, אִם הָיָה לָהּ, כְּדִלְקַמָּן[481]סדרי טהרה סי' קפ"ט ס"ק ל"ו..

צב. אַחֲרֵי יְמֵי הָעִבּוּר וְהַהֲנָקָה, חוֹזְרוֹת הַנָּשִׁים לַחְשֹׁשׁ לְוֶסֶתָן הָרִאשׁוֹן. כֵּיצַד? אִם הָיָה לָהּ לִפְנֵי עִבּוּרָהּ וֶסֶת לְתַאֲרִיךְ מְסֻיָּם בַּחֹדֶשׁ - כְּשֶׁיַּגִּיעַ תַּאֲרִיךְ זֶה בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה אַחֲרֵי

יְמֵי הַהֶנָקָה, צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ שֶׁמָּא תִּרְאֶה בּוֹ. אִם תִּרְאֶה בּוֹ - תֵּחָשֵׁב כְּבַעֲלַת וֶסֶת קְבוּעַ, וְאִם לֹא תִּרְאֶה - דִּינָהּ כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ.

צג. אִשָּׁה שֶׁהָיְתָה לָהּ לִפְנֵי עִבּוּרָהּ וֶסֶת לְהַפְלָגָה - אֵין הִיא יְכוֹלָה לַחְשֹׁשׁ אֶלָּא רַק לְאַחַר שֶׁתִּרְאֶה רְאִיָּה אַחַת, וְאַחֲרֵי שֶׁרָאֲתָה פַּעַם אַחַת צְרִיכָה לִסְפֹּר מֵרְאִיָּה זוֹ אֶת מִסְפַּר הַיָּמִים שֶׁהָיְתָה רְגִילָה לְהַפְלִיג לִפְנֵי עִבּוּרָהּ. אִם יַגִּיעַ וֶסְתָּהּ בְּיוֹמוֹ - תֵּחָשֵׁב כְּבַעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ, וְאִם לֹא יַגִּיעַ - דִּינָהּ כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ.

צד. אִשָּׁה שֶׁהָיְתָה לָהּ לִפְנֵי עִבּוּרָהּ וֶסֶת הַגּוּף (סִימָן וְכַדּוֹמֶה) - אֵין הִיא צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ אֶלָּא עַד שֶׁיַּגִּיעַ וֶסֶת גּוּף זֶה. בְּרֶגַע שֶׁחָזַר הַוֶּסֶת אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת, דִּינוֹ כְּוֶסֶת קָבוּעַ, וְאֵינוֹ נֶעֱקָר בְּפָחוֹת מִשָּׁלֹשׁ פְּעָמִים, כְּדִלְעֵיל[482]שו"ע שם סעי' ל"ד והחונים עליו.. לְפִיכָךְ, אִשָּׁה בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ תִּרְשֹׁם אֶת רְאִיּוֹתֶיהָ (בִּתְחִלַּת עִבּוּרָהּ) כְּדֵי שֶׁתִּזְכֹּרֶן בְּסוֹף יְמֵי הֶנָקָתָהּ (עַיֵּן סָעִיף ו').

צה. אִשָּׁה שֶׁהָיְתָה לָהּ לִפְנֵי עִבּוּרָהּ וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, אֵינָהּ צְרִיכָה אַחַר 24 חֹדֶשׁ לַחְשֹׁשׁ לַתַּאֲרִיכִים הַיְשָׁנִים, וּכְשֶׁתִּרְאֶה, תַּתְחִיל לַחְשֹׁשׁ כְּאִשָּׁה שֶׁמַּתְחִילָה לִרְאוֹת, שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ[483]נוב"י בפ"ת סי' קפ"ט ס"ק ל"ב..

זְקֵנָה

צו. זְקֵנָה הִיא אִשָּׁה שֶׁהִגִּיעָה לְגִיל כָּזֶה שֶׁרָאוּי לְקָרוֹא לָהּ "סַבְתָּא" בְּפָנֶיהָ וְלֹא תֵּעָלֵב מִזֶּה[484]שו"ע סי' קפ"ט סעי' כ"ט..

צז. כְּשֶׁתַּגִּיעַ לְגִיל כָּזֶה - אִם תַּפְסִיק לִרְאוֹת 90 יוֹם, נֶעֱקָר וֶסְתָּהּ וְהִיא נֶחְשֶׁבֶת כ"מְסֻלֶּקֶת דָּמִים", וְאַף אִם תִּרְאֶה פַּעַם אוֹ פַּעֲמַיִם אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְכָלוּם, וּרְאִיָּה זֹאת מְקֻרֶרֶת הִיא. אוּלָם אִם תַּחֲזֹר לִרְאוֹת שָׁלֹשׁ פְּעָמִים - אֵינָהּ מְסֻלֶּקֶת דָּמִים. וְכֵן אִם חָזְרָה לִרְאוֹת אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת בַּתַּאֲרִיכִים אוֹ בַּהַפְלָגוֹת שֶׁהָיְתָה רְגִילָה לִרְאוֹת בָּהֶם - חָזְרָה לְוֶסְתָּהּ הָרִאשׁוֹן, וְאֵינָהּ מְסֻלֶּקֶת דָּמִים[485]שו"ע שם סעי' ל'-ל"א.. זְקֵנָה זוֹ יְכוֹלָה לִרְאוֹת בְּהַפְלָגוֹת שֶׁל 90 יוֹם, וְאֵין הַפְסָקַת 90 הַיָּמִים מֵרָאָה עַל הַפְסָקַת רְאִיּוֹתֶיהָ. דָּבָר זֶה נִקְבָּע בִּשְׁלֹשׁ פְּעָמִים, דְּהַיְנוּ בְּאַרְבַּע רְאִיּוֹת, כְּמוֹ כָּל וֶסֶת הַהַפְלָגָה[486]עי' שו"ע שם סעי' כ"ז..

צח. בִּזְמַנֵּנוּ טֶבַע הַנָּשִׁים כְּשֶׁמַּגִּיעוֹת לִבְלוֹת, סָמוּךְ לִימֵי זִקְנָתָן, אֵינָן פּוֹסְקוֹת לִרְאוֹת בְּפַעַם אַחַת, אֶלָּא מַתְחִילוֹת לְאַחַר וֶסְתָּן לִרְאוֹת כָּל חֳדָשִׁים וְכַדּוֹמֶה, וְאַחַר כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁמַּתְמִידוֹת בְּחָדָשִׁים, מְאַחֲרוֹת וְרוֹאוֹת כָּל שִׁלְשָׁה חֳדָשִׁים. וְכֵן עַל זֶה הַדֶּרֶךְ. וְיכוֹלָה אִשָּׁה לִשְׁהוֹת כַּמָּה שָׁנִים בְּמִנְהָג זֶה; בְּמֵיֻחָד הַנָּשִׁים שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעוּ לִכְלַל זִקְנָה אֶלָּא רַק מִתְקָרְבוֹת לְכָךְ. כְּמוֹ כֵן מָצוּי אֵצֶל נָשִׁים אֵלּוּ שֶׁרוֹאוֹת פַּעַם בְּהַפְלָגָה מְאֻחֶרֶת וּפַעַם בְּהַפְלָגָה קְרוֹבָה, לְלֹא כָּל סֵדֶר. לְכֵן, אִשָּׁה שֶׁמַּגִּיעָה לְגִיל זֶה - תַּקְפִּיד לִבְדֹּק עַצְמָהּ אַף

אִם נִתְאַחֵר וֶסְתָּהּ לִרְאוֹת אַחַר כַּמָּה חֳדָשִׁים, שֶׁמָּא תִּרְאֶה אַחַר-כָּךְ, וְלֹא תִסְמֹךְ עַל עַצְמָהּ שֶׁהִגִּיעָה לִכְלַל זִקְנָה.

צט. אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה חֲצִי שָׁנָה וְיוֹתֵר - אֵין לָהּ לַחְשֹׁשׁ שֶׁמָּא תַּחֲזֹר וְתִרְאֶה שׁוּב[487]טהרת ישראל סי' קפ"ד ס"ק מ"ג..

ק. אִשָּׁה שֶׁפָּסְקָה מִלִּרְאוֹת וּבוֹשָׁה בְּכָךְ, וְאוֹמֶרֶת לְבַעֲלָהּ שֶׁהִיא טְמֵאָה - צְרִיכָה לִטְבֹּל, אַךְ לֹא תְבָרֵךְ עַל טְבִילָתָהּ[488]ר"פ ח"א סי' ל"ב.. אוּלָם אִם הֶחְזִקָה נִדָּה בִּשְׁכֵנוֹתֶיהָ - צְרִיכָה לְבָרֵךְ עַל טְבִילָה זוֹ[489]ר"פ ח"א סי' ל"ז.. לָכֵן, אִם אֵינָהּ רוֹצָה לִטְבֹּל - צְרִיכָה לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם115.

כַּדּוּרִים הַמְשַׁנִּים וֶסֶת

קא. אִשָּׁה הַמִּשְׁתַּמֶּשֶׁת בְּכַדּוּרִים הַמְסַדְּרִים אֶת הוֹפָעַת הַוֶּסֶת אוֹ מוֹנְעִים אוֹתָהּ - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לַתַּאֲרִיכִים שֶׁהָיְתָה אֲמוּרָה לִרְאוֹת בָּהֶם לְלֹא הַכַּדּוּרִים, כָּל עוֹד הִיא לוֹקַחַת אֶת הַכַּדּוּרִים, אֲפִלּוּ אִם הָיָה לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ[490]שו"ת רדב"ז החדשות סי' קל"ו, דעת כהן סי' פ"ג, חוברת המאסף (החדש) 2 עמ' 207.. אַךְ צְרִיכָה לַחֲשֹׁשׁ לַתַּאֲרִיכִים שֶׁצִּפּוּיָה לִרְאוֹת בָּהֶם בְּעִקְבוֹת הַשִּׁמּוּשׁ בַּכַּדּוּרִים, וַחֲשָׁשׁ זֶה כֹּחוֹ כְּוֶסֶת קָבוּעַ.

קב. כְּשֶׁמְּסַיֶּמֶת הָאִשָּׁה אֶת מָנַת הַכַּדּוּרִים הַחֲדָשִׁית - עָלֶיהָ לִפְרֹשׁ וְלִבְדֹּק הֵחֵל מִ-36 שָׁעוֹת לְאַחַר נְטִילַת הַכַּדּוּר הָאַחֲרוֹן וְעַד שֶׁתִּרְאֶה, אוֹ עַד שֶׁיַּחְלְפוּ שִׁבְעָה יָמִים, שֶׁזֶּה הַזְּמַן שֶׁעָשׂוּי הַוֶּסֶת לְהִתְעַכֵּב מֵחֲמַת הַשְׁפָּעַת הַכַּדּוּרִים[491]על פי חוות דעת רופאים, לגבי הכדורים המצויים כיום (תשס"ו)..

קג. אִם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים תִּרְאֶה הָאִשָּׁה בְּמִסְפַּר יָמִים קְבוּעַ אַחַר נְטִילַת הַכַּדּוּר הָאַחֲרוֹן, וּבַיָּמִים שֶׁלִּפְנֵי כֵן בָּדְקָה וְלֹא רָאֲתָה - קָבְעָה בְּכָךְ וֶסֶת, וּצְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ לְיוֹם זֶה בִּלְבַד.

קד. כַּאֲשֶׁר מַפְסִיקָה הָאִשָּׁה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכַּדּוּרִים, חוֹשֶׁשֶׁת בַּיָּמִים שֶׁלְּאַחַר הַפְּסָקַת הַכַּדּוּרִים כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסָעִיף ק"ב, וּלְאַחַר מִכֵּן חוֹזֶרֶת לְדִינָהּ הָרִאשׁוֹן, דְּהַיְנוּ: אִם הָיָה לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ לְיוֹם הַחֹדֶשׁ, חוֹשֶׁשֶׁת לְיוֹם הַחֹדֶשׁ, וְאִם הָיָה לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ, חוֹשֶׁשֶׁת לְהַפְלָגָה, חוֹשֶׁשֶׁת לְהַפְלָגָתָהּ מֵרְאִיָּתָהּ הָאַחֲרוֹנָה; וְאִם לֹא הָיָה לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ, חוֹשֶׁשֶׁת לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית וּלְיוֹם הַחֹדֶשׁ מֵרְאִיָּתָהּ הָאַחֲרוֹנָה, עַד שֶׁתִּרְאֶה רְאִיָּה נוֹסֶפֶת, וְתַחְשֹׁשׁ מִמֶּנָּה לְעוֹנָה בֵּינוֹנִית, לְיוֹם הַחֹדֶשׁ וּלְהַפְלָגָה.

קה. אִשָּׁה הַמִּשְׁתַּמֶּשֶׁת בְּכַדּוּרִים הַמַּקְדִּימִים וּמְבִיאִים אֶת הַוֶּסֶת - אֲסוּרָה לְבַעֲלָהּ מִשְּׁעַת לְקִיחָתָם, וּבִלְבַד שֶׁהֵם עֲשׂוּיִים לְהָבִיא אֶת הַוֶּסֶת תּוֹךְ 24 שָׁעוֹת. כַּאֲשֶׁר מַפְסִיקָה לָקַחַת כַּדּוּרִים אֵלּוּ - חוֹזֶרֶת לְדִינָהּ הָרִאשׁוֹן, כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר בַּסָּעִיף הַקּוֹדֵם.

קו. לְעִתִּים הַכַּדּוּרִים עוֹקְרִים אֶת הַוֶּסֶת, אַךְ גּוֹרְמִים לָאִשָּׁה לִרְאוֹת כְּתָמִים. כְּתָמִים אֵלֶּה עֲשׂוּיִים לֶאֱסֹר, אִם הִתְמַלְּאוּ בָּהֶם תְּנָאֵי כְּתָמִים הַמְבֹאָרִים בְּפֶרֶק ב' (גֶּדֶל, בֶּגֶד לָבָן, הַמְקַבֵּל טֻמְאָה וכו') אַךְ אֵין לָהֶם דִּין וֶסֶת לַחְשֹׁשׁ לוֹ, גַּם אִם נִמְצְאוּ בִּבְדִיקָה פְּנִימִית.

קז. יֵשׁ לָדַעַת שֶׁאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכַדּוּרִים (וּשְׁאָר אֶמְצָעִים) לִמְנִיעַת הֵרָיוֹן אֶלָּא בְּמִקְרִים מְיֻחָדִים וְעַל פִּי הוֹרָאַת חָכָם, כַּמְבֹאָר בְּפֶרֶק י"ט סָעִיף י"ז.

הַנוֹסַעַת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם

קח. אִשָּׁה הַנוֹסַעַת לְחוּץ לָאָרֶץ אוֹ הַבָּאָה לָאָרֶץ וְיוֹמָהּ מִתְקַצֵּר אוֹ מִתְאָרֵךְ - אֵינָהּ צְרִיכָה לְשַׁנּוֹת אֶת סְפִירָתָהּ מִשּׁוּם כָּךְ, לֹא לְעִנְיַן וְסָתוֹת וְלֹא לְעִנְיַן שִׁבְעָה נְקִיִּים, אֶלָּא תְּחַשֵּׁב כָּל יוֹם לְפִי שְׁקִיעָה וּזְרִיחָה, בֵּין אִם הוּא אָרֹךְ וּבֵין אִם הוּא קָצָר, וְאִם יוֹם זֶה הוּא הַשְּׁבִיעִי לִסְפִירָתָהּ - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

קט. אִשָּׁה הָעוֹבֶרֶת אֶת "קַו הַתַּאֲרִיךְ" - תְּחַשֵּׁב אֶת וֶסֶת הַחֹדֶשׁ לְפִי הַתַּאֲרִיךְ הָעִבְרִי בַּמָּקוֹם בּוֹ הִיא נִמְצֵאת, וְאֶת וֶסֶת הַהַפְלָגָה וְשִׁבְעָה הַנְּקִיִּים לְפִי הַיָּמִים הָעוֹבְרִים עָלֶיהָ (שְׁקִיעָה וּזְרִיחָה)[492]אחרונים.. וְאִם יוֹם זֶה הוּא הַשְּׁבִיעִי לִסְפִירָתָהּ - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

פֶּרֶק ח - בְּדִיקָה לִפְנֵי תַשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו

הַקְדָּמָה

א. יֶשְׁנָם מִקְרִים שֶׁהָאִשָּׁה חַיֶּבֶת לִבְדֹּק אֶת עַצְמָהּ לִפְנֵי הַתַּשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו מֵחֲשָׁשׁ שֶׁרָאֲתָה; יֶשְׁנָם מִקְרִים שֶׁאָסוּר לְאִשָּׁה לִבְדֹּק לִפְנֵי תַשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו; וְיֶשְׁנָם מִקְרִים שֶׁבָּהֶם אֵין חִיּוּב לִבְדֹּק, אַךְ מֻתָּר לְהַחְמִיר וְלִבְדֹּק[493]נדה י"ב ע"א, ט"ז ע"ב.. הַדִּינִים מִשְׁתַּנִּים בֵּין בַּעֲלַת וֶסֶת קְבוּעַ, דְּהַיְנוּ מִי שֶׁיּוֹדַעַת בְּבֵרוּר אֶת הַיּוֹם הַבָּא שֶׁתִּרְאֶה בּוֹ, לְבֵין מִי שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קְבוּעַ, כְּדִלְקַמָּן.

ב. בַּעֲלַת וֶסֶת חֲצִי קְבוּעַ (עַיֵּן לְקַמָּן) - בַּזְּמַן שֶׁוַּדַּאי לָהּ שֶׁלֹּא תִּרְאֶה, דְּהַיְנוּ כְּבַעֲלַת וֶסֶת קְבוּעַ; וּבַזְּמַן שֶׁעֲלוּלָה לִרְאוֹת, דְּהַיְנוּ כְּבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ.

ג. וֶסֶת הַגּוּף נֶחְשָׁב כְּמוֹ וֶסֶת קָבוּעַ.

בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ

ד. בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ אֵינָהּ צְרִיכָה בְּדִיקָה כְּלָל, לֹא לִפְנֵי תַשְׁמִישׁ וְלֹא לְאַחֲרָיו. וְאַדְרַבָּא, אֵין לָהּ לִבְדֹּק בִּפְנֵי בַעֲלָהּ (דְּהַיְנוּ בִּידִיעַת בַּעֲלָהּ) בְּעֵת הַתַּשְׁמִישׁ, לֹא לְפָנָיו וְלֹא לְאַחֲרָיו, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְשֹׁשׁ שֶׁרָאֲתָה דָּם אוֹ הִרְגִּישָׁה וְיִנָּקְפֵנוּ לִבּוֹ וְיִפְרֹשׁ מִמֶּנָּה[494]ע"פ השו"ע והרמ"א סי' קפ"ו סעי' א'. וע' ד"ת שם.. אֲבָל שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַעֲלָהּ וְשֶׁלֹּא בְּעֵת הַתַּשְׁמִישׁ, הֲרֵי כָּל הַמַּרְבֶּה לִבְדֹּק תָּבוֹא עָלֶיהָ בְּרָכָה[495]ד"ת סי' קפ"ו ס"ק ג'.. וְהָרַמְבַּ"ם זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה

מַצְרִיךְ לִבְדֹּק אַחַר תַּשְׁמִישׁ - הֵיא בְּעֵד (בֶּגֶד נָקִי) אֶחָד וְהוּא בְּעֵד אֶחָד - וְלִרְאוֹת בָּהֶם שֶׁמָּא רָאֲתָה בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ. וּלְדַעְתּוֹ - שֶׁל הָרַמְבַּ"ם - נָשִׁים צְנוּעוֹת וַחֲסִידוֹת בּוֹדְקוֹת אֶת עַצְמָן אַף לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ. אֲבָל לַהֲלָכָה נִתְקַבְּלָה הַדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה בְּדִיקָה כְּלָל, וְכָךְ נָהֲגוּ[496]שו"ע סי' קפ"ו סעי' א'..

ה. אִשָּׁה שֶׁרוֹצָה לְהַחְמִיר עַל עַצְמָהּ וְלִנְהֹג כְּמוֹ הָרַמְבַּ"ם, יְכוֹלָה לִבְדֹּק לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ רַק בְּצוּרָה שֶׁבַּעֲלָהּ לֹא יֵדַע מִכָּךְ, וְשֶׁהִיא לֹא תִּכָּנֵס לְמֶתַח. וְאַחַר הַתַּשְׁמִישׁ תִּבְדֹּק רַק אַחֲרֵי שֶׁיַּעֲבְרוּ כְּעֶשֶׂר דַּקּוֹת[497]עי' טהרת ישראל סי' קפ"ז סעי' ד' וד"ת ס"ק ח'., וְלֹא תִּבְדֹּק בִּפְנֵי בַּעֲלָהּ, וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁאֲפִלּוּ אִם תִּמְצָא דָּם, תִּהְיֶה טְמֵאָה בְּפַעַם זוֹ בִּלְבַד, אַךְ לֹא תֵּחָשֵׁב כְּרוֹאָה מֻחֶמֶת תַּשְׁמִישׁ[498]עי' ב"י סי' קפ"ו ד"ה והרמב"ם.. וְכָל הַמַּרְבֶּה לִבְדֹּק בְּצוּרָה זוֹ הֲרֵי זוֹ מְשֻׁבַּחַת[499]נדה י"ג ע"א.. אֲבָל אִם לִבָּהּ אוֹ לִבּוֹ נוֹקְפִים אוֹתָם, וְהֵם רוֹאִים שֶׁדָּבָר זֶה מְבִיאָם לְמֶתַח, וּמְבִיאִים אַחַר-כָּךְ לַחֲשָׁשׁוֹת, וְיָכוֹל לַהֲבִיאָם לִפְרִישָׁה - הֲרֵי זוֹ חֲסִידוּת שֶׁל שְׁטוּת, וְאָסוּר לָהֶם לִנְהֹג בְּחֻמְרָה זוֹ. וְכֵן אִם רוֹאָה הָאִשָּׁה שֶׁהַבְּדִיקוֹת הָרַבּוֹת יְכוֹלוֹת לִגְרֹם לָהּ לִפְצִיעָה - אֵין לָהּ לִבְדֹּק עַצְמָהּ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגָּרְמוּ סְבוּכִים[500]ע"פ ב"י סי' קצ"ו ד"ה ומ"ש שתכניסהו..

ו. גַּם בַּעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ שֶׁעַל-פִּי הַדִּין אֵינָהּ חַיֶּבֶת לִבְדֹּק לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ אוֹ אַחֲרָיו - אִם הִיא מַרְגִּישָׁה אֵיזוֹ הַרְגָּשָׁה חֲשׁוּדָה, חַיֶּבֶת הִיא לִבְדֹּק לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו[501]עי' חכמת אדם כלל ק"ט סעי' א'.. וְעֵדִיף שֶׁתִּבְדֹּק שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַּעֲלָהּ, וְאִם אֵין דֶּרֶךְ אַחֶרֶת תִּבְדֹּק אַף בִּפְנָיו (לֹא מַמָּשׁ בְּפָנָיו, אֶלָּא בִּידִיעָתוֹ).

ז. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִשָּׁה שֶׁמָּצְאָה פַּעַם אַחַת דָּם אַחֲרֵי תַּשְׁמִישׁ, צְרִיכָה לִבְדֹּק בַּפַּעַם הַבָּאָה לִפְנֵי הַתַּשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו. וְיֵשׁ חוֹלְקִים וְסוֹבְרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה. עַל-כֵּן כָּל אִשָּׁה בְּמַצָּב כָּזֶה תִּשְׁאַל לְחָכָם כֵּיצַד לִנְהֹג[502]עי' פ"ת סי' קפ"ו ס"ק ב' בשם החוו"ד, ועי' ד"ת שם ס"ק י' בשם שו"ע הרב..

ח. בְּמִקְרֶה שֶׁאֵין הָאִשָּׁה חַיֶּבֶת לִבְדֹּק, וְהַבַּעַל מְבַקֵּשׁ מִמֶּנָּה שֶׁתַּעֲשֶׂה זֹאת לִפְנֵי הַתַּשְׁמִישׁ - יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁחַיֶּבֶת לִבְדֹּק, כִּי אִם לֹא תִּבְדֹּק - יַחְשֹׁשׁ בַּעֲלָהּ וְיִפְרֹשׁ, אוּלַם אִם תִּבְדֹּק - לֹא יַחְשֹׁשׁ, שֶׁהֲרֵי בָּדְקָה רַק עַל-פִּי בַּקָּשָׁתוֹ[503]שו"ע הרב סי' קפ"ד סעי' ג', כרתי ופלתי סי' קפ"ו ס"ק א'.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאָמְנָם מֻתָּר לָהּ לִבְדֹּק, אַךְ אֵינָהּ חַיֶּבֶת בְּכָךְ, כִּי חֲכָמִים פְּטָרוּהָ[504]אחרונים.. וְכָל זֶה לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ, אֲבָל לְאַחַר תַּשְׁמִישׁ אֵין לַבַּעַל לְבַקֵּשׁ מֵאִשְׁתּוֹ שֶׁתִּבְדֹּק, שֶׁמָּא יִמְצְאוּ דָּם וְיַחְשְׁשׁוּ בְּפַעַם אַחֶרֶת[505]שו"ע הרב סי' קפ"ד שם.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאָסוּר לָהּ לִבְדֹּק, שֶׁמָּא יַחְשֹׁשׁ שֶׁלֹּא בָּדְקָה יָפֶה, אוּלַם אִם לֹא תִּבְדֹּק,

יֵדַע וְיָבִין הַבַּעַל שֶׁלֹּא בָּדְקָה מִפְּנֵי שֶׁאָסְרוּ עָלֶיהָ חֲכָמִים וְלֹא יַקְפִּיד[506]עי' ד"מ סי' קפ"ד סעי' א'..

לַהֲלָכָה תִּבְדֹּק הָאִשָּׁה, אִם בַּעֲלָהּ בִּקֵּשׁ מִמֶּנָּה, בֵּין לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ וּבֵין לְאַחֲרָיו.

וְרָאוּי שֶׁהַבַּעַל לֹא יְבַקֵּשׁ מֵאִשְׁתּוֹ לִבְדֹּק, שֶׁאַף אִם לִבּוֹ לֹא יִנְקְפֶנּוּ, יֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁלִּבָּהּ יִנְקְפֶנָּה וְתִפָּרֵשׁ[507]אחרונים..

ט. אִם אָדָם מַחְמִיר עַל עַצְמוֹ, עָלָיו לְהַדְגִּישׁ וְלוֹמַר לְעַצְמוֹ וּלְאִשְׁתּוֹ שֶׁכָּל מַעֲשֵׂיהֶם הֵם בְּגֶדֶר חֻמְרָה וּבְלִי נֶדֶר, שֶׁאִם לֹא כֵּן, הֵם יֵעָנְשׁוּ עַל כָּל שִׁנּוּי וַחֲרִיגָה, כְּמוֹ הַנּוֹדֵר נְדָרִים.

בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ

י. בְּדִינָהּ שֶׁל בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ יֵשׁ שָׁלֹשׁ שִׁיטוֹת:

א) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה בְּדִיקָה כְּלָל לְבַעֲלָהּ, לֹא לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ וְלֹא לְאַחֲרָיו[508]רש"י ועוד..

ב) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבִּשְׁלֹשׁ הַפְּעָמִים הָרִאשׁוֹנוֹת צְרִיכָה בְּדִיקָה לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו, וְגַם בַּעֲלָהּ צָרִיךְ לִבְדֹּק אַחַר תַּשְׁמִישׁ אִם הַבֶּגֶד שֶׁהוּא נִגָּב בּוֹ נָקִי מִדָּם, וְאַחַר שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אֵלּוּ טְהוֹרָה הָאִשָּׁה לְבַעֲלָהּ וְאֵינָהּ צְרִיכָה יוֹתֵר בְּדִיקָה לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו[509]דעה א' בשו"ע סי' קפ"ו סעי' ב', רי"ף..

בְּדִיקוֹת אֵלּוּ נוֹעֲדוּ לְבָרֵר שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ, שֶׁהֲרֵי לֹא בָּרוּר מַה קּוֹבֵעַ אֶת רְאִיָּתָהּ, וְיֶשְׁנָהּ אֶפְשָׁרוּת שֶׁתְּנָאֵי הַסְּבִיבָה הַחִיצוֹנִית קוֹבְעִים אוֹתָהּ, כְּגוֹן אֲכִילָה אוֹ קְפִיצָה, וְיָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁגַּם תַּשְׁמִישׁ גּוֹרֵם לָהּ רְאִיָּה[510]ר"ן פ"ב דשבועות, מובא בב"י סי' קפ"ו., עַל-כֵּן יֵשׁ צֹרֶךְ בְּשָׁלֹשׁ בְּדִיקוֹת יְסוֹדִיוֹת, כַּאֲשֶׁר הַבְּדִיקוֹת שֶׁקֹּדֶם הַתַּשְׁמִישׁ תִּהְיֶינָה סְמוּכוֹת לַתַּשְׁמִישׁ אוֹ מֵעֵת שֶׁמְּכִינָה עַצְמָהּ לִקְרָאתוֹ, וְשֶׁלְּאַחַר הַתַּשְׁמִישׁ תִּהְיֶינָה מִיָּד, דְּהַיְנוּ תּוֹךְ חֲמֵשׁ דַּקּוֹת[511]עי' שו"ע הרב סי' קפ"ו ס"ק ג' וס"ק ד'. ועי' לקמן מקור 29..

ג) וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁתָּמִיד צְרִיכָה בְּדִיקָה לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו[512]דעה ב' בשו"ע סי' קפ"ו סעי' ב', רא"ש..

וּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם גַּם בַּעֲלָהּ צָרִיךְ תָּמִיד בְּדִיקָה אַחֲרֵי תַּשְׁמִישׁ[513]דעה ג' בשו"ע סי' קפ"ו סעי' ב', רמב"ם..

יא. יֵשׁ הַפּוֹסְקִים כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה, שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה בְּדִיקָה כְּלָל[514]ש"ך סי' קפ"ו שם., וּבְמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ כְּמוֹתָם אֵין לְהַחְמִיר[515]תורת השלמים סי' קפ"ו ס"ק ב'.. אַךְ רֹב הַפּוֹסְקִים נָקְטוּ כַּסְּבָרָא הָרִאשׁוֹנָה הַמּוֹפִיעָה בַּשֻּׁלְחָן-עָרוּךְ, שֶׁהִיא דַּעַת הָרִי"ף - עַל-פִּי הַכְּלָל: "סְתָם" וְ"יֵשׁ" הֲלָכָה כְּ"סְתָם"[516]עי' יד מלאכי כללים, שדי חמד, ולחם ושמלה בסי' קפ"ט שמלה ט'. ועי' שו"ע הרב סי' קפ"ו ס"ק ז'.. וּלְפִי זֶה צְרִיכָה

בְּדִיקָה בְּשָׁלֹשׁ הַפְּעָמִים הָרִאשׁוֹנוֹת לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו, וְגַם בַּעֲלָהּ צָרִיךְ לִבְדֹּק אֶת עַצְמוֹ אַחַר תַּשְׁמִישׁ24. וְיֵשׁ הַפּוֹסְקִים כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם וְהָרֹא"שׁ שֶׁצְּרִיכָה בְּדִיקָה בְּכָל תַּשְׁמִישׁ[517]עי' גליון מהרש"א בשם הט"ז סי' קפ"ד ס"ק י"ג וסי' קפ"ט ס"ק ה'..

לַהֲלָכָה, כָּל אִשָּׁה תִּנָּהֵג כְּמִנְהַג מִשְׁפַּחְתָּהּ (כְּלוֹמַר מִשְׁפַּחַת בַּעֲלָהּ), אִם הוּא מִנְהָג מֻהַמּוּבָאִים לְעֵיל. וְאִם אֵין לָהּ אוֹ לְמִשְׁפַּחְתָּהּ מִנְהָג בָּרוּר - תִּנָּהֵג כַּשִּׁיטָה שֶׁפְּסָקוּהָ רֹב הַפּוֹסְקִים שֶׁהִיא דַּעַת הָרִי"ף. וְהָרוֹצָה לְשַׁנּוֹת מִנְהָגָהּ אוֹ מִנְהַג מִשְׁפַּחְתָּהּ וּלְהָקֵל כְּדַעַת הָרִי"ף - צְרִיכָה "הַתָּרַת נְדָרִים" (וְתִשְׁאַל חָכָם אֵיךְ לַעֲשׂוֹתָהּ). וְאִם הִיא רוֹצָה לְהַחְמִיר כְּדַעַת הָרֹא"שׁ אוֹ הָרַמְבַּ"ם - תֹּאמַר לִפְנֵי שְׁנוֹהֶגֶת כֵּן שֶׁאֵין הִיא מְקַבֶּלֶת חֻמְרָה זוֹ כְּנֶדֶר אֶלָּא כְּמִנְהָג טוֹב בְּלִי נֶדֶר, כְּדֵי שֶׁאִם תִּרְצֶה תּוּכַל לְבַטְּלוֹ לְלֹא הַתָּרַת נְדָרִים[518]עי' שו"ע יו"ד סי' רי"ד סעי' א'..

יב. אִשָּׁה שֶׁהָיָה לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ וְנֶעֱקַר אוֹ הִשְׁתַּנָּה לְשֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ - צְרִיכָה לִבְדֹּק כְּמוֹ בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ. וְאַף שֶׁלִּשִׁיטַת הָרִי"ף צָרִיךְ בְּדִיקָה רַק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים רִאשׁוֹנוֹת כְּדֵי לְוַדֵּא שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ, וְאִשָּׁה זוֹ הֲרֵי כְּבָר שִׁמְּשָׁה הַרְבֵּה פְּעָמִים וְלֹא רָאֲתָה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ, אַף-עַל-פִּי-כֵן תִּבְדֹּק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אַחַר שֶׁהִשְׁתַּנָּה וֶסְתָּהּ, כִּי אֶפְשָׁר שֶׁגַּם טִבְעָהּ הִשְׁתַּנָּה וְהַתַּשְׁמִישׁ גּוֹרֵם לִרְאִיָּה[519]אחרונים..

יג. אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ וְנִתְאַלְמְנָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה, כְּשֶׁתִּנָּשֵׂא שֵׁנִית צְרִיכָה לִבְדֹּק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּדָקָה כְּבָר בַּנִּשּׂוּאִין הָרִאשׁוֹנִים.

יד. מֵינִיקָה אוֹ מְעֻבֶּרֶת שֶׁהִשְׁתַּנָּה וֶסְתָּן, אֵינָן צְרִיכוֹת בְּדִיקָה לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו[520]סי' קפ"ט סעי' ל"ג, פ"ת סי' קפ"ו ס"ק ד'. ועי' ד"ת ס"ק י"ג., כִּי הֵן בְּדֶרֶךְ-כְּלָל מְסֻלָּקוֹת דָּמִים.

טו. אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ וּבָדְקָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וְהֶחְזְקָה שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ - וְאַחַר-כָּךְ שִׁמְּשָׁה לְלֹא בְּדִיקוֹת וּמָצְאָה דָּם תּוֹךְ חֲצִי שָׁעָה מֵהַתַּשְׁמִישׁ[521]זמן "אחר התשמיש מיד" הוא במחלוקת מחמש דקות עד חצי שעה, עי' ד"ת סי' קפ"ז ס"ק ח' וטהר"י שם אות ד', ומחמירים לכתחילה כשתי הדעות. ועי' בד"ת שם ס"ק כ"ז. - צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ וְאַחֲרָיו, כִּי הוּרְעָה חֶזְקָתָהּ[522]פ"ת סי' קפ"ו ס"ק ב' בשם החוו"ד. ועי' רמ"א סי' קפ"ז סעי' א'., וְגַם בַּעֲלָהּ צָרִיךְ לִבְדֹּק אַחַר תַּשְׁמִישׁ בְּעֵד שֶׁלּוֹ. וּצְרִיכִים לִבְדֹּק שָׁלֹשׁ פְּעָמִים אַף אִם רָאֲתָה פַּעַם אַחַת בִּלְבַד.

טז. שְׁלֹשׁ הַבְּדִיקוֹת שֶׁעוֹשׂוֹת הַנּוֹהֲגוֹת כְּהָרִי"ף, צְרִיכוֹת לִהְיוֹת רְצוּפוֹת, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בֵּינֵיהֶן תַּשְׁמִישׁ לְלֹא בְּדִיקָה. וּבְדִיקוֹת אֵלּוּ צְרִיכוֹת לְהֵעָשׂוֹת דַּוְקָא בַּזְּמַן שֶׁהָאִשָּׁה עֲלוּלָה לִרְאוֹת, אֲבָל בַּזְּמַן שֶׁהִיא יוֹדַעַת שֶׁלֹּא תִּרְאֶה (אַף שֶׁאֵינָהּ יוֹדַעַת בְּבֵרוּר מָתַי תִּרְאֶה)

אֵינָהּ צְרִיכָה לִבְדֹּק, וְגַם אֵין בְּדִיקָה כָּזוֹ מוֹעִילָה. וְאֵין תַּשְׁמִישׁ לְלֹא בְּדִיקָה בִּזְמַן זֶה מַפְרִיעַ לִרְצִיפוּת שִׁלְשֶׁת הַבְּדִיקוֹת. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף י"ח מָתַי יֵשׁ לָאִשָּׁה חֲזָקָה שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה[523]שו"ע סי' קפ"ו סעי' ג'..

יז. שָׁלֹשׁ בְּדִיקוֹת אֵלּוּ יֵשׁ לַעֲשׂוֹת אַחֲרֵי שֶׁפָּסַק לָאִשָּׁה דַּם הַבְּתוּלִים. וְעַיֵּן לְקַמָּן הִלְכוֹת כַּלָּה מָתַי פּוֹסֵק דָּם זֶה.

וֶסֶת חֲצִי קְבוּעַ

יח. אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ יוֹם קָבוּעַ לִרְאִיָּה, אֲבָל הִיא יוֹדַעַת שֶׁאֵין הִיא רוֹאָה בְּתוֹךְ מִסְפַּר יָמִים מְסֻיָּם אַחֲרֵי רְאִיָּתָהּ הָאַחֲרוֹנָה - לְמָשָׁל, אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה פַּעַם אַחַת, וְאַחֲרֵי 35 יוֹם רָאֲתָה פַּעַם נוֹסֶפֶת, וְאַחֲרֵי עוֹד 25 יוֹם רָאֲתָה פַּעַם שְׁלִישִׁית, וְאַחֲרֵי עוֹד 30 יוֹם רָאֲתָה פַּעַם רְבִיעִית - אֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ. מֵאֵידָךְ, בָּרוּר הוּא שֶׁאֵין הִיא רוֹאָה בְּפָחוֹת מִ-25 יוֹם מֵרְאִיָּתָהּ. וְלַמְרוֹת שֶׁקְּבִיעוּת זוֹ אֵינָהּ נֶחְשֶׁבֶת כְּוֶסֶת לְרֹב דִּינֵי וְסָתוֹת, הֲרֵי שֶׁלְּגַבֵּי הַבְּדִיקוֹת שֶׁלְּפָנֶיהָ וְאַחֲרֵי תַּשְׁמִישׁ נֶחְשֶׁבֶת הִיא כְּוֶסֶת וְאֵין הָאִשָּׁה צְרִיכָה לִבְדֹּק בְּאוֹתָם יָמִים שֶׁוַּדַּאי לֹא תִּרְאֶה בָּהֶם. וְכֵן נֶחְשֶׁבֶת קְבִיעוּת זֹאת, שֶׁאִם בָּדְקָה בַּעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ בְּיָמִים אֵלּוּ לִפָנֶיהָ וְאַחֲרֵי תַּשְׁמִישׁ, וְלֹא מָצְאָה דָּם בְּשָׁלֹשׁ הַפְּעָמִים הָרִאשׁוֹנוֹת - לְבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ, אֵין הִיא מֻחְזֶקֶת שֶׁלֹּא תִּרְאֶה דָּם בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ, וּצְרִיכָה לַעֲשׂוֹת אֶת שְׁלֹשׁ הַבְּדִיקוֹת בַּיָּמִים שֶׁבָּהֶם יֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁתִּרְאֶה. קְבִיעוּת וֶסֶת זוֹ נַעֲשֵׂית עַל-יְדֵי שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, דְּהַיְנוּ, אֵין הִיא צְרִיכָה לַחְשֹׁשׁ וְלִבְדֹּק לִפְנֵי הַתַּאֲרִיךְ הַמַּקְדִּם בְּיוֹתֵר מִבֵּין שְׁלֹשֶׁת הַתַּאֲרִיכִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁרָאֲתָה בָּהֶם אוֹ אַחֲרֵי הַמְאֻחָר בְּיוֹתֵר[524]עי' שו"ע סי' קפ"ו סעי' ג' ובחוו"ד שם..

דֶּרֶךְ הַבְּדִיקוֹת

יט. כָּל הַבְּדִיקוֹת צְרִיכוֹת לִהְיוֹת בְּדִיקוֹת פְּנִימִיּוֹת וּמְדֻקְדָּקוֹת, בֵּין אֵלֶּה שֶׁלִּפְנֵי הַתַּשְׁמִישׁ וּבֵין אֵלֶּה שֶׁאַחֲרָיו[525]רשב"א, ר"ן, שו"ע הרב ס"ק ו'..

כ. בֶּגֶד הַבְּדִיקָה - הָעֵד - צָרִיךְ לִהְיוֹת מִבַּד לָבָן וָרַךְ, אוֹ מִצֶּמֶר-גֶּפֶן נָקִי[526]רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ד הל' ט"ו..

כא. אֶת הָעֵד שֶׁלִּפְנֵי הַתַּשְׁמִישׁ צְרִיכִים לִבְדֹּק מִיָּד, וְאַפִלּוּ לְאוֹר הַחַשְׁמַל[527]עי' רמ"א סעי' ב', ועי' בפ"ת סי' קפ"ו ס"ק ג' וטהר"י ס"ק ה' וד"ת ס"ק י"ב.. אַךְ אֶת הַבֶּגֶד שֶׁל אַחֲרֵי הַתַּשְׁמִישׁ אֵין צָרִיךְ לִרְאוֹת מִיָּד אַחֲרֵי הַבְּדִיקָה, וְאִפְשָׁר לִרְאוֹתוֹ בַּבֹּקֶר, וְעַד אוֹר הַיּוֹם מָתַר לָהֶם לִהְיוֹת בְּיִחַד וְאַף לְשַׁמֵּשׁ[528]רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"ד הל' י"ז. רמ"א סי' קפ"ו סעי' ב'..

כב. אִשָּׁה שֶׁבָּדְקָה לִפְנֵי תַּשְׁמִישׁ, וְלִפְנֵי שֶׁהִסְפִּיקָה לִרְאוֹת אֶת בֶּגֶד הַבְּדִיקָה אָבַד אוֹ הִתְלַכְלֵךְ בְּמַשֶּׁהוּ אַחֵר - צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק34. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁבָּדְקָה עַצְמָהּ בְּבֶגֶד מְלֻכְלָךְ וְכַדּוֹמֶה, שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לִקְבֹּעַ עַל-פִּיו אִם הִיא טְהוֹרָה אוֹ לֹא - צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק. וְעַיֵּן בְּפֶרֶק ב' סְעִיפִים ח' ט' י' מָה הֵם בְּגָדִים בְּדוּקִים וְשֶׁאֵינָם בְּדוּקִים.

כג. רַשָּׁאִים הָאִשָּׁה וְהַבַּעַל לִבְדֹּק בְּאוֹתוֹ בֶּגֶד[529]שו"ע סי' קפ"ו סעי' ד'. ועי' ערוה"ש שם אות י"ז-י"ח..

פֶּרֶק ט - אִשָּׁה שֶׁנִּטְמְאָה בְּאֶמְצַע תַּשְׁמִישׁ

א. אִשָּׁה שֶׁמַּרְגִּישָׁה בְּאֶמְצַע הַתַּשְׁמִישׁ שֶׁהִיא נִטְמֵאת - צְרִיכָה מִיָּד לְהוֹדִיעַ לְבַעֲלָהּ, וּבַעֲלָהּ צָרִיךְ לִפְרֹשׁ מִמֶּנָּה בַּהֶקְדֵּם הָאֶפְשָׁרִי. וְעִם זֶה עָלָיו לִפְרֹשׁ כְּשֶׁהָאִבְר מֵת (לֹא קָשֶׁה), כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָנֶה בִּיצִיאָתוֹ מִמֶּנָּה. וּכְשֶׁהוּא מְחַכֶּה שֶׁהָאִבְר יָמוּת, לֹא יִשְׁעַן עָלֶיהָ וְלֹא יִגַּע בָּהּ, אֶלָּא יִסְמֹךְ עַל יָדָיו וְרַגְלָיו כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵהָנֶה מִמֶּנָּה כְּלָל, וְיִמָּלֵא רָתֵת וְזַע עַל הָעֲבֵרָה שֶׁבָּאָה לְיָדוֹ[530]רמ"א סי' קפ"ה סעי' ד'..

ב. גַּם הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְהִשָּׁמֵט מִתַּחַת לְבַעֲלָהּ וְלֹא לִדְחֹק בּוֹ לִפְרֹשׁ כְּשֶׁאִבְרוֹ עֲדַיִן קָשֶׁה[531]פ"ת שם ס"ק י"ד..

ג. כָּל זֶה דַּוְקָא בְּדָם-נִדָּה, אֲבָל כְּשֶׁהָאִשָּׁה מַרְגִּישָׁה שֶׁדָּם-בְּתוּלִים שׁוֹתֵת וְיוֹרֵד בִּבְעִילַת-מִצְוָה - אֵין הַבַּעַל צָרִיךְ לִפְרֹשׁ בְּאֵבָר מֵת, אֶלָּא יָכוֹל לִגְמֹר בִּיאָתוֹ כָּרָגִיל, וְיָכוֹל לִפְרֹשׁ בְּאֵבָר חַי[532]שו"ע סי' קצ"ג והחונים עליו..

ד. אִם הַבַּעַל פָּרַשׁ מֵאִשְׁתּוֹ שֶׁפֵּרְסָה נִדָּה בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ בְּמֵזִיד בְּאֵבָר קָשֶׁה - חַיָּב כָּרֵת. וְאִם הָיָה שׁוֹגֵג וְלֹא יָדַע שֶׁאָסוּר לִפְרֹשׁ בְּאֵבָר קָשֶׁה - צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת אַרְבָּעִים יוֹם לְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂהוּ. וְאַרְבָּעִים יוֹם אֵלּוּ אֵינָם צְרִיכִים לִהְיוֹת רְצוּפִים, אֶלָּא יוֹמַיִם בְּכָל שָׁבוּעַ, כְּגוֹן שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי. וְיִתְעַנֶּה רַק מֵעָלוֹת הַשַּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, וּבְלֵיל הַתַּעֲנִית לֹא יֹאכַל בָּשָׂר וְלֹא יִשְׁתֶּה יַיִן. וְיֵשׁ לְהַחְמִיר בַּתְּשׁוּבָה. וְכָל הַמַּרְבֶּה לָשׁוּב זְכוּת הִיא לוֹ[533]רמ"א סי' קפ"ה סעי' ד'.. וְאֵין הַתַּעֲנִית עִקָּר אֶלָּא הַתְּשׁוּבָה, רַק כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לְהִתְוַדּוֹת וְלוֹמַר "חָטָאתִי עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי" בְּשִׁבְרוֹן לֵב, צָרִיךְ הָאָדָם לְצוּם. וְיַרְבֶּה בִּקְרִיאַת תְּהִלִּים וּבְנְתִינַת צְדָקָה כְּדֵי שֶׁיִּזְכֹּר חֶטְאוֹ[534]עי' פ"ת ס"ק י"ב, ועי' דעת כהן סי' ע"ב.. וּכְשֶׁמַּיְפְרִישׁ צְדָקָה יֹאמַר "הֲרֵי זֶה בִּמְקוֹם קָרְבַּן חַטָּאת", וְלֹא "הֲרֵי זֶה חַטָּאת"[535]דעת כהן שם.. וְרָאוּי שֶׁיִּקְרָא אֶת פְּסוּקֵי הַתּוֹרָה הַמְדַבְּרִים בְּקָרְבַּן חַטָּאת כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ לוֹ כְּקָרְבָּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "וּנְשַׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ"[536]הושע י"ד, ג', ועי' טהרת ישראל ס"ק ל"ד..

ה. יָכוֹל הָאָדָם לָצוּם יוֹמַיִם רְצוּפִים בְּמָקוֹם הָאַרְבָּעִים יוֹם שֶׁאֵינָם רְצוּפִים[537]שו"ע או"ח סי' תקס"ח וכה"ח שם, וכה"ח סי' של"ד ס"ק קמ"ז.. וְאָדָם בָּרִיא צָרִיךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים רְצוּפִים[538]רמ"א שם. ועי' זב"צ שם ס"ק כ"ט.. וְכָל אָדָם יְפַזֵּר אֶת צוֹמוֹ כְּפִי שֶׁיִּרְאֶה שֶׁיּוֹעִיל לוֹ יוֹתֵר לַתְּשׁוּבָה[539]עי' פ"ת ס"ק י"ב..

ו. אָדָם שֶׁנִּפְשָׁה לָצוּם וְלֹא הִצְלִיחַ, יָכוֹל לְפַדּוֹת אֶת צוֹמוֹ בִּצְדָקָה. הֶעָשִׁיר יַרְבֶּה וְהַדַּל יַמְעִיט, וּסְכוּם הַצְּדָקָה יִהְיֶה כָּזֶה שֶׁצַּעַר הַפְּרִידָה מִמֶּנּוּ יִהְיֶה שָׁוֶה לְצַעַר הַתַּעֲנִית[540]רמ"א שם. ועי' מ"ב סי' של"ד ס"ק פ"א.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיִּשְׁוֶה לְשִׁעוּר כֶּסֶף שֶׁאֶפְשָׁר לִקְנוֹת בּוֹ קַרְבַּן חַטָּאת[541]עי' שו"ע סי' של"ד סעי' כ"ו וכה"ח שם..

ז. כָּל סֵדֶר הַתְּשׁוּבָה הַזֶּה הוּא רַק לְאִישׁ וְלֹא לְאִשָּׁה, כִּי אַף שֶׁגַּם הָאִשָּׁה נֶהֱנְתָה בִּיצִיאָתוֹ מִמְּנָה בְּאֶבֶר קָשֶׁה - הִיא לֹא עָשְׂתָה מַעֲשֶׂה וַהֲרֵי הִיא כַּאֲנוּסָה וְאֵין לְהַחְמִיר עָלֶיהָ[542]רמ"א סי' קפ"ה סעי' ד', זב"צ ס"ק ל"ז.. אֲבָל אִם הָאִשָּׁה נִשְׁמְטָה מִבַּעֲלָהּ בְּשׁוֹגֵג, כְּגוֹן שֶׁלֹּא יָדְעָה שֶׁאָסוּר לָהּ לְהִשָּׁמֵט, אוֹ שֶׁסִּיְּעָה לוֹ לִפְרֹשׁ, אוֹ שֶׁאָמְרָה לוֹ לִפְרֹשׁ בְּקִשּׁוּי - חַיֶּבֶת הִיא בְּכָל סֵדֶר הַתְּשׁוּבָה דִּלְעֵיל[543]עי' פ"ת שם ס"ק י"ד וזב"צ שם ס"ק ל"ג..

ח. אַף-עַל-פִּי שֶׁדַּרְכָּהּ הַתְּשׁוּבָה כְּתוּבָה לְעֵיל, רָאוּי שֶׁיִּשְׁאֲלוּ לְחָכָם עַל סֵדֶר הַתְּשׁוּבָה הַמַּתְאִים לָהֶם, כִּי שׁוֹנָה הִיא דַּרְכָּהּ הַתְּשׁוּבָה מֵאָדָם לְאָדָם.

ט. כָּל הַדִּין הַנַּ"ל הוּא אִם שִׁמְּשׁוּ שֶׁלֹּא בִּזְמַן וֶסְתָּהּ בְּשָׁעָה שֶׁמֻּתָּר לָהֶם לְשַׁמֵּשׁ, וְהָאִשָּׁה רָאֲתָה וְהַבַּעַל פָּרַשׁ בְּשׁוֹגֵג בְּאֶבֶר קָשֶׁה. אֲבָל אִם פָּרַשׁ הַבַּעַל בְּאֶבֶר קָשֶׁה וְיָדַע שֶׁאָסוּר לִפְרֹשׁ, אוֹ שֶׁשִּׁמְּשׁוּ בְּמֵזִיד בִּשְׁעַת וֶסְתָּהּ, אוֹ שֶׁשִּׁמְּשׁוּ בְּעוֹנָה שֶׁאָסוּר לָהֶם לְשַׁמֵּשׁ בָּהּ (וַאֲפִלּוּ אִם אֵין לְאִשָּׁה וֶסֶת קָבוּעַ), וְרָאֲתָה הָאִשָּׁה בִּשְׁעַת הַתַּשְׁמִישׁ - עֹנֶשׁ שְׁנֵיהֶם, הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה, קָשֶׁה מִנְּשׁוֹא, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁעֲלֵיהֶם לְהִתְעַנּוֹת פ"ב יוֹם, וְיֵשׁ אוֹמְרִים ע"ב יוֹם וְעוֹד תִּקּוּנִים. וּלְמַעֲשֶׂה צְרִיכִים הֵם לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם עַל תַּקָּנָתָם[544]עי' שער רוה"ק סדר התיקונים וכה"ח או"ח סי' של"ד ס"ק קמ"ה וחת"ס סי' קנ"ה..

י. אִם שִׁמְּשׁוּ בְּהֶתֵּר, דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת וֶסְתָּהּ, וּמָצְאוּ אַחַר הַתַּשְׁמִישׁ כֶּתֶם אוֹ דָּם, אֲפִלּוּ בְּאֹפֶן שֶׁוַּדַּאי הָיְתָה טְמֵאָה בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ - הֲרֵי הֵם כַּאֲנוּסִים וְלֹא כְּשׁוֹגְגִים, וְלָכֵן אֵינָם צְרִיכִים כַּפָּרָה לֹא הַבַּעַל וְלֹא הָאִשָּׁה, וּלְהֶפֶךְ, אָסוּר לְהַחְמִיר עֲלֵיהֶם וּלְהַצְרִיכָם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה עַל כָּךְ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנָּקְפֵם לִבָּם וְיִמָּנְעוּ פַּעַם אַחֶרֶת מִתַּשְׁמִישׁ מֻחָשָׁשׁ דּוֹמֶה[545]רמ"א סי' קפ"ה סעי' ד', ועי' שו"ע הרב סי' קפ"ד ס"ק י"ד ודעת כהן סי' ע"ג..

רוֹאָה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ

יא. אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה דָּם מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים רְצוּפוֹת - אֲסוּרָה עַל בַּעֲלָהּ וּצְרִיכָה לְהִתְגָּרֵשׁ מִמֶּנּוּ, אוֹ שֶׁצְּרִיכָה בְּדִיקָה מְיֻחֶדֶת. וּכְדֵי לִמְנֹעַ מַצָּב כָּזֶה - בְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁאִשָּׁה רוֹאָה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ, יִגַּשׁ הַזּוֹג מִיָּד לְחָכָם לִפְנֵי שֶׁיְּשַׁמְּשׁוּ פַּעַם נוֹסֶפֶת (וַאֲפִלּוּ בְּמֵעֻבֶּרֶת וּמֵינִיקָה[546]פ"ת סי' קפ"ז ס"ק ה'.), כִּי מִיָּד עִם רְאִיַּת דָּם מֵחֲמַת הַתַּשְׁמִישׁ בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה עֲלֵיהֶם לְדַעַת כֵּיצַד לְהִתְנַהֵג בַּבִּיאָה הַשְּׁנִיָּה. כְּמוֹ כֵן יֵשׁ מְקָרִים בָּהֶם צָרִיךְ לְהִבָּדֵק בְּדִיקָה רְפוּאִית. וּלְעִתִּים יֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁבְּדִיקָה רְפוּאִית לֹא תַּעֲזֹר וּבְפָרָט אִם יַחֲזֹר מְקָרֶה זֶה מִסְפַּר פְּעָמִים (וְעַיֵּן פֶּרֶק ח' סָעִיף ט"ו).

יב. דִּין בְּתוּלָה שֶׁרָאֲתָה דָּם מִסְפַּר פְּעָמִים, נִכְתֹּב לְקַמָּן בְּ"דִינֵי כַלָּה".

פֶּרֶק י - דִּינֵי כַלָּה

טָהֳרַת הַכַּלָּה

א. אִשָּׁה שֶׁמְּצַיְּעִים לָהּ הַצָּעַת נְשׂוּאִין וְקוֹבְעִים אִתָּהּ זְמַן לְנִשּׂוּאִין, עֲלוּלָה לִרְאוֹת דָּם מֵחֲמַת הִתְרַגְּשׁוּת וְחִמּוּד. דָּם זֶה נִקְרָא "דַּם-חִמּוּד", וְדִינוֹ כְּכָל דַּם-נִדָּה אַחֵר[547]דינים אלו ראוי במיוחד ללמוד עם הבקי בהם למעשה.. מֵאַחַר שֶׁדָּבָר זֶה הוּא שָׂכִיחַ, וְקָשֶׁה לִבְדֹּק אִם אָכֵן הָאִשָּׁה רָאֲתָה "דַּם-חִמּוּד", כִּי אֶפְשָׁר שֶׁרָאֲתָה דָּם וְאָבַד, אוֹ שֶׁהִתְעָרֵב עִם לֵיחָה אַחֶרֶת - קָבְעוּ חֲזַ"ל שֶׁכָּל מִקְרֶה שֶׁל הַצָּעַת נִשּׂוּאִין וּקְבִיעָתָם, נִטְמֵאת הָאִשָּׁה. וְהִיא טְמֵאָה אַף אִם הָיְתָה צְעִירָה אוֹ זְקֵנָה מִלִּרְאוֹת דַּם-נִדָּה רָגִיל, וְאַף אִם בָּדְקָה עַצְמָהּ בִּשְׁעַת קְבִיעַת תַּאֲרִיךְ הַנִּשּׂוּאִין וְנִמְצְאָה נְקִיָּה[548]שו"ע סי' קצ"ב סעי' א'. ועי' ט"ז ס"ק א'..

ב. מֵאַחַר וְדַם-חִמּוּד הוּא רַק חֲשָׁשׁ, כִּי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא תִּרְאֶה דָּם כְּלָל - קָבְעוּ חֲכָמִים בִּזְמַנָּם קֻלּוֹת מְסֻיָּמוֹת בְּהִלְכוֹתָיו. אַךְ בְּיָמֵינוּ קֻלּוֹת אֵלֶּה אֵינָן שַׁיָּכוֹת, כִּי כָּל כַּלָּה הַנִּכְנֶסֶת לַחֻפָּה טְמֵאָה טָמְאַת-נִדָּה בִּגְלַל רְאִיָּתָהּ הַחָדְשִׁית הָרְגִילָה, שֶׁהֲרֵי אֵין הִיא טוֹבֶלֶת בִּימֵי רִוּקוּתָהּ אֲחֲרֵי כָּל רְאִיַּת דָּם, לָכֵן, לִפְנֵי חֻפָּתָהּ צְרִיכָה כָּל כַּלָּה לְהִטָּהֵר מִ"דַּם-נִדָּה" מִלְּבַד "דַּם חִמּוּד", וְאֵין שַׁיָּכוֹת בָּהּ הַקֻּלּוֹת שֶׁל דַּם-חִמּוּד[549]תוה"ש סי' קצ"ב ס"ק ג'..

ג. כְּדֵי לְהִטַּהֵר צְרִיכָה כָּל כַּלָּה לַעֲשׂוֹת "הֶפְסֵק טָהֳרָה" וְלִסְפֹּר וְלִבְדֹּק אַחֲרָיו שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים וְאַחַר-כָּךְ לִטְבֹּל, כַּמְבֹאָר לְקַמָּן בְּדִינֵי טָהֳרַת נִדָּה. וְדִינָהּ שׁוֹנֶה בְּמִקְצָת בְּ"הֶפְסֵק טָהֳרָה", בַּבְּדִיקוֹת וּבְשִׁבְעַת הַנְּקִיִּים, וּכְדִלְקַמָּן:

ד. הֶפְסֵק טָהֳרָה - יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁכַּלָּה יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת "הֶפְסֵק טָהֳרָה" מִיָּד בְּסִיּוּם רְאִיָּתָהּ הַחָדְשִׁית הָרְגִילָה, שֶׁלֹּא כְּאִשָּׁה רְגִילָה הַצְּרִיכָה לְהַמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים מִתְּחִלַּת רְאִיָּתָהּ

קוֹדֶם "הֶפְסֵק טָהֳרָה"[550]ט"ז סי' קצ"ו ס"ק ז'.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁגַּם כַּלָּה צְרִיכָה לְהַמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים מִתְּחִלַּת רְאִיָּתָהּ לִפְנֵי שֶׁהִיא עוֹשָׂה "הֶפְסֵק טָהֳרָה".

אַף-עַל-פִּי שֶׁהַהֲלָכָה כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה[551]עי' חופת חתנים להר"ם דיני לבישת הלבון סי' י"א סעי' א' בסופו., נָהֲגוּ לְהַחְמִיר כַּדֵּעָה הַשְּׁנִיָּה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יֵאָלְצוּ לִדְחוֹת בְּגָלַל זֶה אֶת הַנִּשּׂוּאִין אוֹ אֶת "בְּעִילַת הַמִּצְוָה" אוֹ יֵאָלְצוּ לַעֲשׂוֹת "חֻפַּת-נִדָּה" וְכַדּוֹמֶה[552]עי' ש"ך סי' קצ"ו ס"ק כ'..

ה. בְּדִיקוֹת - בְּדִיקוֹתֶיהָ שֶׁל כַּלָּה בְּתוּלָה שׁוֹנוֹת מִבְּדִיקוֹת אִשָּׁה רְגִילָה, שֶׁאִשָּׁה רְגִילָה צְרִיכָה לִבְדֹּק בַּחוֹרִים וּבַסְּדָקִים, וּבְתוּלָה - שֶׁקְּשֶׁה לָהּ לִבְדֹּק בָּעֹמֶק - בּוֹדֶקֶת בְּדִיקָה יְסוֹדִית עַד מָקוֹם שֶׁיָּדָהּ מַגַּעַת. אַךְ כַּמּוּבָן אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִסְתַּפֵּק בְּקִנּוּחַ בִּלְבַד[553]ב"ח סי' קצ"ב, בא"ח ש"ש צו ט"ו, חופת חתנים סי' ב' סעי' ד'..

ו. שִׁבְעָה נְקִיִּים - גַּם כַּלָּה צְרִיכָה בְּדִיקָה כָּל יוֹם וְיוֹם מִשִּׁבְעַת הַנְּקִיִּים כְּאִשָּׁה רְגִילָה, בֹּקֶר וְעֶרֶב (עַיֵּן פֶּרֶק י"ד סָעִיף ג'). וְאִם מִתּוֹךְ אֹנֶס אוֹ שִׁכְחָה בָּדְקָה יוֹמַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה מִתּוֹךְ הַשִּׁבְעָה, וּבֵינֵיהֶם הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן וְהַשְּׁבִיעִי - עָלְתָה לָהּ הַבְּדִיקָה. וְאִם שָׁכְחָה גַּם יָמִים אֵלֶּה - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[554]עי' שו"ע סי' קצ"ו סעי' ד' ובב"י ובפ"ת ס"ק ו'-ז'.. וַחֲמוּרוֹת בְּדִיקוֹת אֵלּוּ, בְּכָל יוֹם, מִבְּדִיקוֹת אִשָּׁה רְגִילָה, כִּי יֵשׁ הַחוֹשְׁשִׁים שֶׁמָּא חָמְדָה וְרָאֲתָה אַחֲרֵי "הֶפְסֵק טָהֳרָה"[555]עי' ב"י סי' קצ"ב, ועי' ש"ך ס"ק ב' ותוה"ש ס"ק ג'.. אִם גָּמְרָה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים לִפְנֵי יוֹם הַטְּבִילָה - צְרִיכָה לְהַמְשִׁיךְ לִלְבֹּשׁ לְבָנִים וְלִבְדֹּק עַד יוֹם הַטְּבִילָה.

ז. טְבִילָה - יֵשׁ לְהַסְמִיךְ אֶת הַטְּבִילָה לִ"בְּעִילַת-מִצְוָה" כְּכָל הָאֶפְשָׁר, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת הַחֶשְׁשׁ שֶׁמָּא רָאֲתָה הַכַּלָּה מֻחָמֶת חֻמּוּד בֵּינֵיהֶן. וְאִם הִרְחִיקוּ אֶת "בְּעִילַת הַמִּצְוָה" מֵהַטְּבִילָה - צְרִיכָה הַכַּלָּה לְהַמְשִׁיךְ לִלְבֹּשׁ לְבָנִים וְלִבְדֹּק עַצְמָהּ בְּכָל יוֹם, בֹּקֶר וָעֶרֶב, עַד "בְּעִילַת הַמִּצְוָה", וַאֲפִלּוּ אִם הִתְאַחֲרָה יוֹם אוֹ יוֹמַיִם בִּלְבַד[556]עי' ב"י סי' קצ"ב.. וְאַף שֶׁיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁעַד אַרְבָּעָה יָמִים אַחֲרֵי הַטְּבִילָה אֵין הַכַּלָּה צְרִיכָה לִבְדֹּק כָּל יוֹם וְיוֹם עַד הַבְּעִילָה, נוֹהֲגִים כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה[557]עי' רמ"א סי' קצ"ב סעי' ב', ב"י שם, ט"ז שם ס"ק ה' וש"ך ס"ק ו'. ועי' חכמת אדם כלל קט"ו אות ג', וסדרי טהרה סי' קצ"ב סעי' ח', ולחו"ש ס"ק י"א.. וּבְדִיעֲבַד, אִם לֹא בָּדְקָה הַכַּלָּה אֶת עַצְמָהּ בֵּין הַטְּבִילָה לַבְּעִילָה - מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ11.

ח. אִם לְאַחַר שֶׁהִתְחִילָה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים בִּטְּלוּ אֶת הַנִּשּׂוּאִין מֻחֲמַת אֵיזוֹ סִבָּה, וּלְאַחַר זְמַן נִקְבְּעוּ נִשּׂוּאִין מֻחָדָשׁ - צְרִיכָה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים נוֹסָפִים כְּדִין כַּלָּה, וְאֵין מוֹעִיל לָהּ מַה שֶּׁסָּפְרָה שִׁבְעָה נְקִיִּים לִפְנֵי כֵן, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא רָאֲתָה טִפַּת דָּם בֵּין הַבִּטּוּל

לַקְּבִיעָה[558]שו"ע סי' קצ"ב סעי' ג, ט"ז ס"ק ו'.. וְכָל כָּךְ לָמָּה? כִּי בְּקִבִיעַת הַנִּשּׂוּאִין יֶשְׁנָהּ הִתְרַגְּשׁוּת חֲדָשָׁה וַחֲשָׁשׁ חָדָשׁ לְדַם-חֲמוּד.

ט. אִם נִדְחוּ הַנִּשּׂוּאִין וּבְעֵת הַדְּחִיָּה נִקְבַּע תַּאֲרִיךְ חָדָשׁ - אֵין הַכַּלָּה צְרִיכָה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים מֵחָדָשׁ, כִּי אֵין כָּאן חֲמוּד חָדָשׁ[559]ט"ז סי' קצ"ב ס"ק ו'., אַךְ צְרִיכָה בְּדִיקָה בֵּין הַטְּבִילָה לַבַּעְיָלָה כְּדִלְעֵיל (כָּל זֶה בִּתְנַאי שֶׁלֹּא רָאֲתָה בֵּינְתַיִם דָּם).

י. אִם דָּחוּ אֶת הַנִּשּׂוּאִין וְלֹא קָבְעוּ תַּאֲרִיךְ אַחֵר - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[560]עי' ש"ך סי' קצ"ב ס"ק ו'-ז' ופ"ת ס"ק ו'..

מִנְהָגִים שֶׁלִּפְנֵי הַחֻפָּה

יא. אֶת תַּאֲרִיךְ הַנִּשּׂוּאִין רָצוּי לִקְבֹּעַ לְמִסְפַּר יָמִים לִפְנֵי זְמַן הָרְאִיָּה הַמְּשֹׁעָר, כִּי לִפְעָמִים מֵחֲמַת הִתְרַגְּשׁוּת מַקְדִּימָה רְאִיָּתָהּ. כְּמוֹ כֵן רָצוּי לֹא לִקְבֹּעַ אֶת הַתַּאֲרִיךְ בְּאֹפֶן שֶׁתִּרְאֶה אֶת רְאִיָּתָהּ לִפְנֵי שֶׁתִּטְהַר מִדַּם הַבְּתוּלִים. לְפִיכָךְ עָלֶיהָ לְהִתְיַעֵץ עִם רַבָּנִית מְנֻסָּה לִקְבִיעַת תַּאֲרִיךְ הָרְאִיָּה הַבָּאָה, תַּאֲרִיךְ הַחֻפָּה וּשְׁאָר דְּבָרִים הַנָּחוּצִים לָהּ.

יב. בְּיָמֵינוּ שֶׁתַּאֲרִיךְ הַנִּשּׂוּאִין נִקְבָּע בְּדֶרֶךְ-כְּלָל זְמַן רַב לִפְנֵי הַנִּשּׂוּאִין, אֵין לִתְלוֹת אֶת הַהַרְגָּשׁוֹת שֶׁלִּפְנֵי הַחֻפָּה בִּקְבִיעָה זוֹ בִּלְבַד, אֶלָּא בְּמַעֲשֶׂה אַחֵר הַסָּמוּךְ לַחֻפָּה שֶׁמְּסַמֵּל אוֹ מַתְחִיל אֶת הֲכָנוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת לַחֻפָּה[561]שו"ע סי' קצ"ב סעי' ב'..

מִנְהָגִים שׁוֹנִים יֵשׁ בַּדָּבָר: יֵשׁ נוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹת סְעוּדַת שִׁמְחָה בַּשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי הַ"הֶפְסֵק טָהֳרָה", כְּדֵי שֶׁמִּתְחִלַּת הֲכָנוֹת לְשַׁבָּת זוֹ וְעַד לַחֻפָּה יַעַבְרוּ דֵּי יָמִים שֶׁתּוּכַל לִסְפֹּר וְלִטְבֹּל בָּהֶם[562]הרשב"א במשמרת הבית, בית ז' שער ב'. תוה"ש סי' קצ"ב ס"ק ד'.. וְיֵשׁ נוֹהֲגִים שֶׁאִמּוֹ שֶׁל הֶחָתָן בָּאָה וּבְיָדֶיהָ מִינֵי מַאֲפֶה לַכַּלָּה בַּיּוֹם בּוֹ צְרִיכָה הַכַּלָּה לַעֲשׂוֹת "הֶפְסֵק טָהֳרָה" לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה, וְזֹאת תִּהְיֶה כְּעֵין "תְּבִיעָה לְנִשּׂוּאִין". אַחֲרֵי בִּקּוּר זֶה תַּעֲשֶׂה הַכַּלָּה "הֶפְסֵק טָהֳרָה"[563]ע"פ הרשב"א הנ"ל. ועי' ד"ת סי' קצ"ב ס"ק י"ג.. וְרָאוּי לִנְהֹג בְּאֶחָד מִמִּנְהָגִים אֵלֶּה.

יג. יֵשׁ נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא יִתָּרְאוּ הֶחָתָן וְהַכַּלָּה זֶה עִם זֶה שִׁבְעָה יָמִים קֹדֶם הַחֻפָּה[564]ספר המנהגים לחב"ד, מנהגי נשואין.. כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּרְאֶה הַכַּלָּה בְּיָמִים אֵלֶּה דַּם-חֲמוּד. וְיֵשׁ נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לְהִתְרָאוֹת בְּשִׁבּוּעַ הַחֲתוּנָה בִּלְבַד. וּלְשָׁנֵי הַמִּנְהָגִים מֻתָּר לְשׂוֹחֵחַ בַּטֶּלֶפוֹן. וְיֵשׁ שֶׁאֵינָם נוֹהֲגִים בְּחֻמְרוֹת אֵלּוּ כְּלָל. וְכָל זוֹג וְזוֹג יְנַהֵג בָּזֶה כְּמִנְהַג אֲבוֹתָיו. וּבְשַׁעַת הַצֹּרֶךְ נִתָּן לְהָקֵל בַּדָּבָר, כִּי מֵהַדִּין אֵין זֶה מְעַכֵּב.

תַּעֲנִית

יד. חֶתָן וְכַלָּה הַנִּכְנָסִים לַחֻפָּה מִתְעַנִּים בְּיוֹם חֻפָּתָם. וּשְׁנֵי טְעָמִים לְכָךְ:

א) כִּי בַּיּוֹם הַזֶּה מִתְכַּפְּרִים עֲוֹונוֹתֵיהֶם וּצְרִיכִים הֵם לְהִזְדַּכֵּךְ וְלַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה לְשֵׁם כָּךְ, וְהַתַּעֲנִית הֲרֵי הִיא כַּפָּרָה בְּמִעוּט חֶלְבָּם וְדָמָם וּמְעוֹרַרְתָּם לִתְשׁוּבָה.

ב) כְּדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ לַחֻפָּה בְּכֹבֶד-רֹאשׁ וְלֹא מִתּוֹךְ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה וְשִׂכְרוּת. וּלְטַעַם זֶה אֵינָם צְרִיכִים לְהִתְעַנּוֹת אֶלָּא עַד אַחַר הַחֻפָּה וּבִרְכוֹת הַנִּשּׂוּאִין, אַף אִם נֶעֶשְׂתָה הַחֻפָּה בְּעוֹד יוֹם.

טו. יֵשׁ מֵהַסְפָרַדִּים שֶׁנָּהֲגוּ לְהִתְעַנּוֹת בַּיּוֹם שֶׁקֹּדֶם הַחֻפָּה, וְיֵשׁ שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁרַק הֶחָתָן מִתְעַנֶּה, וְיֵשׁ שֶׁלֹּא נָהֲגוּ לְהִתְעַנּוֹת כְּלָל. וְכָל אֶחָד יִנְהַג כְּמִנְהַג אֲבוֹתָיו בָּזֶה, וּבִלְבַד שֶׁיַּקְפִּידוּ לְהַכְנֵס לַחֻפָּה בְּכֹבֶד-רֹאשׁ וּמִתּוֹךְ חֶזְרָה בִּתְשׁוּבָה[565]רמ"א אה"ע סי' ס"א. ועי' באורך בשדי חמד מערכת חתן וכלה אות ד'. ועי' שם עוד טעמים לכך..

חֻפַּת-נִדָּה

טז. בְּמִקְרֶה שֶׁהַכַּלָּה נִטְמְאָה לִפְנֵי כְּנִיסָתָהּ לַחֻפָּה, וְאֵין אֶפְשָׁרוּת לִדְחוֹת אֶת הַחֻפָּה - עוֹשִׂים "חֻפַּת-נִדָּה". וְאַף שֶׁיֵּשׁ דֵּעָה שֶׁאֵין לַעֲרֹךְ "חֻפַּת-נִדָּה" - אֵין פּוֹסְקִים כְּדֵעָה זוֹ. רַק יֵשׁ לְהוֹדִיעַ לֶחָתָן וְלָרַב לִפְנֵי הַחֻפָּה שֶׁהַכַּלָּה נִדָּה, וְיֵשׁ לְלַמֵּד אֶת הֶחָתָן וְהַכַּלָּה דִּינִים מְיֻחָדִים הַשַּׁיָּכִים לְמִקְרֶה זֶה[566]שו"ע אהע"ז סי' ס"א סעי' ב', ר"פ יו"ד ח"ב ס"כ, שער המפקד הלכות קידושין סי' י"א..

יז. מִן הַדִּין אָסוּר לְאָדָם לָגַעַת בְּאִשְׁתּוֹ נִדָּה, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁאָסוּר לוֹ גַּם לְהוֹשִׁיט דָּבָר מִיָּדוֹ לְיָדָהּ[567]שו"ע סי' קצ"ה סעי' ב'.. וְחֶתָן שֶׁכַּלָּתוֹ פְּרִסָה נִדָּה, כֵּיצַד יַעֲשׂוּ אֶת מַעֲשֶׂה הַקְּדוּשִׁין? לִמְסֹר אֶת הַטַּבַּעַת בְּמֵישָׁרִין - הֲרֵי הִיא נִדָּה. לִמְסֹר עַל-יְדֵי אָדָם אַחֵר - תֵּעָלֵב הַכַּלָּה בְּיוֹם שִׂמְחַת לִבָּהּ, בְּכָךְ שֶׁיְּכִירוּ כֻּלָּם שֶׁהִיא נִדָּה.

לְפִתְרוֹן בְּעָיָה זוֹ הֻצְעוּ מִסְפַּר אֶפְשָׁרוּיוֹת:

יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיְּזָרֵק אֶת הַטַּבַּעַת לְתוֹךְ יָדָהּ וְיִשְׁתַּדֵּל שֶׁלֹּא יַכִּירוּ בְּכָךְ הַנֶּאֱסָפִים. וְאַף שֶׁדָּבָר זֶה אָסוּר בְּנִדָּה רְגִילָה, כָּאן הִתִּירוּ, כִּי "גָּדוֹל כְּבוֹד הַבְּרִיּוֹת שֶׁדּוֹחֶה לֹא-תַעֲשֶׂה שֶׁבַּתּוֹרָה"[568]ברכות י"ט ע"ב..

וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁתִּלְבַּשׁ הָאִשָּׁה כְּפָפוֹת וְיַנִּיחַ הֶחָתָן אֶת הַטַּבַּעַת עַל אֶצְבָּעָהּ הָעֲטוּפָה בַּכְּפָפָה[569]שדי חמד מערכת חתן וכלה אות כ"ו..

וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיָּכוֹל לְהַנִּיחַ אֶת הַטַּבַּעַת עַל קְצֵה אֶצְבָּעָהּ, וְאֵין לַחְשֹׁשׁ לְהֶרְהוּר, כִּי בְּמַעֲמַד הַחֻפָּה רַבִּים נֶאֱסָפִים בּוֹ, וְאֵין דַּעַת הֶחָתָן נְתוּנָה לְהֶרְהוּר, וְאֵין בְּכָךְ אִסּוּר גָּמוּר שֶׁל מְסִירָה מִיָּד לְיָד, כִּי עֲדַיִן אֵינָהּ אִשְׁתּוֹ מַמָּשׁ, וְזוֹהִי מְסִירָה בְּשִׁנּוּי, וּבְגִלַּל כְּבוֹדָהּ שֶׁל הַכַּלָּה הֵקֵלּוּ בָּכָךְ, אַף שֶׁלֹּא הָיוּ מְקִלִּים בְּמָקוֹם אַחֵר. וְנוֹהֲגִים כְּדֵעָה זוֹ[570]עיקרי הד"ט סי' כ"א סעי' ד', חינא וחיסדא, ועי' שד"ח שם, ועי' באר היטב אה"ע סי' ס"א ס"ק ח'.. רַק שֶׁיְּזָהֵר הֶחָתָן מְאֹד לְהַנִּיחַ הַטַּבַּעַת עַל קְצֵה אֶצְבָּעָהּ וְשֶׁלֹּא יִגַּע בָּהּ כְּלָל.

יח. כְּשֶׁהַכַּלָּה טְהוֹרָה נוֹהֲגִים שֶׁאֶת כּוֹס הַיַּיִן הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל הַקִּדּוּשִׁין מַשְׁקֶה אֶת הַכַּלָּה אִמָּהּ, וְאֶת כּוֹס הַיַּיִן הַשְּׁנִיָּה שֶׁל הַשֶּׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁבַּחֻפָּה מַשְׁקֶה הֶחָתָן אֶת כַּלָּתוֹ. וּכְשֶׁהַכַּלָּה נִדָּה, תִּשְׁתַּדֵּל אֵם הַכַּלָּה לְהַשְׁקוֹתָהּ גַּם אֶת הַכּוֹס הַשְּׁנִיָּה.

'חֶדֶר יִחוּד' בְּחֻפַּת-נִדָּה

יט. מֻתָּר לַבַּעַל לְהִתְיַחֵד עִם אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהִיא נִדָּה רַק כַּאֲשֶׁר בָּא עָלֶיהָ פַּעַם אַחַת, כִּי אָז יִצְרוֹ לֹא תַּקִּיף כָּל כָּךְ, אֲבָל חָתָן שֶׁנָּשָׂא אֶת אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהִיא נִדָּה, אוֹ שֶׁפֵּרְסָה נִדָּה אַחֲרֵי הַחֻפָּה לִפְנֵי שֶׁהִסְפִּיק לָבוֹא עָלֶיהָ - אָסוּר לוֹ לְהִתְיַחֵד עִמָּהּ[571]שו"ע סי' קצ"ב סעי' ד".. לָכֵן אֵין לֶחָתָן לְהִתְיַחֵד עִם כַּלָּתוֹ הַנִּדָּה בַּ"חֶדֶר יִחוּד", לַנּוֹהֲגִים לַעֲשׂוֹתוֹ אַחַר הַחֻפָּה. אוּלָם אֵין לְבַטְּלוֹ לְגַמְרֵי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁהַכַּלָּה נִדָּה, לָכֵן יִהְיֶה אָדָם נוֹסָף בַּ"חֶדֶר הַיִּחוּד" עוֹד לִפְנֵי כְּנִיסָתָם אֲלֵיהֶן, אוֹ שֶׁיּוֹדִיעוּ לָעֲדִים שֶׁהַדֶּלֶת שֶׁל "חֶדֶר הַיִּחוּד" אֵינָהּ נְעוּלָה וְלֹא יִהְיֶה בְּכָךְ מִשּׁוּם יִחוּד, וְלֹא יַרְגִּישׁוּ הָאוֹרְחִים שֶׁהַכַּלָּה נִדָּה.

'חֶדֶר יִחוּד' לְטוֹבֶלֶת בַּיּוֹם

כ. כָּל טְבִילָה שֶׁל אִשָּׁה רְגִילָה הִיא בְּסוֹף שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים בַּלַּיְלָה, וְאֵין הִיא יְכוֹלָה לִטְבֹּל בַּיּוֹם, לֹא בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וּבְוַדַּאי שֶׁלֹּא בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְאַף שֶׁמִּדִּין תּוֹרָה יְכוֹלָה אִשָּׁה לִטְבֹּל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לִסְפִירָתָהּ בַּבֹּקֶר, גָּזְרוּ חֲכָמִים שֶׁלֹּא תִּטְבֹּל עַד הַלַּיְלָה, שֶׁמָּא תְּשַׁמֵּשׁ אַחַר הַטְּבִילָה וְתִרְאֶה אַחַר-כָּךְ בְּמֶשֶׁךְ הַיּוֹם דָּם, וּרְאִיַּת דָּם (עַד הַלַּיְלָה) מְטַמֵּאת אוֹתָהּ מִכָּאן וּלְהַבָּא וְגַם מְבַטֶּלֶת אֶת טְבִילָתָהּ לְמַפְרֵעַ וְנִמְצָא שֶׁשִּׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ בִּהְיוֹתָהּ נִדָּה, לָכֵן אָסְרוּ עָלֶיהָ לִטְבֹּל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּשַׁמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ יוֹם. וְגָזְרוּ גַּם שֶׁלֹּא תִּטְבֹּל בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, אַף שֶׁלֹּא שַׁיָּךְ הַחֶשֶׁשׁ דִּלְעֵיל - שֶׁמָּא יִרְאוּהָ בְּנוֹתֶיהָ וְכַדּוֹמֶה וְיִטְעוּ לַחְשֹׁב שֶׁטְּבִילָה בַּיּוֹם מֻתֶּרֶת, וְתָבֹאנָה לִטְבֹּל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי[572]שו"ע סי' קצ"ז סעי' ג'-ה'..

כָּל דִּין זֶה שַׁיָּךְ בְּאִשָּׁה נְשׂוּאָה שֶׁבַּעֲלָהּ יָכוֹל לָבוֹא עָלֶיהָ מִבְּעוֹד יוֹם, אֲבָל כַּלָּה הַנִּכְנֶסֶת לַחֻפָּה בַּלַּיְלָה, יְכוֹלָה בִּשְׁעַת דְּחַק גְּדוֹלָה מְאֹד לִטְבֹּל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, כַּאֲשֶׁר נִקְבְּעוּ כְּבָר הַנִּשּׂוּאִין. וְהַסִּבָּה לְהֶתֵּר זֶה הִיא, שֶׁמִּמֵּילָא לֹא יוּכַל הֶחָתָן לָבוֹא עָלֶיהָ עַד הַלַּיְלָה, וְאֵין מָקוֹם לְגָזֵרַת חֲכָמִים בְּמִקְרֶה זֶה[573]שם סעי' ה' ורמ"א שם סעי' ג' ונושאי הכלים שם. ועי' ר"פ ח"ד סי' י"ט..

כא. כְּשֶׁטּוֹבֶלֶת הַכַּלָּה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, יֵשׁ לְהַקְפִּיד שֶׁלֹּא תִּתְיַחֵד עִם הֶחָתָן בַּ"חֶדֶר הַיִּחוּד" לִפְנֵי "צֵאת הַכּוֹכָבִים", שֶׁאִם לֹא כֵּן חָזְרָה גְּזֵרַת חֲכָמִים לְמִקוֹמָהּ[574]עי' ר"פ שם.. וְאִם קָבְעוּ חֻפָּה לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה, יְדַחוּ אֶת "חֶדֶר הַיִּחוּד" לַלַּיְלָה, אוֹ שֶׁיַּכְנִיסוּ לְתוֹכוֹ מִקֹּדֶם אָדָם נוֹסָף, כְּדִלְעֵיל.

יִחוּד אַחַר הַנִּשּׂוּאִין

כב. כְּפִי הַכְּתוּב לְעֵיל, אָסוּר לֶחָתָן לְהִתְיַחֵד עִם כַּלָּתוֹ-אִשְׁתּוֹ הַנְּדָּה כְּשֶׁלֹּא בָּא עָלֶיהָ עֲדַיִן. בְּמִקְרֶה כָּזֶה יֵישֵׁן הֶחָתָן בֵּין הָאֲנָשִׁים וְהַכַּלָּה בֵּין הַנָּשִׁים, כְּפִי שֶׁיִּתְבָּאֵר לְקַמָּן.

כג. יֵשׁ מִקְרֶה בּוֹ מֻתָּר לֶחָתָן לְהִתְיַחֵד עִם כַּלָּתוֹ הַנְּדָּה. וְהוּא כַּאֲשֶׁר הָיְתָה כַּלָּתוֹ טְהוֹרָה בְּשָׁעַת הַנִּשּׂוּאִין, וְדָחוּ הֶחָתָן אוֹ הַכַּלָּה אֶת זִוּוּגָם לְעֵת יוֹתֵר מְאֻחֶרֶת, וּבֵינְתַיִם רָאֲתָה הַכַּלָּה דָּם. הַסִּבָּה לְהֶתֵּר זֶה, כִּי נִרְאֶה בַּעֲלִיל שֶׁחָתָן זֶה אֵין יִצְרוֹ תּוֹקְפוֹ, וְאֵין חֲשָׁשׁ שֶׁיָּבוֹא עָלֶיהָ בְּנִדָּתָהּ[575]רמ"א סי' קצ"ב סעי' ד"..

וְכָל זֶה כַּאֲשֶׁר לֹא בָּעַל הֶחָתָן בְּגָלַל שֶׁהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ, אֲבָל אִם לֹא בָּעַל בְּגָלַל גּוֹרְמִים חִיצוֹנִיִּים, כְּמִנְהָג שְׁטוּת הַמְּאַחֲרִים אֶת הַבְּעִילָה, אוֹ חִסָּר יֶדַע, אוֹ שֶׁלֹּא הָיוּ בְּבֵיתָם, אוֹ שֶׁהַכַּלָּה לֹא הָיְתָה מוּכָנָה מַסְפִּיק מִבְּחִינָה נַפְשִׁית וְכַדּוֹמֶה, אוֹ מֵחֲמַת עֲיֵפוּת הֶחָתָן, וְאַחַר-כָּךְ פָּרְסָה נִדָּה - אֵין לוֹ לְהִתְיַחֵד עִם כַּלָּתוֹ הַנִּדָּה, שֶׁמָּא יִתְגַּבֵּר עָלָיו יִצְרוֹ וְיִבְעָלֶנָּה בְּנִדָּתָהּ[576]ש"ך סי' קצ"ב ס"ק י"א..

יֵשׁ חוֹלְקִים וְאוֹמְרִים, שֶׁבְּכָל מִקְרֶה בּוֹ לֹא בָּעַל הֶחָתָן אֶת כַּלָּתוֹ אַף שֶׁהָיָה יָכוֹל, אָסוּר לוֹ לְהִתְיַחֵד עִמָּהּ בְּנִדָּתָהּ. כִּי אַף שֶׁהִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ מִסְפַּר יָמִים, אֵין זוֹ הוֹכָחָה שֶׁיִּצְרוֹ לֹא יִגְבַּר עָלָיו כְּשֶׁתִּהְיֶה אִשְׁתּוֹ נִדָּה, לְכֵן אָסוּר לָהֶם לְהִתְיַחֵד[577]ט"ז סי' קצ"ב ס"ק ז'.. לַהֲלָכָה נִפְסַק כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה, וְהַמַּחְמִיר תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה[578]רמ"א סי' קצ"ב ס"ק ד".. וּמֵאַחַר וְהַחִלּוּקִים הֵם דַּקִּים, יִשְׁאֲלוּ שְׁאֵלַת חָכָם[579]אחרונים. ועי' חופת חתנים לר' רפאל מילודילה דיני נדה סימן א' סעי' א'..

כד. אִסּוּר יִחוּד שֶׁל חָתָן עִם כַּלָּתוֹ הַנִּדָּה הוּא בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה[580]עי' שו"ע אה"ע סי' כ"ב.. וְחָמוּר הוּא מֵאִסּוּר יִחוּד עִם אִשָּׁה שֶׁאָסוּרָה עָלָיו, שֶׁכָּאן צְרִיכִים הֵם שְׁתֵּי שְׁמִירוֹת - "הוּא יָשֵׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים, וְהִיא יְשֵׁנָה בֵּין הַנָּשִׁים"[581]שו"ע סי' קצ"ב סעי' ד'..

וּבִשְׁתֵּי שְׁמִירוֹת אֵלּוּ חֲלוּקוֹת הַדֵּעוֹת:

יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵין צְרִיכִים לִהְיוֹת עִם הֶחָתָן אוֹ הַכַּלָּה מִסְפַּר אֲנָשִׁים, אֶלָּא מַסְפִּיק אֶחָד לֶחָתָן וְאֶחָד לַכַּלָּה, קָטָן אוֹ קְטַנָּה בְּנֵי דַּעָה[582]רמ"א שם. ועי' ב"ח וש"ך שם בענין גיל קטן.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצְּרִיכִים שְׁנֵי שׁוֹמְרִים לְכָל אֶחָד[583]לשון הראב"ד בשער הפרישה, ועי' ב"י, וכן משמע מלשון השו"ע.. וְנָהֲגוּ לְהָקֵל כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה, כְּשֶׁכָּל אֶחָד יָשֵׁן בְּחֶדֶר אַחֵר נָעוּל[584]עי' פ"ת סי' קצ"ב ס"ק ז', ועי' חזו"א אה"ע סי' ל"ד סעי' ג'.. וְאִם הֵם יְשֵׁנִים בְּאוֹתָהּ דִּירָה בַּחֲדָרִים נִפְרָדִים לֹא נָעוּלִים - צָרִיךְ הֶחָתָן שְׁנֵי שׁוֹמְרִים וְהַכַּלָּה שְׁתֵּי שׁוֹמְרוֹת; וְלַנּוֹהֲגִים כְּרַמ"א, מַסְפִּיק לֶחָתָן שׁוֹמֵר אֶחָד וְלַכַּלָּה שׁוֹמֶרֶת אַחַת, אֲבָל אִם יְשֵׁנִים בִּשְׁתֵּי דִּירוֹת נִפְרָדוֹת - אֵינָם צְרִיכִים שְׁמִירָה כְּלָל[585]עי' בחופת חתנים סי' י' סעי' ב'..

כה. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁחָתָן וְכַלָּתוֹ הַנִּדָּה הָאֲסוּרִים לְהִתְיַחֵד אֵינָם צְרִיכִים שְׁמִירָה בַּיּוֹם כְּלָל, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבַּיּוֹם צְרִיכִים שְׁמִירָה כְּמוֹ בַּלַּיְלָה.

לַהֲלָכָה: אִם אֵין הֶם מִתְיַחֲדִים, אֵינָם צְרִיכִים שְׁמִירָה כְּלָל; וּכְשֶׁהֵם מִתְיַחֲדִים, נָהֲגוּ לָקַחַת קָטָן כְּשׁוֹמֵר לֶחָתָן וּקְטַנָּה לַכַּלָּה[586]עי' ברמ"א שם.. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן רָצוּי שֶׁיִּשְׁאֲלוּ שְׁאֵלַת חָכָם.

בְּעִילַת-מִצְוָה

כו. הַבּוֹעֵל אֶת הַבְּתוּלָה - בּוֹעֵל "בְּעִילַת-מִצְוָה" וְגוֹמֵר בִּיאָתוֹ וּפוֹרֵשׁ מִיָּד, וְאַחַר-כָּךְ טְמֵאָה הָאִשָּׁה מִדַּם הַבְּתוּלִים כְּאִלּוּ הָיָה זֶה דַּם-נִדָּה. וּמִכָּיוָן שֶׁאֵין זֶה דַּם-נִדָּה מַמָּשׁ, דִּינָיו שׁוֹנִים מְעָט:

כז. בְּבְעִילַת מִצְוָה יָכוֹל הַבַּעַל לִגְמֹר בִּיאָתוֹ כִּרְצוֹנוֹ בְּאֵבֶר חַי אוֹ מֵת, אַף-עַל-פִּי שֶׁכַּלָּתוֹ רוֹאָה דַּם-בְּתוּלִים[587]שו"ע סי' קצ"ב סעי' א' וש"ך שם.. וְאֵין הוּא צָרִיךְ לְהַפְסִיק בְּאֶמְצַע הַמַּעֲשֶׂה וְלִפְרֹשׁ בְּאֵבֶר מֵת כְּדִין בּוֹעֵל אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה דַּם-נִדָּה תּוֹךְ כְּדֵי תַּשְׁמִישׁ[588]עי' פרק ט' דיני רואה מחמת תשמיש..

כח. אַחַר בְּעִילַת מִצְוָה, הָאִשָּׁה טְמֵאָה כְּנִדָּה מִדַּם הַבְּתוּלִים. וְאַף אִם בָּדְקָה אֶת עַצְמָהּ וְלֹא מָצְאָה דַּם-בְּתוּלִים - טְמֵאָה, שֶׁמָּא יָצְאָה טִפַּת דָּם וְאָבְדָה, אוֹ כֶּסְתָה בְּשִׂכְבַת-זֶרַע[589]עי' רשב"א בתורת הבית, ב"ז ש"ב.. וְנוֹהֵג עִמָּהּ כְּנִדָּה גְּמוּרָה בְּכָל דִּינֵי הַהַרְחָקוֹת שֶׁפֹּרְטוּ בְּפֶרֶק ה', כּוֹלֵל הַרְחָקַת הַמִּטּוֹת, אֶלָּא שֶׁנִּדָּה גְּמוּרָה אָסוּר לוֹ לִשְׁכַּב עַל מִטָּתָהּ אַף כְּשֶׁאֵינָהּ עַל הַמִּטָּה, וְכַלָּה זוֹ, מֻתָּר לוֹ לִשְׁכַּב עַל מִטָּתָהּ כְּשֶׁאֵינָהּ בַּמִּטָּה[590]שו"ע סי' קצ"ג סעי' א'. ועי' תוה"ש ס"ק א'..

כט. כְּדֵי לְהִטַּהֵר אַחַר בְּעִילַת מִצְוָה, צְרִיכָה הִיא כְּכָל אִשָּׁה לַעֲשׂוֹת "הֶפְסֵק טָהֳרָה" וְלִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים וְלִטְבֹּל. אַךְ קַלָּא אַחַת יֵשׁ לָהּ - שֶׁיְּכוֹלָה לַעֲשׂוֹת "הֶפְסֵק טָהֳרָה" בַּיּוֹם הָרְבִיעִי לְשִׁמּוּשָׁהּ, וּלְהַתְחִיל בִּסְפִירַת שִׁבְעָה נְקִיִּים בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי וְהוּא יֵחָשֵׁב הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לְשִׁבְעַת הַנְּקִיִּים[591]ט"ז סי' קצ"ג ס"ק ד'. ועי' הטעם בט"ז סי' קצ"ו ס"ק ה'. ועי' בא"ח ש"ש צו ח' וחס"ל סי' קצ"ג.. אוּלָם אִם תִּרְאֶה אַחֲרֵי הַבְּעִילָה דַּם-נִדָּה - תִּצְטָרֵךְ לִסְפֹּר חֲמִשָּׁה יָמִים לִפְנֵי שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים כְּכָל אִשָּׁה רְגִילָה. חֲמִשָּׁה יָמִים אֵלּוּ יַתְחִילוּ מֵהַבְּעִילָה, כֵּיוָן שֶׁכְּבָר הָיְתָה טְמֵאָה מִשְּׁעַת בְּעִילַת הַמִּצְוָה.

ל. אִם תִּמְצָא הָאִשָּׁה בִּבְדִיקוֹתֶיהָ, בְּ"הֶפְסֵק טָהֳרָה" וּבְשִׁבְעַת הַנְּקִיִּים, כְּתָמִים מִפְּצֵעֵי הַבְּתוּלִים שֶׁאֵינָם מִמְּקוֹר דָּמֶיהָ - דִּינָם כִּפְצָעִים רְגִילִים[592]עי' לעיל בדיני פצעים. בפרק ד' סעיף ח' והלאה.. אַךְ לֹא תִּפְסֹק בְּמִקְרִים אֵלֶּה לְבַדָּהּ, אֶלָּא תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

לא. אִם לֹא גָּמַר הַבַּעַל בִּיאָתוֹ בִּבְעִילַת הַמִּצְוָה וְלֹא רָאֲתָה הַכַּלָּה דָּם, כְּגוֹן שֶׁבָּדְקוּ עַצְמָם מִיָּד אַחַר הַתַּשְׁמִישׁ וְלֹא מָצְאוּ - יֵשׁ אוֹסְרִים[593]שו"ע סי' קצ"ג סעי' א'., וְיֵשׁ נוֹהֲגִים לְהָקֵל וּלְהַחְשִׁיבָהּ כִּטְהוֹרָה, וְכֵן נוֹהֲגִים[594]עי' בא"ח ש"ש צו י"ט ודרכי תשובה ס"ק ח' וסדרי טהרה ס"ק ג'.. אֲבָל אִם גָּמַר בִּיאָתוֹ - צָרִיךְ לְפָרֵשׁ מִמֶּנָּה אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא רָאֲתָה דָּם[595]רמ"א סי' קצ"ג סעי' א'.. אֶלָּא שֶׁבְּהַגְדָּרַת "גָּמַר בִּיאָה" נֶחְלְקוּ הַפּוֹסְקִים48, לָכֵן אֵין לְחַתֵּן לְהָקֵל בְּמִקְרֶה כָּזֶה, רַק אַחֲרֵי שְׁאֵלַת חָכָם[596]עי' ציץ אליעזר חלק ט"ז סימן ע' עמ' ק"פ הערה ג'..

לב. כָּל זֶה הוּא דַּוְקָא לְאַחַר מַעֲשֶׂה, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה יִזָּהֵר כָּל חָתָן שֶׁלֹּא לִשְׂחֹק בְּכַלָּתוֹ47, אֶלָּא יְגַמֵּר אֶת הַבִּיאָה בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה, כִּי אַחֶרֶת עָלוּל הוּא לְהִסְתַּבֵּךְ בִּבְעָיוֹת:

א) אֶפְשָׁר שֶׁכַּלָּתוֹ תִּרְאֶה דָּם בַּפַּעַם הַזֹּאת וְתֵאָסֵר עָלָיו, וְתִרְאֶה דָּם גַּם בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה, כִּי יִשָּׁאֲרוּ בְּתוּלִים, וְתֵאָסֵר עָלָיו גַּם אַחֲרֵי הַבְּעִילָה הַשְּׁנִיָּה.

ב) אִם לֹא תִּרְאֶה הַכַּלָּה דָּם בְּבִיאָה רִאשׁוֹנָה כָּזֹאת - תִּהְיֶה אֲסוּרָה עָלָיו אַחַר בִּיאָה שְׁנִיָּה אַף אִם לֹא תִּרְאֶה דָּם, כִּי בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה יִהְיֶה עִקַּר הַבְּעִילָה[597]ד"ת סי' קצ"ג ס"ק ט'. ועי' טהר"י ס"ק ב'..

ג) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם לֹא גָּמַר הַבַּעַל בִּיאָתוֹ אֶלָּא הֶעֱרָה בִּלְבַד וְאַחַר-כָּךְ רָאֲתָה דַּם-וֶסֶת - אֵין לוֹ לְהִתְיַחֵד עִם אִשְׁתּוֹ, כְּדִין "חֻפַּת-נִדָּה", אֶלָּא הוּא יָשֵׁן בֵּין הָאֲנָשִׁים וְאִשְׁתּוֹ בֵּין הַנָּשִׁים, כְּדִלְעֵיל[598]רש"ל בישׁ"ש כתובות סי' ו'.. וְאַף שֶׁאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתָם[599]עי' תרומת הדשן המובא ברמ"א סי' קצ"ב סעי' ד'., יֵשׁ לָחֹשׁ לְדַעְתָּם לְכַתְּחִלָּה.

לָכֵן יִזָּהֵר כָּל חָתָן לִגְמֹר בִּיאָתוֹ בְּפַעַם אַחַת וּבְנַחַת, וְלֹא לִשְׂחֹק בְּכַלָּתוֹ.

דַּם-בְּתוּלִים בְּבִיאוֹת נוֹסָפוֹת

לג. כַּלָּה בְּתוּלָה שֶׁרָאֲתָה דָּם בְּבִיאָה רִאשׁוֹנָה - נִטְמֵאת, אֲבָל אֵין הִיא נֶאֱסֶרֶת עַל בַּעֲלָהּ כְּאִשָּׁה הָרוֹאָה דַּם-נִדָּה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ, שֶׁהֲרֵי דָּם זֶה שֶׁהִיא רוֹאָה - דַּם-בְּתוּלִים הוּא. וְלָאו דַּוְקָא בְּבִיאָה רִאשׁוֹנָה, אֶלָּא כָּל פַּעַם שֶׁתִּבָּעֵל כַּלָּה זוֹ וְתִמְצָא דַם בְּתוּלִים, תִּהְיֶה טְמֵאָה כְּמוֹ נִדָּה, אַךְ לֹא תֵּחָשֵׁב כְּרוֹאָה דַּם-נִדָּה מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ שֶׁאָסוּרָה לְבַעֲלָהּ.

כְּדֵי לְהִטַּהֵר תַּעֲשֶׂה בְּדִיקַת "הֶפְסֵק טָהֳרָה" בַּיּוֹם הָרְבִיעִי לְשִׁמּוּשָׁהּ, תִּסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים וְתִטְבֹּל.

לד. כֵּיצַד תֵּדַע הַכַּלָּה אִם דָּם שֶׁרָאֲתָה בְּשָׁעַת תַּשְׁמִישׁ דַּם-בְּתוּלִים הוּא אוֹ דַּם-נִדָּה? אָמְרוּ חֲכָמִים: אִם בְּכָל פַּעַם שֶׁתִּבָּעֵל אַחַר בִּיאָה רִאשׁוֹנָה תִּמְצָא דָּם - הֲרֵי הוּא דַּם-בְּתוּלִים. וְאִם פַּעַם אַחַת תִּבָּעֵל וְלֹא תִּמְצָא דָּם - פָּסַק דַּם-הַבְּתוּלִים, וּמֵעַתָּה וְאֵילָךְ אִם תִּמְצָא דָּם אַחֲרֵי הַבְּעִילָה מִיָּד, יֵשׁ לַחְשֹׁשׁ שֶׁהוּא דַּם-נִדָּה וּמֻחֶמֶת תַּשְׁמִישׁ[600]שו"ע סי' קפ"ז סעי' י"ג..

(יֶשְׁנָהּ אֶפְשָׁרוּת נוֹסֶפֶת, שֶׁדָּם זֶה הוּא דַּם-פְּצָעִים, וְנִתָּן לִבְדֹּק דָּבָר זֶה כַּמְפֹרָט לְעֵיל בְּפֶרֶק ד' בְּדִינֵי דַּם-פְּצָעִים, אוּלָם אֵין לְהַתִּיר בְּמִקְרִים כָּאֵלֶּה מִבְּלִי לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם).

לָכֵן רָאוּי לְכָל כַּלָּה וּלְכָל חָתָן לִבְדֹּק אֶת עַצְמָם אַחֲרֵי "בְּעִילַת-מִצְוָה" וְלִרְאוֹת אִם יֵשׁ דַּם-בְּתוּלִים. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁמִּמֵּילָא הֵם טְמֵאִים כְּדַלְעֵיל, כְּדַאי הַדָּבָר, שֶׁאִם יִמָּצֵא דָּם בְּ"בְּעִילַת-הַמִּצְוָה", וְכֵן בַּבְּעִילָה שֶׁאַחֲרֶיהָ - דַּם הַבִּיאָה הַשְּׁנִיָּה יֵחָשֵׁב גַּם הוּא כְּדַם-בְּתוּלִים[601]פ"ת סי' קפ"ז ס"ק נ"ד..

יֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁאַף שֶׁלֹּא נִמְצָא דָּם בְּבִיאָה רִאשׁוֹנָה וְנִמְצָא בַּשְּׁנִיָּה - אֵין דַּם הַשְּׁנִיָּה דַּם-נִדָּה אֶלָּא דַּם-בְּתוּלִים[602]דרכי תשובה ס"ק קל"ה., אֲבָל אִם בַּשְּׁנִיָּה לֹא נִמְצָא, אַף שֶׁנִּמְצָא בָּרִאשׁוֹנָה - הַדָּם שֶׁיִּמָּצֵא בַּשְּׁלִישִׁית הֲרֵיהוּ כְּדַם-נִדָּה, עַד שֶׁיְּבָרֵר שֶׁדָּם זֶה הוּא דַּם-בְּתוּלִים אוֹ פְּצָעִים.

זוֹ שִׁטַּת הַשֻּׁלְחָן-עָרוּךְ[603]שו"ע סי' קפ"ז סעי' י"ג וב"ח שם. שֶׁרְאִיַּת דָּם בַּבִּיאָה הַשְּׁנִיָּה הִיא סִימָן לְדַם-בְּתוּלִים.

לה. לְדַעַת הָרְמָ"א הַכֹּאֵב בַּבְּעִילָה הוּא סִימָן לְכָךְ שֶׁזֶּהוּ דַּם-בְּתוּלִים. לְשִׁיטָה זוֹ, אִם תִּרְאֶה הָאִשָּׁה בַּבִּיאָה הַשְּׁנִיָּה דָּם - יֵחָשֵׁב הוּא כְּדַם-בְּתוּלִים רַק אִם הָיָה לָאִשָּׁה כְּאֵב בְּשָׁעַת הַבְּעִילָה, הַמּוֹכִיחַ שֶׁעֲדַיִן נִשְׁאֲרוּ הַבְּתוּלִים[604]רמ"א סי' קפ"ז סעי' י"ג ונושאי הכלים שם.; אֲבָל אִם לֹא הָיָה לָהּ כְּאֵב אוֹ צַעַר - יֵשׁ לַחְשֹׁשׁ שֶׁמָּא הַדָּם שֶׁרָאֲתָה הוּא דַּם-נִדָּה שֶׁבָּא מֵחֲמַת הַתַּשְׁמִישׁ, לָכֵן תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם לִפְנֵי שֶׁתִּתַּשְׁמֵשׁ פַּעַם נוֹסֶפֶת, כְּדִין רוֹאָה דָּם מֵחֲמַת תַּשְׁמִישׁ. וְאִם הָיָה לָהּ כְּאֵב בִּלְבַד לְלֹא דָּם - אֵין לַחְשֹׁשׁ לִכְלוּם.

לו. גַּם לְפִי שִׁיטַת הָרְמָ"א, אִשָּׁה שֶׁלֹּא רָאֲתָה דָּם בְּבִיאָה שְׁנִיָּה אוֹ שְׁלִישִׁית, אַף-עַל-פִּי שֶׁהָיוּ לָהּ כְּאֵב וְצַעַר, וְאַחַר-כָּךְ רָאֲתָה דָּם - אֵין מָקוֹם לְהַחְשִׁיב דָּם זֶה כְּדַם-בְּתוּלִים, וּבְכָל מִקְרֶה כָּזֶה תִּפָּנֶה הָאִשָּׁה לְחָכָם לִפְנֵי שֶׁתִּתַּשְׁמֵשׁ פַּעַם נוֹסֶפֶת[605]עי' תורת השלמים סי' קפ"ז ס"ק מ' וד"ת ס"ק קל"ז..

לז. אִשָּׁה שֶׁנִּתְקוּ כָּל בְּתוּלֶיהָ אוֹ מִקְצָתָם עַל-יְדֵי רוֹפֵא וְיָצָא דָּם, וְכֵן כַּלָּה פְּנוּיָה שֶׁאֵין לָהּ בְּתוּלִים מִכָּל סִבָּה שֶׁהִיא - תִּשְׁאַלְנָה שְׁאֵלַת חָכָם.

בְּדִיקוֹת לְבַעֲלַת וֶסֶת שֶׁאֵינוֹ קָבוּעַ

לח. אַחֲרֵי שֶׁתַּתְפְּסִיק הָאִשָּׁה לִרְאוֹת דַּם-בְּתוּלִים - אִם אֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ, צְרִיכִים הִיא וּבַעֲלָהּ לִבְדֹּק עַצְמָם שָׁלֹשׁ פְּעָמִים, כַּמְבֹאָר לְעֵיל בְּפֶרֶק ח'.

כַּדּוּרִים לְמְנִיעַת דָּם

לט. אִשָּׁה הַמִּשְׁתַּמֶּשֶׁת בְּכַדּוּרִים כְּדֵי לְאַחֵר אֶת יוֹם וֶסְתָּהּ, עַל-מְנָת שֶׁלֹּא תִּהְיֶה נִדָּה בְּחֻפָּתָהּ - נֶחְשֶׁבֶת בִּשְׁעַת לְקִיחַת הַכַּדּוּרִים כְּבַעֲלַת וֶסֶת קָבוּעַ לְפִי הַכַּדּוּרִים וּמֻתֶּרֶת לְבַעֲלָהּ אַף בִּשְׁעַת וֶסְתָּהּ הַקּוֹדֶם.

וְכֵן אִם לָקְחָה כַּדּוּרִים לִפְנֵי חֻפָּתָהּ לְהַקְדֵּמַת הַוֶּסֶת, וְהִגִּיעַ זְמַן חֻפָּתָהּ בְּעֵת שֶׁאֲמוּרָה הָיְתָה לִהְיוֹת נִדָּה אִלּוּלֵא הַכַּדּוּרִים - מֻתֶּרֶת, כִּי כַּיּוֹם מַחְזִקִים כַּדּוּרִים אֵלֶּה לַעֲקֹר אֶת הַוֶּסֶת[606]שו"ת רדב"ז סי' קל"ו, דעת כהן סי' פ"ג, ועי' חוברת המאסף (החדש) 2 עמ'207 .. וְעַיֵּן בְּהַרְחָבָה בְּפֶרֶק ז' סְעִיפִים ק"א-ק"ז.

מ. לְאַחַר שֶׁגּוֹמֶרֶת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכַּדּוּרִים, חוֹזֶר דִּינָהּ לִהְיוֹת כְּפִי שֶׁהָיָה קֹדֶם לְקִיחַת הַכַּדּוּרִים. עַיֵּן בְּפֶרֶק ז' סְעִיף ק"ד.

בְּעִילָה בְּשַׁבָּת

מא. מֻתָּר לִבְעֹל בְּתוּלָה לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁתֵּעָשֶׂה חַבּוּרָה וְיֵצֵא דָּם - אֵין בָּזֶה מִשּׁוּם חוֹבֵל, וְלֹא מִשּׁוּם צַעַר לְאִשָּׁה[607]שו"ע או"ח סי' ר"פ סעי' ב".. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְיַחֵד עִמָּהּ בְּעֶרֶב שַׁבָּת, כְּדֵי שֶׁבְּיִחוּד זֶה יִהְיֶה הַקִּנְיָן. וְרָאוּי לְהַחְמִיר כְּמוֹתָם אַף לְאוֹתָם שֶׁאֵינָם נוֹהֲגִים יִחוּד בִּפְנֵי עֵדִים אַחַר הַחֻפָּה[608]שו"ע או"ח סי' של"ט סעי' ה'..

מב. אֵין לִבְעֹל כַּלָּה אַלְמָנָה, גְּרוּשָׁה אוֹ בְּעוּלָה לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת[609]שו"ע אה"ע סי' ס"ד סעי' ה'.. וְאִם הִתְיַחֵד עִמָּהּ בְּעֵדִים בְּעֶרֶב-שַׁבָּת - קָנָה אוֹתָהּ לְאִשָּׁה, וּמֻתָּר לִבְעֹל בְּעִילָה רִאשׁוֹנָה לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבָּת[610]משנה ברורה סי' של"ט ס"ק ל"ב וכה"ח שם ס"ק ס"ו. ועי' בפרי האדמה ח"ג דף י"ג שיש מנהג אחר בזה.. וְכָל זֶה אִם כְּשֶׁנִּשְׂאָהּ הָיְתָה טְהוֹרָה וְהָיְתָה רְאוּיָה לְבִיאָה, אֲבָל אִם כְּשֶׁנִּשְׂאָהּ הָיְתָה נִדָּה, וְנִתְיַחֲדוּ עַל יְדֵי שׁוֹמְרִים, וְטָבְלָה בְּלֵיל-שַׁבָּת - סָפֵק הוּא אִם מֻתָּר לָבוֹא עָלֶיהָ בְּלֵיל-שַׁבָּת תְּחִלָּה, וּבְמִקָּרֶה כָּזֶה יִשְׁאֲלוּ שְׁאֵלַת חָכָם[611]מג"א או"ח סי' של"ט ס"ק י"א וכה"ח שם ס"ק ס"ד, ועי' ארה"ח (סתהון) שם, וח"מ אה"ע סי' נ"ה ס"ק ח' וסי' פ"א ס"ק ב'..

הִתְקַדְּשׁוּת לִפְנֵי הַבִּיאָה

מג. כָּל אָדָם לִפְנֵי שֶׁיִּגַּשׁ לְכַלְּתוֹ-אִשְׁתּוֹ, בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, וּבְמֵיחָד בְּ"בְּעִילַת-מִצְוָה" - יִתְקַדֵּשׁ וְיִטָּהֵר וְיִתְפַּלֵּל אֶל ה' שֶׁיְּזַכֵּהוּ לִחְיוֹת בְּקִדֻּשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וּלְהָקִים דּוֹר יְשָׁרִים מְבֹרָךְ[612]ע' בית תפילה להרב "פלא יועץ", וחופת חתנים ר"מ סי' ו'..

וְיַעֲסֹק לִפְנֵי כֵן עִם אִשְׁתּוֹ בְּדִבְרֵי אַהֲבָה, חִבָּה וְרִצּוּי, וּמִצְוָה גְּדוֹלָה הִיא. וְרַב - מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא[613]ברכות ס"ב ע"א וחגיגה ה' ע"ב. - הָיָה שָׂח וְשׂוֹחֵק עִם אִשְׁתּוֹ לִפְנֵי אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה[614]עי' או"ח סי' ר"מ סעי' ט'-י'.. וְיִזְכֹּר אֶת דִּבְרֵי חֲזַ"ל "אִישׁ וְאִשָּׁה, זָכוּ - שְׁכִינָה

בֵּינֵיהֶן, לֹא זָכוּ - אֵשׁ אוֹכַלְתָּן"[615]סוטה י"ז ע"א.. וְעַיֵּן בְּאֹרֶךְ וּבְטוּב טַעַם בְּ"אִגֶּרֶת הַקֹּדֶשׁ" לָרַמְבַּ"ן וּבְ"בַּעֲלֵי הַנֶּפֶשׁ" שַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה לָרַאֲבַ"ד. וּמִצְוָה רַבָּה לְלָמְדָם לִפְנֵי הַנִּשּׂוּאִין, וּלְפָחוֹת פַּעַם אַחַת בַּשָּׁנָה. וְעַיֵּן עוֹד לְקַמָּן בְּהִלְכוֹת צְנִיעוּת.

וְזֶה לְשׁוֹן סֵפֶר הַחִנּוּךְ (מִצְוָה תקפ"ב): "שֶׁנִּצְטַוִּינוּ שֶׁיִּשְׂמַח הֶחָתָן עִם אִשְׁתּוֹ שָׁנָה אֶחָת, כְּלוֹמַר: שֶׁלֹּא יִסַּע חוּץ לָעִיר לָצֵאת לְמִלְחָמָה (הַכַּוָּנָה לְמִלְחֶמֶת רְשׁוּת, אַךְ לְמִלְחֶמֶת מִצְוָה - יוֹצֵא) וְלֹא לְעִנְיָנִים אֲחֵרִים לְשֶׁבֶת זוּלָתָהּ (בִּלְעָדֶיהָ) יָמִים רַבִּים, אֶלָּא יֵשֵׁב עִמָּהּ שָׁנָה שְׁלֵמָה מִיּוֹם הַנִּשּׂוּאִין. וְעַל זֶה נֶאֱמַר: 'נְקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקָח'[616]דברים כ"ד, ה'..

מִשְׁרְשֵׁי הַמִּצְוָה: כִּי הָאֵל בָּרוּךְ-הוּא עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְפָנָיו לִבְרֹאת הָעוֹלָם, וְחָפְצוֹ שֶׁיִּתְיַשֵּׁב בִּבְרִיּוֹת טוֹבוֹת הַנּוֹלָדוֹת מִזֶּכֶר וּנְקֵבָה שֶׁיִּזְדַּוְּגוּ בְּהֶכְשֵׁר, כִּי הַזְּנוּת תּוֹעֵבָה הִיא לְפָנָיו, עַל-כֵּן גָּזַר עָלֵינוּ - הָעָם אֲשֶׁר בָּחַר לִהְיוֹת נִקְרָא עַל שְׁמוֹ - שֶׁנְּשֵׂב עִם הָאִשָּׁה הַמְיֻחֶדֶת לָנוּ לְהָקִים זֶרַע שָׁנָה שְׁלֵמָה מֵעֵת שֶׁנִּשָּׂא אוֹתָהּ, כְּדֵי לְהַרְגִּיל הַטֶּבַע עִמָּהּ וּלְהַדְבִּיק הָרָצוֹן אֶצְלָהּ וּלְהַכְנִיס צִיּוּרָהּ וְכָל פָּעֳלָהּ בַּלֵּב, עַד שֶׁיָּבוֹא אֵצֶל הַטֶּבַע כָּל מַעֲשֶׂה אִשָּׁה אַחֶרֶת וְכָל עִנְיָנֶיהָ דֶּרֶךְ זָרוּת, כִּי כָּל טֶבַע בָּרֹב (עַל-פִּי-רֹב) יְבַקֵּשׁ וְיֹאהַב מַה שֶּׁרָגִיל בּוֹ, וּמִתּוֹךְ כָּךְ יַרְחִיק הָאָדָם דַּרְכּוֹ מֵאִשָּׁה זָרָה, וְיִפָּנֶה אֶל הָאִשָּׁה הָרְאוּיָה לוֹ מַחֲשַׁבְתּוֹ, וְיִכְשְׁרוּ הַוְּלָדִים שֶׁתֵּלֵד לוֹ.

מִדִּינֵי הַמִּצְוָה: מַה שֶּׁאָמְרוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה[617]סוטה ירושלמי פרק ח' ה"ד ובבלי מ"ד ע"א. שֶׁכָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ אֵינוֹ יוֹצֵא לַמִּלְחָמָה, וְאַף לֹא מְסַפֵּק מַיִם וּמָזוֹן לְאֶחָיו שֶׁהֵם בַּמִּלְחָמָה, וְלֹא נוֹתֵן לְפַסֵּי (לְמַסֵּי) הָעִיר, וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו שׁוּם דָּבָר... לֹא לְצָרְכֵי הַמִּלְחָמָה וְלֹא לְצָרְכֵי הָעִיר... וּלְעִנְיָן שֶׁרָאוּי לְכָל אָדָם לְשַׂמְּחָהּ וְלֵישֵׁב עִמָּהּ שָׁנָה אֶחָת - נוֹהֶגֶת בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל זְמַן. וְהָעוֹבֵר עַל זֶה וּפֵרֵשׁ מִמֶּנָּה תּוֹךְ שָׁנָה לַעֲמֹד זוּלָתָהּ יָמִים רַבִּים וְאַפִלּוּ בְּמָחִילָתָהּ - בִּטֵּל עֲשֵׂה זֶה".

וְזֶה לְשׁוֹן הַכּוּזָרִי[618]מאמר ג' י"א.: "וְהִנֵּה אֵין סָפֵק בַּדָּבָר שֶׁהָאַהֲבָה לָאֱלוֹהַּ וְהַיִּרְאָה מִפָּנָיו נִכְנָסוֹת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם עַל-יְדֵי קִיּוּם הַמִּצְווֹת... וּבִתְנַאי שֶׁיְּקַיְּמָן לְפִי הַשִּׁעוּר שֶׁנִּתְּנָה בֹּהֶן הַתּוֹרָה, לְבַל תְּבִיאֵהוּ הַשִּׂמְחָה בְּשַׁבָּתוֹת וְיָמִים-טוֹבִים לְמַדְרֵגָה שֶׁאֵלֶיהָ מְבִיאִים הַשְּׂחוֹק וְהַתַּאֲווֹת וְהַבַּטָּלָה וּלְבַטּוּל תְּפִלָּה בִּזְמַנָּהּ כַּמְצֻוֶּה עָלֵינוּ, וּלְבַל תְּבִיאֵהוּ הַיִּרְאָה לְהִתְיָאֲשׁוּת מִן הַמְּחִילָה וְהַסְּלִיחָה, שֶׁעַל-יְדֵי-כָךְ יִשָּׁאֵר הָאָדָם בְּפַחַד לְכָל יְמֵי חַיָּיו וְיַעֲבֹר עַל מִצְוֹת הַשִּׂמְחָה בְּחֶלְקוֹ, שֶׁנִּצְטַוִּינוּ עָלֶיהָ בְּמַאֲמַר 'וְשָׂמַחְתָּ בְכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ'[619]דברים כ"ו, י"א.. וְעַל-יְדֵי-זֶה יְמַעֵט הַשָּׂבַח שֶׁעָלָיו לְשַׁבֵּחַ עַל טוֹבַת הָאֱלוֹהַּ,

כִּי הַשָּׂבֵחַ הוֹלֵךְ אַחַר הַשִּׂמְחָה, וְאָז יִתְקַיֵּם בּוֹ מַה שֶּׁנֶּאֱמַר: 'תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב... וְעָבַדְתָּ אֶת אֹיְבֶיךָ' וְגוֹ'[620]שם כ"ח, מ"ז-מ"ח.".

פֶּרֶק יא - דִּינֵי יוֹלֶדֶת וּמַפֶּלֶת

תַּשְׁמִישׁ בְּהֶרָיוֹן

א. אָמְרוּ חֲכָמִים: "שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים רִאשׁוֹנִים לָעִבּוּר, תַּשְׁמִישׁ קָשֶׁה לָאִשָּׁה וְקָשֶׁה לַוָּלָד. שְׁלֹשָׁה אֶמְצָעִיִּים, קָשֶׁה לָאִשָּׁה וְיָפֶה לַוָּלָד. שְׁלֹשָׁה אַחֲרוֹנִים, יָפֶה לָאִשָּׁה וְיָפֶה לַוָּלָד, שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ נִמְצָא הַוָּלָד מְלֵבֶן וּמְזֹרָז"[621]נדה ל"א ע"א.. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אֵין אִסּוּר לְשַׁמֵּשׁ כָּל יְמֵי הֶרְיוֹן הָאִשָּׁה, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין הָאִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת בְּכָךְ וְאֵין בָּזֶה תּוֹעֶלֶת לַוָּלָד; וּלְהֶפֶךְ, חַיָּב אָדָם לְקַיֵּם מִצְוַת עוֹנָה בִּזְמַן הָעִבּוּר (וְהַהֶנְקָה), וַאֲפִלּוּ הוּא חָכָם וְחָסִיד, אֶלָּא-אִם-כֵּן אִשְׁתּוֹ מוֹחֶלֶת לוֹ[622]בא"ח ש"ש וירא כ"ד. בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה. וּכְשֶׁמְּקַיֵּם מִצְוַת עוֹנָה בִּזְמַן זֶה, אֵין לוֹ לַחְשֹׁשׁ לְהוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, כִּי כָּל בְּעִילָה שֶׁאָדָם בּוֹעֵל אֶת אִשְׁתּוֹ כְּדַרְכָּהּ, אַף שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לְהִתְעַבֵּר מִכָּךְ בִּגְלַל הֱיוֹתָהּ מְעֻבֶּרֶת, זְקֵנָה אוֹ עֲקָרָה - אֵין בָּהּ מִשּׁוּם הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה[623]נ"י יבמות דף י"ט ע"ב (בדפי הרי"ף).. לְהֶפֶךְ, מְקַיֵּם הוּא בְּכָךְ מִצְוָה מִדְּאוֹרַיְתָא - מִצְוַת עוֹנָה[624]ר"פ ח"א אה"ע סי' ח' לפי הפשט, וכן לפי סברת האר"י בשער ט"ה פ' בראשית, בא"ח ש"ש וירא כ"ד..

פְּרִישָׁה סָמוּךְ לַלֵּדָה

ב. לִקְרַאת הַלֵּדָה יֵשׁ לְהַבְחִין בַּחֲמִשָּׁה מַצָּבִים שׁוֹנִים הַמַּרְאִים עַל הִתְקָרְבוּת הַלֵּדָה:

א) הָאִשָּׁה יוֹשֶׁבֶת עַל הַמַּשְׁבֵּר (כִּסֵּא הַיּוֹלֶדֶת)[625]טהרת ישראל סי' קצ"ד ס"ק ח', ערוה"ש אות נ"ג, דרכי תשובה ס"ק ל"ט, פתחי תשובה ס"ק ח'..

ב) אֵינָהּ יְכוֹלָה לָלֶכֶת[626]שבת קכ"ט ע"א. בית לחם יהודה שם, ערוה"ש אות נ"ג..

ג) צִירִים תְּכוּפִים וּקְבוּעִים כָּל חֲמֵשׁ דַּקּוֹת אוֹ פָּחוֹת.

ד) יְרִידַת מַיִם.

ה) פְּתִיחָה שֶׁל שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת (אַרְבָּעָה ס"מ) וְיוֹתֵר[627]אחרונים..

בְּאַרְבַּעַת הַמַּצָּבִים הָרִאשׁוֹנִים אֵין הָאִשָּׁה נֶחְשֶׁבֶת כְּנִדָּה אֶלָּא-אִם-כֵּן תִּרְאֶה דָּם עַמָּהֶם, אַךְ אֲסוּרָה לְשַׁמֵּשׁ כְּמוֹ בְּשִׁעַת וֶסְתָּהּ. אִם לֹא יָלְדָה, מֻתֶּרֶת לְבַעֲלָהּ אַחֲרֵי בְּדִיקָה. וְאַף שֶׁיֵּשׁ חוֹלְקִים וְאוֹסְרִים, נוֹהֲגִים לְהָקֵל[628]עי' בנחלת שבעה ס"ט, וסדרי טהרה וכו"פ סי' קצ"ד, וחת"ס סי' קע"ט, וחזו"א סי' פ"ג אות א'.. בַּמַּצָּב הַחֲמִישִׁי, דְּהַיְנוּ פְּתִיחָה שֶׁל שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת וְיוֹתֵר, נֶחְשֶׁבֶת הָאִשָּׁה כְּנִדָּה, וְחָלִים עָלֶיהָ כָּל אִסּוּרֵי קְרֵבָה וְכַדּוֹמֶה אַף אִם

לֹא רָאֲתָה דָּם, וְאַף אִם לֹא יָלְדָה אַחֲרֵי פְּתִיחָה כָּזוֹ, צְרִיכָה לִסְפּוֹר חֲמִשָּׁה יָמִים וְשִׁבְעָה נְקִיִּים וְלִטְבֹּל.

ג. כַּאֲשֶׁר רָאֲתָה הָאִשָּׁה דָּם אוֹ שֶׁהָיְתָה לָהּ פְּתִיחָה שֶׁל שְׁתֵּי אֲצְבָעוֹת וְיוֹתֵר, נֶאֱסֶרֶת, וְחָלִים עָלֶיהָ כָּל דִּינֵי הַהַרְחָקוֹת הַמַּזְכִּירִים בְּפֶרֶק ה', כְּגוֹן אִסּוּרֵי נְגִיעָה וְהִסְתַּכְּלוּת בַּמְּקוֹמוֹת הַמְכוּסִים, וְעַל-כֵּן אָסוּר לַבַּעַל לְסַיְּעָהּ לַעֲלוֹת לָאַמְבּוּלַנְס וְכַדּוֹמֶה בִּנְגִיעָה וּתְמִיכָה. אוּלָם אִם אֵין מִי שֶׁיְּסַיֵּעַ לָהּ בְּמָקוֹמוֹ, מֻתָּר לְסַיְּעָהּ אֲפִלּוּ בִּנְגִיעָה, אַךְ יִשְׁתַּדֵּל לָגַעַת בָּהּ דֶּרֶךְ בֶּגֶד. וּנְגִיעָה זוֹ מֻתֶּרֶת כֵּיוָן שֶׁאֵינָהּ נְגִיעָה שֶׁל חִבָּה, אֶלָּא לְסִיּוּעַ בִּלְבַד. בִּשְׁעַת הַלֵּדָה וּלְפָנֶיהָ אֵין לַבַּעַל לָגַעַת בְּאִשְׁתּוֹ אוֹ לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ בַּמְּקוֹמוֹת הַמְכֻסִּים, אֶלָּא יְעוֹדְדֶנָּה בִּדְבָרִים מִפֶּתַח חֶדֶר הַלֵּדָה. יֵשׁ לָדַעַת כִּי הִתְבּוֹנְנוּת אֲסוּרָה זוֹ יֶשׁ בָּהּ כְּדֵי לְהַרְחִיק אֶת הָאַהֲבָה מִבֵּינֵיהֶם וּלְגַנּוֹתָהּ בְּעֵינָיו.

בְּדִיקַת רוֹפֵא – מְיַלֶּדֶת

ד. בִּבְדִיקַת רוֹפֵא אוֹ מְיַלֶּדֶת עֲלוּלָה הָאִשָּׁה לְהִטָּמֵא. עַיֵּן בְּהַרְחָבָה בְּפֶרֶק א' סְעִיפִים י"ד-י"ט.

טֻמְאַת לֵדָה

ה. "אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר, וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים, כִּימֵי נִדַּת דְּוֹתָהּ תִּטְמָא... וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בִּדְמֵי טָהֳרָהּ... וְאִם נְקֵבָה תֵּלֵד, וְטָמְאָה שְׁבֻעַיִם כְּנִדָּתָהּ, וְשִׁשִּׁים יוֹם וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל דְּמֵי טָהֳרָהּ"[629]ויקרא י"ב, ב'-ה'..

מִדִּין תּוֹרָה - הַיּוֹלֶדֶת בֵּן, טֻמְאָה טֻמְאַת לֵדָה שִׁבְעָה יָמִים אַף אִם לֹא תִּרְאֶה דָּם, וְאַחַר שִׁבְעַת הַיָּמִים יְכוֹלָה לִטְבֹּל, וּבְטְבִילָה זוֹ תִּהְיֶה טְהוֹרָה שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה יָמִים שֶׁאַחַר שִׁבְעַת הַיָּמִים אַף אִם תִּרְאֶה דָּם בְּאוֹתָם יָמִים. וְיוֹלֶדֶת בַּת, טֻמְאָה שְׁבֻעַיִם אַחֲרֵי לֵדָתָהּ, וּטְהוֹרָה שִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה יוֹם אַחֲרֵי טֻמְאַת הַלֵּדָה. וְכָל דִּינֶיהָ כְּיוֹלֶדֶת בֵּן, חוּץ מִמִּסְפַּר הַיָּמִים. אִשָּׁה הַיּוֹלֶדֶת תּוֹךְ כְּדֵי זִיבָה - צְרִיכָה שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים מִדִּין טֻמְאַת זִיבָה מִלְּבַד יְמֵי טֻמְאַת הַלֵּדָה. וְיָמִים אֵלֶּה יְכוֹלִים לַחְפֹּף.

ו. בְּיָמֵינוּ שֶׁבְּנוֹת-יִשְׂרָאֵל הֶחְמִירוּ עַל עַצְמָן שֶׁכָּל טִפַּת-דָּם שֶׁרוֹאוֹת יוֹשְׁבוֹת עָלָיו שִׁבְעָה נְקִיִּים - כֵּן הַדִּין גַּם בְּיוֹלֶדֶת, וְתֵשֵׁב שִׁבְעָה נְקִיִּים כְּדִין יוֹלֶדֶת בְּזוֹב. יָמִים אֵלֶּה יְכוֹלִים לִהְיוֹת חוֹפְפִים. דְּהַיְנוּ: אִם יָלְדָה בֵּן בְּא' בַּחֹדֶשׁ, וְהִפְסִיקָה לִרְאוֹת דָּמִים - יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה בְּיוֹם ה' לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה (יוֹם ו' בַּחֹדֶשׁ יִהְיֶה הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לִשְׁבְעַת הַנְּקִיִּים), וּבְלֵיל י"ג בַּחֹדֶשׁ תִּטְבֹּל וְתִטְהַר לְבַעְלָהּ, וּטְבִילָה זוֹ מוֹעִילָה לְטֻמְאַת הַלֵּדָה שֶׁמִּסְתַּיֶּמֶת בְּח' בַּחֹדֶשׁ, וּלְטֻמְאָתָהּ הָרִגִילָה שֶׁמִּסְתַּיֶּמֶת בְּי"ב בַּחֹדֶשׁ.

אִם הָיְתָה טְמֵאָה קֹדֶם הַלֵּדָה - יְכוֹלָה לִסְפֹּר אֶת חֲמִשָּׁה הַיָּמִים שֶׁקֹּדֶם שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים מִיּוֹם טֻמְאָתָהּ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תִּטְבֹּל לִפְנֵי ח' בַּחֹדֶשׁ.

אִם יָלְדָה בַּת בְּא' בַּחֹדֶשׁ וְהִפְסִיקָה לִרְאוֹת - יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת "הֶפְסֵק טָהֳרָה" בְּה' בַּחֹדֶשׁ לִפְנֵי הַשִּׁקִיעָה וְלִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים, אֲבָל לֹא תִּטְבֹּל בְּלֵיל י"ג, כִּי עֲדַיִן לֹא הִסְתַּיְּמוּ יְמֵי טֻמְאַת הַלֵּדָה, אֶלָּא תַּמְתִּין עַד סוֹף יוֹם י"ד וְתִטְבֹּל לְטֻמְאַת הַלֵּדָה וּלְטֻמְאָתָהּ הָרִגִילָה[630]שו"ע סי' קצ"ד סעי' א'.. וְאִם טָבְלָה בְּתוֹךְ אַרְבָּעָה עָשָׂר הַיָּמִים, לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה, וְתַחֲזֹר וְתִטְבֹּל בְּסוֹף אַרְבָּעָה עָשָׂר הַיָּמִים.

ז. אִם לֹא פָּסְקוּ הַדָּמִים וְלֹא עָשְׂתָה "הֶפְסֵק טָהֳרָה" - לֹא תִּטְבֹּל בְּסוֹף יְמֵי טֻמְאַת הַלֵּדָה, אֶלָּא אַחֲרֵי שֶׁיַּפְסִיקוּ הַדָּמִים תַּעֲשֶׂה "הֶפְסֵק טָהֳרָה" וְתִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים.

כֵּיוָן בָּרָךְ-כְּלָל נִמְשָׁךְ הַדִּמּוּם מִסְפַּר שְׁבוּעוֹת אַחַר הַלֵּדָה וְרַק אַחַר-כָּךְ יְכוֹלָה הָאִשָּׁה לְהִטָּהֵר, וְכָל אִשָּׁה וְאִשָּׁה נִטְהֶרֶת לְפִי כֹּחוֹתֶיהָ, וְעַיֵּן בְּסָעִיף י"ד.

ח. הַיּוֹלֶדֶת תְּאוֹמִים - טְמֵאָה טֻמְאַת לֵדָה מִלֵּדַת הָרִאשׁוֹן עַד הַמְּאֻחָר שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם. כֵּיצַד[631]שו"ע סי' קצ"ד סעי' י"ג.?

אִם שְׁנֵיהֶם בָּנִים וְנוֹלְדוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם - טְמֵאָה שְׁבוּעַ מִלֵּדַת הָרִאשׁוֹן.

אִם שְׁתֵּיהֶן בָּנוֹת וְנוֹלְדוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם - טְמֵאָה שְׁבוּעַיִם מִלֵּדַת הָרִאשׁוֹנָה.

אִם יָלְדָה בֵּן וּבַת בְּאוֹתוֹ יוֹם - טְמֵאָה שְׁבוּעַיִם מִלֵּדַת הָרִאשׁוֹן.

אִם יָלְדָה בֵּן וּבַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו בַּת - טְמֵאָה שְׁבוּעַיִם וְיוֹם מִלֵּדַת הַבֵּן.

אִם יָלְדָה בַּת וּבַיּוֹם שֶׁלְּאַחֲרָיו בֵּן - טְמֵאָה שְׁבוּעַיִם מִלֵּדַת הַבַּת.

אִם יָלְדָה שְׁנֵי בָנִים יוֹם אַחַר יוֹם - טְמֵאָה שְׁמוֹנָה יָמִים מִלֵּדַת הָרִאשׁוֹן.

אִם יָלְדָה שְׁתֵּי בָנוֹת יוֹם אַחַר יוֹם - טְמֵאָה שְׁבוּעַיִם וְיוֹם מִלֵּדַת הַבַּת הָרִאשׁוֹנָה.

אִם נוֹלַד הַוָּלָד לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה - הֲרֵיהוּ בֶּן אוֹתוֹ יוֹם. וְאִם נוֹלַד אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים - הֲרֵיהוּ בֶּן הַיּוֹם שֶׁאַחֲרָיו. וְאִם נוֹלַד בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, בֵּין הַשְּׁקִיעָה לְצֵאת הַכּוֹכָבִים - יֵשׁ לְהַחְשִׁיבוֹ כְּנוֹלַד בִּשְׁנֵי הַיָּמִים לְחֻמְרָא וְלֹא לְקֻלָּא לְכָל דִּינָיו, וְגַם לְגַבֵּי טֻמְאַת אִמּוֹ וְטָהֳרָתָהּ.

יְמֵי טָהֳרָה

ט. בִּימֵי טָהֳרָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה (שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה יוֹם לְיוֹלֶדֶת זָכָר, וְשִׁשִּׁים וְשִׁשָּׁה יוֹם לְיוֹלֶדֶת נְקֵבָה), כָּל דָּם שֶׁתִּרְאֶה הָאִשָּׁה - מִדִּין תּוֹרָה טָהוֹר, וְהֶחְמִירוּ חֲכָמֵי-יִשְׂרָאֵל לֶאֱסֹר דָּמִים אֵלֶּה וּלְהַתְיַחֵס אֲלֵיהֶם כְּאִלּוּ הֵם דַּם-נִדָּה לְכָל דָּבָר. וְהִתְפַּשֵּׁט מִנְהָג זֶה בְּכָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל דָּם שֶׁתִּרְאֶה צְרִיכָה לְהַמְתִּין עָלָיו חֲמִשָּׁה יָמִים וְאַחַר-כָּךְ תִּסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים[632]רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"א הל' ה'-ז' ורמ"א סי' קצ"ד סעי' א'.. וְכֵן אִם תִּרְאֶה כֶּתֶם בְּיָמִים אֵלּוּ, דִּינוֹ כְּמוֹ כָּל כֶּתֶם רָגִיל, כַּמְבֹאָר בְּהִלְכוֹת כְּתָמִים[633]עי' מ"מ שם ו ערוה"ש אות קצ"ד, סעי' כ"א כ"ב..

י. יֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לִטְבֹּל כָּל יְמֵי הַטָּהֳרָה, וּכְבָר קָרָא הָרַמְבַּ"ם תִּגָּר עַל מִנְהָג זֶה וְכָתַב: "אֵין זֶה מִנְהָג אֶלָּא טָעוּת וְדֶרֶךְ מִינוּת, וּמִן הַצְּדוֹקִים לָמְדוּ דָּבָר זֶה, וּמִצְוָה לְכֻפָּן כְּדֵי לְהוֹצִיא מִלִּבָּן וּלְהַחֲזִירָן לְדִבְרֵי חֲכָמִים שֶׁתִּסְפֹּר שִׁבְעַת יְמֵי נְקִיִּים בִּלְבַד"[634]רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"א הל' ט"ו.. וְכַמּוּבָן, כָּל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם אֵינָם אֶלָּא רַק עַל מִי שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁהַמִּנְהָג שֶׁלֹּא לִטְבֹּל בְּיָמִים אֵלֶּה הוּא מִדִּין תּוֹרָה, אֲבָל הַנּוֹהֲגֶת כָּךְ מִסִּבּוֹת אֲחֵרוֹת - אֵין בָּזֶה דֶּרֶךְ מִינוּת וְכַדּוֹמֶה. וּכְבָר דָּנוּ הַפּוֹסְקִים מַה טַּעַם נָהֲגוּ הַנּוֹהֲגוֹת מִנְהָג זֶה, וּמָצְאוּ טַעַם שֶׁעַל-פִּיו אֵין לְמָחוֹת בְּיַד הַנּוֹהֲגוֹת לְהַחְמִיר[635]ש"ך סי' קצ"ד ס"ק א'.. וְרַחֲמָנָא לִבָּא בָּעֵי, וְכָל הָרוֹצֶה לְהַחְמִיר בָּזֶה וְכַוָּנָתוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם יֶשׁ לוֹ לִסְמֹךְ עַל קְצָת הָאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ לְקַיֵּם אוֹתוֹ מִנְהָג, אֲבָל הַמַּקֵל בַּדָּבָר - חָלִילָה לָתֵת עָלָיו שׁוּם עֹנֶשׁ, וְאֵין בָּזֶה בְּדוֹרוֹתֵינוּ מִשּׁוּם "פּוֹרֵץ גָּדֵר", דְּאָנוּ רוֹאִים שֶׁאֵין מִנְהָג זֶה קָבוּעַ לְגַמְרֵי וּמֻסְכָּם עַל הַכֹּל[636]ט"ז סי' קצ"ד ס"ק ג'..

יא. לַהֲלָכָה: בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ הַנּוֹהֲגוֹת לִטְבֹּל בִּימֵי הַטָּהֳרָה וְיֵשׁ הַנּוֹהֲגוֹת שֶׁלֹּא לִטְבֹּל - מִי שֶׁנָּהֲגָה שֶׁלֹּא לִטְבֹּל, תַּמְשִׁיךְ בְּמִנְהָגָהּ. וְאִם יִקָּשֶׁה עָלֶיהָ דָּבָר זֶה בִּגְלַל סִבּוֹת שׁוֹנוֹת - יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת הַתֶּרֶת-נְדָרִים עַל חֻמְרָה זוֹ בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמִּצְוָה לְהַתִּיר חֻמְרָה זוֹ[637]נוב"י קמא סי' נ"ד, כרתי ופלתי..

יב. כַּלּוֹת חֲדָשׁוֹת שֶׁלֹּא נָהֲגוּ עֲדַיִן בְּחֻמְרָה זוֹ - אֵינָן צְרִיכוֹת הַתֶּרֶת-נְדָרִים. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאִמּוֹתֵיהֶן נָהֲגוּ בְּאוֹתָהּ חֻמְרָה - יְכוֹלוֹת לִנְהֹג כְּנִשְׁמַת הַמָּקוֹם הַטּוֹבָלוֹת בִּימֵי הַטָּהֳרָה[638]בא"ח ש"ש צו כ', רב פעלים ח"ב יו"ד סי' כ"ג..

יג. בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁכֻּלָּן נוֹהֲגוֹת שֶׁלֹּא לִטְבֹּל בִּימֵי הַטָּהֳרָה - אֵין לְהַתִּיר בְּלִי שְׁאֵלַת חָכָם[639]רמ"א סי' קצ"ד סעי' א'.. וְכָתְבוּ חֵלֶק מֵחַכְמֵי הָאַחֲרוֹנִים שֶׁמִּצְוָה לְהִשְׁתַּדֵּל לְבַטֵּל מִנְהָג זֶה אַף בַּמְּקוֹמוֹת שֶׁנָּהֲגוּ כֵּלָּן בְּמִנְהָג זֶה[640]נוב"י, ר"פ ובא"ח שם..

יד. אַף-עַל-פִּי שֶׁכָּתַבְנוּ שֶׁאֵין לְהַמְנַע מִלִּטְבֹּל בִּימֵי הַטָּהֳרָה - רָאוּי וְטוֹב לְאַחֵר אֶת הַטְּבִילָה כְּדֵי שֶׁתִּתְרַפֵּא הַיּוֹלֶדֶת מִפְּצָעֶיהָ וְתִתְחַזֵּק מִלֵּדָתָהּ; וּבִפְרָט אִם יֶשׁ לָהּ תִּפְרִים, שֶׁאָז עֲלוּלִים פְּצָעֶיהָ לְהִפָּתַח; וּכְשֶׁתַּרְגִּישׁ בְּעַצְמָהּ שֶׁהִיא חֲזָקָה דַּיָּהּ - תִּטְבֹּל[641]טהר"י סי' קצ"ד ס"ק ד'..

הַמַּפֶּלֶת

טו. הַמַּפָּלָת - דִּינָהּ כְּיוֹלֶדֶת לְגַבֵּי יְמֵי טֻמְאָה וְטָהֳרָה. וְדַוְקָא כְּשֶׁנִּכַּר שֶׁהוּא וָלָד; אֲבָל אִם הַפִּילָה וְאֵינָהּ יוֹדַעַת מַה הִפִּילָה, אֲפִלּוּ לֹא הָיָה יָדוּעַ לָהּ שֶׁהָיְתָה מְעֻבֶּרֶת - הֲרֵי הִיא טְמֵאָה טֻמְאַת לֵדָה מִסָּפֵק כְּדִין יוֹלֶדֶת נְקֵבָה, וְאֵין לָהּ יְמֵי טֹהַר כְּלָל[642]שו"ע סי' קצ"ד סעי' א', ג', ט'..

טז. כָּל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁמָּלְאוּ לַוָּלָד אַרְבָּעִים יוֹם, אוֹ כְּשֶׁסָּפֵק אִם מָלְאוּ לוֹ אַרְבָּעִים יוֹם; אֲבָל אִם בָּרוּר שֶׁהַוָּלָד נָפַל לִפְנֵי שֶׁהָיָה בֶּן אַרְבָּעִים יוֹם - אֵינָהּ טְמֵאָה טֻמְאַת לֵדָה כְּלָל, אֶלָּא רַק חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעָה נְקִיִּים כְּרוֹאָה דַּם-נִדָּה (אַף אִם לֹא רָאֲתָה דָּם, כִּי וַדַּאי שֶׁעִם הַנֵּפֶל יָצָא מְעַט דָּם בְּפִתְיחַת הָרֶחֶם)[643]שו"ע סי' קצ"ד סעי' ב'..

יז. סְפִירַת אַרְבָּעִים הַיָּמִים נַעֲשֵׂית מֵהַתַּשְׁמִישׁ הָרִאשׁוֹן אַחֲרֵי הַטְּבִילָה שֶׁל וֶסְתָּהּ[644]רמב"ם הל' איסורי ביאה פ"י ה"ב., וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תִּהְיֶה רְגִילָה לִרְאוֹת דָּם בִּזְמַן עִבּוּרָהּ[645]עי' ערוה"ש אות כ"ד, טהר"י ס"ק ו', ופ"ת שם..

סְבוּכִים בַּלֵּדָה וּבַהַפָּלָה

יח. בְּמִקְרֶה שֶׁיָּצָא עִם הַוָּלָד עוֹד נֵפֶל וְסָפֵק מַה הוּא, בֵּן אוֹ בַת - צְרִיכָה הָאִשָּׁה לְשֶׁבֶת יְמֵי טֻמְאָה כְּיוֹלֶדֶת נְקֵבָה[646]שו"ע סעי' ט', י"ג ועוד.. אִם יָצָא הַוָּלָד חֲתִיכוֹת חֲתִיכוֹת - יֵשׁ מִקְרִים שֶׁאֵין לָהּ יְמֵי טֻמְאָה וְטָהֳרָה, וְיֵשׁ מִקְרִים שֶׁיֵּשׁ[647]שם סעי' י'..

יט. אִם יָצָא הַוָּלָד דֶּרֶךְ הַדֹּפֶן (נִתּוּחַ קֵסָרִי) - אֵין אִמּוֹ טְמֵאָה טֻמְאַת לֵדָה, וְיֵשׁ מִקְרִים שֶׁאֵינָהּ טְמֵאָה אַף טֻמְאַת-נִדָּה[648]שם סעי' י"ד.. לָכֵן, בְּכָל הַמִּקְרִים הָאֵלֶּה וּבְשְׁאָר מִקְרִים בָּהֶם יֵשׁ סְבוּכִים בַּלֵּדָה אוֹ בַהַפָּלָה, תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל

כ. בִּזְמַן שֶׁבֵּית-הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, הָיְתָה מְבִיאָה יוֹלֶדֶת קָרְבָּן. וּבְיָמֵינוּ שֶׁאֵין בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם, צְרִיכָה יוֹלֶדֶת אוֹ מַפֶּלֶת לְבָרֵךְ "בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל". וּתְבָרְכֶנָּה רַק אַחֲרֵי שֶׁיַּחְלְפוּ כָּל הַסַּכָּנוֹת שֶׁבַּלֵּדָה.

כא. מְכַיָּון שֶׁיֵּשׁ לְהוֹדוֹת בְּצִבּוּר, כַּכָּתוּב "אוֹדֶה ה' בְּכָל לֵבָב, בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה"[649]תהלים קי"א, א'., וְאֵין "עֵדָה" פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה - צְרִיכָה הַיּוֹלֶדֶת לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל בִּפְנֵי עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים.

כב. אַף שֶׁבִּרְכַּת הַגּוֹמֵל צְרִיכָה לְהֵאָמֵר בִּפְנֵי רַבִּים - יֵשׁ לִשְׁמֹר עַל גְּדֵרֵי הַצְּנִיעוּת, לָכֵן תְּבָרֵךְ לִפְנֵי עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים הַמַּכִּירִים אוֹתָהּ, אוֹ שֶׁתְּבָרֵךְ מִמָּקוֹם מֻצְנָע אוֹ מֵסְתָּר, וְהַשּׁוֹמְעִים יַעֲנוּ "אָמֵן" וּ"מִי שֶׁגְּמָלֵךְ כָּל טוֹב, הוּא יִגְמָלֵךְ כָּל טוֹב סֶלָה"[650]שו"ע או"ח סי' ריט וכה"ח שם אות ג' ובא"ח ש"ר עקב ה'. ועי' משנ"ב ס"ק ג'..

פֶּרֶק יב - נֶאֱמָנוּת הָאִשָּׁה

הַקְדָּמָה

א. הַתּוֹרָה הֶאֱמִינָה לְאִשָּׁה בְּנוֹגֵעַ לִימֵי נִדָּתָהּ וְטָהֳרָתָהּ כְּנֶאֱמָנוּת שֶׁמַּאֲמִינָה לִשְׁנֵי עֵדִים, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְסָפְרָה לָהּ... וְאַחַר תִּטְהָר"[651]ויקרא ט"ו, כ"ח, ועי' כתובות ע"ב ע"א, תוס'

גיטין ב' ע"ב.. וְאֵין הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְהָבִיא הוֹכָחוֹת לִדְבָרֶיהָ, אֶלָּא כְּשֶׁתֹּאמַר "טְמֵאָה אֲנִי" - הֲרֵי הִיא טְמֵאָה, וּכְשֶׁתֹּאמַר "טְהוֹרָה אֲנִי" - הֲרֵי הִיא טְהוֹרָה, חוּץ מִמְּקָרִים שֶׁהַמְּצִיאוּת סוֹתֶרֶת אֶת דְּבָרֶיהָ. וְיִתְבָּאֲרוּ לְקַמָּן.

אִשָּׁה שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּהּ

ב. אִשָּׁה שֶׁהָיְתָה בְּחֶזְקַת טְהוֹרָה, וְהִגִּיעַ זְמַן וֶסֶת וְשָׁתְתָה - אִם יֶשׁ לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ, אוֹ שֶׁהִגִּיעַ זְמַן הָעוֹנָה הַבֵּינוֹנִית שֶׁלָּהּ אִם אֵין לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ, הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת טְמֵאָה לְבַעְלָהּ וְאֵין לוֹ לְהִתְקָרֵב אֵלֶיהָ עַד שֶׁיִּשְׁאָלֶנָּה אִם הִיא טְהוֹרָה[652]שו"ע סי' קפ"ד סעי' י"א..

ג. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁיֶּשׁ לָהּ וֶסֶת הַגּוּף-סִבָּה (כְּקִפִּיצָה וְכַדּוֹמֶה) בְּיוֹם מְסֻיָּם, הֲרֵי הִיא בְּחֶזְקַת טְמֵאָה לְגַבֵּי בַּעְלָהּ בָּעוֹנָה הַבֵּינוֹנִית, עַד שֶׁיִּשְׁאָלֶנָּה. וַאֲפִי-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ יוֹם קָבוּעַ לִרְאִיָּה עַל-יְדֵי קְפִיצָה, אֲסוּרָה הִיא בָּעוֹנָה הַבֵּינוֹנִית, מִכַּיוָן שֶׁיֵּשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁתִּרְאֶה גַּם בָּעוֹנָה זוֹ[653]שו"ע שם סעי' י"ב וב"י שם. ועי' ש"ך..

יְצִיאַת אִשָּׁה מֵחֶזְקַת טֻמְאָה

ד. כְּשֶׁהָאִשָּׁה בְּחֶזְקַת טְמֵאָה, אָסוּר לְבַעְלָהּ לְהִתְקָרֵב אֵלֶיהָ עַד שֶׁתַּגִּיד לוֹ שֶׁהִיא טְהוֹרָה, אוֹ עַד שֶׁיַּעַבְרוּ מַסְפִּיק יָמִים שֶׁיְּכוֹלָה לִסְפּוֹר וְלִטְבּוֹל בָּהֶם. וּכְשֶׁיַּעַבְרוּ יָמִים אֵלּוּ, תֵּצֵא מֵחֶזְקַת טֻמְאָה אַף אִם לֹא תֹּאמַר לוֹ שֶׁנִּטְהֲרָה, כֵּיוָן שֶׁכָּל חֶזְקַת טֻמְאָתָהּ מִתְבַּסֶּסֶת עַל חֶשְׁבּוֹן יָמִים בִּלְבַד[654]עי' ב"ח שם. (וְנָהוּג לִשְׁאֹל אֶת פִּיהָ גַּם בְּמִקְרֶה כָּזֶה). אֲבָל אִם חֶזְקַת טֻמְאָתָהּ נוֹבַעַת מִידִיעָה בְּרוּרָה, כְּגוֹן שֶׁאָמְרָה לוֹ "נִטְמֵאתִי", אוֹ שֶׁרָאָה אוֹתָהּ לוֹבֶשֶׁת בְּגָדִים הַמַּסְכִּמִים בֵּינֵיהֶם כִּבְגְדֵי נִדּוּת - הֲרֵי הִיא טְמֵאָה לְגַבָּיו, וַאֲפִלּוּ יַעַבְרוּ יָמִים שֶׁיְּכוֹלָה לִסְפּוֹר וְלִטְבּוֹל בָּהֶם לֹא תֵּצֵא מֵחֶזְקַת טֻמְאָתָהּ, עַד שֶׁתֹּאמַר לוֹ "טְהוֹרָה אֲנִי"[655]שו"ע סי' קפ"ה סעי' א'.. (וְעַיֵּן בְּסָעִיף י"ב בְּאֵיזוֹ צוּרָה תֹּאמַר לוֹ).

ה. אִם אָמְרָה אִשָּׁה לְבַעְלָהּ "טְהוֹרָה אֲנִי" וְלֹא עָבְרוּ מַסְפִּיק יָמִים שֶׁהָיְתָה יְכוֹלָה לִסְפּוֹר וְלִטְבּוֹל בָּהֶם - תְּלוּיִ מִמַּה נוֹבַעַת יְדִיעַת בַּעְלָהּ: אִם יְדִיעָתוֹ נוֹבַעַת מֵחֶשְׁבּוֹן יָמִים שֶׁהוּא עָשָׂה - אֵין חֶשְׁבּוֹנוֹ יוֹתֵר חָזָק מִנֶּאֱמָנוּת אִשְׁתּוֹ, וְהִיא טְהוֹרָה לְגַבָּיו. וְאִם יְדִיעָתוֹ נוֹבַעַת מֵאֲמִירָתָהּ, שֶׁאָמְרָה אוֹ רָמְזָה לוֹ שֶׁהִיא נִדָּה, וְעַכְשָׁו חוֹזֶרֶת בָּהּ - אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת אֶלָּא-אִם-כֵּן תִּתֵּן "אֲמַתְלָא" לְדְבָרֶיהָ. וְאַף שֶׁהַתּוֹרָה הֶאֱמִינָה לְאִשָּׁה - בְּמִקְרֶה זֶה בָּרוּר שֶׁהָאִשָּׁה מְשַׁקֶּרֶת, אוֹ בִּדְבָרֶיהָ הָרִאשׁוֹנִים אוֹ בָּאַחֲרוֹנִים, וְאִם-כֵּן אֵין הַבַּעַל יָכוֹל לְהַאֲמִין לָהּ.

אֲמַתְלָא – תֵּרוּץ

ו. אִם הָאִשָּׁה תִּתֵּן סִבָּה הֶגְיוֹנִית וּסְבִירָה מַדּוּעַ אָמְרָה "נִטְמֵאתִי" - נֶאֱמֶנֶת לוֹמַר "טְהוֹרָה אֲנִי". כְּגוֹן: רָאִיתִי כֶּתֶם וְהָיָה נִדָּמֶה לִי כְּטָמֵא, וְהִתְבָּרֵר שֶׁהוּא טָהוֹר[656]ע"פ הש"ך סעי' ג'.. רָאִיתִי דָּם, וְהִתְבָּרֵר שֶׁהַדָּם בָּא מִפְּצַע6, הָיִיתִי עֲיֵפָה וְלֹא הָיָה לִי כֹּחַ

לְתַשְׁמִישׁ[657]שו"ע סי' קפ"ה סעי' ג'., הָיוּ בְּבֵיתָנוּ אֲנָשִׁים וְהִתְבַּיַּשְׁתִּי6, כָּעַסְתִּי עָלֶיךָ, וְכַדּוֹמֶה[658]רמ"א שם..

אֲבָל אִם הָאִשָּׁה תֹּאמַר: "סְתָם צָחַקְתִּי עָלֶיךָ" וְ"שִׁטִּיתִי בְּךָ" וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה - אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת. וְתִזָּהֵר הָאִשָּׁה שֶׁלֹּא לוֹמַר לְבַעֲלָהּ שֶׁהִיא אֲסוּרָה בְּשָׁעָה שֶׁהִיא מֻתֶּרֶת, וְדָבָר זֶה חָמוּר הֵן עַל-פִּי הַפְּשָׁט וְהֵן עַל-פִּי הַסּוֹד. וּבְמַסֶּכֶת כַּלָּה מוּבָא: "בָּנִים בַּעֲלֵי-מוּם מִפְּנֵי מָה הַוָּיָן? אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: מִפְּנֵי שֶׁאוֹמֶרֶת לוֹ בִּשְׁעַת טָהֳרָתָהּ 'טְמֵאָה אֲנִי'".

אֲמַתְלָא לְאַחַר מַעֲשֶׂה

ז. כָּל הָאָמוּר לְעֵיל שֶׁהָאִשָּׁה נֶאֱמֶנֶת עַל-יְדֵי אֲמַתְלָא, הוּא כְּשֶׁיְּדִיעַת הַבַּעַל עַל טֻמְאַת אִשְׁתּוֹ נוֹבַעַת מֵאֲמִירָתָהּ, אֲבָל אִם אֲמִירָה זוֹ הָיְתָה מְלֻוָּה בְּמַעֲשֶׂה הַמְחַזֵּק אֶת דְּבָרֶיהָ, אוֹ בְּמַעֲשֶׂה בִּלְבַד - אַף אִם תִּתֵּן אֲמַתְלָא לִדְבָרֶיהָ, אָסוּר לְהַאֲמִין לָהּ, כִּי מַעֲשֶׂיהָ מוֹכִיחִים לְהֶפֶךְ. כְּגוֹן אִשָּׁה שֶׁלָּבְשָׁה בְּגָדִים שֶׁהִיא רְגִילָה לִלְבֹּשׁ רַק כְּשֶׁהִיא נִדָּה[659]שו"ע שם סעי' ב'-ג'. (כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם זוֹכְרִים תָּמִיד שֶׁהִיא נִדָּה), אוֹ שֶׁמָּסַר לָהּ חֵפֶץ וְהִיא לֹא קִבְּלָה מִיָּדוֹ, אוֹ שֶׁהִרְחִיקָה אֶת הַמִּטּוֹת, אוֹ שֶׁסִּמְּנָה לוֹ בְּאֵיזֶה סִימָן אַחֵר הַמַּסְכָּם בֵּינֵיהֶם שֶׁהִיא נִדָּה[660]ר"פ ח"א סי' ל"ד-ל"ה., אַף שֶׁאַחַר-כָּךְ תָּבוֹא וְתֹאמַר "כָּל מַה שֶׁעָשִׂיתִי הָיָה כֵּיוָן שֶׁכָּעַסְתִּי עָלֶיךָ וְלֹא רָצִיתִי לְבוֹא אִתְּךָ בְּמַגָּע, אַךְ בֶּאֱמֶת טְהוֹרָה אֲנִי" - אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת, כִּי כְּדֵי לִמְנֹעַ מִבַּעֲלָהּ לָבוֹא עִמָּהּ בְּמַגָּע אֵינָהּ צְרִיכָה לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה לְחַזֵּק טַעֲנוֹתֶיהָ, וּמַאַחַר שֶׁעָשְׂתָה מַעֲשֶׂה וְלֹא הִסְבִּירָה אֶת הַצָּרֵךְ שֶׁהָיָה לָהּ בַּעֲשִׂיַּת הַמַּעֲשֶׂה - כַּנִּרְאֶה שֶׁהִיא טְמֵאָה בֶּאֱמֶת.

ח. אוּלָם אִם הָאִשָּׁה טוֹעֶנֶת וְאוֹמֶרֶת שֶׁהַסִּבָּה שֶׁעָשְׂתָה מַעֲשֶׂה הָאוֹמֵר שֶׁנִּטְמְאָה הִיא בִּגְלַל שֶׁרָאֲתָה כֶּתֶם וְחָשְׁבָה אוֹתוֹ לְטָמֵא, אַךְ עַכְשָׁו הִתְבָּרֵר לָהּ שֶׁהוּא טָהוֹר - יָכוֹל בַּעֲלָהּ לְהַאֲמִין לָהּ, כִּי אֵין מַעֲשֶׂיהָ מוֹכִיחִים שֶׁהִיא מְשַׁקֶּרֶת[661]ב"ח שם, ר"פ שם. ועי' זב"צ ח"ב סי' י"ז..

ט. כְּמוֹ כֵן כַּאֲשֶׁר נָתְנָה הָאִשָּׁה אֲמַתְלָא מַדּוּעַ עָשְׂתָה אֶת הַמַּעֲשֶׂה, בְּהַסְבִּירָהּ שֶׁעָשְׂתָה מַעֲשֶׂה הַמּוֹכִיחַ שֶׁהִיא טְמֵאָה, כְּגוֹן שֶׁהוֹשִׁיט לָהּ חֵפֶץ וְלֹא קִבְּלָה, שֶׁאִם לֹא כֵּן לֹא הָיְתָה בַּעֲלָהּ מַאֲמִין לָהּ - נֶאֱמֶנֶת[662]ש"ך שם ס"ק ה'. ועי' שאילתות פרשת אחרי שאילתא צ"ו ובהעמק שאלה שם..

י. אִשָּׁה שֶׁרָצְתָה שֶׁיַּחְשְׁבוּ שֶׁהִיא נִדָּה, וְעָשְׂתָה מַעֲשֶׂה הַמּוֹכִיחַ זֹאת, וְשָׁמְעוּ אוֹ רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁכִּבְּנוֹתֶיהָ, כְּגוֹן שֶׁסִּפְּרָה לָהֶן שֶׁהִיא נִדָּה אוֹ שֶׁלָּבְשָׁה בִּגְדֵי נִדּוּת, אֲבָל מַעֲשֶׂה זֶה הָיָה מֻסְכָּם מֵרֹאשׁ עִם בַּעֲלָהּ - מֻתֶּרֶת לְבַעֲלָהּ[663]ט"ז שם ס"ק ב'..

אֲמִירָה

יא. אִשָּׁה שֶׁנֶּחְשֶׁבֶת כְּוַדַּאי טְמֵאָה בִּגְלַל שֶׁאָמְרָה "טְמֵאָה אֲנִי" אוֹ בִּגְלַל שֶׁעָשְׂתָה מַעֲשֶׂה הַמּוֹכִיחַ דְּבָר זֶה, וּבֶאֱמֶת אֵין הִיא טְמֵאָה וְיֵשׁ לָהּ אֲמִתְלָא וְתֵרוּץ טוֹב לָמָּה אָמְרָה שֶׁהִיא טְמֵאָה (וְלֹא עָבְרוּ מַסְפִּיק יָמִים שֶׁהָיְתָה יְכוֹלָה לִסְפּוֹר וְלִטְבֹּל בָּהֶם) - צְרִיכָה הִיא לְאָמְרוֹ בְּפִיהָ אַף אִם בַּעֲלָהּ יוֹדֵעַ אֶת הַתֵּרוּץ[664]בא"ח ש"ש צו סעיף כ"א..

וְאַף-עַל-פִּי-כֵן, אִם לֹא אָמְרָה אֶת הַתֵּרוּץ בְּפִיהָ אֶלָּא הִיא בָּאָה וְשׁוֹכֶבֶת לְצִדּוֹ וְהוּא מֵבִין מִתּוֹךְ כָּךְ שֶׁמַּה שֶּׁאָמְרָה מִקֹּדֶם "טְמֵאָה אֲנִי" הָיְתָה בִּגְלַל סִבָּה כָּלְשֶׁהִי - אֵין הַבַּעַל צָרִיךְ לָקוּם וְלָלֶכֶת, אֶלָּא יָכוֹל לְהִשָּׁאֵר בַּמִּטָּה וְלִשְׁאֹל אוֹתָהּ מַדּוּעַ אָמְרָה שֶׁהִיא טְמֵאָה וְכוּ', כְּדֵי לַהֲבִיאָהּ לְכָךְ שֶׁתֹּאמַר אֶת הַתֵּרוּץ בְּפִיהָ (דָּבָר שֶׁאָסוּר בְּמִקְרֶה רְגִילוֹת[665]חו"ד שם ס"ק ד' ולחו"ש ס"ק כ"ה.), אֲבָל אָסוּר לָהֶם לְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי שֶׁתֹּאמְרֶנּוּ בְּפִיהָ[666]רמ"א שם ג' ובש"ך ס"ק ד' ובעצי לבונה שם. בא"ח שם כ"א..

יב. אִשָּׁה הַמַּחְזֶקֶת טְמֵאָה מִידִיעָה בְּרוּרָה כְּדִלְעֵיל - אַף אִם עָבְרוּ מַסְפִּיק יָמִים שֶׁיְּכוֹלָה הִיא לִסְפּוֹר וְלִטְבֹּל בָּהֶם, צְרִיכָה לוֹמַר בְּפִיהָ לְבַעְלָהּ "טָבַלְתִּי" אוֹ "טְהוֹרָה אֲנִי"[667]שו"ע שם סעי' א'.. וְאִם הָאִשָּׁה צְנוּעָה וּמִתְבַּיֶּשֶׁת לוֹמַר לוֹ "טָבַלְתִּי" וְכַדּוֹמֶה - יְכוֹלָה לִרְמֹז לוֹ בְּרֶמֶז מַסְכָּם בֵּינֵיהֶם[668]עי' חו"ד ס"ק א' ובא"ח שם. וזבח"צ החדש א'., כְּגוֹן בְּמִסְיַרַת דָּבָר מִיָּדָהּ לְיָדוֹ אוֹ בִּלְבִישַׁת בֶּגֶד יָפֶה וּמְיֻחָד לְאוֹתוֹ לֵיל טְבִילָה וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְרָאוּי לְנָהֹג כֵּן כְּדֵי לְהִתְרַגֵּל לִצְנִיעוּת. וְדָבָר זֶה קַיָּם בְּכָל פַּעַם שֶׁהָאִשָּׁה חוֹזֶרֶת מֵהַמִּקְוֶה, וְרָאוּי לָשִׂים לֵב לְכָךְ שֶׁתֹּאמַר לוֹ אוֹ תִּרְמֹז לוֹ אוֹ שֶׁתְּדַבֵּר עַל עִנְיַן הַמִּקְוֶה וְכַדּוֹמֶה, כְּדֵי שֶׁתֵּצֵא מֵחֶזְקַת טֻמְאָה לְחֶזְקַת טָהֳרָה[669]לחו"ש שם א'. ערוה"ש שם אות ד'..

בְּעָיוֹת בַּנֶּאֱמָנוּת

יג. כָּל נֶאֱמָנוּת הָאִשָּׁה הִיא דַּוְקָא כְּשֶׁלֹּא שִׁקְּרָה אַף פַּעַם בְּנוֹשֵׂא זֶה, אֲבָל אִם שִׁקְּרָה - פָּקְעָה מִמֶּנָּה נֶאֱמָנוּתָהּ, וְדָרְךְ חֲזָרָתָהּ בְּתְשׁוּבָה קָשָׁה וַאֲרֻכָּה וּתְלוּיָה בְּהַרְבֵּה פְּרָטִים. לָכֵן בְּכָל מִקְרֶה כָּזֶה יִשְׁאֲלוּ בְּנֵי הַזּוּג שְׁאֵלַת חָכָם[670]פ"ת שם ס"ק ב'. ועי' ערוה"ש אות ג' וטהר"י ה', ו'..

יד. אִשָּׁה שֶׁרְגִילָה לוֹמַר "טְמֵאָה אֲנִי" וְלָתֵת אַחַר-כָּךְ אֲמִתְלָאוֹת לִדְבָרֶיהָ - יֵשׁ לְקָנְסָהּ וְלֹא לְהַאֲמִין לְתֵרוּצֶיהָ וּלְחַיְּבָהּ סְפִירָה וּטְבִילָה כְּדֵי שֶׁתִּמָּנַע מִכָּךְ[671]אחרונים.. וַאֲפִלּוּ בְּמִקְרֶה שֶׁאֵין הָאִשָּׁה רְגִילָה בְּכָךְ - יָכוֹל הַבַּעַל לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ וְלֹא לְהַאֲמִין לָהּ, וּמִדַּת-חֲסִידוּת הִיא[672]כתובות כ"ב ע"ב, ורמ"א שם סעי' ג'.. וְאַף שֶׁבְּדֶרֶךְ-כְּלָל אָסוּר לַבַּעַל לְהַחְמִיר בְּנוֹשֵׂא זֶה - כָּאן יָכוֹל הוּא לְהַחְמִיר מִשִּׁתֵּי סְבוֹת:

א יָכוֹל הוּא לוֹמַר שֶׁאֵין הוּא מַאֲמִין לִדְבָרֶיהָ הָאַחֲרוֹנִים, אֶלָּא לִדְבָרֶיהָ הָרִאשׁוֹנִים שֶׁאָמְרָה "טְמֵאָה אֲנִי".

ב כְּדֵי לְהַרְתִּיעַ אוֹתָהּ מִלְּשַׁקֵּר פַּעַם נוֹסֶפֶת.

טו. כְּשֶׁנִּכְרִים דְּבָרֶיהָ שֶׁל הָאִשָּׁה שֶׁאֵינָם אֱמֶת[673]רא"ה כתובות כ"ב ע"ב., כְּגוֹן שֶׁאָמְרָה תֵּרוּץ אַחֵר כְּשֶׁהַתֵּרוּץ הָרִאשׁוֹן נָפַל[674]ר"פ ח"א סי' ל"ד., וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת[675]עי' טהרת ישראל סי' קפ"ה ס"ק ט"ז, ועי' שדי חמד מערכת אמתלא.. אַךְ כָּל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁהָאִשָּׁה אָמְרָה "טְמֵאָה אֲנִי" וְחָזְרָה בָּהּ, אֲבָל אִם אַף פַּעַם לֹא אָמְרָה "טְמֵאָה אֲנִי" - אֲפִלּוּ אִם הַבַּעַל רוֹאֶה בְּגָדֶיהָ מְלֻכְלָכִים בְּדָם, נֶאֱמֶנֶת הָאִשָּׁה לוֹמַר "טְהוֹרָה אֲנִי וְדָם זֶה הוּא מִמָּקוֹר אַחֵר"[676]רמ"א שם סעי' א'., וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַבְּגָדִים מְיֻחָדִים לִימֵי נִדָּתָהּ.

טז. יֶשְׁנָם מִקְרִים נוֹסָפִים בָּהֶם הַבַּעַל מְחֻיָּב לְהַאֲמִין לְאִשְׁתּוֹ. כְּגוֹן שֶׁאָמְרָה לְבַעֲלָהּ שֶׁנִּדְמָה לָהּ שֶׁהִיא טְמֵאָה, אַךְ עֲדַיִן לֹא בָרוּר לָהּ, וּלְאַחַר זְמַן אָמְרָה לוֹ שֶׁהִיא טְהוֹרָה - אֵינָהּ צְרִיכָה אֲמַתְלָא וְאֵין הוּא יָכוֹל לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ.

דָּבָר זֶה נִלְמָד מִכֹּהֵן, שֶׁאוֹמֵר "כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת"[677]ויקרא י"ד, ל"ה. בְּלָשׁוֹן מְסֻפֶּקֶת, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַחְלִיט עַל הָאִסּוּר.

וְרָצוּי תָּמִיד שֶׁתִּתְרַגֵּל הָאִשָּׁה לוֹמַר בְּכָל מִקְרֶה מְסֻפָּק: "נִדְמָה לִי שֶׁרָאִיתִי דָם", כְּדֵי שֶׁאִם יַתִּיר לָהּ הֶחָכָם לֹא תְּהֵא מֻחְזֶקֶת שֶׁהִיא טְמֵאָה[678]אחרונים. וְתִצְטָרֵךְ לְתֵת אֲמַתְלָא.

יז. אִשָּׁה שֶׁאָמְרָה "טְמֵאָה אֲנִי" וְתוֹךְ כְּדֵי דִּבּוּר תִּקְּנָה אֶת דְּבָרֶיהָ וְאָמְרָה "טְהוֹרָה אֲנִי" - הֲרֵיהִי טְהוֹרָה אַף אִם לֹא נָתְנָה אֲמַתְלָא לִדְבָרֶיהָ, כִּי הַדִּבּוּר הַשֵּׁנִי שֶׁהוּא תּוֹךְ כְּדֵי הַדִּבּוּר הָרִאשׁוֹן, מְבַטֵּל אֶת הַדִּבּוּר הָרִאשׁוֹן[679]רמ"א שם סעי' ג'., אֲבָל אִם עָשְׂתָה מַעֲשֶׂה הַמּוֹכִיחַ שֶׁהִיא נִדָּה, כְּגוֹן שֶׁהוֹשִׁיט לְהּ בַּעֲלָהּ דָּבָר וְלֹא רָצְתָה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וּמִיָּד חָזְרָה וְאָמְרָה "לֹא, אֵינֶנִּי טְמֵאָה" - אֵין הִיא טְהוֹרָה, אֶלָּא-אִם-כֵּן תִּתֵּן תֵּרוּץ מְשֻׁכְנַעַ לְמַעֲשֶׂיהָ[680]אחרונים..

נֶאֱמְנוּתָהּ כְּשֶׁשָּׁאֲלָה חָכָם

יח. אִשָּׁה שֶׁאוֹמֶרֶת "חָכָם פָּלוֹנִי טָהֵר לִי כֶּתֶם זֶה" - נֶאֱמֶנֶת. וַאֲפִלּוּ אִם כֶּתֶם זֶה נִרְאֶה כְּדָם, אֲבָל אִם אוֹתוֹ חָכָם אוֹמֵר "כֶּתֶם זֶה טָמֵא", אוֹ שֶׁאוֹמֵר שֶׁהָאִשָּׁה כְּלָל לֹא הָיְתָה אֶצְלוֹ - אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת. וְאַף שֶׁהַתּוֹרָה חִיְּבָה לְהַאֲמִין לְאִשָּׁה - בְּמִקְרֶה זֶה אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת, כִּי הִיא מָסְרָה אֶת נֶאֱמְנוּתָהּ לְאוֹתוֹ חָכָם[681]רמ"א שם סעי' ג' והחונים עליו. - וְחַיֶּבֶת לְטָבֵל.

אֲבָל אִם הָאִשָּׁה אוֹמֶרֶת שֶׁהֶחְכָּם טָהֵר כֻּתָּם זֶה, וּבָא עֵד אֶחָד וּמֵעִיד שֶׁהֶחְכָּם טִמֵּא - הָאִשָּׁה נֶאֱמָנֶת, כִּי נֶאֱמָנוּתָהּ נֶחְשֶׁבֶת כְּמוֹ שְׁנֵי עֵדִים, וְ"אֵין דְּבָרָיו שֶׁל עֵד אֶחָד בְּמָקוֹם שְׁנַיִם"[682]ט"ז שם ס"ק ג'..

יט. אִשָּׁה שֶׁאָמְרָה "מַרְאֶה כָּזֶה רָאִיתִי וְאִבַּדְתִּיו", וְהַצָּבַע שֶׁהִיא מַרְאָה עָלָיו הוּא מֵהַטָּהוֹרִים - טְהוֹרָה, אֲבָל אִם הֵבִיאָה כֻּתָּם הַנִּרְאֶה כְּטָמֵא אוֹ כְּסָפֵק טָמֵא, וְאוֹמֶרֶת שֶׁבְּפַעַם אַחֶרֶת טָהֵר לָהּ חָכָם כֻּתָּם דּוֹמֶה לָזֶה - אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת, כִּי אֶפְשָׁר שֶׁהִיא טוֹעָה בְּדִמּוּי צְבָעִים[683]שו"ע סי' קפ"ח סעי' ב'.. וְגַם עַל עַצְמָהּ אוֹ עַל חֲבֶרְתָּהּ לֹא תִּסְמֹךְ בְּדִמּוּי כְּתָמִים, אֶלָּא צְרִיכָה לְהַרְאוֹת לְחָכָם, עַד שֶׁתִּתְלַמֵּד[684]פ"ת קפ"ח ס"ק ו', ד"ת ס"ק כ"ה..

שְׁאֵלַת חָכָם

כ. הַשּׁוֹאֵל חָכָם וְאָסַר - לֹא יֵלֵךְ לִשְׁאֹל חָכָם אַחֵר בְּתַקְוָה שֶׁהַשֵּׁנִי יַתִּיר. וְכֵן הַשּׁוֹאֵל לְחָכָם וְטִמֵּא - לֹא יֵלֵךְ לְחָכָם אַחֵר שֶׁיְּטַהֲרֶר[685]ע"ז ז' ע"א.. וּבִפְרָט בְּדִינֵי נִדָּה, שֶׁבִּגְלַל מֶשֶׁךְ הַזְּמַן שֶׁהוֹלְכִים מֵחָכָם לְחָכָם יָכוֹל הַצָּבַע לְהִשְׁתַּנּוֹת. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמַּתִּר לַשּׁוֹאֵל לִשְׁאֹל כָּל מִי שֶׁיִּרְצֶה, שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ יִדָּקְדְּקוּ הַחֲכָמִים בַּדָּבָר, וְלִפְעָמִים הָרִאשׁוֹן טוֹעֶה, וְעַל-יְדֵי שֶׁיִּשְׁאַל הַשֵּׁנִי, יֵצֵא הַדָּבָר לְאוֹרָה[686]תוס' נדה כ' ע"ב. (וּרְאֵה בַּסָּעִיף הַבָּא).

כא. נִפְסְקָה הֲהָלָכָה, שֶׁחָכָם שֶׁאָסַר אֵין חֲבֵרוֹ רַשַּׁאי לְהַתִּיר אִם הַשֵּׁנִי מִסְתַּמֵּךְ עַל שִׁקּוּל-דַּעַת בִּלְבַד, אֲבָל אִם יְדוּעַ לוֹ שֶׁהֲהָלָכָה אֲחֶרֶת, אוֹ שֶׁהֶחְכָם הָרִאשׁוֹן טָעָה וְלֹא רָאָה מִשְׁנָה מְפֹרֶשֶׁת - יָכוֹל הֶחָכָם הַשֵּׁנִי לְהַתִּיר. לָכֵן אֵין אִסּוּר לִשְׁאֹל חָכָם אַחֵר, כְּשֶׁמּוֹדִיעַ לוֹ בַּתְּחִלָּה שֶׁהוּא שָׁאַל חָכָם אַחֵר וְכָךְ וְכָךְ הוֹרָה לוֹ[687]רמ"א יו"ד סי' רמ"ב סעי' ל"א והחונים עליו..

כב. שְׁנֵי חֲכָמִים שֶׁאֶחָד מְטַמֵּא וְאֶחָד מְטַהֵר, אֶחָד אוֹסֵר וְאֶחָד מַתִּיר - אִם הָיָה אֶחָד גָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן (מִסְפַּר תַּלְמִידִים) לֵךְ אַחֲרָיו, וְאִם לָאו הֵלֵךְ אַחַר הַמַּחְמִיר.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר: בְּשֶׁל תּוֹרָה (בִּשְׁאֵלָה הַשַּׁיֶּכֶת לְאִסּוּרֵי תּוֹרָה) הֵלֵךְ אַחַר הַמַּחְמִיר, וּבְשֶׁל סוֹפְרִים (בִּשְׁאֵלָה הַשַּׁיֶּכֶת לְאִסּוּרִים דְּרַבָּנָן) הֵלֵךְ אַחַר הַמֵּקֵל. וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ[688]רמב"ם הלכות ממרים פ"א ה"ה. ועי' כ"מ ול"מ שם..

חֵלֶק ב - דִּינֵי טָהֳרַת נִדָּה

פֶּרֶק יג - הֶפְסֵק טָהֳרָה

הַקְדָּמָה

א. נִדָּה הָרוֹצָה לְהִטָּהֵר מִדָּם אוֹ מִכֻּתָּם - צְרִיכָה לַעֲשׂוֹת אַרְבַּע פְּעֻלּוֹת:

א) בְּדִיקַת הֶפְסֵק טָהֳרָה.
ב) סְפִירַת שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים.
ג) חֲפִיפָה.
ד) טְבִילָה.

ב. בְּדִיקַת הֶפְסֵק טָהֳרָה, הִיא הַבְּדִיקָה הַחֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר לְטָהֳרָתָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה, כִּי מִבְּדִיקָה זוֹ הִיא יוֹדַעַת שֶׁהִפְסִיקָה לִרְאוֹת דָּם וּמַתְחִיל סֵדֶר טָהֳרָתָהּ. לִפְנֵי בְּדִיקָה זוֹ הֲרֵיהִי בְּחֶזְקַת רוֹאָה דָם, וְאַחֲרֵי בְּדִיקָה זוֹ מֻחְזֶקֶת הִיא כִּנְקִיָּה[689]בחזקת שאינה רואה, עי' פ"ת סי' קצ"ו ס"ק ה".. לָכֵן יֵשׁ לַעֲשׂוֹת בְּדִיקָה זוֹ בְּצוּרָה יְסוֹדִית בְּיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר לְקַמָּן. וּמַחְמִירִים בְּצָבָעֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר לְעֵיל בְּדִינֵי צְבָעִים.

ג. בְּדִיקַת הֶפְסֵק טָהֳרָה נַעֲשֵׂית בְּדֶרֶךְ-כְּלָל לֹא לִפְנֵי הַיּוֹם הַחֲמִישִׁי לִרְאִיַּת הַדָּם, כְּפִי שֶׁיְּבֹאָר בְּפֶרֶק י"ד בְּסָעִיף כ"א.

ד. בְּדִיקַת הֶפְסֵק טָהֳרָה נַעֲשֵׂית בְּדֶרֶךְ-כְּלָל בְּסוֹף הַיּוֹם סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה, כְּפִי שֶׁיְּבֹאָר בְּפִרְקֵנוּ בְּסָעִיף כ"ב.

רְחִיצָה וַהֲכָנָה

ה. מִנְהָג טוֹב שֶׁתִּרְחַץ הָאִשָּׁה אֶת כָּל גּוּפָהּ לִפְנֵי הֶפְסֵק טָהֳרָה. וְאִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לִרְחֹץ אֶת כָּל גּוּפָהּ, כְּגוֹן שֶׁהָיְתָה בַּדֶּרֶךְ אוֹ בְּבֵיתָם שֶׁל אֲנָשִׁים אֲחֵרִים - יְכוֹלָה לִרְחֹץ רַק אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם. וְאִם גַּם זֶה אֵינָהּ יְכוֹלָה - דַּי לָהּ שֶׁתְּקַנֵּחַ אֶת עַצְמָהּ[690]רמ"א סי' קצ"ו סעי' ג'. ד"ת שם ס"ק ל"ד ועי' לקמן בסעיף ל"ה.. וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּמְצָא אַחֲרֵי הֶפְסֵק הַטָּהֳרָה דָּם מִימֵי רְאִיָּתָהּ, וְתַחְשֹׁב שֶׁרָאָתָה אוֹתוֹ אַחֲרֵי הֶפְסֵק הַטָּהֳרָה[691]תוה"ש סי' קצ"ו ס"ק ו'.. ו. אַחַר הָרְחִיצָה וְהַבְּדִיקָה תַּחֲלִיף אֶת בְּגָדֶיהָ הַפְּנִימִיִּים לְבָנִים נְקִיִּים וּבְדוּקִים[692]רמ"א סי' קצ"ו סעי' ג'., וּלְכַתְּחִלָּה גַּם תָּשִׂים עַל מִטָּתָהּ סְדִינִים לְבָנִים, נְקִיִּים וּבְדוּקִים[693]עי' רמ"א או"ח סי' תקנ"א סעי' ג', ורמ"א יו"ד סי' שפ"א סעי' ה'.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁגַּם הַצִּפָּה (כִּסּוּי הַשְּׁמִיכָה) שֶׁעַל מִטָּתָהּ תִּהְיֶה בְּדוּקָה מִכְּתָמִים[694]חכמת אדם כלל קי"ז סעי' ח'.. וּמְעִקַּר הַדִּין אִם הֶחֱלִיפָה אֶת בְּגָדֶיהָ הַפְּנִימִיִּים דַּי בְּכָךְ. וְכֵן כְּשֶׁחוֹשֶׁשֶׁת שֶׁעַל-יְדֵי הַלְּבָנִים שֶׁתַּצִּיעַ עַל מִטָּתָהּ יֵכַר שֶׁהִיא סוֹפֶרֶת שִׁבְעָה נְקִיִּים, אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַחֲלִיף אֶת סְדִינֶיהָ. אִם אֵין לָהּ בְּגָדִים לְבָנִים - תַּחֲלִיף לְצִבְעוֹנִיִּים נְקִיִּים וּבְדוּקִים. וְאִם אֵין לָהּ לְהַחֲלִיף כְּלָל, כְּגוֹן שֶׁנִּמְצֵאת בַּדְּרָכִים וְכַדּוֹמֶה - לְכָל הַפָּחוֹת תְּבַדְּקֵם מִכְּתָמִים[695]רמ"א סי' קצ"ו סעי' ג'. ועי' לקמן "הפסק טהרה בזמנים מיוחדים"..

וְיֵשׁ לְךָ שְׁתֵּי סִבּוֹת:

א) שֶׁמָּא תִּמְצָא כֶּתֶם מִלִּפְנֵי הַפְּסֵק הַטָּהֳרָה וְתַחְשֹׁב שֶׁהָיָה אַחֲרָיו[696]תוה"ש סי' קצ"ו ס"ק ו'..

ב) כְּדֵי שֶׁאִם תֵּצֵא מִמֶּנָּה טִפַּת דָּם תִּהְיֶה נִכֶּרֶת עַל בְּגָדֶיהָ[697]ד"ת שם ס"ק כ"ו..

ז. אִשָּׁה שֶׁלֹּא רָחֲצָה וְלֹא הֶחֱלִיפָה לְבָנִים כְּלָל מֵחֲמַת שִׂכְחָה אוֹ אֹנֶס, עָלְתָה לָהּ בְּדִיקָתָהּ, אֲבָל אִם עָשְׂתָה כֵּן מֵחֲמַת זְלְזוּל אוֹ פְּשִׁיעָה, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא עָלְתָה לָהּ בְּדִיקָתָהּ[698]עי' ד"ת שם ס"ק ל"א, ל"ג, וחכ"א כלל קי"ז סעי' ח', וס"ט סי' ק"צ אות ע"ג., לָכֵן בְּמִקְרֶה כָּזֶה תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

דֶּרֶךְ הַבְּדִיקָה

ח. בְּדִיקַת הַפְּסֵק טָהֳרָה כּוֹלֶלֶת שְׁנֵי שְׁלַבִּים:

א בְּדִיקַת חוֹרִים וּסְדָקִים.

ב הַנָּחַת מוֹךְ דָּחוּק כָּל זְמַן בֵּין-הַשְּׁמָשׁוֹת[699]שו"ע סי' קצ"ו סעי' א'.. ("מוֹךְ דָּחוּק" - צֶמֶר-גֶּפֶן אוֹ בַּד דָּחוּק בְּאוֹתוֹ מָקוֹם).

ט. הַבְּדִיקָה צְרִיכָה לִהְיוֹת יְסוֹדִית בְּיוֹתֵר. לָכֵן, תַּכְנִיס אֶת בֶּגֶד הַבְּדִיקָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם בָּעֹמֶק וּבַצְּדָדִים, בַּחוֹרִים וּבַסְּדָקִים, עַד הַמָּקוֹם שֶׁהַבַּעַל מַגִּיעַ בְּבִיאָתוֹ, וְלֹא שֶׁתַּכְנִיסֶנּוּ מְעַט לְקִנּוּחַ אֶת עַצְמָהּ. וְאַף אִם יִקָּשֶׁה עָלֶיהָ מְאֹד לְהַכְנִיסוֹ כָּל כָּךְ בָּעֹמֶק - נִתָּן יִהְיֶה לְהָקֵל עָלֶיהָ בְּחֵלֶק מִבְּדִיקוֹת שִׁבְעַת נְקִיִּים, אַךְ לֹא בִּבְדִיקַת הַפְּסֵק טָהֳרָה[700]שו"ע סי' קצ"ו סעי' ו'..

רָאוּי שֶׁתַּנִּיחַ הָאִשָּׁה רֶגֶל אַחַת עַל הָרִצְפָּה וְרֶגֶל אַחַת עַל הַכִּסֵּא וּבְכָךְ יֵקַל עָלֶיהָ לִבְדֹּק כָּרָאוּי.

י. אִם בָּדְקָה עַצְמָהּ יָפָה בַּחוֹרִים וּבַסְּדָקִים בָּעֹמֶק כְּפִי כֹּחָהּ, וְלֹא הִגִּיעָה לַמָּקוֹם שֶׁהַבַּעַל מַגִּיעַ בְּבִיאָתוֹ - הַבְּדִיקָה מוֹעִילָה[701]רמ"א שם וחכ"א כלל קי"ז סעי' ט'.. וְאִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לִבְדֹּק בַּחוֹרִים וּבַסְּדָקִים מֵחֲמַת תְּפִירוֹת אוֹ פְּצָעִים שֶׁיֵּשׁ שָׁם אַחַר לֵדָה וְכַדּוֹמֶה - עָלֶיהָ לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם.

יא. אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ פֶּצַע בְּאוֹתוֹ מָקוֹם וּבְכָל בְּדִיקוֹתֶיהָ רוֹאָה דָם, אִם לֹא תִּמְצָא עַצְמָהּ פַּעַם אַחַת נְקִיָּה, צְרִיכָה לִבְדֹּק עַצְמָהּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים כְּדֵי לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה. בְּדִיקָה רִאשׁוֹנָה תִּהְיֶה בַּלַּיְלָה הַחֲמִישִׁי לִרְאִיָּתָהּ, שְׁנִיָּה לְמָחֳרָת בַּבֹּקֶר, וּשְׁלִישִׁית בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה. וּבִבְדִיקוֹת אֵלּוּ אִם תִּמְצָא רַק דַּם פֶּצַע וְלֹא דַּם נִדָּה תַּעֲשֶׂה בְּדִיקַת הֶפְסֵק טָהֳרָה לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה וְאֵינָהּ צְרִיכָה מוֹךְ דָּחוּק, וְתַתְחִיל לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים וְהַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי יִהְיֶה הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לְשִׁבְעַת הַנְּקִיִּים[702]אחרונים, עי' פ"ת ס"ק כ"ד וס"ק ל"ב ודרכי תשובה ס"ק נ"ו ודרכים נוספות..

כְּמוֹ כֵן יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת בְּדִיקַת הֶפְסֵק טָהֳרָה עַל יְדֵי בְּדִיקַת אֲחוֹת הַמִּתְמַחָה בִּבְדִיקַת פְּצָעִים שֶׁתְּוַדֵּא שֶׁהַדָּם יוֹצֵא מֵהַפֶּצַע בִּלְבַד וְלֹא מֵהָרֶחֶם. אֶת בְּדִיקוֹת שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים תַּעֲשֶׂה בְּעַצְמָהּ עַל יְדֵי עֵד, וְאִם תִּמְצָא עָלָיו דַּם-פֶּצַע טְהוֹרָה.

אִשָּׁה שֶׁבָּרוּר לָהּ כִּי בְּעֵת הַבְּדִיקָה פָּצְעָה אֶת עַצְמָהּ וּבָרוּר לָהּ שֶׁדָּם זֶה הוּא מֵהַפֶּצַע, תִּשְׁאַל לְחָכָם, כִּי לִפְעָמִים הַפְּצִיעָה הִיא חִיצוֹנִית בַּלְּבַד וְאֵינָהּ צְרִיכָה שֶׁלֹּשׁ בְּדִיקוֹת, וְלִפְעָמִים גַּם כְּשֶׁהַפְּצִיעָה פְּנִימִית אֵינָהּ אוֹסֶרֶת. עַיֵּן בְּפֶרֶק ד' סְעִיפִים ט'-י"א.

יב. בְּתוּלָה תִּבְדֹּק עַד מָקוֹם שֶׁיָּדָהּ מַגַּעַת. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינָהּ מַגִּיעָה לְכָל הַחוֹרִים וְהַסְּדָקִים - בְּדִיקָתָהּ טוֹבָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תִּסְתַּפֵּק בְּקִנּוּחַ בִּלְבַד[703]ב"ח סי' קצ"ב וטהר"י ס"ק ב' ובא"ח ש"ש צו ט"ו..

יג. אֶת בֶּגֶד הַבְּדִיקָה תִּבְדֹּק בְּאוֹר בָּהִיר וְלֹא מְסַנְוֵר (וְעַיֵּן בְּפֶרֶק ג' סְעִיף ט"ו). וְאִם אֵין לָהּ בָּעֶרֶב אוֹר כָּזֶה, אוֹ שֶׁהִיא מְסֻפֶּקֶת בּוֹ – עָלֶיהָ לְהַנִּיחַ אֶת בֶּגֶד הַבְּדִיקָה וְאֶת הַמּוֹךְ הַדָּחוּק בְּתוֹךְ מָקוֹם שְׁמוּר שֶׁלֹּא יִתְלַכְלְכוּ, וּלְמָחֳרָת תִּבְדְּקֵם בְּאוֹר הַיּוֹם[704]שו"ת זבחי צדק ח"ב סי' י"ז ובא"ח ש"ש צו י"ב..

יד. אִשָּׁה שֶׁבָּדְקָה בְּהֶפְסֵק טָהֳרָה וּמָצְאָה עַצְמָהּ טְמֵאָה – כְּדַאי שֶׁתִּתְרַחֵץ עַצְמָהּ וְתִבְדֹּק פַּעַם נוֹסֶפֶת לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה, כִּי אֶפְשָׁר שֶׁהַדָּם נִשְׁאַר בְּגוּפָהּ מֵרְאִיָּה קוֹדֶמֶת, וְעַכְשָׁו אֵין דָּמָהּ יוֹצֵא, וְלַשָּׁוְא הִיא דּוֹחָה אֶת הֶפְסֵק הַטָּהֳרָה.

טו. אַחַר הַבְּדִיקָה צְרִיכָה הָאִשָּׁה לְהַנִּיחַ בְּתוֹךְ אוֹתוֹ מָקוֹם מוֹךְ דָּחוּק שֶׁיְּמַלֵּא אֶת כָּל חֲלַל הַפְּרוּזְדּוֹר וְיַגִּיעַ עַד לָרֶחֶם אוֹ קָרוֹב לוֹ. וּבְדִיעֲבַד דַּי אִם יַגִּיעַ לָרֶחֶם וְלֹא יְמַלֵּא אֶת כָּל הֶחָלָל, אוֹ שֶׁיְּמַלֵּא אֶת הֶחָלָל וְלֹא יַגִּיעַ לָרֶחֶם. בְּמִקְרֶה כָּזֶה רָאוּי שֶׁתַּנִּיחַ גַּם צֶמֶר-גֶּפֶן מִבַּחוּץ עַל פֶּתַח אוֹתוֹ מָקוֹם[705]עי' חוו"ד סי' קצ"א אות ח', תשובות רעק"א מהדו"ק סי' ס' בסופו, וחת"ס סי' קמ"ח, ועי' נדה ג' ע"ב., אוֹ לְכָל הַפָּחוֹת תִּלְבַּשׁ לְבָנִים הֲדוּקִים.

עַד בְּדִיקָה רְגִיל אֵינוֹ מַסְפִּיק בְּדֶרֶךְ-כְּלָל לְמַלֵּא אֶת הֶחָלָל, וְעַל-כֵּן בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִיּוּב מֵעִקַּר הַדִּין בְּמוֹךְ דָּחוּק תִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּעֵד גָּדוֹל שֶׁיְּמַלֵּא אֶת הֶחָלָל אוֹ בְּצֶמֶר גֶּפֶן עָטוּף בְּעֵד. בִּשְׁעַת הַדָּחַק נִתָּן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּטַמְפּוֹן בִּמְקוֹם הַמּוֹךְ הַדָּחוּק (וְלֹא בִּמְקוֹם בֶּגֶד הַבְּדִיקָה), אַךְ רַק בְּטַמְפּוֹן שֶׁמִּתְרַחֵב בְּמַגָּע עִם טִפַּת-דָּם, אֵינוֹ מִתְפּוֹרֵר, אֵינוֹ מִתְכַּוֵּץ, וְאֵינוֹ דּוֹחֶה אֶת הַטִּפָּה[706]שם, ועי' נדה ג' ע"א.. אִשָּׁה הַסּוֹבֶלֶת מֵרְגִישׁוּת וּבְדִיקָה זוֹ קָשָׁה לָהּ - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

טז. כֵּלָה תַּנִּיחַ מוֹךְ דָּחוּק עַד מָקוֹם שֶׁיָּדָהּ מַגַּעַת[707]טהרת ישראל סי' קצ"ב סעי' א' ובא"ח ש"ש צו ט"ו..

יז. אֶת הַמּוֹךְ הַדָּחוּק יֵשׁ לְהַנִּיחַ אַחֲרֵי הַבְּדִיקָה לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה וְיִהְיֶה שָׁם כָּל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת (בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת - מֶשֶׁךְ הַזְּמַן שֶׁבֵּין שְׁקִיעַת הַשֶּׁמֶשׁ עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, וְהוּא כִּ-18 דַּקּוֹת בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל), וְאַחַר בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, דְּהַיְנוּ אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים, תּוֹצִיאֶנּוּ וְתִבְדְּקֶנּוּ כִּבְדִיקַת בֶּגֶד הַבְּדִיקָה בְּאוֹר בָּהִיר. וְאִם אֵין לָהּ אוֹר בָּהִיר - תִּשְׁמְרֶנּוּ בְּמָקוֹם נָקִי וְשָׁמוּר עַד לְמָחָרָת בַּיּוֹם[708]שו"ע סי' קצ"ו סעי' א' ברמ"א, ועי' זבח"צ ח"ב סי' י"ז, בא"ח ש"ש צו י"ב..

יח. אִשָּׁה שֶׁבָּדְקָה בְּדִיקַת הֶפְסֵק טָהֳרָה וְלֹא סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה אוֹ שֶׁלֹּא בָּדְקָה בְּמוֹךְ דָּחוּק, יֶשְׁנָם מְקָרִים שֶׁלֹּא עָלְתָה לָהּ הַבְּדִיקָה וּצְרִיכָה לַחֲזֹר וְלַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה לְמָחָרָת, וְיֶשְׁנָם מְקָרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה:

א רָאֲתָה דָּם יוֹם אֶחָד בִּלְבַד וּבְאוֹתוֹ יוֹם עוֹשָׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה (דָּבָר זֶה אֶפְשָׁרִי רַק בְּמִקְרִים מְיֻחָדִים, כְּגוֹן הֲרוֹאָה בְּתוֹךְ שִׁבְעָה נְקִיִּים אוֹ כַּלָּה לִפְנֵי חֲתוּנָתָהּ וְיוֹלֶדֶת כְּדִלְקַמָּן, אֲבָל בְּמִקְרִים רְגִילִים יֵשׁ לְהַמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים) - צְרִיכָה הִיא לַעֲשׂוֹת אֶת הֶפְסֵק הַטָּהֳרָה סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה; כִּי אִם תַּעֲשֶׂה זֹאת לִפְנֵי כֵן, אֵין הִיא מְוַדֵּאת בְּכָךְ שֶׁהִפְסִיקָה לִרְאוֹת דָּמִים, כִּי מַעְיָנָהּ עֲדַיִן פָּתוּחַ, וְיֵשׁ לַחְשֹׁשׁ שֶׁתִּרְאֶה דָּמִים אַחֲרֵי הַבְּדִיקָה (אֲבָל כְּשֶׁבָּדְקָה סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה וְלֹא רָאֲתָה - מֻחְזֶקֶת הִיא שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה); וּמִיָּד אַחֲרֵי שֶׁתִּבְדֹּק סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה, עָלֶיהָ לְהַנִּיחַ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם מוֹךְ דָּחוּק.

אִם לֹא הִנִּיחָה מוֹךְ דָּחוּק וְלֹא בָּדְקָה סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה - לֹא עָלְתָה לָהּ בְּדִיקָה[709]שו"ע סי' קצ"ו סעי' ב'..

אִם בָּדְקָה סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה אַף לֹא הִנִּיחָה מוֹךְ דָּחוּק – לַפּוֹסְקִים כָּרְמ"א מוֹעִיל לָהּ הֶפְסֵק זֶה[710]שו"ע ורמ"א סי' קצ"ו סעי' ב'., וְלַפּוֹסְקִים כַּשֻּׁלְחָן-עָרוּךְ אֵינוֹ מוֹעִיל, וְתַחֲזֹר וְתַעֲשֶׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה לְמָחָרָת21. יֵשׁ מְקָרִים בָּהֶם מִשְׁתַּנֶּה פְּסַק הַהֲלָכָה לְפִי הַנְּסִבּוֹת וְהַמִּקָּרֶה, לָכֵן רָאוּי בְּמִקְרִים כָּאֵלֶּה לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם.

ב אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה דָּם חֲמִשָּׁה יָמִים, וּבְבֹקֶר הַיּוֹם הַחֲמִישִׁי עֲדַיִן רָאֲתָה דָּם, וְאַחַר-כָּךְ הִפְסִיקָה - צְרִיכָה לִבְדֹּק סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה וּלְהַנִּיחַ מוֹךְ דָּחוּק, כֵּיוָן שֶׁעֲדַיִן מַעְיָנָהּ פָּתוּחַ[711]תוס' נדה ס"ח ע"ב ד"ה "אמרו", וסדרי טהרה סי' ט'. ועי' לשון השו"ע סי' קצ"ו סעי' א' ודרכי תשובה שם ס"ק י', ועי' חוו"ד ס"ק ב'.. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁרַק בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן קַיָּם דִּין "מַעְיָן פָּתוּחַ", לָכֵן אַף אִם בְּדָקָה זְמַן רַב לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה וְלֹא הִנִּיחָה מוֹךְ דָּחוּק מוֹעִילָה לָהּ הַבְּדִיקָה, כֵּיוָן שֶׁבְּדָקָה וְנוֹכְחָה לְדַעַת שֶׁהִפְסִיקָה לִרְאוֹת, וְאֵין לָחֹשׁ שֶׁמָּא אַחֲרֵי בְּדִיקָתָהּ תַּחֲזֹר וְתִרְאֶה דָּמִים.

לַהֲלָכָה נוֹהֲגִים שֶׁאִם בָּדְקָה סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה וְלֹא הִנִּיחָה מוֹךְ דָּחוּק, עָלְתָה לָהּ בְּדִיקָה בְּדִיעֲבַד. בָּדְקָה זְמַן רַב לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה וְלֹא הִנִּיחָה מוֹךְ דָּחוּק, עָלֶיהָ לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם. אִשָּׁה שֶׁפָּסְקָה מִלִּרְאוֹת דָּם תּוֹךְ חֲמִשָּׁה יָמִים שֶׁלִּפְנֵי שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים, אוֹ אִם רָאֲתָה כֶּתֶם הָאוֹסֵר, אוֹ שֶׁבָּדְקָה כְּשֶׁהִיא טְהוֹרָה וּמָצְאָה טִפַּת-דָּם הָאוֹסֶרֶת, יְכוֹלָה בְּמִקְרִים מְיֻחָדִים לְרַחֵץ וְלִבְדֹּק וְלַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה וּמוֹךְ וְכוּ' לִפְנֵי הַיּוֹם הַחֲמִישִׁי, וּבִלְבַד שֶׁבַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי לִפְנֵי הַלַּיְלָה תִּבְדֹּק כַּדִּין[712]טהרת ישראל סי' קצ"ו ס"ק קס"ז..

ג אִם רָאֲתָה הָאִשָּׁה דָּם מִסַּפֵּר יָמִים, וּבַיּוֹם שֶׁעוֹשָׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה לֹא רָאֲתָה דָּם - צְרִיכָה לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה וּלְהַנִּיחַ מוֹךְ דָּחוּק כָּל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. בְּדִיעֲבַד אִם בָּדְקָה בְּבֹקֶר אוֹתוֹ יוֹם[713]רמ"א סי' קצ"ו סעי' א'., אוֹ אַף בַּלַּיְלָה שֶׁלִּפְנֵי כֵן[714]מעשה ניסים דף קכ"ד., וּמָצְאָה עַצְמָהּ נְקִיָּה - מוֹעִילָה לָהּ בְּדִיקָה זוֹ כְּהֶפְסֵק טָהֳרָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא הִנִּיחָה מוֹךְ דָּחוּק25. וּבִשְׁעַת הַדְּחָק, כְּגוֹן שֶׁנִּמְצֵאת בַּדֶּרֶךְ וְכַדּוֹמֶה, יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת כֵּן לְכַתְּחִלָּה[715]אחרונים..

ד אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה כֶּתֶם וְרוֹצָה לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה בּוֹ בַּיּוֹם (כְּגוֹן שֶׁרָאֲתָה אוֹתוֹ בְּשִׁבְעַת הַנְּקִיִּים אוֹ כַּלָּה וְכַדּוֹמֶה), צְרִיכָה לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה, וּצְרִיכָה לָשִׂים מוֹךְ דָּחוּק. בְּדִיעֲבַד, אִם בָּדְקָה לִפְנֵי כֵן וְלֹא הִנִּיחָה מוֹךְ דָּחוּק, עָלְתָה לָהּ הַבְּדִיקָה, כֵּיוָן שֶׁאֵין מַעְיָנָהּ פָּתוּחַ, וְלֹא הֶחְזִקָה כְּבַעֲלַת דָּמִים. בְּדִיקָה בַּבֹּקֶר אוֹ בַּצָּהֳרַיִם מוֹצִיאָה אוֹתָהּ מֵחֶזְקַת רוֹאָה, וַהֲרֵי זֶה כְּהֶפְסֵק טָהֳרָה[716]ש"ך סי' קצ"ו ס"ק ו'..

בֶּגֶד הַבְּדִיקָה

יט. בְּדִיקַת הֶפְסֵק טָהֳרָה וּבְדִיקוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים נַעֲשׂוֹת בְּבֶגֶד לָבָן, רַךְ, סוֹפֵג וְנָקִי.

א) בֶּגֶד לָבָן - כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה אֶפְשָׁר לְהַבְחִין בּוֹ אִם הָאִשָּׁה נְקִיָּה אִם לָאו, וְתוּכַל לִרְאוֹת בּוֹ אֲפִלּוּ טִפָּה קְטַנָּה[718]רש"י נדה י"ז ע"א, ד"ה "ולא בפשתן".. וְרָצוּי מְאֹד לִבְדֹּק אֶת הַבֶּגֶד לִפְנֵי הַבְּדִיקָה אִם אֵין בּוֹ חוּטִים צִבְעוֹנִיִּים דַּקִּים וּקְטַנִּים, שֶׁאֵינָם נִרְאִים לָעַיִן בִּסְקִירָה שִׁטְחִית. מִפְּנֵי שֶׁחוּטִים אֵלֶּה נִרְאִים כְּשֶׁהַבֶּגֶד נִרְטָב מֵהֶרְטִיבוּת שֶׁבְּתוֹךְ גּוּפָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה, וּכְשֶׁהַבֶּגֶד מוּצָא נִרְאֶה עָלָיו כְּמִין כֶּתֶם קָטָן אָדוֹם, וַעֲלוּלָה הָאִשָּׁה לַחְשֹׁב שֶׁהִיא טְמֵאָה. דָּבָר זֶה שָׂכִיחַ מְאֹד בְּכָל סוּגֵי הַבְּגָדִים, וּבִמְיֻחָד בְּצֶמֶר-גֶּפֶן מִסּוּג פְּשׁוּט.

ב) בֶּגֶד רַךְ - מִשָּׁלֹשׁ סִבּוֹת:

כְּדֵי שֶׁהַבֶּגֶד יוּכַל לְהַגִּיעַ לְכָל הַחוֹרִים וְהַסְּדָקִים.

כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשָּׁרֵט וְתַחְשֹׁב שֶׁדַּם הַשְּׁרִיטָה הוּא דַּם-נִדָּה.

וּכְדֵי שֶׁלֹּא תַּחְשֹׁשׁ מִשְּׁרִיטָה וְתִבְדֹּק בְּגָלַל זֶה שֶׁלֹּא כָּרָאוּי[719]עי' טהרת ישראל בבאר יצחק ס"ק ט'..

לֹא תִבְדֹּק בִּנְיָר אוֹ בְּטַמְפּוֹן, שֶׁגַּם אֵינָם מַגִּיעִים לְכָל מָקוֹם, וְחֶלְקָם אַף אֵינָם סוֹפְגִים הֵיטֵב, וְכֵן לֹא תִבְדֹּק בְּבַד נִמְתָּח הֶעָלוּל לְשַׁנּוֹת אֶת צֶבַע הַבְּדִיקָה, וּבְדִיעֲבַד תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

ג) בֶּגֶד סוֹפֵג - כְּדֵי שֶׁאִם תִּהְיֶה טִפַּת דָּם בְּגוּפָהּ, תִּשָּׁאֵר עַל הַבֶּגֶד וְלֹא תִּדָּחֶה עַל יָדוֹ. תְּכוּנָה זוֹ שֶׁל דְּחִיַּת הָרְטִיבוּת שְׁכִיחָה בִּבְגָדִים חֲדָשִׁים, מְעֻמְלָנִים וְסִנְטֶטִיִּים. לָכֵן תִּבְדֹּק הָאִשָּׁה אֶת טִיבוֹ וּתְכוּנוֹתָיו שֶׁל בֶּגֶד הַבְּדִיקָה לִפְנֵי הַבְּדִיקָה.

מִסִּבָּה זוֹ לֹא תִבְדֹּק הָאִשָּׁה בְּבֶגֶד רָטֹב מִמַּיִם אוֹ מִמַּשְׁקֶה, כִּי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִסְפֹּג טִפַּת דָּם שֶׁבְּתוֹךְ גּוּפָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה. וּבְמֻיָּחָד אִם הַטִּפָּה קְטַנָּה מְאֹד, אֶפְשָׁר שֶׁהִיא תִּמָּחֶה[720]אחרונים. ועי' ד"ת ס"ק נ"ז..

ד) בֶּגֶד נָקִי - כֵּיוָן שֶׁבְּדִיקָה בְּבֶגֶד מְלֻכְלָךְ אֵינָהּ בְּדִיקָה, וְאִם תִּרְאֶה עָלָיו טִפַּת-דָּם אֵין הִיא טְמֵאָה, שֶׁכֵּן אֶפְשָׁר שֶׁטִּפַּת-הַדָּם הָיְתָה עָלָיו מִקֹּדֶם, כֵּן אֶפְשָׁר שֶׁהָיָה עָלָיו לִכְלוּךְ, וּבְבוֹאוֹ בְּמַגָּע עִם הָרְטִיבוּת שֶׁבְּגוּפָהּ הַפַּךְ מַרְאֵהוּ אָדוֹם[721]עי' רמ"א סי' ק"צ סעי' ל"ו.. עַדֵי הַבְּדִיקָה הַנִּמְכָּרִים כַּיּוֹם נֶחְשָׁבִים בְּדוּקִים, אֲמָנָם לִפְעָמִים מְצוּיִים בָּהֶם סִיבִים אֲדֻמִּים אוֹ שְׁחֹרִים קְטַנִּים.

כ. בְּדִיעֲבַד אִם בָּדְקָה בְּבֶגֶד שֶׁחָסֵר בּוֹ אֶחָד מֵאַרְבַּעַת הַתְּנָאִים דִּלְעֵיל, וְיֵשׁ לָהּ עֵדַיִן זְמַן לִבְדֹּק לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה - תַּחֲזֹר וְתִבְדֹּק. וְאִם עָבְרָה הַשְּׁקִיעָה - תָּלוּי מֶה הָיָה הַחִסָּרוֹן בַּבֶּגֶד:

א אִם לֹא הָיָה הַבֶּגֶד לָבָן לְגַמְרֵי - בְּדִיקָתָהּ בְּדִיקָה. אִם בָּדְקָה בְּבֶגֶד שָׁחוֹר אוֹ אָדוֹם וְכַדּוֹמֶה - אֵין בְּדִיקָתָהּ בְּדִיקָה, וְתַחֲזֹר וְתִבְדֹּק לְמָחֳרָת[722]עי' ב"י סי' קצ"ו (סעי' ו') ואחרונים..

ב אִם בָּדְקָה בְּבֶגֶד שֶׁאֵינוֹ רַךְ, אַף-עַל-פִּי שֶׁלֹּא רָאוּי וְלֹא כְּדַאי לַעֲשׂוֹת כֵּן - בְּדִיקָתָהּ בְּדִיקָה[723]ד"ת סי' קצ"ו ס"ק נ"ה, נ"ח..

ג אִם בָּדְקָה בְּבֶגֶד שֶׁאֵינוֹ סוֹפֵג כְּלָל, אוֹ בְּאֶצְבָּעָהּ – אֵין בְּדִיקָתָהּ בְּדִיקָה, וְתַחֲזֹר וְתִבְדֹּק לְמָחֳרָת[724]סדרי טהרה סי' קצ"ו ס"ק כ"ב..

ד אִם בָּדְקָה בְּבֶגֶד מְלֻכְלָךְ - אֵין בְּדִיקָתָהּ בְּדִיקָה, וְתַחֲזֹר וְתִבְדֹּק לְמָחֳרָת.

כא. רָאוּי מְאֹד שֶׁתְּכִין הָאִשָּׁה בְּמָקוֹם שָׁמוּר בַּדִּים לִבְדִיקָה, מִבֶּגֶד כָּתְנָה לָבָן וְיָשָׁן, אוֹ מִצֶּמֶר-גֶּפֶן נָקִי וְרַךְ, אוֹ מִצֶּמֶר לָבָן נָקִי וְרַךְ, וְתִבְדְּקִם וּתְנַקֵּם לִפְנֵי שִׁמְרָתָם, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ מְצוּיִים תַּחַת יָדָהּ, וְלֹא תִּצְטָרֵךְ לְהִסְתַּפֵּק - מֵחֹסֶר זְמַן וְכַדּוֹמֶה - בְּתַחֲלִיפִים פָּחוֹת טוֹבִים. הַבּוֹדֶקֶת בְּצֶמֶר-גֶּפֶן, תַּקְפִּיד שֶׁלֹּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּצֶמֶר-גֶּפֶן פָּשׁוּט שֶׁאֵינוֹ נָקִי בְּדֶרֶךְ-כְּלָל אוֹ שֶׁעָלוּל לְהִתְפּוֹרֵר בְּתוֹךְ גּוּפָהּ, כִּי יֵשׁ מִינֵי צֶמֶר-גֶּפֶן שֶׁבְּעֵת שֶׁבּוֹדְקִים בּוֹ נִשְׁאָר בַּגּוּף חֵלֶק מִמֶּנּוּ, וְיִתְּכֵן שֶׁאוֹתוֹ חֵלֶק סָפַג דָּם, וּלְפִיכָךְ עֲלֶיהָ לְהִזָּהֵר בָּזֶה.

זְמַן הַבְּדִיקָה

כב. אֶת בְּדִיקַת הֶפְסֵק הַטָּהֳרָה יֵשׁ לַעֲשׂוֹת סָמוּךְ מְאֹד לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה[725]שו"ע סי' קצ"ו סעי' א'.. כַּמְבֹאָר לְעֵיל, וּבְשׁוּם אֹפֶן לֹא אַחֲרֶיהָ, כֵּיוָן שֶׁבְּדִיקָה אַחֲרֵי הַשְׁקִיעָה אֵינָהּ מוֹעִילָה, שֶׁהֲרֵי צְרִיכָה לִסְפּוֹר שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים שְׁלֵמִים, וְאִם תִּאַחֵר, לֹא יִהְיוּ אֵלֶּה שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים שְׁלֵמִים. אַךְ גַּם אֵין לְהַקְדִּימָהּ מִפְּנֵי הַחֲשָׁשׁ שֶׁתִּרְאֶה לְאַחַר הַבְּדִיקָה קֹדֶם סוֹף הַיּוֹם.

כג. בְּדִיקָה סָמוּךְ לַשְׁקִיעָה הֶכְרֵחִית, כְּשֶׁהָאִשָּׁה עוֹשָׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לִרְאִיָּתָהּ. וְכֵן דְּרוּשָׁה הִיא לְכַתְּחִלָּה, כַּאֲשֶׁר הָאִשָּׁה רָאֲתָה דָּם בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁבּוֹ הִיא עוֹשָׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה. וּלְכַתְּחִלָּה בְּכָל מִקְרֶה רְצוּיָה בְּדִיקָה סָמוּךְ לַשְׁקִיעָה, כַּמְבֹאָר בְּסָעִיף י"ח.

כד. עָדִיף בְּיוֹתֵר לִבְדֹּק כְּעֶשֶׂר דַּקּוֹת לִפְנֵי הַשְׁקִיעָה, וְלֹא סָמוּךְ מַמָּשׁ, כְּדֵי שֶׁתִּבְדֹּק בְּיִשּׁוּב הַדַּעַת בַּחוֹרִים וּבַסְּדָקִים, וְלֹא בְּחִפָּזוֹן וּבִבְהִילוּת. וְכֵן כְּדֵי שֶׁתַּסְפִּיק לִבְדֹּק בְּדִיקָה נוֹסֶפֶת לִפְנֵי הַשְׁקִיעָה, אִם הַבְּדִיקָה הָרִאשׁוֹנָה לֹא הָיְתָה טוֹבָה.

כה. לְכַתְּחִלָּה, לֹא תִּבְדֹּק לְמַעְלָה מֵחֲצִי שָׁעָה לִפְנֵי הַשְׁקִיעָה[726]עי' פסחים צ"ט ע"ב, ורשב"ם שם ד"ה "מתשע שעות".. אוּלָם בְּדִיעֲבַד, אִשָּׁה שֶׁבָּדְקָה בִּזְמַן מִנְחָה קְטַנָּה, שֶׁהוּא כִּשְׁעָתַיִם לִפְנֵי הַשְׁקִיעָה (וְאַף שֶׁהַזְּמַן הָאֲמִתִּי הוּא שְׁעָתַיִם וַחֲצִי זְמַנִּיּוֹת, כֵּיוָן שֶׁזְּמַן זֶה מִשְׁתַּנֶּה מִקַּיִץ לְחֹרֶף - בַּחֹרֶף פָּחוֹת מִשְּׁעָתַיִם וּבַקַּיִץ יוֹתֵר מִשְּׁעָתַיִם וַחֲצִי - כָּתַבְנוּ "כִּשְׁעָתַיִם") - נֶחְשֶׁבֶת בְּדִיקָתָהּ כִּבְדִיקָה סָמוּךְ לַשְׁקִיעָה[727]עי' ב"י שם., וּבִלְבַד שֶׁתַּנִּיחַ מַיָּד מוֹךְ דָּחוּק.

הֶפְסֵק טָהֳרָה בְּעֶרֶב-שַׁבָּת

כו. אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה בְּעֶרֶב-שַׁבָּת - תַּעֲשֶׂנּוּ לִפְנֵי הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת, וְתַנִּיחַ מוֹךְ דָּחוּק מִיָּד אַחֲרֵי הֶפְסֵק הַטָּהֳרָה עַד אַחֲרֵי צֵאת הַכּוֹכָבִים.

כז. אִשָּׁה שֶׁבָּדְקָה לְאַחַר שֶׁהִדְלִיקָה נֵרוֹת וְקִבְּלָה שַׁבָּת אַף לִפְנֵי הַשְׁקִיעָה - בְּדִיקָתָהּ מוֹעִילָה בְּדִיעֲבַד. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּמַעֲשֶׂיהָ סְתִירָה, שֶׁהֲרֵי הֶפְסֵק טָהֳרָה צָרִיךְ לִהְיוֹת לִפְנֵי תְּחִלָּתוֹ שֶׁל הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לִשְׁבָעַת הַנְּקִיִּים, שֶׁבְּמִקְרֶה זֶה הוּא שַׁבָּת, וְאִשָּׁה זוֹ כְּבָר קִבְּלָה עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת - אַף-עַל-פִּי-כֵן בְּדִיקָתָהּ מוֹעִילָה, לְפִי שֶׁבְּקַבָּלַת-שַׁבָּת אֵין מִתְחַדֵּשׁ לָאִשָּׁה יוֹם חָדָשׁ, אֶלָּא נֶאֱסָרִים עָלֶיהָ כָּל אִסּוּרֵי הַשַּׁבָּת.

וְכֵן אִשָּׁה שֶׁהִתְפַּלְּלָה עַרְבִית שֶׁל שַׁבָּת (בְּעֶרֶב-שַׁבָּת) לִפְנֵי הַשְׁקִיעָה וְעָשְׂתָה הֶפְסֵק טָהֳרָה אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה וְלִפְנֵי הַשְׁקִיעָה - בְּדִיקָתָהּ מוֹעִילָה. וַאֲפִלּוּ אִם כָּל הַצִּבּוּר הִתְפַּלֵּל עַרְבִית וְקִבֵּל עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת, מוֹעִילָה הַבְּדִיקָה מֵהַסִּבָּה דִּלְעֵיל[728]רמ"א סי' קצ"ו סעי' א' וש"ך

ס"ק ד-ה', וחכ"א כלל קי"ז סעי' ה'.. (וְכֵן הַדִּין בְּיוֹם חֹל, כְּשֶׁהִתְפַּלְּלָה עַרְבִית שֶׁל חֹל לְפָנֵי הַשְּׁקִיעָה).

אוּלָם מִכֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ חוֹלְקִים עַל דִּין זֶה[729]בא"ח ש"ש צו י"א. ועי' בנושאי הכלים על השו"ע סי' קצ"ו סעי' א'. וְאוֹמְרִים שֶׁאַחֲרֵי שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ שַׁבָּת אוֹ אַחֲרֵי שֶׁהִתְפַּלְּלָה עַרְבִית אֵינָהּ יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה - לֹא תַּעֲשֶׂה כָּךְ אֶלָּא מֵחסֶר בְּרִירָה, כְּגוֹן שֶׁבָּדְקָה לִפְנֵי עַרְבִית אוֹ לִפְנֵי קַבָּלַת-שַׁבָּת וְלֹא נִמְצְאָה נְקִיָּה וְעַכְשָׁו מְבַקֶּשֶׁת לִבְדֹּק עַצְמָהּ שֵׁנִית, וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה.

כח. בְּמִקְרֶה שֶׁזְּמַנָּהּ שֶׁל הָאִשָּׁה דְּחוּק לִפְנֵי הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת, וְיֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁאִם תִּבְדֹּק לִפְנֵי הַדְּלָקַת הַנֵּרוֹת לֹא תִהְיֶה בְּדִיקָתָהּ יְסוֹדִית, אֶלָּא בְּחִפָּזוֹן וּבְקִצָּר-רוּחַ - עָדִיף שֶׁתַּדְלִיק נֵרוֹת-שַׁבָּת קֹדֶם הַבְּדִיקָה, וְלִפְנֵי הַהַדְלָקָה תַּתְנֶה שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת שַׁבָּת בְּהַדְלָקָה זוֹ[730]או"ח סי' רס"ג סעי' י'. ועי' רמ"א ונו"כ שם.. וְאַחַר-כָּךְ תַּעֲשֶׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה בְּנַחַת וּבְמְתִינוּת, וּתְסַיֵּם לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה, וּכְשֶׁתִּגְמֹר אֶת הַבְּדִיקָה תְּקַבֵּל עָלֶיהָ אֶת הַשַּׁבָּת בַּאֲמִירַת "מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" אוֹ בַּאֲמִירַת "הֲרֵינִי מְקַבֶּלֶת עָלַי אֶת קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת".

כט. אִשָּׁה שֶׁעוֹשָׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה בְּעֶרֶב-שַׁבָּת אוֹ בְּשַׁבָּת וּמַנִּיחָה בְּאוֹתוֹ מָקוֹם מוֹךְ דָּחוּק - יְכוֹלָה לָצֵאת אִתּוֹ לִרְשׁוּת-הָרַבִּים אַף בְּמָקוֹם שֶׁאֵין עֵרוּב, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה מֻנָּח בְּתוֹךְ גּוּפָהּ, אֲבָל אִם מֻנָּח מִחוּץ לְגוּפָהּ - אָסוּר לָצֵאת אִתּוֹ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין עֵרוּב[731]עי' או"ח סי' ש"ג סעי' ט"ו, וסי' ש"א סעי' ג'..

אִשָּׁה שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ שַׁבָּת בְּהַדְלָקָה אוֹ בַּאֲמִירָה - אִם בּוֹדֶקֶת אַחַר-כָּךְ, תִּבְדֹּק כְּמוֹ שֶׁבּוֹדְקִים בְּשַׁבָּת, וְכַמְבֹאָר לְקַמָּן.

הֶפְסֵק טָהֳרָה בְּשַׁבָּת אוֹ בְּיוֹם-טוֹב

ל. יֵשׁ הַנּוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה בְּשַׁבָּת, בִּגְלַל הַצֹּרֶךְ לְהִתְרַחֵץ וּלְהַחֲלִיף בְּגָדִים וְכָל הַכָּרוּךְ בָּזֶה. וְאֵין הֲלָכָה כְּמוֹתָם, כֵּיוָן שֶׁמֻּתָּר לָאָדָם לִרְחֹץ חֵלֶק מִגּוּפוֹ בְּמַיִם חַמִּים שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב-שַׁבָּת, אוֹ בְּמַיִם קָרִים, וְכָךְ תִּרְחַץ הָאִשָּׁה אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם[732]עי' ש"ך סי' קצ"ט ס"ק י"ב..

יֵשׁ לְהִזָּהֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּרְחִיצָה זוֹ בְּסַבּוֹן נוֹזְלִי וְלֹא מוּצָק, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּעֲבֹר עַל אִסּוּר "נוֹלָד"[733]שו"ע או"ח סי' שכ"ו סעי' י' ברמ"א, ובא"ח ש"ש יתרו ט"ו.. כֵּן עָלֶיהָ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לִסְחֹט בְּגָדֶיהָ אוֹ שַׂעֲרוֹתֶיהָ, וְלֹא לְהַרְטִיב בֶּגֶד וּלְקַנֵּחַ בּוֹ, וְלֹא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּסְפוֹג, אֶלָּא תִּשְׁטֹף אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם בְּמַיִם, וַאֲפִלּוּ מַיִם חַמִּים אִם הוּחַמּוּ מֵעֶרֶב-שַׁבָּת, וְאַחַר-כָּךְ תְּנַגֵּב בִּזְהִירוּת, וְתַעֲשֶׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה. וּמִנְהָג טוֹב לִרְחֹץ כָּל גּוּפָהּ הֵיטֵב בְּעֶרֶב-שַׁבָּת, וּבְשַׁבָּת תִּרְחַץ כְּדִלְעֵיל בְּלִי סְחִיטָה וְכַדּוֹמֶה.

לא. לְצֹרֶךְ הֶפְסֵק טָהֳרָה בְּשַׁבָּת יֵשׁ לְהָכִין אֶת בֶּגֶד הַבְּדִיקָה מֵעֶרֶב-שַׁבָּת. וְאִם לֹא חָתְכָה וְהֵכִינָה מֵעֶרֶב-שַׁבָּת - יְכוֹלָה לְתְלֹשׁ בְּשִׁנּוּי חֲתִיכוֹת צֶמֶר-גֶּפֶן[734]עי' שו"ע או"ח סי' ש"מ סעי' י"ג, וכתובות ס' ע"א.. לִבְדֹּק אוֹתָן, וְאַחַר-כָּךְ בְּאֶמְצָעוּתָן. אִם אֵין לָהּ צֶמֶר-גֶּפֶן - לֹא תַּחְתֹּךְ חֲתִיכוֹת בַּד, אֶלָּא תִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּפִנָּה מִבֶּגֶד גָּדוֹל, כְּשֶׁאוֹתָהּ פִּנָּה תִּהְיֶה בְּדוּקָה. וּבֶאֱמֶת זֶה עֲדִיף מִבְּדִיקָה בְּצֶמֶר-גֶּפֶן, אִם הַדָּבָר נֹחַ לָהּ לִבְדֹּק בְּכָךְ כַּדִּין.

לב. בְּיוֹם-טוֹב יֵשׁ לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה כְּמוֹ בְּשַׁבָּת[735]ולענין רחיצה ביו"ט עי' שו"ע או"ח סי' תקי"א סעי' ב' ונו"כ שם..

לג. אִשָּׁה שֶׁבָּדְקָה בְּשַׁבָּת, מֻתָּר לָהּ לְקַחַת אֶת עֵד הַבְּדִיקָה וּלְהַנִּיחוֹ בְּכָל מָקוֹם שֶׁחֲפֵצָה וְאֵין הוּא מֻקְצֶה. אוּלָם אַחַר שֶׁהִנִּיחָה אוֹתוֹ בְּמָקוֹם מְסֻיָּם, אֵין לָהּ לְטַלְטְלוֹ לְמָקוֹם אַחֵר, אֶלָּא-אִם-כֵּן הִיא צְרִיכָה לְאוֹתוֹ מָקוֹם. אוּלָם מֻתָּר לָהּ לְקַחַת אֶת עֵד הַבְּדִיקָה לָרֹב אִם צְרִיכָה לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם, וְאַחַר שֶׁהָרַב פָּסַק נֶהְפַּךְ הָעֵד לְמֻקְצֶה. וְכָל עוֹד שֶׁהוּא בְּיָדָהּ אוֹ בְּיַד הָרַב יְכוֹלִים לְהַלֵּךְ עִמּוֹ וּלְהַנִּיחוֹ הֵיכָן שֶׁיִּרְצוּ.

הֶפְסֵק טָהֳרָה בִּזְמַנִּים מְיֻחָדִים

לד. אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה בַּשָּׁבוּעַ שֶׁחָל בּוֹ תִּשְׁעָה בְּאָב, וַאֲפִלּוּ בְּעֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב - לֹא תִּדְחֶה אֶת הֶפְסֵק הַטָּהֳרָה, אֶלָּא תִּרְחַץ עַצְמָהּ, וַאֲפִלּוּ בְּמַיִם חַמִּים, כְּמוֹ שֶׁרְגִילָה לַעֲשׂוֹת בְּשִׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה (אַף לֹא תִּרְבֶּה בְּמַיִם), כֵּיוָן שֶׁאֵינָהּ עוֹשָׂה זֹאת לְתַעֲנוּג אֶלָּא לְצֹרֶךְ מִצְוָה[736]שו"ע או"ח סי' תקנ"א סעי' ט"ז ומשנ"ב שם וכה"ח שם..

אַחַר הָרְחִיצָה תִּבְדֹּק כָּרְגִיל, תִּלְבַּשׁ לְבָנִים, וְתַצִּיעַ לְבָנִים עַל מִטָּתָהּ כָּרְגִיל, כְּבִשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה, מֵהַטַּעַם דִּלְעֵיל[737]שם סעי' ג' ובמשנ"ב שם וכה"ח ס"ק ס"ג..

לה. אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה בְּתִשְׁעָה בְּאָב עַצְמוֹ לֹא תִּרְחַץ כָּל גּוּפָהּ, רַק אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם[738]שער הציון שם ס"ק ל"ה וכה"ח ס"ק ס"ג.. וְתִלְבַּשׁ חָלוּק בָּדוּק וְנָקִי, אַף לֹא מְכֻבָּס, וְאִם אֵין לָהּ, יְכוֹלָה לִלְבֹּשׁ בֶּגֶד מְכֻבָּס[739]משנ"ב שם ס"ק ל"א וכה"ח ס"ק ס"ב.. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבְּתִשְׁעָה בְּאָב אֵינָהּ יְכוֹלָה לִלְבֹּשׁ בֶּגֶד לָבָן אֶלָּא בֶּגֶד נָקִי, וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיְּכוֹלָה לִלְבֹּשׁ בֶּגֶד לָבָן. וּלְכָל הַדֵּעוֹת, אִם יֵשׁ לָהּ רַק בֶּגֶד לָבָן, תִּלְבְּשֶׁנּוּ וְלֹא תִּדְחֶה אֶת הֶפְסֵק הַטָּהֳרָה לְיוֹם אַחֵר[740]עי' ט"ז יו"ד סי' שפ"א ס"ק ב', ועי' ב"י או"ח סי' תקנ"ד, ועי' סי' תקנ"א משנ"ב ס"ק ל"א וכה"ח ס"ק ס"ב-ס"ג..

לו. בְּתוֹךְ שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת, תַּעֲשֶׂה אִשָּׁה הֶפְסֵק טָהֳרָה כְּמוֹ בְּתִשְׁעָה בְּאָב.

לז. בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יְמֵי אֲבֵלוּת - לַנּוֹהֲגִים כְּרַמ"א תַּעֲשֶׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה כְּמוֹ בְּשַׁבּוּעַ שֶׁחָל בּוֹ תִּשְׁעָה בְּאָב[741]שו"ע יו"ד סי' שפ"א סעי' א' וה' וברמ"א והחונים עליו.. וְלַנּוֹהֲגִים כַּשֻּׁלְחָן-עָרוּךְ, אֵין אִסּוּר רְחִיצָה אַחַר שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת, וְעַל-כֵּן תִּתְרַחֵץ כָּרְגִיל53.

לח. הָעוֹשֶׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה בְּיוֹם-כִּפּוּר - תִּרְחַץ כְּמוֹ בְּתִשְׁעָה בְּאָב, וְתִזָּהֵר מִסְּחִיטָה וּרְחִיצָה כִּבְשַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב, וְתִלְבַּשׁ לְבָנִים נְקִיִּים מְכֻבָּסִים, כָּרָגִיל[742]שו"ע או"ח סי' תרי"ג סעי' י"ב ובמשנ"ב שם..

פֶּרֶק יד - שִׁבְעָה נְקִיִּים

הַקְדָּמָה

א. "וְסָפְרָה לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחַר תִּטְהָר"[743]ויקרא ט"ו, כ"ח.. אַחֲרֵי הֶפְסֵק טָהֳרָה סוֹפֶרֶת הָאִשָּׁה שִׁבְעָה יָמִים נְקִיִּים, שֶׁבָּהֶם בּוֹדֶקֶת אֶת עַצְמָהּ וְיוֹדַעַת שֶׁאֵינָהּ טְמֵאָה. אַחֲרֵי שִׁבְעָה יָמִים אֵלֶּה יְכוֹלָה הָאִשָּׁה לִטְבֹּל. וְכָל הַנָּשִׁים הָרוֹאוֹת אֲפִלּוּ טִפָּת דָּם, דֵּינָן הַיּוֹם כְּזָבָה שֶׁצְּרִיכָה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים.

ב. סְפִירָה זוֹ, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצְּרִיכָה לִהְיוֹת בְּפֹעַל, שֶׁתֹּאמַר כָּל יוֹם: "הַיּוֹם יוֹם רִאשׁוֹן לִשְׁבָעָה נְקִיִּים", וְכֵן עַל זֶה הַדֶּרֶךְ, וְיֵשׁ חוֹלְקִים וַהֲלָכָה כְּמוֹתָם. אַךְ לְכָל הַפָּחוֹת תִּסְפֹּר בְּמַחֲשַׁבְתָּהּ כָּל יוֹם, וְתִזְכֹּר בְּאֵיזֶה יוֹם מִימֵי הַסְּפִירָה הִיא נִמְצֵאת.

ג. בְּכָל יוֹם מִשִּׁבְעַת יְמֵי הַסְּפִירָה צְרִיכָה לִבְדֹּק לְכַתְּחִלָּה פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם: בְּדִיקָה אַחַת בַּבֹּקֶר כְּשֶׁקָּמָה מֵהַמִּטָּה[744]עי' ב"י סי' קצ"ו בשם סמ"ג ועוד.. וְאַחַת לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה. וְתִבְדֹּק אֶת עַצְמָהּ הֵיטֵב כְּדִלְקַמָּן. וְטוֹב שֶׁתִּבְדֹּק גַּם אֶת הַסָּדִין שֶׁשּׁוֹכֶבֶת עָלָיו, וְגַם אֶת בְּגָדֶיהָ שֶׁלּוֹבֶשֶׁת בְּאוֹתָם יָמִים[745]רא"ש פ"י ס"ה, ס"ט סי' קצ"ו ס"ק ט"ו, לחו"ש ס"ק י"ט וצמח צדק אות ה'..

ד. אִשָּׁה שֶׁקָּשֶׁה לָהּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַבְּדִיקָה לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה, תִּבְדֹּק בַּלַּיְלָה[746]רמ"א סי' קצ"ו סעי' ד', אשכול סי' מ"ד, חזו"א יו"ד סי' צ"ב ס"ק י"ב.. וְאִם גַּם זֶה קָשֶׁה, כְּגוֹן אַחַר לֵדָה - אֶפְשָׁר לְהִסְתַּמֵּךְ עַל בְּדִיקָה אַחַת בַּיּוֹם אוֹ בַּלַּיְלָה[747]עי' ב"י סי' קצ"ו.. וּבְדִיעֲבַד אִם לֹא בָּדְקָה בְּכָל שִׁבְעַת הַיָּמִים, אֶלָּא רַק בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פַּעַם אַחַת וּבַיּוֹם הָאַחֲרוֹן פַּעַם אַחַת בְּמֶשֶׁךְ הַיּוֹם לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה, טְהוֹרָה[748]שו"ע סי' קצ"ו סעי' ד'. ועי' ד"ת ס"ק מ"ה..

ה. אֵין בְּדִיקַת הֶפְסֵק טָהֳרָה נֶחְשֶׁבֶת כְּאַחַת מִבְּדִיקוֹת שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים[749]עי' פ"ת שם ס"ק ט' ובא"ח ש"ש צו י"ג וד"ת ס"ק מ"ה ובאה"ט ס"ק ו'. גַּם אִם הִנִּיחָה מוֹךְ דָּחוּק עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים כַּדִּין.

ו. אִם לֹא בָּדְקָה הָאִשָּׁה אֶלָּא פַּעַם אַחַת בִּלְבַד בְּתוֹךְ שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים - צְרִיכָה לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם, כִּי בְּרֹב הַמִּקְרִים אֵין הַבְּדִיקָה מוֹעִילָה וּצְרִיכָה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים מֵחָדָשׁ[750]עי' ר"פ ח"ב סי' ט"ז..

ז. הַבְּדִיקוֹת דִּלְעֵיל חַיָּבוֹת לִהְיוֹת בְּתוֹךְ שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים, וְאִי-אֶפְשָׁר לְהַחְשִׁיב בְּדִיקָה שֶׁבַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי כְּאַחַת מִבְּדִיקוֹת אֵלּוּ, כִּי הַתּוֹרָה חִיְּבָה אוֹתָהּ לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים, וְהַסְּפִירָה תְּלוּיָה בִּשְׁתֵּי בְּדִיקוֹת שֶׁבְּתוֹךְ שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים הַסְּפוּרִים6.

ח. אִם לֹא בָּדְקָה עַצְמָהּ כְּלָל, אֵין לָהּ לָלֶכֶת לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם, כִּי וַדַּאי שֶׁאֵין זֶה נִקְרָא סְפִירַת שִׁבְעָה נְקִיִּים. וְאַף אִם תִּבְדֹּק בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְתִמְצָא עַצְמָהּ טְהוֹרָה, אֵין זֶה מוֹעִיל כְּלָל לִסְפִירָה זוֹ, וּצְרִיכָה לִמְנוֹת עוֹד שִׁשָּׁה יָמִים טְהוֹרִים נוֹסָפִים, שֶׁבָּהֶם תִּבְדֹּק לְפָחוֹת עוֹד פַּעַם אַחַת, וְאָז יִהְיוּ לָהּ שִׁבְעָה יָמִים סְפוּרִים וּבְדוּקִים[751]שו"ע סי' קצ"ו סעי' ד'. ועי' טהרת ישראל ס"ק מ"א..

ט. שִׁבְעַת הַיָּמִים הַנְּקִיִּים צְרִיכִים לִהְיוֹת רְצוּפִים, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁתִּרְאֶה בָּהֶם דָּם, צְרִיכָה לְהַפְסִיק בְּטָהֳרָה וְלַחֲזוֹר וְלִמְנוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים מֵחָדָשׁ, מִבְּלִי לְצָרֵף אֶת הַיָּמִים הַקּוֹדְמִים. וְאִם הִסְיְחָה הָאִשָּׁה דַּעְתָּהּ מִסְּפִירָה זוֹ, כְּגוֹן שֶׁיָּצָא בַּעֲלָהּ לְמַלּוּאִים וְהֶחְלִיטָה בְּדַעְתָּהּ שֶׁלֹּא לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים, וְאַחֲרֵי זְמַן-מָה חָזַר בַּעֲלָהּ וְהֶחְלִיטָה לְהַמְשִׁיךְ וְלִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים - צְרִיכָה לִסְפֹּר מֵחָדָשׁ, כִּי אֵין כָּאן סְפִירַת שִׁבְעָה נְקִיִּים, שֶׁהֲרֵי הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים בָּטְלוּ. וְכֵן כֹּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה[752]עי' פ"ת סי' קצ"ו ס"ק ג' וד"ת ס"ק כ"ז ובא"ח ש"ש צו י"ז..

י. כָּל זֶה דַּוְקָא אִם עָבְרוּ מִסְפַּר יָמִים עַד שֶׁחָזְרָה וְסָפְרָה, אֲבָל אִם הִמְשִׁיכָה לִסְפֹּר בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁבִּטְּלָה - עֲדַיִן נִמְשֶׁכֶת סְפִירָתָהּ הַקּוֹדֶמֶת, וְאֵינָהּ צְרִיכָה סְפִירָה מֵחָדָשׁ[753]אחרונים..

יא. אִשָּׁה שֶׁמָּצְאָה בְּאַחַת מִבְּדִיקוֹתֶיהָ כֶּתֶם אוֹ דָּם בְּשִׁבְעָה נְקִיִּים, יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת הֶפְסֵק טָהֳרָה בּוֹ בַּיּוֹם סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה וּלְהַתְחִיל לִמְנוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים, וְאֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים.

יב. יְכוֹלָה אִשָּׁה לִרְחֹץ כְּדַרְכָּהּ בְּשִׁבְעָה נְקִיִּים וַאֲפִלּוּ אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם, וְכֵן יְכוֹלָה לִרְחֹץ בַּיָּם אוֹ בְּבֵרֵיכָה.

צוּרַת הַבְּדִיקוֹת

יג. בְּדִיקוֹת שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים תִּהְיֶינָה לְכַתְּחִלָּה כְּמוֹ בְּדִיקַת הֶפְסֵק טָהֳרָה. אַךְ אִם קָשֶׁה לָהּ לִבְדֹּק בְּכָל בְּדִיקוֹת שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים בְּעֹמֶק רַב, תּוּכַל לִבְדֹּק בְּדִיקָה אַחַת בָּעֹמֶק כְּהֶפְסֵק טָהֳרָה, וְאֶת שְׁאָר הַבְּדִיקוֹת תַּעֲשֶׂה בָּעֹמֶק כְּפִי כֹּחָהּ. וְרָאוּי שֶׁתְּיַחֵד לָהּ אֶת הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִשִּׁבְעַת הַנְּקִיִּים לִבְדִיקָה זוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּשְׁכַּח לִבְדֹּק בְּדִיקָה זוֹ. וְאִם שָׁכְחָה לִבְדֹּק בְּאוֹתוֹ יוֹם, יְכוֹלָה לִבְדֹּק בְּיוֹם אַחֵר[754]שו"ע סי' קצ"ו סעי' ו'..

יד. אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ פֶּצַע בְּאוֹתוֹ מָקוֹם – תַּעֲשֶׂה אֶת בְּדִיקוֹת שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים לְפִי הָאָמוּר בַּפֶּרֶק הַקּוֹדֵם בְּסָעִיף י"א, וְתִבְדֹּק רַק בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַרְחִיב אֶת פִּצְעָהּ[755]שו"ע סי' קצ"ו, סעיף ד', ועי' ב"י שם..

כְּתָמִים בְּשִׁבְעָה נְקִיִּים

טו. אִשָּׁה שֶׁמָּצְאָה כֶּתֶם עַל בְּגָדֶיהָ בְּשִׁלְשֶׁת הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים (לֹא בִּבְדִיקָה פְּנִימִית, שֶׁאָז אֵינוֹ כְּכֶתֶם אֶלָּא כִּרְאִיָּה[756]עי' לעיל דיני כתמים פרק ב' סעיף ו'.) - אֵין תּוֹלִים אוֹתוֹ בְּמַכָּה שֶׁלֹּא יָדוּעַ שֶׁמּוֹצִיאָה דָּם, וּבִשְׁאָר דְּבָרִים כַּיּוֹצֵא בָּזֶה, אֲבָל אִם יֵּשׁ לָהּ מַכָּה שֶׁוַּדַּאי מוֹצִיאָה דָּם, הֲרֵי הִיא טְהוֹרָה. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁמָּצְאָה כֶּתֶם כִּגְרִיס אוֹ פָּחוֹת - טְהוֹרָה, כֵּיוָן שֶׁכְּתָמִים מִסּוּג זֶה שְׁכִיחִים מְאֹד, וַעֲלֵיהֶם לֹא גָּזְרוּ חֲכָמִים[757]רמ"א סי' קצ"ו סעי' י".. וְכֵן כָּל כֶּתֶם עַל בֶּגֶד צָבוּעַ אוֹ עַל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל טֻמְאָה, אֵינוֹ טָמֵא אַף בְּשִׁלְשֶׁת הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים, כִּי חֲכָמִים לֹא גָּזְרוּ עַל כְּתָמִים בְּמִקְרִים אֵלּוּ[758]פ"ת ס"ק י"ב..

טז. כֶּתֶם שֶׁנִּמְצָא עַל בֶּגֶד שֶׁיָּדוּעַ שֶׁהָיָה מְלֻכְלָךְ אוֹ עַל בֶּגֶד שֶׁלְּבָשָׁה בִּימֵי רְאִיָּתָהּ וְלֹא בְּדָקָתוּ אַחַר-כָּךְ לִרְאוֹת אִם יֵּשׁ בּוֹ כֶּתֶם – אֵינוֹ מְטַמְּאָה אַף בְּשִׁלְשֶׁת הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים[759]פ"ת ס"ק י"ד..

יז. חֻמְרָה זוֹ שֶׁל שְׁלשֶׁת הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים נֶהֱגוּ בָּהּ הָאַשְׁכְּנַזִּים בִּלְבַד, אַף הַסְּפָרַדִּים לֹא נֶהֱגוּ בָּהּ. וְגַם הָאַשְׁכְּנַזִּים מְקִלִּים בָּהּ בְּמִקְרֶה הַצָּרֵךְ. לָכֵן בְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּשׁ לְאִשָּׁה סָפֵק בְּנוֹשֵׂא זֶה, עָלֶיהָ לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם[760]חיים שאל ח"א סי' ט"ו, ו ערוה"ש סי' קצ"ו אות ל"ד..

יח. אִשָּׁה שֶׁמַּרְבָּה לִבְדֹּק, בֵּין בִּימֵי סְפִירָתָהּ בֵּין בַּיָּמִים שֶׁאֵינָם מִשִּׁבְעַת הַנְּקִיִּים, אַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ וֶסֶת קָבוּעַ, הֲרֵי זוֹ מְשֻׁבַּחַת[761]שו"ע סעי' ט'.. (וְעַיֵּן עוֹד בְּפֶרֶק ח' סָעִיף ה').

פּוֹלֶטֶת שִׁכְבַת-זֶרַע

יט. מֵעִקַּר הַדִּין, אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה דָּם וּפָסְקָה מִלִּרְאוֹת - יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת בְּאוֹתוֹ יוֹם לְעֵת-עֶרֶב הֶפְסֵק טָהֳרָה, וּלְהַתְחִיל לִמְנוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים.

וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ שֶׁאִשָּׁה שֶׁשִּׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ לִפְנֵי שֶׁרָאֲתָה – לֹא תַּתְחִיל לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים עַד שֶׁתִּגְמֹר לִפְלֹט אֶת שִׁכְבַת-הַזֶּרַע, הָרְאוּיָה לְהַזְרִיעַ, שֶׁל בַּעֲלָהּ, כִּי שִׁכְבַת-זֶרַע זֹאת מְשַׁבֶּשֶׁת אֶת סְפִירַת שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים[762]שו"ע סעי' י"א. ועי' ב"י באורך, ותוס' נדה ל"ג ע"א ד"ה רואה..

פְּלִיטַת שִׁכְבַת-זֶרַע הָרְאוּיָה לְהַזְרִיעַ נִמְשֶׁכֶת בָּאִשָּׁה עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים (שֵׁשׁ עוֹנוֹת, 72 שָׁעוֹת), כְּדִכְתִיב: "וֶהְיוּ נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים, אַל תִּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה"[763]שמות י"ט, ט"ו,

ועי' שם ברש"י ושבת פ"ו בכל הסוגיא.. שְׁלֹשָׁה יָמִים אֵלֶּה הֵם "מֵעֵת לְעֵת", לָכֵן אִשָּׁה שֶׁשִּׁמְּשָׁה בְּמוֹצָאֵי-שַׁבָּת בַּחֲצוֹת, יְכוֹלָה לִפְלֹט שִׁכְבַת-זֶרַע הָרְאוּיָה לְהַזְרִיעַ עַד לֵיל רְבִיעִי (הַלַּיְלָה שֶׁבֵּין שְׁלִישִׁי לִרְבִיעִי) בַּחֲצוֹת, וְעַד שָׁעָה זוֹ אֵין הִיא יְכוֹלָה לִמְנוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים. אִשָּׁה זוֹ, אִם תִּרְאֶה דָּם אַחַר שִׁמּוּשָׁהּ - יְכוֹלָה לְהַתְחִיל לִמְנוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים רַק מִיּוֹם חֲמִישִׁי וָהָלְאָה, וְלֹא מִיּוֹם רְבִיעִי, שֶׁפְּלָטָה בּוֹ שִׁכְבַת-זֶרַע20. (אוּלָם לְמַעֲשֶׂה עָלֶיהָ לְהַמְתִּין יוֹם נוֹסָף, עַיֵּין בְּסָעִיף כ"א).

כ. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁשִּׁמְּשָׁה בְּטָעוּת בִּזְמַן הֱיוֹתָהּ נִדָּה, אֵינָהּ יְכוֹלָה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים עַד אַחַר שִׁלְשָׁה יָמִים שְׁלֵמִים מֵעֵת שֶׁשִּׁמְּשָׁה[764]רש"י נדה ל"ג ע"א ד"ה פולטת.. כְּגוֹן שֶׁטָּבְלָה בְּטָעוּת בְּסוֹף הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי וְשִׁמְּשָׁה וְנִזְכְּרָה שֶׁהִיא עֲדַיִן נִדָּה - אֵינָהּ יְכוֹלָה לִסְפֹּר אֶת הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן שֶׁחָסֵר לָהּ עַד שֶׁיַּעַבְרוּ שְׁלֹשָׁה יָמִים שְׁלֵמִים מֵעֵת שֶׁשִּׁמְּשָׁה. כְּגוֹן אִם שִׁמְּשָׁה בַּחֲצוֹת בְּמוֹצָאֵי-שַׁבָּת - תַּמְתִּין שְׁלֹשָׁה יָמִים שְׁלֵמִים, דְּהַיְנוּ עַד לֵיל רְבִיעִי בַּחֲצוֹת, וְתִסְפֹּר אֶת הַיּוֹם הַחֲמִישִׁי כְּיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ נָקִי לְהַשְׁלָמַת שִׁבְעָה נְקִיִּים, וְתִטְבֹּל בְּלֵיל שִׁשִּׁי[765]שו"ע סעי' י"ב. ועי' ש"ך ס"ק כ"ג, ועי' בא"ח ש"ש צו ט"ז, ועי' חסד לאלפים סי' ז'..

(אֲבָל אִם שִׁמְּשָׁה אַחַר שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים לִפְנֵי הַטְּבִילָה, אוֹ שֶׁלֹּא טָבְלָה כָּרָאוּי, אוֹ שֶׁנִּמְצְאָה עָלֶיהָ חֲצִיצָה - אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין, אֶלָּא תִּטְבֹּל מִיָּד[766]שו"ע שם, בא"ח ש"ש צו ט"ז.).

כא. עַל-מְנָת לְקַבֵּעַ בְּדִין זֶה הֲלָכָה קְבוּעָה לְכָל הַנָּשִׁים, וּכְדֵי לְמָנֹעַ טָעֲיוֹת בְּסִפְרַת הַיָּמִים - נָהֲגוּ שֶׁכָּל אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה דָּם אוֹ כֶּתֶם, וְכֵן יוֹלֶדֶת, תַּעֲשֶׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה לֹא לִפְנֵי הַיּוֹם הַחֲמִישִׁי לִרְאִיָּתָהּ, בֵּין אִם שִׁמְּשָׁה וּבֵין אִם לָאו (חוּץ מִמִּקְרִים מְיֻחָדִים שֶׁיִּפָּרְטוּ לְקַמָּן).

דְּהַיְנוּ, אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה דָּם בְּמוֹצָאֵי-שַׁבָּת, בֵּין אִם שִׁמְּשָׁה לִפְנֵי כֵן וּבֵין אִם לָאו - תַּעֲשֶׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי, וְרַק בְּלֵיל שִׁשִּׁי תַּתְחִיל לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים, וְהַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי יִהְיֶה הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לִסְפִירַת שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים, וּבְלֵיל שִׁשִּׁי בַּשָּׁבוּעַ שֶׁלְּאַחֲרָיו יְכוֹלָה לִטְבֹּל. וְאֵין לְשַׁנּוֹת מִמִּנְהָג זֶה[767]רמ"א סעי' י"א וי"ג. ועי' זבחי צדק ח"ב סי' ט"ו ובא"ח ש"ש צו ז'. ועי' ארץ חיים (סתהון) סי' קצ"ו סעי' י"א שכתב שבזמננו נהגינן להחמיר כמנהג שכתב מור"ם, עי"ש, וכן עי' ברית כהונה מנהגי ג'רבה יו"ד אות נ' סעי' ב' שנהגו להחמיר, ועי' בר"פ ח"ב סי' י"ז..

כב. אִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה דָּם בְּתוֹךְ שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים, אוֹ שֶׁרָאֲתָה דָּם וְהִפְסִיקָה לִרְאוֹת, וְלִפְנֵי שֶׁהִתְחִילָה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים רָאֲתָה שׁוּב דָּם, וְכֵן אִשָּׁה שֶׁנִּטְמְאָה מִכֶּתֶם אוֹ כַּלָּה מִדַּם-בְּתוּלִים וְלִפְנֵי שֶׁהִסְפִּיקָה לְהִטָּהֵר רָאֲתָה דַּם-נִדּוּת - אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין פַּעַם נוֹסֶפֶת חֲמִשָּׁה יָמִים לִפְנֵי שֶׁסּוֹפֶרֶת שִׁבְעָה נְקִיִּים, כִּי אִשָּׁה זוֹ אֵינָהּ יְכוֹלָה לִפְלֹט

שִׁכְבַת-זֶרַע, שֶׁהֲרֵי לֹא יָכְלָה לְשַׁמֵּשׁ עִם בַּעֲלָהּ בַּיָּמִים שֶׁלִּפְנֵי רְאִיַּת הַדָּם, וְלֹא גָּזְרוּ עָלֶיהָ כְּאִלּוּ שִׁמְּשָׁה[768]ט"ז ס"ק ח', ש"ך ס"ק כ"ב..

כג. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁטָּבְלָה וְהָלְכָה לְבֵיתָהּ וַעֲדַיִן לֹא שִׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ, וְרָאֲתָה דָּם - אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים לִפְנֵי סְפִירַת שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים, אֶלָּא יְכוֹלָה לְהַפְסִיק בְּטָהֳרָה בְּאוֹתוֹ יוֹם לִפְנֵי הַשְּׁקִיעָה, וְלִסְפֹּר מִיּוֹם הַמַּחֲרַת שִׁבְעָה נְקִיִּים[769]שו"ת זבחי צדק ח"ב סי' י"ד ובא"ח ש"ש צו ט"ז. ועי' פ"ת ס"ק ט"ז..

כד. אִשָּׁה שֶׁהַבִּיּוּץ שֶׁלָּהּ מֻקְדָּם, וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִטָּהֵר בִּשְׁעַת הַבִּיּוּץ, בְּגִלַּל שֶׁהִיא דּוֹחָה אֶת סְפִירַת הַנְּקִיִּים כְּדִלְעֵיל - יְכוֹלָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכַדּוּרִים לְשִׁנּוּי סִדְרֵי גוּפָהּ, כְּמוֹ כֵן יְכוֹלָה שֶׁלֹּא לִטְבֹּל אֲחֲרֵי רְאִיָּתָהּ הַחֲדָשִׁית הָרְגִילָה, וְאַחֲרֵי סִיּוּם הָרְאִיָּה שֶׁלְּאַחֲרֶיהָ תַּתְחִיל לִסְפֹּר מִיָּד שִׁבְעָה נְקִיִּים, וְאָז אֵין מַה שֶּׁיְּעַכֵּב אֶת סְפִירַת הַנְּקִיִּים, שֶׁהֲרֵי לֹא הָיְתָה טְהוֹרָה לִפְנֵי שֶׁרָאֲתָה דָּם, וְאֵין לָחֹשׁ שֶׁתִּפָּלֵט שִׁכְבַת-זֶרַע[770]עי' ט"ז ס"ק ז'..

וְיֵשׁ פִּתְרוֹנוֹת נוֹסָפִים לְבָעָיָה זוֹ, וּבְכָל מִקְרֶה, רָאוּי שֶׁתִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם עַל דְּרָכִים נוֹסָפוֹת לְהַקְדִּים אֶת הַטְּבִילָה אוֹ לְאַחֵר אֶת הַבִּיּוּץ[771]עי' ספר אסיא א' עמ' 131, 147..

כה. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִשָּׁה שֶׁרָאֲתָה כֶּתֶם, וְלִפְנֵי שֶׁרָאֲתָה אוֹתוֹ לֹא שִׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ שִׁלְשָׁה יָמִים שְׁלֵמִים - אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים מִיּוֹם רְאִיָּתָהּ, אֶלָּא תַּעֲשֶׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה, וְתַתְחִיל לִסְפֹּר מִיָּד שִׁבְעָה נְקִיִּים. וְיֵשׁ חוֹלְקִים וְסוֹבְרִים שֶׁאֵין הֶבְדֵּל אִם זֶה כֶּתֶם אוֹ דָּם, בְּכָל מִקְרֶה - בֵּין אִם שִׁמְּשָׁה הָאִשָּׁה וּבֵין אִם לֹא - תַּמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים. וְכֵן נוֹהֲגִים.

אוּלָם נָשִׁים שֶׁנָּהֲגוּ לְהַחְמִיר וְאֵינָן סוֹפְרוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים עַד אַחֲרֵי הַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לִרְאִיָּתָן - אִם רָאוּ רַק כֶּתֶם, יְכוֹלוֹת לְהַפְסִיק בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי[773]בא"ח שם ח'..

כו. כַּלָּה לִפְנֵי בְּעִילַת-מִצְוָה, צְרִיכָה לְכַתְּחִלָּה לְהַמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים מִתְּחִלַּת רְאִיָּתָהּ, לִפְנֵי שֶׁסּוֹפֶרֶת שִׁבְעָה נְקִיִּים, אֲבָל אִם בִּגְלַל דְּחִיָּה זוֹ יִצְטָרְכוּ לְעַכֵּב אֶת הַחֻפָּה וְאֶת בְּעִילַת-הַמִּצְוָה, אוֹ לַעֲשׂוֹת חֻפַּת-נִדָּה - אֵין לָהּ לְעַכֵּב אֶת הַסְּפִירָה, וּמִיָּד בְּסִיּוּם רְאִיָּתָהּ תַּעֲשֶׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה וְתִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים[774]עי' ט"ז סי' קצ"ו ס"ק ז', ועי' ד"ת ס"ק פ"ט, ועי' ברית כהונה עמ' פ"א אות י"א..

כז. כַּלָּה שֶׁנִּטְמְאָה מִדָּם-בְּתוּלִים בִּבְעִילַת-מִצְוָה - אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים לִפְנֵי סְפִירַת שִׁבְעָה נְקִיִּים, אֶלָּא אַרְבָּעָה בִּלְבַד, וּבְיוֹם הָרְבִיעִי מִבְּעִילַת-הַמִּצְוָה תַּעֲשֶׂה הֶפְסֵק טָהֳרָה, וְהַיּוֹם הַחֲמִישִׁי לַבְּעִילָה יִהְיֶה הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן לִסְפִירַת שִׁבְעָה נְקִיִּים[775]ט"ז סי' קצ"ג ס"ק ד'. ועי' ד"ת ס"ק י"ד ובא"ח ש"ש צו ח' ושערי ישועה..

אֲבָל אִם רָאָתָה אַחַר-כָּךְ דַּם-וְסָתָהּ הָרְגִיל - סוֹפֶרֶת אֶת הַיָּמִים כְּמִנְהָגָהּ, חֲמִשָּׁה יָמִים אוֹ שִׁשָּׁה, וְאַחַר-כָּךְ שִׁבְעָה נְקִיִּים[776]שם. ועי' ר"פ ח"ב סי' י"ז, ועי' ציץ אליעזר ח"ו סי' כ"ו.. חֲמִשָּׁה יָמִים אֵלּוּ יַתְחִילוּ מִבְּעִילַת-הַמִּצְוָה.

כח. יוֹלֶדֶת זָכָר אוֹ נְקֵבָה שֶׁרָאֲתָה דָּם אוֹ כֶּתֶם לִפְנֵי שֶׁהִסְפִּיקָה לְהִטָּהֵר וְלִטְבֹּל - אֵינָהּ צְרִיכָה לְהַמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים, אֶלָּא בַּיּוֹם שֶׁפָּסְקָה לִרְאוֹת מַפְסִיקָה בְּטָהֳרָה וְסוֹפֶרֶת שִׁבְעָה נְקִיִּים. וְכֵן הַדִּין בְּמַפֶּלֶת[777]עי' פ"ת סי' קצ"ו ס"ק ט"ז וד"ת סי' קצ"ד ס"ק ט"ז., אֲבָל יוֹלֶדֶת שֶׁטָּבְלָה וְשִׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ וְאַחַר-כָּךְ רָאֲתָה דָּם אוֹ כֶּתֶם, אֲפִלּוּ תּוֹךְ אַרְבָּעִים יוֹם לְזָכָר אוֹ שְׁמוֹנִים יוֹם לִנְקֵבָה – הֲרֵי הִיא כִּנְדָּה גְּמוּרָה וּצְרִיכָה לְהַמְתִּין חֲמִשָּׁה יָמִים וְאַחַר-כָּךְ שִׁבְעָה נְקִיִּים[778]עי' טהר"י סי' קצ"ד סעי' ב' ס"ק ט'.. (וְעַיֵּן עוֹד דִּינֵי יוֹלֶדֶת לְעֵיל בְּפֶרֶק י"א).

כט. יֵשׁ נָשִׁים שֶׁנּוֹהֲגוֹת לִמְנוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים אַחֲרֵי שִׁשָּׁה יָמִים, וְיֵשׁ שֶׁאַחֲרֵי שִׁבְעָה[779]עי' שו"ת זבחי צדק ח"ב סי' ט"ו.. וְהַמַּחְמִיר יַחְמִיר לְעַצְמוֹ, וְהַמֵּקֵל נִשְׁכָּר לְהַקְדִּים עַצְמוֹ לְמִצְוָה[780]רמ"א סעי' י"א.. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, שֶׁכַּיּוֹם רָאוּי שֶׁלֹּא לִנְהֹג חֻמְרוֹת אֵלּוּ.

ל. כַּלָּה שֶׁעַתָּה נִשְׂאָה, שֶׁנָּהֲגוּ בְּמִשְׁפַּחְתָּהּ לִמְנוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים אַחֲרֵי שִׁשָּׁה אוֹ שִׁבְעָה יָמִים - יְכוֹלָה לִנְהֹג כַּמִּנְהָג הָרָגִיל וְלִמְנוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים אַחֲרֵי חֲמִשָּׁה יָמִים, כֵּיוָן שֶׁלֹּא נָהֲגָה עֲדַיִן כַּמַּחְמִירִים. אֲבָל כַּלָּה שֶׁנָּהֲגָה אֲפִלּוּ פַּעַם אַחַת כַּמַּחְמִירִים, וְרוֹצָה עַכְשָׁו לִנְהֹג כַּמִּנְהָג הָרָגִיל מֻחָמַת אִי אֵלּוּ סִבּוֹת - תַּעֲשֶׂה הַתֶּרֶת-נְדָרִים בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים עַל הַמִּנְהָג שֶׁנָּהֲגָה לְהַחְמִיר[781]עי' בא"ח ש"ש צו ז'..

לא. אִשָּׁה שֶׁנָּהֲגָה לִסְפֹּר שִׁבְעָה נְקִיִּים אַחֲרֵי שִׁשָּׁה יָמִים אוֹ שִׁבְעָה וְלֹא עָשְׂתָה הַתָּרָה, וּפַעַם אַחַת רוֹצָה לְהַקְדִּים וְלִסְפֹּר אַחֲרֵי חֲמִשָּׁה יָמִים בִּגְלַל צֹרֶךְ כְּלִשֶׁהוּ, כְּגוֹן שֶׁאִם תִּסְפֹּר שִׁשָּׁה אוֹ שִׁבְעָה תָּחוּל הַטְּבִילָה בְּמוֹצָאֵי-שַׁבָּת אוֹ בְּמוֹצָאֵי-יוֹם-טוֹב וְהַחֲפִיפָה תִּרְחַק מֵהַטְּבִילָה, אוֹ שֶׁבַּעֲלָהּ חוֹזֵר מִנְּסִיעָה אוֹ מִמְּלוּאִים אוֹ שֶׁמְּקַבֵּל חֻפָּשָׁה וְכַדּוֹמֶה, וְאִם תִּסְפֹּר כְּמִנְהָגָהּ לֹא תְּהֵא טְהוֹרָה בְּבוֹאוֹ, אוֹ שֶׁתָּחוּל טְבִילָתָהּ בְּלֵיל-שַׁבָּת וְיֵשׁ לַחְשֹׁשׁ לְחִלּוּל-שַׁבָּת עַל-יְדֵי קְלִיעַת שֵׂעָר, אוֹ שֶׁקָּשֶׁה לָהּ כִּי תִּתְאָרַח אֵצֶל אֲנָשִׁים אֲחֵרִים - בְּכָל הַנַּ"ל וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם יְכוֹלָה לְהָקֵל וּלְהַתְחִיל לִמְנוֹת שִׁבְעָה נְקִיִּים אַחֲרֵי חֲמִשָּׁה יָמִים בְּאֹפֶן חַד-פַּעֲמִי לְלֹא הַתָּרָה[782]עי' ר"פ ח"ב סי' כ"ג, וח"ד סי' כ' וסי' י"ח..

לב. אִשָּׁה שֶׁסָּפְרָה שִׁבְעָה נְקִיִּים כַּדִּין, וְלֹא הָלְכָה לִטְבִילָה מִפְּנֵי שֶׁחָלְתָה אוֹ שֶׁבַּעֲלָהּ לֹא הָיָה בָּעִיר - יְכוֹלָה לִטְבֹּל אַחַר-כָּךְ בְּכָל עֵת וּזְמַן בַּלַּיְלָה וְאֵינָהּ צְרִיכָה שׁוּם בְּדִיקָה, אֶלָּא-אִם-כֵּן הִגִּיעַ זְמַן פְּרִישָׁה סָמוּךְ לַוֶּסֶת.

פֶּרֶק טו - חֲפִיפָה

הַקְדָּמָה

א. אִשָּׁה הָרוֹצָה לְהִטָּהֵר אַחֲרֵי שִׁבְעָה נְקִיִּים, צְרִיכָה לִטְבֹּל אֶת כָּל גּוּפָהּ בְּמַיִם - מֵי מִקְוֶה. וְקֹדֶם לָכֵן צְרִיכָה הִיא לִבְדֹּק אֶת עַצְמָהּ שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָּבָר חוֹצֵץ בֵּין גּוּפָהּ וְשַׁעֲרוֹתֶיהָ לַמַּיִם. וְדָבָר זֶה הוּא מִדִּין-תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר "וְרָחַץ בַּמַּיִם אֶת כָּל בְּשָׂרוֹ"[783]ויקרא ט"ו ט"ז, בבא קמא פ"ב ע"א, ועי' שו"ע סי' קצ"ט סעי' ח'..

ב. עֶזְרָא וּבֵית-דִּינוֹ תִּקְּנוּ שֶׁתְּהֵא חוֹפֶפֶת בְּכָל מָקוֹם שֵׂעָר שֶׁבָּהּ, וְסוֹרֶקֶת אוֹתוֹ אוֹ מְפַסְפֶּסֶת אוֹתוֹ בְּיָדֶיהָ יָפֶה יָפֶה[784]עי' ש"ך ס"ק א'.. וְנָהֲגוּ לְרָחֵץ גַּם אֶת כָּל הַגּוּף בִּשְׁעַת הַחֲפִיפָה[785]עי' ב"י.. וּצְרִיכָה הַחֲפִיפָה לִהְיוֹת סְמוּכָה כְּכָל הָאֶפְשָׁר לַטְּבִילָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְלַכְלֵךְ בְּאֵיזֶה דָּבָר בֵּין הַחֲפִיפָה לַטְּבִילָה[786]שו"ע סי' קצ"ט סעי' ג'..

ג. חֲפִיפָה זוֹ כּוֹלֶלֶת רְחִיצַת הַגּוּף, חֲפִיפַת הַשֵּׂעָר וּבְדִיקָתָם. בְּדִיקָה זוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת בִּרְאִיָּה - בְּמָקוֹם שֶׁיְּכוֹלָה לִרְאוֹת, וּבְמִשּׁוּשׁ - בְּמָקוֹם שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִרְאוֹת.

בְּכָל מָקוֹם שֶׁתַּזְכִּיר חֲפִיפָה בַּהֶמְשֵׁךְ - הַכַּוָּנָה לִשְׁלֹשׁ הַפְּעֻלּוֹת הַנַּ"ל, אֶלָּא-אִם-כֵּן יְצַיֵּן אַחֶרֶת.

ד. חֲפִיפָה זוֹ הֶכְרֵחִית מְאֹד לְטָהֳרָתָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה, כֵּיוָן שֶׁאִם יֵשׁ דָּבָר הַחוֹצֵץ בֵּין גּוּפָהּ אוֹ שַׁעֲרוֹתֶיהָ לַמַּיִם, אֵין טְבִילָתָהּ טְבִילָה וּצְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל[787]עי' שם סעי' ח'.. כְּפִי שֶׁיְּבֹאַר לְקַמָּן.

ה. דִּינֵי חֲפִיפָה וַחֲצִיצָה אֵלּוּ נְכוֹנִים בְּעִקָּרָם גַּם לְגַבֵּי גְּבָרִים לְטָהֳרַת מִקְדָּשׁ וְקָדְשָׁיו לְכְשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, וְלַטּוֹבְלִים לְגֵרוּתָם. בְּחֵלֶק מֵהַהֲלָכוֹת יֵשׁ אָמְנָם הֶבְדֵּלִים הַנּוֹבְעִים מֵהַשֹּׁנִי שֶׁבְּהַקְפָּדַת הַנָּשִׁים לְהַקְפָּדַת הַגְּבָרִים, אַךְ יְסוֹדוֹתֵיהֶם שָׁוִים.

דֶּרֶךְ הַחֲפִיפָה – כְּלָלִי

ו. בַּחֲפִיפָה זוֹ שֶׁלִּפְנֵי הַטְּבִילָה, צְרִיכָה הָאִשָּׁה לִרְחֹץ הֵיטֵב אֶת כָּל גּוּפָהּ בְּמַיִם חַמִּים וּלְשַׁפְשֵׁף וּלְקַרְצֵף כָּל לִכְלוּךְ אוֹ כֶּתֶם הַנִּדְבָּק בָּהּ. וּצְרִיכָה לַחְפֹּף אֶת כָּל שַׂעֲרוֹתֶיהָ שֶׁבְּרֹאשָׁהּ וְשֶׁבְּגוּפָהּ בְּמַיִם חַמִּים, וּלְסָרֵק אֶת שַׂעֲרוֹת רֹאשָׁהּ מִסֹּפֶר פְּעָמִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה דְּבוּקוֹת זוֹ לָזוֹ, וּלְפַסְפֵּס בְּיָדֶיהָ אֶת שְׁאָר שַׂעֲרוֹת גּוּפָהּ. וּצְרִיכָה לְנַקּוֹת אֶת שְׁנֵיהֶן, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה בֵּינֵיהֶן חֲתִיכוֹת מַאֲכָל בַּחוֹרִים וּבִסְדָקִים, וְכֵן לְנַקּוֹת אֶת זָוִיּוֹת עֵינֶיהָ מִלִּפְלוּף וְיֹרֶק, וְאֶת אַפָּהּ וְאָזְנֶיהָ כְּכָל הָאֶפְשָׁר, וְלִגְזֹר צִפָּרְנֶיהָ וּלְנַקּוֹת תַּחְתִּיהֶן, וּלְנַקּוֹת כָּל דִּיּוֹ אוֹ תַּכְשִׁיר-אִפּוּר שֶׁעָלֶיהָ, וְכָל פֶּצַע אוֹ לִכְלוּךְ, כְּפִי שֶׁיְּבֹאַר לְקַמָּן בְּדִינֵי דְּבָרִים הַחוֹצְצִים. וְרָצוּי שֶׁתִּבְדֹּק אֶת עַצְמָהּ אִם צְרִיכָה הִיא לְהִתְפַּנּוֹת בְּבֵית-הַכִּסֵּא, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה צְרִיכָה לַעֲצֹר אֶת עַצְמָהּ[788]חכמת אדם כלל קכ"א סעי' ב' ורמ"א סי' קצ"ח סעי'

מ"ג.. וְאַחַר כָּל זֹאת תִּבְדֹּק הֵיטֵב בִּרְאִיָּה וּבְמִשּׁוּשׁ כָּל גּוּפָהּ וְשַׂעֲרוֹתֶיהָ אִם אֵין בָּהֶם דָּבָר הַחוֹצֵץ[789]שו"ע סי' קצ"ט סעי' א', ובנו"כ שם.. (מָה הֵם דְּבָרִים הַחוֹצְצִים יִתְבָּאֵר לְקַמָּן).

חֲפִיפַת הַשֵּׂעָר

ז. חֲפִיפַת הַשֵּׂעָר צְרִיכָה לְהֵעָשׂוֹת בְּמַיִם חַמִּים וּבְסַבּוֹן שֶׁאֵינוֹ מְסַבֵּךְ וּמַקְשֶׁה אֶת הַשֵּׂעָר, אֶלָּא מְרַכְּכוֹ וּמְעַדְּנוֹ וּמְאַפְשֵׁר לְנַקּוֹת מִמֶּנּוּ זֵעָה וְלִכְלוּךְ[790]רש"י נדה ס"ו ע"ב, שו"ע סי' קצ"ט סעי' ב'.. וְאַחַר הַחֲפִיפָה תִּשְׁטֹף אֶת שַׂעֲרוֹתֶיהָ בְּמַיִם חַמִּים (חַמִּים - לֹא רוֹתְחִים)[791]ד"ת ס"ק י"ג.. וְכָל אִשָּׁה מַכִּירָה בְּטִיב שַׂעֲרוֹתֶיהָ וְיוֹדַעַת אֵיזֶה סַבּוֹן אוֹ שַׁמְפּוֹ מַתְאִים לָהֶן כְּדֵי לְרַכְּכָן וּלְנַקּוֹתָן.

ח. אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ מַיִם חַמִּים כְּלָל, וְהַחֲפִיפָה בְּמַיִם קָרִים אֵינָהּ מְסַבֶּכֶת וּמַקְשָׁה אֶת שַׂעֲרוֹתֶיהָ - יְכוֹלָה לַחְפֹּף בְּאֹפֶן חַד-פַּעֲמִי בְּמַיִם קָרִים. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁחֲפָפָה בְּטָעוּת בְּמַיִם קָרִים וְטָבְלָה וְהַחֲפִיפָה לֹא הִקְשְׁתָה אֶת שַׂעֲרוֹתֶיהָ - אִם כְּבָר הָלְכָה לְבֵיתָהּ, אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְפֹּף וְלִטְבֹּל שֵׁנִית; אֲבָל אִם עֲדַיִן לֹא הָלְכָה לְבֵיתָהּ, וְיֵשׁ בַּמָּקוֹם מַיִם חַמִּים - תַּחְפֹּף בְּחַמִּים וְתִטְבֹּל שֵׁנִית. וְאִם הַחֲפִיפָה בְּקָרִים הִשְׁאִירָה אֶת שַׂעֲרוֹתֶיהָ לֹא נְקִיּוֹת - צְרִיכָה בְּכָל אֹפֶן לַחֲזֹר וְלַחְפֹּף בְּמַיִם חַמִּים וְלִטְבֹּל פַּעַם נוֹסֶפֶת[792]עי' רמ"א סעי' ב' ובנו"כ שם ובמהרי"ק סי' קנ"ט..

רְחִיצַת הַגּוּף

ט. רְחִיצַת הַגּוּף תִּהְיֶה גַּם-כֵּן בְּמַיִם חַמִּים, וְלֹא בִּשְׁאָר מַשְׁקִין הַמַּשְׁאִירִים כְּתָמִים אֲחֲרֵי שֶׁמִּתְיַבְּשִׁים. וְאַחַר הָרְחִיצָה תִּשְׁטֹף אֶת גּוּפָהּ הֵיטֵב מֵהַסַּבּוֹן. וְתִרְחַץ אֶת כָּל קְמָטֶיהָ, תַּחַת אֲצִילֵי יָדֶיהָ וְתַחַת שׁוֹקֶיהָ וּבְתוֹךְ הַחֹטֶם וְהָאָזְנַיִם וְכוּ' וְכוּ', כְּדֵי שֶׁתִּכָּנֵס לַטְּבִילָה נְקִיָּה מִכָּל לִכְלוּךְ וּמִכָּל זָהֳמָה, וְלֹא יִהְיֶה דָּבָר חוֹצֵץ בֵּין גּוּפָהּ לַמַּיִם[793]סעי' א'.. וְנָהֳגוּ לִרְחֹץ בְּמַיִם חַמִּים, וּבְדִיעֲבַד וּבְשָׁעַת הַדְּחַק, יְכוֹלָה לִרְחֹץ בְּמַיִם קָרִים[794]עי' טהרת ישראל ס"ק ג'..

הַבְּדִיקָה

י. הַבְּדִיקָה שֶׁהִיא הַחֲשׁוּבָה בְּיוֹתֵר תִּהְיֶה סְמוּכָה לַטְּבִילָה, וְתִבְדֹּק הֵיטֵב הֵיטֵב אֶת גּוּפָהּ בְּכָל מָקוֹם שֶׁרוֹאָה בְּעֵינֶיהָ, וּבַמְּקוֹמוֹת שֶׁאֵינָהּ רוֹאָה תְּמַשֵּׁשׁ בְּיָדֶיהָ, לְוַדֵּא שֶׁגּוּפָהּ נָקִי.

זְמַן הַחֲפִיפָה

יא. בְּגָלַל חֲשִׁיבוּתָהּ שֶׁל הַחֲפִיפָה, יֵשׁ לַעֲשׂוֹתָהּ בִּמְתִינוּת וּבְנַחַת כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּזַלְזֵל בָּהּ הָאִשָּׁה בְּגָלַל לַחַץ הַזְּמַן. וּמֵאַחַר שֶׁאֵין לְהַרְחִיק אֶת הַחֲפִיפָה מֵהַטְּבִילָה, שֶׁמָּא תִּתְעַלְּלְךָ בֵּינְתַיִם, לָכֵן לְכַתְּחִלָּה אֵין לַעֲשׂוֹתָהּ בַּלַּיְלָה, לֵיל הַטְּבִילָה, שֶׁאָז מְמַהֶרֶת הָאִשָּׁה לִטְבֹּל;

וְלֹא בְּיוֹם הַטְּבִילָה, שֶׁאָז עֲלוּלָה הָאִשָּׁה לְהִתְלַכְלֵךְ עַד הַטְּבִילָה; אֶלָּא תַּחְפֹּף סָמוּךְ לַשְּׁקִיעָה, סָמוּךְ לִטְבִילָתָהּ. וּמִנְהָג טוֹב הוּא לְהַתְחִיל לַחְפֹּף לִפְנוֹת עֶרֶב וּלְסַיֵּם בְּלֵיל הַטְּבִילָה. וְאַחַר הַחֲפִיפָה תִּבְדֹּק עַצְמָהּ וְתִטְבֹּל. וְנָהֲגוּ הַנָּשִׁים לַחְפֹּף וְלִרְחֹץ וְלִבְדֹּק בַּמְּקֻוֶה לִפְנֵי הַטְּבִילָה, וּמִנְהָג טוֹב הוּא[795]ש"ך ס"ק ז'.. וְאִשָּׁה שֶׁיּוֹדַעַת שֶׁבְּבֵיתָהּ תַּחְפֹּף יוֹתֵר טוֹב, עָדִיף שֶׁתַּחְפֹּף בְּבֵיתָהּ בְּנַחַת וּבְמָתִינוּת, וְתִשָּׁמֵר מִדְּבָרִים הַחוֹצְצִים, וְתִטְבֹּל בַּמְּקֻוֶה[796]עי' ד"ת ס"ק י"ח.. וּכְמוֹ כָּל אִשָּׁה, צְרִיכָה גַּם אִשָּׁה זוֹ לְהַקְפִּיד לִבְדֹּק אֶת גּוּפָהּ פַּעַם נוֹסֶפֶת וּלְסָרֵק אֶת רֹאשָׁהּ שֵׁנִית לִפְנֵי הַטְּבִילָה, שֶׁמָּא עָלָה עָלֶיהָ דָּבָר הַחוֹצֵץ[797]שו"ע סעי' ג', וד"ת ס"ק ח'.. וְכָל זֶה לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל בַּזְּמַן הַזֶּה - אִשָּׁה שֶׁיּוֹדַעַת שֶׁבַּיּוֹם הִיא תַּחְפֹּף יוֹתֵר טוֹב, תַּחְפֹּף בַּיּוֹם, רַק שֶׁתְּזָהֵר וְתִשָּׁמֵר עַצְמָהּ מִדְּבָרִים הַחוֹצְצִים עַד הַטְּבִילָה. וְכֵן יְכוֹלָה לַחְפֹּף בַּלַּיְלָה, אִם בַּיּוֹם הִיא מְמַהֶרֶת וּטְרוּדָה, וּבַלַּיְלָה זְמַנָּהּ פָּנוּי, רַק שֶׁתַּחְפֹּף רֹאשָׁהּ וְתִרְחַץ עַצְמָהּ בִּיסוֹדִיוּת, כְּדִלְעֵיל, וְתִבְדֹּק עַצְמָהּ מִכָּל הַדְּבָרִים הַחוֹצְצִים, כְּשֶׁכָּל הַפְּעֻלָּה הַזֹּאת תֶּאֱרַךְ כְּשָׁעָה. וְכָל זֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּמַהֵר בַּחֲפִיפָתָהּ וְלֹא יִשָּׁאֲרוּ עָלֶיהָ דְּבָרִים הַחוֹצְצִים[798]ש"ך ס"ק ו'. ועי' ד"ת ס"ק כ"ג שאומר כחצי שעה..

טְבִילָה בְּלֵיל-שַׁבָּת

יב. אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לִטְבֹּל בְּלֵיל-שַׁבָּת - תַּחְפֹּף בְּעֶרֶב-שַׁבָּת[799]שו"ע סעי' ה'., רַק שֶׁתְּזָהֵר לְתַכְנֵן אֶת זְמַן חֲפִיפָתָהּ, כְּדֵי שֶׁתּוּכַל לַחְפֹּף הֵיטֵב וּבְנַחַת. וְאַחַר הָרְחִיצָה-הַחֲפִיפָה תִּזָּהֵר שֶׁלֹּא תִּתְלַכְלֵךְ. וְלִפְנֵי הַטְּבִילָה תִּבְדֹּק אֶת גּוּפָהּ הֵיטֵב[800]ט"ז ס"ק ח'.. וְאִם הִתְלַכְלְכָה בֵּין הַחֲפִיפָה לַטְּבִילָה - יְכוֹלָה לִרְחֹץ וּלְנַקּוֹת אֶת מְקוֹם הַלִּכְלוּךְ בְּמַיִם חַמִּים שֶׁהוּחַמּוּ בְּעֶרֶב-שַׁבָּת בְּסַבּוֹן נוֹזְלִי לִפְנֵי הַטְּבִילָה.

טְבִילָה בְּמוֹצָאֵי-שַׁבָּת

יג. אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לִטְבֹּל בְּמוֹצָאֵי-שַׁבָּת - תַּחְפֹּף בְּמוֹצָאֵי-שַׁבָּת בְּנַחַת, וְאַחַר-כָּךְ תִּטְבֹּל[801]שו"ע סעי' ד'.. וּמִנְהָג יָפֶה הוּא לַחְפֹּף הֵיטֵב בְּעֶרֶב-שַׁבָּת, וּלְהִזָּהֵר כָּל הַשַּׁבָּת, וְלַחֲזֹר לַחְפֹּף וְלִסְרֹק מְעַט וְלִבְדֹּק אֶת כָּל גּוּפָהּ הֵיטֵב בְּמוֹצָאֵי-שַׁבַּת-קֹדֶשׁ[802]רמ"א סעי' ד'.. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמִּנְהָג זֶה הוּא חִיּוּב, אַךְ כְּאָמוּר, כָּל אִשָּׁה תַּחְפֹּף בַּזְּמַן שֶׁתּוּכַל לַחְפֹּף בּוֹ בְּאֹפֶן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, בְּמָתִינוּת וּבְנַחַת.

טְבִילָה בְּמוֹצָאֵי-שַׁבַּת-קֹדֶשׁ שֶׁהוּא לֵיל-יוֹם-טוֹב

יד. אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לִטְבֹּל בְּמוֹצָאֵי-שַׁבָּת, וּבְמוֹצָאֵי-שַׁבָּת מַתְחִיל יוֹם-טוֹב - תַּחְפֹּף בְּעֶרֶב-שַׁבָּת, וְתִשָּׁמֵר עַצְמָהּ עַד מוֹצָאֵי-שַׁבָּת, כְּדִלְקַמָּן, וּבְמוֹצָאֵי-שַׁבָּת תִּבְדֹּק עַצְמָהּ הֵיטֵב, וּתְנַקֶּה שְׁנֵיהֶ (בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יֵצֵא דָּם), וְתִרְחַץ אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם בְּמַיִם שֶׁהוּחַמּוּ מֵעֶרֶב-שַׁבָּת אוֹ

בְּיוֹם-טוֹב, אַךְ לֹא תִרְחַץ אֶת כָּל גּוּפָהּ, אֶלָּא רַק חֲלָקִים מְמֻנִּוּ[803]שו"ע או"ח סי' תקי"א סעי' ב'-ג'..

טְבִילָה בְּלֵיל-שַׁבָּת שֶׁאַחַר רֹאשׁ-הַשָּׁנָה

טו. אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לִטְבֹּל בְּלֵיל-שַׁבָּת שֶׁאַחַר שְׁנֵי יָמִים-טוֹבִים, כְּגוֹן שֶׁחָל רֹאשׁ-הַשָּׁנָה בְּיָמִים חֲמִישִׁי וְשִׁשִּׁי - תַּחְפֹּף בְּיוֹם רְבִיעִי וְתִשְׁמֹר עַצְמָהּ הֵיטֵב עַד לֵיל-שַׁבָּת, כְּדִלְקַמָּן, וּבְלֵיל-שַׁבָּת תִּבְדֹּק עַצְמָהּ הֵיטֵב בִּרְאִיָּה וּבְמִשּׁוּשׁ, וּתְנַקֶּה אֶת שִׁנֶּיהָ, וְתִרְחַץ אֶת אוֹתוֹ מָקוֹם בְּמַיִם חַמִּים שֶׁהוּחֲמוּ מֵעֶרֶב-שַׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם-טוֹב (אַךְ לֹא תִרְחַץ בְּחַמִּים אֶת כָּל גּוּפָהּ) וְתִטְבֹּל[804]שו"ע סי' קצ"ט סעי' ו'..

הַרְחָקַת הַטְּבִילָה מֵהַחֲפִיפָה

טז. אִשָּׁה שֶׁחָפְפָה וְלֹא טָבְלָה מֵחֲמַת אֹנֶס, שִׁכְחָה, טִרְדָּה אוֹ קְטָטָה, וְרוֹצָה לִטְבֹּל לְמָחָרָת - יְכוֹלָה לִטְבֹּל, בְּתָנַאי שֶׁתִּשְׁמֹר וְתִזָּהֵר בֵּינְתַיִם, כְּדִלְקַמָּן, וְתִבְדֹּק גּוּפָהּ לִפְנֵי הַטְּבִילָה. אֲבָל אִם בְּכַוָּנָה הִרְחִיקָה אֶת הַחֲפִיפָה מֵהַטְּבִילָה - צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלַחְפֹּף[805]אחרונים. ועי' טהרת ישראל סי' קצ"ט ס"ק י"ח..

יז. אִשָּׁה שֶׁהָתַר לָהּ לִטְבֹּל בִּשְׁעוֹת הַיּוֹם שֶׁל הַיּוֹם הַשְּׁמִינִי (עַיֵּן לְקַמָּן "זְמַן הַטְּבִילָה") - אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַרְחִיק אֶת הַחֲפִיפָה מֵהַטְּבִילָה יוֹם אוֹ יוֹתֵר, כִּי אֵין מְקִלִּים שְׁתֵּי קַלּוֹת בְּבַת-אַחַת, לָכֵן תִּדְחֶה אֶת טְבִילָתָהּ לְיוֹם חֹל, וְתַחְפֹּף בְּאוֹתוֹ יוֹם לִפְנֵי הַטְּבִילָה[806]שו"ע סי' קצ"ט סעי' ז'..

בֵּין הַחֲפִיפָה לַטְּבִילָה

יח. הַשְׁמִירָה שֶׁעוֹשָׂה אִשָּׁה הַמַּרְחִיקָה אֶת הַחֲפִיפָה מֵהַטְּבִילָה כְּדִלְעֵיל, צְרִיכָה לִהְיוֹת עַל כָּל גּוּפָהּ וְשַׂעֲרוֹתֶיהָ. לָכֵן תֶּאֱסֹף אֶת שַׂעֲרוֹתֶיהָ אַחֲרֵי הַחֲפִיפָה וּתְכַסֵּם הֵיטֵב שֶׁלֹּא יִסְתַּבְּכוּ וְיִקָּשְׁרוּ, וְלֹא תִּתְעַסֵּק בִּדְבָרִים הַצּוֹבְעִים וּמְלַכְלְכִים וְלֹא בִּדְבָרִים דְּבִיקִים, כְּגוֹן צֶבַע, דֶּבֶק, קֶמַח, בָּצֵק, וְכַדּוֹמֶה.

יט. אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לִנְגֹּעַ בִּדְבָרִים דְּבִיקִים וּמְלַכְלְכִים, כְּדֵי לְהַאֲכִיל אֶת בָּנֶיהָ הַקְּטַנִּים וְכַדּוֹמֶה, וְאֵין מִי שֶׁיַּאֲכִילֵם זוּלָתָהּ – יְכוֹלָה לְהַאֲכִילָם, רַק שֶׁתִּזָּהֵר לִרְחֹץ יָדֶיהָ אַחֲרֵי כָּל פַּעַם שֶׁמַּאֲכִילָה אוֹתָם[807]שו"ע שם סעי' ו'..

כ. אִשָּׁה שֶׁחוֹפֶפֶת וְטוֹבֶלֶת בְּאוֹתוֹ יוֹם - תִּזָּהֵר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בֵּין הַחֲפִיפָה לַטְּבִילָה שׁוּם דָּבָר, שֶׁמָּא יִכָּנֵס מַשֶּׁהוּ בֵּין שִׁנֶּיהָ וְיִחְצֹץ בַּטְּבִילָה. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁלִּפְנֵי הַטְּבִילָה בּוֹרֶקֶת וּמְנַקָּה אֶת שִׁנֶּיהָ וְאֶת גּוּפָהּ מִדְּבָרִים הַחוֹצְצִים, יֵשׁ לַחְשֹׁשׁ שֶׁמָּא יִשָּׁאֲרוּ דְּבָרִים הַחוֹצְצִים וְלֹא תְּשִׁים לֵב אֲלֵיהֶם לִפְנֵי הַטְּבִילָה[808]שו"ע סי' קצ"ח סעי' כ"ד..

כא. אִשָּׁה הַחוֹפֶפֶת בְּיוֹם אֶחָד וְטוֹבֶלֶת בְּיוֹם אַחֵר, כְּדִלְעֵיל – יְכוֹלָה לֶאֱכֹל בַּזְּמַן שֶׁבֵּינֵיהֶם בָּשָׂר וְכַדּוֹמֶה. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא נִכְנָס בֵּין שְׁנֵיהֶן וְקָשֶׁה לְהוֹצִיאוֹ, הֵקֵלּוּ בְּכָךְ מִשּׁוּם כְּבוֹד שַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב. רַק שֶׁתְּזָהֵר לְנַקּוֹת אֶת שְׁנֵיהֶן אַחֲרֵי הָאֲכִילָה וְלִפְנֵי הַטְּבִילָה (וּבִלְבַד שֶׁתְּזָהֵר שֶׁלֹּא יֵצֵא דָּם בְּנִקּוּי שְׁנֵיהֶן בְּשַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב).

כב. יֵשׁ נָשִׁים שֶׁנּוֹהֲגוֹת שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בָּשָׂר וְכַדּוֹמֶה בְּיוֹם לֶכְתָּן לַטְּבִילָה, אֲפִלּוּ לִפְנֵי הַחֲפִיפָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִכְנָס בֵּין הַשְּׁנַיִם יוֹתֵר מִמַּאֲכָל אַחֵר[809]שו"ע שם.. וְיֵשׁ הַנּוֹהֲגוֹת שֶׁלֹּא לַעֲסֹק בְּיוֹם הַטְּבִילָה בִּבְצֵק, דֶּבֶק וְכַדּוֹמֶה[810]רמ"א שם., אַף-עַל-פִּי שֶׁאַחַר-כָּךְ חוֹפְפוֹת וּבוֹדְקוֹת, שֶׁמָּא יִשָּׁאֵר עֲלֵיהֶן מִבְּלִי מֵשִׂים דָּבָר הַחוֹצֵץ בַּטְּבִילָה. וּמִנְהָג יָפֶה הוּא27. וּבְדִיעֲבַד, אִם אָכְלָה בָּשָׂר וְנִקְתָה הֵיטֵב אֶת שִׁנֶּיהָ, אוֹ הִתְעַסְּקָה בְּדָבָרִים הַחוֹצְצִים וְחָפְפָה אַחַר-כָּךְ כָּרָאוּי - אֵין לָהּ לְעַכֵּב אֶת הַטְּבִילָה[811]ט"ז סי' קצ"ח ס"ק כ"ה..

טְבִילָה לְלֹא חֲפִיפָה

כג. אִשָּׁה שֶׁלֹּא חָפְפָה שַׂעֲרוֹתֶיהָ וְטָבְלָה - אַף-עַל-פִּי שֶׁבָּדְקָה עַצְמָהּ בְּמִשּׁוּשׁ וּרְאִיָּה לִפְנֵי הַטְּבִילָה וְהָיְתָה נְקִיָּה, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁחָפְפָה וְסָרְקָה אַחֲרֵי הַטְּבִילָה וְלֹא נִמְצָא בְּשַׂעֲרוֹתֶיהָ שׁוּם דָּבָר הַחוֹצֵץ וְשׁוּם שֵׂעָר קָשׁוּר - לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה, שֶׁמָּא הָיָה דָּבָר חוֹצֵץ אוֹ קֶשֶׁר בְּשַׂעֲרוֹתֶיהָ וְנִפְלוּ בַּטְּבִילָה אוֹ בְּסֵרוּק הַשֵּׂעָר[812]שו"ע סי' קצ"ט סעי' ח' וש"ך שם..

טְבִילָה לְלֹא בְּדִיקָה

כד. אִשָּׁה שֶׁחָפְפָה שַׂעֲרוֹת רֹאשָׁהּ אַךְ לֹא בָּדְקָה גּוּפָהּ לִפְנֵי הַטְּבִילָה - לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה, כִּי בְּדִיקַת הַגּוּף דְּבַר-תּוֹרָה הִיא. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבָּדְקָה גּוּפָהּ אַחַר הַטְּבִילָה וְנִמְצְאָה נְקִיָּה - שֶׁמָּא נָפַל הַלְכְלוּךְ בַּטְּבִילָה30.

כה. אִשָּׁה שֶׁחָפְפָה כָּל שַׂעֲרוֹתֶיהָ וּבָדְקָה אֶת גּוּפָהּ כָּרָאוּי בִּרְאִיָּה וּבְמִשּׁוּשׁ, אַךְ לֹא בָּדְקָה בְּבֵית-הַסְּתָרִים (מָקוֹם מֻסְתָּר, כְּגוֹן הַשִּׁנַּיִם בְּתוֹךְ הַפֶּה, בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, בְּתוֹךְ הָאַף, בְּתוֹךְ הָאָזֶן, בְּבֵית-הַשֶּׁחִי וְכַדּוֹמֶה)[813]שו"ע סי' קצ"ט סעי' ט' וסי' קצ"ח סעי' כ"ה. ועי' ש"ך סי' קצ"ח ס"ק ל"ב וחכ"א כלל ק"כ סעי' י"ג. וְטָבְלָה, וְאַחֲרֵי הַטְּבִילָה בָּדְקָה בְּבֵית-הַסְּתָרִים וְלֹא מָצְאָה שׁוּם דָּבָר הַחוֹצֵץ - עָלְתָה לָהּ טְבִילָה, כֵּיוָן שֶׁמְּקוֹמוֹת אֵלֶּה אֵינָם צְרִיכִים לְבוֹא בִּשְׁעַת הַטְּבִילָה בְּמַגָּע יָשִׁיר עִם מֵי הַמִּקְוֶה, אֶלָּא צְרִיכִים לִהְיוֹת נְקִיִּים וּרְאוּיִים לִטְבִילָה בִּלְי שׁוּם דָּבָר הַחוֹצֵץ, לָכֵן בְּדִיעֲבַד אִם נִמְצָא אַחַר הַטְּבִילָה שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם שׁוּם דָּבָר הַחוֹצֵץ - עָלְתָה לָהּ טְבִילָה[814]נדה ס"ז ע"ב, שו"ע שם ושם, ש"ך שם וחכ"א שם.. אוּלָם אִם נִמְצָא אַחַר הַטְּבִילָה בְּבֵית-הַסְּתָרִים דָּבָר הַחוֹצֵץ - לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה[815]עי' ד"ת ס"ק ל"ט.. וְאִם לֹא בָּדְקָה עַצְמָהּ אַחַר הַטְּבִילָה עַד שֶׁאָכְלָה אוֹ הִתְעַסְּקָה בְּדְבָרִים הַחוֹצְצִים, וְאַחַר-כָּךְ בָּדְקָה בְּבֵית-הַסְּתָרִים, בְּפִיהָ אוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר,

וּמָצְאָה דָּבָר הַחוֹצֵץ מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁהִתְעַסְּקָה בָּהֶם, וּבָרוּר לָהּ שֶׁלֹּא הָיוּ עָלֶיהָ בִּשְׁעַת הַטְּבִילָה אוֹ לְפָנֶיהָ[816]שו"ע סי' קצ"ח סעי' כ"ו. - עָלְתָה לָהּ טְבִילָה33. וְיֵשׁ חוֹלְקִים וְאוֹמְרִים שֶׁלֹּא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה[817]ש"ך שם ס"ק ל"ג..

וְלַהֲלָכָה, אִם אִשָּׁה זוֹ עֲדַיִן לֹא חָזְרָה לְבֵיתָהּ, אוֹ אֶפִלּוּ חָזְרָה לְבֵיתָהּ אֲבָל לֹא שִׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ - תַּחֲזֹר וְתִטְבֹּל, אֲבָל אִם שִׁמְּשָׁה כְּבָר עִם בַּעֲלָהּ - לֹא תַּחֲזֹר לִטְבֹּל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְנַקְּפֵם לִבָּם.

טְבִילָה לְלֹא רַחֲצָה

כו. אִשָּׁה שֶׁחָפְפָה כָּל שַׂעֲרוֹתֶיהָ - שֶׁבָּרֹאשׁ וְשֶׁבַּגּוּף - וְלֹא רָחֲצָה אֶת גּוּפָהּ, אֲבָל בָּדְקָה אֶת כָּל גּוּפָהּ בִּרְאִיָּה וּבְמִשּׁוּשׁ וּמָצְאָה שֶׁאֵין בּוֹ דָּבָר הַחוֹצֵץ, וְטָבְלָה - עָלְתָה לָהּ טְבִילָה[818]חכמת אדם כלל ק"כ סעי' ג'..

סָפֵק בַּחֲפִיפָה אוֹ בַּבְּדִיקָה

כז. אִשָּׁה שֶׁמְּסָפֶקֶת אִם חָפְפָה אוֹ אִם בָּדְקָה - צְרִיכָה לַחֲזֹר לַחְפֹּף וְלִבְדֹּק וְלִטְבֹּל.

וְאִם חָפְפָה שַׂעֲרוֹתֶיהָ, וּבָדְקָה גּוּפָהּ כָּרָאוּי, אַף מְסֻפֶּקֶת אִם חָפְפָה כָּרָאוּי - אִם עֲדַיִן לֹא שִׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ, צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלַחְפֹּף וְלִטְבֹּל; אַף אִם כְּבָר שִׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל[819]עי' פ"ת ס"ק ב' וד"ת ס"ק ב'..

וְאִם חָפְפָה כָּרָאוּי וּבְדָקָה גּוּפָהּ אַף מְסֻפֶּקֶת אִם בָּדְקָה כָּרָאוּי - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

מְצִיאַת דָּבָר הַחוֹצֵץ לְאַחַר הַטְּבִילָה

כח. אִשָּׁה שֶׁחָפְפָה אֶת כָּל שַׂעֲרוֹתֶיהָ וּבָדְקָה אֶת כָּל גּוּפָהּ, וּמִיָּד אַחַר-כָּךְ בְּאוֹתָהּ עוֹנָה ("עוֹנָה" הִיא יוֹם אוֹ לַיְלָה) טָבְלָה, וְאַחַר הַטְּבִילָה מָצְאָה עָלֶיהָ דָּבָר הַחוֹצֵץ כְּדֶבֶק אוֹ בֹּץ, וְהִיא לֹא הִתְעַסְּקָה בְּאוֹתוֹ דָּבָר הַחוֹצֵץ בֵּין הַטְּבִילָה לִמְצִיאָתוֹ - יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצְּרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל[820]דעת הרמב"ם בשו"ע סעי' י'.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה; וּלְפִי כֻּלָּם אֵינָהּ צְרִיכָה לַחְפֹּף שֵׁנִית[821]שו"ע סי' קצ"ט סעי' י' וש"ך ס"ק י"ד.. וְנוֹהֲגִים לְהַחְמִיר וְלִטְבֹּל שֵׁנִית, אֶלָּא-אִם-כֵּן כְּבָר שִׁמְּשָׁה הָאִשָּׁה עִם בַּעֲלָהּ.

אֲבָל אִם הִתְעַסְּקָה בְּדְבָרִים הַחוֹצְצִים בֵּין הַטְּבִילָה לִמְצִיאַת הַחֲצִיצָה - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל[822]שו"ע סעי' י"א., אִם בָּרוּר לָהּ שֶׁלֹּא הָיְתָה עָלֶיהָ חֲצִיצָה.

אַחַר הַטְּבִילָה פֵּרוּשׁוֹ לְאַחַר מֶשֶׁךְ זְמַן, אֲבָל אִם מִיָּד בַּעֲלִיָּתָהּ מֵהַמִּקְוֶה מָצְאָה עָלֶיהָ דָּבָר חוֹצֵץ לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה בְּשׁוּם מִקְרֶה[823]ערוה"ש אות כ"ג..

כט. אִשָּׁה שֶׁחָפְפָה כָּל שַׂעֲרוֹתֶיהָ וּבָדְקָה כָּל גּוּפָהּ בְּעֶרֶב-שַׁבָּת וְטָבְלָה בְּמוֹצָאֵי-שַׁבָּת, וְלִפְנֵי הַטְּבִילָה לֹא בָּדְקָה עַצְמָהּ, וְאַחַר הַטְּבִילָה לֹא מָצְאָה דָּבָר הַחוֹצֵץ - עָלְתָה לָהּ

טְבִילָה. וְאִם מָצְאָה דָּבָר הַחוֹצֵץ - צְרִיכָה לַחֲזוֹר וְלִטְבֹּל, אַף אִם הִתְעַסְּקָה בִּדְבָרִים הַחוֹצְצִים בֵּין הַטְּבִילָה לִמְצִיאַת הַחֲצִיצָה[824]ט"ז ס"ק י"ב..

ל. אִשָּׁה שֶׁחָפְפָה כָּל שַׂעֲרוֹתֶיהָ וּבָדְקָה כָּל גּוּפָהּ בַּיּוֹם וְטָבְלָה בַּלַּיְלָה, וְלִפְנֵי הַטְּבִילָה לֹא בָּדְקָה אֶת עַצְמָהּ, וְאַחַר הַטְּבִילָה לֹא מָצְאָה דָּבָר הַחוֹצֵץ - עָלְתָה לָהּ טְבִילָה. וְאִם מָצְאָה דָּבָר הַחוֹצֵץ - צְרִיכָה לַחֲזוֹר וְלִטְבֹּל. וְאִם הִתְעַסְּקָה בִּדְבָרִים הַחוֹצְצִים בֵּין הַטְּבִילָה לִמְצִיאַת הַחֲצִיצָה - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזוֹר וְלִטְבֹּל42.

הִתְעַסְּקָה בִּדְבָרִים הַחוֹצְצִים לִפְנֵי הַטְּבִילָה

לֹא. אִשָּׁה שֶׁחָפְפָה כָּל שַׂעֲרוֹתֶיהָ וּבָדְקָה אֶת גּוּפָהּ וְאַחַר-כָּךְ הִתְעַסְּקָה בִּדְבָרִים הַחוֹצְצִים וְלֹא בָּדְקָה עַצְמָהּ וְטָבְלָה - לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁאַחַר הַטְּבִילָה לֹא הָיָה עָלֶיהָ דָּבָר הַחוֹצֵץ – יִתָּכֵן וְהָיָה עָלֶיהָ דָּבָר הַחוֹצֵץ וְנָפַל בַּמִּקְוֶה, אֲבָל אִם אַחֲרֵי שֶׁהִתְעַסְּקָה בִּדְבָרִים הַחוֹצְצִים בָּדְקָה עַצְמָהּ וְאַחַר-כָּךְ טָבְלָה - עָלְתָה לָהּ טְבִילָה[825]שו"ע ורמ"א סעי' י"ג..

לב. "הִתְעַסְּקוּת בִּדְבָרִים הַחוֹצְצִים" פֵּרוּשׁוֹ: לְהִתְעַסֵּק בְּבָצֵק אוֹ בְּאֹכֶל, אוֹ לִצְבֹּעַ בְּצֶבַע, אוֹ לְהַדְבִּיק בְּדֶבֶק, אוֹ לְהִתְאַפֵּר, אוֹ לְהַאֲכִיל דַּיְסָה וְכַדּוֹמֶה, אוֹ לְהָרִים יֶלֶד מְלֻכְלָךְ בְּבֹץ אוֹ שֶׁבָּיְדוֹ אֹכֶל דָּבִיק שֶׁעָלוּל לְלַכְלֵךְ אוֹתָהּ, וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְעַיֵּן עוֹד בַּפֶּרֶק הַבָּא מָה הֵם דְּבָרִים הַחוֹצְצִים.

לג. מֻתָּר לְאִשָּׁה לִלְבֹּשׁ אֶת בְּגָדֶיהָ בֵּין הַחֲפִיפָה לַטְּבִילָה, וְאֵין לַחְשֹׁשׁ שֶׁיִּהְיֶה בָּהֶם דָּבָר דָּבִיק שֶׁיְּלַכְלֵךְ אוֹתָהּ[826]רמ"א שם..

פֶּרֶק טז - דְּבָרִים הַחוֹצְצִים

כְּלָלִי

א. כָּל דָּבָר שֶׁנִּשְׁאַר מֵקִפִּידוּת שֶׁלֹּא יִהְיֶה עֲלֵיהֶן אֲפִלּוּ לִפְעָמִים – חוֹצֵץ בַּטְּבִילָה, וַאֲפִלּוּ אִם אוֹתָהּ אִשָּׁה אֵינָהּ מַקְפִּידָה כְּשֶׁהוּא נִמְצָא עָלֶיהָ[827]שו"ע סי' קצ"ח סעי' א'.. וְכֵן כָּל דָּבָר שֶׁהִיא לִפְעָמִים מַקְפִּידָה שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלֶיהָ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינָהּ מַקְפִּידָה שֶׁהוּא עָלֶיהָ עַכְשָׁו, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁרֹב הַנָּשִׁים אֵינָן מַקְפִּידוֹת עָלָיו כְּלָל - חוֹצֵץ[828]ש"ך ס"ק ב' וט"ז ס"ק ג'..

"לִפְעָמִים" פֵּרוּשׁוֹ: לְעִתִּים קְרוֹבוֹת, וְלֹא לְעִתִּים רְחוֹקוֹת[829]פ"ת ס"ק א'..

ב. אִם הַחֲצִיצָה מְכַסָּה אֶת רֹב גּוּפָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה אוֹ כֻּלּוֹ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין מַקְפִּידִים עַל כָּךְ כְּלָל - חוֹצֵץ2.

ג. דָּבָר הַחוֹצֵץ, חוֹצֵץ דָּוְקָא אִם הוּא דָּבוּק לַגּוּף אוֹ לַשֵּׂעָר; אֲבָל אִם הוּא רָפוּי, אַף אִם מַקְפִּידִים עָלָיו, אֵינוֹ חוֹצֵץ[830]עי' פ"ת ס"ק ד".. וְיֵשׁ חוֹלְקִים הָאוֹמְרִים, שֶׁדָּבָר שֶׁמַּקְפִּידִים עָלָיו חוֹצֵץ אַף אִם אֵינוֹ דָּבוּק לַגּוּף[831]רמ"א סעי' ד".. וּלְכַתְּחִלָּה נוֹהֲגִים לְהַחְמִיר כְּמוֹתָם, אַךְ אִשָּׁה שֶׁכְּבָר טָבְלָה וְהָלְכָה לְבֵיתָהּ - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל4.

ד. לְכַתְּחִלָּה אֵין לָאִשָּׁה לִטְבֹּל בִּדְבָרִים שֶׁעָלֶיהָ, אַף שֶׁאֵינָם חוֹצְצִים וְאֵין מַקְפִּידִים עֲלֵיהֶם[832]רמ"א סעי' א".. וְאִם טָבְלָה עִמָּהֶם וְהִיא עֲדַיִן בַּמִּקְוֶה, תַּחֲזֹר וְתִטְבֹּל (בְּלִי בְּרָכָה). אַךְ בְּדִיעֲבַד, אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל.

ה. אִשָּׁה שֶׁטָּבְלָה עִם דְּבָרִים הַחוֹצְצִים הַכְּתוּבִים לְקַמָּן - צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל פַּעַם נוֹסֶפֶת, אַף אִם הָלְכָה לְבֵיתָהּ וְשִׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ (אֶלָּא-אִם-כֵּן יְצִיַּן בְּמִפֹּרָשׁ אַחֶרֶת).

ו. כָּל דָּבָר הַכָּתוּב לְקַמָּן בְּפִרְקֵנוּ שֶׁאֵינוֹ חוֹצֵץ, הַיְנוּ דָּוְקָא בְּדִיעֲבַד, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה תִּהְיֶה נְקִיָּה מִכָּל חֲצִיצָה, כְּדִלְעֵיל.

כָּל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב בְּפִרְקֵנוּ "מֻתָּר בְּדִיעֲבַד" - טְבִילָה בְּלֵיל שַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב נֶחְשֶׁבֶת דִּיעֲבַד וּמֻתָּר לְכַתְּחִלָּה לִטְבֹּל. וְאִם כָּתוּב "בִּשְׁעַת הַדְּחַק" - צְרִיכִים לִשְׁאֹל חָכָם.

שַׂעֲרוֹת הָרֹאשׁ

ז. סְכוֹת רֹאשׁ, סְכוֹת נוֹי, גֻּמִּיוֹת שֶׁבַּשֵּׂעָר, פֵּאָה נָכְרִית, לְכְלוּךְ וְכַדּוֹמֶה - חוֹצְצִים[833]עי' שו"ע שם סעי' ב"..

ח. אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ פֵּאָה שֶׁתְּפוּרָה לָעוֹר אוֹ לַשֵּׂעָר - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[834]אחרונים..

ט. קֶשֶׁר בַּשְּׂעָרוֹת - אִם הוּא מְהֻדָּק - חוֹצֵץ, כֵּיוָן שֶׁרֹב הַנָּשִׁים מַקְפִּידוֹת שֶׁלֹּא יִהְיוּ קְשָׁרִים בְּשַׂעֲרוֹתֵיהֶן. לָכֵן צְרִיכָה כָּל אִשָּׁה לַחְפֹּף שַׂעֲרוֹתֶיהָ וּלְהִסְתָּרֵק לִפְנֵי הַטְּבִילָה, כַּמְפֹרָט בְּהִלְכוֹת חֲפִיפָה.

"קֶשֶׁר מְהֻדָּק" הוּא קֶשֶׁר שֶׁל שַׂעֲרָה אַחַת בְּעַצְמָהּ אוֹ בַּאֲחֵרוֹת וַאֲפִלּוּ קֶשֶׁר אֶחָד, אוֹ שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת הַקְּשׁוּרוֹת שְׁנֵי קְשָׁרִים, אֲבָל קֶשֶׁר אֶחָד שֶׁל שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת (אוֹ יוֹתֵר) בְּעַצְמָן אוֹ בַּאֲחֵרוֹת, אֵינוֹ חוֹצֵץ בְּדִיעֲבַד, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לִהְיוֹת מְהֻדָּק, וְיכוֹלִין מֵי הַמִּקְוֶה לְהִכָּנֵס בֵּינֵיהֶן[835]עי' שו"ע שם סעי' ה' ובאר היטב ס"ק ז"..

י. שְׂעַר הָרֹאשׁ הַנִּדְבָּק מֵחֲמַת זֵעָה - חוֹצֵץ, כִּי הַנָּשִׁים מַקְפִּידוֹת שֶׁשַּׂעֲרוֹתֵיהֶן תִּהְיֶינָה נְקִיּוֹת וְלֹא דְּבִיקוֹת וְכַדּוֹמֶה. לָכֵן, אִשָּׁה שֶׁחָפְפָה וְשָׁהֲתָה בֵּין הַחֲפִיפָה לַטְּבִילָה, וְנִדְבְּקוּ שַׂעֲרוֹתֶיהָ מֵחֲמַת זֵעָה וְכַדּוֹמֶה, צְרִיכָה לִשְׁטֹחַ שַׂעֲרוֹתֶיהָ שֵׁנִית לִפְנֵי הַטְּבִילָה[836]עי' שו"ע שם סעי' ו' וד"ת ס"ק כ"ג..

יא. אִשָּׁה שֶׁנִּדְבְּקוּ שַׂעֲרוֹתֶיהָ עַל-יְדֵי תְּרוּפָה אוֹ פֶּצַע וְכַדּוֹמֶה וְקָשֶׁה לָהּ לְהַתִּירָן, אַדְרַבָּא, נוֹחַ לָהּ שֶׁהֵן דְּבוּקוֹת, כִּי בְּהִפָּרְדָן יִכְאַב לָהּ מְאֹד - צְרִיכָה לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם[837]עי' רמ"א שם סעי' ו', ועי' ד"ת ס"ק כ"ז, ועי' פ"ת ס"ק ה', ועי' ר"פ ח"ב סי' כ"ב..

יב. שְׂעָרוֹת צְבוּעוֹת אֵינָן חוֹצְצוֹת וְאֵין צָרִךְ לְהוֹרִיד אֶת הַצֶּבַע. וְאִם עָבַר זְמַן רַב מֵהַצְּבִיעָה וְנִרְאִים שֶׁרְשֵׁי שַׂעֲרוֹתֶיהָ, דָּבָר שֶׁרֹב הַנָּשִׁים מַקְפִּידוֹת עָלָיו - תִּשְׁתַּדֵּל לִצְבֹּעַ אוֹ לְהוֹרִיד אֶת הַצֶּבַע, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּהְיֶה לָהּ הַקְפָּדָה עֲלֵיהֶן. וְאִם לֹא צָבְעָה וְלֹא הוֹרִידָה - בְּדִיעֲבַד עָלְתָה לָהּ טְבִילָה[838]שו"ע שם סעי' י"ז. ועי' ש"ך שם שמביא שני טעמים..

יג. כְּנִים וּבֵיצֵי-כִנִּים שֶׁנִּדְבְּקוּת לַשֵּׂעָר בְּכֹחַ - צְרִיכָה לַהֲסִירָן עַל-יְדֵי מַיִם חַמִּים וְסַבּוֹן וּלְסָרֵק אֶת שַׂעֲרוֹתֶיהָ בְּמַסְרֵק דַּק מְסֻפָּר פְּעָמִים עַד שֶׁיֵּצְאוּ מִשַּׂעֲרוֹתֶיהָ. וְאִם הֵן דְּבוּקוֹת לָעוֹר - צְרִיכָה לְגָרְרָן בְּצִפָּרְנֶיהָ. וְאִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לַהֲסִירָן בְּשׁוּם פָּנִים וָאֹפֶן וְאֵינָהּ מַקְפִּידָה בַּמַּעַט שֶׁנִּשְׁאָרוּ - בְּדִיעֲבַד אֵינָן חוֹצְצוֹת. וְתִשְׁתַּדֵּל לַחְפֹּף אֶת שַׂעֲרוֹתֶיהָ בַּיָּמִים שֶׁקֹּדֶם הַטְּבִילָה בָּהֶמְרִים מְיֻחָדִים הַמְסִירִים אֶת הַכִּנִּים וְאֶת בֵּיצֵיהֶן מֵהַשְּׂעָרוֹת, כְּדֵי שֶׁבְּיוֹם הַטְּבִילָה תִּהְיֶה נְקִיָּה מִכָּל חֲצִיצָה[839]שו"ע שם סעי' מ"ז ואחרונים..

עֵינַיִם

יד. יְרֵקֶת וְלִפְלוּף הַמִּצְטַבְּרִים בְּזָוִית הָעַיִן וְעַל הָרִיסִים - חוֹצְצִים, וַאֲפִלּוּ הֵם לַחִים, שֶׁלֹּא הִתְיַבְּשׁוּ.

טו. לִפְלוּף שֶׁבְּתוֹךְ הָעַיִן - אִם הוּא יָבֵשׁ וְהִתְחִיל לְהוֹרִיק חוֹצֵץ, וְאִם הוּא לַח אֵינוֹ חוֹצֵץ[840]שו"ע שם סעי' ז'. ועי' ש"ך ס"ק י"ג..

טז. אִפּוּר רִיסִים, גַּבּוֹת וְשֶׁסְּבִיב הָעַיִן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁוּת, וּמַקְפִּידוֹת הַנָּשִׁים לַהֲסִירוֹ לְעִתִּים קְרוֹבוֹת - חוֹצֵץ. וְאִם אֵינָן מַקְפִּידוֹת לַהֲסִירוֹ אַף בִּשְׁעַת רְחִיצָה, רַק שֶׁאֵינָן מְחַדְּשׁוֹת אוֹתוֹ תָּמִיד – לְכַתְּחִלָּה תּוֹרִידֶנּוּ, וּבְדִיעֲבַד אֵינוֹ חוֹצֵץ[841]עי' שו"ע שם סעי' י"ז.. אִפּוּר שֶׁכָּזֶה, שֶׁחֶלְקוֹ נִמְצָא וְחֶלְקוֹ יָרַד - חוֹצֵץ, לְכֵן תָּסִיר אֶת מַה שֶּׁנִּשְׁאַר, וְאִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לַהֲסִירוֹ, עָלְיָהּ לְהַשְׁלִים אֶת הָאִפּוּר.

יז. אִפּוּר שֶׁאֵין בּוֹ מַמָּשׁוּת - אֵינוֹ חוֹצֵץ וְיכוֹלָה לִטְבֹּל עִמּוֹ. אֶלָּא שֶׁלְּכַתְּחִלָּה אֵין לָהּ לְהִתְאַפֵּר קֹדֶם הַטְּבִילָה[842]ש"ך ס"ק י"ד.. וְאִם אֵינוֹ מֻשְׁלָם, תְּנַקֶּנּוּ הֵיטֵב קֹדֶם הַטְּבִילָה, וְאִם אִי-אֶפְשָׁר בְּכָךְ, תַּשְׁלִים אֶת הָאִפּוּר. וּבְדִיעֲבַד אֵינוֹ חוֹצֵץ[843]עי' תשובות הרמב"ם החדשות סי' של"ט..

יח. מְשָׁחוֹת שֶׁסְּבִיב הָעַיִן, שֶׁמִּיעָדוֹת לְרַכֵּךְ אֶת הָעוֹר וְכַדּוֹמֶה - אִם הֵן עוֹמְדוֹת כְּמִקְשָׁה אַחַת עַל הָעוֹר חוֹצְצוֹת, וְאִם הֵן נִסְפָּגוֹת בָּעוֹר וְאֵין בָּהֶן מַמָּשׁוּת אֵינָן חוֹצְצוֹת[844]שו"ע שם סעי' ח'.. וְנָהֲגוּ בְּנוֹת-יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָסוּךְ מְשָׁחוֹת וְלֹא לְהִתְאַפֵּר קֹדֶם טְבִילָה16.

יט. עַיִן תּוֹתֶבֶת - לְכַתְּחִלָּה, יֵשׁ לְהוֹצִיאָהּ לִפְנֵי הַטְּבִילָה. וְאִם דָּבָר זֶה גּוֹרֵם בּוּשָׁה אוֹ צַעַר גָּדוֹל - אֶפְשָׁר לִטְבֹּל יַחַד עִמָּהּ, כִּי תּוֹךְ הָעַיִן הוּא מָקוֹם פְּנִימִי, וְאִשָּׁה מַקְפֶּדֶת שֶׁלֹּא תֵרָאֶה בְּלִי הָעַיִן הַתּוֹתֶבֶת[845]רב פעלים ח"ד סי' י"ג, הר צבי יו"ד סי' קס"א..

כ. אִשָּׁה שֶׁעָצְמָה אוֹ פָּתְחָה אֶת עֵינֶיהָ בְּיוֹתֵר בִּשְׁעַת טְבִילָה, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁזּוֹ חֲצִיצָה וּצְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל, וְיֵשׁ חוֹלְקִים וְאוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ חֲצִיצָה[846]עי' שו"ע שם סעי' ל"ט.. וְלַהֲלָכָה תַּחֲזֹר וְתִטְבֹּל[847]עי' ש"ך ס"ק מ"ט וס"ק נ"א, ועי' ביאור הגר"א ס"ק מ"ד, ועי' ד"ת ס"ק ק"ל.. וְאִם כְּבָר חָזְרָה לְבֵיתָהּ, עַיֵּן בְּפֶרֶק י"ח סָעִיף י'.

כא. עַדְשׁוֹת-מַגָּע הַקְּבוּעוֹת בָּעֵינַיִם תְּקוּפָה אֲרֻכָּה וְאֵין מוֹצִיאִים אוֹתָן בַּשָּׁנָה אוֹ בְּרַחֲצָה - אֵינָן חוֹצְצוֹת, אַף שֶׁלְּעִתִּים מוֹצִיאִים אוֹתָן לְנַקּוֹת וְכַדּוֹמֶה. עֲדָשׁוֹת שֶׁהָרְגִילוּת הִיא לְהוֹצִיאָן יוֹם יוֹם - חוֹצְצוֹת. וּבְדִיעֲבַד אִם טָבְלָה עִמָּהֶן - אִם מַקְפִּידָה לַהֲסִירָן לִפְנֵי הַשָּׁנָה אוֹ לִפְנֵי הָרַחֲצָה חוֹצְצוֹת וְלֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה, וְאִם אֵינָהּ מַקְפִּידָה לַהֲסִירָן אֵינָן חוֹצְצוֹת וְעָלְתָה לָהּ טְבִילָה.

אָזְנַיִם

כב. לִכְלוּךְ שֶׁבָּאָזֶן שֶׁנִּרְאֶה מִבַּחוּץ - חוֹצֵץ, כִּי נָשִׁים מַקְפִּידוֹת עָלָיו. וְאִם הוּא פְּנִימִי, שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה, וְאֵין מַקְפִּידִים עָלָיו בְּדַרְכְּךָ-כְּלָל – לְכַתְּחִלָּה תְּסִירֶנּוּ, וּבְדִיעֲבַד אֵינוֹ חוֹצֵץ. וְאֵינָהּ צְרִיכָה לְחַטֵּט בְּעֹמֶק גָּדוֹל, כִּי עֲלוּלָה לָבוֹא לִידֵי סַכָּנָה שֶׁל נִקּוּב עוֹר הַתֹּף.

כג. אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ כְּאֵבִים בָּאָזֶן וְאָמַר לָהּ הָרוֹפֵא שֶׁיֵּשׁ סַכָּנָה אִם יִכָּנְסוּ מַיִם לָאָזֶן - תְּבַקֵּשׁ מֵחֲבֶרְתָּהּ שֶׁתִּתְרְטִיב אֶת אֶצְבָּעָהּ בְּמֵי הַמִּקְוֶה, וְתַנִּיחַ אֶת אֶצְבָּעָהּ בְּתוֹךְ הָאָזֶן הַחוֹלָה בְּרִפְיוֹן וְלֹא בְּחָזְקָה. וְאֵין הָאִשָּׁה יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּאֶצְבַּע שֶׁלָּהּ, כֵּיוָן שֶׁהַטְּבִילָה צְרִיכָה לִהְיוֹת כְּדַרְכָּהּ הֲלִיכָתָהּ, כְּדִלְקַמָּן[848]שו"ע שם סעי' ל"ה.. וְלֹא כְּשֶׁיְּדֶיהָ מְגֹבָּהוֹת[849]ר"פ ח"ב סי' כ"ז, בא"ח ש"ש שמיני י'.. וְאִם לֹא נָתַן לַעֲשׂוֹת זֹאת - יְכוֹלָה הָאִשָּׁה לְהַנִּיחַ בְּאָזְנָהּ צֶמֶר-גֶּפֶן טָבוּל בְּשֶׁמֶן, וְהַשֶּׁמֶן הַזֶּה יִדְחֶה אֶת הַמַּיִם שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ בְּאָזְנָהּ[850]חזון איש סי' צ"ד ח'.. רַק שֶׁתַּקְפִּיד לָלֶכֶת אִתּוֹ כַּמָּה יָמִים לִפְנֵי הַטְּבִילָה וְאַחֲרֶיהָ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה צֶמֶר-גֶּפֶן זֶה דָּבָר שֶׁמַּקְפִּידָה עָלָיו[851]אחרונים. ועי' הר צבי סי' ק"ע.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁתַּנִּיחֶנּוּ בְּלִי שֶׁמֶן בְּמָקוֹם עָמֹק, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה מִבַּחוּץ[852]טהרת ישראל ס"ק י"ד. ועי' פ"ת ס"ק ג'.. אַף תִּזָּהֵר שֶׁלֹּא תָּבוֹא לִידֵי סַכָּנָה24.

כד. צְרִיכָה אִשָּׁה לְנַקּוֹת אֶת חוֹרֵי הָעֲגִילִים בְּאָזְנֵיהֶם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּתוֹכָם לִכְלוּךְ וְכַדּוֹמֶה.

כה. לְכַתְּחִלָּה צְרִיכָה אִשָּׁה לְהָסִיר כָּל עָגִיל מֵעָלֶיהָ[853]רמ"א סי' קצ"ח סעי' א'.. אוּלָם בְּדִיעֲבַד תָּלוּי: אִם הוּא עָגִיל קָבוּעַ שֶׁאֵין הָאִשָּׁה מוֹצִיאָתוֹ אֶלָּא לְעִתִּים רְחוֹקוֹת, וְאַף בִּשְׁעַת רְחִיצָה בְּבֵיתָהּ אֵינָהּ מוֹצִיאָתוֹ - בְּדִיעֲבַד, אֵינוֹ חוֹצֵץ[854]עי' פ"ת ס"ק א', י"ד..

וְאִם הוּא עָגִיל הַצָּמוּד לָאֹזֶן שֶׁרְגִילִים לְהַסִירוֹ בְּשָׁעַת רַחֲצָה אוֹ בְּזְמַנִּים אֲחֵרִים - חוֹצֵץ אַף בְּדִיעֲבַד[855]שו"ע סעי' כ"ג.. וְאִם הוּא מִתְנַדְנֵד וְתָלוּי עַל הָאֹזֶן - לְכַתְּחִלָּה חוֹצֵץ, וּבְדִיעֲבַד, אִם כְּבָר טָבְלָה וְהָלְכָה לְבֵיתָהּ - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל[856]שו"ע סעי' כ"ג, ועי' רמ"א סעי' ד' ופ"ת ס"ק ד'..

אַף

כו. לִכְלוּחַ יָבֵשׁ בָּאַף - הַנִּרְאֶה מִבַּחוּץ חוֹצֵץ, וְהַפְּנִימִי, שֶׁאֵינָהּ מַקְפִּידָה, אֵינוֹ חוֹצֵץ. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן תִּשְׁתַּדֵּל הָאִשָּׁה לְנַקּוֹת גַּם מִבִּפְנִים, עַד מָקוֹם שֶׁיָּדָהּ מַגַּעַת[857]רמ"א בסעי' מ"ג.. וּתְנַקֶּה בְּשָׁעַת הַחֲפִיפָה, וְלִפְנֵי הַטְּבִילָה מַמָּשׁ, כִּי לִפְעָמִים מִצְטַבֵּר לִכְלוּחַ בֵּין הַחֲפִיפָה לַטְּבִילָה.

כז. אֵין הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְחַטֵּט בְּאַפָּהּ, בְּחֶלְקוֹ הָעֶלְיוֹן, כִּי אֵין נָשִׁים מַקְפִּידוֹת עַל כָּךְ[858]חכמת אדם כלל קכ"א סעי' א' ובינת אדם כלל קי"ט אות י"א, שו"ת הרמ"ע מפאנו סי' ק"י..

כח. אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ נֶזֶלֶת - תְּקַנַּח אֶת אַפָּהּ לִפְנֵי כְּנִיסָתָהּ לַמִּקְוֶה. וְאִם זָב דָּם מֵאַפָּהּ - תַּמְתִּין עַד שֶׁתִּפָּסֵק הַנְּזִילָה וּתְנַקֶּה אֶת אַפָּהּ הֵיטֵב, מִבִּפְנִים וּמִבַּחוּץ, וְתִטְבֹּל. וְאִם בְּשָׁעַת הַטְּבִילָה נָזְלָה טִפַּת דָּם – אֵינָהּ חוֹצֶצֶת[859]שו"ע סעי' ט"ו.. כִּי הַדָּם לַח.

פֶּה וְשִׁנַּיִם

כט. עוֹר הַנִּקְלָף עַל הַשִּׂפָתַיִם - לְכַתְּחִלָּה חוֹצֵץ. וּבְדִיעֲבַד, אִם נִתְגַּלָּה לָהּ רַק אַחֲרֵי שֶׁחָזְרָה לְבֵיתָהּ שֶׁהָיָה לָהּ עוֹר קָלוּף עַל הַשִּׂפָתַיִם בְּשָׁעַת טְבִילָתָהּ - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל[860]עי' ט"ז ס"ק כ"ב..

ל. תּוֹךְ הַפֶּה נִקְרָא "בֵּית-הַסְּתָרִים", וּמָקוֹם זֶה אֵינוֹ צָרִיךְ לְבֹא בְּמַגָּע יָשִׁיר עִם מֵי הַמִּקְוֶה, אֶלָּא צָרִיךְ שֶׁיְּהֶיה רְאוּי לְכָךְ. לְכֵן אִם הָיְתָה לְאִשָּׁה חֲצִיצָה בְּתוֹךְ פִּיהָ - צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל.

מַהִי חֲצִיצָה? כָּל מַאֲכָל הַתָּקוּעַ בֵּין שִׁנֶּיהָ, חוֹצֵץ[861]שו"ע סעי' כ"ד.. לָכֵן צְרִיכָה אִשָּׁה לְנַקּוֹת אֶת שִׁנֶּיהָ הֵיטֵב בְּשָׁעַת הַחֲפִיפָה, כַּמְפֹרָט לְעֵיל בְּהֶלְכוֹת חֲפִיפָה. וּתְנַקֵּן בְּמִבְרֶשֶׁת וּבְמִשְׁחָה אוֹ בְּחוּט הַמְיֻחָד לְכָךְ, רַק שֶׁתַּקְפִּיד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר חוּט קָרוּעַ בֵּין שִׁנֶּיהָ. וְכֵן תַּעֲשֶׂה אִם אָכְלָה בֵּין הַחֲפִיפָה לַטְּבִילָה (כְּדִלְקַמָּן).

לא. סְתִימָה קְבוּעָה, שֵׁן תּוֹתֶבֶת קְבוּעָה בְּצֶבַע זָהָב אוֹ לָבָן, כֶּתֶר קָבוּעַ - אֵינָם חוֹצְצִים. סְתִימָה, כֶּתֶר וְשֵׁן זְמַנִּיִּים, בְּצֶבַע הַשִּׁנַּיִם – אֵינָם חוֹצְצִים. כְּמוֹ כֵן סְתִימָה זְמַנִּית שֶׁאֵינָהּ בְּצֶבַע הַשֵּׁן וְלֹא נִרְאֵית מִבַּחוּץ, כַּיּוֹם - אֵינָהּ חוֹצֶצֶת. סְתִימָה זְמַנִּית שֶׁאֵינָהּ בְּצֶבַע הַשִּׁנַּיִם

וְהִיא בַּחֲזִית הַפֶּה - אִם מִתְבַּיֶּשֶׁת בְּכָךְ חוֹצֶצֶת, וְרָאוּי בְּמִקְרֶה אַחֲרוֹן זֶה שֶׁתִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

שִׁנַּיִם תּוֹתָבוֹת שֶׁאֵינָן קְבוּעוֹת, יֵשׁ לְהוֹצִיאָן לִפְנֵי הַטְּבִילָה. וּבְדִיעֲבַד, אִם לֹא הוֹצִיאָתָן וּכְבָר חָזְרָה לְבֵיתָהּ - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל.

גֶּשֶׁר קָבוּעַ אֵינוֹ חוֹצֵץ, וּבִלְבַד שֶׁתְּנַקֶּה אֶת חוּט הַכֶּסֶף אוֹ הַנְּירוֹסְטָה יָפֶה[862]עי' רב פעלים ח"ד סי' י"ג. ועי' הר צבי בסוף הטור ובשו"ת סי' קס"ט בשם מהרש"ם, ועי' חכמת אדם כלל קי"ט סעי' י"ח ובבינת אדם שם י"ב, בא"ח ש"ש שמיני ח' ועי' ד"ת ס"ק ע"ה..

לב. אֵין לְאִשָּׁה לֶאֱכֹל כְּלָל בֵּין הַחֲפִיפָה לַטְּבִילָה, אִם חוֹפֶפֶת בְּיוֹם הַטְּבִילָה[863]רמ"א סי' קצ"ח סעי' כ"ד..

לג. נָהֲגוּ נָשִׁים שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בְּיוֹם הַטְּבִילָה, אַף לִפְנֵי הַחֲפִיפָה, בָּשָׂר, סְכָרִיּוֹת טוֹפֵי וְכַדּוֹמֶה, מִפְּנֵי שֶׁהֵם נִכְנָסִים בֵּין הַשִּׁנַּיִם יוֹתֵר מִמַּאֲכָל אַחֵר. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁלִּפְנֵי הַטְּבִילָה בּוֹדֶקֶת הָאִשָּׁה אֶת שִׁנֶּיהָ, יֵשׁ לַחְשֹׁשׁ שֶׁמָּא יִשָּׁאֵר לִכְלוּךְ בֵּין הַשִּׁנַּיִם בְּלִי שֶׁתָּשִׂים לֵב לְכָךְ[864]שו"ע סי' קצ"ח סעי' כ"ד.. וּמִנְהָג זֶה הוּא דַּוְקָא בְּיוֹם חֹל, אֲבָל אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לִטְבֹּל בְּמוֹצָאֵי-שַׁבָּת אוֹ בְּמוֹצָאֵי-יוֹם-טוֹב, וְחָפְפָה בְּעֶרֶב-שַׁבָּת אוֹ בְּעֶרֶב-יוֹם-טוֹב - יְכוֹלָה לֶאֱכֹל בָּשָׂר מִפְּנֵי כְּבוֹד הַיּוֹם, רַק שֶׁתַּקְפִּיד לְנַקּוֹת שִׁנֶּיהָ יָפֶה יָפֶה (בִּזְהִירוּת שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא דָּם) אַחַר הָאֲכִילָה וְלִפְנֵי הַטְּבִילָה[865]ט"ז סי' קצ"ח ס"ק כ"ה..

לד. אִשָּׁה שֶׁחָפְפָה בְּעֶרֶב-שַׁבָּת וּצְרִיכָה לִטְבֹּל בְּלֵיל-שַׁבָּת – תִּשְׁתַּדֵּל לִטְבֹּל לִפְנֵי שֶׁבַּעֲלָהּ יַחֲזֹר מֵהַתְּפִלָּה, כְּדֵי שֶׁתִּטְבֹּל לִפְנֵי הַסְּעוּדָה. וְאִם אֵין בְּאֶפְשָׁרוּתָהּ בְּשׁוּם פָּנִים וְאֹפֶן לִטְבֹּל לִפְנֵי הַסְּעוּדָה – יְכוֹלָה לִטְבֹּל אַחֲרֶיהָ, רַק שֶׁתַּקְפִּיד שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל בִּסְעוּדַת-לֵיל-שַׁבָּת בָּשָׂר וּשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁנִּכְנָסִים בֵּין הַשִּׁנַּיִם, וְאַחֲרֵי הָאֲכֹל תְּנַקֶּה הֵיטֵב אֶת שִׁנֶּיהָ בַּחוֹרִים וּבַסְּדָקִים בְּקֵיסָם אוֹ בְּמִבְרֶשֶׁת וּבְמִשְׁחָה נוֹזְלִית (בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא תּוֹצִיא דָּם), וְכֵן בֵּין הַחֲנִיכַיִם וּמֵעַל הַשִּׁנַּיִם. וְאַף-עַל-פִּי שֶׁמְּנַקֶּה אֶת שִׁנֶּיהָ אַחַר הַסְּעוּדָה, כְּאָמוּר - אֵין לָהּ לֶאֱכֹל בָּשָׂר, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס בֵּין הַשִּׁנַּיִם וְקָשֶׁה לְנַקּוֹתוֹ, וְיֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁתִּשָּׁאֲרֶנָּה חֲתִיכוֹת בֵּין שִׁנֶּיהָ אַף אַחֲרֵי הַנִּקּוּי.

לה. בִּסְעוּדַת-לֵיל-שַׁבָּת זוֹ, שֶׁצְּרִיכָה לִטְבֹּל אַחֲרֶיהָ, אַף שֶׁאָסוּר לָהּ לֶאֱכֹל בָּשָׂר, מֻתָּר לָהּ לֶאֱכֹל בָּשָׂר טָחוּן, קְצִיצוֹת בָּשָׂר, תַּבְשִׁיל שֶׁמְּבֻשָּׁל עִם בָּשָׂר, דָּגִים וְכַדּוֹמֶה, כֵּיוָן שֶׁאֵינָם נִכְנָסִים בֵּין הַשִּׁנַּיִם[866]עי' גמ' חולין ק"ד ע"ב, ורש"י שם ד"ה "בלא קינוח וכו'", דרכי תשובה סי' קצ"ח ס"ק פ"ב, שיורי טהרה ס"ק מ"ט, ועי' בא"ח ש"ש שמיני ו'..

לו. אִשָּׁה שֶׁאָכְלָה בָּשָׂר, בֵּין בְּיוֹם-חֹל וּבֵין בְּשַׁבָּת וְיוֹם-טוֹב, אֵין לָהּ לִדְחוֹת אֶת הַטְּבִילָה מִשּׁוּם כָּךְ, אֶלָּא תַּקְפִּיד לִנְקוֹת אֶת שִׁנֶּיהָ הֵיטֵב לִפְנֵי הַטְּבִילָה, בַּחוֹרִים וּבַסְּדָקִים, וְאַחַר שֶׁתִּהְיֶה בְּטוּחָה בְּנִקְיוֹן שִׁנֶּיהָ, תִּטְבֹּל[867]ט"ז סי' קצ"ח ס"ק כ"ה..

לז. פְּצָעִים לְבָנִים שֶׁנִּמְצָאִים לְעִתִּים בְּתוֹךְ הַפֶּה, אֵינָם צְרִיכִים קִלּוּף וְכַדּוֹמֶה וְאֵין בָּהֶם חֲצִיצָה[868]עי' לקמן דיני פצעים..

פָּנִים

לח. נָהֲגוּ בְּנוֹת-יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לִמְרֹחַ מְשָׁחוֹת, אֲבָקוֹת וּשְׂמָנִים בְּיוֹם הַטְּבִילָה[869]ש"ך ס"ק י"ד.. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן, אִם מָרְחָה הָאִשָּׁה - אֵין לָהּ לְאַחֵר אֶת הַטְּבִילָה מִשּׁוּם כָּךְ, רַק שֶׁתִּרְחַץ פָּנֶיהָ הֵיטֵב מִן הַמְּשָׁחָה. וְאִם תִּשְׁאַר עַל פָּנֶיהָ מִמְּשׁוּת שֶׁל קֶרֶם אוֹ מִשְׁחָה, הֲרֵי זֶה חוֹצֵץ[870]עי' שו"ע סעי' ח'.. אֲבָל דָּבָר הַנִּסְפָּג בָּעוֹר, אֵין בּוֹ חֲצִיצָה.

לט. אִשָּׁה שֶׁנּוֹהֶגֶת לִמְרֹט שַׂעֲרָה כֵּהָה מִפָּנֶיהָ מִטַּעֲמֵי יֹפִי וְכַדּוֹמֶה, וּמַקְפִּידָה שֶׁלֹּא תִּהְיֶה עַל פָּנֶיהָ שַׂעֲרָה - תִּמְרֹט אֶת הַשַּׂעֲרָה לִפְנֵי הַטְּבִילָה. וְאִם לֹא מָרְטָה אֶת הַשַּׂעֲרָה וְטָבְלָה וְחָזְרָה לְבֵיתָהּ - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל[871]עי' פ"ת ס"ק י"ב.. וְאִם לֹא יָכְלָה לִמְרֹט לִפְנֵי הַטְּבִילָה, כְּגוֹן בְּלֵיל-שַׁבָּת, אוֹ מִסִּבָּה אַחֶרֶת - יְכוֹלָה לִטְבֹּל לְכַתְּחִלָּה45. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִטְבֹּל[872]עי' פ"ת שם, סברת רב אחד המובאת בחת"ס מדין "כל העומד לגזוז כגזוז".. אַךְ פּוֹסְקִים כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה[873]אחרונים..

סוּגֵי לְכְלוּךְ בָּעוֹר

מ. מְלְמוּלֵי-לִכְלוּךְ וְכַדּוֹמֶה, חוֹצְצִים. כְּגוֹן הַמְּחַכֵּךְ יָדָיו זוֹ בְּזוֹ וְנוֹצָרִים בֵּינֵיהֶן כְּעֵין חוּטִים שְׁחוֹרִים דְּבִיקִים - חוּטִים אֵלֶּה, בֵּין בִּמְקוֹם הִוָּצְרָם וּבֵין בְּמָקוֹם שֶׁיִּפְּלוּ שָׁם, חוֹצְצִים, כֵּיוָן שֶׁהֵם נִדְבָּקִים לַבָּשָׂר, וּמַקְפִּידִים שֶׁלֹּא יִשָּׁאֲרוּ עַל הַבָּשָׂר[874]שו"ע סעי' י"ג וט"ז ס"ק ט"ז..

מא. לִכְלוּךְ דָּבִיק לַח שֶׁנִּמַּס בַּמַּיִם, כְּגוֹן שַׁמֶּנֶת, דְּבַשׁ, דָּם, בֹּץ וְכַדּוֹמֶה - חַיֶּבֶת הָאִשָּׁה לְנַקּוֹתוֹ וְלַהֲסִירוֹ. וּבְדִיעֲבַד, אִם אֵינָהּ מַקְפִּידָה עָלָיו, כִּי הוּא נִמְחֶה בַּמַּיִם, אֵינוֹ חוֹצֵץ. אוּלָם כְּשֶׁמַּתְחִיל לִכְלוּךְ כָּזֶה לְהִתְיַבֵּשׁ, חוֹצֵץ אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד. לָכֵן דָּם שֶׁנִּסְרַךְ בַּבָּשָׂר אוֹ כָּל דָּבָר מֵהַנִּזְכָּר לְעֵיל שֶׁהִתְחִיל לְהִתְיַבֵּשׁ וְכַדּוֹמֶה, חוֹצֵץ, כִּי מַקְפִּידִים עָלָיו מֵאַחַר שֶׁאֵינוֹ נָמַס בַּמַּיִם[875]שו"ע סעי' י"ד ט"ו ט"ז..

כְּמוֹ כֵן שְׁאָר לִכְלוּכִים שֶׁאֵינָם נְמָסִים בַּמַּיִם, כְּגוֹן דֶּבֶק, בָּצֵק, מִשְׁחָה וְכַדּוֹמֶה, אַף-עַל-פִּי שֶׁהֵם לַחִים, חוֹצְצִים, כִּי מַקְפִּידִים עֲלֵיהֶם, וְאֵין הַמַּיִם יְכוֹלִים לָבוֹא בֵּינֵיהֶם לְבֵין גּוּפָהּ[876]עי' שו"ע סעי' ט"ו..

מב. צֶבַע שֶׁאֵין בּוֹ מְמָשׁוּת אֶלָּא מַרְאֶה בִּלְבַד, כְּגוֹן יוֹד, דְּיוֹ, חִנָּה - אֵינוֹ חוֹצֵץ. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן תִּשְׁתַּדֵּל לְהַסִּירוֹ וּלְנַקּוֹתוֹ כְּפִי יְכָלְתָּהּ. וְצֶבַע שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְמָשׁוּת - חוֹצֵץ. וְנָשִׁים

שֶׁאֵינָן מַקְפִּידוֹת עַל כָּךְ וְאָמְנוּתָן בְּכָךְ, תִּשְׁאַלְנָה שְׁאֵלַת חָכָם[877]שו"ע סעי' י"ז וש"ך ס"ק כ"א, תשובות הרמב"ם החדשות סי' של"ט, ועי' ד"ת ס"ק נ"ו..

מג. נָהֲגוּ נָשִׁים שֶׁלֹּא לְהִתְעַסֵּק בְּיוֹם הַטְּבִילָה בְּכָל הַדְּבָרִים הַמְּנוּיִים לְעֵיל כְּחוֹצְצִים[878]רמ"א סעי' כ"ד, ועי' רא"ש בב"י..

פְּצָעִים

מד. לְכַתְּחִלָּה צְרִיכָה הָאִשָּׁה לִרְחֹץ וּלְנַקּוֹת אֶת כָּל פְּצָעֶיהָ וּלְרַכְּכָם כְּכָל הָאֶפְשָׁר. אַךְ אֵינָהּ צְרִיכָה בְּשֶׁל כָּךְ לִגְרֹם לְעַצְמָהּ צַעַר גָּדוֹל[879]עי' שו"ע סעי' ט', רמ"א סעי' א', ב"י (לסעי' ט').. אוּלָם בַּמְּקֹרִים שֶׁיִּפְרְטוּ לְקַמָּן כְּחוֹצְצִים, צְרִיכָה לְנַקּוֹתָם אַף אִם יִגָּרֵם לָהּ צַעַר. וְאִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לְנַקּוֹתָם, אֵין לָהּ לִדְחוֹת אֶת הַטְּבִילָה בִּגְלָלָם, אֶלָּא תְּרַכְּכֵם וּתְנַקֵּם כְּכָל שֶׁתּוּכַל וְאַחַר-כָּךְ תִּטְבֹּל. וְאִם לֹא נִקְּתָה אוֹתָם כְּלָל - צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל, אֶלָּא-אִם-כֵּן חָזְרָה לְבֵיתָהּ[880]עי' ש"ך ס"ק י"ג..

מה. שְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת יֵשׁ בְּפֶצַע, שֶׁבָּהֶם יָכוֹל לִהְיוֹת דָּם, מֻגְלָה, אוֹ גֻּלָּד:

א) בְּתוֹךְ הַפֶּצַע - בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ גָּבוֹהַּ מֵעַל פְּנֵי הָעוֹר. בְּמָקוֹם זֶה שׁוּם דָּבָר אֵינוֹ חוֹצֵץ, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה צְרִיכָה לִשְׁטֹף אֶת הַמָּקוֹם בְּמַיִם חַמִּים כְּדֵי לְרַכְּכוֹ[881]שו"ע סעי' ט'..

ב) עַל הַפֶּצַע - בְּמָקוֹם הַגָּבוֹהַּ מֵעַל פְּנֵי הָעוֹר, אַף הוּא כְּנֶגֶד הַפֶּצַע בִּלְבַד וְאֵינוֹ יוֹצֵא לַצְּדָדִים. אִם בְּמָקוֹם זֶה יֵשׁ דָּם יָבֵשׁ, חוֹצֵץ. דָּם לַח, אֵינוֹ חוֹצֵץ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן טוֹב לִשְׁטֹפוֹ.

אִם יֵשׁ בְּמָקוֹם זֶה גֻּלָּד אוֹ מֻגְלָה יְבֵשִׁים, חוֹצְצִים. דְּבָרִים אֵלֶּה מִתְיַבְּשִׁים בְּדֶרֶךְ-כְּלָל אַחַר שִׁלְשָׁה יָמִים, לָכֵן בְּמִקְרֶה כָּזֶה תְּנַקֵּם וּתְרַכְּכֵם בְּמַיִם חַמִּים, וְאַחַר-כָּךְ תִּטְבֹּל. לְפִיכָךְ אִשָּׁה בַּעֲלַת חֲטָטִים בְּגוּפָהּ אוֹ בְּרֹאשָׁהּ, וְכֵן אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ אֲבַעְבֻּעוֹת שְׁחִין - תַּחְפֹּף רֹאשָׁהּ וְתִרְחַץ בְּמַיִם חַמִּים עַד שֶׁיִּתְרַכְּכוּ וְיִתְנַקּוּ, וְאַחַר-כָּךְ תִּטְבֹּל.

ג) מִחוּץ לַפֶּצַע - דָּם אוֹ מֻגְלָה אוֹ גֻּלָּד שֶׁנִּמְצָאִים עַל-גַּבֵּי הָעוֹר מִסָּבִיב לַפֶּצַע, בֵּין יְבֵשִׁים בֵּין לַחִים, חוֹצְצִים. וְדַוְקָא כְּשֶׁנִּסְרָכִים בַּבָּשָׂר, אֲבָל מֻגְלָה אוֹ דָּם שֶׁנִּמְסִים בַּמַּיִם, אֵינָם חוֹצְצִים. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן לְכַתְּחִלָּה צְרִיכָה לְשָׁטְפָם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ עָלֶיהָ בִּשְׁעַת הַטְּבִילָה[882]שו"ע סעי' ט', ט"ו, ט"ז..

תַּחְבּוֹשׁוֹת

מו. לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְהָסִיר אֶת הַתַּחְבּוֹשׁוֹת. וְאִם אִי-אֶפְשָׁר, וְהַתַּחְבּוֹשׁוֹת אֵינָן מוֹנְעוֹת מֵהַמַּיִם לְהַגִּיעַ לַבָּשָׂר - יֵשׁ לְהַנִּיחַ אֶת הַמָּקוֹם הֶחָבוּשׁ בְּמֵי הַמִּקְוֶה מְעַט זְמַן לִפְנֵי הַטְּבִילָה, כְּדֵי שֶׁהַמַּיִם יִסָּפְגוּ וְיִכָּנְסוּ לְכָל מָקוֹם בַּתַּחְבּוֹשׁוֹת, וְלֹא תִּהְיֶה חֲצִיצָה בֵּין הַמַּיִם לִבְשָׂרָהּ עַל-יְדֵי הַתַּחְבּוֹשׁוֹת[883]שו"ע סעי' מ"ו וסעי' כ"ג, ועי' פ"ת ס"ק ו', ועי' חזו"א סי' צ"ד ח'.. אַךְ לֹא תַּעֲשֶׂה כֵּן בְּלִי שְׁאֵלַת חָכָם.

שְׁרִיטָה

מז. לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְהוֹרִיד מֵעַל הַשְּׁרִיטָה כָּל דָּם יָבֵשׁ. וְאִם אִי-אֶפְשָׁר, יֵשׁ לְרַכְּכוֹ בְּמַיִם חַמִּים וְאַחַר-כָּךְ לִטְבֹּל[884]עי' ב"י בדיני פצעים..

אֶגֶד מְדַבֵּק, פְּלַסְטֶר

מח. אֶגֶד מְדַבֵּק, פְּלַסְטֶר, חוֹצֵץ אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד, וְאִם טָבְלָה – צְרִיכָה לַחֲזוֹר וְלִטְבֹּל, אַף אִם חָזְרָה לְבֵיתָהּ וְשִׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ, כִּי אֵין אֶפְשָׁרוּת לַמַּיִם לְהַגִּיעַ לַבָּשָׂר כְּשֶׁיֵּשׁ עַל הָאִשָּׁה אֶגֶד מְדַבֵּק אוֹ פְּלַסְטֶר[885]שו"ע סעי' י' וסעי' כ"ג.. בְּמִקְרִים מְסֻיָּמִים יֵשׁ אֶפְשָׁרוּת לְהַתִּיר, וְתִשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם כְּשֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַהֲסִירוֹ[886]עי' רמ"א סעי' ו' ובמפרשים שם, ועי' חכמת אדם כלל קי"ט סעי' ז', הר צבי סי' קס"ט וד"ת ס"ק מ"א, מ"ג..

קוֹץ אוֹ רְסִיס

מט. קוֹץ אוֹ רְסִיס הַתְּקוּעִים בַּבָּשָׂר וְקָרֵם עֲלֵיהֶם עוֹר, אֵינָם חוֹצְצִים. וְאִם לֹא קָרֵם עֲלֵיהֶם עוֹר, וְהֵם שְׁקוּעִים בַּבָּשָׂר, וְאֵינָם גְּבוֹהִים מִפְּנֵי הָעוֹר, אֵינָם חוֹצְצִים, אַף אִם הֵם נִרְאִים מִתַּחַת לָעוֹר. וְאִם הֵם גְּבוֹהִים מִפְּנֵי הָעוֹר, חוֹצְצִים[887]שו"ע סעי' י"א ובנו"כ שם. ועי' ר"פ ח"ג סי' ט"ז.. אַף אִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לַהֲסִירָם כְּלָל - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[888]ר"פ ח"ב סי' כ"ח ושיו"ט ס"ק כ"ו..

יוֹד

נ. יוֹד יֵשׁ לְנַסּוֹת לְנַקּוֹתוֹ בְּחֻמְרֵי-נִקּוּי שֶׁאֵינָם מַכְאִיבִים, וְאִם לֹא יָרַד אֵינוֹ חוֹצֵץ, כִּי יֵשׁ בּוֹ מַרְאֶה בִּלְבַד וְאֵין בּוֹ מַמָּשׁוּת[889]שו"ע סעי' י"ז, ועי' הר צבי סי' קס"ג..

מִשְׁחוֹת רְפוּאָה

נא. מִשְׁחוֹת רְפוּאָה אִם נִסְפְּגוּ בָּעוֹר אֵינָן חוֹצְצוֹת, אַךְ אִם עוֹמְדוֹת כְּגֶלֶד עַל הַבָּשָׂר חוֹצְצוֹת[890]עי' שו"ע סעי' ח'..

גֶּבֶס

נב. אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ גֶּבֶס - אִם יְכוֹלָה לַהֲסִירוֹ לִפְנֵי הַטְּבִילָה עָדִיף שֶׁתַּעֲשֶׂה כֵּן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ מַיִם בֵּין הַגֶּבֶס לַיָּד וְיִתְעַפְּשׁוּ שָׁם, וְיֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁלֹּא תִּטְבֹּל כָּרָאוּי. וְאִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לַהֲסִירוֹ, וְיֵשׁ אֶפְשָׁרוּת לַמַּיִם לְהַגִּיעַ לְכָל מָקוֹם מִתַּחַת לַגֶּבֶס - יְכוֹלָה לִטְבֹּל עִמּוֹ[891]שו"ע סעי' מ"ו וסעי' כ"ג.. אוּלָם לֹא תַּעֲשֶׂה זֹאת אֶלָּא עַל-פִּי הוֹרָאַת חָכָם. וְאִם אֵין אֶפְשָׁרוּת שֶׁיַּגִּיעוּ מַיִם מִתַּחַת לַגֶּבֶס - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[892]עי' שו"ע סעי' י"ז וד"ת ס"ק מ"ג, ועי' הר צבי סי' קס"ה..

נְפִיחוּת בַּבָּשָׂר

נג. אִשָּׁה שֶׁקִּבְּלָה מַכָּה, וְהִתְנַפֵּחַ לָהּ מָקוֹם בְּגוּפָהּ אוֹ שֶׁהִשְׁתַּנָּה צִבְעוֹ, וְלֹא יָצָא דָּם בְּמַכָּה זוֹ - אֵין זוֹ חֲצִיצָה וְיכוֹלָה לִטְבֹּל[893]שו"ע סעי' י"ט.. וְאִם יֵשׁ בַּמָּקוֹם הַנָּפוּחַ מַיִם אוֹ מֻגְלָה - תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

שְׂעָרוֹת שֶׁבַּמַּכָּה

נד. שְׂעָרוֹת שֶׁמִּחוּץ לַמַּכָּה שֶׁדְּבוּקוֹת בַּמַּכָּה, חוֹצְצוֹת. וְאִם אֵינָן חוּץ לַמַּכָּה אֶלָּא בְּתוֹכָהּ, אֵינָן חוֹצְצוֹת. לָכֵן תִּשְׁטֹף כָּל אִשָּׁה אֶת פְּצָעֶיהָ בְּמַיִם חַמִּים[894]שו"ע סעי' מ"ד..

יַבֶּלֶת

נה. יַבֶּלֶת הַמְחֻבֶּרֶת לַבָּשָׂר - יֵשׁ לְרַחֲצָהּ מֵהַלְכְלוּךְ וּלְרַכְּכָהּ בְּמַיִם, וְאִם לֹא רִכְּכוּהָ אֵינָהּ חוֹצֶצֶת[895]רמ"א סעי' כ"ב ונו"כ שם.. יַבֶּלֶת שֶׁנִּפְרְדָה בָּרֶבַּע אוֹ בְּמִעוּטָהּ מֵהַגּוּף - יֵשׁ לַהֲסִירָהּ לְגַמְרֵי, וְאִם לֹא הֶסִירַתְּהָ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל.

עוֹר קָשֶׁה

נו. עוֹר קָשֶׁה שֶׁבְּכַף הָרֶגֶל, דֵּינוֹ כְּלִכְלוּךְ וְיֵשׁ לְנַקּוֹתוֹ וּלְרַכְּכוֹ כְּכָל הָאֶפְשָׁר, אַךְ אֵינָהּ צְרִיכָה לְנַקּוֹתוֹ בְּאֶבֶן וְלִפְצֹעַ אֶת עַצְמָהּ, אֶלָּא-אִם-כֵּן הִיא רְגִילָה בְּכָךְ וּמַקְפִּידָה לְנַקּוֹתוֹ תָּמִיד, וְעַיֵּן בְּסָעִיף פ"ג.

דְּבָרִים מְדֻלְדָּלִים

נז. אֲבָר וּבָשָׂר מְדֻלְדָּלִים, חוֹצְצִים, אִם הֵם מֻנָּחִים עַל הַגּוּף. צִפֹּרֶן הַמְדֻלְדֶּלֶת שֶׁפֵּרְשָׁה מִעוּטָהּ, חוֹצֶצֶת, וּצְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל אַף אִם חָזְרָה לְבֵיתָהּ וְשִׁמְשָׁה עִם בַּעֲלָהּ. וְאִם פֵּרְשָׁה רֻבָּהּ, אֵינָהּ חוֹצֶצֶת. כָּל זֶה מֵעִקַּר הַדִּין, אוּלָם כְּבָר נָהֲגוּ בְּנוֹת-יִשְׂרָאֵל לְהָסִיר כָּל צִפֹּרֶן, וְעַיֵּן בְּסָעִיף ע"ה.

כְּוִיּוֹת שֶׁמֶשׁ

נח. אִשָּׁה שֶׁהִשְׁתַּזְּפָה בַּשֶּׁמֶשׁ וְנִכְוָה עוֹרָהּ וְיֵשׁ בּוֹ כְּמִין בּוּעוֹת מְלֵאוֹת נוֹזְלִים, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצְּרִיכָה לְהָסִיר אֶת הַמַּיִם וּלְקַלֵּף אֶת הָעוֹר. אַךְ אִם הַכְּוִיּוֹת "טְרִיּוֹת" וְקִלּוּף הָעוֹר יַכְאִיב, אֵינָהּ צְרִיכָה לְקַלְּפָן.

נט. עוֹר שֶׁהִתְקַלֵּף וְהִתְיַבֵּשׁ עַל גּוּפָהּ, צְרִיכָה לְשַׁפְשְׁפוֹ וְלַהֲסִירוֹ. וְאִם לֹא יָרַד, אֵינוֹ חוֹצֵץ[896]עי' ט"ז ס"ק כ"ב וחכמת אדם כלל קי"ט סעי' ט"ז, ועי' ד"ת ס"ק מ'..

תְּפָרִים

ס. חוּטֵי תְּפָרִים שֶׁאֵינָם עוֹמְדִים לְהוֹצָאָה, אֶלָּא נִמַּסִּים מֵאֲלֵיהֶם – אֵינָם חוֹצְצִים. חוּטִים הָעוֹמְדִים לְהוֹצָאָה - אִם הוֹצָאָתָם קְרוֹבָה, תַּמְתִּין לְהוֹצָאָתָם וְתִטְבֹּל. אַךְ אִם תִּצְטָרֵךְ לְהַמְתִּין זְמַן רַב אוֹ שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְעַכֵּב אֶת טְבִילָתָהּ, כְּגוֹן שֶׁבַּעֲלָהּ יוֹצֵא לִנְסִיעָה

אֲרֻכָּה אוֹ לְמִלּוּאִים וְכַדּוֹמֶה - יְכוֹלָה לִטְבֹּל עִמָּהֶם, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה סְבִיבָם דָּם קָרוּשׁ וְכַדּוֹמֶה[897]עי' שו"ע סעי' י"א ור"פ ח"ג סי' ט"ז..

בֵּית-הַשְּׁחִי

סא. שֵׂעָר שֶׁבְּבֵית-הַשְּׁחִי הַנִּדְבָּק מֵחֲמַת זֵעָה וְכַדּוֹמֶה - חוֹצֵץ, כִּי דֶּרֶךְ הַנָּשִׁים כַּיּוֹם לְהַקְפִּיד עָלָיו[898]עי' שו"ע סעי' ו' ושיורי טהרה ס"ק י"ח.. לִכְלוּךְ אוֹ כִּנִּים שֶׁחוֹצְצִים בְּמָקוֹם אַחֵר, חוֹצְצִים גַּם בְּבֵית-הַשְּׁחִי[899]שו"ע סעי' א'.. וְאִם אִשָּׁה מַקְפִּידָה לְגַלֵּחַ שְׂעַר בֵּית הַשְּׁחִי - תְּגַלְּחֵהוּ קֹדֶם טְבִילָה, וְאִם לֹא גִּלְּחָה - בְּדִיעֲבַד אֵינוֹ חוֹצֵץ[900]עי' פ"ת ס"ק י"ב..

סב. בֵּית-הַשְּׁחִי דֵּינוֹ כְּבֵית-הַסְּתָרִים (עַיֵּן בְּפֶרֶק ט"ו סְעִיף כ"ה). לָכֵן אִשָּׁה שֶׁלֹּא בָּדְקָה אֶת בֵּית-הַשְּׁחִי שֶׁלָּהּ לִפְנֵי הַטְּבִילָה, וְאַחַר הַטְּבִילָה בָּדְקָתְהוּ וְנִמְצָא נָקִי - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל. וְכֵן אִם לֹא בָּדְקָתְהוּ קֹדֶם הַטְּבִילָה, וְאַחַר הַטְּבִילָה הִתְעַסְּקָה בְּלִכְלוּךְ, וּמֵאוֹתוֹ לִכְלוּךְ נִמְצָא אַחַר-כָּךְ בְּבֵית-הַשְּׁחִי - אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל. קַלּוֹת אֵלּוּ יֶשְׁנָן בְּבֵית-הַסְּתָרִים בִּלְבַד[901]שו"ע סעי' כ"ה. ועי' נדה ס"ו ע"ב, וברש"י שם..

יָדַיִם וְצִפָּרְנַיִם

סג. צְרִיכָה אִשָּׁה לְהָסִיר הַכֹּל מִיָּדֶיהָ לִפְנֵי הַטְּבִילָה, כְּגוֹן שְׂעוֹן אוֹ צָמִיד אוֹ גּוּמִי שֶׁל מַפְתֵּחַ וְכַדּוֹמֶה, אֲפִלּוּ שֶׁהֵם רְפוּיִים. וּבְדִיעֲבַד, אִם טָבְלָה עִם דָּבָר כָּזֶה - אִם הִיא נִמְצֵאת עֲדַיִן בַּמִּקְוֶה, תִּסְירֶנּוּ וְתַחֲזֹר וְתִטְבֹּל. אֲבָל אִם כְּבָר חָזְרָה לְבֵיתָהּ - אִם הַחֵפֶץ שֶׁהָיָה עַל יָדֶיהָ הָיָה מְהֻדָּק לַבָּשָׂר וְלֹא נִכְנְסוּ מֵי הַמִּקְוֶה בֵּינֵיהֶם - חוֹצֵץ, וְתַחֲזֹר וְתִטְבֹּל; וְאִם הָיָה רָפוּי, אֵינוֹ חוֹצֵץ[902]שו"ע סעי' כ"ג ונו"כ שם. ועי' או"ח סי' קס"א סעי' ג'.. וּבְכָל מִקְרֶה שֶׁל סָפֵק תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

סד. טַבָּעוֹת מְהֻדָּקוֹת שֶׁרְגִילִים לְהָסִירָן בְּעֵת רְחִיצַת הַיָּדַיִם וְכַדּוֹמֶה - צְרִיכָה לְהָסִירָן בְּשָׁעַת הַטְּבִילָה. וְאִם לֹא הֵסִירָתָן, צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל.

סה. טַבָּעוֹת שֶׁקִּבּוּעוֹת בַּיָּד וְאֵין מוֹצִיאִים אוֹתָן כְּלָל, לֹא בְּשָׁעַת רְחִיצָה וְלֹא בְּשָׁעַת לִישָׁה וְכַדּוֹמֶה - לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְהוֹצִיאָן, וּבְדִיעֲבַד - אִם הֵן רְפוּיוֹת וְטָבְלָה וּכְבָר חָזְרָה לְבֵיתָהּ, אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל, וְאִם הֵן מְהֻדָּקוֹת לָאֶצְבַּע - אִם עֲדַיִן לֹא שִׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ, צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל[903]עי' פ"ת ס"ק י"ד וטהרת ישראל ס"ק ע"ח..

סו. אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהָסִיר אֶת הַטַּבַּעַת מֵאֶצְבָּעָהּ בְּשׁוּם אֹפֶן, לֹא בְּמַיִם חַמִּים וְלֹא בְּשֶׁמֶן וְכַדּוֹמֶה - אֵין לָהּ לִדְחוֹת אֶת טְבִילָתָהּ מִשּׁוּם כָּךְ, אֶלָּא תַּכְנִיס אֶת יָדָהּ לְמֵי הַמִּקְוֶה לִפְנֵי טְבִילָתָהּ, וּתְסוֹבֵב אֶת הַטַּבַּעַת עַל הָאֶצְבַּע בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בְּאֹפֶן שֶׁיִּכָּנְסוּ מֵי הַמִּקְוֶה מִתַּחַת לַטַּבַּעַת, וְאַחַר-כָּךְ תִּטְבֹּל[904]עי' פ"ת ס"ק ט"ו, ועי' טהרת ישראל ס"ק ע"ט..

סז. לְכַתְּחִלָּה צְרִיכָה הָאִשָּׁה, בִּשְׁעַת הַחֲפִיפָה, לְקַצֵּץ אֶת כָּל צִפָּרְנֵי יָדֶיהָ וְרַגְלֶיהָ, וּלְנַקּוֹת תַּחְתֵּיהֶן מִכָּל לִכְלוּךְ אוֹ בָּצֵק וְכַדּוֹמֶה, וְאַחַר-כָּךְ תִּטְבֹּל[905]שו"ע סעי' י"ח., וּבְדִיעֲבַד עַיֵּן בְּסָעִיף ע'. אִשָּׁה שֶׁטּוֹבֶלֶת בְּמוֹצָאֵי-שַׁבָּת וְחוֹפֶפֶת וְגוֹזֶרֶת צִפָּרְנֶיהָ בְּעֶרֶב-שַׁבָּת, צְרִיכָה לְהִזָּהֵר כָּל הַשַּׁבָּת שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לִכְלוּךְ תַּחַת צִפָּרְנֶיהָ, וּבְמוֹצָאֵי-שַׁבָּת צְרִיכָה לְנַקּוֹתָן אִם הִתְלַכְלְכוּ, וּלְבָדְקָן הֵיטֵב כְּשֶׁשּׁוֹרֶקֶת אֶת כָּל גּוּפָהּ, כֵּיוָן שֶׁרָגִיל לְהִצְטַבֵּר שָׁם לִכְלוּךְ, וְלִכְלוּךְ בְּמָקוֹם כָּזֶה חוֹצֵץ.

סח. אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לִטְבֹּל בְּלֵיל-שַׁבָּת אוֹ בְּלֵיל-יוֹם-טוֹב וְשָׁכְחָה לְקַצֵּץ אֶת צִפָּרְנֶיהָ, תְּבַקֵּשׁ מִנָּכְרִית שֶׁתְּקַצְּצָן, וְתִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְסַיֵּעַ לָהּ כְּלָל[906]עי' נקודות הכסף על הט"ז ס"ק כ"א ובא"ח ש"ש שמיני ה'.. וְאִם אֵין נָכְרִית, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא תִּטְבֹּל, וְתִדְחֶה אֶת הַטְּבִילָה לְמוֹצָאֵי-שַׁבָּת אוֹ לְמוֹצָאֵי-יוֹם-טוֹב. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם זוֹ רַק צִפֹּרֶן אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם תְּנַקֵּן וְתִטְבֹּל. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁבְּדִיעֲבַד יְכוֹלָה לְנַקּוֹת יָפָה יָפָה וְתִטְבֹּל, וְכֵן נוֹהֲגִים[907]עי' טהרת ישראל ס"ק ס"ט וד"ת ס"ק ס"ג.. וּתְנַקֵּן הֵיטֵב בְּנֵיר (הֶחָתוּךְ מֵעֶרֶב-שַׁבָּת) אוֹ בְּקֶיסָם רַךְ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּגָרֵר וּתְקַלְקֵל מֵהַצִּפֹּרֶן. וּתְנַקֵּן עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר תַּחְתֵּיהֶן לִכְלוּךְ אוֹ בָּצֵק וְתִטְבֹּל עִמָּן. רַק שֶׁתִּשְׁתַּדֵּל לְהַבָּא לְקַצְּצָן מִבְּעוֹד יוֹם[908]שו"ע או"ח סי' קס"א, בבאר היטב ס"ק ה' ובכה"ח ס"ק ט"ו..

סט. אִשָּׁה שֶׁצְּרִיכָה לִטְבֹּל בְּחֹל-הַמּוֹעֵד, יְכוֹלָה לְקַצֵּץ צִפָּרְנֶיהָ בְּעַצְמָהּ בְּלֹא שׁוּם צֹרֶךְ בְּשִׁנּוּי אוֹ בְּנָכְרִית[909]רמ"א או"ח סי' תקל"ב סעי' א'..

ע. אִשָּׁה שֶׁלֹּא קִצְּצָה צִפֹּרֶן אַחַת אוֹ יוֹתֵר וְלֹא הָיָה תַּחְתֵּיהֶן לִכְלוּךְ כָּל שֶׁהוּא, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל[910]רמ"א סעי' כ', ש"ך סעי' כ"ה.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה, כֵּיוָן שֶׁהָיוּ נְקִיּוֹת[911]עי' ט"ז ס"ק כ"א.. וְנָהֲגוּ לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל אִם לֹא שִׁמְּשָׁה עֲדַיִן עִם בַּעֲלָהּ[912]שם ובא"ח ש"ש שמיני ד'..

עא. נָשִׁים שֶׁמְּגַדְּלוֹת אֶת צִפָּרְנֵיהֶן לְנוֹי אוֹ לְצֹרֶךְ מְלַאכְתָּן, לְכַתְּחִלָּה צְרִיכוֹת לְקַצְּצָן, וּבְדִיעֲבַד אֵינָן חוֹצְצוֹת[913]עי' שו"ע סעי' י"ז, כ'.. וְרָאוּי שֶׁלֹּא לְגַדֵּל צִפָּרְנַיִם כֵּיוָן שֶׁנֶּהֱגוּ בְּנוֹת-יִשְׂרָאֵל לְקַצֵּץ אֶת הַצִּפָּרְנַיִם.

עב. אִשָּׁה שֶׁצּוֹבַעַת אֶת צִפָּרְנֶיהָ, צְרִיכָה לְנַקּוֹתָן הֵיטֵב מֵהַצֶּבַע קֹדֶם הַטְּבִילָה. וְאִם אֵינָהּ יְכוֹלָה בְּשׁוּם אֹפֶן לְנַקּוֹתָן מֵהַצֶּבַע, לֹא תִּדְחֶה אֶת טְבִילָתָהּ, אֶלָּא תִּצְבַּע אֶת כָּל הַצִּפָּרְנַיִם בְּצוּרָה טוֹבָה, וְלֹא תַּשְׁאִיר צֶבַע סָדוּק אוֹ מְקֻלְקָל, כֵּיוָן שֶׁנִּשִּׁים מַקְפִּידוֹת שֶׁלֹּא יִהְיֶה עַל צִפָּרְנֵיהֶן צֶבַע שֶׁאֵינוֹ מֻשְׁלָם. וְאִם טָבְלָה בְּצֶבַע מְקֻלְקָל אוֹ סָדוּק לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה, וּצְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל.

עג. אִשָּׁה שֶׁטָּבְלָה עִם צִפָּרְנַיִם, וְנִשְׁאַר לִכְלוּךְ תַּחְתֵּיהֶן - אִם הָאִשָּׁה מַקְפִּידָה עָלָיו, אוֹ שֶׁנָּשִׁים אֲחֵרוֹת מַקְפִּידוֹת עָלָיו, חוֹצֵץ. כֵּיוֹם, נָשִׁים מַקְפִּידוֹת עַל הַלִּכְלוּךְ שֶׁתַּחַת הַצִּפָּרֶן, בֵּין אִם הוּא כְּנֶגֶד הַבָּשָׂר וּבֵין אִם הוּא מֵעָלָיו, לָכֵן בְּכָל מִקְרֶה שֶׁל לִכְלוּךְ תַּחֲזֹר וְתִטְבֹּל. וּבְמֻיָּחָד חוֹצֵץ בָּצֵק שֶׁנִּמְצָא תַּחַת הַצִּפָּרֶן, אַף אִם הוּא כְּנֶגֶד הַבָּשָׂר, כִּי אִשָּׁה מַקְפִּידָה בְּבָצֵק יוֹתֵר מִבִּלְכְלוּךְ שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר תַּחַת צִפָּרְנֶיהָ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ עָלֶיהָ שֶׁהִיא מַאֲכִילָה אֶת בַּעֲלָהּ מֵהַבָּצֵק שֶׁבְּצִפָּרְנֶיהָ[914]ב"י ושו"ע י"ח כ' ובא"ח ש"ש שמיני ד".. אַף כָּאָמוּר, כֵּיוֹם מַקְפִּידוֹת נָשִׁים בֵּין בְּבָצֵק וּבֵין בְּלִכְלוּךְ, בֵּין כְּנֶגֶד הַבָּשָׂר וּבֵין מֵעָלָיו, וְלָכֵן בְּכָל מִקְרֶה צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל.

עד. אִשָּׁה שֶׁיֵּשׁ לָהּ נְפִיחוּת בְּמָקוֹם הַצִּפָּרֶן וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לְקַצְּצָה אוֹ לְנַקּוֹת תַּחְתֶּיהָ - אִם תַּחַת הַצִּפָּרֶן אֵין לִכְלוּךְ, אוֹ שֶׁאֵין הוּא נִרְאֶה, אֵינוֹ חוֹצֵץ[915]שו"ע סעי' י"ט..

עה. צִפָּרֶן הַמְדֻלְדֶּלֶת שֶׁנִּפְרְדָה רַק בְּמִעוּטָהּ, חוֹצֶצֶת. אֲבָל אִם פֵּרְשָׁה רֻבָּהּ, אֵינָהּ חוֹצֶצֶת[916]שו"ע סעי' כ"א.. וְכֵיוֹם, שֶׁמַּחְמִירִים וּמוֹרִידִים כָּל צִפָּרֶן - אִם טָבְלָה עִם צִפָּרֶן שֶׁפֵּרְשָׁה בְּרֻבָּהּ, צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל, אֶלָּא-אִם-כֵּן כְּבָר שִׁמְּשָׁה עִם בַּעֲלָהּ[917]ש"ך ס"ק כ"ז..

טַבּוּר

עו. יֵשׁ לְנַקּוֹת אֶת הַטַּבּוּר הֵיטֵב מִלִּכְלוּךְ וְכֵן מִשְּׂעָרֵי הַבִּגְדִים שֶׁנֶּאֱסָפִים שָׁם, אַךְ יֵשׁ לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְנַקּוֹת בְּעֹמֶק וְלֹא לְהִסְתַּכֵּן, אֶלָּא תְּנַקֵּהוּ כְּדֶרֶךְ שֶׁרְגִילוֹת נָשִׁים לְנַקּוֹת אֶת עַצְמָן בִּשְׁעַת הָרַחֲצָה.

רַגְלַיִם

עז. שְׂעַר-הָעֶרְוָה מְלֻכְלָךְ אוֹ שֶׁנִּדְבַּק מֵחֲמַת זֵעָה וְכַדּוֹמֶה, חוֹצֵץ. יֵשׁ נָשִׁים שֶׁנּוֹהֲגוֹת לַהֲסִירוֹ וְיֵשׁ שֶׁאֵינָן נוֹהֲגוֹת, וְנָהֲגוּ בְּנוֹת-סְפָרַד לַהֲסִירוֹ. בְּדִיעֲבַד, אִם שָׂכְחָה לַהֲסִירוֹ וְהָיָה נָקִי מִלִּכְלוּךְ וְלֵחָה, וְלֹא נִדְבְּקוּ הַשְּׂעָרוֹת מֵחֲמַת זֵעָה אוֹ שְׁאָר דְּבָרִים חוֹצְצִים, אֵינוֹ חוֹצֵץ[918]עי' שו"ע סעי' ו' וברכי יוסף שם, בא"ח ש"ש שמיני ז".. כַּלָּה שֶׁבַּעֲלָהּ אֵינוֹ מַקְפִּיד אֵינָהּ צְרִיכָה לַהֲסִירוֹ, אַךְ תַּקְפִּיד לְנַקּוֹתוֹ כָּרָאוּי. אִשָּׁה שֶׁנֶּהֱגָה לַהֲסִירוֹ וְקָשָׁה לָהּ הַדָּבָר וּבַעֲלָהּ אֵינוֹ מַקְפִּיד, תַּעֲשֶׂה הַתֶּרֶת-נְדָרִים עַל מִנְהָגָהּ, וְאַף-עַל-פִּי-כֵן רָאוּי שֶׁתִּקָּצֵץ אוֹתוֹ מְעַט[919]אחרונים..

עח. נָהֲגוּ נָשִׁים לְהִתְפַּנּוֹת לִצְרָכֵיהֶן לִפְנֵי הַטְּבִילָה אַף שֶׁאֵין בְּכָךְ חֲצִיצָה, כֵּיוָן שֶׁכְּשֶׁאִשָּׁה עוֹצֶרֶת אֶת עַצְמָהּ, הִיא עֲלוּלָה לִטְבֹּל שֶׁלֹּא כָּרָאוּי. וּבְדִיעֲבַד אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל[920]רמ"א סי' קצ"ח סעי' מ"ג..

עט. צוֹאָה בְּפִי-הַטַּבַּעַת חוֹצֶצֶת בַּטְּבִילָה[921]עי' שו"ע סעי' י"ב.. וְגַם אָסוּר לָאִשָּׁה לְבָרֵךְ עַל הַטְּבִילָה אוֹ כָּל בְּרָכָה אַחֶרֶת בְּמַצָּב כָּזֶה. לָכֵן, עַל הָאִשָּׁה לְהַקְפִּיד עַל נְקִיּוֹנָהּ.

פ. טַבַּעַת תּוֹךְ-רַחְמִית אֵינָהּ חוֹצֶצֶת[922]מקום בלוע. ועי' ש"ך ס"ק נ"ה ופ"ת ס"ק ט"ז, ועי' עיקרי הד"ת סי' כ"ב אות ז'.. וְאִם יוֹצְאִים מִמֶּנָּה חוּטִים הַמִּשְׁתַּלְשְׁלִים לַפְּרוֹזְדוֹר, יֵשׁ לְהַקְפִּיד שֶׁלֹּא יִדָּבְקוּ עַל-יְדֵי לִכְלוּךְ לַדְּפָנוֹת. וְטַבַּעַת חוּץ-רַחְמִית, הַנִּמְצֵאת בְּסוֹף הַפְּרוֹזְדוֹר וּמְכַסָּה אֶת הָרֶחֶם, יֵשׁ לְהוֹצִיאָהּ לִפְנֵי הַטְּבִילָה. וְאִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהוֹצִיאָהּ כְּלָל, וְהוֹצָאָתָהּ כְּרוּכָה בִּפְנִיָּה לְרוֹפֵא אוֹ בְּכְאֵבִים וְכַדּוֹמֶה - יְכוֹלָה לִטְבֹּל עִם הַטַּבַּעַת. וְרָאוּי בְּמִקְרֶה כָּזֶה לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם[923]עי' נוב"י תנינא סי' קל"ה, ועי' ר"פ ח"ד סי' י"ג..

פא. דִּינָם שֶׁל תְּפָרִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם מְבֹאָר בְּסָעִיף ס'.

פב. אִשָּׁה שֶׁנּוֹהֶגֶת לְהָסִיר אֶת שַׂעֲרוֹת-רַגְלֶיהָ - רָאוּי שֶׁתַּעֲשֶׂה כֵּן קֹדֶם הַטְּבִילָה. וּבְדִיעֲבַד, אִם לֹא הֶסִירָתָן קֹדֶם הַטְּבִילָה, אֵינָן חוֹצְצוֹת[924]עי' פ"ת ס"ק י"ב..

פג. עוֹר קָשֶׁה שֶׁבְּכַף-הָרֶגֶל, בְּדֶרֶךְ-כְּלָל אֵינוֹ חוֹצֵץ, אֶלָּא-אִם-כֵּן נָהוּג אוֹ הָאִשָּׁה נוֹהֶגֶת לְהוֹצִיאוֹ, שֶׁאָז הוּא חוֹצֵץ. וּכְשֶׁמּוֹצִיאָה עוֹר כָּזֶה, צְרִיכָה לְהוֹצִיאוֹ עַד מָקוֹם שֶׁמּוֹצִיאָה בְּדֶרֶךְ-כְּלָל, וְאֵינָהּ צְרִיכָה לְהִסְתַּכֵּן וְלַחְתֹּךְ עַצְמָהּ יוֹתֵר מֵהֶרְגֵּלָהּ בְּכָל פַּעַם.

עוֹר קָשֶׁה שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא, יֵשׁ לְרַכְּכוֹ בְּמַיִם חַמִּים לִפְנֵי הַטְּבִילָה[925]שו"ע סעי' כ"ב..

פד. יֵשׁ לְנַקּוֹת אֶת צִפָּרְנֵי הָרַגְלַיִם הֵיטֵב לִפְנֵי הַטְּבִילָה וּלְקָצְצָן עַד מָקוֹם חִבּוּרָן בַּבָּשָׂר. וּבְדִיעֲבַד, אִם נִמְצֵאת צִפָּרֶן שֶׁאֵינָהּ קְצוּצָה אַךְ הִיא נְקִיָּה הֵיטֵב, אֵינָהּ חוֹצֶצֶת. וְאִם יֵשׁ תַּחְתֶּיהָ לִכְלוּךְ - יֵשׁ מִקְרִים שֶׁאֵינוֹ חוֹצֵץ, לָכֵן תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[926]בא"ח ש"ש שמיני ד' ופ"ת ס"ק י'..

פה. צֶבַע שֶׁעַל הַצִּפָּרֶן, רָאוּי לְהוֹרִידוֹ. וְאִם אֵינוֹ יוֹרֵד, יֵשׁ לְתַקְּנוֹ וּלְהַשְׁלִימוֹ שֶׁיִּהְיֶה עַל כָּל הַצִּפָּרְנַיִם, כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּקְפִּיד עָלָיו וְלֹא יַחְצֹץ (עַיֵּן לְעֵיל סָעִיף ע"ב).

פו. אַבְקַת טַלְק שֶׁמַּנִּיחִים בֵּין אֶצְבְּעוֹת-הָרַגְלַיִם חוֹצֶצֶת, כֵּיוָן שֶׁהִיא נִדְבֶּקֶת עִם הַזֵּעָה, לָכֵן יֵשׁ לַהֲסִירָהּ בְּמַיִם חַמִּים קֹדֶם הַטְּבִילָה[927]עי' שו"ע סעי' מ"ה ופ"ת ס"ק כ"ג..

פז. טִיט, זֶפֶת אוֹ בֹּץ, הַנִּמְצָאִים בְּקַרְקַעִית הַמִּקְוֶה וְנִדְבָּקוּ בָּרַגְלַיִם, חוֹצְצִים. חוֹל וְכָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ נִדְבָּק, אֵינוֹ חוֹצֵץ. לָכֵן כְּשֶׁהוֹלֶכֶת אִשָּׁה לְמָקוֹם טְבִילָתָהּ - תַּקְפִּיד שֶׁלֹּא יִדְבַּק בֹּץ לְרַגְלֶיהָ, וְאִם נִדְבַּק תְּנַקֵּהוּ הֵיטֵב קֹדֶם טְבִילָתָהּ[928]שו"ע סעי' מ"ב וש"ך ס"ק מ"ז.. וְלֹא תִּטְבֹּל בְּמָקוֹם שֶׁבְּקַרְקָעִיתוֹ בֹּץ דָּבִיק[929]שו"ע סעי' ל', ל"ג..

פֶּרֶק יז - זְמַן הַטְּבִילָה

כְּלָלִי

א. מִצְוָה עַל הָאִשָּׁה לִטְבֹּל בִּזְמַנָּהּ, אִם בַּעֲלָהּ בָּעִיר, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַטֵּל מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה אֲפִלּוּ לַיְלָה אֶחָד[930]שו"ע סי' קצ"ז סעי' ב'.. וְדָבָר זֶה חָשׁוּב מְאֹד, וְיהוֹשֵׁעַ נֶעֱנַשׁ שֶׁלֹּא הָיוּ לוֹ בָּנִים, בְּגָלַל שֶׁבִּטֵּל אֶת יִשְׂרָאֵל מִפְּרִיָּה וּרְבִיָּה לַיְלָה אֶחָד, שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ גָּדוֹל[931]עירובין ס"ג ע"ב.. וְכֵיוָן שֶׁמִּצְוָה עַל הָאִשָּׁה לִטְבֹּל בִּזְמַנָּהּ, אֵין לָהּ לְאַחֵר אֶת טְבִילָתָהּ. וְאִם יֵשׁ לָהּ רִיב עִם בַּעֲלָהּ - רָאוּי שֶׁיְּתַפְּיְסוּ בֵּינֵיהֶם, וּמִתּוֹךְ כָּךְ תִּרְבֶּה בֵּינֵיהֶם אַהֲבָה וְקִרְבָה, וְאַחַר-כָּךְ תִּטְבֹּל. אַךְ לֹא תִּדְחֶה אֶת הַטְּבִילָה, כִּי דָּבָר זֶה עָלוּל לְלַבּוֹת בֵּינֵיהֶם אֶת אֵשׁ הַמַּחֲלֹקֶת[932]עי' ב"י בשם הזוהר ועי' ד"ת ס"ק ד', ובהנהגות ישרות בשם האר"י..

ב. וּמִצְוָה גַּם-כֵּן שֶׁתִּטְבֹּל בִּזְמַנָּהּ, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵינָהּ לְצֹרֶךְ פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, כְּגוֹן שֶׁהִיא מְעֻבֶּרֶת אוֹ זְקֵנָה אוֹ שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לַהֲרוֹת מִסִּבּוֹת אֲחֵרוֹת, כְּדֵי שֶׁתִּתְקַיֵּם מִצְוַת עוֹנָה[933]פסחים ע"ב ע"ב, תה"ד סי' רנ"ה, בא"ח ש"ש וירא כ"ד, כה"ח סי' ר"מ ס"ק א'. (שִׁעוּר מִצְוַת עוֹנָה מְפֹרָט לְקַמָּן בְּהִלְכוֹת צְנִיעוּת).

ג. אִם קִיְּמוּ מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בֵּן וּבַת, יְכוֹלִים לִדְחוֹת בְּאֹפֶן זְמַנֵּי אֶת קִיּוּם מִצְוַת עוֹנָה, אַךְ דַּוְקָא אִם הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה רוֹצִים לִדְחוֹתָהּ בְּהַסְכָּמָה מְלֵאָה וּשְׁלֵמָה[934]עי' רב פעלים ח"ב סי' ל"ד.. וְאִם לֹא קִיְּמוּ עֲדַיִן מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, יְכוֹלִים לִדְחוֹת אֶת הָעוֹנָה בְּאֹפֶן זְמַנִּי, כְּשֶׁהָאִישׁ אוֹ הָאִשָּׁה חוֹלִים, אוֹ כְּשֶׁהָאִשָּׁה אַחַר לֵדָה וְכַדּוֹמֶה. וְעַיֵּן בְּיֶתֶר פֵּרוּט בְּהִלְכוֹת צְנִיעוּת.

ד. מִצְוָה עַל הָאִשָּׁה לִטְבֹּל בִּזְמַנָּהּ גַּם כְּשֶׁבַּעֲלָהּ אֵינוֹ בָּעִיר, שֶׁמָּא יָבוֹא בַּעֲלָהּ וְהִיא תִּהְיֶה טְמֵאָה. וְנָשִׁים הַחוֹשְׁשׁוֹת לִטְבֹּל מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה וְכַדּוֹמֶה, יְכוֹלוֹת לְהַנִּיחַ תַּחַת הַכַּר סֵפֶר תְּהִלִּים אוֹ סַכִּין, אוֹ לִישׁוֹן עִם תִּינוֹק, וְיוֹעִיל[935]עי' ד"ת ס"ק ג' ובא"ח ש"ש שמיני כ', ועי' טהרת ישראל ס"ק ב' וכה"ח סי' ר"מ ס"ק י"ג-י"ד ואחרונים.. וּכְשֶׁמַּנִּיחָה סֵפֶר תְּהִלִּים מִתַּחַת לַכַּר, לֹא תַּנִּיחֶנּוּ כְּנֶגֶד הָרֹאשׁ[936]שו"ע או"ח סי' מ'.. אוּלָם בְּשַׁבָּת לֹא תִּטְבֹּל כְּשֶׁאֵין בַּעֲלָהּ בָּעִיר, כְּדִלְקַמָּן[937]שו"ע סי' קצ"ז סעי' ב'..

זְמַנֵּי טְבִילָה

ה. זְמַן הַטְּבִילָה הַטּוֹב בְּיוֹתֵר הוּא בְּסוֹף הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשִׁבְעַת הַנְּקִיִּים. וְאַחֲרֵי שֶׁחוֹפֶפֶת כַּמְפֹרָט לְעֵיל בְּדִינֵי חֲפִיפָה, וּבוֹדֶקֶת עַצְמָהּ בִּרְאִיָּה וּבְמִשּׁוּשׁ, וּמְנַקָּה עַצְמָהּ מִכָּל הַדְּבָרִים הַחוֹצְצִים הַמְּנוּיִים לְעֵיל, טוֹבֶלֶת בַּלַּיְלָה אַחֲרֵי צֵאת הַכּוֹכָבִים, שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ-כְּלָל כְּ-20 דַּקּוֹת אַחֲרֵי הַשְּׁקִיעָה[938]עי' ש"ך ס"ק ו'.. וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לִטְבֹּל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, כִּי עֲדַיִן לֹא נִגְמְרוּ שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים, וְיֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁאַחֲרֵי שֶׁתִּטְבֹּל תַּחֲזֹר וְתִרְאֶה דָּם וְתִתְבַּטֵּל טְבִילָתָהּ

לְמַפְרֵעַ[939]שו"ע סי' קצ"ז סעי' ג', וט"ז ס"ק ח'.. לָכֵן אֵין לָהּ לִטְבֹּל אֶלָּא אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים.

ו. בְּשָׁעַת הַדְּחַק יְכוֹלָה אִשָּׁה לִטְבֹּל אַחַר הַשְּׁקִיעָה, אַךְ תָּבוֹא לְבֵיתָהּ אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים. אַךְ לֹא תִּסְמֹךְ עַל הֶהֵתֵר זֶה בְּלִי שְׁאֵלַת חָכָם[940]ר"פ ח"ד סי' כ"א..

ז. כֵּיוָן שֶׁאֵין לְאִשָּׁה לִטְבֹּל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, אָמְרוּ חֲזַ"ל שֶׁאֵין לְאִשָּׁה לִטְבֹּל כָּלָל בְּשָׁעוֹת הַיּוֹם, אַף אִם הִיא טוֹבֶלֶת בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי. וְכָל כָּךְ לָמָּה? כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּרְאֶה אוֹתָהּ בְּתָּהּ אוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת טוֹבֶלֶת בַּיּוֹם, וְלֹא תֵּדַע שֶׁהִיא טוֹבֶלֶת בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, וְתַחְשֹׁב שֶׁמַּתִּיר לִטְבֹּל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, לָכֵן תִּקְּנוּ שֶׁכָּל הַנָּשִׁים תִּטְבֹּלְנָה בָּעֶרֶב, בֵּין אִם טוֹבְלוֹת בַּשְּׁבִיעִי וּבֵין בַּשְּׁמִינִי אוֹ אַחֲרָיו10.

ח. אִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לִטְבֹּל בַּלַּיְלָה, כְּגוֹן שֶׁהַמְּקֻוֶה נִמְצָא בְּיִשּׁוּב רָחוֹק שֶׁאִי-אֶפְשָׁר לְנָסֹעַ אֵלָיו בַּלַּיְלָה, אוֹ שֶׁיֵּשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁמָּא אִם תִּטְבֹּל בָּעֶרֶב תִּתְקָרֵר וְתָחֳלֶה, אוֹ שֶׁיְּכוֹלָה לִטְבֹּל בַּלַּיְלָה אַךְ יֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁתִּתְגַּלֶּה טְבִילָתָהּ לִשְׁכֵנֶיהָ אוֹ לְבָנֶיהָ[941]ר"פ ח"ב סי' ל"ג.. וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה - יְכוֹלָה לִטְבֹּל בְּשָׁעוֹת הַיּוֹם אַךְ וְרַק בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי אוֹ בַּיָּמִים שֶׁאַחֲרָיו, אֲבָל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא תִּטְבֹּל כָּלָל וּכְלָל, כִּי טְבִילָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חֲמוּרָה יוֹתֵר מִטְּבִילָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי[942]שו"ע סי' קצ"ז סעי' ד'..

ט. כְּשֶׁטּוֹבֶלֶת בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי, אֵין לָהּ לְהִתְרָאוֹת עִם בַּעֲלָהּ לִפְנֵי הַחֲשִׁיכָה. וְאִם אֵין שׁוּם אֶפְשָׁרוּת, כְּגוֹן שֶׁשְּׁעָרֵי-הָעִיר סְגוּרִים בַּלַּיְלָה וְכַדּוֹמֶה, מֻתָּר לָהֶם לִהְיוֹת בְּיַחַד בְּדִירָתָם, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְיַחֲדוּ. וְרָצוּי שֶׁהַבַּעַל יַעֲזֹב אֶת הַבַּיִת עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים. וְכֵן אִם טְבִילָתָהּ בְּלֵיל-שַׁבָּת וְטוֹבֶלֶת סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה, לֹא תַּחֲזֹר לְבֵיתָהּ עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ, אוֹ שֶׁהַבַּעַל לֹא יְהֵא בַּבַּיִת[943]רמ"א סי' קצ"ז סעי' ה'. ועי' תוס' נדה ס"ז ע"ב, בד"ה "משום", ועי' ר"פ ח"ב סי' ל"ג וח"ד סי' י"ט וטהרת ישראל ס"ק י"ט-כ'.. עֶבְרָה וְטָבְלָה בַּשְּׁמִינִי אוֹ בַּשְּׁבִיעִי בַּיּוֹם - עָלְתָה לָהּ טְבִילָתָהּ, אַךְ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יֵשׁ מַחְמִירִים שֶׁתַּחֲזֹר וְתִטְבֹּל, וְהֵיכָא דְּאֶפְשָׁר, רָאוּי לְהַחְמִיר כְּמוֹתָם, וְתַחֲזֹר וְתִטְבֹּל בַּלַּיְלָה[944]ש"ך ס"ק י"א. ועי' פ"ת ס"ק י"ג וברכי יוסף ס"ק ד'..

י. כַּלָּה שֶׁגָּמְרָה לִסְפֹּר אֶת שִׁבְעַת הַנְּקִיִּים בְּיוֹם חֻפָּתָהּ וּצְרִיכָה לִטְבֹּל בַּלַּיְלָה, וְאָז אֵין הִיא יְכוֹלָה לִטְבֹּל שֶׁהֲרֵי אָז נֶעֱרֶכֶת חֻפָּתָהּ - יֵשׁ הַמַּתִּירִים לָהּ לִטְבֹּל בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי[945]רמ"א סי' קצ"ז סעי' ג' וברכי יוסף ס"ק ג'.. בְּתָנַאי שֶׁלֹּא יִתְיַחֲדוּ בַּחֲדַר-יִחוּד עַד הַלַּיְלָה; וְיֵשׁ מַחְמִירִים שֶׁאַף לֹא תִּכָּנֵס לַחֻפָּה כְּלָל עַד הַלַּיְלָה. וּבְמִקְרֶה שֶׁל חֹסֶר בְּרֵרָה, אֶפְשָׁר לְהַתִּיר חֲדַר-יִחוּד, אִם יֵשׁ בְּאוֹתוֹ חֶדֶר אָדָם נוֹסָף וְכַדּוֹמֶה שֶׁאָז אֵין זֶה יִחוּד[946]עי' פ"ת ס"ק י', רב פעלים ח"ד סי' י"ט, בא"ח ש"ש שמיני י"ז..

טְבִילָה בְּשַׁבָּת

יא. מְכַיָּון שֶׁמְּצָוָה עַל הָאִשָּׁה לִטְבֹּל בִּזְמַנָּהּ כְּשֶׁשַּׁבָּעָלָהּ בָּעִיר - אִם נִזְדַּמְּנָה טְבִילָתָהּ בְּלֵיל-שַׁבָּת, יְכוֹלָה לִטְבֹּל בּוֹ[947]רמ"א. ועי' ב"י, וד"ת ס"ק י"א..

יב. אִם רָשַׁם אָדָם עַל יָדוֹ רֹשֶׁם כָּל שֶׁהוּא לְסִימָן, אָסוּר לְמָחְקוֹ וּלְרָחְצוֹ בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, לְפִיכָךְ צְרִיכָה הָאִשָּׁה לְהָסִיר כָּל רֹשֶׁם שֶׁסְּמָנָה בְּיָדָהּ לִפְנֵי הַשַּׁבָּת. אוּלָם כְּדֵי לְהַעֲבִיר לְכְלוּךְ אַחֵר אוֹ יוֹד שֶׁבְּאֶצְבָּעָהּ שֶׁשָּׁכְחָה לְהַעֲבִירוֹ מֵעֶרֶב-שַׁבָּת, מֻתָּרֶת לִטְבֹּל אֶצְבָּעָהּ בְּחֹמֶר נוֹזְלִי הַמַּעֲבִיר אֶת הַצֶּבַע וְאַחַר-כָּךְ לְשָׁטְפָהּ הֵיטֵב.

יג. כְּשֶׁמֻּתָּר לָהּ לִטְבֹּל בְּלֵיל-שַׁבָּת - יְכוֹלָה לִטְבֹּל בֵּין-הַשְּׁמָשׁוֹת בְּמַיִם חַמִּים, דְּהַיְנוּ בְּסוֹף הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אַחֲרֵי הַשְּׁקִיעָה, וְאַף שֶׁעֲדַיִן לֹא יָצְאוּ הַכּוֹכָבִים, וּבִלְבַד שֶׁתָּבוֹא לְבֵיתָהּ אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים[948]עי' פ"ת ס"ק ב'..

יד. כְּמוֹ כֵן מֻתָּר לָהּ לִטְבֹּל אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים בְּמַיִם פּוּשְׁרִים (אַף שֶׁאָסוּר לָהּ לְרַחֵץ כָּל גּוּפָהּ בְּמַיִם חַמִּים בְּשַׁבָּת)[949]עי' פ"ת ס"ק ב', ועי' משנ"ב סי' שכ"ו ס"ק כ"ד ובביאור הלכה שם.. וְיֵשׁ מַתִּירִים בְּמַיִם חַמִּים אֲפִלּוּ אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים[950]עי' ד"ת ס"ק ז', ברכי יוסף ס"ק ב', כה"ח סי' שכ"ו ס"ק ל"א, ל"ג..

טו. אַחֲרֵי הַחֲפִיפָה וְסֵרוּק הַשֵּׂעָר לִפְנֵי הַשַּׁבָּת תִּשְׁמֹר וְתִזָּהֵר שֶׁלֹּא תִּקְשֹׁר שֵׂעָרוֹתֶיהָ בְּאֹפֶן שֶׁשּׁוּב יִסְתַּבְּכוּ לִפְנֵי הַטְּבִילָה, כִּי אָסוּר לְהִסְתָּרֵק בְּשַׁבָּת[951]שו"ע או"ח סי' ש"ג סעי' כ"ז. (וְעַיֵּן עוֹד בַּהֲלָכוֹת אֵלּוּ בְּפֶרֶק ט"ו סְעִיפִים י"ח-כ"ב).

טז. צְרִיכָה לְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא תַּתִּיר קְלִיעָתָהּ בְּשַׁבָּת, וְכֵן שֶׁלֹּא תִּקְלַע שֵׂעָרוֹתֶיהָ אַחַר הַטְּבִילָה[952]שו"ע או"ח סי' ש"ג סעי' כ"ו..

יז. כְּשֶׁטּוֹבֶלֶת בְּלֵיל-שַׁבָּת, יֵשׁ לָהּ לְהַקְפִּיד שֶׁלֹּא תִּסְחֹט אֶת שֵׂעָרוֹתֶיהָ בְּיָדֶיהָ, וְכֵן שֶׁלֹּא תִּתְנַגֵּב בְּמַגֶּבֶת דַּקָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ חֲשַׁשׁ סְחִיטָה אַחַר שֶׁתִּתְנַגֵּב בָּהּ. לָכֵן תְּנַגֵּב גּוּפָהּ וְשֵׂעָרוֹתֶיהָ בְּמַגֶּבֶת גְּדוֹלָה וְעָבָה שֶׁאֵינָהּ מַקְפִּידָה שֶׁתֵּרָטֵב וְאֵין בָּהּ חֲשַׁשׁ סְחִיטָה, וְאִם יִסָּחֲטוּ שֵׂעָרוֹתֶיהָ אַגַּב הַנִּגּוּב בַּמַּגֶּבֶת אֵין בְּכָךְ כְּלוּם, רַק שֶׁתִּזָּהֵר שֶׁלֹּא תְּקַנֵּחַ אֶת רֹאשָׁהּ בַּמַּגֶּבֶת בְּכֹחַ, אֶלָּא בְּנַחַת לְאַט לְאַט עַד שֶׁהַמַּיִם שֶׁבַּשֵּׂעָר יִסָּפְגוּ בַּמַּגֶּבֶת[953]כה"ח סי' שכ"ו ס"ק ל"א, ובא"ח ש"ש פקודי ח'..

יח. כְּשֶׁטּוֹבֶלֶת בְּלֵיל-שַׁבָּת תִּשְׁתַּדֵּל לִטְבֹּל לִפְנֵי הַסְּעוּדָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ דְּבָרִים בֵּין שִׁנֶּיהָ וְיַחְצְצוּ בַּטְּבִילָה, וְשֶׁלֹּא יִדְבְּקוּ בְּיָדֶיהָ אֹכֶל וּמַשְׁקֶה שֶׁחוֹצְצִים. וְאִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לִטְבֹּל לִפְנֵי הַסְּעוּדָה, תִּטְבֹּל אַחֲרֶיהָ, אַךְ לֹא תֹּאכַל בָּשָׂר בִּסְעוּדָה זוֹ (כַּמְפֹרָט בְּפֶרֶק ט"ז סְעִיפִים ל"ד-ל"ה).

יט. אִם אֵין בַּעֲלָהּ בָּעִיר, לֹא תִּטְבֹּל בְּלֵיל-שַׁבָּת. וְכֵן אִם בַּעֲלָהּ בָּעִיר וְיָכְלָה לִטְבֹּל קֹדֶם לָכֵן וְהֶזִּידָה וְלֹא טָבְלָה, לֹא תִּטְבֹּל בְּלֵיל-שַׁבָּת (אַחַר צֵאת הַכּוֹכָבִים). לָכֵן אֵין לָאִשָּׁה לְכַוֵּן אֶת טְבִילָתָהּ לְלֵיל-שַׁבָּת מֵחֲמַת נוֹחוּת וְכַדּוֹמֶה, אֶלָּא תִּטְבֹּל בִּזְמַנָּהּ. אִשָּׁה שֶׁלֹּא טָבְלָה בְּגַלַּל שֶׁבַּעֲלָהּ לֹא הָיָה בָּעִיר, וּבָא בַּעֲלָהּ בְּמַפְתִּיעַ בְּעֶרֶב-שַׁבָּת – תִּטְבֹּל בְּלֵיל-שַׁבָּת. וְעַיֵּן בַּסָּעִיף הַבָּא.

כ. כַּיּוֹם נָהֲגוּ, שֶׁאִשָּׁה שֶׁדָּחֲתָה אֶת טְבִילָתָהּ לְלֵיל-שַׁבָּת מֵחֲמַת סִבָּה כָּל שֶׁהִיא, תִּטְבֹּל בְּלֵיל-שַׁבָּת[954]רמ"א סי' קצ"ז. ועי' ב"י, ועי' ד"ת ס"ק י"א.. ומַהִי "סִבָּה כָּל שֶׁהִיא"? כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ יוֹתֵר צְנִיעוּת אִם תִּטְבֹּל בְּלֵיל-שַׁבָּת, שֶׁלֹּא יַכִּירוּ בִּטְבִילָתָהּ יְלָדֶיהָ אוֹ שְׁכֵנֶיהָ; וְכֵן אִם אֵינָהּ יְכוֹלָה לִטְבֹּל בְּאֶמְצַע הַשָּׁבוּעַ מֵחֲמַת עֲבוֹדָתָהּ אוֹ טִרְדּוֹתֶיהָ עִם הַיְלָדִים, וְכֹל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה.

כא. נָשִׁים שֶׁטּוֹבְלוֹת שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּן בְּעֶרֶב שַׁבָּת - עָדִיף שֶׁתִּטְבֹּלְנָה בֵּין-הַשְּׁמָשׁוֹת וְלֹא אַחַר צֵאת-הַכּוֹכָבִים. וְאִם אֵרַע וּכְבָר יָצְאוּ הַכּוֹכָבִים - יְכוֹלוֹת לִטְבֹּל אָז[955]אחרונים. ועי' ש"ך ס"ק ו', ור"פ ח"ד סי' כ"א..

כב. אִשָּׁה הַגָּרָה לַמִּקְוֶה, יְכוֹלָה לַחְפֹּף בַּמִּקְוֶה וְלָלֶכֶת לְבֵיתָהּ לְהַדְלִיק נֵרוֹת, וְאַחַר-כָּךְ לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל. אֲבָל אִם חוֹפֶפֶת בְּבֵיתָהּ - יְכוֹלָה לְהַדְלִיק נֵרוֹת בַּזְּמַן וְאַחַר-כָּךְ לִטְבֹּל בַּמִּקְוֶה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תַּעֲשֶׂה בַּמִּקְוֶה שׁוּם פְּעֻלָּה הָאֲסוּרָה בְּשַׁבָּת, כְּהִסְתָּרְקוּת וְכַדּוֹמֶה.

כג. אִם יְכוֹלָה הָאִשָּׁה לְהַדְלִיק מִפְּלַג-הַמִּנְחָה - תַּדְלִיק וְתַעֲשֶׂה תְּנַאי שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת שַׁבָּת בְּהַדְלָקָה, וְאָז יְכוֹלָה לַעֲשׂוֹת בַּמִּקְוֶה הַכֹּל עַד זְמַן כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת, וְלֹא אַחֲרֵי כֵן. וְעָדִיף שֶׁתֹּאמַר לְבַעֲלָהּ שֶׁיַּדְלִיק נֵרוֹת שַׁבָּת בִּשְׁלִיחוּתָהּ, וְהִיא תַּחְפֹּף אוֹ תֵּלֵךְ לַמִּקְוֶה בְּצוּרָה שְׁלֵוָה וְלֹא בִּבְהִילוּת.

טְבִילָה בִּזְמַנִּים מְיֻחָדִים

כד. אֵין לָאִשָּׁה לִטְבֹּל בְּלֵיל-תִּשְׁעָה-בְּאָב וּבְלֵיל-יוֹם-הַכִּפּוּרִים, שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ יְכוֹלָה לְשַׁמֵּשׁ בָּהֶם[956]עי' ב"י סי' קצ"ז באורך.. אֲבָל בִּשְׁאָר צוֹמוֹת וּבְיָמִים-טוֹבִים מֻתָּר[957]שו"ע או"ח סי' תק"נ סעי' ב'..

כה. תִּשְׁעָה-בְּאָב שֶׁחָל בְּשַׁבָּת וְנִדְחָה לְיוֹם רִאשׁוֹן, יֵשׁ מַתִּירִים לִטְבֹּל וּלְשַׁמֵּשׁ בְּלֵיל שַׁבָּת, וְיֵשׁ אוֹסְרִים, וְנוֹהֲגִים לְהָקֵל בְּזוּגוֹת חֲשׁוּכֵי-יְלָדִים[958]עי' ד"ת ס"ק ו'.. וְעַיֵּן בְּפֶרֶק כ"ב סָעִיף י"ט[959]עי' סי' תקנ"ד סעי' י"ט וכה"ח שם ס"ק פ"ח..

כו. אִם הָאִשָּׁה אוֹ בַּעֲלָהּ אֲבֵלִים בְּתוֹךְ שִׁבְעָה יָמִים לַפְּטִירָה - אֲסוּרִים בְּתַשְׁמִישׁ וּמֻתָּרִים בִּשְׁאָר קִרְבוֹת חוּץ מֵחִבּוּק וְנִשּׁוּק[960]שו"ע יו"ד סי' שפ"ג סעי' א'.. לָכֵן, אִשָּׁה אֲבֵלָה לֹא

תִּטְבֹּל בְּתוֹךְ שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלָהּ, כִּי אֲסוּרָה הִיא בְּרִחִיצָה, וְאָסוּר לָהּ לְשַׁמֵּשׁ[961]שו"ע יו"ד סי' שפ"א סעי' ה'.. אֲבָל אִם בַּעֲלָהּ אָבֵל וְהִיא אֵינָהּ אֲבֵלָה - יְכוֹלָה לִטְבֹּל בְּתוֹךְ שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלָהּ וּלְבָרֵךְ עַל טְבִילָתָהּ זוֹ, כֵּיוָן שֶׁאֵינָם אֲסוּרִים בִּשְׁאָר קְרֵבוֹת, אִם אֵינָהּ נִדָּה, אַךְ לֹא תִּטְבֹּל אָז בְּלֵיל-שַׁבָּת. (אֲבֵלוּת דְּחוּיָה בֶּחָג דֵּינָהּ כַּאֲבֵלוּת רְגִילָה לְעִנְיַן תַּשְׁמִישׁ).

פֶּרֶק יח - הַטְּבִילָה דֶּרֶךְ הַטְּבִילָה

א. לִפְנֵי שֶׁהָאִשָּׁה נִכְנֶסֶת לַמִּקְוֶה, תִּבְדֹּק עַצְמָהּ בִּרְאִיָּה וּבְמִשּׁוּשׁ אִם אֵין עָלֶיהָ דָּבָר הַחוֹצֵץ[962]שו"ע סי' קצ"ט סעי' א', ובא"ח ש"ש שמיני י"ב.. וְתִכָּנֵס לַמִּקְוֶה וְתִטְבֹּל בְּכָפְיָפָה מְעַט, כְּפִי שֶׁיִּבְאַר לְקַמָּן, כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעוּ הַמַּיִם לְכָל הַמְּקוֹמוֹת בְּגוּפָהּ. וְתוֹצִיא אֶת רֹאשָׁהּ מֵהַמַּיִם, וְאִם הֵם צָלוּלִים תְּעַרְבֵּב אוֹתָם בְּיָדֶיהָ שֶׁלֹּא תִּרְאֶה עֶרְוָתָהּ, וּתְכַסֶּה רֹאשָׁהּ וּתְבָרֵךְ: "בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל הַטְּבִילָה"[963]שו"ע סי' ר' ונו"כ שם. ועי' ארץ החיים סי' ר'., וְתִטְבֹּל פַּעַם נוֹסֶפֶת בְּכָפְיָפָה, כְּדִלְקַמָּן.

יֵשׁ הַנּוֹהֲגוֹת לְבָרֵךְ מִחוּץ לַמִּקְוֶה, וְעוֹטְפוֹת עַצְמָן בְּחָלוּק קֹדֶם הַבְּרָכָה. וְנָשִׁים אֵלּוּ צְרִיכוֹת לְהַקְפִּיד שֶׁלֹּא לְדַבֵּר, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַפְסִיק הַפְסָקָה מְרֻבָּה בֵּין הַבְּרָכָה לַטְּבִילָה.

ב. שְׁתֵּי טְבִילוֹת עַל שׁוּם מָה? כְּדֵי שֶׁבַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה שֶׁתִּכָּנֵס לַמִּקְוֶה, יִכָּנְסוּ הַמַּיִם לְכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבְּגוּפָהּ, הַמְקֻפָּלִים וְהַנִּסְתָּרִים, וּבַפַּעַם הַשְּׁנִיָּה כְּשֶׁתִּטְבֹּל, יִהְיֶה כָּל גּוּפָהּ מְכֻסֶּה בַּמַּיִם[964]שיורי ברכה סי' ר' סעי' ב', טהרת ישראל סי' קצ"ח ס"ק קכ"ג, חקרי לב יו"ד ח"ב סל"א.. דֶּרֶךְ זוֹ בַּטְּבִילָה טוֹבָה גַּם לַנּוֹהֲגוֹת כַּשֻּׁלְחָן-עָרוּךְ וְגַם לַנּוֹהֲגוֹת כָּרְמַ"א.

ג. יֵשׁ נָשִׁים שֶׁנּוֹהֲגוֹת לוֹמַר: "לְשֵׁם יִחוּד" קֹדֶם כְּנִיסָתָן לַמִּקְוֶה, הַמּוֹפִיעַ בְּ"לְשׁוֹן חֲכָמִים" ח"ב סי' כ"ג.

ד. יֵשׁ הַנּוֹהֲגוֹת לִטְבֹּל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים[965]בא"ח ש"ש שמיני י"ט, טהרת ישראל סי' ר' ס"ק ה', ומקורו מספר חסידים סי' שצ"ד.. וְיֵשׁ שֶׁבַע פְּעָמִים[966]מעשה אליהו עמוד קכ"ג אות כ"ט.. וְאֵין זֶה מְעַכֵּב. וְכָל אַחַת תְּנַהֵג כְּמִנְהַג בֵּיתָהּ. וְאִם אֵין לָהּ מִנְהָג קָבוּעַ, תִּטְבֹּל שְׁתֵּי פְּעָמִים, כְּדִלְעֵיל.

ה. כַּלָּה כְּשֶׁמַּתְחִילָה לִטְבֹּל, תַּחְשֹׁב שֶׁאֵין הִיא מְקַבֶּלֶת כְּנֶדֶר אוֹ כְּמִנְהָג לִטְבֹּל שְׁתַּיִם, שָׁלֹשׁ אוֹ שֶׁבַע טְבִילוֹת, כְּדֵי שֶׁאִם פַּעַם יִקְשֶׁה עָלֶיהָ לִטְבֹּל מִסְפַּר פְּעָמִים, אוֹ אִם תִּרְצֶה לְבַטֵּל מִנְהָג זֶה, לֹא יְהֵא הַמִּנְהָג כְּנֶדֶר, וְתוּכַל לְבַטְּלוֹ לְלֹא הַתָּרַת-נְדָרִים[967]עי' שו"ע יו"ד סי' רי"ד סעי' א'..

ו. אִשָּׁה שֶׁטּוֹבֶלֶת פַּעַם אַחַת, מֻחֶמֶת מַחֲלָה, אוֹ סִבָּה אַחֶרֶת, תְּבָרֵךְ קֹדֶם הַטְּבִילָה[968]שו"ע סי' ר"..

ז. יֵשׁ כַּלּוֹת שֶׁנּוֹהֲגוֹת לְבָרֵךְ 'שֶׁהֶחֱיָנוּ' כְּשֶׁטּוֹבְלוֹת בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה, וְיֵשׁ שֶׁמּוֹחִים כְּנֶגֶד זֶה, מֵחֲשַׁשׁ בְּרָכָה לְבַטָּלָה, לָכֵן לֹא תְּבָרֵכְנָה[969]עי' שו"ע יו"ד סי' כ"ח סעי' ב' ונו"כ שם, וברכי יוסף סי' ר' ודרכי תשובה סי' ר' ס"ק ב', ועי' אורח משפט סי' מ"ז..

צוּרַת הַטְּבִילָה

ח. לֹא תִּטְבֹּל בְּקוֹמָה זְקוּפָה, מִפְּנֵי שֵׁשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁמִּסְתַּתְּרִים בָּהּ בְּעֵת הֱיוֹתָהּ זְקוּפָה. כְּמוֹ כֵן לֹא תִּטְבֹּל בִּשְׁחִיָּה מְרֻבָּה, עַד שֶׁיִּדְּבְקוּ סְתָרֶיהָ זֶה בָּזֶה. אֶלָּא שׁוֹחָה מְעַט, כְּאִשָּׁה הָעוֹמֶדֶת לְיַד שֻׁלְחָן וּמִתְכּוֹפֶפֶת קִמְעָא כְּדֵי לַעֲרֹךְ עָלָיו בָּצֵק וְכַדּוֹמֶה, וְתַרְחִיק מְעַט אֶת רַגְלֶיהָ זוֹ מִזּוֹ שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה צְמוּדוֹת, וְכֵן אֶת יָדֶיהָ מִגּוּפָהּ. אַךְ אֵין לָהּ לְהַרְחִיק אֶת יָדֶיהָ יוֹתֵר מִדַּי, וְכֵן לֹא לְהַרְחִיק אֶת רַגְלֶיהָ יוֹתֵר מִדַּי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִוָּצְרוּ קְפָלִים מֻסְתָּרִים בְּמִקּוֹמוֹת אֲחֵרִים, אֶלָּא תַּרְחִיקֵן כְּדֶרֶךְ שֶׁהִיא מַרְחִיקָתָן בִּשְׁעַת הֲלִיכָתָהּ[970]שו"ע סי' קצ"ח סעי' ל"ה, בא"ח ש"ש שמיני ט"ו..

ט. אֵין הָאִשָּׁה צְרִיכָה לִפְתֹּחַ אֶת פִּיהָ כְּדֵי שֶׁיִּכָּנְסוּ בְּתוֹכוֹ הַמַּיִם, כֵּיוָן שֶׁהוּא נִקְרָא "בֵּית-הַסְּתָרִים", וּבֵית-הַסְּתָרִים אֵינוֹ צָרִיךְ שֶׁיָּבוֹאוּ לְתוֹכוֹ הַמַּיִם, אֶלָּא מַסְפִּיק שֶׁיִּהְיֶה רָאוּי לְבִיאַת מַיִם. וְהוּא-הַדִּין בְּבֵית-הַשֶּׁחִי אוֹ בְּקִפְלֵי-בָּשָׂר טְבָעִיִּים שֶׁבָּהּ אוֹ בְּבֵית-הָעֶרְוָה אוֹ בְּתוֹךְ הָעֵינַיִם וְכַדּוֹמֶה. לָכֵן גַּם אֵינָהּ צְרִיכָה לִפְתֹּחַ אֶת עֵינֶיהָ בִּשְׁעַת הַטְּבִילָה.

י. כְּשֶׁסּוֹגֶרֶת אוֹ פּוֹתַחַת אֶת פִּיהָ וְאֶת עֵינֶיהָ, לֹא תִּסְגֹּר וְלֹא תִּפְתַּח יוֹתֵר מִדַּי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִוָּצְרוּ קְמָטִים בִּלְתִּי טִבְעִיִּים אוֹ מְקוֹמוֹת שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ בָּהֶם הַמַּיִם[971]שו"ע סעי' ל"ח-ל"ט.. וְאִם סָגְרָה עֵינֶיהָ בְּיוֹתֵר אוֹ פָּתְחָה עֵינֶיהָ בְּיוֹתֵר, וְכֵן אִם סָגְרָה פִּיהָ בְּחָזְקָה, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה. וְכֵן אִם לֹא טָבְלָה בְּכָפְיָּה כְּדִלְעֵיל, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁלֹּא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה[972]עי' שו"ע סעי' ל"ה, ל"ח, ל"ט וביאור הגר"א ס"ק מ"ד, ועי' ב"י שם.. לָכֵן בְּמִקְרִים אֵלּוּ - אִם הִיא נִמְצֵאת עֲדַיִן בַּמִּקְוֶה, תַּחֲזֹר וְתִטְבֹּל. וְאִם כְּבָר הָלְכָה לְבֵיתָהּ - אִם טָבְלָה פַּעֲמַיִם כְּפִי שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל, אֵינָהּ צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל[973]עי' ט"ז ס"ק ל"ח.; וְאִם טָבְלָה פַּעַם אַחַת בִּלְבַד, תַּחֲזֹר וְתִטְבֹּל. וְאִם שִׁמְּשָׁה כְּבָר עִם בַּעֲלָהּ, תִּשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם.

יא. אֵין הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְהַגְבִּיהַּ רַגְלֶיהָ מֵהַקַּרְקַע בְּעֵת הַטְּבִילָה, וְאַף אֵין רָאוּי לַעֲשׂוֹת כֵּן שֶׁלֹּא לְצָרֵךְ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִוָּצְרוּ קְמָטִים בִּבְרָכֶיהָ. אֲבָל אִם קַרְקַע הַמִּקְוֶה מְלֵאָה בֹּץ אוֹ קֶיסָמִים וְכַדּוֹמֶה - תַּגְבִּיהַּ מְעַט אֶת רַגְלֶיהָ מֵהַקַּרְקַע, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ וְיִדָּבְקוּ לִכְלוּכִים

בֵּין אֶצְבְּעוֹתֶיהָ וְיִחְצְצוּ[974]שו"ע סעי' ל', טהרת ישראל שם ס"ק ק"ב., אַךְ תִּזָּהֵר שֶׁלֹּא תַּגְבִּיהֵן יוֹתֵר מִדַּי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְוָצְרוּ קְמָטִים בְּבְרְכֶיהָ וְכַדּוֹמֶה.

יב. מְקֻוֶּה שֶׁיֵּשׁ בְּקַרְקָעִיתוֹ בֹּץ דָּבִיק אוֹ זֶפֶת וְטִיט הַנִּדְבָּקִים לָרַגְלֶיהָ, לֹא תִּטְבֹּל בּוֹ[975]שו"ע סעי' ל', ל"ג..

יג. צְרִיכָה הָאִשָּׁה לְהַקְפִּיד שֶׁלֹּא תִּשָּׁאֵר שַׂעֲרָה אַחַת מִחוּץ לַמַּיִם בְּעֵת הַטְּבִילָה. וְכֵיוָן שֶׁקָּשֶׁה לָהּ לְהַקְפִּיד עַל כָּךְ בְּעֵת הַטְּבִילָה - צְרִיךְ שֶׁאִשָּׁה אַחֶרֶת תַּעֲמֹד מֵעַל הַמְּקֻוֶּה וְתַקְפִּיד שֶׁכָּל שַׂעֲרוֹתֶיהָ תִּכָּנְסָנָה לְתוֹךְ הַמַּיִם. וּצְרִיכָה אִשָּׁה זוֹ לִהְיוֹת יְהוּדִיָּה וּגְדוֹלָה מִבַּת שְׁתֵּים-עֶשְׂרֵה שָׁנִים וְיוֹם אֶחָד. וְאִם אֵין אִשָּׁה שֶׁתַּעֲמֹד עַל גַּבָּהּ וְתַשְׁגִּיחַ עָלֶיהָ – תִּקְשֹׁר עַל רֹאשָׁהּ בֶּגֶד אוֹ חוּטִים בִּרְפְיוֹן, שֶׁלֹּא יִמְנְעוּ מֵהַמַּיִם לְהַגִּיעַ לַשֵּׂעָר, וְתִטְבֹּל[976]שו"ע סעי' מ'..

יד. אַחַר הַטְּבִילָה יֵשׁ אוֹסְרִים לְאִשָּׁה לִשְׁטֹף עַצְמָהּ בְּמִקְלַחַת כָּל עוֹד הִיא נִמְצֵאת בַּמְּקֻוֶּה. אֲבָל בְּבֵיתָהּ מֻתָּר[977]עי' שבת י"ד ע"א, גיטין ט"ז ע"א, ורש"י שם, רמ"א סי' ר"א סעי' ע"ה. ועי' בהגר"א שם ס"ק קכ"ז. בא"ח ש"ש שמיני י"ח ותצוה י'..

דְּבָרִים הַמְעַכְּבִים בַּטְּבִילָה

טו. נָתְנָה שְׂעָרָהּ בְּפִיהָ, אוֹ סָגְרָה אֶת יָדָהּ בְּחָזְקָה, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ בְּתוֹכָהּ מַיִם - לֹא עָלְתָה לָהּ טְבִילָה[978]שו"ע סעי' כ"ז..

טז. לֹא תֹּאחַז חֲבֶרְתָּהּ בְּיָדָהּ בִּשְׁעַת טְבִילָה. וְאִם יֵשׁ צֹרֶךְ בְּכָךְ, בְּגַלַּל שֶׁהִיא חֲלָשָׁה אוֹ שֶׁהִיא פּוֹחֶדֶת לִטְבֹּל - תֹּאחַז בָּהּ חֲבֶרְתָּהּ בְּרִפְיוֹן, כְּדֵי שֶׁיָּבֹאוּ הַמַּיִם בְּמָקוֹם אַחְיַז יָדֶיהָ, לְאַחַר שֶׁתַּדִּיחַ אֶת יָדֶיהָ תְּחִלָּה בְּמֵי הַמְּקֻוֶּה[979]שו"ע סעי' כ"ח..

יז. בְּמְקֻוֶּה הַגָּבוֹהַּ מִקּוֹמָתָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה אֵין לָהּ לַעֲמֹד עַל כִּסֵּא וְכַדּוֹמֶה, וְאַף בְּדִיעֲבַד, אִם טָבְלָה, צְרִיכָה לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל. לָכֵן תַּעֲמֹד עַל הַמַּדְרֵגָה הָרִחְבָה הַבְּנוּיָה לִכְּנֵי קַרְקָעִית הַמְּקֻוֶּה, וְשָׁם תִּטְבֹּל. וְאִם מַדְרֵגָה זוֹ נְמוּכָה מִדַּי בִּשְׁבִילָהּ - תַּעֲמֹד עַל הַמַּדְרֵגוֹת הַגְּבוֹהוֹת מִמֶּנָּה, וּבִלְבַד שֶׁרָחְבָן 32 ס"מ אוֹ יוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּפַחֵד שֶׁתִּפֹּל בִּשְׁעַת הַטְּבִילָה וְתִטְבֹּל שֶׁלֹּא כָּרָאוּי[980]שו"ע סעי' ל"א, טהרת ישראל ס"ק קי"ב.. וּבְדִיעֲבַד, אִם טָבְלָה עַל מַדְרֵגָה שֶׁרָחְבָּהּ פָּחוֹת מִ-32 ס"מ, וּבָרוּר לָהּ שֶׁטָּבְלָה כַּדִּין - עָלְתָה לָהּ הַטְּבִילָה[981]שו"ע סעי' ל"ד..

צְנִיעוּת בַּטְּבִילָה

יח. צְרִיכָה אִשָּׁה לִהְיוֹת צְנוּעָה בְּלֵיל-טְבִילָתָהּ, וְלֹא לְפָרְסֵם אֶת דְּבַר טְבִילָתָהּ אִם לֹא לְצֹרֶךְ גָּדוֹל. לָכֵן נָהֲגוּ הַנָּשִׁים לָלֶכֶת בְּהֶצְנֵעַ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁוּ בָּהֶן הַבְּרִיּוֹת. וְאִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ נוֹהֶגֶת כֵּן, עָלֶיהָ נֶאֱמַר: "אָרוּר שׁוֹכֵב עִם בְּהֵמָה"[982]רמ"א סעי' מ"ח..

יט. אִשָּׁה שֶׁמִּתְאָרַחַת אֵצֶל אֲחֵרִים וְחוֹשֶׁשֶׁת שֶׁיִּרְגִּישׁוּ בִּטְבִילָתָהּ – לֹא תִּטְבֹּל בְּאוֹתוֹ עֶרֶב, אֶלָּא תַּמְתִּין לְיוֹם אַחֵר.

כ. אִשָּׁה שֶׁיּוֹדַעַת בַּחֲבֶרְתָּהּ שֶׁטְּבָלָה, שֶׁפְּנָשַׁתָּה בַּמִּקְוֶה וְכַדּוֹמֶה – לֹא תְּפַרְסֵם דָּבָר זֶה, אַף לֹא לְבַעֲלָהּ. וְהוּא הַדִּין בְּאִישׁ הַיּוֹדֵעַ בִּטְבִילַת אִשְׁתּוֹ אוֹ אִשָּׁה אַחֶרֶת, לֹא יְפַרְסֵם דָּבָר זֶה, אַף לֹא לְאִשְׁתּוֹ.

כא. אַף-עַל-פִּי שֶׁאָסוּר לְפַרְסֵם אֶת דְּבַר הַטְּבִילָה - בְּמָקוֹם שֶׁאֵין אִשָּׁה בַּמִּקְוֶה, יֵשׁ לָאִשָּׁה הַטּוֹבֶלֶת לְקַחַת עִמָּהּ אִשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁתִּבְדֹּק שֶׁלֹּא יֵצְאוּ שַׂעֲרוֹתֶיהָ לַחוּץ, וְאֵין בְּכָךְ חֹסֶר צְנִיעוּת[983]עי' רש"י עירובין נ"ה ע"ב..

כב. יֵשׁ לְאִשָּׁה הַיּוֹצֵאת מֵהַטְּבִילָה לְהִזָּהֵר וְלִפְגֹּשׁ תְּחִלָּה בַּחֲבֶרְתָּהּ אוֹ בְּבַעֲלָהּ, וְלֹא בְּגוֹי אוֹ בְּדָבָר טָמֵא21.

כג. תְּיַחֵד הָאִשָּׁה אֶת מַחְשְׁבוֹתֶיהָ בִּזְמַן הַטְּבִילָה לְהִטָּהֵר וּלְהִזְדַּכֵּךְ גַּם בְּגוּפָהּ וְגַם בְּנַפְשָׁהּ, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה טְהוֹרָה לְבַעֲלָהּ, וּכְדֵי שֶׁיְּקִימוּ דּוֹר יְשָׁרִים מְבֹרָךְ. וְתִתְקַשֵּׁט וְתִתְיַפֶּה לְבַעֲלָהּ, כְּדֵי שֶׁיִּרְבּוּ בֵּינֵיהֶם הָאַהֲבָה וְהָאַחֲוָה, הַשָּׁלוֹם וְהָרֵעוּת[984]כאשתו של אבא חלקיה, תענית כ"ג ע"ב.. וְתִזָּהֵר שֶׁלֹּא לָבוֹא בְּלַיְלָה זֶה לִידֵי כַּעַס אוֹ רֹגֶז, אֶלָּא תַּעֲבִיר עַל מִדּוֹתֶיהָ.

כד. רָאוּי לִלְמֹד בְּיַחַד בְּיוֹם טְבִילָתָהּ אִגֶּרֶת-הַקֹּדֶשׁ לָרַמְבַּ"ן, אוֹ שַׁעַר-הַקְּדֻשָּׁה לָרַאֲבַ"ד, אוֹ שְׁאָר דְּבָרִים הַמַּרְבִּים קְדֻשָּׁה. וּמִתּוֹךְ קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וְאַהֲבָה שְׁתֵּיהֶיְנָה בֵּינֵיהֶם, תִּשְׁרֶה גַּם הַשְּׁכִינָה בֵּינֵיהֶם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל[985]סוטה י"ז ע"א.: "אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ - שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶן, לֹא זָכוּ - אֵשׁ אוֹכַלְתַּן". וְלֵאָה, שֶׁרָצְתָה אֶת יַעֲקֹב אָבִינוּ - זָכְתָה לְהַשְׁלִים אֶת שְׁנֵים-עָשָׂר הַשְּׁבָטִים שֶׁמֵּהֶם הוּקַם עַם יִשְׂרָאֵל, וְזָכְתָה לְהָקִים בָּנִים שֶׁאָפְלוּ בְּדוֹרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה לֹא הָיוּ כְּמוֹתָם[986]עירובין ק' ע"ב..

דִּינֵי הַמִּקְוֶה

כה. אֵין הָאִשָּׁה עוֹלָה מִטֻּמְאָתָהּ בִּרְחִיצָה בְּמֶרְחָץ אוֹ בְּבֵרֵכָה אוֹ בְּאַמְבַּטְיָה, וַאֲפִלּוּ עָלוּ עָלֶיהָ כָּל מֵימוֹת שֶׁבָּעוֹלָם עֲדַיִן הִיא טְמֵאָה וְהַבָּא עָלֶיהָ חַיָּב כָּרֵת, עַד שֶׁתִּטְבֹּל כָּל גּוּפָהּ בְּמֵי מִקְוֶה אוֹ בְּמַעְיָן מַיִם חַיִּים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם אַרְבָּעִים סְאָה[987]רמב"ם הל' איסורי ביאה פי"א ה' ט"ז, שו"ע ס' ר"א סע' א'..

כו. מֵי הַמִּקְוֶה צְרִיכִים לִהְיוֹת מַיִם עוֹמְדִים. וְאִם יֵשׁ בַּמִּקְוֶה סֶדֶק וְכַדּוֹמֶה, שֶׁדַּרְכּוֹ מְחַלְחֲלִים הַמַּיִם הַחוּצָה - הַמִּקְוֶה פָּסוּל. לָכֵן אִשָּׁה שֶׁטּוֹבֶלֶת בַּמִּקְוֶה וְחוֹשֶׁשֶׁת שֶׁהַמַּיִם נוֹזְלִים וּמְחַלְחֲלִים - צְרִיכָה לְהַעְיִר לְכָךְ אֶת תְּשׁוּמֶת-לִבָּם שֶׁל הַבַּלָּנִית אוֹ שֶׁל רַב הַמָּקוֹם[988]שו"ע סי' ר"א סע' ב'..

כז. מְקוֶה שֶׁקַּרְקָעִיתוֹ בּוֹצִית - יֵשׁ בּוֹ חֲשַׁשׁ חֲצִיצָה. לָכֵן עָדִיף לִטְבֹּל בְּמְקוֶה מְרֻצָּף[989]שו"ע סי' קצ"ח סעי' ל"ג..

כח. מֵי הַמְּקוֶה צְרִיכִים לְהַגִּיעַ לְפָחוֹת עַד כְּ-30 ס"מ מֵעַל טַבּוּרָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּצְטָרֵךְ לְהִתְכּוֹפֵף יָתֵר עַל הַמִּדָּה בְּעֵת טְבִילָתָהּ. וּבְדִיעֲבַד, אֵין זֶה מְעַכֵּב[990]שו"ע סי' קצ"ח סעי' ל"ו-ל"ז..

כט. אֶפְשָׁר לִטְבֹּל בְּמַעְיָן אוֹ בַּיָּם בִּשְׁעַת הַצֹּרֶךְ, אַךְ רָאוּי שֶׁתִּתְיַעֵץ קֹדֶם לָכֵן עִם רַב.

ל. כְּשֶׁטּוֹבֶלֶת בְּמַעְיָן אוֹ בַּיָּם, צְרִיכָה לְהַקְפִּיד עַל הַדְּבָרִים הַבָּאִים:

א שֶׁלֹּא יִדְבַּק בֵּין בְּרִגְלֶיהָ בִּשְׁעַת טְבִילָה[991]שו"ע סי' קצ"ח סעי' ל"ג..

ב שֶׁלֹּא יִהְיֶה עָלֶיהָ בֶּגֶד-יָם, שֶׁבְּדֶרֶךְ-כְּלָל הוּא מְהֻדָּק וְחוֹצֵץ, אֶלָּא בֶּגֶד רָחָב בִּלְבַד[992]שו"ע סי' קצ"ח סעי' מ"ו וש"ך שם..

ג שֶׁלֹּא יִהְיוּ בַּסְּבִיבָה אֲנָשִׁים, שֶׁתִּפָּחֵד שֶׁיִּרְאוּהָ וְתִטְבֹּל שֶׁלֹּא כָּרָאוּי[993]שו"ע סי' קצ"ח סעי' ל"ד..

ד שֶׁתַּעֲמֹד מֵעֶלֶיהָ אִשָּׁה שֶׁתִּרְאֶה שֶׁכָּל שַׂעֲרוֹתֶיהָ נִכְנָסוּ לְתוֹךְ הַמַּיִם[994]שו"ע סי' קצ"ח סעי' מ'..

ה שֶׁגֹּבַהּ הַמַּיִם יִהְיֶה כְּ-30 ס"מ מֵעַל טַבּוּרָהּ, אוֹ שֶׁתִּטְבֹּל בִּשְׁכִיבָה, וְלֹא בִּכְפִיפָה מְרֻבָּה[995]שו"ע סי' קצ"ח סעי' ל"ו-ל"ז..

חֵלֶק ג - הִלְכוֹת צְנִיעוּת

פֶּרֶק יט - הַקְדָּמָה לְהִלְכוֹת צְנִיעוּת

כְּלָלִי

א. "דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֲדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדֹשִׁים תִּהְיוּ, כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם"[996]ויקרא י"ט, ב'.. וּ'קְדֹשִׁים תִּהְיוּ' הֵינוּ שֶׁפְּרוּשִׁים תִּהְיוּ[997]רש"י שם..

וְלֹא רַק מִן הָעֲרָיוֹת הֲאֲסוּרוֹת תִּהְיוּ פְּרוּשִׁים, אֶלָּא גַּם בַּמֻּתָּרוֹת לֹא נָתְנָה הַתּוֹרָה לְבַעַל-הַתַּאֲוָה מָקוֹם לִהְיוֹת שָׁטוּף בְּזִמָּה וְלִהְיוֹת נָבָל בִּרְשׁוּת הַתּוֹרָה. וְלֹא זוֹ בִּלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיֶה אָדָם נָבָל צִוְּתָה הַתּוֹרָה "קְדֹשִׁים תִּהְיוּ", אֶלָּא שֶׁעִם הִתְקַדְּשׁוּתוֹ בְּמַעֲשִׂים אֵלּוּ יִזְכֶּה לְדָבְקָה בַּה', "כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם"[998]ע"פ רמב"ן ריש פרשת קדושים..

וְאַף-עַל-פִּי שֶׁנִּרְאֵית מִצְוָה-הַבָּטָחָה זוֹ כִּדְחוּקָה לְהַשָּׂגָה – מַבְטִיחָה הַתּוֹרָה לְכָל הָעָם שֶׁיִּקְדְּשׁוּ עַצְמָם מִלְּמַטָּה, וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא יַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם שֶׁפַע שֶׁל קְדֻשָּׁה, "כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם".

וְאִם יִשְׁאַל אָדָם: אַחַר שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא לְהִדָּבֵק בְּאִשָּׁה, כַּכָּתוּב "וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד"[999]בראשית ב', כ"ה., וְצִוָּנוּ לִפְרוֹת וְלִרְבּוֹת, אִם-כֵּן אֵיךְ יִגְבַּר עַל הַתַּאֲוָה הַקְּבוּעָה בְּנַפְשׁוֹ, תַּאֲוָה הַשּׁוֹלֶטֶת עַל הָרַצּוֹן? אֵיךְ יְקֻדַּשׁ עַצְמוֹ מִתַּאֲוָה זוֹ? לָכֵן בָּאָה הַתּוֹרָה וְאָמְרָה "קְדֹשִׁים תִּהְיוּ", שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה הָאָדָם אֶת מַעֲשֵׂהוּ לְהַשְׁלִים תַּאֲוַת עַצְמוֹ, אֶלָּא יַעֲשֶׂה הַדָּבָר בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה כְּמִי שֶׁמִּתְעַטֵּף בְּציצִית וּמֵנִיחַ תְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ וּבִזְרוֹעוֹ. וְאִם יֹאמַר אָדָם: אֵיךְ נַכְחִישׁ אֶת הַהַרְגָּשָׁה הַטִּבְעִית הַמִּתְעוֹרֶרֶת בְּכָל אֶחָד בְּהִתְקָרְבוֹ לְאִשְׁתּוֹ, הַרְגָּשָׁה הַמְעוֹרֶרֶת אֶת כָּל הַחוּשִׁים וְכוֹבֶשֶׁת אֶת הַמַּחֲשָׁבָה? לָכֵן אָמַר "כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", וּפֵרוּשׁוֹ: כִּי כָּל הָעוֹשֶׂה מִצְוָה אַחַת - שָׁם הוי"ה בָּרוּךְ-הוּא שׁוֹרֶה עָלָיו. לָכֵן בְּתֵבַת "מִצְוָה" רָמוּז שֵׁם הוי"ה (מ"צ הוא י"ה בְּא"ת ב"ש, וְעִם ו"ה הוּא הוי"ה), שֶׁתְּחִלַּת גִּלּוּי שֵׁם ה' מֵהַנִּסְתָּר נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי הָאָדָם, וּבְסוֹפוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מְסַיְּעוֹ וּמַמְשִׁיךְ גִּלּוּיוֹ בָּאָדָם; כֵּן הַדָּבָר גַּם בְּמִצְוָה זוֹ, שֶׁהָעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה זֶה לְשֵׁם מִצְוָה - אֵין דָּבָר רָע מִשְׁתַּלְשֵׁל מֵהַמַּעֲשֶׂה, וְאֵין בְּהִתְעוֹרְרוּתוֹ זוֹ שֶׁלְּשֵׁם מִצְוָה דָּבָר רָע, אַדְרַבָּא, מְקַיֵּם הוּא בְּכָךְ מִצְוָה, כֵּיוָן שֶׁאֵין הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַמַּעֲשֶׂה לְהַשְׁלִים תַּאֲוַת עַצְמוֹ, אֶלָּא לְקַיֵּם צִוּוּי הַבּוֹרֵא שֶׁצִּוָּנוּ לִפְרוֹת וּלְרַבּוֹת עוֹנָה[1000]ע"פ אור החיים הקדוש ריש פרשת קדושים., וְהִתְעוֹרְרוּת זוֹ קְדֻשָּׁה יֵשׁ בָּהּ[1001]עי' בראשית רבה פרק ח' ט'.. וּבְזֹאת שֶׁאָדָם מִתְחַבֵּר לְאִשְׁתּוֹ בִּקְדֻשָּׁה, שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם[1002]סוטה י"ז ע"א, מסכת כלה רבה פ"א.. וְעַל דַּרְגָּה זוֹ שֶׁל קְדֻשָּׁה מַבְטִיחָה הַתּוֹרָה לְכָל עַם-יִשְׂרָאֵל "קְדֹשִׁים תִּהְיוּ".

ב. אַךְ כְּדֵי לְהַגִּיעַ לַדַּרְגָּה הַזּוֹ, צָרִיךְ הָאָדָם לַעֲלוֹת אַט-אַט בְּמַעֲלוֹת הַקְּדֻשָּׁה, וּלְהִזָּהֵר שֶׁלֹּא "יִתְקַדֵּשׁ" בְּמַעֲשֶׂה חֲסִידוּת וּפְרִישׁוּת שֶׁהוּא רְשׁוּת, וְיִבָּטֵל מִצְוֹת שֶׁהוּא מְחֻיָּב בָּהֶן מֵהַתּוֹרָה, אוֹ שֶׁיַּגִּיעַ לְהוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה שֶׁהִיא עֲבֵרָה חֲמוּרָה בְּיוֹתֵר[1003]שו"ע אה"ע סי' כ"ג.. וְעַל כְּגוֹן זֶה אָמְרוּ: "וְלֹא עַם הָאָרֶץ חָסִיד"[1004]אבות פ"ב ה'.. וּמִצְוָה לְהִתְרַחֵק מֵאָדָם כָּזֶה, שֶׁלֹּא יִלְמְדוּ מִמַּעֲשָׂיו[1005]שבת ס"ג ע"א ורש"י שם..

הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁחַיָּב בָּהּ הִיא "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ"[1006]ויקרא י"ט, י"ח., הַכָּתוּבָה בְּפָרָשַׁת קְדֹשִׁים, וְהַשַּׁיֶּכֶת בִּמְיֻחָד בְּאִשְׁתּוֹ[1007]ויקרא י"ט, י"ח, וקדושין מ"א ע"א.. וְאָמַר הָאָר"י הַקָּדוֹשׁ ז"ל, שֶׁאִם יֹאהַב אוֹתָהּ כִּגּוּפוֹ, יְקַיֵּם מִצְוַת "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ" שֶׁבָּהּ נִכְלֶלֶת כָּל הַתּוֹרָה[1008]האר"י ז"ל בליקוטים פרשת עקב, על הפסוק "ויענך"..

וּמְחֻיָּב הוּא לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּדִבְרֵי-מִצְוָה (תַּשְׁמִישׁ) בְּעוֹנָתָהּ, וַאֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת עוֹנָתָהּ, אִם הִיא מִתְאַוָּה לוֹ[1009]פסחים ע"ב ע"ב, ורש"י שם.. וְחִיּוּב זֶה הוּא מִדְּאוֹרַיְתָא, שֶׁנֶּאֱמַר "שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע"[1010]שמות כ"א, י'. (וְעַיֵּן לְקַמָּן מָה הֵם גְּדָרֵי חִיּוּב עוֹנָה). וְהַמּוֹנֵעַ תַּשְׁמִישׁ מֵאִשְׁתּוֹ כְּדֵי לְצַעֲרָהּ[1011]שו"ע אה"ע סי' ע"ו סעי'

י"א.. עוֹבֵר אִסּוּר מִדְּאוֹרַיְתָא. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאַף אִם אֵינוֹ מִתְכַּוֵּן לְצַעֲרָהּ עוֹבֵר אִסּוּר מֵהַתּוֹרָה[1012]באר היטב שם.. וּלְכוֹלֵי עָלְמָא עוֹבֵר אִסּוּר מִדְּרַבָּנָן, "שֶׁאֵין הֵיא כִּשְׁבוּיָה אֲצָלוֹ לִמְנַע תַּעֲנוּגוֹתֶיהָ", שֶׁהֲרֵי אֵינָהּ יְכוֹלָה לְסַפֵּק רְצוֹנָהּ זֶה מִמָּקוֹם אַחֵר[1013]ברכת נצי"ב על המכילתא, שמות כ"א, י'..

וּבַשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה לְנִשּׂוּאָיו חָלָה עָלָיו חוֹבָה מְיֻחֶדֶת לְשַׂמְּחָהּ, דִּכְתִיב: "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת, וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקָח"[1014]דברים כ"ד, ה'..

וּמִכְּיוָן שֶׁנִּתְנָה פָּרָשַׁת קְדֵשִׁים בְּהַקְהֵל[1015]רש"י תחילת פרשת קדושים. וְהִצְטַוּוּ בָּהּ "כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", וְאֵין דֵּעוֹתֵיהֶם וּמַדְרֵגוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי-הָאָדָם שָׁווֹת – נָתְנוּ חֲכָמִים מַדְרֵגוֹת שֶׁיַּעֲלֶה בָּהֶן אֶל הַקֹּדֶשׁ, וּמֵהַדְּבָרִים הַבְּסִיסִיִּים שֶׁמְּחַיֵּב בָּהֶם יַעֲלֶה בְּבִטְחָה וְיַעֲשֶׂה אֶת הַדְּבָרִים שֶׁרָאוּי לַעֲשׂוֹתָם עַד מַדְרֵגוֹת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנוֹת, כַּאֲשֶׁר אֵין מַדְרֵגוֹת הַקְּדֻשָּׁה שֶׁעָלָה אֲלֵיהֶן פּוֹגְעוֹת בַּחִיּוּבִים הַפְּשׁוּטִים שֶׁחַיָּב לְאִשְׁתּוֹ, וְאֵין הֵן מַפְרִיעוֹת אוֹתוֹ מִצְּדָדִים אֲחֵרִים. וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁפֵּרֵשׁ מִן הָעוֹלָם וְלֹא הָיְתָה פְּרִישָׁתוֹ קָשָׁה עַל אוֹהֲבָיו[1016]חובות הלבבות שער הפרישות פרק ה'.. וְעַד כַּמָּה קָשֶׁה דָּבָר זֶה מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא עַל רַב רְחוּמִי, שֶׁהָיָה לוֹמֵד תּוֹרָה לִפְנֵי רָבָא, וְהָיָה בָּא לְבֵיתוֹ כָּל עֶרֶב-יוֹם-כִּפּוּר. פַּעַם אַחַת הִתְאַרֵךְ זְמַן לִמּוּדוֹ בְּעֶרֶב-יוֹם-כִּפּוּר, וְאִשְׁתּוֹ שֶׁצִּפְּתָה לְבוֹאוֹ חִכְּתָה וְקִוְּתָה וְדִמְּתָה בְּנַפְשָׁהּ כָּל רֶגַע "הִנֵּה הוּא בָּא", וּכְשֶׁאִחַר מִלְּהַגִּיעַ, הִצְטַעֲרָה וְיָרְדָה דִּמְעָה מֵעֵינֶיהָ. יָשַׁב רַב רְחוּמִי עַל גַּג בֵּית-הַמִּדְרָשׁ, וּמֵהַצַּעַר שֶׁהִצְטַעֲרָה נִשְׁבַּר גַּג בֵּית-הַמִּדְרָשׁ, וְנָפַל וּמֵת[1017]כתובות ס"ב ע"ב, ועי' שם עוד בענין זה..

לָכֵן יְקַפִּיד אָדָם לַעֲלוֹת בְּמַדְרֵגוֹת הַקְּדֻשָּׁה וְהַיִּרְאָה בְּיִחַד עִם אִשְׁתּוֹ, כְּדֵי שֶׁשְּׁנֵיהֶם יִשְׂמְחוּ, יִתְקַדְּשׁוּ וְיַעֲלוּ מַעְלָה מַעְלָה, וְלֹא יִתְקַדֵּשׁ וְיִפְרֹשׁ מִן הָעוֹלָם עַל חֶשְׁבּוֹן אִשְׁתּוֹ.

ג. קְדֻשָּׁה זוֹ שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ הָאָדָם, מִלְּבַד שֶׁמַּעֲלֶה הִיא אֶת הָאָדָם, מַשְׁפִּיעָה הִיא עַל מִדּוֹתֵיהֶם וּתְכוּנוֹתֵיהֶם שֶׁל בָּנָיו[1018]עי' באריכות באגרת הקודש לרמב"ן.. וְעַל כָּךְ מְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא: שָׁאֲלוּ אֶת אִמָּא שָׁלוֹם, אִשְׁתּוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲחוֹתוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל, מִפְּנֵי מָה בָּנַיִךְ יְפֵיפִין בְּיוֹתֵר? אָמְרָה לָהֶם: אֵינוֹ מְסַפֵּר (מְשַׁמֵּשׁ) עִמִּי לֹא בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה וְלֹא בְּסוֹף הַלַּיְלָה, אֶלָּא בְּחֲצוֹת הַלַּיְלָה (כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁמַע קוֹל אִשָּׁה אַחֶרֶת וְיַחְשֹׁב עָלֶיהָ, אֶלָּא יִתֵּן כָּל דַּעְתּוֹ בְּאִשְׁתּוֹ), וּכְשֶׁהוּא מְסַפֵּר (מְשַׁמֵּשׁ) מְנַלֶּה טֶפַח וּמְכַסֶּה טֶפַח וּמְשַׁמֵּשׁ בְּאֵימָה וְיִרְאָה מֻחֲמֶת גְּדֻלַּת הַשָּׁעָה שֶׁל יְצִירַת הָאָדָם[1019]נדרים כ' ע"א, ושם איתא "כמי שכפאו שד", אך משמעותו בימינו כחוסר רצון, ואילו כוונת הגמרא לפי הראשונים היא "בדחילו ורחימו" וכד'. (עַל מַעֲלָתָהּ שֶׁל אִמָּא שָׁלוֹם, עַיֵּן בָּבָא מְצִיעָא נ"ט ע"ב).

ד. כָּתַב הָרַאֲבַ"ד[1020]ע"פ בעלי הנפש לראב"ד שער הקדושה.: צָרִיךְ לְבָרֵר אֵיזוֹ מַחֲשָׁבָה נְכוֹנָה תִּהְיֶה לָאָדָם בִּשְׁעַת הַתַּשְׁמִישׁ, וְדָרַשְׁתִּי וְחָקַרְתִּי וּמָצָאתִי שֶׁיֵּשׁ בְּמַעֲשֶׂה זֶה אַרְבַּע מַדְרֵגוֹת:

א) הַמְקַיֵּם מִצְוַת עוֹנָה וּמְכַוֵּן גַּם לְשֵׁם פְּרִיָּה וּרְבִיָּה – זֹאת הַכַּוָּנָה הַנְּכוֹנָה בְּיוֹתֵר, וּבְמַעֲשֶׂה זֶה מְקַיֵּם שְׁתֵּי מִצְוֹות עֲשֵׂה.

ב) הַמְקַיֵּם מִצְוַת עוֹנָה בְּחִדְשֵׁי הַהֵרָיוֹן הָאַחֲרוֹנִים, שֶׁבָּהֶם חָאֲלוּ הַתַּשְׁמִישׁ יָפֶה לַוָּלָד, שֶׁהֵרֵי אָמְרוּ חֲזַ"ל: שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים רִאשׁוֹנִים שֶׁל הֵרָיוֹן תַּשְׁמִישׁ קָשֶׁה לָאִשָּׁה וְלַוָּלָד, שְׁלֹשָׁה אֶמְצָעִיִּים קָשֶׁה לָאִשָּׁה וְיָפֶה לַוָּלָד, שְׁלֹשָׁה אַחֲרוֹנִים יָפֶה לָאִשָּׁה וְלַוָּלָד, שֶׁמִּתּוֹךְ כָּךְ יוֹצֵא הַוָּלָד מְלֻבָּן וּמְזֹרָז[1021]נדה ל"א ע"א. - בְּמַעֲשֶׂה זֶה מְקַיֵּם מִצְוַת עוֹנָה אַף-עַל-פִּי שֶׁאִשְׁתּוֹ מְעֻבֶּרֶת.

ג) הַמְקַיֵּם מִצְוַת עוֹנָה כְּשֶׁאִשְׁתּוֹ מְשֻׁתּוֹקֶקֶת אֵלָיו, וְהוּא מַכִּיר שֶׁהִיא מְשַׁדַּלְתּוֹ וּמְרַצָּה אוֹתוֹ וּמְקֻשֶּׁטֶת עַצְמָהּ לְפָנָיו כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן דַּעְתּוֹ עָלֶיהָ, וְכֵן בְּצֵאתוֹ לַדֶּרֶךְ הִיא מִשְׁתּוֹקֶקֶת אֵלָיו – הִיא מְצַוַּת עוֹנָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה.

ד) הַבָּא אֶל אִשְׁתּוֹ, כִּי רוֹאֶה יִצְרוֹ מִתְאַוֶּה אֶל הַדָּבָר הַהוּא, וְהוּא מִתְכַּוֵּן בְּבִיאָתוֹ לִגְדֹּר אֶת עַצְמוֹ מִן הָעֲבֵרָה, שֶׁלֹּא יִתְאַוֶּה לְנָשִׁים אֲחֵרוֹת וְכַדּוֹמֶה (אוֹ שֶׁלֹּא יוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה) - גַּם בָּזֶה יֵשׁ שָׂכָר, אַךְ לֹא כִּשְׁלֹשֶׁת הָרִאשׁוֹנִים, כִּי הָיָה יָכוֹל לִדְחוֹת אֶת יִצְרוֹ וְלִכְבֹּשׁ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ: "אֵבֶר קָטָן יֵשׁ לוֹ לָאָדָם, מַרְעִיבוֹ שְׂבֵעַ מַשְׂבִּיעוֹ רָעֵב"[1022]סוכה נ"ב ע"ב, ועי' מהרש"א שם.. וּמִכָּל-מָקוֹם, מִי שֶׁכַּוָּנָתוֹ בְּכָךְ שֶׁיִּהְיֶה שָׂבֵעַ מִן הַהֶתֵּר וְלֹא יִהְיֶה רָעֵב וְיִתְאַוֶּה אֶל הָאִסּוּר - כַּוָּנָתוֹ לְטוֹבָה, כְּעִנְיַן שֶׁנֶּאֱמַר "גְּמֹל נַפְשׁוֹ אִישׁ חָסֶד וְעֹכֵר שְׁאֵרוֹ אַכְזָרִי"[1023]משלי י"א, י"ז., וְ"צַדִּיק אֹכֵל לְשֹׂבַע נַפְשׁוֹ"[1024]שם י"ג, כ"ה..

אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ לַדָּבָר וְאֵין יִצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו, וְהוּא מְעוֹרֵר תַּאֲוָתוֹ וּמֵבִיא עַצְמוֹ לִידֵי תַּאֲוָה וְקִשּׁוּי כְּדֵי לְהַשְׁבִּיעַ יִצְרוֹ וּלְמַלֵּא תַּאֲוָתוֹ מִתַּאֲוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה - אֵין בְּמַעֲשֶׂה זֶה מִצְוָה, לְהֶפֶךְ, הֲרֵי זֶה מֵעֲצַת יִצְרוֹ הָרָע, וּמִן הַהֶתֵּר יִסְיָתֶנּוּ אֶל הָאִסּוּר, וְעַל זֶה אָמְרוּ חֲזַ"ל: "הַמְקַשֶּׁה עַצְמוֹ לְדַעַת יְהֵא בְּנִדּוּי", וְזֶה דּוֹמֶה לְאָדָם שֶׁהוּא שָׂבֵעַ, וְאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה יוֹתֵר מִדַּי עַד שֶׁמִּשְׁתַּכֵּר וּמֵקִיא. וְעַל כְּגוֹן זֶה אָמְרוּ חֲזַ"ל: "הַמְשַׁכֵּר כֵּלָיו בַּחֲמָתוֹ, יְהֵא בְּעֵינֶיךָ כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה-זָרָה"[1026]שבת ק"ה ע"ב., שֶׁהוּא מָסוּר בְּיִדֵי יִצְרוֹ, הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ, עַד שֶׁאוֹמֵר לוֹ עֲבֹד עֲבוֹדָה-זָרָה. לָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְגַּבֵּר וְלַעֲמֹד עַל נַפְשׁוֹ וּלְהִלָּחֵם בְּתַאֲוֹתָיו, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לוֹ מַעֲלָה בְּנַפְשׁוֹ עַל נֶפֶשׁ הַבְּהֵמָה, שֶׁאֵין לָהּ מַעֲצוֹר מִכָּל אֲשֶׁר תַּשִּׂיג לְתַאֲוָתָהּ.

מִצְוַת "עוֹנָה"

ה. כָּתוּב בַּתּוֹרָה: "שְׂאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע"[1027]שמות כ"א, י'.. "וְעֹנָתָהּ", זוֹ בִּיאָה[1028]עי' רש"י ואב"ע שם. כתובות מ"ז ע"ב.. חוֹב זֶה שֶׁחִיְּבָה הַתּוֹרָה, שִׁעֲרוּהוּ חֲכָמִים לְפִי כֹּחוֹ וְעִסְקוֹ שֶׁל הָאָדָם:

הַטַּיָּלִים שֶׁפַּרְנָסָתָם מְצוּיָה לָהֶם וְאֵין לָהֶם טִרְדּוֹת פַּרְנָסָה וּמִסִּים - חַיָּבִים בְּכָל יוֹם. הַפּוֹעֲלִים שֶׁעוֹבְדִים בְּעִירָם וְלָנִים בְּבֵיתָם – חַיָּבִים פַּעֲמַיִם בַּשָּׁבוּעַ. הַפּוֹעֲלִים שֶׁעוֹבְדִים בְּעִיר אַחֶרֶת וְלָנִים בְּבֵיתָם – חַיָּבִים פַּעַם בַּשָּׁבוּעַ. הַחַמָּרִים - פַּעַם בַּשָּׁבוּעַ. הַגַּמָּלִים - פַּעַם בִּשְׁלֹשִׁים יוֹם. הַסַּפָּנִים - פַּעַם בְּשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים. וְעוֹנַת תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים - פַּעַם בַּשָּׁבוּעַ. וְדֶרֶךְ תַּלְמִיד-חָכָם לְשַׁמֵּשׁ בְּלֵיל-שַׁבָּת, מִשּׁוּם קְדֻשָּׁתָהּ הַמְרֻבָּה[1029]שו"ע אה"ע סי' ע"ו סעי' א'-ב', ואו"ח סי' ר"מ., וּמִשּׁוּם שֶׁבְּכָךְ מְקַיְּם הוּא גַּם עֹנֶג-שַׁבָּת לוֹ וּלְאִשְׁתּוֹ[1030]שו"ע או"ח סי' ר"פ סעי' א'.. וְסָמְכוּ זֹאת חֲז"ל עַל הַפָּסוּק: "אֲשֶׁר פֹּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ"[1031]תהלים א', ג'. כתובות ס"ב ע"ב, ועי' כף החיים או"ח סי' ר"פ ס"ק ד'..

בְּיָמֵינוּ הִשְׁתַּנּוּ אָמְנָם סוּגֵי הַמְּלָאכוֹת, אַךְ לֹא הִשְׁתַּנּוּ הָעֶקְרוֹנוֹת, וְכָל אָדָם יְקַיֵּם עוֹנָתוֹ לְפִי כֹּחוֹ וְעִסּוּקוֹ.

ו. הִסְתַּפְּקוּ הָאַחֲרוֹנִים אִם לוֹמְדֵי-תוֹרָה בְּזַמֵּנֵנוּ נֶחְשָׁבִים תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים לְעִנְיָן זֶה, וְכָתְבוּ, שֶׁאַף שֶׁחַיָּבִים פַּעַם בַּשָּׁבוּעַ[1032]משנ"ב סי' ר"מ ס"ק ו'., רָאוּי שֶׁיִּנָּהֲגוּ בְּעַצְמָם כְּמוֹ פּוֹעֲלִים שֶׁעוֹשִׂים מְלַאכְתָּם בָּעִיר, שֶׁיְּקַיְּמוּ מִצְוַת עוֹנָה פַּעֲמַיִם בַּשָּׁבוּעַ, כְּשֶׁאַחַת מֵהֶן תִּהְיֶה בְּלֵיל-שַׁבָּת. וְעִקַּר הַמּוֹדֵד לְחִיּוּבִים אֵלּוּ הוּא כֹּחוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְכָךְ יַעֲשֶׂה הָאָדָם וְיִהְיוּ כָּל מַעֲשָׂיו לְשֵׁם שָׁמַיִם[1033]או"ח סי' ר"מ סעי' א', ועי' ביאור הלכה ד"ה ת"ח..

ז. מִלְּבַד זְמַנִּים אֵלֶּה, חַיָּב אָדָם לְפַקֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ גַּם בַּמִּקְרִים הַבָּאִים, וּבִכְלַל מִצְוֹת עוֹנָה הֵם:

א) בְּלֵיל טְבִילָתָהּ[1034]עי' רש"י ברכות כ"ד ע"א, שו"ע או"ח סי' ר"מ סעי' א', בא"ח ש"ש וירא כ"ג..

ב) לִפְנֵי שֶׁהוּא יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ[1035]שו"ע יו"ד סי' קפ"ד סעי' י', או"ח סי' ר"מ סעי' א'.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים גַּם הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ[1036]טהרת ישראל סי' ר"מ ס"ק י"ג בשם הזוהר..

ג) הַמַּכִּיר בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא רוֹצָה שֶׁיִּתֵּן דַּעְתּוֹ עָלֶיהָ[1037]עירובין ק' ע"ב, שו"ע סי' ר"מ סעי' א'..

ח. חִיּוּב עוֹנָה זֶה אֵינוֹ תָּלוּי בְּמִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, לָכֵן גַּם מִי שֶׁאִשְׁתּוֹ מְעֻבֶּרֶת אוֹ מֵינִיקָה אוֹ שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לָלֶדֶת חַיָּב בְּקִיּוּם מִצְוָה זוֹ[1038]שו"ע אה"ע סי' ע"ו סעי' ו'., וַאֲפִלּוּ שֶׁהוּא חָכָם וְחָסִיד[1039]בא"ח ש"ש ויקרא כ"ג, משנ"ב סי' ר"מ ס"ק ב'..

וְכֵן גַּם לְהֶפֵךְ, דְּהַיְינוּ מִי שֶׁאִשְׁתּוֹ מוֹחֶלֶת לוֹ עַל קִיּוּם מִצְוַת עוֹנָה, אֵינוֹ יָכוֹל לְבָטֵל מִמִּצְוַת פְּרִיָה וּרְבִיָה.

ט. מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְקַיֵּם מִצְוַת עוֹנָה מֵחֲמַת חֻלְיִשׁוּת, מַחֲלָה וְכַדּוֹמֶה - פָּטוּר מִתַּשְׁמִישׁ, וְצָרִיךְ לְפַיֵּס אֶת אִשְׁתּוֹ בְּדִבְרֵי חִבָּה וְרִצּוּי[1040]עי' מגן אברהם סי' ר"מ ס"ק ב'., וּכְשֶׁיַּחֲזֹר כֹּחוֹ אֵלָיו צָרִיךְ לְפַקְדָהּ[1041]טהרת ישראל סי' ר"מ ס"ק ט'.. וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁאִשְׁתּוֹ חַלָּשָׁה.

י. יָכוֹל כָּל אָדָם לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ לִנְהֹג כְּתַלְמִיד-חָכָם וְאֵין בְּכָךְ מִשּׁוּם יֶהֱרָא, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה בְּהַסְכָּמַת אִשְׁתּוֹ[1042]הוד יוסף לרי"ח סי' ע"ה. ועי' מ"ב סי' ר"מ ס"ק ו'..

יא. גַּם מִי שֶׁקַּיֵּם מִצְוַת "פְּרוּ וּרְבוּ" אֵינוֹ רַשַּׁאי לָצֵאת מִבֵּיתוֹ לְדֶרֶךְ רְחוֹקָה וּלְבַטֵּל עוֹנָתוֹ אֶלָּא בִּרְשׁוּת אִשְׁתּוֹ. וַאֲפִלּוּ אִם תִּתֵּן לוֹ רְשׁוּת, אֵין רָאוּי לְהִתְאַחֵר יוֹתֵר מֵחֹדֶשׁ בַּחוּץ. וּבְמִקָּרֶה זֶה יִהְיֶה חֹדֶשׁ בַּחוּץ וְחֹדֶשׁ בַּבַּיִת. וְאִם יֵשׁ לוֹ סִבָּה מְיֻחֶדֶת - יָכוֹל לְהִתְעַכֵּב יוֹתֵר מֵחֹדֶשׁ, וּבִלְבַד שֶׁיִּהְיֶה בְּהַסְכָּמַת אִשְׁתּוֹ[1043]כתובות ס"ב ע"ב..

יב. הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ אוֹ הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ[1044]על פי זוהר הקדוש בראשית נ'. וְאִשְׁתּוֹ נִדָּה - צָרִיךְ לְפַיְּסָהּ בִּדְבָרִים. וּכְשֶׁאִשְׁתּוֹ טְהוֹרָה אַךְ סְמוּכָה לְוֶסְתָּהּ - צָרִיךְ לְרַצּוֹתָהּ בְּדִבְרֵי אַהֲבָה וְחִבָּה. וְאִם אֵינָהּ מִתְרַצִּית בְּכָךְ - חַיָּב בְּתַשְׁמִישׁ[1045]עי' ביתר פירוט לעיל בדיני פרישה סמוך לוסת, בפרק ו' סעיפים ט"ו-י"ח..

מִצְוַת פְּרִיָה וּרְבִיָה

יג. "פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ"[1046]בראשית א', כ"ח. ועי' יבמות ס"ה ע"ב, ובתוס' שם ד"ה "ולא"., זוֹהִי מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהִצְטַוָּה בָּהּ הָאָדָם, וַחֲשׁוּבָה הִיא עַד מְאֹד. בְּמִצְוָה זוֹ נַעֲשָׂה הָאָדָם שֻׁתָּף לְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בִּיצִירַת הָאָדָם, וּמַשְׁלִים אֶת כַּוָּנַת הַבְּרִיאָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "לֹא-תֹהוּ בְרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ"[1047]ישעיה מ"ה, י"ח.. וְחַיָּב כָּל אָדָם לִשָּׂא אִשָּׁה כְּדֵי לִפְרוֹת וְלִרְבּוֹת, שֶׁכָּל מִי שֶׁאֵינוֹ עוֹסֵק בְּפָרְיָה וּרְבִיָה כְּאִלּוּ שׁוֹפֵךְ דָּמִים, וּכְאִלּוּ מְמַעֵט הַדְּמוּת, וְגוֹרֵם לַשְּׁכִינָה שֶׁתִּסְתַּלֵּק מִיִּשְׂרָאֵל[1048]יבמות ס"ג ע"ב – ס"ד ע"א.. וּמִצְוָה גְּדוֹלָה הִיא עַד מְאֹד, שֶׁאֵין מוֹכְרִים סֵפֶר-תּוֹרָה אֶלָּא כְּדֵי לִלְמֹד תּוֹרָה וְלִשָּׂא אִשָּׁה[1049]עי' טור אה"ע סי' א'..

יד. שִׁעוּר נָתְנוּ חֲכָמִים לְמִצְוָה זוֹ, וְהוּא: בֵּן אֶחָד וּבַת אַחַת. וְאַף אִם יִהְיוּ לוֹ לָאָדָם מִסְפָּר בָּנִים בִּלְבַד אוֹ בָּנוֹת בִּלְבַד, לֹא קִיֵּם מִצְוָה זוֹ, וְחַיָּב לִפְקֹד אִשְׁתּוֹ בְּכָל עוֹנָה (לְפִי כֹּחוֹ וְעִסּוּקוֹ) עַד שֶׁיְּקַיֵּם[1050]שו"ע אה"ע סי' ע"ו סעי' ו' (ועי' סי' א' סעי' ה')..

טו. גַּם מִי שֶׁקַּיֵּם שִׁעוּר זֶה שֶׁנָּתְנוּ חֲכָמִים לְפִרְיָה וּרְבִיָה, מִצְוָה עָלָיו לְלֶדֶת יְלָדִים נוֹסָפִים. וְהוּא שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל: הָיוּ לוֹ בָּנִים בִּילְדוּתוֹ, יִהְיוּ לוֹ בָּנִים בְּזִקְנוּתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: "בַּבֹּקֶר זְרַע

אֶת-זַרְעֲךָ, וְלָעֶרֶב אַל-תַּנַּח יָדֶךָ, כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה יִכְשַׁר הֲזֶה אוֹ-זֶה, וְאִם-שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים"[1051]קהלת י"א, ו'. ועי' יבמות ס"ה ע"ב..

טז. מִצְוָה זוֹ שֶׁמִּדְרַבָּנָן אֵינָהּ מְחַיֶּבֶת אֶת הָאָדָם לִפְקֹד אֶת אִשְׁתּוֹ בְּכָל עוֹנָה (אִם אִשְׁתּוֹ מוֹחֶלֶת), אֶלָּא רַק לְעִתִּים רְחוֹקוֹת. וְהוּא שֶׁלֹּא יַנִּיחַ מִלְּהוֹלִיד לְגַמְרֵי[1052]פ"ת אה"ע סי' א' ס"ק א'. ועי' ב"ש וט"ז שם..

יז. מִי שֶׁקָּיֵם מִצְוַת "פְּרִיָּה וּרְבִיָּה", וְרוֹצֶה לְקַיֵּם מִצְוַת עוֹנָה, אַךְ אֵינוֹ רוֹצֶה לְעֵת עַתָּה לְקַיֵּם מִצְוַת "לֶעֱרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ", וְכֵן מִי שֶׁעֲדַיִן לֹא קִיֵּם מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה, וְרוֹצֶה לְהַפְסִיק בֵּין לֵדָה לְלֵדָה כְּדֵי לְתֵת שְׁהוּת לְאִשְׁתּוֹ לְהִתְחַזֵּק - לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּ"אֶמְצָעֵי-מְנִיעָה" עַל דַּעְתּוֹ, אֶלָּא יִתְיַעֵץ עִם רוֹפֵא עַל הַצֹּרֶךְ הָרְפוּאִי, אִם קַיָּם, לְדַחְיַית הֶרְיוֹן אִשְׁתּוֹ, וְעַל הָאֶמְצָעִים הַשּׁוֹנִים הָאֲפְשָׁרִיִּים לָהּ, וּלְאַחַר מִכֵּן יִשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם הַאִם מֻתָּר לָהּ לְהִמָּנַע מֵהֶרְיוֹן, וְאִם-כֵּן בַּמֶּה וְאֵיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וְכַמָּה זְמַן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ.

וְלֹא יִפְסֹק אָדָם דִּין לְעַצְמוֹ בְּעִנְיָנִים אֵלּוּ, וְלֹא תִּסְתַּמֵּךְ אִשָּׁה עַל מַה שֶּׁפָּסַק הֶחָכָם לַחֲבֶרְתָּהּ, מִפְּנֵי שֶׁהַפָּרָטִים בָּהֶם רַבִּים, וְשׁוֹנִים מֵאִשָּׁה לְאִשָּׁה, וְאֶמְצָעֵי-מְנִיעָה שֶׁטּוֹבִים לְאִשָּׁה אַחַת עֲלוּלִים לִהְיוֹת מְסֻכָּנִים לְאַחֶרֶת, וְלֹא כָּל הַמֻּתָּר לְאִשָּׁה אַחַת מֻתָּר גַּם לַחֲבֶרְתָּהּ[1053]עי' שו"ע אה"ע סי' כ"ג סעי' ה', ועי' יבמות ס"ה ע"ב.. וְיָכוֹל הַבַּעַל גַּם לְהִסְתַּכֵּן בְּהוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה שֶׁהוּא עָוֹן חָמוּר עַד מְאֹד, עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁהַגְּמָרָא מְצָאָה בּוֹ עַד הַדּוֹמֶה לְשׁוֹפֵךְ דָּמִים[1054]נדה י"ג ע"א, שו"ע אה"ע סי' כ"ג.. וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה וּפוֹסֵק עַל דַּעַת עַצְמוֹ, עָוֹון פְּלִילִי הוּא.

פֶּרֶק כ - הֲכָנוֹת לְתַשְׁמִישׁ

א. כְּשֵׁם שֶׁחַיָּב אָדָם בְּעוֹנָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה, כָּךְ חַיָּב לְשַׂמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה[1055]פסחים ע"ב ע"ב.. וְאָמְרוּ חֲז"ל: "מַה יַּעֲשֶׂה אָדָם וְיִהְיוּ בָנָיו עֲשִׁירִים (וְיֵשׁ אוֹמְרִים זְכָרִים) וְיִתְקַיְּמוּ? יַעֲשֶׂה חֻפְצֵי-שָׁמַיִם וְחֻפְצֵי-אִשְׁתּוֹ. וְאֵלּוּ הֵן חֻפְצֵי-שָׁמַיִם: יְפַזֵּר מְעוֹתָיו לַעֲנִיִּים וְכוּ'. אֵלּוּ הֵן חֻפְצֵי-אִשְׁתּוֹ: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יְפַתֶּה אוֹתָהּ בְּשָׁעַת תַּשְׁמִישׁ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יְשַׂמְּחֶנָּה בְּדָבָר-מִצְוָה (תַּשְׁמִישׁ), שֶׁנֶּאֱמַר[1056]קהלת ח', ה'.: 'שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע'"[1057]מסכת כלה רבה פ"ב. ועי' זוהר פרשת קדושים, מובא בסידור בית יעקב חדר המיטות.. וְהִסְבִּיר הַבַּיִת-יוֹסֵף, שֶׁלְּדַעַת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר עִקַּר "חֻפְצֵי-אִשְׁתּוֹ" זוֹ הַהֲכָנָה שֶׁסְּבִיב הַתַּשְׁמִישׁ, שֶׁמַּרְאֶה כְּלַפֶּיהָ חִבָּה וְרָצוּי, וּלְדַעַת רַבִּי יְהוּדָה "חֻפְצֵי-אִשְׁתּוֹ" הוּא הַתַּשְׁמִישׁ עַצְמוֹ, וִישַׂמְּחֶנָּה בּוֹ כְּשֶׁמִּשְׁתּוֹקֶקֶת אֵלָיו אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא בְּעוֹנָתָהּ[1058]ב"י סי' ר"מ..

ב. הַהֲכָנָה שֶׁסְּבִיב הַמַּעֲשֶׂה לִפְעָמִים חֲשׁוּבָה לָאִשָּׁה יוֹתֵר מֵהַמַּעֲשֶׂה עַצְמוֹ. לָכֵן קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעַ הַלַּיְלָה צָרִיךְ לְהַרְאוֹת חִבָּה יְתֵרָה וְאַהֲבָה לְאִשְׁתּוֹ, לְיַחֵד אַהֲבָתָהּ בְּלִבּוֹ, לְרַצּוֹתָהּ, לְפַיְּסָהּ בְּדְבָרִים, בְּחִבּוּק וְנְשׁוּק וְכַדּוֹמֶה[1059]עי' ב"ח או"ח סי' ר"פ, ועי' סידור בית יעקב חדר המיטות פר' ו' חוליא ב' אות ו'.. וּמְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא עַל רַב כַּהֲנָא, שֶׁרָצָה לִלְמֹד אֵיךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִתְנַהֵג בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, וְהָלַךְ וְהִתְחַבֵּא מִתַּחַת מִטָּתוֹ שֶׁל רַב (שֶׁלֹּא שָׂח שִׂיחָה בְּטֵלָה מִיָּמָיו!), וְכַאֲשֶׁר בָּא רַב לְאִשְׁתּוֹ, שָׁמַע רַב כַּהֲנָא שֶׁרַב שָׂח עִם אִשְׁתּוֹ וְשָׂחַק וְאַחַר-כָּךְ הִגִּיעַ לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה. נִדְהַם מִכָּךְ רַב כַּהֲנָא וְאָמַר בְּעוֹדוֹ תַּחַת הַמִּטָּה: "דּוֹמֶה פִּיו שֶׁל רַב כְּפֶה שֶׁל אָדָם רָעֵב שֶׁלֹּא טָעַם טַעַם תַּבְשִׁיל", וְכָל כָּךְ לָמָּה? מִפְּנֵי שֶׁרַב, שֶׁהָיָה יָדוּעַ בְּקֻרְבָּתוֹ, הִתְנַהֵג כְּאִלּוּ בְּקַלּוּת, לְמַלֹּא תַּאֲוָתוֹ[1060]ברכות ס"ב ע"א, ועי' יבמות ס"ג ע"א על אשתו של רב.. "אָמַר לוֹ רַב: צֵא! אֵין דֶּרֶךְ-אֶרֶץ לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֶׂיךָ, לְהִתְחַבֵּא תַּחַת הַמִּטָּה". אָמַר רַב כַּהֲנָא: "תּוֹרָה הִיא וְלִלְמֹד אֲנִי צָרִיךְ"[1061]ברכות ס"ב ע"א, ורש"י שם.. וְעַל זֶה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אִלְמָלֵי נִתְּנָה תּוֹרָה, הָיִינוּ לוֹמְדִים צְנִיעוּת מֵחָתוּל, גָּזֵל מִנְּמָלָה, עֲרָיוֹת מִיּוֹנָה, וְדֶרֶךְ-אֶרֶץ מִתַּרְנְגוֹל. וּמַה דֶּרֶךְ-אֶרֶץ שֶׁלִּמַּדְנוּ מִתַּרְנְגוֹל? שֶׁמְּפַיֵּס וְאַחַר-כָּךְ בּוֹעֵל. וּבַמֶּה הוּא מְפַיֵּס? אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שֶׁאוֹמֵר לָהּ: "זְבִינֵנָא לָךְ זִינָא דְּמִטּוֹ לִיךְ עַד כְּרָעֵיךְ" (אֶקְנֶה לָךְ מַלְבּוּשׁ אָרֹךְ שֶׁיַּגִּיעַ עַד רַגְלַיִךְ), וְרוֹמֵז לָהּ זֹאת בְּהַפְשָׁטַת כְּנָפָיו עַד לָאָרֶץ. אַחַר מַעֲשֶׂה מַה הוּא אוֹמֵר (שֶׁכּוֹפֵף רֹאשׁוֹ לָהּ עַד לָאָרֶץ)? "לִישְׁמְטֵהּ לְכַרְבַּלְתֵּהּ דְּהַהוּא תַּרְנְגוֹלָא אִי אִית לֵהּ וְלָא זְבִינֵנָא לִיךְ" (תִּשָּׁמֵט כַּרְבָּלְתִּי אִם יֵשׁ לִי כֶּסֶף לִקְנוֹת וְלֹא אֶקְנֶה לָךְ)[1062]עירובין ק' ע"ב..

וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, שֶׁאֵין כַּוָּנַת רַבִּי יוֹחָנָן לְלַמְּדֵנוּ שֶׁיְּשַׁקֵּר אָדָם לְאִשְׁתּוֹ (שֶׁהֲרֵי הַתַּרְנְגוֹל יָדַע בִּשְׁעַת הַבָּטָחָתוֹ שֶׁאֵין לוֹ כֶּסֶף וְלֹא יוּכַל לְקַיֵּם הַבָּטָחָתוֹ), אֶלָּא שֶׁאֵת חוֹבַת הַפִּיּוּס הָיִינוּ לוֹמְדִים קֹדֶם מַתַּן-תּוֹרָה מֵהַתַּרְנְגוֹל, וְעַכְשָׁו שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה - לָמַדְנוּ מֵהַתּוֹרָה חוֹבַת פִּיּוּס, אֲבָל גַּם לָמַדְנוּ שֶׁאֵין לָאָדָם לְשַׁקֵּר לְאִשְׁתּוֹ, אֶלָּא יְשַׁבַּח אוֹתָהּ בִּדְבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אוֹ שֶׁמְּסֻגֶּלֶת לַעֲשׂוֹת[1063]אחרונים. ועי' כתובות י"ז ע"א.. וִיפַיְּסֶנָּה בִּדְבָרִים שֶׁיֵּשׁ בְּאֶפְשָׁרוּתוֹ לְקַיֵּם וִיקַיְּמֵם, אוֹ יַבְטִיחַ לָהּ שֶׁלִּכְשֶׁתִּהְיֶה לוֹ אֶפְשָׁרוּת יְקַיֵּם הַבָּטָחָתוֹ. כְּשֵׁם שֶׁעֲשָׂה רַבִּי עֲקִיבָא לְאִשְׁתּוֹ (בַּת כַּלְבָּא שָׁבוּעַ) כְּשֶׁהָיוּ גָּרִים בַּמִּתְבֶּן וְהָיָה מְלַקֵּט אֶת הַתֶּבֶן מִתּוֹךְ שַׂעֲרוֹתֶיהָ, אָמַר לָהּ: אִלּוּ הָיָה לִי הָיִיתִי קוֹנֶה לָךְ תַּכְשִׁיט וּשְׁמוֹ "יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל זָהָב"[1064]נדרים נ' ע"א.. לְיָמִים, כְּשֶׁהִתְעַשֵּׁר, קִיֵּם הַבָּטָחָתוֹ וְקָנָה לָהּ אוֹתוֹ תַּכְשִׁיט[1065]שבת נ"ט ע"א..

וּבַהֲכָנָה זוֹ מְקַיֵּם הָאָדָם מִצְוַת "וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ", שֶׁהֲרֵי בִּבְעִילָה חֲטוּפָה הוּא מְפַיֵּס אֶת יִצְרוֹ, אַךְ אִשְׁתּוֹ נִשְׁאֶרֶת בִּלְתִּי מְפֻיֶּסֶת וּבִלְתִּי מְרֻצָּה, וְאֵין זֹאת דַּרְכָּם שֶׁל תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים,

אֶלָּא שֶׁל עַמֵּי-הָאָרָצוֹת, וְאָמְרוּ עַל כָּךְ חֲזַ"ל[1066]פסחים מ"ט ע"ב.: "תַּנְיָא הָיָה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל הַמַּשִּׂיא בִּתּוֹ לְעַם-הָאָרֶץ - כְּאִלּוּ כּוֹפְתָהּ וּמַנִּיחָהּ לִפְנֵי אֲרִי, מָה אֲרִי דּוֹרֵס וְאוֹכֵל וְאֵין לוֹ בּשֶׁת-פָּנִים, אַף עַם-הָאָרֶץ מַכֶּה וּבוֹעֵל וְאֵין לוֹ בּשֶׁת-פָּנִים".

ג. גַּם הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְשַׁתֵּף עַצְמָהּ בַּהֲכָנוֹת אֵלּוּ כְּפִי דַּרְכָּהּ בְּרֶמֶז וּבְצִנְיעוּת, וּכְפִי שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל: "שֶׁהָאִשָּׁה תּוֹבַעַת בַּלֵּב, וְהָאִישׁ תּוֹבֵעַ בַּפֶּה – זוֹ הִיא מִדָּה טוֹבָה שֶׁבַּנָּשִׁים"[1067]עירובין ק' ע"ב.. וְרַב חִסְדָּא שֶׁהָיָה מֵחֲסִידֵי בָּבֶל[1068]תענית כ"ג ע"ב. צִוָּה לִבְנוֹתָיו (שֶׁהָיוּ נְשׂוּאוֹת לִגְדוֹלֵי הָאֱמוֹרָאִים, רָבָא וְעוֹד[1069]ברכות נ"ו ע"א, כתובות ס"ה ע"א.) דֶּרֶךְ-אֶרֶץ, וּבֵין שְׁאָר הַדְּרָכוֹתָיו אָמַר לָהֶן: תִּהְיוּ צְנוּעוֹת בִּפְנֵי בַּעֲלֵיכֶן וְכוּ', לֹא תֹּאכְלוּ יָרָק (בְּצָל) בַּלַּיְלָה מִפְּנֵי רֵיחַ הַפֶּה, לֹא תֹּאכְלוּ בַּלַּיְלָה דְּבָרִים הַמְבִיאִים לִידֵי הֶפְחָה וְכַדּוֹמֶה, לֹא תִּשְׁתּוּ שֵׁכָר בַּלַּיְלָה וְכוּ', "נָקִיט מַרְגְּנִיתָא בַּחֲדָא יְדֵהּ, וְכָוְרָא בַּחֲדָא יְדֵהּ - מַרְגְּנִיתָא אַחְוֵי לְהוּ, וְכָוְרָא לָא אַחְוֵי לְהוּ, עַד דְּמִצְטַעֲרָן, וְהָדַר אַחְוֵי לְהוּ". פֵּרוּשׁ: כְּשֶׁיִּרְצֶה בַּעֲלֵךְ לֶאֱחֹז מַרְגָּלִית (דֵּדִים) בְּיָדוֹ אַחַת, וְדָג קָטָן (אוֹתוֹ מָקוֹם) בְּיָדוֹ הָאַחֶרֶת – אֶת הַמַּרְגָּלִית תַּמְצִיאִי לוֹ, וְאֶת הַדָּג אַל תַּמְצִיאִי לוֹ מַהֵר, כְּדֵי שֶׁתִּתְרַבֶּה תַּאֲוָתוֹ וְחִבָּתוֹ, וְאַחַר-כָּךְ הַמְצִיאִי לוֹ[1070]שבת ק"מ ע"ב, וע"פ רש"י שם..

ד. מִשָּׁעָה שֶׁנִּזְקְקוּ לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה אֵין לָהֶם לְדַבֵּר בִּדְבָרִים אֲחֵרִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְעָרֵב דֵּעָה אַחֶרֶת בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה. וְאָמְרוּ חֲזַ"ל: "'מַגִּיד לְאָדָם מַה שֵּׂחוֹ'[1071]עמוס ד, י"ג. - אֲפִלּוּ שִׂיחָה קַלָּה שֶׁבֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ מַגִּידִים לָאָדָם בְּשִׁעַת הַדִּין"[1072]חגיגה ה' ע"ב.. וְכָל זֶה דַּוְקָא בִּדְבָרִים אֲחֵרִים, אֲבָל בְּדִבְרֵי חִבָּה וְתַשְׁמִישׁ יָכוֹל לְדַבֵּר עִמָּהּ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה, וְאִם יֵשׁ צוֹרֶךְ, חַיָּב לְרַצּוֹתָהּ בְּכָל דִּבְרֵי רִצּוּי וּפִיּוּס כְּדֵי שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתָּהּ[1073]בעלי הנפש לראב"ד שער הקדושה.. וְצָרִיךְ אָדָם לְהִזָּהֵר מְאֹד בְּדָבָר זֶה, שֶׁלֹּא לְדַבֵּר בְּעֵת הַתַּשְׁמִישׁ וְקֹדֶם לוֹ בְּדָבָרִים אֲחֵרִים, כִּי עָלוּל הוּא לִגְרֹם נֶזֶק לְבָנָיו אִם לֹא יַקְפִּיד בְּכָךְ[1074]נדרים כ' ע"א..

ה. צָרִיךְ אָדָם לְהָכִין עַצְמוֹ לִקְדֻשָּׁה, שֶׁאֵין הַקְּדֻשָּׁה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמִי שֶׁמְּטַהֵר נַפְשׁוֹ וּמֵכִין עַצְמוֹ אֵלֶיהָ. וּמַדְרֵגוֹת רַבּוֹת בְּכָךְ, וְכָל אֶחָד יִלְמַד אֶת דִּבְרֵי הַקְּדֻשָּׁה הַמַּתְאִימִים לוֹ וּלְאִשְׁתּוֹ. כְּגוֹן "אֶגֶרֶת הַקֹּדֶשׁ" לְרַמְבַּ"ן, אוֹ שַׁעַר הַקְּדֻשָּׁה בְּ"בַּעֲלֵי הַנֶּפֶשׁ" לְרַאֲבַ"ד, אוֹ בְּהִלְכוֹת דֵּעוֹת לְרַמְבַּ"ם, דִּבְרֵי פֵּרוּשִׁים עַל הַתּוֹרָה בְּפָרָשַׁת קְדֹשִׁים, וְיֵשׁ הַמְכִינִים עַצְמָם בְּלִמּוּד אַחֵר[1075]עי' כה"ח או"ח סי' ר"מ ס"ק ד'.. וְכָל אֶחָד יַעֲלֶה בְּמַעֲלוֹתָיו הוּא.

ו. חֲשִׁיבוּת רַבָּה יֵשׁ לְהִתְקַדְּשׁוּת זוֹ, כִּי זֶרַע הָאָב וְהָאֵם מְקוֹרוֹ בְּמַחְשֶׁבֶת הָאָדָם, כַּיָּדוּעַ וְכַמָּרְגָּשׁ. וְיֵדַע הָאָדָם, שֶׁכְּפִי מַה שֶּׁמִּתְקַדֵּשׁ הָאָדָם קֹדֶם הַתַּשְׁמִישׁ, כָּךְ יִהְיוּ בָּנָיו מְסֻגָּלִים לֶאֱמוּנָה וַעֲבוֹדַת ה'.

"וְהִנֵּה כְּשֶׁאָדָם מִתְחַבֵּר לְאִשְׁתּוֹ, אִם דִּמְיוֹנוֹ וּמַחְשְׁבוֹתָיו עֲסוּקִים בְּדִבְרֵי חָכְמָה וּבִינָה וּמִדּוֹת טוֹבוֹת וְהֲגוּנוֹת, הִנֵּה אוֹתוֹ הַדִּמְיוֹן אֲשֶׁר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ יֵשׁ לוֹ כֹּחַ לְצַיֵּר הַצּוּרָה בְּטִפַּת הַזֶּרַע, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מְדֻמֶּה בִּשְׁעַת הַחִבּוּר בְּלִי סָפֵק, וְזֶה סוֹד 'וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקֵּל לִבְנֶה'" וְכוּ'[1076]אגרת הקודש לרמב"ן פרק ה'.. וּמְסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁיָּשַׁב בְּשַׁעֲרֵי-טְבֶרְיָה (מְקֻוָּה), אָמַר שֶׁכְּשֶׁיַּעֲלוּ בְּנוֹת-יִשְׂרָאֵל וְיֵצְאוּ מֵהַמְּקֻוֶה יִסְתַּכְּלוּ בּוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ לָהֶם בָּנִים טוֹבִים וְיָפִים כָּמוֹהוּ[1077]ברכות כ' ע"א, מובא שם, וע"ע בזוהר פרשת קדושים, מובא בכה"ח ס"ק כ"א..

"צָרִיךְ כָּל אָדָם לְנַקּוֹת מַחְשְׁבוֹתָיו וְהִרְהוּרָיו וּלְזַכּוֹתָם בִּשְׁעַת הַתַּשְׁמִישׁ, וְלֹא יִהְיֶה חוֹשֵׁב בְּדִבְרֵי עֲבֵרָה וְזִמָּה, וְלֹא יַחְשֹׁב רַק בִּדְבָרִים קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים"[1078]אגרת הקודש לרמב"ן פרק ה'..

"וְכֵן רָאוּי לוֹ שֶׁיִּהְיֶה מְיַשֵּׁב דַּעַת אִשְׁתּוֹ וּמְשַׂמְּחָהּ וּמְכִינָהּ וּמַמְשִׁיכָהּ בִּדְבָרִים הַמְשַׂמְּחִים אֶת הַלֵּב, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה מְסֻכֶּמֶת לְמַחְשָׁבוֹת טְהוֹרוֹת וְזַכּוֹת, וְיִהְיוּ שְׁנֵיהֶם אֲחָדִים בְּדָבָר הַמּוּתָּר, כִּי אָז תִּתְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתָּם כְּאֶחָד, וְתִהְיֶה שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם, וְיוֹלִידוּ בֵּן כְּפִי הַצּוּרָה הַטְּהוֹרָה שֶׁיְּצַיְּרוּ"22.

"וּלְפִיכָךְ, יֵשׁ לְךָ לְהַכְנִיסָהּ תְּחִלָּה בִּדְבָרִים מוֹשְׁכִים אֶת לִבָּהּ, וּמְיַשְּׁבִין אֶת דַּעְתָּהּ, וּמְשַׂמְּחִין אוֹתָהּ, כְּדֵי לִקְשֹׁר דַּעְתְּךָ בְּדַעְתָּהּ וְכַוָּנָתְךָ בְּכַוָּנָתָהּ, וְלוֹמַר דְּבָרִים קְצָתָם מַכְנִיסִין אוֹתָהּ בְּחֵשֶׁק וְחִבּוּר וְאַהֲבָה וְרָצוֹן, וּקְצָתָם מוֹשְׁכִים אוֹתָהּ לְיִרְאַת שָׁמַיִם וְלַחֲסִידוּת וְדֶרֶךְ צְנִיעוּת וְכוּ'"[1079]אגרת הקודש לרמב"ן פרק ו'..

"סוֹף דָּבָר, כְּשֶׁתִּרְאֶה בְּעַצְמְךָ שֶׁאַתָּה רָאוּי לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתְךָ, עֲשֵׂה שֶׁתִּהְא דַּעַת אִשְׁתְּךָ מְסֻכֶּמֶת עִם דַּעְתְּךָ, וְאַל תְּמַהֵר לְעוֹרֵר תַּאֲוָתְךָ, כְּדֵי שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעַת אִשְׁתְּךָ וְתִכָּנֵס דֶּרֶךְ אַהֲבָה וְרָצוֹן בְּעִנְיָן שֶׁתַּזְרִיעַ הִיא תְּחִלָּה וְכוּ'"23.

ז. יֵשׁ הַנּוֹהֲגִים מִנְהַג-חֲסִידוּת לִטֹּל יְדֵיהֶם קֹדֶם הַתַּשְׁמִישׁ כְּדֵי לַעֲשׂוֹתוֹ בְּקִדֻּשָּׁה וְטָהֳרָה[1080]כה"ח סי' ר"מ ס"ק נ"ז.. וְיֵשׁ הַנּוֹהֲגִים שֶׁגַּם הַבַּעַל יִטְבֹּל מִטֶּמְאַת קֶרִי בַּיּוֹם שֶׁאִשְׁתּוֹ טוֹבֶלֶת טְבִילַת-מִצְוָה אוֹ שֶׁרוֹצֶה לְשַׁמֵּשׁ[1081]טהרת ישראל סי' ר"מ ס"ק כ' בשם השל"ה, חופת חתנים לר' רפאל מילדולה סי' ו'..

ח. טוֹב שֶׁבְּעוֹד יָדָיו נְקִיּוֹת יֹאמַר פָּסוּק "וִיהִי נֹעַם וְכוּ'", וּבִשְׁעַת מַעֲשֶׂה יְכַוֵּן רַק תֵּבוֹת אֵלּוּ: "לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ"[1082]הוד יוסף לרי"ח סי' ע"ח..

ט. יֵשׁ הַנּוֹהֲגִים לוֹמַר "לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, הֲרֵינִי מְקַיֵּם מִצְוַת עוֹנָה 'וְעוֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע' וּלְכַוֵּן לְהַמְשִׁיךְ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה".

וְיֵשׁ הַנּוֹהֲגִים לוֹמַר "מִזְמוֹר לְדָוִד ה' רֹעִי לֹא אֶחְסָר" וְכוּ'[1083]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ס"ד-ס"ה..

וְיֵשׁ הַנּוֹהֲגִים לוֹמַר "לְשֵׁם יִחוּד" הָאָרֹךְ, וְזֶה נֻסָּחוֹ:

"לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא-בְּרִיךְ-הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ וְכוּ', הֲרֵינִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת הַזִּוּוּג לְהַזְדַּוֵּג עִם אִשְׁתִּי לְדָבְקָא גּוּפָא בְּגוּפָא, כַּכָּתוּב: "וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד"[1084]בראשית ב', כ"ד.. לְתַקֵּן שֹׁרֶשׁ מִצְוָה זוֹ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן. וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתִּתֶּן לִי וּלְאִשְׁתִּי כֹּחַ וְיכֹלֶת וְעֵזֶר וְסִיּוּעַ וְהַכָנָה בְּזִוּוּג זֶה, לְהַמְשִׁיךְ שֶׁפַע רַב וּבְרָכָה מִמְּקוֹר הָעֶלְיוֹן לְכָל הָעוֹלְמוֹת הַקְּדוֹשִׁים וּלְנַפְשֵׁנוּ רוּחֵנוּ וְנִשְׁמָתֵנוּ, וּכְשֵׁם שֶׁזָּכוּ רָחֵל וְלֵאָה, אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶן אֶת בֵּית-יִשְׂרָאֵל, לְהוֹלִיד בָּנִים צַדִּיקִים וַחֲכָמִים וּנְבוֹנִים וּתְמִימִים וְיִשָּׁרִים וְטוֹבִים, כֵּן תּוֹלִיד לִי אִשְׁתִּי בָּנִים צַדִּיקִים וַחֲכָמִים וּנְבוֹנִים וַחֲזָקִים, וְיִזְכּוּ לְזַקְנָה וְשֵׂיבָה, וְנִשְׁמַח אֲנִי וְאִשְׁתִּי בָּהֶם וּבִבְנֵיהֶם וּבִבְנֵי-בְנֵיהֶם, וְיִזְכּוּ לִנְשָׁמָה קְדוֹשָׁה עֶלְיוֹנָה חֲצוּבָה מִמָּקוֹר עֶלְיוֹן. וּכְשֵׁם שֶׁעָשִׂיתָ עֵזֶר וְסִיּוּעַ בְּזִוּוּג יַעֲקֹב וְלֵאָה, כַּכָּתוּב: "וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ בַּלַּיְלָה הוּא... וַתַּהַר וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֵּן חֲמִישִׁי... וַתִּקְרָא שְׁמוֹ יִשָּׂשכָר"[1085]בראשית ל', ט"ז-י"ח.. וְזָכָה לִהְיוֹת הוּא וְזַרְעוֹ חֲכָמִים וּנְבוֹנִים בַּתּוֹרָה, כַּכָּתוּב: "וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים"[1086]דברי הימים-א' י"ב, ל"ג.. כֵּן יְהִיֶה עַתָּה עֵת רָצוֹן וְתַעֲזֹרֵנִי וּתְסַיְּעֵנִי בְּזִוּוּג זֶה שֶׁאֲנִי מִזְדַּוֵּג וְשׁוֹכֵב עִם אִשְׁתִּי וְיַעֲלֶה לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ כִּוַּנְתִּי בְּכָל הַכַּוָּנוֹת הָרְאוּיוֹת לְכַוֵּן, "וִיהִי נֹעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ" (תהלים צ, יז)[1087]"לשון חכמים" ח"ב סי' כ"ד..

יֶשְׁנָם עוֹד נֻסָּחִים בְּסִפְרֵי-תְּפִלּוֹת שׁוֹנִים[1088]סידור בית יעקב חדר המיטות, מיטות הכסף, עבודת הקודש ועוד..

י. יֵשׁ גַּם לֶאֱשָׁה נֻסְחֵי-תְּפִלָּה שׁוֹנִים:

"יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁתַּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ בֵּיני וּבֵין בַּעְלִי וּתְיַחֵד עָלֵינוּ שִׁמְךָ הַקָּדוֹשׁ, וְתַכְנִיס בְּלִבֵּנוּ רוּחַ טָהֳרָה וּקְדֻשָּׁה, וְתַרְחִיק מִמֶּנּוּ כָּל מַחְשָׁבוֹת וְהִרְהוּרִים רָעִים, וְתִתֵּן לָנוּ נֶפֶשׁ זַכָּה וּבָרָה בֵּיני וּבֵין בַּעְלִי, וְלֹא נִתֵּן עֵינֵינוּ אֲנַחְנוּ שְׁנֵינוּ בְּשׁוּם אָדָם בָּעוֹלָם, כִּי אִם עֵינִי בְּבַעְלִי, וְעֵיני בַּעְלִי בִּי, וְיִהְיֶה בְּעֵינַי כְּאִלּוּ אֵין אָדָם טוֹב וְיָפֶה וּבַעַל-חֵן בָּעוֹלָם כְּמוֹ בַּעְלִי, כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר "שִׁמְעִי בַת וּרְאִי, וְהַטִּי אָזְנֵךְ וְשִׁכְחִי עַמֵּךְ וּבֵית אָבִיךְ"[1089]תהלים מ"ה, י"א.. וְכֵן יְהִיֶה בְּעֵיני בַּעְלִי כְּאִלּוּ אֵין אִשָּׁה יָפָה וּבַעֲלַת-חֵן וַהֲגוּנָה בָּעוֹלָם כָּמוֹנִי, וְיִהְיוּ כָּל מַחְשְׁבוֹתָיו בִּי וְלֹא בְּשׁוּם בְּרִיָּה אַחֶרֶת בָּעוֹלָם, כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר: "יָפְיָפִיתְ מִבְּנֵי אָדָם, הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתָיִךְ"[1090]שם, ג'.., וְנֶאֱמַר: "וְיִתְאַו הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ"[1091]שם י"ב.. וְנֶאֱמַר: "עַל כֵּן יַעֲזָב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד"[1092]בראשית ב', כ"ד..

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ הָאֱלֹהִים, שֶׁיִּהְיֶה זִוּוּגֵנוּ עוֹלֶה יָפֶה, זִוּוּג הָגוּן שֶׁל יִרְאַת שָׁמַיִם וְיִרְאַת חֵטְא, זִוּוּג שֶׁל בָּנִים הֲגוּנִים, צַדִּיקִים, תְּמִימִים וְיִשָּׁרִים. זִוּוּג שֶׁל זֶרַע שֶׁל קַיָּמָא, זִוּוּג שֶׁל בְּרָכָה, כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר "ה' זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל" וְכוּ'[1093]תהלים קט"ו, י"ב, ועי' חופת חתנים לר' רפאל מילדולה סי' ו'..

כִּוּוּן הַמִּטָּה

יא. "תַּנְיָא אַבָּא בִּנְיָמִין אוֹמֵר: עַל שְׁנֵי דְּבָרִים הָיִיתִי מִצְטַעֵר כָּל יָמַי וכו', עַל מִטָּתִי שֶׁתְּהֵא נְתוּנָה בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם" וְכוּ'. "וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק: כָּל הַנּוֹתֵן מִטָּתוֹ בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם, הַוָּיִן לֵיהּ בָּנִים זְכָרִים"[1094]ברכות ה' ע"ב, שו"ע או"ח סי' ר"מ סעי' י"ז וסי' ג' סעי' ו'.. וְהַמְקֻבָּלִים כָּתְבוּ, שֶׁיֵּשׁ לָהֶם לִהְיוֹת כְּבִשְׁעַת בְּרִיָּתוֹ שֶׁל אָדָם, וּכְשִׁעוּר קוֹמָה שֶׁל מַעְלָה, רֹאשׁוֹ לַמִּזְרָח וְרַגְלָיו לַמַּעֲרָב[1095]כה"ח סי' ר"מ ס"ק צ"ה.. וּמַסְבִּירִים "בֵּין צָפוֹן לְדָרוֹם" – שֶׁבְּעֵת תַּשְׁמִישׁ יְהֵא רֹאשׁוֹ לַמִּזְרָח, יַד יְמִינוֹ לַדָּרוֹם וּשְׂמֹאלוֹ לַצָּפוֹן, וְאִשְׁתּוֹ תְּהֵא רֹאשָׁהּ לַמִּזְרָח, יַד יְמִינָהּ לַצָּפוֹן וּשְׂמֹאלָהּ לַדָּרוֹם.

גַּם בֵּין הַפּוֹסְקִים יֵשׁ מַחֲלֹקֶת, לָכֵן כָּל מַה שֶּׁיַּעֲשֶׂה אָדָם יֶשׁ בּוֹ מַעֲלָה. לַנּוֹהֲגִים כַּמְקֻבָּלִים, הֶעָדִיף בְּיוֹתֵר רֹאשׁוֹ לַמִּזְרָח וְרַגְלָיו לַמַּעֲרָב. וְאִם אִי-אֶפְשָׁר, יְשַׁמֵּשׁ כְּשֶׁרֹּאשׁוֹ לַצָּפוֹן וְרַגְלָיו לַדָּרוֹם. וְאִם אִי-אֶפְשָׁר, יְשַׁמֵּשׁ כְּשֶׁרֹּאשׁוֹ לַדָּרוֹם וְרַגְלָיו לַצָּפוֹן. וְלֹא יְשַׁמֵּשׁ כְּשֶׁרַגְלָיו לַמִּזְרָח. וּמִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְסַדֵּר אֶת מִטָּתוֹ בְּאַחַת מֵהַצּוּרוֹת דִּלְעֵיל, יֵשׁ לוֹ לְהִזָּהֵר וּלְשַׁנּוֹת אֶת כִּוּוּן שְׁכִיבָתוֹ בִּזְמַן הַתַּשְׁמִישׁ שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה רַגְלָיו לַמִּזְרָח. לַנּוֹהֲגִים כַּפָּשָׁט, הֶעָדִיף בְּיוֹתֵר רֹאשׁוֹ לַצָּפוֹן. וְאִם אִי-אֶפְשָׁר, יְהֵא רֹאשׁוֹ לַדָּרוֹם. וְאִם אִי-אֶפְשָׁר, יְשַׁמֵּשׁ כְּשֶׁרֹּאשׁוֹ לַמַּעֲרָב. וְאִם אִי-אֶפְשָׁר, יְשַׁמֵּשׁ כְּשֶׁרֹּאשׁוֹ לַמִּזְרָח[1096]עי' שו"ע או"ח סי' ג' סעי' ו' וכה"ח שם ס"ק ט"ז, וט"ז ומשנ"ב שם. (אֶת כִּוּוּן הַמִּטָּה יֵשׁ לְכַוֵּן לְפִי רוּחוֹת הָעוֹלָם, דְּהַיְנוּ רֹאשׁוֹ לַמִּזְרָח אוֹ לַצָּפוֹן וְכַדּוֹמֶה, וְלֹא לְפִי כִּוּוּן יְרוּשָׁלַיִם[1097]עי' במעשה אליהו סי' ש"א ובקונטרס בין זרועות עולם שם.).

פֶּרֶק כא - בְּנֵי תֵּשַׁע מִדּוֹת

א. "וּבְרוֹתִי מִכֶּם הַמֹּרְדִים וְהַפּוֹשְׁעִים בִּי"[1098]יחזקאל כ', ל"ח. - אֵלּוּ בְּנֵי תֵּשַׁע מִדּוֹת: א. בְּנֵי אֲנוּסָה. ב. בְּנֵי שְׁנוּאָה. ג. בְּנֵי נִדּוּי. ד. בְּנֵי תְּמוּרָה. ה. בְּנֵי מוֹרֶדֶת. ו. בְּנֵי שִׁכְרוּת. ז. בְּנֵי גְּרוּשַׁת-הַלֵּב. ח. בְּנֵי עֵרְבוּבְיָה. ט. בְּנֵי חֲצוּפָה. י. וְיֵשׁ אוֹמְרִים אַף בְּנֵי יְשֵׁנָה. מִכָּאן אָמְרוּ: עֲשָׂרָה הֵם כְּמַמְזֵרִים וְאֵינָם מַמְזֵרִים[1099]נדרים כ' ע"ב, מסכת כלה רבה פ"א, וע"ש תחילת פ"ב, שו"ע או"ח סי' ר"מ סעי' ג'.. וְאַף שֶׁלֹּא נִקְבַּע גּוֹרָלָם שֶׁל בָּנִים אֵלּוּ

לְמְרִידָה וּפְשִׁיעָה, מִכָּל-מָקוֹם נוֹטִים הֵם לְכָךְ, וְתִקְשֶׁה עֲלֵיהֶם עֲבוֹדַת ה'[1100]עי' תניא פרק ב'..

ב. (א) בְּנֵי אֱנוֹסָה - הַבָּא עַל אִשְׁתּוֹ בְּאֹנֶס. וְלָאו דַּוְקָא בְּאֹנֶס, אֶלָּא גַּם אִם אֵינָהּ מְרָצָה כָּל כָּךְ. לָכֵן יְפַיֵּס וְאַחַר-כָּךְ יִבְעֹל[1101]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ל'.. כְּשֵׁם שֶׁלְּמַדְנוּ "דֶּרֶךְ-אֶרֶץ" מִתַּרְנְגוֹל שֶׁמְּפַיֵּס וְאַחַר-כָּךְ בּוֹעֵל (עַיֵּן פֶּרֶק כ' סָעִיף ב').

ב בְּנֵי שְׁנוּאָה - הַבָּא עַל אִשְׁתּוֹ בְּשָׂעָה שֶׁשּׂוֹנְאָהּ, אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּדֶרֶךְ-כְּלָל הוּא אוֹהֲבָהּ. אֲבָל אִם הִיא רְצוּיָה בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ, אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא בְּדֶרֶךְ-כְּלָל שְׁנוּאָה - מֻתָּר[1102]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ל"א.. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא בְּדַעְתּוֹ לְגָרְשָׁהּ. וְאִם אֵינוֹ אוֹהֲבָהּ כָּל כָּךְ, רַק שֶׁאֵינוֹ שׂוֹנְאָהּ - מֻתָּרֶת, וּכְמוֹ שֶׁהָיְתָה לֵאָה לְבֵנֵי רָחֵל, שֶׁכָּתוּב "וַיֶּאֱהַב גַּם אֶת רָחֵל מִלֵּאָה"[1103]בראשית כ"ט, ל'..

ג בְּנֵי נִדּוּי (בְּנֵי נִדָּה) - הַבָּא עַל אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהוּא אוֹ הִיא בְּנִדּוּי, שֶׁאָסְרוּ עֲלֵיהֶם תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה[1104]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ל"ב.. יֵשׁ מְפָרְשִׁים "בְּנֵי נִדּוּי" - "בְּנֵי נִדָּה", שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁבֵּן הַנִּדָּה אֵינוֹ מַמְזֵר, מִכָּל מָקוֹם-פָּגוּם הָוֵי, וּבְכָלַל הַמּוֹרְדִים וְהַפּוֹשְׁעִים הוּא[1105]באור הלכה סי' ר"מ ד"ה בני נידוי..

אָסוּר לָבוֹא עַל אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהוּא אוֹ הִיא אֲבֵלִים תּוֹךְ שִׁבְעָה יָמִים לַאֲבֵלוּתָם[1106]שו"ע יו"ד סי' שפ"ג סעי' א'. (דַּהֲוֵי כִּבְנֵי נִדּוּי).

ד בְּנֵי תְמוּרָה - אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים וּבָא עַל אַחַת מֵהֶן וְחָשַׁב שֶׁזּוֹ הַשְּׁנִיָּה, וְכֵן אִם בָּא עַל אִשְׁתּוֹ וְחָשַׁב עַל אִשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁאֵינָהּ אִשְׁתּוֹ[1107]נדרים כ' ע"ב, ושו"ע או"ח שם.. בְּמֵיחַד חָמוּר הַדָּבָר, אִם בִּשְׁעַת הַזִּווּג חוֹשֵׁב הוּא עַל אַחֶרֶת שֶׁאֵינָהּ מִזַּרַע יִשְׂרָאֵל[1108]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ל"ג-ל"ד..

ה בְּנֵי מוֹרֶדֶת (בְּנֵי מְרִיבָה) - הַבָּא עַל אִשְׁתּוֹ שֶׁאֵינָהּ רוֹצָה בּוֹ כְּבַעַל, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁבִּשְׁעַת הַבִּיאָה הִיא מִתְרַצִּית לוֹ לְבִיאָה, מִפְּנֵי שֶׁאֵין בִּיאָה זוֹ לְקֵרוּב וּלְשָׁלוֹם, אֶלָּא לִזְנוּת. אֲבָל אִם הִתְרַצְּתָה לוֹ לְגַמְרֵי אַגַּב הַבִּיאָה, וְרוֹצָה בּוֹ כְּבַעַל - אֵין בָּנָיו בְּנֵי מוֹרֶדֶת[1109]כה"ח שם ס"ק ל"ה, טהרת ישראל ס"ק כ"ו..

וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים "בְּנֵי מוֹרֶדֶת" - "בְּנֵי מְרִיבָה", שֶׁהַמִּתְקוֹטֵט עִם אִשְׁתּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה, אָסוּר לוֹ לָבוֹא עָלֶיהָ, שֶׁהַבִּיאָה הַהִיא אֵינָהּ אֶלָּא זְנוּת, שֶׁאֵינָהּ בָּאָה מִתּוֹךְ אַהֲבָה, וּבָנָיו שֶׁיִּוָּלְדוּ מֵאוֹתָהּ בִּיאָה הֵם בִּכְלַל הַמּוֹרְדִים וְהַפּוֹשְׁעִים[1110]בעלי הנפש לראב"ד שער הקדושה..

ו בְּנֵי שִׁכְרוּת - הַבָּא עַל אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהוּא אוֹ הִיא שִׁכּוֹרִים וְאֵין בָּהֶם כַּוָּנַת אַהֲבָה. וְדַוְקָא שִׁכּוֹרִים שֶׁנִּתְבַּלְבְּלָה דַּעְתָּם, אֲבָל אִם שָׁתוּ מְעַט וְהִתְבַּסְּמוּ - אֵין בְּכָךְ אִסּוּר[1111]בעלי

הנפש לראב"ד שער הקדושה, כה"ח שם ס"ק ל"ו.. לָכֵן יְזַהֲרוּ הֶחָתָן וְהַכַּלָּה בְּיוֹם חֻפָּתָם שֶׁלֹּא לִשְׁתּוֹת מַשְׁקָאוֹת חָרִיפִים וּמְשַׁכְּרִים, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְרוּ עַל דֵּעָה צְלוּלָה לְבִיאַת-מִצְוָה.

ז בְּנֵי גְרוּשַׁת-הַלֵּב - הַבָּא עַל אִשְׁתּוֹ וּבְדַעְתּוֹ לְגָרְשָׁהּ, וְאַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אוֹהֲבָהּ כָּעֵת וְהִיא מִתְרַצִּית לוֹ[1112]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ל"ז.. וְדָוְקָא שֶׁאֵינָהּ יוֹדַעַת מִכַּוָּנוֹתָיו, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר "אַל-תַּחֲרֹשׁ עַל-רֵעֲךָ רָעָה וְהוּא-יוֹשֵׁב לָבֶטַח אִתָּךְ"[1113]משלי ג', כ"ט., אֲבָל אִם יוֹדַעַת וּמִתְרַצִּית לוֹ, מֻתָּר[1114]גיטין צ' ע"א, בית שמואל אה"ע סי' כ"ה ס"ק ט'. (וּבִלְבַד שֶׁאֵינָם שׁוֹנְאִים זֶה לָזֶה).

ח בְּנֵי עֵרְבּוּבְיָה - הַבָּא עַל אִשְׁתּוֹ וְחוֹשֵׁב עַל אִשָּׁה אַחֶרֶת, אוֹ אִשָּׁה הַחוֹשֶׁבֶת בְּשָׁעַת בִּיאָה עַל אִישׁ אַחֵר[1115]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ל"ח.. לָכֵן לֹא יְשַׁמְּשׁוּ בְּתְחִלַּת הַלַּיְלָה אוֹ בְּסוֹפוֹ וּבְשָׁעָה שֶׁשּׁוֹמְעִים קוֹלוֹת בְּנֵי-אָדָם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹאוּ לַחְשֹׁב עַל אֲחֵרִים[1116]שו"ע סי' ר"מ סעי' ז'.. מִי שֶׁאֵינוֹ בָּטוּחַ בִּיכָלְתּוֹ לְיַחֵד מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּאִשְׁתּוֹ, אֵין לוֹ לְהַאֲרִיךְ בְּתַשְׁמִישׁ (אַף-עַל-פִּי שֶׁבְּדֶרֶךְ-כְּלָל רָאוּי לְהַאֲרִיךְ, כְּדֵי שֶׁאִשְׁתּוֹ תַּזְרִיעַ תְּחִלָּה, כִּדְלְקַמָּן)[1117]כה"ח סי' ר"מ ס"ק נ"ט.. לָכֵן גַּם לֹא יְשׁוֹחֲחוּ בִּשְׁאָר דְּבָרִים, לֹא בִּשְׁעַת הַתַּשְׁמִישׁ וְלֹא קֹדֶם לָכֵן, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְּנוּ דַּעְתָּם בַּאֲחֵרִים. אֲבָל דִּבְרֵי אַהֲבָה וְחִבָּה וְרִצּוּי רְצוּיִים הֵם, כִּדְלְעֵיל. וְאִם הָיָה לוֹ כַּעַס עִמָּהּ, אָסוּר לוֹ לְשַׁמֵּשׁ עַד שֶׁיְּפַיְּסָנָּה בִּדְבָרִים אֵלֶּה[1118]שו"ע סי' ר"מ סעי' ט', י'..

ט בְּנֵי חֲצוּפָה - אָסוּר לָאָדָם לָבוֹא עַל אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁתִּבְעָה אוֹתוֹ לְתַשְׁמִישׁ בַּפֶּה. אֲבָל מִי שֶׁאִשְׁתּוֹ מְרַצָּה אוֹתוֹ בִּלְשׁוֹן נְקִיָּה כְּלַאי אֶמֵּנוּ, אוֹ שֶׁמְּקַשֶּׁטֶת עַצְמָהּ כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן דַּעְתּוֹ עָלֶיהָ - חַיָּב לְשַׂמְּחָהּ בִּדְבַר-מִצְוָה (תַּשְׁמִישׁ)[1119]שו"ע סי' ר"מ סעי' א', ג', וכה"ח שם ס"ק ט"ל., וַהֲוֵי לֵהּ בָּנִים מְהֻגָּנִים וּמְעֻלִּים[1120]עירובין ק' ע"ב, כה"ח שם ס"ק ט"ל, משנה ברורה שם ס"ק כ"א..

י בְּנֵי יְשֵׁנָה - אֵין לָאָדָם לָבוֹא עַל אִשְׁתּוֹ כְּשֶׁהִיא יְשֵׁנָה[1121]רמב"ם הלכות דעות פ"ה ה"ד.. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁדָּבָר זֶה חָמוּר כְּמוֹ בְּנֵי תַּשַׁע מִדּוֹת[1122]מסכת כלה רבה פ"א.. וְדָבָר זֶה אָסוּר דַּוְקָא כְּשֶׁהִיא יְשֵׁנָה לְגַמְרֵי, אֲבָל כְּשֶׁהִיא מְנַמְנֶמֶת, מֻתָּר[1123]תוס' נדה י"ב ע"א, ע"ש.. וּכְשֶׁאִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם יְשֵׁנָה, אֵין לוֹ לְהַעִירָהּ לְשֵׁם תַּשְׁמִישׁ וּלְצַעֲרָהּ בְּכָךְ, אֶלָּא-אִם-כֵּן בָּרוּר לוֹ שֶׁשִּׂמְחָה הִיא לָהּ[1124]מהרח"ו..

ג. כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים אֲסוּרִים אַף בְּמַעֲבֶרֶת, מֵינֶקֶת, זְקֵנָה אוֹ שֶׁאֵינָהּ רְאוּיָה לֵילֵד. וְכָל הָעוֹשֶׂה דְּבָרִים אֵלּוּ, מִלְבַד שֶׁבָּנָיו מְסֻגָּלִים לִמְרִידָה וּפְשִׁיעָה, גַּם הוּא נִקְרָא מוֹרֵד וּפוֹשֵׁעַ. לָכֵן יְזַהֵר הָאָדָם בְּכָךְ מְאֹד מְאֹד, וַאֲפִלּוּ אִם הוּא צָרִיךְ מְאֹד לְאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, וְאַף אִם אֵין לוֹ

בָּנִים, אֵין לוֹ לְבוֹא עַל אִשְׁתּוֹ בַּעֲשֶׂרֶת הַמִּקְרִים דִּלְעֵיל[1125]בעלי הנפש שער הקדושה, טהרת ישראל ס"ק ל'..

ד. כָּל הַדִּינִים שֶׁבְּפֶרֶק זֶה אֵינָם מִדַּת-חֲסִידוּת, אֶלָּא דִּין גָּמוּר וְחִיּוּב עַל כָּל אֶחָד וְאַחַת.

פֶּרֶק כב - דִּינֵי הַתַּשְׁמִישׁ

דֶּרֶךְ הַתַּשְׁמִישׁ

א. שָׁאֲלוּ תַּלְמִידָיו אֶת רַבִּי דּוֹסְתַּאי בְּרַבִּי יַנַּאי: מִפְּנֵי מָה אִישׁ פָּנָיו כְּלַפֵּי מַטָּה (בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ) וְאִשָּׁה פָּנֶיהָ לְמַעְלָה כְּלַפֵּי הָאִישׁ? – זֶה מִמָּקוֹם שֶׁנִּבְרָא, וְזוֹ מִמָּקוֹם שֶׁנִּבְרֵאת (הוּא מִסְתַּכֵּל בָּאֲדָמָה שֶׁנּוֹצַר הֵימֶנָּה, וְהִיא מִסְתַּכֶּלֶת בּוֹ שֶׁנּוֹצְרָה מִמֶּנּוּ בִּזְמַן בְּרִיאַת הָעוֹלָם).

וְשׁוֹאֲלֶת הַגְּמָרָא: לָמָּה חֻבְלֵי-לֵדָה שֶׁל נְקֵבָה מְרֻבִּין מִשֶּׁל זָכָר? וְעוֹנָה הַגְּמָרָא: זֶה בָּא (נוֹלַד) כְּדֶרֶךְ תַּשְׁמִישׁוֹ, וְזֶה בָּא כְּדֶרֶךְ תַּשְׁמִישׁוֹ. זוֹ הוֹפֶכֶת פָּנֶיהָ (לִפְנֵי לֵדָה מִתְהַפֶּכֶת וּפָנֶיהָ כְּלַפֵּי מַעְלָה כְּבִשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ), וְזֶה אֵין הוֹפֵךְ פָּנָיו (אֶלָּא נוֹלַד וּפָנָיו כְּלַפֵּי מַטָּה, כְּבִשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ)[1126]נדה ל"א ע"א ורש"י שם..

ב. הוּא לְמַעְלָה וְהִיא לְמַטָּה - זוֹ דַּרְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם. הִיא לְמַעְלָה וְהוּא לְמַטָּה - זוֹהִי דֶּרֶךְ עַזּוּת. שְׁנֵיהֶם כְּאַחַת - זוֹהִי דֶּרֶךְ עִקֵּשׁ[1127]שו"ע או"ח סי' ר"מ סעי' ה'..

ג. אַף-עַל-פִּי שֶׁמֻּתָּר לָאָדָם לַעֲשׂוֹת עִם אִשְׁתּוֹ, בִּרְצוֹנָהּ, כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה, "בּוֹעֵל בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה וּמְנַשֵּׁק בְּכָל אֵבֶר שֶׁיִּרְצֶה (חוּץ מֵאוֹתוֹ מָקוֹם) וּבָא עָלֶיהָ בֵּין כְּדַרְכָּהּ וּבֵין שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ אוֹ דֶּרֶךְ אֵבָרִים" - מִכָּל-מָקוֹם עַל כְּגוֹן זֶה נֶאֱמַר: "קְדֵשׁ עַצְמֵךְ בַּמֻּתָּר לָךְ"[1128]רמ"א אה"ע סי' כ"ה סעי' ב'. ועי' הסבר הקטע בעמוד הבא..

וְכָתְבָה הַתּוֹרָה פָּרְשַׁת "בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה" בְּסְמִיכוּת לְפָרְשַׁת "יְפַת תֹּאַר", לְלַמֶּדְךָ שֶׁכָּל הַנּוֹשֵׂא יְפַת תֹּאַר, אַף שֶׁהִיא מֻתֶּרֶת לוֹ, סוֹפוֹ לְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, שֶׁלֹּא הִתִּירָה תּוֹרָה "יְפַת תֹּאַר" אֶלָּא כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרָע[1129]ע"פ סנהדרין ק"ז ע"א..

וּמִכָּאן יִלְמַד אָדָם, שֶׁאַף-עַל-פִּי שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים הַמֻּתָּרִין לוֹ - אֵין דָּבָר טוֹב יוֹצֵא מֵהֶן. וְהַגְּמָרָא מוֹנָה פְּגָמִים שֶׁיְּכוֹלִים לָבוֹא בַּוָּלָד, כַּאֲשֶׁר דֶּרֶךְ הַתַּשְׁמִישׁ אֵינָהּ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, אַף-עַל-פִּי שֶׁהִיא מֻתֶּרֶת[1130]נדרים כ' ע"א..

לָכֵן, אַף-עַל-פִּי שֶׁבּוֹעֵל בְּכָל עֵת שֶׁיִּרְצֶה - יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים וְאֵין מְשַׁמְּשִׁין מִטּוֹתֵיהֶם בַּיּוֹם[1131]נדה י"ז ע"א. (וְעַיֵּן מַהוּ דִּין וּמַהוּ מִדַּת-חֲסִידוּת לְקַמָּן בְּ"זְמַן הַתַּשְׁמִישׁ" מִסָּעִיף י"ב וָהָלְאָה).

ד. אַף-עַל-פִּי שֶׁמְּנַשֵּׁק בְּכָל אֵבֶר שֶׁיִּרְצֶה - אָסוּר לוֹ לְהִסְתַּכֵּל וּלְנַשֵּׁק בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, שֶׁכָּל הַמִּסְתַּכֵּל שָׁם אֵין לוֹ בֹּשֶׁת פָּנִים, וְעוֹבֵר עַל "וְהַצְנֵעַ לֶכֶת עִם-אֱלֹהֶיךָ"[1132]מיכה ו', ח'.. וּמַעֲבִיר הַבּוּשָׁה מֵעַל פָּנָיו, שֶׁכָּל הַמִּתְבַּיֵּשׁ אֵינוֹ חוֹטֵא, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמְּגֻרֶה יֵצֶר-הָרָע בְּעַצְמוֹ, וְכָל-שֶׁכֵּן מִי שֶׁנּוֹשֵׁק שָׁם עוֹבֵר עַל כָּל אֵלּוּ וְעַל "אַל-תְּשַׁקְּצוּ אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם"[1133]ויקרא י"א, מ"ג. שו"ע או"ח סי' ר"מ סעי' ד'..

ה. אַף-עַל-פִּי שֶׁמֻּתָּר לוֹ לָבוֹא עָלֶיהָ שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ - דְּהַיְנוּ מֵאֲחוֹרֶיהָ (בְּאוֹתוֹ מָקוֹם) - אָסוּר לוֹ לַעֲשׂוֹת כֵּן שֶׁלֹּא בִּרְצוֹנָהּ, שֶׁאִם כֵּן הֲוֵי כַּאֲנוּסָה[1134]טהרת ישראל סי' ר"מ ס"ק ל"ד.. וּכְשֶׁעוֹשֶׂה כֵּן בִּרְצוֹנָהּ, צָרִיךְ לְהַזְהִיר שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה[1135]רמ"א אה"ע סי' כ"ה סעי' ב', ועי' ב"י שם וא"ר שם., שֶׁכָּל הַמּוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה כְּאִלּוּ שׁוֹפֵךְ דָּמִים[1136]נדה י"ג ע"א.. וְאַף-עַל-פִּי-כֵן אָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן בְּקִבְיעוּת, אֶלָּא בְּאַקְרַאי[1137]רמ"א שם וב"ש ס"ק ג'..

ו. זוּג שֶׁבְּקִבְיעוּת אֵינָם יְכוֹלִים לְשַׁמֵּשׁ פָּנִים כְּנֶגֶד פָּנִים, מֵחֲמַת מַחֲלָה וְכַדּוֹמֶה[1138]עי' בעלי הנפש שער הקדושה סי' ט' בסופו, לבוש אה"ע סי' כ"ג ס"ק ה', ועי' להחיד"א בספרו כסא רחמים על מסכת כלה פרק ג' הלכה ג'., יִשְׁאֲלוּ שְׁאֵלַת חָכָם כֵּיצַד עֲלֵיהֶם לְהִתְנַהֵג.

ז. עַל בְּנֵי הַזּוּג לִהְיוֹת צְנוּעִים בְּשָׁעַת תַּשְׁמִישׁ, שֶׁלֹּא לְפָרְסֵם מַעֲשֵׂיהֶם, אֶלָּא לִהְיוֹת בְּיִחוּד גָּמוּר. וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שׁוֹנֵא אֶת מִי שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בִּפְנֵי כָּל חַי[1139]נדה ט"ז ע"ב. (וְעַיֵּן פֶּרֶק כ"ג סְעִיפִים א'-ד').

ח. בְּשָׁעַת תַּשְׁמִישׁ לֹא יָקֵל רֹאשׁוֹ עִם אִשְׁתּוֹ, וְלֹא יְנַבֵּל פִּיו בְּדִבְרֵי הֲבַאי. אֲבָל בְּעִנְיְנֵי תַּשְׁמִישׁ יָכוֹל לְשׂוֹחֵחַ עִמָּהּ, כְּדֵי לְהַרְבּוֹת תַּאֲוָתוֹ אוֹ לְרַצּוֹתָהּ וּלְשַׂמְּחָהּ[1140]שו"ע אה"ע סי' כ"ה סעי' ב'.. וְיֵדַע הָאָדָם שֶׁחִיּוּב הָעוֹנָה הוּא בְּחִבָּה וְלֹא בַּעֲיֵפוּת[1141]עי' רש"י נדה י"ז ע"א. וּבִכְבֵדוּת.

ט. יֵשׁ לָאָדָם לְנַשֵּׁק אֶת אִשְׁתּוֹ בְּשָׁעַת הַבִּיאָה. וְכָתְבוּ הַמְקֻבָּלִים שֶׁיְּנַשְּׁקֶנָּה בְּפִיהָ כְּדֵי... וְכוּ'[1142]סידור בית יעקב הנהגת ליל שבת..

י. וְיַאֲרִיךְ בַּחִבּוּר אִם יָכוֹל הוּא לִשְׁמֹר אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּאִשְׁתּוֹ בִּלְבַד, כְּדֵי שֶׁאִשְׁתּוֹ תַּזְרִיעַ תְּחִלָּה, וְאַחַר שֶׁתַּזְרִיעַ אִשְׁתּוֹ יַזְרִיעַ הוּא[1143]בעלי הנפש לראב"ד שער הקדושה, מגן אברהם סי' ר"מ ס"ק כ"א..

וּבַגְּמָרָא דָּרְשׁוּ עַל הַפָּסוּק: "וַיִּהְיוּ בְנֵי-אוֹלָם אֲנָשִׁים גִּבּוֹרֵי-חַיִל דֹּרְכֵי קֶשֶׁת וּמַרְבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים"[1144]דברי הימים-א' ח', מ'., "וְכִי בְּיָדוֹ שֶׁל אָדָם לְהַרְבּוֹת בָּנִים וּבְנֵי בָנִים?

אֶלָּא מִתּוֹךְ שֶׁמַּשְׁהִין עַצְמָן בַּבֶּטֶן כְּדֵי שֶׁיַּזְרִיעוּ נְשׁוֹתֵיהֶן תְּחִלָּה שֶׁיִּהוּ בְּנֵיהֶם זְכָרִים, מַעֲלֶה עֲלֵיהֶן הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הֵם מְרַבִּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים"[1145]נדה ל"א ע"א..

וְ"אָמַר רָבָא: הָרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת כָּל בָּנָיו זְכָרִים, יִבְעֹל וְיִשְׁנָה" (כְּדֵי שֶׁתַּזְרִיעַ אַחַר בִּיאָה רִאשׁוֹנָה, וּבַבִּיאָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁבְּהּ הַבַּעַל מַזְרִיעַ, תַּקְדִּים הַזְּרָעָתָהּ לְהַזְרָעָתוֹ)[1146]רש"י שם ע"ב..

יא. אַחַר שֶׁמַּזְרִיעַ הַבַּעַל, אֵין לוֹ לָצֵאת מִמֶּנָּה מִיָּד, אֶלָּא יַמְתִּין עַד שֶׁיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ כָּל טִפּוֹת שִׁכְבַת-הַזֶּרַע בִּפְנִים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְלוּ חַס וְשָׁלוֹם מִחוּץ לְגוּפָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה[1147]כה"ח סי' ר"מ ס"ק נ"ט, ועי' באורך בס"ק ו' ע"פ האר"י ועוד.. וְיִשְׁאֵר בְּמִטָּתָהּ עוֹד מְעַט אַחַר הַבִּיאָה[1148]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ס"ג., כְּדֵי שֶׁלֹּא תַּרְגִּישׁ הָאִשָּׁה שֶׁנִּגְמְרָה חִבָּתוֹ אֵלֶיהָ בְּעֶצֶם הַבִּיאָה.

זְמַן הַתַּשְׁמִישׁ

יב. הַזְּמַן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר לְתַשְׁמִישׁ הוּא בְּלֵילֵי-שַׁבָּת, בֵּין לְתַלְמִידֵי-חֲכָמִים וּבֵין לְשְׁאָר אָדָם. וּמִלְבַד שֶׁיֵּשׁ בְּמַעֲשֶׂה זֶה "עֹנֶג-שַׁבָּת"[1149]שו"ע או"ח סי' ר"פ סעי' א'., מְסֻגֶּלֶת הִיא הַשַּׁבָּת לְהַמְשִׁיךְ קְדֻשָּׁה בְּמַעֲשֶׂה הָאָדָם[1150]כה"ח סי' ר"מ סעי' ב', ועי' שער הציון שם.. וְאִם יְשַׁמֵּשׁ אַחַר חֲצוֹת יַעֲשֶׂה בָּזֶה תִּקּוּן גָּדוֹל, וְיִזְכֶּה לְהַמְשִׁיךְ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה לַוָּלָד, כְּפִי שֶׁכָּתְבוּ הַמְקֻבָּלִים[1151]כה"ח סי' ר"מ סעי' ג'..

לֵיל טְבִילַת אִשְׁתּוֹ, מַעֲלָתוֹ וַחֲשִׁיבוּתוֹ כְּלֵיל-שַׁבָּת, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בְּלֵילֵי הַחֹל. וְגַם בְּלֵילָה זֶה עָדִיף לְשַׁמֵּשׁ אַחַר חֲצוֹת, אִם אֵין יְצִרוֹ תּוֹקְפוֹ וְאֵינוֹ בָּא לִידֵי הִרְהוּר (וְעַיֵּן פֶּרֶק י"ט סְעִיפִים ה'-ז').

לֵילֵי יוֹם-טוֹב וְרֹאשׁ-חֹדֶשׁ דִּינָם כְּמוֹ לֵיל-שַׁבָּת, אַף-עַל-פִּי שֶׁאֵין בָּהֶם קְדֻשָּׁה[1152]שער הציון סי' ר"מ ס"ק ג'. וְלֹא חִיּוּב עוֹנָה כְּבְלֵיל-שַׁבָּת[1153]בא"ח ש"ש וירא כ"ג. ואם יקשה הדבר מחמת חולשה וכדי - עי' פרק י"ט ט'., "וַחֲסִידִים וְאַנְשֵׁי-מַעֲשֶׂה מְקַיְּמִים בָּהֶם מִצְוַת עוֹנָה"[1154]טהרת ישראל סי' ר"מ ס"ק י"א ובא"ח שם כ"ג..

יֵשׁ יָמִים-טוֹבִים שֶׁרָאוּי שֶׁלֹּא לְשַׁמֵּשׁ בָּהֶם, וִיבַאֲרוּ לְקַמָּן.

מִצְוָה לְשַׁמֵּשׁ בְּלֵיל-שְׁבִיעִי-שֶׁל-פֶּסַח, וּבַלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן שֶׁל סֻכּוֹת, וּמַתְר בְּחֹל-הַמּוֹעֵד, אַף לְתַלְמִיד-חָכָם הַמַּקְפִּיד שֶׁלֹּא לְשַׁמֵּשׁ בִּימוֹת-הַחֹל27.

שְׁאָר לֵילוֹת הַחֹל אֵין בָּהֶם קְדֻשָּׁה, אֲבָל מִי שֶׁחַיָּב לְקַיֵּם עוֹנָתוֹ בְּלֵילוֹת הַחֹל, כְּפִי שֶׁפֹּרַט בְּפֶרֶק י"ט סְעִיפִים ה'-ז', יְכוֹן עַצְמוֹ בִּקְדֻשָּׁה כִּדְלִעֵיל וְיַעֲשֶׂה מַעֲשֵׂהוּ לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְ"שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע"[1155]קהלת ח', ה'..

יג. "אָמַר רַב חִסְדָּא: אָסוּר לוֹ לָאָדָם שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ'[1156]ויקרא י"ט, י"ח.. מַאי מַשְׁמַע (אֵיךְ לוֹמְדִים דָּבָר זֶה מֵהַפָּסוּק)? אָמַר אַבַּיֵי: שֶׁמָּא יִרְאֶה בָּהּ דָּבָר מְגֻנֶּה, וְתִתְגַּנֶּה עָלָיו"[1157]נדה י"ז ע"א.. וְאֵין הַכָּוָּנָה דַּוְקָא מוּם אוֹ כְּעוּר בְּגוּפָהּ, אֶלָּא יֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁעָצֵם הַגִּלּוּי יְבִיאֵנוּ לְזִלְזֵל בָּהּ[1158]עי' שבת ק"מ ע"ב..

"אָמַר רַב הוּנָא: יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הֵם וְאֵין מְשַׁמְּשִׁין מִטּוֹתֵיהֶן בַּיּוֹם. אָמַר רָבָא: וְאִם הָיָה בַּיִת אָפֵל מָתֵר", וְכֵן אִם הוּא תַּלְמִיד-חָכָם וּמִתְכַּסֶּה בְּשִׁמְיכָה - מֻתָּר[1159]נדה י"ז ע"א.. וְהֶתֵּר זֶה אֵינוֹ אֶלָּא לִשְׁעַת דְּחַק, כְּגוֹן שֶׁרוֹאֶה שֶׁיִּצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו[1160]כה"ח סי' ר"מ סעי' פ'., אוֹ שֶׁרוֹאֶה שֶׁאִשְׁתּוֹ מִתְקַשֶּׁטֶת לְפָנָיו וְרוֹצָה שֶׁיִּתֵּן דַּעְתּוֹ עָלֶיהָ. וּכְפִי שֶׁמְּסַפֶּרֶת הַגְּמָרָא[1161]כתובות ס"ה ע"א.: חוּמָה, אַלְמָנְתּוֹ שֶׁל אַבַּיֵי, בָּאָה לִפְנֵי בֵּית-דִּינוֹ שֶׁל רָבָא שֶׁיִּפְסֹק לָהּ מְזוֹנוֹת. אַגַּב דִּין וּדְבָרִים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ מַעֲמָד נִגְלְתָה זְרוֹעָהּ שֶׁל חוּמָה, נָפַל אוֹר בְּבֵית-הַדִּין מֵרֹב יָפְיָהּ. קָם רָבָא וּבָא לְבֵיתוֹ, וְתָבַע אֶת אִשְׁתּוֹ (בַּת רַב חִסְדָּא) לְתַשְׁמִישׁ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר בְּאִשָּׁה שֶׁאֵינָהּ שֶׁלּוֹ וכו'.

יד. כְּשֶׁמְּשַׁמֵּשׁ בַּיּוֹם, לֹא יְשַׁמֵּשׁ אֶלָּא בְּבַיִת אָפֵל אוֹ בְּכִסּוּי שֶׁיְּכַסֵּם עַד מֵעַל לְרֹאשָׁם מִשּׁוּם צְנִיעוּת. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּדִינֵי תַּשְׁמִישׁ בְּאוֹר, מִסָּעִיף כ"ח וָהָלְאָה.

טו. כְּשֶׁמְּשַׁמֵּשׁ בַּלַּיְלָה, לֹא יְשַׁמֵּשׁ לֹא בִּתְחִלַּת הַלַּיְלָה וְלֹא בְּסוֹפוֹ, אֶלָּא בְּאֶמְצָעִיתוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁמַע קוֹל אֲנָשִׁים אֲחֵרִים וְיָבוֹא לְהַרְהֵר בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת[1162]שו"ע סי' ר"מ סעי' ז'.. וְאֵין אִסּוּר זֶה אֶלָּא לְמִי שֶׁחוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יְהַרְהֵר בְּנָשִׁים אֲחֵרוֹת, אֲבָל מִי שֶׁבָּטוּחַ בְּעַצְמוֹ, יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ מֵעֵת שֶׁמַּחְשִׁיךְ אַף שֶׁלֹּא יָצְאוּ הַכּוֹכָבִים וְעַד שֶׁמַּתְחִיל לְהָאִיר (זְמַן הֲנָחַת תְּפִלִּין) אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אַחֲרֵי עֲלוֹת הַשַּׁחַר[1163]בא"ח ש"ש וירא כ"ו.. וְכָתְבוּ הַמְקֻבָּלִים סוֹדוֹת נוֹרָאִים לְשַׁמֵּשׁ דַּוְקָא אַחַר חֲצוֹת (חֲצוֹת לְפִי שָׁעוֹת זְמַנִּיּוֹת - מוֹפִיעַ בַּלּוּחוֹת). וְרָאוּי לְבַעַל-נֶפֶשׁ לִנְהֹג כֵּן, אֶלָּא אִם הוּא חוֹשֵׁשׁ שֶׁיָּבוֹא עַל-יְדֵי-כָךְ לְקֶרִי אוֹ לְאִסּוּרִים אֲחֵרִים[1164]כה"ח שם סעי' נ"ה..

טז. מִי שֶׁקָּשֶׁה לְאִשְׁתּוֹ לְהַמְתִּין עַד אַחַר חֲצוֹת הַלַּיְלָה, וּכְשֶׁמְּעִירָהּ אֵין הִיא מִתְרַצִּית לוֹ כָּל כָּךְ בִּגְלַל עֲיֵפוּת וְכַדּוֹמֶה - אֵין לוֹ לְהִתְעַכֵּב עַד אַחֲרֵי חֲצוֹת אוֹ לְבַטֵּל מִצְוַת עוֹנָה מִשּׁוּם כָּךְ, אֶלָּא יָבוֹא עָלֶיהָ לִפְנֵי חֲצוֹת, וְלֹא יִתְחַסֵּד וְיעִירֶנָּה וְיִגְרֹם לָהּ צַעַר וְעָגְמַת-נֶפֶשׁ[1165]מהרח"ו בשערי קדושה..

יז. אָסוּר לָאָדָם מִדִּין-תּוֹרָה לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בְּיוֹם-כִּפּוּר. וּמִכְּיוָן שֶׁאָסוּר לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ, אָסוּר הוּא בְּכָל הָאִסּוּרִים בְּאִשְׁתּוֹ כְּאִלּוּ הִיא נִדָּה: אֵין לוֹ לִגַּע בָּהּ, לִישֹׁן עִמָּהּ בְּאוֹתָהּ מִטָּה וְכַדּוֹמֶה, כַּמְפֹרָט בְּפֶרֶק ה' בְּהִלְכוֹת הַרְחָקוֹת[1166]שו"ע או"ח סי' תרט"ו סעי' א' ובנו"כ

שם.. יֵשׁ מְקִלִּין לְגַע בְּאִשְׁתּוֹ בִּשְׁעוֹת הַיּוֹם[1167]ט"ז שם., וּמְקִלִּין כְּמוֹתָם בִּשְׁעַת דְּחַק גְּדוֹלָה[1168]אחרונים..

יח. אָסוּר לָאָדָם לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בְּתִשְׁעָה בְּאָב[1169]שו"ע או"ח סי' תקנ"ד סעי' א'.. וְאֵין לוֹ לִישׁוֹן עִמָּהּ בְּמִטָּה אַחַת בַּלַּיְלָה, וְאַף לֹא לִגַּע בָּהּ[1170]שו"ע או"ח שם סעי' י"ח.. אֲבָל שֶׁלֹּא כִּבְיוֹם-כִּפּוּר, יֵשׁ לְהֶקֵל בַּיּוֹם בִּנְגִיעָה לְצֹרֶךְ, מִכֵּיוָן שֶׁבְּיוֹם-כִּפּוּר הַנָּשִׁים מְקֻשָּׁטוֹת וּלְבוּשׁוֹת יָפֶה לִכְבוֹד הַיּוֹם, וְאִלּוּ בְּתִשְׁעָה בְּאָב לוֹבְשִׁים כֻּלָּם בְּגָדִים פְּשׁוּטִים וְאֵין לָחֹשׁ לְגֵרוּי יֵצֶר הָרַע[1171]משנ"ב שם ס"ק ל"ז ושער הציון שם וס"ק מ"ד..

יט. תִּשְׁעָה-בְּאָב שֶׁחָל בְּשַׁבָּת וְנִדְחָה לְיוֹם רִאשׁוֹן, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁדִּינוֹ כְּמוֹ כָּל שַׁבָּת אַחֶרֶת וּמֻתָּר בְּתַשְׁמִישׁ-הַמִּטָּה, וְיֵשׁ אוֹסְרִים תַּשְׁמִישׁ בְּשַׁבָּת זוֹ, וְנוֹהֲגִים כְּמוֹתָם[1172]רמ"א שם.. אִשָּׁה שֶׁהִגִּיעַ זְמַן טְבִילָתָהּ בְּלֵיל-שַׁבָּת זֶה - תִּטְבֹּל וּתְשַׁמֵּשׁ[1173]משנ"ב שם ס"ק מ'.. וְכֵן הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ אוֹ הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ שֶׁאִשְׁתּוֹ מִתְאַוָּה לוֹ וְחַיָּב בְּעוֹנָתָהּ, יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ[1174]שער הציון שם ס"ק מ"ו.. וְלָאו דַּוְקָא אֵלּוּ, אֶלָּא כָּל מִי שֶׁמַּכִּיר בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא מְשַׁדַּלְתּוֹ וּמְרַצָּה אוֹתוֹ וּמְקַשֶּׁטֶת עַצְמָהּ לְפָנָיו כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן דַּעְתּוֹ עָלֶיהָ, חַיָּב לְפָקְדָהּ[1175]שו"ע סי' ר"מ סעי' א'.. וְכֵן מִי שֶׁרוֹאֶה שֶׁיִּצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְחוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יִתֵּן דַּעְתּוֹ בְּנָשִׁים אֲחֵרוֹת אוֹ שֶׁיּוֹצִיא שִׁכְבַת-זֶרַע לְבַטָּלָה - יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ[1176]עי' כה"ח סי' ר"מ ס"ק ד'-ה' ועוד..

כ. טוֹב שֶׁלֹּא לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בַּעֲשִׁירִי בְּאָב, מִפְּנֵי שֶׁ"רֻבּוֹ שֶׁל הֵיכָל בּוֹ נִשְׂרַף"[1177]תענית כ"ט ע"א.. אֲבָל בְּלֵיל-טְבִילָה וְכַדּוֹמֶה, כְּדִלְעֵיל, חַיָּב לְשַׁמֵּשׁ[1178]משנ"ב סי' תקנ"ח ס"ק ב' וכה"ח ס"ק ז'..

כא. יֶשְׁנָם עוֹד מִסְפַּר יָמִים בַּשָּׁנָה שֶׁרָאוּי עַל-פִּי הָאֲרי"י לְכָל בַּעַל-נֶפֶשׁ שֶׁלֹּא לְשַׁמֵּשׁ בָּהֶם:

א) לֵיל רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח.

ב) לֵיל שָׁבוּעוֹת.

ג) שְׁנֵי לֵילֵי רֹאשׁ-הַשָּׁנָה.

ד) לֵיל שִׁמְחַת-תּוֹרָה[1179]בא"ח ש"ש וירא כ"ג, וכה"ח סי' ר"מ ס"ק ה'..

וּבְחוּצָה לָאָרֶץ יֵשׁ לְהַחְמִיר בִּשְׁנֵי הַיָּמִים הַטּוֹבִים בְּכָל הַתַּאֲרִיכִים הַנִּזְכָּרִים[1180]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ה'..

כב. יֵשׁ חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי-מַעֲשֶׂה שֶׁאֵינָם מְשַׁמְּשִׁים מִטּוֹתֵיהֶם בַּעֲשֶׂרֶת-יְמֵי-תְּשׁוּבָה, בְּלֵיל-הוֹשַׁעְנָא-רַבָּא, שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם שָׁבוּעוֹת, וּמֵרֹאשׁ-חֹדֶשׁ אָב עַד תִּשְׁעָה בְּאָב[1181]עי' שכנה"ג בהגהות הטור א'.. וְיֵשׁ חֲסִידִים שֶׁאֵינָם חוֹשְׁשִׁים לָכָךְ, מִכֵּיוָן שֶׁלֹּא נִזְכְּרוּ לְאִסּוּר בְּדִבְרֵי הָאֲרי"י ז"ל[1182]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ה'..

כג. מֻתָּר לְשַׁמֵּשׁ בְּשִׁבְעָה-עָשָׂר בְּתַמּוּז, צוֹם-גְּדַלְיָה, תַּעֲנִית-אֶסְתֵּר, וַעֲשָׂרָה-בְּטֵבֵת[1183]שו"ע או"ח סי' תק"נ סעי' ב'.. וּבַעַל-נֶפֶשׁ יַחְמִיר לְעַצְמוֹ לִנְהֹג בָּהֶם אֲבֵלוּת כְּמוֹ בְּתִשְׁעָה-בְּאָב[1184]משנ"ב שם ס"ק ו', וכה"ח שם ס"ק י'..

כד. אִם הָיָה זְמַן טְבִילָתָהּ שֶׁל הָאִשָּׁה בַּיָּמִים הָאֵלּוּ שֶׁהֶחְמִירוּ אוֹ שֶׁנָּהֲגוּ בָּהֶם אִסּוּר תַּשְׁמִישׁ - אֵין לָהּ לְאַחֵר אֶת טְבִילָתָהּ, אֶלָּא תִּטְבֹּל וּתְשַׁמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ לַיְלָה (חוּץ מִיּוֹם-כִּפּוּר וְתִשְׁעָה-בְּאָב). וְכֵן הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ אוֹ הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ, שֶׁאִשְׁתּוֹ מִתְאַוָּה לוֹ וְחַיָּב בְּעוֹנָתָהּ, יְשַׁמֵּשׁ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה. וְלָאו דַּוְקָא אֵלֶּה, אֶלָּא כָּל מִי שֶׁמַּכִּיר בְּאִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא מְשַׁדַּלְתּוֹ וּמְרַצָּה אוֹתוֹ וּמְקַשֶּׁטֶת עַצְמָהּ בְּפָנָיו כְּדֵי שֶׁיִּתֵּן דַּעְתּוֹ עָלֶיהָ – חַיָּב לְפָקְדָהּ. וְכֵן מִי שֶׁרוֹאֶה שֶׁיִּצְרוֹ מִתְגַּבֵּר עָלָיו וְחוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יִתֵּן דַּעְתּוֹ בְּנָשִׁים אֲחֵרוֹת אוֹ שֶׁיּוֹצִיא שִׁכְבַת-זֶרַע לְבַטָּלָה - יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ[1185]עי' מקורות לעיל, ועי' טהרת ישראל סי' ר"מ ס"ק י"א ובמקורותיו.. גַּם מִי שֶׁעֲדַיִן לֹא קַיָּם מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה (בֵּן וּבַת) אֵין לוֹ לְהַחְמִיר בְּכָל הָאָמוּר לְעֵיל[1186]באור הלכה סי' ר"מ ד"ה מליל שבת..

כה. הַמְשַׁמֵּשׁ בְּלֵיל-רֹאשׁ-הַשָּׁנָה יִטְבֹּל בַּבֹּקֶר לִפְנֵי הַתְּפִלָּה[1187]משנ"ב שם ס"ק ז', ובא"ח ש"ר נצבים ט'..

כו. כְּשֶׁנּוֹהֵג הָאָדָם בְּדַרְכֵי חֲסִידוּת וַעֲבוֹדַת ה', יֵדַע לְעַצְמוֹ שֶׁאֵין לוֹ לַעֲבֹר עַל קֻצּוֹ שֶׁל יו"ד מִדִּבְרֵי-תוֹרָה אוֹ מִדִּבְרֵי-סוֹפְרִים, בֵּין בִּדְבָרִים הַנּוֹגְעִים לוֹ וּבֵין בִּדְבָרִים הַנּוֹגְעִים לְאִשְׁתּוֹ. וְעַל כְּגוֹן זֶה אָמְרוּ "וְלֹא עַם-הָאָרֶץ חָסִיד"[1188]אבות ב', ה'. . לָכֵן מִי שֶׁמְּבַטֵּל מִצְוַת עוֹנָה שֶׁחַיָּב בָּהּ מִדְּאוֹרַיְתָא בִּשְׁבִיל חֲסִידוּת - עָתִיד לִתֵּן עַל כָּךְ אֶת הַדִּין. וְכֵן מִי שֶׁחֲסִידוּתוֹ תִּגְרֹם לוֹ "לְתוּר אַחֲרֵי עֵינָיו", שֶׁהִיא עֲבֵרָה דְּאוֹרַיְתָא – אֵין בַּחֲסִידוּתוֹ כְּלוּם.

אֲבָל מִי שֶׁנִּשְׁאָה אוֹתוֹ רוּחוֹ וְנוֹהֵג דְּרָכָיו בַּחֲסִידוּת וַעֲבוֹדַת ה', וְעוֹלֶה בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַיִּרְאָה וּבַדֶּרֶךְ שֶׁסִּלְּלוּ לָנוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל – קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ, וְאִם יִנְהַג בְּדָרְכִים אֵלּוּ תָּבוֹא עָלָיו בְּרָכָה.

תַּשְׁמִישׁ בָּאוֹר

כז. אֵין לָאָדָם לְשַׁמֵּשׁ בָּאוֹר, מִשּׁוּם צְנִיעוּת, בֵּין אִם זֶה אוֹר יוֹם, אוֹר לְבָנָה, אוֹר נֵר, חַשְׁמַל וְכַדּוֹמֶה.

כח. כְּשֶׁמֻּתָּר לָאָדָם לְשַׁמֵּשׁ בַּיּוֹם (עַיֵּן לְעֵיל סָעִיף י"ג), צָרִיךְ הוּא לְשַׁמֵּשׁ בְּבַיִת אָפֵל שֶׁחַלּוֹנוֹתָיו מְכֻסִּים וְכַדּוֹמֶה, אַף שֶׁאֵין בּוֹ חֲשֵׁכָה מֻחְלֶטֶת.

כט. תַּלְמִיד-חָכָם שֶׁצָּנוּעַ בְּדַרְכָיו וְאֵין חֲשָׁשׁ שֶׁיִּסְתַּכֵּל בִּמְקוֹמוֹת מֻצְנָעִים - יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בְּאוֹר הַיּוֹם, כַּאֲשֶׁר הוּא מְכַסֶּה אֶת עַצְמוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ בְּבֶגֶד[1189]שו"ע ורמ"א סי' ר"מ סעי' י"א. . אַךְ לֹא יַעֲשֶׂה כֵּן אֶלָּא לְצֹרֶךְ גָּדוֹל[1190]רמב"ם הל' איסורי ביאה פרק כ"א

הל' י'.. וְכֵן שְׁאָר כָּל אָדָם שֶׁחוֹשֵׁשׁ מִלָּבוֹא לִידֵי חֵטְא, וְאֵין הַבַּיִת אָפֵל - יָכוֹל לְהִתְכַּסּוֹת כְּתַלְמִיד-חָכָם, וּבִלְבַד שֶׁיְּזַהֵר מְאֹד כְּתַלְמִיד-חָכָם[1191]שער הציון סי' ר"מ ס"ק כ"ח..
ל. הַכִּסּוּי צָרִיךְ לִהְיוֹת מַעַל לְרֹאשָׁם וּמִתַּחַת לְרַגְלֵיהֶם, בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יֵרָאֶה מֵהֶם שׁוּם דָּבָר, וְהַמִּכְסֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת אָטוּם, שֶׁלֹּא יֵרָאֶה הָאוֹר בַּעֲדוֹ[1192]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ע"א..
לא. כְּשֶׁאוֹר הַלְּבָנָה מֵאִיר בַּחֶדֶר וְאֵינוֹ מֵאִיר יְשִׁירוֹת עֲלֵיהֶם, יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמֻּתָּר לְשַׁמֵּשׁ בְּכִסּוּי, וְיֵשׁ אוֹסְרִים. לָכֵן עָדִיף לְכַתְּחִלָּה לִסְגֹּר תְּרִיסִים אוֹ וִילוֹנוֹת וְכַדּוֹמֶה[1193]מג"א סי' ר"מ ס"ק כ"ד.. וּבְשָׁעַת הַדְּחַק אֶפְשָׁר לְהָקֵל אִם מִתְכַּסִּים בְּבֶגֶד כַּנִּזְכָּר לְעֵיל, אַף אִם אוֹר הַלְּבָנָה מֵאִיר עֲלֵיהֶם[1194]בא"ח ש"ש וירא כ"ו..
לב. אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ לְאוֹר הַלְּבָנָה תַּחַת כִּפַּת-הַשָּׁמַיִם, אַף שֶׁאֵינוֹ מֵאִיר עֲלֵיהֶם יְשִׁירוֹת. וּכְשֶׁאֵין אוֹר הַלְּבָנָה מֵאִיר - מֻתָּר רַק בְּמָקוֹם מֻצְנָע שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְחִיצוֹת (עַיֵּן פֶּרֶק כ"ג סָעִיף א'). אוֹר כּוֹכָבִים אֵינוֹ נִקְרָא אוֹר לְעִנְיַן תַּשְׁמִישׁ, אַךְ כַּאֲשֶׁר אוֹר הַכּוֹכָבִים בָּהִיר וְחָזָק, יֵשׁ לְהַמְנַע מִלְּשַׁמֵּשׁ לְאוֹרָם[1195]מג"א סי' ר"מ ס"ק כ"ד..
לג. אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ לְאוֹר נֵר, מְנוֹרַת חַשְׁמַל וְכַדּוֹמֶה, אַף-עַל-פִּי שֶׁמַּאֲפִיל בְּטַלִּיתוֹ[1196]שו"ע או"ח סי' ר"מ סעי' י"א.. וְהַמְשַׁמֵּשׁ לְאוֹר הַנֵּר עָלוּל לִגְרֹם לְבָנָיו לִהְיוֹת נִכְפִּים[1197]פסחים קי"ב ע"ב.. וַאֲפִלּוּ אִם אִשְׁתּוֹ מְעֻבֶּרֶת[1198]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ס"ט..
לד. אִם הַנֵּר נִמְצָא בְּחֶדֶר אַחֵר וּמֵאִיר לְחֶדֶר זֶה, יָכוֹל תַּלְמִיד-חָכָם לְהַאֲפִיל בְּבֶגֶד וּלְשַׁמֵּשׁ. וְלָאו דַּוְקָא חֶדֶר אַחֵר, אֶלָּא אֲפִלּוּ אִם הַמְּנוֹרָה אוֹ הַנֵּר נִמְצָאִים בְּאוֹתוֹ חֶדֶר, וְעָשָׂה מְחִצָּה שֶׁמְּחַלֶּקֶת אֶת הַחֶדֶר לִשְׁנֵי חֲלָקִים - הֲרֵי זֶה כְּחֶדֶר אַחֵר וְיָכוֹל תַּלְמִיד-חָכָם לְהַאֲפִיל בְּבֶגֶד וּלְשַׁמֵּשׁ.
מְחִצָּה זוֹ צְרִיכָה לִהְיוֹת אֲרֻכָּה כְּ-192 ס"מ[1199]כה"ח סי' ר"מ ס"ק מ"ד לפי ד' אמות כשכל אחת ארבעים ושמונה ס"מ. וּגְבוֹהָה 80 ס"מ לְפָחוֹת[1200]עשרה טפחים.. וּמְחֻזֶּקֶת הֵיטֵב שֶׁלֹּא תָּנוּד בָּרוּחַ, אִם יֵשׁ שָׁם רוּחַ[1201]רמ"א ונו"כ שם..
אֵין לַעֲשׂוֹת בְּשַׁבָּת מְחִצָּה כָּזֹאת, אֶלָּא בְּתָנַאִים מְיוּחָדִים[1202]שו"ע או"ח סי' שט"ו סעי' א' ונו"כ שם.. וְעַיֵּן בְּסָעִיף מ"ד.
לה. אִם אֵינוֹ יָכוֹל אוֹ אֵינוֹ רוֹצֶה לְכַבּוֹת אֶת הַמְּנוֹרָה אוֹ אֶת הַנֵּר, יְכַסֶּה אֶת הַמְּנוֹרָה אוֹ אֶת הַנֵּר בִּכְלִי אוֹ בְּמַגֶּבֶת עָבָה וְכַדּוֹמֶה עַד שֶׁיְּכַסֶּה הָאוֹר וּמֻתָּר לְשַׁמֵּשׁ, וַאֲפִלּוּ אִם יִשָּׁאֵר מְעַט אוֹר עָמוּם וְחַלָּשׁ, אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. וְדָבָר זֶה יָכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ גַּם בְּשַׁבָּת וּבְיוֹם-טוֹב בְּלִי פְּקֻפּוּק, וּבִלְבַד שֶׁיְּזַהֵר שֶׁלֹּא יְכַבֶּה אֶת הַמְּנוֹרָה אוֹ אֶת הַנֵּר אַגַּב מַעֲשֵׂהוּ[1203]ט"ז ס"ק ב' ומג"א ס"ק ג' בסי' שט"ו..

לו. אִם אִי-אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן לְכַבּוֹת אֶת הַמְּנוֹרָה אוֹ אֶת הַנֵּר אוֹ לְכַסּוֹתָם, יֵשׁ מַתִּירִים לְתַלְמִיד-חָכָם לְשַׁמֵּשׁ בְּכִסּוּי בֶּגֶד. וְנוֹהֲגִים לְהָקֵל כְּמוֹתָם כְּשֶׁאֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ לְשֵׁם הֵרָיוֹן וְאֵין אִשְׁתּוֹ מְעֻבֶּרֶת[1204]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ע"א..

לז. יֵשׁ מַתִּירִים לְשַׁמֵּשׁ בָּאוֹר בִּבְעִילַת-מִצְוָה כְּשֶׁהַכַּלָּה בְּתוּלָה אַף לַחֲסִידִים וְאַנְשֵׁי-מַעֲשֶׂה, וְטַעְמָם הוּא, כִּי בְּבִיאָה זוֹ בְּדֶרֶךְ-כְּלָל אֵין הָאִשָּׁה מִתְעַבֶּרֶת, וְאֵינָהּ אֶלָּא לַעֲשׂוֹתָהּ כְּלִי, כְּדִכְתִיב "כִּי בַעֲלִיךְ עֹשַׂיִךְ" וְגוֹ'[1205]ישעיה נ"ד, ה'., וְאֵין עַל בְּעִילָה זוֹ כָּל הָאַזְהָרוֹת דְּלֵעֵיל[1206]בא"ח ש"ש וירא כ"ו.. אַף אֵין נוֹהֲגִים בְּהֶתֵּר זֶה כְּלָל, מֵחֲשָׁשׁ שֶׁמָּא תִּתְגַּנֶּה עָלָיו, כְּאָמוּר לְעֵיל. וּבְכָל אֹפֶן, אִם הַבְּעִילָה קָשָׁה לוֹ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה, יִשְׁאַל שְׁאֵלַת חָכָם[1207]אחרונים. ובענין בעילת מצוה ביום, דינו כדין תלמיד-חכם כמבואר לעיל..

הִתְכַּסּוּת בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ

לח. כָּתוּב: "שְׁאֵרָהּ כְּסוּתָהּ וְעֹנָתָהּ לֹא יִגְרָע"[1208]שמות כ"א, י'.. "תָּנֵי רַב יוֹסֵף: 'שְׁאֵרָהּ' - זֶה קֵרוּב בָּשָׂר, שֶׁלֹּא יִנְהַג בָּהּ מִנְהַג פַּרְסִיִּים שֶׁמְּשַׁמְּשִׁין מִטּוֹתֵיהֶן בִּלְבוּשֵׁיהֶן"[1209]כתובות מ"ח ע"א.. לָכֵן, "הָאוֹמֵר אִי אֶפְשִׁי אֶלָּא אֲנִי בְּבִגְדֵי וְהִיא בְּבִגְדָהּ - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּתָהּ. וְכֵן אִם הִיא אוֹמֶרֶת אִי אֶפְשִׁי אֶלָּא אֲנִי בְּבִגְדֵי וְהוּא בְּבִגְדוֹ - תֵּצֵא בְּלִי כְּתֻבָּה"[1210]שו"ע ורמ"א אה"ע סי' ע"ו סעי' י"ג ונו"כ שם.. שֶׁאֵין זוֹ דֶּרֶךְ חִבָּה[1211]ריטב"א על כתובות מ"ז ע"ב.. אֲפִלּוּ אִם עוֹשִׂין כֵּן הַבַּעַל אוֹ הָאִשָּׁה לְשֵׁם צְנִיעוּת, אֵין הֵם יְכוֹלִים לִכְפּוֹת עַל בֶּן-זוּגָם דָּבָר זֶה[1212]שם..

אַף אִם שְׁנֵיהֶם רוֹצִים בְּכָךְ, יֵשׁ אוֹמְרִים דְּהָוֵי מִדַּת-צְנִיעוּת[1213]עי' שו"ע סי' ר"מ סעי' ח'..

וְהַמְקֻבָּלִים כָּתְבוּ שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרֻמִּים, וְלֹא יִהְיֶה חוֹצֵץ בֵּינֵיהֶם שׁוּם דָּבָר[1214]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ס'.. אָמְנָם אִם רוֹב גּוּפָם עָרֹם וְרַק מְעַט חוֹצֵץ אֲפִלּוּ מֵעַל הַדַּדִּין, אֵין בְּכָךְ מִשּׁוּם חֲצִיצָה[1215]הוד יוסף לרי"ח סי' ע"ה אות ב'..

וְהַמַּקְפִּידִים לִלְבֹּשׁ טַלִּית-קָטָן כָּל הַזְּמַן חוּץ מִשְּׁעַת רַחֲצָה, יַנִּיחוּ בִּשְׁעַת הַתַּשְׁמִישׁ אֶת הַטַּלִּית עַל צַוָּארָם שֶׁלֹּא יַחְצֹץ בֵּינֵיהֶם[1216]בא"ח ש"ר בראשית ט', שעה"כ נ"ב, ועי' ספר הלכה ח"א פרק ז'., כַּכָּתוּב: "וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד"[1217]בראשית ב', כ"ד..

לט. צְרִיכִים לְכַסּוֹת עַצְמָם בְּכִסּוּי אַף כְּשֶׁמְּשַׁמְּשִׁים בַּלַּיְלָה, כִּי "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ"[1218]ישעיה ו', ג'. ועי' שו"ע או"ח סי' ג' סעי' י"ב., וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שׁוֹנֵא אֶת מִי שֶׁמְּשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ עָרוֹם כְּשֶׁהוּא בִּלְתִּי מְכֻסֶּה[1219]ויקרא רבה, מובא בתוס' נדה י"ז

ע"א.. דְּהָווּי גַּסּוּת וְחֹסֶר צְנִיעוּת[1220]עי' תוס' נדה שם.. דִּינִים אֵלֶּה הֵם בֵּין לַמְּשַׁמְּשִׁים בַּיּוֹם וּבֵין לַמְּשַׁמְּשִׁים בַּלַּיְלָה, אֶלָּא שֶׁבַּיּוֹם יֵשׁ לְהַקְפִּיד עַל כְּסוּי בְּיוֹתֵר, כַּמְבֹאָר בְּסָעִיפִים כ"ט-ל'.

כְּסוּי סִפְרֵי קֹדֶשׁ

מ. אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ בְּחֶדֶר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סֵפֶר-תּוֹרָה כָּתוּב עַל קְלָף בְּגָלִילָה, וַאֲפִלּוּ אִם הַסֵּפֶר פָּסוּל לִקְרִיאָה בְּצִבּוּר, כְּגוֹן שֶׁאֵין בּוֹ אֶת כָּל חֲמֵשֶׁת הַסְּפָרִים[1221]שו"ע סי' ר"מ סעי' ו', ועי' ספר הלכה ח"א פרק ח'..

מא. אִם אֵין לוֹ חֶדֶר אַחֵר לְשַׁמֵּשׁ בּוֹ - יַעֲשֶׂה מְחִצָּה בֵּין סֵפֶר-הַתּוֹרָה לְבֵין הַמִּטָּה.

גֹּבַהּ הַמְּחִצָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת לְפָחוֹת כְּ-80 ס"מ, וְאָרְכָּהּ 192 ס"מ.

מב. מְחִצָּה זוֹ יְכוֹלָה לִהְיוֹת סָדִין אוֹ וִילוֹן שֶׁאֵינוֹ שָׁקוּף. וְאִם יֵשׁ רוּחַ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, צָרִיךְ לְקָשְׁרָהּ שֶׁלֹּא תְּנוּד בָּרוּחַ[1222]כה"ח שם ס"ק מ"ד-מ"ה..

מג. יֵשׁ מְקִלִּין בְּווִילוֹן מְרֻשָּׁת אוֹ שָׁקוּף. וְאִם סֵפֶר-הַתּוֹרָה מְכֻסֶּה אוֹ אֵינוֹ נִרְאֶה, אֶפְשָׁר לְהָקֵל כְּמוֹתָם[1223]משנ"ב סי' ר"מ ס"ק כ"ה..

מד. אָסוּר לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה כָּזֹאת בְּשַׁבָּת. וְאִם הָיְתָה עֲשׂוּיָה מֵעֶרֶב-שַׁבָּת וּפְתוּחָה טָפַח אוֹ יוֹתֵר, מֻתָּר לְפָתְחָהּ בְּשַׁבָּת. וִילוֹן סָגוּר, מֻתָּר לְפָתְחוֹ בְּשַׁבָּת. כִּילָה שֶׁעַל-גַּבֵּי מִטָּה, חֲשׁוּבָה מְחִצָּה לְעִנְיָן זֶה כְּשֶׁהִיא פְּתוּחָה, וּמֻתָּר לְפָתְחָהּ בְּשַׁבָּת.

מה. אָרוֹן סָגוּר בְּנֶפַח 40 סְאָה, שֶׁהוּא אַמָּה עַל אַמָּה עַל שָׁלֹשׁ אַמּוֹת (כְּשִׁלִּישׁ מֶטֶר מְעֻקָּב, 144/48/48 ס"מ) הֲוֵי כִּרְשׁוּת לְעַצְמוֹ, וְאִם הַסֵּפֶר מֻנָּח בְּתוֹכוֹ הֲוֵי כִּבְחֶדֶר אַחֵר[1224]מג"א סי' ר"מ ס"ק י"ט.. אוּלָם יֵשׁ מַחְמִירִים בָּאָרוֹן כָּזֶה אִם אֵינוֹ מְחֻבָּר לַקִּיר[1225]משנ"ב שם ס"ק ל"ג.. לָכֵן אִם יָכוֹל יוֹצִיאֵנוּ לְחֶדֶר אַחֵר, וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל יַעֲשֶׂה מְחִצָּה אֲחֶרֶת, וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל גַּם שְׁנֵיהֶם - יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ[1226]אחרונים..

מו. יֵשׁ מַחְמִירִים בְּשְׁאָר סְפָרִים מִכְּתְבֵי-הַקֹּדֶשׁ כְּשֶׁהֵם כְּתוּבִים עַל קְלָף בְּגָלִילָה, כְּמְגִלַּת-אֶסְתֵּר וְכַדּוֹמֶה, לְהַחְשִׁיבָם כְּסֵפֶר-תּוֹרָה[1227]משנ"ב שם ס"ק כ"ג.. וְיֵשׁ מְקִלִּים לְהַחְשִׁיבָם כִּסְפָרִים רְגִילִים[1228]כה"ח שם ס"ק מ"ט.. לָכֵן אִם יָכוֹל יוֹצִיאֵם לְחֶדֶר אַחֵר, וְאִם לָאו - יְכַסֵּם בִּשְׁנֵי כִּסּוּיִים[1229]עי' כה"ח סי' מ' סעי' י"ז..

מז. חֶדֶר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִפְרֵי-קֹדֶשׁ, גְּמָרוֹת, חֻמָּשִׁים מֻדְפָּסִים, תְּפִלִּין, מְזוּזוֹת, קָמֵיעוֹת וְכוּ' - מֻתָּר לְשַׁמֵּשׁ בּוֹ, וּבִלְבַד שֶׁיְּכַסֵּם בִּשְׁנֵי כִּסּוּיִים, אַךְ שֶׁלֹּא יִהְיוּ שְׁנֵיהֶם מְיֻחָדִים לָהֶם, אֶלָּא אֶחָד מְיֻחָד לָהֶם וְאֶחָד מְכַסֶּה מֵעֲלֵיהֶם אוֹ מִתַּחְתֵּיהֶם[1230]רמ"א סי' מ' סעי' ב'..

מח. כִּיס-תְּפִלִּין הַמֻּנָּח בְּתוֹךְ כִּיס-טַלִּית, חָשׁוּב רַק כְּכִסּוּי אֶחָד[1231]משנ"ב שם ס"ק ז'.. וְיֵשׁ מְקִלִּין כְּשֶׁאֵין כִּיס-הַטַּלִּית מְיֻחָד גַּם לַתְּפִלִּין, אֶלָּא לַטַּלִּית, אֶלָּא שֶׁאַחַר-כָּךְ הִנִּיחַ בּוֹ

תְּפִלִּין[1232]כה"ח שם ס"ק י', י"ב.. שֶׁנֶּחְשָׁב כִּשְׁנֵי כְסוּיִים. כְּסוּי נַיְלוֹן שֶׁל תִּיק הַטַּלִּית וְהַתְּפִלִּין אֵינוֹ נֶחְשָׁב לְכִסּוּי שֵׁנִי כַּאֲשֶׁר כַּוָּנָתוֹ לִשְׁמִירַת הַטַּלִּית וְהַתְּפִלִּין. אַךְ אִם בִּתְחִלַּת הַשִּׁמּוּשׁ הִתְכַּוֵּן שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ כְּכִסּוּי שֵׁנִי וְלֹא לִשְׁמִירַת הַתְּפִלִּין, אוֹ אִם חָשַׁב שֶׁיְּשַׁמֵּשׁ רַק לִשְׁמִירַת תִּיק הַטַּלִּית אוֹ הַתְּפִלִּין - נֶחְשָׁב לְכִסּוּי שֵׁנִי.

מט. יֵשׁ מְקִלִּין לְהַחְשִׁיב קְרִיכַת-סֵפֶר כְּכִסּוּי אֶחָד הַמְיֻחָד לוֹ, וְאִם יַנִּיחַ עַל הַכְּרִיכָה כִּסּוּי נוֹסָף, הֲוֵי כִּשְׁנֵי כְסוּיִים. וְיֵשׁ חוֹלְקִים וּמַצְרִיכִים שְׁנֵי כְסוּיִים מִלְּבַד הַכְּרִיכָה[1233]משנ"ב שם ס"ק ד".. וְלַהֲלָכָה, בְּסְפָרִים מֻדְפָּסִים יֵשׁ לְהָקֵל שֶׁמַּסְפִּיק כִּסּוּי אֶחָד חוּץ מֵהַכְּרִיכָה, אֲבָל בִּמְגִלּוֹת כַּנַ"ל וּבִסְפָרִים כְּתוּבִים אַשּׁוּרִית בִּכְתַב-יָד אֵין לְהָקֵל[1234]כה"ח שם ס"ק י"ד, ט"ז..

נ. סְפָרִים הַנִּמְצָאִים מֻאָחוֹרֵי מְחִצָּה, אֵינָם צְרִיכִים כִּסּוּי. סְפָרִים בַּעֲלֵי כְּרִיכָה הַנִּמְצָאִים בְּתוֹךְ אָרוֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ 40 סְאָה (עַיֵּן סָעִיף מ"ו), נֶחְשָׁבִים כְּנִמְצָאִים תַּחַת שְׁנֵי כְסוּיִים[1235]עי' כה"ח שם ס"ק י"ד.. מִכַּיָּון שֶׁאָרוֹן נֶחְשָׁב כִּמְחִצָּה לְדַעַת מִסְפַּר שִׁטּוֹת[1236]כה"ח סי' ר"מ ס"ק נ"א..

נא. כִּסּוּי הַמְיֻעָד לְכַסּוֹת סִפְרֵי-קֹדֶשׁ לְשֵׁם תַּשְׁמִישׁ וְכַדּוֹמֶה, יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ כְּכִסּוּי שֵׁנִי וְאֵינוֹ נֶחְשָׁב כְּכִסּוּי הַמְיֻחָד לַסֵּפֶר[1237]משנ"ב סי' מ' ס"ק ז'..

נב. בֶּגֶד מְקֻפָּל נֶחְשָׁב כִּשְׁנֵי כְסוּיִים. בֶּגֶד עִם בִּטָּנָה נֶחְשָׁב כְּכִסּוּי אֶחָד. שְׁנֵי בְגָדִים הַתְּפוּרִים יַחַד (כְּצִפִּית), דִּינָם כְּכִסּוּי אֶחָד[1238]כה"ח סי' ר"מ ס"ק נ"ג..

נג. כְּשֶׁמְּכַסֶּה חֵפֶץ-קֹדֶשׁ, יָכוֹל לְכַסּוֹתוֹ רַק מִלְּמַעְלָה וּמִצְּדָדָיו, אֲבָל אֵין צָרִךְ לְכַסּוֹתוֹ מִתַּחְתָּיו, אִם מֻנָּח עַל מַדָּף וְכַדּוֹמֶה104.

נד. כְּשֶׁמְּכַסֶּה חֵפֶץ-קֹדֶשׁ בִּשְׁנֵי כְסוּיִים, אֵין לוֹ לְהַנִּיחוֹ עַל מִטָּתוֹ אֶלָּא רַק אִם אֵין לוֹ מָקוֹם אַחֵר לְשָׁמְרוֹ. וּכְשֶׁמַּנִּיחוֹ עַל מִטָּתוֹ לֹא יַנִּיחֶנּוּ אֶלָּא לְמֵרַאֲשׁוֹתָיו וְלֹא לְרַגְלָיו אוֹ מִן הַצְּדָדִים. וְטוֹב לְהַנִּיחוֹ מִתַּחַת לַכַּר לְמֵרַאֲשׁוֹתָיו, אַךְ לֹא כְּנֶגֶד רֹאשׁוֹ מַמָּשׁ[1239]שו"ע או"ח סי' מ' סעי' ג' ובכה"ח שם..

נה. מְזוּזָה הַמֻּנַּחַת בְּקֻפְסָתָהּ בְּתוֹךְ עֲטִיפַת-נַיְלוֹן וְכַדּוֹמֶה, נֶחְשֶׁבֶת כְּמֻנַּחַת בִּשְׁנֵי כְסוּיִים, מִכַּיָּון שֶׁהָעֲטִיפָה הַפְּנִימִית נוֹעֶדָה לְשַׁמֵּשׁ כְּכִסּוּי מִפְּנֵי בִּזּוּיָהּ אוֹ כְּכִסּוּי לְתַשְׁמִישׁ, וּבְפָרָט שֶׁהַמְּזוּזָה מֻנַּחַת בְּגַבֵּהּ עֲשָׂרָה טְפָחִים וְיוֹתֵר[1240]שו"ע יו"ד סי' רפ"ו סעי' ב' ובט"ז ס"ק ה'..

נו. אִם הַמְּזוּזָה מְכֻסָּה בְּקֻפְסָתָהּ בִּלְבַד, יֵשׁ לִסְגֹּר אֶת הַדֶּלֶת לִפְנֵי הַתַּשְׁמִישׁ, כְּדֵי שֶׁהַמְּזוּזָה תִּשָּׁאֵר מִחוּץ לַחֶדֶר וְלֹא יְשַׁמְּשׁוּ בְּפָנֶיהָ. אֶפְשָׁר גַּם-כֵּן לְהַנִּיחַ עַל קֻפְסָתָהּ מִבַּחוּץ נְיָר

וְכַדּוֹמֶה בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ, וְאָז הוּא כִּשְׁנֵי כְּסוּיִים[1241]עי' טהרת ישראל סי' ר"מ ס"ק נ"ח וכה"ח סי' מ' ס"ק י"ג..

נז. יֵשׁ מַתִּירִים לְשַׁמֵּשׁ בְּחֶדֶר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִפְרֵי-קֹדֶשׁ כְּשֶׁמִּתְכַּסִּים הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה עַד מֵעַל לְרֹאשָׁם וּמִתַּחַת לְרַגְלֵיהֶם[1242]מהרש"ק בשנות חיים סי' קי"ח, ועי' כה"ח סי' מ' ס"ק י"ז., וְיֵשׁ אוֹסְרִים[1243]רב פעלים או"ח ח"א סי' ט'., וּבִשְׁעַת הַדְּחַק נִתָּן לְהָקֵל כְּשֶׁיֵּשׁ סְפָרִים שֶׁאֵינָם סִפְרֵי-תוֹרָה[1244]עי' כה"ח סי' מ' ס"ק י"ז., וּבִפְרָט אִם מֻנָּחִים בְּאָרוֹן שֶׁגְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים.

נח. פְּסוּקִים שְׁלֵמִים אוֹ מַאֲמָרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל אֶפְשָׁר לְתְלוֹתָם בַּחֲדַר שֵׁנָה, אַךְ רַק לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים מֵהַמִּטָּה, כִּי אַחֶרֶת צְרִיךְ לְכַסּוֹתָם. אוּלָם קְטָעֵי פְּסוּקִים אֶפְשָׁר לְתְלוֹת אַף בְּפָחוֹת מִכֵּן.

נט. תְּמוּנוֹת שֶׁל צַדִּיקִים אֶפְשָׁר לְתְלוֹת בַּחֲדַר-שֵׁנָה. אַךְ תְּמוּנוֹת שֶׁל שְׁאָר בְּנֵי-אָדָם, אֲפִלּוּ קְרוֹבֵי מִשְׁפָּחָה, לֹא יִתְלֵם בַּחֲדַר-שֵׁנָה מִשּׁוּם הִרְהוּר.

פֶּרֶק כג - דְּבָרִים הַמּוֹנְעִים תַּשְׁמִישׁ

חִסָּר צְנִיעוּת

א. אַף שֶׁאִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם מֻתֶּרֶת לוֹ, אֵין לוֹ לְשַׁמֵּשׁ בְּפַרְהֶסְיָה אוֹ בְּמָקוֹם צִבּוּרִי, בְּגַנִּים וּבְפַרְדֵּסִים, כִּי דָּבָר זֶה נִרְאֶה כְּזִנּוּת[1245]שו"ע אה"ע סי' כ"ה סעי' ד".. וּמַעֲשֶׂה בְּאָדָם שֶׁהִטִּיחַ בְּאִשְׁתּוֹ (שֵׁם גְּנַאי לְתַשְׁמִישׁ) תַּחַת הַתְּאֵנָה, וֶהֱבִיאוּהוּ לְבֵית-דִּין וְהִלְקוּהוּ, לֹא מִפְּנֵי שֶׁרָאוּי לְכָךְ, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁהַשָּׁעָה רְאוּיָה לְכָךְ[1246]סנהדרין מ"ו ע"א..

ב. וְיֵשׁ לָהֶם לִהְיוֹת צְנוּעִים בִּשְׁעַת תַּשְׁמִישׁ הַמִּטָּה וְלֹא לְפָרְסֵם מַעֲשֵׂיהֶם. וְעַל אִשָּׁה שֶׁמְּפָרְסֶמֶת אֶת דְּבַר טְבִילָתָהּ נֶאֱמַר: "אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה"[1247]דברים כ"ז, כ"א. שו"ע ורמ"א יו"ד סי' קצ"ח סעי' מ"ח..

ג. מַדְרֵגוֹת יֵשׁ בִּצְנִיעוּת זוֹ, חֶלְקָן חוֹבָה וְחֶלְקָן רְשׁוּת: חוֹבָה עַל כָּל אָדָם שֶׁלֹּא לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בִּפְנֵי אֲנָשִׁים עֲרֵים[1248]שו"ע או"ח סי' ר"מ סעי' ו', ועי' הפרטים בדיני אורחים להלן סעי' ה'-ז'.. וַאֲפִלּוּ אִם הָאֲנָשִׁים הָעֲרֵים אֵינָם שָׂמִים לֵב לַתַּשְׁמִישׁ[1249]כה"ח סי' ר"מ ס"ק מ"ב.. אֲבָל בִּפְנֵי יְשֵׁנִים, מֵעִקַּר הַדִּין מֻתָּר. וְכֵן בִּפְנֵי תִּינוֹק עֵר כְּבֶן שָׁנָה, שְׁנָתַיִם, שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְדַבֵּר, מֵעִקַּר הַדִּין מֻתָּר. לְמַעְלָה מִגִּיל זֶה, אָסוּר[1250]שו"ע שם סעי' ו'.. הַמְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ עַל מִטָּה שֶׁתִּינוֹק יָשֵׁן בָּהּ לְמַרְגְּלוֹתָיו - אוֹתוֹ תִּינוֹק נִכְפֶּה. וְדַוְקָא קָטָן מִבֶּן שָׁנָה. וְאִם מַנִּיחַ יָדוֹ עָלָיו, מֻתָּר[1251]שו"ע שם סעי' ט"ז..

ד. מִדַּת-חֲסִידוּת הִיא שֶׁלֹּא לְשַׁמֵּשׁ אֲפִלּוּ בִּפְנֵי תִּינוֹק[1252]נדה י"ז ע"א, כה"ח שם ס"ק צ"ב.. אֶלָּא יְשַׁמְּשׁוּ בְּיִחוּד גָּמוּר שֶׁכָּל דַּעְתָּם תִּהְיֶה מֻפְנֵית זֶה לָזֶה וְלֹא לִדְבָרִים אֲחֵרִים. וְהַגְּמָרָא מְסַפֶּרֶת שֶׁגְּדוֹלֵי הַחֲכָמִים לֹא הָיוּ מְשַׁמְּשִׁים מִטּוֹתֵיהֶם אֲפִלּוּ בִּפְנֵי בַּעֲלֵי-חַיִּים, עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁהָיוּ מוֹצִיאִים מֵחַדְרָם אֲפִלּוּ עַכְבָּרִים וּזְבוּבִים. וְ"אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי: אַרְבָּעָה דְּבָרִים הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא שׂוֹנְאָן וַאֲנִי אֵינִי אוֹהֲבָן וְכוּ', וְהַמְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בִּפְנֵי כָּל חַי"[1253]נדה ט"ז ע"ב - י"ז ע"א, כה"ח סי' ר"מ ס"ק מ"ג..

לָכֵן יֵשׁ לָאָדָם לְסַלֵּק כָּל הַגּוֹרְמִים הַמַּטְרִידִים אוֹתוֹ שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ לִדְבָרִים אֲחֵרִים, וּבְמֵיָחֵד לֹא לְנָשִׁים אֲחֵרוֹת.

אוֹרְחִים

ה. אוֹרְחִים אֲסוּרִים לְשַׁמֵּשׁ מִשּׁוּם צְנִיעוּת, שֶׁמָּא יַרְגִּישׁוּ בָּהֶם בְּנֵי-הַבַּיִת, וּכְדֵי שֶׁלֹּא יִתְלַבְּלְבוּ סְדִינָיו שֶׁל בַּעַל-הַבַּיִת.

ו. אִם יֵשׁ לְאוֹרְחִים חֶדֶר סָגוּר וּמְיֻחָד לָהֶם, וּבָרוּר שֶׁאֵין נִכְנָסִים שָׁם בְּנֵי-הַבַּיִת, וְאֵינָם שׁוֹמְעִים אֶת שֶׁנַּעֲשֶׂה שָׁם - יְכוֹלִים לְשַׁמֵּשׁ, וּבִלְבַד שֶׁיְּשַׁמְּשׁוּ עַל סָדִין אוֹ מַגֶּבֶת שֶׁלָּהֶם[1254]שו"ע סי' ר"מ סעי' י"ג ובכה"ח שם ס"ק פ"ו, משנ"ב ס"ק נ', נ"א..

ז. אִם יֵשׁ סְפָרִים בְּאוֹתוֹ חֶדֶר וְאֵינָם יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת מְחִצָּה, אוֹ שֶׁאֵין לָהֶם סְדִינִים מִשֶּׁלָּהֶם - אֵין לָהֶם לְשַׁמֵּשׁ אֲפִלּוּ בְּלֵיל טְבִילָתָהּ, וּצְרִיכִים לְמָחֹל זֶה לָזֶה וְלֹא לָבוֹא לִידֵי מַחֲלֹקֶת.

ח. אִם יֵשׁ חֲשָׁשׁ שֶׁל הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה וְכַדּוֹמֶה, יֵשׁ לְהַקֵּל בְּלֵיל טְבִילָתָהּ וְכַדּוֹמֶה, וּבִלְבַד שֶׁיְּכַסּוּ אֶת הַסְּפָרִים. וְאִם אִי-אֶפְשָׁר בְּכָךְ, יִתְכַּסּוּ מֵעַל לְרֹאשָׁם וּמִתַּחַת לְרַגְלֵיהֶם[1255]אחרונים. ועי' לעיל בפרק כ"ב "כיסוי ספרי קודש"..

אַחַר בֵּית הַכִּסֵּא

ט. הַבָּא מִבֵּית-הַכִּסֵּא, אַל יְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ עַד שֶׁיִּשְׁהֶה שִׁעוּר הִלּוּךְ חֲצִי מִיל (כְּ-9 דַּקּוֹת), מִפְּנֵי שֶׁשֵּׁד בֵּית-הַכִּסֵּא מִתְלַוֶּה אֵלָיו. וְאִם שִׁמֵּשׁ, הֲוֵי לֵהּ בָּנִים נִכְפִּים[1256]גיטין ע' ע"א, מסכת כלה פרק ב', ועי' כסא רחמים שם.. וְדַוְקָא בֵּית-כִּסֵּא קָבוּעַ, אֲבָל הַנִּפְנֶה לִצְרָכָיו בַּשָּׂדֶה אוֹ בְּבֵית-כִּסֵּא עֲרַאי, אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַמְתִּין[1257]משנ"ב סי' ר"מ ס"ק נ"ד..

הַמִּתְעוֹרֵר מִשְּׁנָתוֹ

י. מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּקִשּׁוּי אֵבֶר מֵחֲלוֹמוֹ לֹא יִבְעֹל בְּאוֹתוֹ קִשּׁוּי, כִּי אֵין קִשּׁוּי זֶה מֵאִשְׁתּוֹ, וְיִגְרֹם נֶזֶק לוֹ וּלְבָנָיו שֶׁיִּוָּלְדוּ מִכָּךְ. וְאִם מְרֻבֶּה תַּאֲוָתוֹ, יְמַתִּין עַד שֶׁיְּמוּת הָאֵבֶר מִקִּשּׁוּי הַחֲלוֹם וְאַחַר-כָּךְ יִבְעֹל[1258]משנ"ב סי' ר"מ ס"ק נ"ד בשם האר"י. ועי' בכה"ח שם ס"ק כ"ו.. וְאִם חוֹשֵׁשׁ שֶׁיֵּצֵא זֶרַע לְבַטָּלָה, מֻתָּר לִבְעֹל מִיָּד.

בְּעֵת חֻלְשָׁה

יא. "הוֹאִיל וֶהֱיוֹת הַגּוּף בָּרִיא וְשָׁלֵם מִדַּרְכֵי הַשֵּׁם הוּא, שֶׁהֲרֵי אִי-אֶפְשָׁר שֶׁיָּבִין אוֹ יֵדַע דָּבָר מִידִיעַת-הַבּוֹרֵא וְהוּא חוֹלֶה, לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְהַרְחִיק אָדָם עַצְמוֹ מִדְּבָרִים הַמְאַבְּדִין אֶת הַגּוּף, וּלְהַנְהִיג עַצְמוֹ בִּדְבָרִים הַמַּבְרִין וְהַמַּחְלִימִים". "שִׂכְבַת-זֶרַע הִיא כֹּחַ-הַגּוּף וְחַיָּיו וּמְאוֹר-הָעֵינַיִם, וְכָל שֶׁתֵּצֵא בְּיוֹתֵר הַגּוּף כָּלָה וְכֹחוֹ כָּלָה וְכוּ', הוּא שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה בְּחָכְמָתוֹ: 'אַל-תִּתֵּן לַנָּשִׁים חֵילֶךָ'[1259]משלי ל"א, ג'."[1260]רמב"ם הלכות דעות פ"ד ה"א והי"ט..

לָכֵן עוֹנַת תַּלְמִידֵי-חֲכָמִים מִלֵּיל-שַׁבָּת לְלֵיל-שַׁבָּת, שֶׁבְּשַׁבָּת כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם חוֹזֵר וּמִתְחַדֵּשׁ, וְלֹא יֵחָלֵשׁ וְלֹא יֵאָנֶה לוֹ כָּל רָע, לְפִי שֶׁכְּבָר קִבֵּל כֹּחַ שֶׁיּוּכַל לְהַשְׁפִּיעַ מִמֶּנּוּ. וּלְפִיכָךְ אָמַר: "אֲשֶׁר פְּרִיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ (לֵיל-שַׁבָּת) וְעָלֵהוּ לֹא-יִבּוֹל, וְכֹל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ"[1261]תהלים א', ג'. רמב"ן אגרת הקודש פרק ג'..

יב. אָדָם חוֹלֶה אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ עַד שֶׁיִּבְרִיא וְיִתְחַזֵּק וַיַּחֲזֹר לְאֵיתָנוֹ[1262]כה"ח סי' ר"מ ס"ק פ"ט..

יג. מִי שֶׁהִקִּיז דָּם, לֹא יְשַׁמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ יוֹם. וְכֵן מִי שֶׁהִתְעַיֵּף בְּיוֹתֵר, כְּגוֹן שֶׁחָזַר מִטִּיּוּל רַגְלִי, אוֹ שֶׁהִתְעַסֵּק בְּדָבָר הַמַּצְרִיךְ כֹּחוֹת גּוּפָנִיִּים, לֹא יְשַׁמֵּשׁ בְּאוֹתוֹ יוֹם אוֹ בַּיּוֹם שֶׁלְּפָנָיו, כְּדֵי שֶׁיִּתְחַזֵּק וְיִשְׁמֹר גּוּפוֹ בָּרִיא וְשָׁלֵם לַעֲבוֹדַת ה'. וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ מֵאִשְׁתּוֹ הַסְכָּמָה וּמְחִילָה, וּלְפַיָּסָהּ עַל כָּךְ[1263]עי' מגן אברהם סי' ר"מ ס"ק כ"ט. (תְּרוּמַת-דֶּשֶׁן כ"ו). (תְּרוּמַת-דֶּשֶׁן כַּיּוֹם דִּינָהּ כְּדִין מַקִּיז דָּם).

יד. לֹא יִבְעֹל וְהוּא שָׂבֵעַ וּבִטְנוֹ מְלֵאָה, וְלֹא כְּשֶׁהוּא רָעֵב, אֶלָּא כְּשֶׁיִּתְעַכֵּל הַמָּזוֹן שֶׁבְּמֵעָיו. לֹא יִבְעֹל בַּעֲמִידָה וְלֹא בִּישִׁיבָה, אַף שֶׁדָּבָר זֶה מֻתָּר, אֶלָּא בִּשְׁכִיבָה, כָּאָמוּר לְעֵיל[1264]עי' שו"ע סי' ר"מ סעי' ט"ו. בְּפֶרֶק כ"ב סְעִיפִים א'-ג'.

טו. לֹא יַעֲמֹד מִיָּד אַחַר הַתַּשְׁמִישׁ אֶלָּא עַד שֶׁינּוּחַ מְעַט וְיַחֲזֹר כֹּחוֹ אֵלָיו[1265]שבת קכ"ט ע"ב, כה"ח יו"ד סי' קט"ז ס"ק ט"ף, וע' כה"ח סי' ר"מ ס"ק ס"ג..

טז. כָּל הַבּוֹעֵל בְּעֵת חֻלְשָׁה, יָכוֹל לִגְרֹם סַכָּנָה גַּם לְבָנָיו שֶׁיִּוָּלְדוּ מֵאוֹתָהּ בִּיאָה[1266]גיטין ע' ע"א..

יז. כָּל הַדְּבָרִים שֶׁאֲסוּרִים מִשּׁוּם חֻלְשָׁה, מֻתָּרִים כְּשֶׁיֵּשׁ חֲשָׁשׁ הוֹצָאַת שִׂכְבַת-זֶרַע לְבַטָּלָה.

בְּעֵת צָרָה

יח. אֵין לְאָדָם לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בִּזְמַן שֶׁהַצִּבּוּר שָׁרוּי בְּצַעַר - מִלְחָמָה, רָעָב, וְכַדּוֹמֶה - אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא אֵינוֹ נִפְגָּע יְשִׁירוֹת מִכָּךְ[1267]עי' בשו"ע או"ח סי' תקע"ו המברר אילו צרות בכלל. שו"ע או"ח סי' ר"מ סעי' י"ב ובסי' תקע"ד סעי' ד' ה'..

וְעַל חֲמֹרֶת דָּבָר זֶה אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא[1268]תענית י"א ע"א.: "תְּנוּ רַבָּנָן, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁרוּיִין בְּצַעַר וּפֵרַשׁ אֶחָד מֵהֶן (וְלֹא הִצְטַעֵר בְּצַעֲרָן), בָּאִין שְׁנֵי מַלְאֲכֵי-הַשָּׁרֵת שֶׁמְּלַוִּין לוֹ

לָאָדָם, וּמַנִּיחִין לוֹ יָדֵיהֶן עַל רֹאשׁוֹ וְאוֹמְרִים: פְּלוֹנִי זֶה שֶׁפֵּרַשׁ מִן הַצִּבּוּר, אַל יִרְאֶה בְּנֶחָמַת צִבּוּר". וְעַל דָּבָר זֶה אָמַר הַנָּבִיא יְשַׁעְיָהוּ (כ"ב, י"ד): "וְנִגְלָה בְאָזְנָי ה' צְבָאוֹת, אִם-יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד-תְּמֻתוּן".

יט. תַּשְׁמִישׁ הָאָסוּר בְּעֵת צָרַת הַצִּבּוּר אֵינוֹ אֶלָּא זֶה הַמְכֻוָּן לְתַעֲנוּג, אֲבָל מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים, אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ אַךְ לֹא קְטַנִּים עֲדַיִן מִצְוַת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה (בֵּן וּבַת), אוֹ מִי שֶׁחוֹשֵׁשׁ לְהוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, אוֹ שֶׁחוֹשֵׁשׁ לְהֶרְהוּר בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת - מֻתָּר לְשַׁמֵּשׁ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְכַוֵּן לְתַעֲנוּג אֶלָּא לְאוֹתוֹ דָּבָר הַצָּרִיךְ לוֹ[1269]כה"ח סי' ר"מ ס"ק פ"ב-פ"ג..

כ. בְּעֵת צָרַת הַצִּבּוּר יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁמֻּתָּר לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בְּלֵיל טְבִילָה[1270]שו"ע או"ח סי' תקע"ד סעי' ד'.., וְיֵשׁ אוֹסְרִים[1271]מגן אברהם שם ס"ק ה'.. וְיֵשׁ לְהַחְמִיר בִּשְׁנוֹת-רָעָבוֹן, אֲבָל בִּשְׁאָר צָרוֹת יֵשׁ לְהָקֵל[1272]עי' כה"ח סי' ר"מ ס"ק פ"ה..

בְּעֵת אֲבֵלוּת

כא. אָסוּר לַאֲבֵלִים לְשַׁמֵּשׁ תּוֹךְ שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת, אַךְ מֻתָּרִים בְּאוֹתָם יָמִים בִּשְׁאָר דִּבְרֵי קִרְבָה - אֲכִילָה מִשֻּׁלְחָן אֶחָד וְכַדּוֹמֶה - כַּמְפֹרָט בְּדִינֵי הִרְחָקוֹת. וְרָאוּי לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לְהִתְחַבֵּק וּלְהִתְנַשֵּׁק בְּאוֹתָם יָמִים, וְשֶׁלֹּא לִישׁוֹן בְּאוֹתָהּ מִטָּה אֲפִלּוּ כָּל אֶחָד בְּבִגְדּוֹ.

כב. דִּין זֶה קַיָּם בֵּין בַּאֲבֵלוּת שֶׁלּוֹ בֵּין בַּאֲבֵלוּת שֶׁלָּהּ, בֵּין בַּאֲבֵלוּת עַל הוֹרִים, וּבֵין עַל בֵּן, בַּת, אָח אוֹ אָחוֹת. וְרַק תּוֹךְ שִׁבְעַת יְמֵי הָאֲבֵלוּת[1273]שו"ע יו"ד סי' שפ"ג סעי' א'..

כג. אֲבֵלוּת דְּחוּיָה בָּרֶגֶל דִּינָהּ כַּאֲבֵלוּת רִגִילָה לְעִנְיַן אִסּוּר תַּשְׁמִישׁ[1274]שו"ע או"ח סי' תקמ"ח סעי' ד'..

כד. לְחָתָן אָבֵל אוֹ אוֹנֵן יֵשׁ דִּינִים מְיֻחָדִים, וְרָאוּי בְּמִקְרֶה כָּזֶה לִשְׁאֹל שְׁאֵלַת חָכָם.

פֶּרֶק כד - אַחַר הַתַּשְׁמִישׁ

קִימָה

א. אַחַר תַּשְׁמִישׁ אֵין לָאָדָם לָקוּם מִיָּד, אֶלָּא יַמְתִּין מְעַט עִם אִשְׁתּוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרָאֶה כְּאִלּוּ נִגְמְרָה חִבָּתוֹ אֵלֶיהָ בְּעֶצֶם הַבִּיאָה, אֶלָּא שֶׁ"אַהֲבָתוֹ אֵינָהּ תְּלוּיָה בְּדָבָר".

ב. יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאַחַר כַּחֲצִי שָׁעָה רָאוּי לַעֲבֹר מִמִּטָּתָהּ לְמִטָּתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר אוֹ יוֹצִיא זֶרַע בְּהֶיּוֹתוֹ קָרוֹב אֵלֶיהָ קִרְבַת בָּשָׂר כָּל הַלַּיְלָה[1275]עי' כה"ח סי' ר"מ ס"ק ס"ג.., וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֵינוֹ צָרִיךְ[1276]עי' שו"ע או"ח סי' ע"ג סעי' ב' ובנו"כ שם.. וְכָל אָדָם הַמַּכִּיר בְּעַצְמוֹ שֶׁעָלוּל הוּא לָבוֹא עַל-יְדֵי-כָךְ לְאִסּוּרִים, לֹא יִשְׁכַּב עִמָּהּ בְּקֵרוּב בָּשָׂר כָּל הַלַּיְלָה.

נְטִילַת יָדַיִם

ג. אַחַר הַתַּשְׁמִישׁ יֵשׁ לִשְׁנַיִהֶם לִטֹּל יְדֵיהֶם[1277]שו"ע או"ח סי' ד' סעי' י"ח., מִפְּנֵי טֻמְאַת שִׁכְבַת-הַזֶּרַע. וּבִנְטִילָה זוֹ יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לִטֹּל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים לְסֵרוּגִין בְּלֹא כְּלִי, וְיֵשׁ אוֹמְרִים פַּעַם אַחַת לְלֹא כְּלִי[1278]עי' כה"ח ד' ס"ק ס"א-ס"ב, ומשנ"ב שם ס"ק ל"ט.. וְנוֹהֲגִים לִטֹּל שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּלֹא כְּלִי.

ד. אֵין אִסּוּר לָלֶכֶת אַרְבַּע אַמּוֹת בְּלִי נְטִילָה זוֹ, וְאַף אֵין אִסּוּר לִנְגֹּעַ בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁאֲסוּרִים לִפְנֵי נְטִילַת-יָדַיִם שַׁחֲרִית, כֵּיוָן שֶׁאֵין דַּרְגּוֹת הַטֻּמְאָה וְהָרִוּחַ הָרָעָה שָׁוּוֹת, אֲבָל יֵשׁ לִטֹּל רְבִיעִית מַיִם לְפָחוֹת (רְבִיעִית כְּ-86 סמ"ק). וְיֵשׁ לְהַזְדָּרֵז בִּנְטִילָה זוֹ, כְּדֵי שֶׁהָרִוּחַ הָרָעָה לֹא תִּשְׁרֶה עָלָיו הַרְבֵּה זְמַן[1279]עי' כה"ח שם ס"ק ס"א, ס"ג, ומשנ"ב שם ס"ק ל"ח.. וְאֵין לְבָרֵךְ עַל נְטִילַת-יָדַיִם זוֹ.

רְחִיצָה

ה. אֵין לְהַזְכִּיר שׁוּם דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה כָּל עוֹד הַזֶּרַע עָלָיו, בֵּין לַח וּבֵין יָבֵשׁ[1280]כה"ח סי' ר"מ ס"ק נ'.. לָכֵן יִשְׁטְפֵנוּ בְּמַיִם אוֹ יְנַגְּבֵנוּ הֵיטֵב בְּבֶגֶד רָטֹב קֹדֶם שֶׁיִּקְרָא קְרִיאַת-שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה. וּבְשַׁבָּת שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְנַגְּבֵנוּ בְּבֶגֶד רָטֹב (מֵחֲשַׁשׁ כִּבּוּס אוֹ סְחִיטָה) - יְקַנְּחֵנוּ הֵיטֵב בְּבֶגֶד יָבֵשׁ, אוֹ יִשְׁפֹּךְ עַל אוֹתוֹ מָקוֹם מַיִם, וְאַחַר-כָּךְ יְנַגְּבֵנוּ[1281]שו"ע או"ח סי' ע"ו סעי' ד', ספר הלכה ח"ב פרק י"ד סעי' ח'..

קְרִיאַת שְׁמַע

ו. אֵלֶּה הַמְשַׁמְּשִׁים מִטָּתָם אַחַר חֲצוֹת, יִקְרְאוּ קְרִיאַת-שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה קֹדֶם חֲצוֹת בִּזְמַנָּהּ, וִיבָרְכוּ בִּרְכַּת "הַמַּפִּיל" לְלֹא הַזְכָּרַת שֵׁם וּמַלְכוּת, וְיִקְרְאוּ קְרִיאַת-שְׁמַע שֵׁנִית, כְּדֵי שֶׁיִּשְׁנוּ מִתּוֹךְ דִּבְרֵי-תוֹרָה[1282]כה"ח סי' ר"מ ס"ק ד', וסי' רל"ט ס"ק י'..

ז. אֵלֶּה הַמְשַׁמְּשִׁים מִטָּתָם קֹדֶם חֲצוֹת, יִרְחֲצוּ עַצְמָם וְיִטְלוּ יְדֵיהֶם אַחַר הַתַּשְׁמִישׁ, וְאַחַר-כָּךְ יְבָרְכוּ "הַמַּפִּיל" וְיִקְרְאוּ קְרִיאַת-שְׁמַע כְּמִנְהָגָם. וְאִם בֵּרְכוּ "הַמַּפִּיל" וְקָרְאוּ קְרִיאַת-שְׁמַע וְאַחַר-כָּךְ הִתְאַוּוּ הוּא אוֹ אִשְׁתּוֹ לְתַשְׁמִישׁ - יְכוֹלִים לְשַׁמֵּשׁ, וְאַחַר הַתַּשְׁמִישׁ יִרְחֲצוּ עַצְמָם, יִטְלוּ יְדֵיהֶם, וְיִקְרְאוּ אוֹ יְהַרְהֲרוּ קְרִיאַת-שְׁמַע בִּלְבַד, כְּדֵי לִישׁוֹן מִתּוֹךְ דִּבְרֵי-תוֹרָה[1283]כה"ח סי' רל"ט ס"ק י'..

ח. יֵשׁ נוֹהֲגִים תָּמִיד לְבָרֵךְ בִּרְכַּת "הַמַּפִּיל" בְּשֵׁם וּמַלְכוּת, וְיֵשׁ נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לְבָרְכָהּ בְּשֵׁם וּמַלְכוּת[1284]כה"ח סי' רל"ט ס"ק ז'-ח'.. וּבְכָל מְקֹרֶה מִי שֶׁחוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יִתְאַוֶּה הוּא אוֹ אִשְׁתּוֹ לְתַשְׁמִישׁ אַחַר קְרִיאַת-שְׁמַע, לֹא יְבָרְכֶנָּה בְּשֵׁם וּמַלְכוּת.

כְּמוֹ כֵן אֵין לְבָרֵךְ בְּשֵׁם וּמַלְכוּת אַחַר חֲצוֹת[1285]עי' ספר הלכה ח"ב פרק כ"ד סעי' נ"ו..

הֲנָקָה

ט. אִשָּׁה מֵינֶקֶת לֹא תְּשַׁמֵּשׁ אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהַתִּינוֹק יָשֵׁן, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא בְּחֶדֶר אַחֵר וְאֵינוֹ עַל מִטָּתָם.

י. אַחַר הַתַּשְׁמִישׁ לֹא תֵּינִיק אֶת הַיֶּלֶד עַד אַחֲרֵי שִׁעוּר הֲלִיכַת שְׁנֵי מִילִין (36 דַּקּוֹת). אִם הַתִּינוֹק הִתְעוֹרֵר וְהוּא בּוֹכֶה וּמִצְטַעֵר, יְכוֹלָה לְהֵינִיקוֹ אַחֲרֵי שִׁעוּר הֲלִיכַת מִיל (18 דַּקּוֹת) [1286]משנ"ב סי' ר"מ ס"ק נ"ד. כה"ח שם ס"ק צ"א בשם הזוהר המובא בב"י.. וְאִם בּוֹכֶה בְּיוֹתֵר, תִּטֹּל יָדֶיהָ וְתֵינִיקֶנּוּ מִיָּד[1287]סידור בית יעקב, חדר המיטות, פרק ז' חוליה ג' אות י"ב..

טְבִילָה

יא. יִשְׁתַּדֵּל הָאָדָם לִטְבֹּל אַחַר תַּשְׁמִישׁ-הַמִּטָּה בְּיוֹם הַתַּשְׁמִישׁ, כְּדֵי לְהִתְפַּלֵּל וְלִלְמֹד בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, וְזֶה מִנְהָג יָפֶה שֶׁאֵין לְמַעְלָה הֵימֶנּוּ, כְּדֵי שֶׁיַּעֲלוּ תְּפִלָּתוֹ וְתוֹרָתוֹ לְמַעְלָה בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה[1288]עי' כה"ח סי' ע"ו ס"ק כ"א-כ"ב.. וְיִשְׁתַּדֵּל אָדָם בְּדָבָר זֶה בִּפְרָט בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּדֵי שֶׁיְּקַבֵּל תּוֹסֶפֶת קְדֻשַּׁת-שַׁבָּת שֶׁל הַיּוֹם בְּגוּף טָהוֹר[1289]בא"ח ש"ש וירא כ"ו.. וְדָבָר זֶה חָשׁוּב בְּמְיֻחָד אִם הוּא מְשַׁמֵּשׁ בְּלֵילֵי-רֹאשׁ-הַשָּׁנָה[1290]משנ"ב סי' ר"מ ס"ק ז', בא"ח ש"ר נצבים ט'..

יב. כְּשֶׁיִּתְנַהֵג הָאָדָם בִּשְׁעַת קִיּוּם הָעוֹנָה כְּכָל הַכָּתוּב לְמַעְלָה וְיקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בַּתַּשְׁמִישׁ-יְקַדְּשׁוּ אוֹתוֹ מִלְמַעְלָה, וּמֻבְטָח שֶׁיִּהְיוּ לוֹ בָּנִים צַדִּיקִים, וְהָרַמְבַּ"ן וְחַכְמֵי-הָאֱמֶת עֲרֵבִים בַּדָּבָר[1291]סידור בית יעקב שם אות כ"ב..